

Vak 4

67

Woz

P. M. Meyers

Museum fr. Victoris.

W

BE
E

~~~~~  
Ti

~~~~~

~~10/2/77~~
KRAMERS'

Vak 4

67

WOORDENTOLK

Verkort.

BEVATTENDE DE Vertaling EN Verklaring VAN VEEL
DUIZENDEN Vreemde Woorden, WAARVAN
DE KENNIS VOOR DEN Ambtenaar, Koopman,
Fabrikant, Kunstenaar, Dagbladlezer,
ENZ. VAN DAGELIJSCHBEHOEFTE IS.

10 ed.

Tiende Druk. Opnieuw nagezien en
aanmerkelijk vermeerderd.

GOUDA,
G. B. VAN GOOR ZONEN.
1879.

Toen

van het

te haast

in in

nde m

re vre

mod

enig v

paald,

leerden

gen. O

Hier zij

ven, ter

en spre

wone li

die vre

VOORBERICHT.

Toen de Uitgevers mij de herziening en verbetering van het bekende WOORDENTOLKJE opdroegen, stond het haast verlegen, want wat zou er nog te verbeteren in in een werkje, waaraan KRAMERS voor de tweede maal de hand gelegd had! Doch de taal is in hare vreemde vormen mede aan de wisseling van tijd en mode onderworpen. En zoo wordt de beteekenis van enig uitheemsch woord gewijzigd of soms nader bepaald, terwijl andere hun burgerrecht buiten den geleerden kring uitstrekken of als nieuwe komen opdagen. Op een en ander is bij deze herziening gelet. Hier zijn de beteekenissen met meer juistheid opgegeven, terwijl elders nieuwe of minder bekende woorden en spreekwijzen, die hoe langer zoo meer tot de gewone litteratuur doordrongen, eene plaats vonden. Tot die vreemde Spreekwijzen behooren vooral die, welke

aan het Latijn ontleend zijn. Alleen ten behoeve van hen, voor wie de beteekenis verklaard werd, is de klemtoon door een accent aangewezen; de goede Latinisten gelieve zich dus aan zulk eene profanatie der edele taal niet te ergeren! Ten slotte zij hier nog vermeld, dat het WOORDENTOLKJE thans ook de verklaring der gewone Italiaansche muziektermen bevat.

Terwijl deze "verkorte" WOORDENTOLK aldus met de eischen van den tijd en de behoefte van het beschaafd Publiek gelijken tred houdt, zullen de geleerden in Kramers grooten KUNSTWOORDENTOLK en in zijn Technologisch Woordenboek in vier Talen, zeker al datgene vinden, wat in dit werkje geenszins tehuis behoort.

Gouda, 1879.

Verklaring

DER

Verkortingen en Teekens.

adj.	= adjectivum , bijvoegelijk naamwoord.
adv.	= adverbium , bijwoord.
afg.	= afgekort.
afk.	= afkorting.
alg.	= algemeen.
bet.	= beteekenis; beteekent.
b. v.	= bij voorbeeld.
d. i.	= dat is.
e. a.	= en andere.
eig.	= eigenlijk.
eng.	= Engelsch.
enz.	= en zoo voort.
fam.	= familiaar; gemeenzaam.
fig.	= figuurlijk; oneigenlijk.
fr.	= Fransch.
gl.	= gulden.
gr.	= Grieksch.
hd.	= Hoogduitsch.
inz.	= inzonderheid.
iron.	= ironisch, boertend.
it.	= Italiaansch.
lat.	= Latijn.
N.	= Noord.
ned.	= Nederlandsch.
O.	= Oost.
o. a.	= onder anderen.
nl.	= namelijk.
pl.	= pluralis , meervoud.
pop.	= populair, bij 't volk thuis behoorend.
port.	= Portugeesch.
r. k.	= roomsch-katholiek (e).
R. K.	= Roomsch-Katholicken.
rom.	= Romeinsch.
russ.	= Russisch.
sing.	= singularis , enkelvoud.
sp.	= Spaansch.
v.	= van.
vgl.	= vergelijk.
W.	= West.
Z.	= Zuid.
z.	= zie.
z. ald	= zie aldaar.

Het teeken = beduidt: gelijk aan, gelijkstaande met, zooveel als.

Het korte streepje (-) moet somwijlen het eerste gedeelte van het onmiddellijk voorafgaande woord, soms ook het laatste gedeelte van een volgend woord vervangen, (b. v. overladen, -stelpen, lees: overstelpen; toon- of klankleer, lees: toonleer). — Dat hetzelfde teeken, waar het tusschen twee woorden staat (b. v. te-goed), de samenkoppeling dier woorden aanduidt, behoeft wel niet gezegd te worden.

De komma-punt (;) strekt ter afscheiding van de verschillende of gewijzigde beteekenissen van een en hetzelfde woord.

De woorden aan 't hoofd van ieder artikel beginnen of met eene kapitale, of met eene kleine letter. Door de eerste worden de zelfstandige naamwoorden, ook de van eigennamen afgeleide bijvoegelijke naamwoorden aangeduid; al de andere woordensoorten hebben een kleine aanvangsletter.

Het woord, dat aan 't hoofd van een art staat, wordt, bij herhaling daarvan in dezelfde alinea, vaak uitgedrukt door de eerste letter met een punt daarachter.

Krijgt zoodanig herhaald woord eene buigingsletter (hier doorgaans de e) achter zich, dan geschiedt die herhaling dikwijls door de voorletter gevolgd door een hyphen en de buigingsletter (b. v. **apostolisch.....; a-e kamer**, lees: **apostolische kamer.**)

a, (

A°.

A. a

jaa

A. C

Ch

A. C

A. E

A. N

—

a. m

vri

A. &

van

ab, v

Abat

aba

Aban

looz

Aban

aban

a ba

Abat

lijk

Abat

abatt

Abba

Abbé

Abbr

Abbr

Abbr

Abbr

Abcé

Abde

Abde

hun

onn

Abde

Abdic

vrijv

abdic

ab he

orde

abhor

Abho

abime

A.

- a, (fr. à) voor, tegen, om (b. v. de meter a l gl., tegen
A^o. — **anno**, in het jaar. [1 gl. de meter).
A. a. C. (of **Ch.**) **anno ante Christum**, het (in het)
jaar voor Christus.
A. C. — **anno Christi**, in 't jaar van Christus, d. i. na
Christus' geboorte. (geboorte).
A. C. (Ch.) n. ante Christum natum, voor Christus
A. D. — **anno Domini**, in 't jaar onzes Heeren.
A. M. — **anno mundi**, in 't jaar der wereld; (ook :
— **artium magister**, meester der vrije kunsten.
a. m. (op het adres van brieven) — **amica manu**, [met
vriendenhand.
A. & O. — **alpha & omega** (eerste en laatste letter
van 't gr. alphabet), begin en einde, eerste en laatste.
ab, van
Abaliënatie, vervreemding, overgang van eigendom.
abaliëneeren, vervreemding; afkeerig of afvallig maken.
Abandón, afstand, overgave; recht van afstand; hulpe-
looze toestand.
Abandóno, gelaten (in de muz.)
abandonneeren, verlaten, laten varen, opgeven.
à bas! naar beneden! er onder! weg met!
Abat-jour, keldervenster, vallicht, koekkoek; (ook :) sier-
lijk uitgesneden papier over den ballon v. een lamplicht.
Abattoir, slachthuis, slachtplaats.
abattú, neerslachtig, moedeloos; afgemat.
Abba, vader. (abdij of prove heeft).
Abbé, abt; wereldgeestelijke in Frankrijk, die nog geene
Abbreviátie, verkorting, afkorting. (inz. van een woord).
Abbreviatuur, verkorting, z. **Abbreviátie**.
Abbreviëeren, verkorten, afkorten. (inz. een woord).
Abcés of **Abcés**, gezwel, ettergezwel, etterbuil.
Abderiseeren, beuzeltaal, zottenklap uitslaan, beuzelen.
Abderieten, inwoners van de oude gr.-stad Abdera, wegens
hunne onnoozelheid vermaard; vandaar in 't algemeen :)
onnoozele menschen, stumperds, sukkel.
Abderitisch, onnoozel. zot, ongerijmd, belachelijk.
Abdicatie, vrijwillige nederlegging van een waardigheid;
vrijwillige afstand van een recht. (opgeven).
abdiceeren, **abdiqueeren**, afstand doen; zijne aanspraak
ab hoc et ab hac, in 't wild, in 't honderd, zonder
orde of regel, van den os op den ezel.
abhorreeren, verafschuwen, een afgrijzen hebben.
Abhorréntie, **Abhorrescéntie**, afschuw, afgrijzen.
abimeeren, te gronde richten, in een afgrond storten.

- ab intestáto**, zonder uiterste-wilsbeschikking of testa-
abjéct, laag, verachtelijk, laaghartig. (ment.)
Abjéctie, wegwerping, laaghartigheid, zelfverlaging.
Abjudicátie, gerechtelijke ontzegging.
abjudiceeren, gerechtelijk ontzeggen.
Abjurátie, afzwering.
abjureeren, afzweren, met een eed loochenen.
Ablativus, Ablatief, zesde naamval (nemer, derver).
Ablútie, wassching, reiniging, enz., die dobr dezen en
 genen godsdienst wordt voorgeschreven, handwassching.
Abnegátie, verloochening; weigering, ontzegging.
abnorm.abnormaal, tegen den regel; gebrekkig, misvormd.
Abnormiteit, afwijking van den regel; misvormdheid.
aboloeren, afschaffen, opheffen (b. v. wetten).
Abolitie, opheffing, afschaffing.
Abolitionist, afschaffer, inzonderheid iemand, die de af-
 schaffing der slavernij begeert of voorstaat.
abominabel, afschuwelijk, verfoeielijk.
Abominátie, verfoeiing; verwensching.
abomineeren, verfoeien, vervloeken, eenen afschuw hebben.
abondant, Abondantie, enz., zie **abundant**, enz.
Abonnement, voorafbestelling, intekening.
abonneeren (zich), intekenen, vooruitbestellen.
Abonnet, intekenaar.
Abordage, aanlanding; entering; het aanspreken.
abordeeren, aanlanden; enteren; aanspreken.
Aborigines, oorspronkelijke of eerste bewoners v. een land.
aborteeren, eene miskraam krijgen, te vroegtijdig bevallen.
Abórtus, ontijdige bevalling, miskraam; (in rechten):
abortus procuratio, opzettelijke vruchtafdrijving.
aboucheeren, een mondgesprek houden.
Abouchement, mondeling onderhoud.
à bout, op het uiterste; radeloos; **à bout portant**,
 van zeer nabij (b. v. op iemand schieten).
ab ovo, van het begin af.
Abracadábra, niets beteekenende, zinledige taal; too-
 verwoord, als amulet op een driehoekig briefje geschreven.
Abregé, uittreksel, korte inhoud.
abregeeren, verkorten, kort samenvatten.
abréviëren, z. **abb**—
Abrogátie, afschaffing, opheffing, b. v. van eene wet door
 eene latere, die de voorgaande te niet doet.
abrogeeren, afschaffen, buiten werking stellen. (reid.)
abrupt, afgebroken, onsa'nenhangend; plotseling, onvoorbe-
abruteeren, abrutisseeren, verdierlijken, tot een beest
 maken, geheel verstompen.
Abrúptie, afbreking; het plotseling zwijgen in de muziek.
Absces, z. **Abces**.
absent, afwezig; verstrooid van gedachten.
absenteeren (zich), zich verwijderen.
Absénten, afwezig.
Abséntie, afwezigheid; verstrooidheid van gedachten.

Ab
 abs
 Ab
 Ab
 Ab
 ab
 k
 Ab
 abs
 abs
 Ab
 abs
 abs
 Ab
 Ab
 abs
 Ab
 abs
 abs
 Ab
 Ab
 ab
 Ab
 ab
 ab
 Ab
 ab
 ab
 a. c
 c
 Acc
 o
 (c
 Acc
 acc
 acc
 Acc
 acc
 acc
 Acc
 to
 pl
 Acc
 Acc
 acc
 Acc
 d
 Acc
 te
 w
 d

Absinth, alsem, alsemdrink.

absolument, volstrekt, gebiedend, noodzakelijk.

Absolútie, vrijspreking van zonden. (zagvoering.)

Absolutisme, willekeurige heerschappij, onbepaalde ge-

Absolutist, aanhanger der onbepaalde alleenheerschappij.

absoluut, volstrekt; op zich zelve; onbepaald, onafhankelijk; onvoorwaardelijk.

Absoluutheid, onbeperktheid, onbepaaldheid.

absolveeren, vrijspreken, de absolutie geven; voleinden.

absorbeeren, inzuigen, opsorpen, verzwelgen.

Absorptie, inzuiging, opsorping.

abstineeren (zich), zich onthouden.

abstinent, onthoudzaam, matig.

Abstinétië, onthouding, inz. van spijs en drank.

Abstinétië-dagen, vastendagen. (dacht.)

abstract, afgetrokken; op zich zelf beschouwd: enkel ge-

Abstractie, afzondering; verstroomdheid van gedachten.

abstraheeren, afzonderen, aftrekken; uit eene zaak iets

absurd, ongerijmd, zot, onverstandig, onnoozel. (afleiden.)

Absurditeit, ongerijmdheid, strijdigheid met de rede, onzin,

Abuis, vergissing, misrekening. (bespottelijkheid.)

abundant, rijkelijk, overvloedig.

Abundantië, overvloed, rijkdom.

abundeeren, overvloeien, overvloed hebben.

ab uno disce omnes, uit een enkele moogt gij de overige leren kennen.

abuseeren, misbruik maken; misleiden; **zich abuseeren**, zich vergissen.

abusief, per abuis, bij vergissing; bedrieglijk.

a. c. anno eurentis, in den loop van het jaar, **anni currentis**, van 't loopend jaar.

Academie, hogere oeffenschool voor een of ander vak of faculteit; gezelschap van geleerden, van kunstenaars,

(ook, maar minder goed, voor:) hoogeschool, universiteit.

Acajou, mahoniehout.

accarezzévole, streelend, vleiend.

accableeren, overladen, -stelpen, bezwaren, nederdrukken.

Accablement, neerslachtigheid; hartzeer.

accedeeren, bijvallen; toestemmen.

accelereeren, bespoedigen, versnellen, verhaasten.

Accént, de toon en nadruk op lettergreep en woord, klemtoon; een toonteken op eene letter; gewestelijke of plaatselijke uitspraak, tongval.

Accentuatie, toonaanduiding, klemlegging; plaatsen der

Accept, z. **Acceptatie**. (toonteekeens.)

acceptabel, aannemelijk, aanneembaar.

Acceptant, degene, die een op hem getrokken wissel door zijne naamteekening goedkeurt.

Acceptatie, aanneming. (Men verstaat daaronder de handteekening eens koopmans onder eenen wissel, met het woord **geaccepteerd**; het is eene formeele verklaring, dat men dien op den vervaltijd zal betalen.)

6 Accepteeren—Accréditeeren.

- accepteeren**, aannemen; met zijne naamteekening voor geldig en goed erkennen. (woord.)
- Accéptie**, aanneming; aangenomen beteekenis van een
- Accés**, toegang, vergunning, inz. de toestemming tot verkeer over een meisje; aanval (b. v. van eene koorts.)
- accessibel**, toegankelijk, genaakbaar.
- Accessie**, aanwas, vermeerdering, toeneming; (ook :) toestemming, toetreding (b. v. tot een verdrag).
- Accésist**, iemand, die onbezoldigd wordt aangesteld met het uitzicht om eene hoogere plaats met bezoldiging te
- Accésit**, de tweede prijs, bijprijs. (verkrijgen.)
- accessoir**, bijkomend, toegevoegd, bijbehorend.
- Accessóriën**, bijbehorende zaken, aanhangsels.
- acciaccato**, onstuimig.
- Accident**, toeval, voorval; (ook :) lichamenlijk ongemak.
- accidenteel**, toevallig.
- Accidéntiën**, toevallige ambtsvoordeelen, buitenkansjes.
- Accidenti musicali**, bijtonen (in de muz.)
- Accijns** of **Accijs**, waren-impost, verbruiksbelasting.
- Acclamatie**, toejuicing, luide goedkeuring; **bij acclamatie aannemen**, zijne goedkeuring in vergaderingen met gejuich, handgeklap, getrappel, eenparig uitbrengen, zoodat de opneming der bijzondere stemmen onnoodig
- Acclimatatie**, gewenning aan 't klimaat. (wordt.)
- acclimatiseeren**, aan eene vreemde plaats, hemelstreek of klimaat gewennen, inheemsch maken.
- accluideeren**, aan-, bij- en insluiten.
- Acclúsium**, ingesloten of bijgaand stuk, bijlage.
- Accolade**, omhelzing; ridderslag; haakjes ter verbinding van woorden of regels of wel van noten.
- Accommodatie**, schikking; toegevendheid; inschikkelijkheid. **A. van het oog**, vormverandering der ooglenzen, waardoor het oog, om duidelijk te zien, zich accommoddeert of schikt naar den afstand der voorwerpen.
- accommodeeren (zich)**, een vergelijk treffen, met zijne schuldeischers eene overeenkomst, schikking in der minne treffen; **accommodeeren**, in orde brengen, opmaken.
- Accommodoment**, inrichting, toerichting; schikking, vergelijk, inz. van een koopman met zijne schuldeischers.
- accompagneeren**, vergezellen, begeleiden; den zang met muziek begeleiden, medespelen. (speelt of zingt.)
- Accompagnement**, begeleiding, wat men met een ander
- Accomplissement**, vervulling, voltrekking.
- Accoord**, verdrag, vergelijk; overeenstemming, welluidende samenklank van speeltuigen. (overeenstemmen.)
- accordeeren**, een vergelijk treffen; toestaan, bewilligen,
- accostabel**, genaakbaar, handelbaar.
- accosteeren**, op zijde komen; aanspreken.
- Accouchement**, bevalling, verlossing.
- Accoucheur**, vroedmeester; **Accoucheuse**, vroedvrouw.
- accoupleeren**, paren, samenvoegen, koppelen.
- accrediteeren**, in vertrouwen brengen, krediet verschaffen,

- iemand door aanbeveling bij eenen derde vertrouwen doen
 schenken; een **geaccrediteerd gezant** is zulk een, die
 zich bij een vreemd hof aan den vorst heeft doen voor-
 stellen en deze zijne kredietbrieven overhandigd heeft.
- Accres, Accrescencie**, aanwas, toeneming.
- accresceeren**, aanwassen, toenemen; aanbesterven.
- Accueil**, onthaal, ontvangst, bejegening.
- accueilleeren**, ontvangen, onthalen; verwelkomen.
- Accumulatie**, aangroeiing, ophooping, opeenstapeling.
- accumuleeren**, opeenhoopen, samenhoopen.
- accuraat**, nauwkeurig, stipt, juist. (liefde tot orde.
- Accuratésse**, nauwkeurigheid, stiptheid, zorgvuldigheid;
- accusabel**, beschuldigbaar, te beschuldigen.
- Accusatie**, beschuldiging, aanklacht. (lijder).
- Accusativus, Accusatief**, vierde naamval (voorwerp.
- accuseeren**, beschuldigen, aanklagen; bericht geven (van
- de ontvangst eens briefs, enz.). (lijkheid.
- Acériteit**, wrangheid; bitterheid, hardheid, onvriende-
- achalandeeren**, beklant maken, klanten of koopers lokken.
- à charge**, ten laste, getuigen; à— tegengetuigen.
- achéminezieren**, den weg banen; in gang brengen.
- acheveeren**, afmaken, voltooiën; volmaken.
- Achilles-hiel**, eene kwetsbare plaats.
- achromatisch**, kleurloos, ongekleurd (van kijkglazen).
- Acoliet**, altaardienaar; volgeling, aanhanger.
- à condition**, op voorwaarde.
- Aconiet**, wolfswortel.
- à conto**, op rekening, in vermindering.
- à conto nuovo**, op nieuwe rekening.
- à costi**, aldaar, op uwe plaats, ten uwent, in uwe stad.
- à couvert**, beschut. (gen.
- acquireeren**, verkrijgen, zich eigen maken, in bezit krij-
- Acquisitie**, verwerving; verworven eigendom.
- Acquit**, kwijting, quitantie, ontvangbewijs (bij wissels wordt
- het gewoonlijk op de keerzijde geschreven, en beteekent
- dat men de in den wissel staande som ontvangen heeft);
- eerste stoot, uitstoot; plaats waar de gemaakte biljart-
- bal wordt gezet. (geven.
- acquiteeren**, verrichten, tot stand brengen; quitantie
- Acre**, een $\frac{1}{100}$ hectare lands (in Eng. en Amer.).
- acroamatisch**, hoorbaar; op de rede gegrond; moeilijk
- te verstaan; **acroamatische leervorm**, samen hangen-
- de voordracht, waarbij de leering slechts luistert; geheim.
- Acrobaten**, koordedansers; **acrobatische kunsten**,
- koordedanserkunsten; halsbrekende toeren.
- Acte**, handeling, bedrijf van een toneelspel; bewijsstuk
- in rechten; stuk, door een notaris opgesteld of door de
- burgerlijke overheid afgegeven.
- Acteur**, toneelspeler, tooneellist.
- Actie**, bewijs van aandeel, van inschrijving; handeling;
- (bij den krijgsmann:) een gevecht; (in rechtszaken:)
- eene aanklacht, rechtsvordering.

- actief**, werkzaam, bedrijvig; in dienst; **actieve handel** uitvoerhandel eener natie met eigen voortbrengselen; **actieve schulden**, uitstaande schulden, vorderingen.
- Actief**, werkelijk of baar vermogen (na aftrek van alle schulden), z. **Activa**.
- acti labres jucúndi**, na gedaan werk is het goed rusten.
- Actionnair** of **Actionist**, actiehandelaar, houder van eene of meer actiën; geldschieter op actiën.
- Activa**, uitstaande schulden of vorderingen, het te goed; eigen vermogen, geld, waren, vaste panden.
- activeeren**, in werkzaamheid, in gang brengen.
- Activiteit**, werkzaamheid, bedrijvigheid; leven, vuur.
- Actrice**, tooneelspeelster.
- Actualiteit**, tegenwoordige toestand, het thans bestaande, de werkelijkheid, wezenlijkheid.
- actueel**, werkelijk, tegenwoordig; dienstdoend.
- actum**, gedaan, verhandeld; **actum ut supra** (A. U. S.) gedaan als boven (gezegd is).
- Acupunctuur**, naaldsteek (bij heelmeesters).
- acuut**, gehoorleer; toon- of klankleer.
- acuut**, scherp, spits, snijdend.
- ad acta leggen**, bij de acten leggen, d. i. voor afgedaan houden, ter zijde leggen.
- adagio**, (in de muziek:) langzaam, gematigd, zacht.
- adagissimo**, zeer langzaam.
- adapteeren**, aanpassen, sluitend maken.
- a dato**, van heden af, van de dagteekening af.
- ad captum vulgi**, op het begripsvermogen van het volk
- ad decretum**, volgens besluit, op bevel. (berekend.)
- addeeren**, bijeen- of samensmelten.
- ad depositum**, in bewaring (geven of nemen).
- addiceeren**, gerechtelijk toekennen.
- Additie**, toezegging, toekenning, toewijzing.
- ad dies vitae**, levenslang, voor 't gansche leven.
- Additie**, bijvoeging; samentelling.
- Adépt**, goudmaker, wonderman; ingewijde in eene geheime wetenschap of kunst. (gebruik.)
- à deux mains**, voor beide handen (ingericht) tot dubbel
- adhereeren**, aankleven, aanhangen; toestemmen, bijvallen.
- Adhésie**, aanklevingskracht; toestemming, toetreding, goedkeuring; (in de staatkunde:) het erkennen en hul-digen van een nieuwen meester.
- ad hoc (negótiúm)**, tot die zaak, daartoe; **de commissie ad hoc**, de tot die zaak benoemde commissie; **ad hoc antwoorden**, rechtstreeks, bepaald antwoorden.
- ad hóminem**, op den man aan, zonder omwegen; **ad hóminem disputeeren**, de tegenpartij met zijn eigen wapen bestrijden; handgemeen worden.
- ad honores**, eershalve, gratis.
- adieu!** vaarwel! God zij met u!
- ad infinitum**, in het oneindige.
- ad interim**, voorloopig, voorshands, tot nader orde.

a dit
Adju
Adju
adju
adju
ad l
ad l
ad n
ad n
ad n
Adn
Adn
be
be
adm
ee
Ad
adm
Ad
ov
Ad
Ad
adm
adm
Ad
Ad
adm
Ad
ad
Ad
ad
c
ad
r
Ac
ad
Ac
Ac
ad
ac
ac
A
a
a
a
a
A

- a ditto, van denzelfden dag. (bezorgt.)
Adjutant, medehelper, officier, die de dienststellingen
Adjudicatie, gerechtelijke toewijzing.
adjudiceeren, gerechtelijk toekennen, toewijzen.
Adjunct, helper, toegevoegde ambtgenoot.
adjugeeren, toevoegen (b. v. een helper).
ad libitum, naar welgefallen of goedvinden.
ad litteram, letterlijk, volgens de letter.
ad majorem Dei gloriam, tot meerdere eer van God.
ad mandatum, naar bevel en verordening.
ad manus, bij of voor de hand, ter hand. (voogd, regent.)
Administrateur, **Administrátor**, beheerder, bestuurder.
Administratie, beheer, waarneming; het beheer en de
bewaking van het staatsvermogen; de handhaving der
bestaande wetten en verordeningen.
administreeren, beheeren, waarnemen, voor een ander
eene zaak besturen.
Admiraal, vlootvoogd, opperbevelhebber der oorlogsvloot.
admirabel, bewonderenswaardig.
Admiraliteit, zeeraad, college, dat het opperste toezicht
over het geheele zeewezen van een Staat voert.
Admirateur, bewonderaar; aanbieder, diep vereerder.
Admiratie, bewondering; verwondering.
admireeren, bewonderen.
admissibel, aannemelijk, ontvankelijk, toe te laten.
Admissie, toelating, vergunning.
Admitteren, toelaten; den toegang vergunnen.
admonceeren, herinneren, vermanen, waarschuwen.
Admonitie, herinnering, waarschuwing.
ad notam nemen, opmerken, in gedachten houden.
Adonis, schoon en behaagziek jongeling, koket heertje.
adoniseeren (zich), zich tot een Adonis maken, zich
opschikken, optooien.
adoptceeren, als kind aannemen; (ook in 't alg. :) aanne-
men, b. v. eene meening.
Adóptie, aanneming als kind.
adorabel, aanbiddenswaardig; hoogst beminnelijk.
Adorateur, aanbieder; vereerder, minnaar.
Adoratie, aanbidding; huldiging.
adoreeren, aanbidden, hartstochtelijk liefhebben.
adosseeren, schuins opwerpen, hellend maken; (bij krijgs-
lieden :) den rug (van een leger) dekken of beveiligen.
adouceeren, **adoucisseeren**, verzachten, verzoeten,
stillen, lenigen.
Adoucissement, verzachting, leniging; opbeuring.
ad patres gaan, tot de vaderen gaan, sterven; ad-
zenden, doden.
ad perpétuam rei memóriam, tot eeuwige gedachtenis.
ad pias causas of ad pios usus, tot vrome, liefdadige
oogmerken of bedoelingen.
ad rem, ter zake, gepast, behoorlijk, dienstig.
Adrès, aanwijzing waar te bezorgen; uitwendig opschrift

van brieven, pakketten, enz.; (in politieken zin:) een plechtig schrijven aan een bepaald persoon, aan een of ander college, staatslichaam, enz., om daarmede zijne gevoelens of begrippen open te leggen; *expédier à l'adresse* beteekent: door de bemiddeling van eenen derde koopmansgoederen verzenden.

Adrèsboek, almanak met aanwijzing van de woonplaatsen der bedrijvige en andere personen.

Adrèskantoor, inrichting, door welke men huizen huren en verhuren, dienstbode bekomen, geld aanvragen of aanbieden kan, enz.

Adressant, indiener van een betoog of verzoekschrift.

Adresse, vaardigheid; opschrift van een brief, verzoekschrift, aanwijzing van naam of woonplaats.

adresseeren, aan iemand richten; het adres op brieven, enz., schrijven; aanbevelen.

adrét, (gevormd van 't fr. *adroit*), geschikt, handig, vlug.

adrogeeren, een volwassen persoon als kind aannemen.

Adspirant, z. **Aspirant**.

adstringeeren, aanhalen, samentrekken.

Adstringéntia of **adstringeerende middelen**, samentrekkende middelen of artsenijen.

ad summam, in 't geheel, in summa.

ad summum, op zijn hoogst, ten uiterste.

Adulátie, vleierij, pluimstrijkerij, slijkflooierij.

Adulteratie, echtbreuk; vervalsching.

adultereeren, echtbreken; vervalschen.

ad ultimum, ten laatste, ten slotte, eindelijk.

ad unum, tot den laatste toe.

ad usum, volgens gebruik, ten gebruike.

advenant (naar), naar verhouding, naar omstandigheden;

advenant, hupsch, voorkomend.

Advent, de laatste vier weken vóór Kerstmis.

Adversáriën, aantekeningen van allerlei, memorieboek.

advertceeren, bekend maken, berichten door de dagbladen.

Advertèntie, bekendmaking in de nieuwspapieren.

Advies, (fr. *Avis*) raad, raadgeving; bericht, naricht.

adviseeren, aviseeren, raad geven; bericht geven.

Advocaát, verdediger voor het gerecht, pleitbezorger.

advocceeren, tot zich roepen; in rechten dienen.

ad vocem, bij het woord (nl. op te zoeken, na te slaan).

Ægide, schild; beschutting.

ægnimátisch, raadselachtig, duister,

Æ'olus, de god der winden; de wind.

æquaal, gelijk, evenredig.

Æquátie, vergelijking.

Æquátor, evenachtslijn, evenaar, linie.

Æquilibèr of **Æquilibrium**, evenwicht.

Æquinóctium, dag- en nachtevening,

Equivalent, vergoeding van gelijke waarde; datgene wat tegen iets anders opweegt; schadeloosstelling.

Æra, tijdrekening, jaartelling.

Æra
ere

Ær

Ær

Ær

Ær

Ær

Ær

Ær

Ær

æst

af

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

aff

- Ærarium**, schat, schatkamer, 's lands kas.
ære perénnius, duurzamer dan metaal.
Ærolith, luchtsteen.
Ærometer, luchtmeter.
Ærometrie, de luchtmeetkunst.
Æronaut, luchtreiziger.
Ærostaat, luchtbol; (ook:) windbuil.
Ærostick, de luchtvaartkunst. (smaak.)
Æsthetiek, schoonheidsleer, leer van het gevoel en den
æsthétisch, s.naakvol, schoon, volgens de regelen der kunst.
afcopiëeren, — copieëren, afschrijven, naschrijven.
affabel, spraakzaam; vriendelijk, minzaam.
Affabiliteit, spraakzaamheid; minzaamheid, innemendheid.
Affaire, zaak, aangelegenheid; voorval; gevecht.
Affect, gemoedsaandoening, hartstocht, vuur, warmte.
Affectatie, gemaaktheid, schijngevoeligheid.
afteereen, voorgeven, den schijn aannemen; zich ge-
 maakt of gekunsteld gedragen. (inz. eene ziekelijke.)
Affectie, genegenheid, gunst; elke indruk op het lichaam,
affectueus, hartelijk, vriendschappelijk, innemend.
affiche, aangeplakt bericht; toegevoegd blad tot naricht.
afficheeren, affigeeren, aanplakken, aanslaan, overal
 bekend maken; fig. met iets te koop loopen.
Affiliatie, aanneming als kind; (ook:) aanneming als
 lid van een genootschap of orde (zonder de gebruikelijke
 formaliteiten.) (aannemen.)
affiliëeren, vereenigen, verbroederen; als kind, als ordeslid
affineeren, verfijnen, zuiveren, louteren.
Affiniteit, verwantschap, maagschap.
Affirmatie, bevestiging, bekrachtiging.
Affirmeeren, bevestigen, bekrachtigen, beamen.
Affixa, aanhangsels, toevoegsels.
Afflictie, droefenis, hartzeer, lijden.
affligeeren, bedroeven, neerslachtig maken.
affluereen, toevloeden, toestroomen.
affrettando of **affrettoso**, gezwind (in de muz.)
affreus, verschrikkelijk, ongehoord, afgrijselijk, akelig.
affrioleeren, aanlokken, verlekken; door mooie praatjes
 verschalken.
Affrönt, belediging, openlijke hoon.
affronteeren, braveeren, trotseeren; hoonen, beledigen.
Affuit, onderstel van 't grof geschut; rolpaard (scheepsaffuit).
a fortióri, met meer reden, meer grond.
agaceeren, tergen, aanhitsen; verliefd maken.
Agápen, liefdemaaltijden bij de eerste Christenen.
Ageeren, handelen, verrichten; voorstellen als tooneelspe-
 ler; tegen iemand ageeren, hem gerechtelijk aanklagen.
age quod agis, houd voet bij stuk.
Agénda, kerkboek, waarin al de ceremoniën en formulie-
 ren staan aangeteekend, die de geestelijken bij hunne
 ambtsverrichtingen hebben waar te nemen; aanteeke-
 boekje, zakboekje.

- Agent**, zaakwaarnemer, gevolmachtigde; **Agent van politie**, gerechtsdienaar, diender.
- aggiustamente**, zeer nauwkeurig te spelen (in de muz)
- Agglomeratie**, uitwendige aanzetting (als tot een bal of kluwen); samenhooping.
- Aggravatie**, verzwaring (b. v. van eene straf).
- aggraveeren**, verzwaren, strafwaardiger maken.
- Aggregaat**, ophooping, samenvatting van veel gelijksoortige dingen. (opnemen)
- aggregeeren**, toevoegen, bijvoegen, in eene vereeniging
- Aggressie**, aanval.
- aggressief**, aanvullender wijze.
- Agiliteit**, vlugheid, behendigheid, vaardigheid.
- Agio**, opgeld, meerdere waarde eener muntsoort boven de andere, of van het bankgeld boven het kasgeld.
- Agiotage**, handel met actiën, staatsschuldbrieven en andere papieren van waarde; kunstgrepen in den effectenhandel om de prijzen te doen rijzen of dalen.
- agiotceeren**, met opgeld opwisselen; woekerhandel drijven.
- Agioteur**, geldwisselaar; woekeraar met wissels; actiehandelaar. (der gemoederen.)
- Agitatie**, onrust, gemoedsbeweging, gisting of spanning
- Agitator**, volksmenner, opruier.
- agiteeren**, aandoen, verontrusten; tot iets prikkelen of aansporen, in gisting of spanning brengen.
- Agnaten**, naaste bloedverwanten van vaderszijde.
- Agnitie**, erkenning (b. v. van een wissel).
- agnosceeren**, erkennen, voor geldig verklaren.
- Agnus Dei**, Lam Gods; een gebed der R. K. en een gedeelte der mis; gewijde wassen medaille met een lam en vaantje aan de eene en een heilige aan de andere zijde.
- Agonie**, doodstrijd, benauwdheid.
- agoniseeren**, met den dood worstelen, op sterven liggen.
- a govérno**, z. per governo.
- Agrafe**, haakje, spang, gesp.
- agrarische wetten**, akkerwetten bij de Romeinen (ook bij de eerste Fransche revolutie voorgeslagen.)
- agreabel**, aangenaam, behaagelijk; aannemelijk. (staan.)
- agreëeren**, gunstig aannemen, zich laten welgevallen, toe-
- Agrement**, bevalligheid; kleedersieraad, garneersel.
- Agricteuur**, landbouw, akkerbouw. (landbouwer.)
- Agronom**, **Agronomist**, wetenschappelijk gevormd
- Aide**, hulp, bijstand; helper, handlanger.
- aimabel**, beminnelijk, liefvallig, innemend.
- Air**, gelaat; voorkomen, uiterlijk; houding; **zich airs geven**, zich voornaam, grootsch aanstellen.
- Aise**, gemak; welbehagen, schik; **op zijn a. zijn**, op zijn gemak zijn; er warmpjes in zitten, het goed kunnen stellen.
- à jour**, doorzichtig, getralied, opengewerkt; (in het boekhouden:) tot op den loopenden dag in 't grootboek gebracht.

- ajourneeren, eene zaak tot een anderen dag verschuiven of voor onbepaalden tijd uitstellen; verdagen.
- Ajournement**, uitstel tot een bepaalden dag.
- à la bonne heure!** het zij zoo! goed!
- à la française**, op zijn Fransch.
- à la lettre**, naar de letter, letterlijk.
- Alambiek**, distilleerkolf.
- à la mode**, naar de mode, naar hedendaagsch gebruik.
- Alarm**, oploop, woest getier; ontsteltenis, schrik.
- alarmeeren**, schrik aanjagen; opschudding maken.
- Alarmist**, alarmmaker; oploopstichter; schrikverspreider.
- à la tête**, aan het hoofd, aan de spits.
- à la volée**, ter vlucht, in 't wild, onbezonnen.
- Albatros**, de stormvogel (tusschen de keerkringen en aan de Kaap).
- Albinos**, Witlingen, Kakkerlakken, witte Negers of Mooren.
- Al'bion**, Grootbrittanje, het Britsche rijk.
- Al'bum**, gedenkboek, vriendenrol.
- Alcáde, Alcáde**, dorpsrechter in Spanje. ('t water.
- Alcarreza**, zeer poreuze waterkruik ter koelhouding van
- Alchimie**, goudmakerij, de steen der wijzen.
- Alchemist**, goudmaker.
- Al'cohol**, beste wiingeest, hoogstgezuiverde wijngeest.
- al corso**, naar den wisselkoers.
- Al'derman**, oudste; Engelsch stedelijk overheidspersoon, naam der gildehoofden, die gezamenlijk den lord-mayor (burgemeester van Londen) kiezen.
- Ale**, Engelsch opgehopt bier, eel.
- alea jacta est**, de teerling is geworpen.
- Alécto**, eene der 3 Furiën.
- alért**, wakker, vlug, levendig, handig.
- Alexandrijnen, Alexandrijnsche verzen**, dichtregels van 12 en 13 lettergrepen, doorgaans uit 6 jambische
- al frésco**, z. **Fresco**. (voeten bestaande.
- Al'gebra**, letterrekening, stelkunst; dat is algebra voor mij, daarvan versta ik niets.
- algebraïsch**, stelkunstig.
- Alguacil**, gerechtsdienaar in Spanje.
- alias**, anders, bovendien (b. v. geheerten).
- alibi**, elders; zijn alibi bewijzen, beteekent in rechten, dat de beschuldigde of verdachte 't bewijs levert, dat hij op het oogenblik van het gepleegde feit op eene andere plaats dan die des misdrijs was.
- aliénabel**, vervreemdbaar; verkoopbaar.
- Aliénatie**, vervreemding, verkoop, verpanding; (in de staatkunde:) afstand van grondgebied, van rechten, enz.; (ook:) verstandsverbijstering.
- Alién bill**, vreemdelingenwet, de door het Engelsch parlement in 1693 uitgevaardigde wet, volgens welke de vreemdelingen onder streng toezicht gesteld worden.
- aliéneeren**, vervreemden, overdragen, verpanden.
- aligneeren**, naar eene richtingslijn, op eene rij plaatsen.

14 Aligement—Allopathie.

Aligement. richting volgens een rechte lijn; richtsnoer.

Alimentatie. verpleging, onderhoud, voeding.

alimenteren, onderhouden, verplegen. (regel.

a linea, van de lijn af. **Alinea,** begin van een nieuwen

Al kali, loogzout.

Alkalisatie, loogzoutbereiding.

alkalisch, loogzoutachtig, loogzout bevattend.

Alkoof, z. Alkove.

Alkorán, wet-, geloofsboek der Mohammedanen, de koran.

Alkove, Alkoof, slaapvertrekje, afgesloten plaats in eene kamer tot plaatsing van een ledikant; nis.

Alla breve, op korte wijze.

Alla camera, in den kamertoon, — stijl.

Alla diritta, volgens de toonschaal.

Allah, naam van God bij de Mohammedanen.

Allamente, onvoorbereid, voor de vuist.

Allarm, z. Alarm.

Allée, laan, wandelweg tusschen twee rijen boomen.

Allégatie, aanhaling, verwijzing; vermelding.

Allége, lichter, hulpboot; (ook :) = **Tender** (z. a.).

allegeeren, aanhalen (b. v. eene schriftuurplaats); zich beroepen op, verwijzen naar. (spraak.

Allegorie, zinnebeeldige, verbloemde voorstelling, beeld-

allegorisch, zinnebeeldig, verbloemd, oneigenlijk.

allegretto, eenigszins vlug en levendig (te spelen).

allegro, zoo vlug mogelijk (te spelen).

allegro di

molti, zeer levendig; — **con moto,** gezwind; — **con**

spirito, met vuur; — **moderato,** matig vlug; — **non**

tanto, niet zeer gezwind.

allez! ga heen! ga uw gang! och kom!

Alliage, metaalmengsel, legering; toevoegsel of alliërsel.

Alliantie, verbond, verbintenis, bondgenootschap.

alliëren, verbinden; vermengen, samensmelten, legeeren.

Alliërsel, toevoegsel, metaal met een edeler vermengd.

Alligatie, samenstelling, vermenging van verschillende metalen; het toevoegsel.

allegeeren, vermengen, legeeren. (kardinalen.

Allocutie, aanspraak, inz. van den paus aan de vergaderde

alodiaal, erfelijk, onleenroerig, vrij van leencijns.

Allodium, of **alodiaal goed,** een eigen, vrij erfgoed, dat men vervreemden mag.

Alloi, z. Allooi.

Allonge, verlengstuk. **Allonge-pruik,** staartpruik.

allongeren, verlengen, uitrekken, langer maken.

allons! laten we gaan! voorwaarts! komaan!

Alloi, het gehalte der muntspéciën; de hoeveelheid van geringer metaal met een beter gemengd.

Allopath, voorstander der allopathie; andersdenkende.

Allopathie, geneesmethode, naar welke men door de geneesmiddelen zulke uitwerkingen zoekt voort te brengen, welke tegenover de ziekteverschijnselen staan.

- Allótria**, bijzaken; vreemdsoortige bezigheden; (ook:) onrechtmatigheid, schelmerijen.
- all' ottáva**, in den achtsten toon, octaafsgewijs.
- allouabel**, geldig, toe te staan.
- alloueerén**, billijken, toestaan, inwilligen.
- alludeeren**, toespelen, stekelige zinspelingen maken.
- allumeeren**, aansteken, ontsteken, doen ontbranden.
- all unisóno**, in samenklank.
- Allúsie**, toespeling, zinspeling, wenk.
- alluviaal**, aangespoeld, aangeslibd, opgespoeld.
- Allúvie**, op- of aanspoeling, aanslibbing.
- Allúvie-recht**, recht der oeverbewoners om zich het aangeslibde land toe te eigenen. [siteiten].
- álma máter**, eerwaardige moeder (cernaam voor univer-
- Al'manak**, tijdwijzer, dagwijzer, kalender; jaarboekje.
- al márcó**, naar het markgewicht der munten, dat is, naar hare eigenlijke metaalwaarde.
- al número**, naar het getal. (in ledigen tijd.
- à loisir**, op zijn (hun, haar) gemak, zonder overhaasting.
- Alpaka**, bergschap (der Andes, in Z. Ameriká) met voortreffelijke wol.
- al pari** of **pari**, (bij kooplieden:) van gelijke waarde, gelijk, zonder opgeld, zonder aftrek of verlies.
- al péso**, naar het gewicht.
- al pézzo**, stuksgewijze, bij het stuk.
- Al'phabet**, de letters in volgorde, het A B C.
- alphabetisch**, naar volgorde der letters.
- Alpha et omega**, de eerste en de laatste letter van het gr. alphabet; het begin en het einde.
- Al reverso**, omgekeerd.
- Al segno**, van het teeken af.
- Alt**, tweede zangstem, hooge middelstem.
- al tempo**, volgens tijdmaat (in de muz.).
- alterabel**, veranderlijk; aan bederf onderhevig.
- Alterátie**, verandering, verslimmering; ontsteltenis, schrik.
- alterato**, veranderd (in de muz.).
- altereeren**, veranderen (veelal ten kwade); verschrikken, ontroeren, ontstellen. [gestrekte volmacht].
- Al'ter égo**, ander, tweede ik, plaatsbekleeder met de uit-
- Alternátie**, afwisseling, verandering.
- Alternatief**, gedwongen keus tusschen twee moeilijke of bezwarende omstandigheden, moeilijke tweestrijd.
- alternatief**, beurtelings, afwisselend. (nemen.)
- alterneeren**, afwisselen, omwisselen, bij beurten waar-
- al'terum tantum**, het dubbele, nog eens zooveel.
- Altéssé**, Hoogheid, Doorluchtigheid (als titel).
- Altíméter**, hoogtemeter (werktuig).
- Altist**, altzanger vgl. Alt).
- Alumnaat**, **Alúmneum**, kweek- en kostschool.
- Alvária**, (in Portugal:) de koninklijke besluiten, die slechts voor één jaar kracht hebben en door den minister gecontrasigneerd moeten worden.

16 Amalgáma—Ammunitie.

- Amalgáma**, mengsel van een of ander metaal en kwik; mengsel; mengelmoes.
- amalgameeren**, innerlijk met kwik verbinden; vermengen.
- Amanuénsis**, handlanger; schrijver, klerk.
- Amaril**, smergel (zwarte en harde metallische steen tot polijsten en slijpen van metalen, glas, enz.).
- amasseeren**, verzamelen, opgaren, samenhoopen.
- Amateur**, —**trice**, liefhebber, —**ster**, kunstvriend, —**in**.
- Amazóne**, strijdbare vrouw, heldin, damesrijkkleed.
- Ambassade**, gezantschap. **Ambassadeur**, gezant.
- Ambe**, twee uitgekomen nummers van de vijf in zekere **Amber**, z. **Ambra**. (loterijen).
- ambiëeren**, streven, staan (b. v. naar een post).
- ambigeeren**, aarzelen, weifelen, besluiteloos zijn.
- ambigu**, dubbelzinnig. **Ambigu**, maal, waarbij allerlei warme en koude gerechten, fruit en gebak tegelijk worden opgedischt. **Ambiguïteit**, dubbelzinnigheid.
- Ambitie**, eergevoel, eerzucht, eergierigheid.
- ambitiëus**, eerzuchtig, eergierig.
- Ambitioneeren**, eerzuchtig naar iets streven. (gewend).
- Ambra**, grauwe, harsige stof, als liefelijk reukwerk aan-
- Ambrósia**, godenspijs.
- Ambulance**, ziekenwagen, veld-lazaret, veldhospitaal.
- ambulant**, heen en weer loopend, rondtrekkend.
- ambuleeren**, heen- en weergaan, rondtrekken, zwerven.
- Ameliorátie**, verbetering, verfraaiing.
- amelioereeren**, verbeteren, veredelen.
- ámen**, het zij zoo! het geschiede! (schuldbelijdenis).
- Aménde**, geldboete; **Amende honorable**, openbare amendeereeren, verbeteren, wijzigen; wijzigingen voorstellen.
- Amendement**, verbetering, inz. voorslag ter verandering of wijziging van een wetsontwerp.
- ameneeren**, aanbrengen, aanvoeren; te weeg brengen.
- Améniteit**, minzaamheid, liefelijkheid, aanvalligheid.
- Amerij**, een oogenblik, ommezien (het woord is eene samentrekking van Ave Marij, Ave Maria, z. ald.).
- a merveille**, opperbest, voortreffelijk, wonderschoon.
- á méta**, ter helfte, voor de helft.
- ameubleeren**, met huisraad voorzien.
- Ameublement**, huisraad, stoffeering.
- Ami**, vriend. — **Amie**, vriendin.
- Amiant**, z. **Asbest**.
- amiciaal** of **amicabel**, vriendschappelijk.
- Amice**, vriend; **Amicissime**, beste vriend (beide als toespraak of als opschrift in brieven).
- Amicitia**, vriendschap.
- Amicus Plato**, sed magis amica veritas, ik ben een vriend van Plato, maar nog meer van de waarheid.
- Amiraal**, z. **Admiraal**; (ook :) zeildoeksche slagputs om water te hijschen bij 'tschoon-schip-maken.
- Ammoniak**, vluchtig loogzout.
- Ammunitie**, z. **Munitie**.

A'm
gin
son
st
a'm
A'm
Am
pie
den
amo
lee
af
Am
ont
Am
amo
amo
amo
sle
amo
Am
amp
hed
Am
Am
gev
Am
loo
Am
Am
ker
Am
amp
aar
Am
amp
Am
ziel
amu
amu
Am
Ana
Ana
Ana
van
Ana
neg
Ana
gel
Ana
anal
Ana

- A'mnestie**, het vergeven en vergeten van gedane beleedigen, kwijtschelding van straf. (Zoo wordt bij opstand soms aan een geheel land amnestie geschonken, omdat de straf naar de strengheid der wet niet uitvoerbaar zou zijn).
- a'mnestiëeren**, vergiffenis schenken, de straf kwijtschelden.
- A'mor**, de liefdegod, Venus' zoon. (den.)
- Amortisatie**, ongeldig-verklaring b. v. van verloren papieren van waarde; inz. rente-uitdelging, vernietiging der openbare schuld door geregelde aflossingen.
- amortiseeren**, een document voor ongeldig verklaren; een leen cijnsvrij maken; aan de doode hand verkoopen; door aflossing uitdelgen (inz. de staatsschuld).
- Amotie**, verwijdering, opruiming, slechting, slooping, ontzetting (van een ambt).
- Amouréte**, voorbijgaande minnarij of minnehandel.
- amoureux**, verliefd.
- amours maken**, vrijen.
- amoveeren**, ontzetten (b. v. van een post); sloopen, slechten, afbreken, wegruimen.
- amovibel**, afzetbaar.
- Amovibiliteit**, afzetbaarheid.
- ampel** of **ample**, wijdloopig, breedvoerig, in bijzonderheden (b. v. vertellen). (koudbloedig longdier.)
- Amphibie**, dier, dat op 't land en in 't water kan leven.
- Amphion**, naam, soms aan een groot toonkunstenaar gegeven (naar een beroemd lierspeler der oudheid).
- Amphitheatër**, halfronde schouwplaats met schuins oplopende zitplaatsen tegenover het tooneel.
- Amphitryon**, mild gastheer of onthaler; horendrager.
- Ampliátie**, uitbreiding; duplicaat dat men van eene rekening, enz. geeft; verdaging van een rechtsgeding.
- Amplificatie**, uiteenzetting, ontwikkeling; vergrooting.
- amplissimus**, Hoogaanzienlijk, Hoogedel (titel van een aartspriester; ook eertitel aan universiteiten).
- Amputatie**, de afzetting van een lichaamsdeel.
- amputeeren**, een lid of lichaamsdeel afzetten.
- Amulét**, gewaad voorbehoedmiddel des bijgelcofs tegen ziekte, tooverij en gevaren.
- amusant**, vermakelijk, onderhoudend, tijdkortend.
- amuseeren**, vermaken, verlustigen, aangenaam bezig houden.
- Amusement**, vermaak, uitspanning, tijdkorting. (den.)
- Anabaptist**, wederdooper.
- Anachoreet**, kluzenaar, spelonk- of boschbewoner.
- Anachronisme**, fout in de tijdrekening bij de opgave van gebeurtenissen, tijdverplaatsing.
- Anagram**, letterkeer, letterwisseling, wisselwoord (b. v. neger, regen; kurk, kruk; rekel, kerel).
- Analecten**, leesvruchten, bloemlezing, uittreksels van het gelezene. (eenstemming.)
- Analogie**, overeenkomst, overeenstemming, inz. taalover-
- analoog**, overeenstemmend, overeenkomst hebbende.
- Analý'se**, **Analý'sis**, ontleding; ontbinding, oplossing.

- analyseeren**, ontleden; oplossen, ontbinden.
analy'tisch, ontledend; oplossend, ontbindend.
Anarchie regeeringloosheid, wetteloze toestand.
Anarchisten, sulken, die door omverwerping van alle gezag en orde in den Staat regeeringloosheid zoeken te weeg te brengen, onruststokers, woelgeesten.
Anáthema, vervloeking; banvloek, kerkban.
anathematiseeren, vervloeken; in den kerkban doen.
Anatocisme, ergerlijke woeker, rentewoeker, woeker-interest, rente van rente, (ook:) conversie der renten in
Anatomie, ontleedkunst; snijkamer. (kapitaal).
anatómisch, ontleedkundig.
anatomiseeren, ontleden, inz. het menschelijk lichaam.
Anatomist, ontleedkundige.
Ancienniteit, voorrang naar den dienstouderdom, opvolging naar de dienstjaren.
Ancien regime, de oude heerschappij of staatsvorm, die door eene revolutie of hervorming vernietigd is.
andante, niet te schielijk, gematigd (te spelen). **andantino**, eenigszins langzaam.
Androphaag, menscheneter. (aardig voorval).
Anecdóte, kleine, korte geschiedenis, historische trek,
Anemoscoop, windwijzer, weerhaan.
Anerie, ezelachtigheid, ezelstreek, groote domheid.
angeliek, engelachtig, hemelsch, allerbekoorlijkst.
Anglaise, Engelsche dans; vrouw of meisje uit Engeland.
Anglicomanie, = **Anglomanie**.
Anglicaansch, Engelsch; de **A-e Kerk**, de Engelsche bisschoppelijke kerk. (Engelsch maken).
angliseeren, kortstaarten (een paard) op Engelsche wijze;
Anglomaan, voorstander, naäper van al wat Engelsch is.
Anglomanie, voorliefde tot Engeland en zijne staatsregeeling, wetten, zeden, enz., zotte zucht voor al 't Engelsche.
Anguis latet in herba, er zit een adder onder het gras.
angulair, hoekig.
animalisch, dierlijk.
animaliseeren, in dierlijke stof veranderen, verdierlijken.
Animalisme, de dierlijke levensverrihting.
Animatie, bezieling.
animeeren, bezielen, opwekken, aanmoedigen.
Animisme, stelsel, waarin de ziel als beginsel van het verstand en van het organisch leven tevens aangenomen
Animositeit, vijandelijkheid, verbittering. (wordt).
Annálen, jaarboeken, geschiedboek.
Annáten, jaargelden, datgene wat van de inkomsten der eerste jaren van een geestelijk ambt in de pauselijke schatkist moet gestort worden; jaarmissen in de r. k. Kerk.
annéx, aanhangend, bijbehorend, verbonden.
Annéxa, aanhangsels, bijlagen. **Annéxie**, aanhechting.
annexeeren, aanhangen; verbinden, bijvoegen.
annihileeren, vernietigen, voor nietig verklaren.
Anniversaire, verjaardag; jaarlijksche gedenkdag.

Annó
 annor
 Anno
 anno
 annu
 Annu
 ten
 dat
 annu
 Annu
 Annu
 bez
 over
 duv
 Anon
 anon
 Anon
 Anó
 onon
 anon
 Ant
 Ant
 ant
 Ant
 Ie
 ge
 Aut
 ant
 Ant
 Ant
 te
 An
 An
 de
 An
 An
 ant
 An
 a
 An
 an
 An
 An
 an
 an
 A
 A
 an
 a

- Annónce**, bericht, aankondiging.
annonceeren, aankondigen, berichten; aandienen.
Annótatie, aan-, optekening.
annoteeren, aan-, opteekenen, aanmerkingen schrijven.
annueel, jaarlijksch; jaarlijks.
Annuiteiten, renten; jaarlijksche aflossing der renten van een kapitaal, te gelijk met een gedeelte van dat kapitaal.
annulleeren, vernietigen; afschaffen.
Annunciátie, aankondiging; inz. Maria-boodschap.
Annus grátie, gunstjaar voor weduwen en weezen van bezoldigde ambtenaren, inz. het dienstjaar, dat na het overlijden van een predikant ten voordeele van de weduwe door de ringbroeders wordt waargenomen.
Anomalie, onregelmatigheid, afwijking van den regel.
anoniem, naamloos, ongenoemd.
Anonimiteit, naamsverzwijging (het ongenoemd-blijven).
Anónymus, een ongenoemde.
onorgánisch, onbewerktuigd; onbeziel.
anormaal, onregelmatig, van den regel afwijkend.
Antagonisme, tegenwerking, bestrijding, vijandschap.
Antagonist, tegenwerker, vijand, partij.
antedeeren, voorafgaan; den voorrang hebben.
Antecedént, vroeger gebeurde zaak, voorafgaand geval.
Iemands antecédenten, iemands vroegere verrichtingen, denk- en handelwijze, iemands verlopen leven.
Autecessor, voorganger.
antedateeren, op vroegere dagteekening stellen.
Antediluvianen, wie vóór den zondvloed geleefd hebben.
Anthologie, bloemlezing, verzameling van kleine gedichten of opstellen.
Anthropogenie, de wording, het ontstaan van den mensch.
Anthropologie, natuurleer van den geest en het lichaam der menschen, menschkunde.
Anthropophaag, menscheneter.
Anthropophobie, menschenschuwheid.
anti (Grieksch voorzetsel), tegen.
Anti-aristocraat, tegenstander van de heerschappij des adels, der grooten. (spreekkamer.
Antichambre, voorkamer in de huizen der grooten;
antichambreeren, vaak zijne opwachting bij de grooten maken; lang wachten eer men toegelaten wordt.
An'tichrist, tegen-Christus, bestrijder v. het christendom.
Anticipátie, het vooruitnemen; beschikking bij voorraad; vooruitbetaling; het bij voorraad verstrekte of genotene.
anticipeeren, vooruitnemen; vooruitgenieten; vooruitbeschikken (b. v. over de staatsinkomsten).
anticonstitutioneel, met de grondwet strijdig.
Anticritiek, weerlegging eener (boek-)beoordeeling.
Antidotum, tegengif, behoedmiddel tegen vergiftiging.
antiek, oud, ouderwetsch, in den smaak of trant der Ouden.
anti-ministeriëel, tegen de ministers of het ministerie.

- antimonarchaal**, tegen de monarchie; republikeinsch.
- Antimónium**, spiesglas, spiesglans. (van de natie.)
- antinotionaal**, strijdig met de belangen, met den geest
- Antinomie**, strijdigheid van (twee) wetten met elkander
- Antipathie**, natuurlijke afkeer. (onwettigheid.)
- Antipóden**, tegenvoeters; fig. wederstrevers.
- Antiqua**, eene der hoofdsoorten van drukletters, romein.
- Antiquáilles**, kleine oudheden van weinig waarde; oude vodden, rommel.
- Antiquáarius**, oudheidkenner; handelaar in oudheden, met oude boeken.
- Antiquiteit**, oudheid. **Antiquiteiten**, oudheden, voorwerpen, gebruiken, zeden, enz. der Ouden.
- antirepublikeinsch**, wie of wat tegen de republiek is.
- Antirevolútie**, tegenomwenteling.
- antirevolutionnair**, tegenstander der omwenteling en hare gevolgen; wat de omwenteling wederstreeft.
- Antiroyalist**, vijand van 't koningschap.
- antiroyalistisch**, tegen het koningschap.
- antisociaal**, ongezellig, onmaatschappelijk, in strijd met de burgerlijke orde.
- Antithese**, tegenstelling.
- apaiseeren**, stillen, bevredigen, doen bedaren.
- Apanage**, jaarwedde van niet regeerende vorstelijke personen, prinsen-lijftocht.
- A. P. anni præsentis**, van het loopend jaar. **anni præteriti**, van het verschenen jaar.
- apárt**, ter zijde, voor zichzelf, afzonderlijk.
- Appartement**, vertrek, bijzondere woonkamer; afdeling inz. van een aanzienlijk huis; ook het heimelijk gemak.
- Apathie**, gevoelloosheid; onverschilligheid.
- Ap- en dependéncie**, al het aan- en bijbehorende.
- Aperçu**, kort overzicht, hoofdinhoud; ontwerp, schets.
- Aphélium**, verste afstand eener planeet van de zon.
- Aphorismen**, korte spreuken, stellingen, voorschriften, regels, enz., zonder schijnbaren samenhang.
- Aplómb**, loodrechte stand; vastheid van handeling, van karakter, van gedrag.
- Apocalyp'sis**, openbaring; de Openbaring van Johannes.
- A poco a poco**, zoetjes aan, niet op eens.
- apocrief**, verduidelikt, ondergeschoven, geen onvoorwaardelijk geloof verdienend, verdacht, niet geloofwaardig.
- Apocriefen**, of **apocriefe boeken**, door de Kerk niet als echt erkende bijbelschriften.
- apodictisch**, bewijzend, onwederlegbaar; **apodictisch bewijs**, volkomen klaar en voldoende bewijs.
- à point**, van pas; om niet (in 't biljartspel); ook eene uitdrukking, die de juiste ontvangst en uitgaaf eener reke-
- Apoplexie**, beroerte, geraaktheid. (ning aanquidt.)
- Apostaat**, afvallige, geloofsverzaker, partijverloochenaar.
- Apóstel**, geloofsboode, naam van Jesus' jongeren; voortplanter en verdediger van eene leer, van een stelsel of

gevoe
voor
a poet
Apost
aposto
behe
stoe
Apost
meen
man
Apost
Apost
Appa
appa
Appa
Appa
Appé
inz.
om
appe
te v
App
voe
App
appe
tot
App
App
App
App
App
app
app
app
ge
App
app
Ap
d
Ap
app
t
Ap
g
e
u
ap
r
Ap
ap
A

gevoelen; (ook :) boegstuk, verlengstuk van den steven voor den boegspriet.

a posterióri, van achteren, aan de ervaring ontleend.

Apostil, Apostille, kanteekening, naschrift.

apostólisch, van de apostelen komend; **a-e kamer**, beheerders van 's pausen inkomsten; te Rome; **a-e stoel**, het pauselijk hof.

Apostróphe, afkappingsteeken (?), aanduiding van eene of meer weggelaten letters; (ook :) toespraak; scherpe vermaning, hard verwijt.

Apotheek, artsenijwinkel.

Apotheóse, vergoding, het plaatsen in den rang der goden.

Apparáát, toestel, toerusting.

apparánt, oogenschijnlijk, duidelijk; waarschijnlijk.

Apparéntie, uitwendig voorkomen; (ook :) waarschijnlijk-

Appartement, z. **Apartment**.

Appél, oproeping, verzamelsein voor de soldaten; beroep, inz. op hooger rechtbank; vernieuwde inzet bij het spel, om andermaal in dezelfde partij te mogen meespelen.

appellábel, bevoegd om voor hooger rechtbank getrokken te worden, geschikt voor appellatie.

Appellánt, in appél gekomene, iemand die zijne zaak voor hooger gerechtshof wensch behandelt te zien.

Appellátie, beroep op hooger rechtbank.

appelleeren, zich van de uitspraak eener lagere rechtbank tot die van eene hogere wenden; opnieuw inzetten (bij

Appéndix, aanhangsel, toevoegsel. [verloren spel].

Appercéptie, opvatting; waarneming; zelfbewustzijn.

Appertinéntiën, bijbehorende zaken, toebehooren.

Appeténtie, natuurdrijf, geslachtsdrijf; lust, begeerte.

Appetijt, Appetit, eetlust, honger, trek.

appetissant, lustopwekkend, gaandemakend, graagmakend.

applanéeren, gelijk maken, effenen; in orde brengen.

applaudisseeren, toejuichen, grooten bijval door handgeklap te kennen geven.

Applaudissement, Applaus, goedkeuring met handge-

applicabel, applicatief, toepasselijk, van toepassing.

Applicátie, toepassing; ijver, inspanning, leervlijt; toediening van uitwendige geneesmiddelen; verband.

Applicatuur, vingerzetting (bij 't instrument-bespelen).

applicéeren, op-, aanleggen; aanwenden (inz. een middel); toepassen; **zich a.**, zich toeleggen, bevljigten.

Appóint, pasmunt, kleinere munt tot volmaking eener grootere; (bij kooplieden:) som, die op 't geheel bedrag eener rekening te kort komt, saldo; (ook :) eene remise, uit vele kleine wissels bestaande.

appointéeren, bezoldigen; de partijen bescheiden; eene rekening met de boeken vergelijken.

Appointment, bezoldiging; rechtsbescheid.

apporteeren, aanbrengeen, halen; **apport**: zoek op!

Appositie, oplegging, aanhechting (b.v. der zegels); (in de spraakkunst:) bijstelling, ophelderend bijvoegsel.

appreciëeren, z. appretiëeren.

apprehendeeren, vatten, gevangen nemen; duchten, vreezen, schromen.

Apprehensie, gevangenneming; bezorgdheid, vrees, schroom; begripsvermogen.

appréhensief, bezorgd, vreesachtig uit inbeelding.

appreteeren, toebereiden, gereedmaken, inz. waren toerichten, laken glanzen, weefsels pappen, enz.

appretiëeren of appreciëeren, schatten, waardeeren.

Appretuur, toebereiding; glanzing van stoffen; datgene, wat tot het appreteeren der weefsels dient, pap.

Approbatic, goedkeuring; vergunning.

approbeereu, goedkeuren, billijken.

approcheeren, naderen; (ook:) loopgraven maken.

Approches, aannaderingswerken (om bij eene belegerde stad of vesting te komen), loopgraven.

approfondeeren, doorgronden; grondig onderzoeken.

appropriëeren, behoorlijk inrichten; in overeenstemming brengen met, gepast of geschikt maken voor; toeëigenen. (voorzien.)

approviandeeren, approviseereen, van proviand

Approximatie, raming, begrooting.

approximatief, bij raming, benaderend, geraamd.

appuyceeren, drukken; ondersteunen; aandringen op.

a prima vista, op het eerste gezicht, van het blad weg (spelen); op zicht (te betalen).

a priori, van voren, vooruit, niet op ervaring berustend.

à proportion, naar evenredigheid.

à propós, van pas, juist ter snede, ter rechter tijd, gelegen; eer ik 't vergeet, wat ik wilde zeggen, zeg eens! **hij raakte van zijn apropos**, hij dwaalde van zijn onderwerp af, raakte van zijn stuk.

Aquæduct, Aqueduc, waterleiding.

aquamarijn, zeegroen. **Aquamarijn**, zeegroene edelsteen, beril; zeegroene verf of kleur.

Aquarél, teekening met waterverf.

Aquarium, kunstmatige waterkom voor levende dieren en planten. **Aquarius**, de Waterman (sterrenbeeld des dierenriems).

Aqua Toffana, zeer langzaam doodend giftwater.

à quatre mains, voor of met vier handen (te bespe-

à quatre mani, voor vier handen. [len.]

à quatre voci, voor vier stemmen.

Aquavita, afgetrokken en verzoete brandewijn.

Aqueduc, z. aquæduct. (gen.)

A'quila non capit muscas, een arend vangt geen vlieg. **Arabésken**, Arabische sieraden aan huizen, meubelen, enz.; versierd loofwerk; bouwsieraden.

Aræometer, dichtheids- en zwaartemeter voor vloeistoffen, vochtmeter, vochtweger, melk-, wijn-, zuurweger, enz.

Arák, rijstbrandewijn.

à ravir, verrukkelijk, schoon, overheerlijk.

Arbit
Arbit
recht
speci
arbit
arbit
Arbit
Arcá
over
Arcá
Arcá
Arch
Arch
wro
Arch
Arch
ten
Ar'e
Arc
Arc
len
Arc
Arc
on
Arc
arc
A'r
st
à r
Ar
Ar
v
à r
Ar
P
Ar
I
Ar
g
Ar
Ar
ar
A
A
A
A
A
A

- Arbíter**, scheidsman, scheidsrechter.
- Arbitrage**, raming, benadering; beslissing door scheidsrechters; (bij kooplieden:) vergelijking der koersen en speciën van verschillende plaatsen.
- arbitrair**, willekeurig, eigenmachtig, naar goeddunken.
- arbitreeren**, geld of wisselkoersen berekenen.
- Arbitrium**, de meening, beslissing van den scheidsman.
- Arcáde**, boogvormige opening, booggewelf, verwelfde boog; overwelfde gang tusschen zuilen.
- Arcádisch**, herderlijk, landelijk; boersch; onschuldig.
- Arcánum**, geheimenis, geheim geneesmiddel.
- Archaisme**, verouderde uitdrukking, verouderd woord.
- Archeologie**, oudheidkunde, kennis van de kunstgewrochten der Ouden.
- Archeoloog**, oudheidkenner.
- Archief**, bewaarplaats van schriftelijke oorkonden, acten, enz.; verzameling van zulke stukken.
- Ar'chipel**, **Archipelagus**, eilandenzeë.
- Architect**, bouwmeester.
- Architectonisch**, bouwkunstig, overeenkomstig de regelen der bouwkunst.
- Architectuur**, bouwkunst.
- Architraaf**, onderste gedeelte der kroonlijst of kornis; onder- of bindbalk.
- Archivarius**, bewaarder of opzichter van een archief.
- áretisch**, noordsch, noordelijk.
- A're**, eenheid der vlakke of landmaten in het metrieke stelsel, vierk. Ned. roede = 100 vierk. meters of ellen.
- à regret**, met weëzin of tegenzin, ongaarne.
- Aréometer**, liever **Aræometer** (z. ald.).
- Aréopagus**, oud gerechtshof te Athene; (fig.) vergadering van wijzen, geleerden.
- à revoir**, tot weerziens.
- Argádsche lampen**, lampen met eene holle rolvormige pit en eene glazen buis rondom de vlam.
- Argentaan**, kunstzilver, nieuw zilver (mengsel van koper, zink, ijzer en nikkel).
- Argonauten**, Grieksche zeehelden, die het gulden vlies gingen veroveren.
- Argument**, bewijsgrond.
- Argumentatie**, bewijsvoering, betoog.
- argumenteeren**, betoogen, bewijzen, bewijsvoeren.
- argumentum ad hóminem**, algemeen begrijpelijk, voor ieder duidelijk bewijs.
- Ar'gus-oogen**, altijd opene, waakzame oogen.
- A'ria**, lied, gezang, zangstuk voer ééne stem of partij.
- Ariaan**, aanhanger van het **Arianisme** of de leer van Arius (4de eeuw), die Jesus' godheid loochende.
- Ariádne** (de draad of het kluwen van), het middel om uit een netelige omstandigheid te geraken, of om een ingewikkeld vraagstuk op te lossen.
- A'ries**, de Ram (sterrenbeeld des dierenriems).

- Arion**, toonkunstenaar van veel invloed op zijne hoorders.
- Aristárch**, streng, maar billijk beoordeelaar.
- Aristocratie**, voorstander, lid van de aristocratie.
- Aristocratie**, heerschappij der adellijken of voornamen, regeering der edelsten; (ook:) de gezamenlijke grooten.
- aristocrátisch**, wat tot de aristocratie behoort.
- Aristocratisme**, gehechtheid aan de adelheerschappij.
- Aristo-democratie**, adel- en volksregeering.
- Arithmética**, rekenkunde. **Arithméticus**, rekenkundige.
- arithmétisch**, rekenkundig; rekenkundig.
- Armáda**, uitgerust leger, krijgsvloot, inz. de zoogenaamde onoverwinnelijke Spaansche vloot van 1588.
- Armatuur**, bewapening; wapenrusting; (ook:) de ijzeren banden, het beslag, waardoor de deelen eener machine enz. samengehouden worden.
- Armee**, krijgsvloot, leger, heir.
- Armee-corps**, legerafdeeling, die zelfstandig handelt en waartoe troepen van alle wapens behooren.
- armeeren**, wapenen, uitrusten, toerusten.
- Armida**, eene bij uitstek schoone en verleidelijke vrouw.
- Arminiánen**, z. **Remonstranten**.
- Armoriaal**, wapenboek, boek met geslachtwapens.
- Aróma**, geur, geurstof der planten en kruiden.
- aromátisch**, kruidig, specerijachtig, geurig.
- aromatiseeren**, kruidig, geurig maken.
- Arpeggiata**, passage voor de hoep.
- Arpeggiato**, afgebroken toon.
- Arpeggiatura**, reeks van afgebroken tonen.
- Arpeggio**, het afbreken der tonen.
- arracheeren**, uitrukken, losrukken, afrukken, wegscheuren.
- Arrak**, z. **Arak**.
- arrangeeren**, in orde brengen, rangschikken; eene schikking maken, bijleggen. (schikking.)
- Arrangement**, rangschikking; inrichting; vergelijk.
- Arrét**, verzekerde bewaring, inhechtenisneming; beslaglegging; z. ook **Arrêt**.
- Arrestánt**, aangehouden persoon, gevangene.
- Arrestátie**, aanhouding, gevangenneming; beslaglegging.
- arresteeren**, aanhouden, vastzetten; beslag leggen; vaststellen, bekrachtigen (b.v. raadsbesluiten, notulen, enz.).
- Arrêt**, ook **Arrest**, rechterlijke uitspraak, vonnis.
- Arrière-pensée**, een voorbehoud in gedachten (*reservatio mentalis*), dat een Jezuet volgens zijne ordensregelen bij het afleggen van een eed mag hebben; geheim voorbehoud, bijvoegmerk.
- arriveren**, aankomen; gebeuren.
- Arrivement**, aankomst.
- arrogant**, verwaand, laatzinnig, aanmatigend.
- Arrogántie**, aanmatiging, verwaandheid, laatzinnigheid.
- arroudeeren**, afronden; in samenhang brengen.
- Arrondissement**, afronding; onderafdeeling van eene provincie, van een departement.

- Arrowroot**, zetmeel van den Indiaanschen pijlwortel.
- Arsenaal**, tuighuis, wapenmagazijn.
- Arsenicum, Arsénik**, een enkelvoudig metaal van hoogst vergiftigende eigenschap; eene zijner verbindingen, het **Arsenigzuur** of **wit arsenicum-oxyde**, draagt in de wandeling den naam van rottenkruit.
- Artériën**, slagaderen, pilsaderen.
- Artésische putten**, geboorde welputten, die het water uit eene diepliggende waterader opbrengen.
- articuleeren**, duidelijk de woorden uitspreken; iets van lid tot lid ontwikkelen of uiteenzetten. (lidwoord.)
- Artikel**, lid, stuk, afdeeling, hoofdpunt; handelswaar; **artificiëel**, kunstmatig, kunstig.
- Artillerie**, grof geschut; geschutkunde; legerafdeeling, die 't geschut bedient. **Artillerie-park**, reserve der artillerie.
- Artillerist**, soldaat, die het grof geschut bedient.
- Artist**, kunstenaar. **Artiste**, kunstenaar.
- artistiek**, **artistisch**, tot de kunst behoorend; naar de regels of eischen der kunst; kunstlievend.
- Asa foetida**, duivelsdrek (harsig sap eener Perzische plant).
- a salvo**, onbeschadigd (op vrachtbrieven).
- Asbest**, vezelsteen, (in het vuur onverbrandbaar), ook steenvlas, bergglas, amiant geheeten.
- Asceet**, vrome; fijnvrome.
- Ascendēten**, verwanten in opklimmende lijn.
- Ascēnsie**, opstijging, klimming; hemelvaart. (ten.)
- ascētisch**, fijn vroom; **a-e schriften**, stichtelijke schriften.
- Asiel**, toevluchtsoord, vrijplaats; bewaarschool; gesticht ter verpleging van hulpbehoevenden.
- A'sinus asinum fricat**, de eene ezel prijst den ander.
- Asmodéus, Asmodée, Asmodi**, vorst der demons; huwelijksduivel; koningsslang in Japan.
- Aspēct**, aanblik, voorkomen; voorteeken; uitzicht in de toekomst. **A-en**, verschillende standen der planeten on-
- A'speriteit**, ruwheid, scherpte, hardheid. (derling.)
- Aspērsie**, besprenging, besprenkeling (vooral met wjwater).
- Asphālt**, jodenlijm, jodenpek, berg- of steenhars.
- Asphyxie**, hoogste graad van onmacht, schijndood.
- asphyxiēeren**, schijndood worden of zijn; doen stikken.
- Aspirānt**, dinger (naar eenen post, eenen graad, enz.).
- aspireeren**, naar iets streven; met aanademing uitspreken.
- Asa foetida**, z. **Asa foetida**.
- assaisonneeren**, toebereiden, kruiden, sausen, peperen, enz.
- Assaut**, aanval, bestorming; soort van schermoefening.
- Assemblée**, bijeenkomst; voornaam gezelschap.
- assenteeren**, toestemmen, goedkeuren, bijval schenken.
- assermentceeren**, beëedigen.
- Assērtie**, bewering; het beweerde. (teraad, enz.)
- Assésor**, bijzitter in eene rechtbank, in eenen gemeen-
- assez**, genoeg.
- assidú**, aanhoudend vlijtig, volhardend, onverpoosd.

- Assiéto-compagnie**, maatschappij tot slavenhandel.
Assiétte, tafelbord, kleine schotel; fig. gemoedsstemming; hij is niet in zijn gewone assiette, hij mist zijn gewone kalmte, bezadigheid, opgeruimdheid.
Assignatie, schriftelijke aanwijzing op betaling.
assigneeren, eene aanwijzing op betaling geven.
Assimilatie, vereenzelviging.
assimileeren, vereenzelvigen; in voedingsstof veranderen.
Assises, openlijke rechtszittingen; hof van a. (*cour d'assises*) hof van lijfstraffelijke rechtszitting (in Frank-assisteeren, helpen, bijstaan. [rijk].
Assistént, helper, hulp; toegevoegd persoon.
Assisténtie, hulp, bijstand; onderstand.
Associatie, vereniging, maatschap, vennootschap.
Associé, deelhebber; handelsgenoot, vennoot, compagnon.
associëeren (zich), zich vereenigen; in een handelsge-nootschap treden, eene vennootschap aangaan.
assorteeren, naar soorten uitzoeken (*sorteeren*); zich a., zich met verscheidenheid van waren wel voorzien.
Assortiment, warenvoorraad; toestel, volledige verzame-ling van bij elkander passende dingen. z. **Sortiment**.
Assumptie, Maria-hemelvaart; sterfdag van een heilige.
Assuradeur, verzekeraar, waarborger tegen schade van brand, van hagelslag, van zee, enz.
assuránt, stout, vermetel, aanmatigend. (In het dagelijk-sche leven hoort men het vaak verbasterd tot *astránt*).
Assurantie, verzekering, waarborging tegen schade; stout-heid, driestheid, zelfvertrouwen; brutaalheid.
assureeren, verzekeren, waarborgen tegen schade.
Asteroiden, kleine planeten tusschen Mars en Jupiter.
Asth'ma, aamborstigheid, borstbenauwdheid.
asthmátisch, aamborstig, kortademig.
Astraal-lamp, sterre- of glanslamp (zonder schaduw).
Astræa, de godin der gerechtigheid.
Astrolábium, graadboog, sterren- of poolshoogtemeter.
Astrologie, sterrenwichelarij, voorzegkunde uit de sterren.
Astrologist, **Astroloog**, sterrenwichelaar.
Astronomie, sterrenkunde.
Astronomist, sterrenkundige.
Astroscop, sterrenkijker. **-scopie**, sterrenkijkerskunst.
Ateliér, werkplaats, inz. eens kunstenaars.
Athanasie, onsterfelijkheid.
Atheïsme, **Atheïsterij**, godverzaking, godloochening.
Atheïst, godloochenaar, godverzaker.
atheïstisch, godverzakend, godloochenend. (onderwijs).
Athenæum, doorluchtige school of inrichting van hooger
Athleet, kampvechter, worstelaar (bij de oude Grieken); zeer zwaar gebouwd en sterk man.
Atlantisch, tot het Atlas-gebergte behoorend (vandaar **Atlantische zee**); reusachtig, groot en sterk.
At'las, hooge berg in Afrika; verzameling van landkaar-ten; zware zijden stof; eerste halswervel, draaijer.

Atm
atm
kri
Ató
Ato
Ato
vol
à t
atra
a tr
Atr
Att
or
att
Att
Att
att
att
att
At
d
at
at
at
at
A
A
A
A
A
a
a
A
a
A
A
a
A
A
a

- Atmosfeer**, dampkring (die den aardbol omgeeft).
atmosfêrische drukking, die drukking, welke de dampkring op de lichamen uitoefent.
- Atôme**, z. **Atoom**.
- Atonie**, verslapping, ontspanning, zwakte des lichaams.
- Atoom**, **Atôme**, lichamelijk bestanddeeltje der stof (als volstrekt ondeelbaar gedacht); zonnestofje.
- à tout prix**, tot elken prijs, het koste wat het wil.
- atrabilaire**, **atrabileus**, zwartgallig; (fig.) ijzegrimmig.
- a tre**, voor drie stemmen; — **voci of parti**, driestem-
- Atrociteit**, afschuwelijkheid, ijselijkheid. (mig.)
- Attaché**, de aan een gezantschap of legatie toegevoegde, onbezoldigde leerling-diplomaat.
- attacheeren**, aankleven; zeer genegen zijn; lief krijgen.
- Attachement**, verkleefdheid, gehechtheid, genegenheid.
- Attaque**, aanval.
- attaqueeren**, aantasten, aanvallen, aangrijpen.
- attendeeren**, acht geven, opmerken, letten op.
- attént**, opmerkzaam, oplettend.
- Attentaat**, inbreuk op de rechten eens anderen, aanranding, gewelddadigheid; beproefde, maar mislukte aantenteeren, een aanslag maken. (slag.)
- Atténtie**, opmerkzaamheid, oplettendheid, aandacht.
- attenueren**, verzwakken.
- Attést**, **Attestatie**, getuigenschrift.
- attesteeren**, getuigen, verklaren, bekrachtigen.
- Attisch**, met den goeden smaak der bewoners van Attica (de Atheners) overeenstemmend, smaakvol, vernuftig;
- Attisch zout**, sijne scherts, vernuftige taal, geestigheid.
- Attitude**, lichaamshouding, lichaamstand.
- Attórney**, (in Engeland:) gemachtigde; procureur.
- Attractie**, aantrekking; aantrekkingskracht.
- Attraits**, bekoorlijkheden, aanlokselen.
- Attrápe**, valstrik, misleiding; **op A. spelen**, iemand in de val zoeken te krijgen, hem willen beet hebben.
- atrapeeren**, betrappen, beet hebben; misleiden.
- attribueeren**, toeëigenen; toeschrijven; wijten.
- Attribuut**, zinnebeeldig kenteeken, onderscheidingsteeken (b. v. de knots is een attribuut van Hercules).
- atroupeeren**, te hoop loopen, samenscholen.
- Atroupement**, oploop, samenschooling, volkshoop.
- Aubáde**, ochtendbegroeting met muziek of zang.
- au contraire**, integendeel.
- au couránt**, in den loop (b. v. der maand); tegen den loopenden prijs; **au courant zijn**, met den tijd en zijne nieuwste verschijnsels gelijken tred houden; (ook:) den samenhang eener zaak begrijpen, op de hoogte zijn.
- Auc'tie**, openbare verkooping, veiling.
- auctioneeren**, aan den meestbiedende verkoopen, veilen.
- Audáces** (of **audéntes**) **fortúna juvat**, die waagt, wint.
- Audiátur et áltera pars**, men hoore ook de andere partij.

- Audiëntie**, gehoorverleening; toegang; rechtszitting.
- Auditeur**, toehoorder; raad en bijzitter in gerechtshoven;
a. militaire, openbaar aanklager bij een krijgsraad.
- Auditórium**, gehoor, gezamenlijke toehoorders, gehoorzaal.
- au fait**, ter zake; **au f. zijn**, ergens van weten, op de hoogte zijn, in een geheim ingewijd zijn.
- au fond**, in den grond, in 't wezen der zaak, wel ingezien.
- Aúgias-stal**, zeer moeielijk en onaangenaam, ja schier ondoenlijk, onmogelijk werk.
- augmenteeeren**, vermeerderen, bijvoegen, verhoogen.
- Aula**, open zaal, groote vergaderzaal op universiteiten.
- au pair** = **al pari** (z. ald.).
- au porteur**, aan den brenger, den toonder.
- Aureool**, licht- of straalkrans om 't hoofd der heiligen.
- Auróra**, godin des dageraads; het morgenrood.
- Auscultánt**, hoorder, toehoorder, inz. jong rechtsgeleerde, die de rechtszittingen tot zijne vorming bijwoont.
- a úso, á usáncé**, naar wisselgebruik, op gewoon zicht.
- Auspiciën**, voortekens; bescherming, toezicht.
- Austeriteit**, strengheid, strafheid, stugge ernst.
- austraal**, zuidelijk. (rijksch is.)
- Austriomanie**, blinde gehechtheid aan al wat Oosten-
- Autarchie**, zelfheerschappij, zelfbeheersching.
- aut César aut nihil**, of César of ambtelooz burger (zijn).
- Auteur**, schrijver van een boek; bewerker, oorzaak.
- Authenticiteit**, echtheid, geloofwaardigheid.
- authentiek**, geloofwaardig, echt; in rechten geldig.
- Auto-biographie**, eigen-levensbeschrijving.
- Autocraat**, zelfheerscher, eigenmachtig vorst.
- Autocratie**, zelfheerschappij, onbepaalde heerschappij.
- Auto-da-fé**, geloofs- of halsgericht, ketterverbranding bij de inquisitie.
- Autodidáctus**, zelfoefenaar, iemand, die alleen door zelfoefening geleerd heeft.
- Autograaf**, copiëer-machine, zelschrijver; (ook:) eigenhandig schrift.
- autográphisch**, eigenhandig geschreven.
- Automaat**, kunstige machine, in welke alles zich van zelf schijnt te bewegen; dom mensch, die, zonder eigen geest- of wilskracht, als eene machine handelt, stroo-pop.
- automátisch**, zich van zelf bewegend; werktuigelijk, onwillekeurig, als een automaat of machine.
- Autonomie**, het recht om zich zelven wetten te geven.
- Autorisátie**, volmacht, wettelijke goedkeuring.
- autoriseeren**, machtigen, volmacht geven.
- Autoriteit**, erkende geloofwaardigheid; gezag, gestelde macht; getuigenis (uit schriften).
- Autoty'pe**, eerste of oorspronkelijke afdruk; zelfafdruk.
- auxiliaire troepen**, hulptroepen.
- Avál**, wisselborgtocht.
- Avance**, winst; voorschot; vooruitbetaling; **a-s maken**, de eerste schreden (b. v. tot eene verzoening) doen.

ava
 ter
 Ava
 Ava
 ava
 ava
 af
 Ava
 Ave
 K
 ave
 a v
 Av
 Av
 Av
 Av
 Av
 à v
 av
 av
 a
 Av
 à
 av
 A
 A
 A
 av
 A
 a
 à
 à
 A
 A
 A
 A
 A

- avanceeren**, voorwaarts gaan, vooruitkomen; voorschieten; bevorderen; bevorderd worden.
Avancement, bevordering, standsverhooging.
Avantage, voordeel, winst; overhand.
avantageeren, bevoordeelen. **avantageus**, voordeelig.
avant la terre, vóór het onderschrift; eerste en beste afdrukken van koperen platen.
Avarie, **Averij**, z. **Haverij**.
Ave Maria, Wees-gegroot-Maria; klein gebed der r. k. Kerk (z. **Amerij**).
avenant, minzaam, innemend, z. **advenant**.
a verbis ad verbera, van woorden tot slagen.
Avers, voor- of beeldzijde van een muntstuk of penning.
Aversie, afkeer, tegenzin, walging.
Avertissement, bericht, kennisgeving; waarschuwing.
Aviditeit, begeerigheid, gretigheid; belustheid.
Avis, **aviseeren**, z. **adv**—.
à vista, op zicht, op vertooning des wissels (te betalen).
avitailleeren, van levensmiddelen voorzien, proviandeeren.
aviveeren, verlevendigen; helderder, glanziger maken.
avoceeren, afroepen, terugroepen.
a voce sola, voor eene stem alleen.
Avoir-du-poids, het handelspond in Engeland = 0,4536
à vol d'oiseau, in vogelvlucht; als uit de lucht (b. v. geteekend); (ook:) hemelsbreed, in rechte lijn.
avontureeren, avonturen, wagen, op het spel zetten.
Avonturen, lotgevallen. z. ook **avontureeren**.
Avonturier, gelukzoeker; waaghals.
Avontuur, zonderling voorval, gewaagde onderneming.
avorteeren, z. **aborteeren**.
Avoué, pleitbezorger, z. **Procureur**.
avoueren, bekennen, erkennen. [drinken].
à vous, aan u (bij het spel); op uwe gezondheid (bij het
à vue, op zicht (betaalbaar).
Axióma, **axioom**, onloochenbare grondstelling, onomstootelijke en klaarblijkelijke, geen bewijs vorderende waarheid.
A'zimuth, boog van den horizon, begrepen tusschen den meridiaan eener plaats en een of anderen verticaal- of hoogte-cirkel, toppuntshoek.
Azótum, stikstof, stiklucht, stikgas.
Azuur, hemelsblauw; (in de heraldiek:) blauw.

B.

- B., Be., Bco.** = **banco**. (z. a.).
B. L. = **Bénévoie Lector**. (z. a.).

B. M. beatæ memoriæ, zaliger gedachtenis.

Bto. = **bruto**. (z. a.).

Baar, nog onbevaren matroos, nieuweling aan boord.

Babel, Bâbylon, verwarring, warboel; (ook:) uitschot.

Babiche, klein ruigharig hondje, schoothondje.

Babillage, gesnap, gekal, gebabbel, gekakel.

Baccalâureüs, gelauwerde; iemand, die de naaste academische waardigheid vóór den doctorsgraad heeft verkregen.

Bacchanaliën, Bacchus-feesten; drinkgelagen, zuippartijen.

Bacchanten en **Pacchantinnen**, dronken dwepers en dweepsters; tierende lichtmissen.

bacchantisch, dronken, door den drank bezeten, tierend.

Bacchus, de god van den wijn, van de dronkaards; (ook:) de wijn zelf; een groot wijndrinker.

Backwoodsmen, de blanke bewoners en bebouwers der **backwoods** (achterwouden) in 't verre Westen der Vereenigde Staten van N. Amerika.

Baculâtic, afrossing met den stok (**bâculus**).

Badinage, kortswijl, scherts, grap, schalkerij.

badineeren, kortswijlen, schertsen, boerten; stoeien.

Bagage, het gezamenlijke reisgoed; passagiersgoed; veld-, krijgs- en legertuig; slecht volk, gespuis.

Bagatél, kleinigheid, nietigheid, armzaligheid, vodderij.

Bagijnen, z. **Begijnen**.

Bâgno, gevangenis der galeislaven; galeistraaf (in Constantinopel); badhuis.

Baguëtte, roedje, gardje; laadstok; tooverroede.

Bain-marie, warm-waterbad, vat, (pot, bak) met heet water, waarin men een ander vat ter verwarming, uitdamping, enz. plaatst.

Baise-main, handkus als huldiging; nederige dienstbetuiging, plichtpleging.

Baisse, het dalen der staatspapieren; **à la baisse speculeeren**, op de daling der effecten handelsplannen

Bâjert, zooveel als **Chaos** (z. ald.). (maken.)

Bajonet, geweerdolc.

Bal, danspartij, dansgezelschap. **Bal masqué**, gemaskerd bal. **Bal paré**, pronk- of prachtbal, staatsiebal. **Bal champêtre**, landelijk bal, bal in een tuin, in de open

Balânce, z. **Balans**. (lucht.)

Balancé, danspas, waarbij men zich van den eenen voet op den anderen in evenwicht houdt of balanceert.

balanceeren, zweven, het evenwicht houden; weifelen, besluiteloos zijn; eene rekening afsluiten.

Balans, evenwicht; weegschalen, elk werktuig, waarmede men 't gewicht der lichamen bepaalt; (bij kooplieden:) slotrekening, afsluiting der rekeningen of handelsboeken.

Balcón, uitstek of buitentred vóór aan den buitengevel

Bâldaquin, troonhemel; draaghemel. (van een huis.)

Balein, vischbeen.

Baljuw, landrechter, drost, schout.

Ball
Ball
Ball
Ball
Ball
del
bri
ball
Bal
Bal
leu
Ban
ge
Ban
ban
Ban
di
ban
al
Ba
ge
Bâ
b
z
c
b
Ba
Ba
ba
r
Ba
B
B
B
B
H
H
H
H

Balláde, verhalend gedicht over eene avontuurlijke ge-
Ballet, tooneeldans, opera met dans. (beurtenis.)

Ballistiek, werpleer, werpkunde.

Ballón, luchtbol.

Ballotáge, **Balloteering**, het stem uitbrengen door mid-
 del van zwarte en witte balletjes of boontjes, door
 briefjes, enz.

balloteeren, met balletjes, boontjes, enz. stemmen.

Bálneotherapie, genezing door middel van baden.

Balustráde, eene op kleine kolommen of stijlen rustende
 leuning, hekwerk.

Bambochádes, onnatuurlijke schilderijen, wonderlijke
 gedrochten, laaggrappige voorstellingen.

Bambóche, hanssop; draadpop; dwerg, dreumis.

bambocheeren, zwieren, rinkelrooien.

Ban, **Bannus** of **Bánus**, Slavonisch heer, oude rijkswaar-
 digheid in Hongarije, Croatië, enz.

baanaal, aan dwang onderworpen; voor ieder gereed, veil;
 alledaagsch, gemeen, plat, afgezaagd.

Banaliteit, rechtsban, dwanggerechtigheid; alledaagsch,
 gemeen, afgezaagd gezegde.

Báncó, bankgeld, muntvoet, waarnaar het geld bij de bank
 berekend wordt; **banco intaceeren**, meer in banco op
 zich laten schrijven, dan men te vorderen heeft; **banco-
 conto**, boek, dat een koopman tot afrekening met eene
 bank hout.

Bandage, chirurgisch verband, windsei, breukband.

Bandagist, breukbandmaker; (ook:) breukmeester.

bandeeren, spannen, in spanning brengen; in span-
 ning zijn.

Bandelier of **Bandoulière**, schouderriem, draagband
 der soldaten; sabelkoppel, patroontaschkoppel.

Bandiet, landlooper, straatrover, sluipmoordenaar.

Bánianen, onderhandelaars en tolken in Indië, die tot
 de handelskaste behooren. (watteerde zijde.)

Bánians, Chineesche of Oost-Indische slaaprokken van ge-
Barier, vaandel, vendel, standaard, veldteeken.

Banjerheer (verbastering van **baanderheer**), groot heer;
 pronker.

Bank-actiën, bewijsstukken van de aandeelen, die iemand
 in eene bank heeft. **Bank-actionnair**, **bank-actionist**,
 houder van zulke bewijsstukken. (bak.)

Banket, (**Banquet**), groot, prachtig gastmaal; zeker ge-
Bankier, wisselaar, wisselkoopman, geldhandelaar; (ook:)
 bankhouder bij kansspelen.

Bankroet, staking der betalingen en handelsverrichtin-
 gen van een koopman of handelshuis, wegens een (wezen-
 lijk of geveinsd) onvermogen om zijne schulden te be-
 talen. (Bij geveinsd onvermogen noemt men 't een **frau-
 duleus bankroet**).

Bank-valúta, bankgeld als louter verdichte of gefingeer-
 de rekenmunt.

Bannaat, het onder een ban of banus staande staatsgebied, inz. de landstreek in Hongarije, aan gene zijde der Theiss.

Bannissement, verbanning, uitbanning; ballingschap.

Bánnus, z. **Ban**.

Banqueroute, z. **Bankroet**.

Banquet, z. **Banket**.

banquetteeren, smullen, brassen; een groot feestmaal

Bánuş, z. **Ban**. (houden.)

baptiseeren, doopen.

Baptist, de dooper, doopende; doopsgezinde.

Barak, **Baráque**, veld- of legerhut, soldatenhut; (ook:) slecht, bouwvallig huis, krot, nest.

baratteeren, waren tegen andere omzetten, verruilen; (ook:) op tijd koopen en terstond beneden den koop prijs verkoopen.

Baratterie, warenvervalsching; bedrog der schippers met de koopmanswaren; elk feit ter benadeeling der reeders of assuradeurs.

Barátto, warenomzetting; ruilhandel.

Barbaar, (bij Grieken en Romeinen:) ieder buitenlander; (bij ons:) een ongevoelig, wreed mensch, woesteling.

Barbarésken, de Barbarijsche of Noord-Afrikaansche landen; de bewoners daarvan.

Barbarisme, fout tegen de zuiverheid der taal, taalvervalsching, wantaal, vreemde woordvorming.

barbouilleeren, bezoedelen; kladschilderen; stotteren.

Barchént of **Parchént**, wollen stof met linnen ketting.

Bárdén, priesters, zangers, dichters der oude Duitschers.

Barége, wollen, niet gekeperde stof voor shawls.

Barét, muts der r. k. geestelijken; riddermuts; doctorshoed.

Bárgé, nieuwe soort van volksschuit in Nederland, ook **Bárgie**, **Bérgie** geheeten.

Barkan, z. **Bercan**.

Barkás, f. de groote boot van een zeeschip.

Báriton, z. **Báryton**.

barók, scheef, vreemd, wonderlijk, belachelijk.

Bárometer, luchtzwaartemeter, weerglas.

Barón, vrijheer. **Baronés**, vrijvrouwe.

Baronét, Engelsch edelman, die 't midden houdt tusschen den pair of rijksbaron en den knight of ridder.

Baronie, vrijheerlijkheid.

Barouchet, licht rijtuig met twee wielen, halve koets.

Barquerólle, plezierschuitje zonder mast; (ook:) gezang der visschers en gondeliers in Italië.

Barricáde, versperring, straatversperring.

barricadeeren, versperren, straatverschansingen opwerpen.

Barrière, slagboom, hek; grensweer, grensvesting.

Báryton, hooge basstem, diepe tenorstem; hij, die zulk eene stem heeft.

Basár, z. **Bazaar**.

Basalt, grauwe rotssteen.

- Bascúle**, tegenwicht; wip, zwengel; zekere weegtoestel.
- Bascúle-stelsel**, het weifelen in de grondstellingen der staatkunde; het dienstbewijzen op hoop van wederdienst.
- basieren**, grondvesten, den grond leggen.
- Basilica**, -liek, stiftskerk, domkerk, kathedrale kerk.
- Basilicum**, koningskruid; ettermakende zalf.
- Basis**, grondslag, grondvlakte, zuilvoet, voetstuk; hoofdbestanddeel van een scheikundig praeparaat.
- Bas-relief**, half verheven beeldhouwwerk of gietwerk.
- Bassa**, z. **Pasja**.
- Bassesse**, laagheid, gemeene denkwijze.
- Bassin**, bekken, kom; veilige ankerplaats in eene haven.
- Bassist**, basspeler, bassanger.
- Basso continuo**, generale bas; — **repieno**, aanvullingsbas; — **violoncello**, basviool.
- Bassón**, baspijp, blaasbas, fagot.
- Basta**, genoeg! halt! (ook, in sommige kaartspelen:) de naam van klaveren-aas, de derde in rang.
- Bastaard**, **Básterd**, onecht, buiten 't huwelijk geboren kind; dier of plant, uit tweeërlei soort ontstaan; een fijne wolstof.
- Bastille**, voormalige staatsgevangenis te Parijs (in 1789 vernield).
- Bastion**, bolwerk eener vesting. [vernield].
- Bastonnade**, stokslagen, afrossing; slagen op de voetzolen (Turksche straf).
- bastonneeren**, stokslagen uitdeelen; afrossen, afranselen.
- Bataille**, **Batalje**, slag, veldslag, gevecht.
- Bataljón**, afdeeling van een regiment voetvolk. [ding].
- Báthometer**, zeediepte-meter (werktuig van Nederl. vintuurgel.
- Báthos**, het diepe, verhevene; (nu:) het lage, platte en kruipende in schrijf-, dicht- en spreektrant.
- Batist**, fijnste linnensoort, kamerdoek. (afrossen).
- batonneeren**, met den stok (**baton**) schermen of vechten;
- Batonnier**, vechter of schermer met den baton of stok.
- Batterij**, geschutwal, schietschans; het geschut zelve; geschutlaag aan boord; rij flesschen tot electriche proeven; de metaalzuil bij het galvanisme.
- Battologie**, ijdel geklap, noodeloze omhaal van woorden.
- Bavard**, snapper, wauwelaar, zwetser.
- bavardeeren**, wauwelen, klappeien.
- Bazaar**, Oostersche overdekte marktplaats; (bij ons:) warenmagazijn, groote winkels en verkooppplaatsen.
- Beatificatie**, zaligspreking.
- beau**, schoon; **Beau-mónde**, de beschaafde deftige stand; **beau sexe**, het schoone geslacht.
- Beauté**, schoonheid; schoone vrouw, schoone meisje.
- Bédlam**, naam van een groot hospitaal voor krankzinnigen, te Londen. **Bedlamiet**, gek, dolleman.
- Bedoeïenen**, rondzwervende, roofzuchtige Arabieren.
- Bééfsteak**, snelgebraden rundvleeschlappen (bij ons doorgaans **biefstuk** geheeten). (sapajoe).
- Beélzebub**, opperduivel; (ook:) zekere gestaarte aap,

- Beg**, ook **Bey**, heer, titel van zekere Turksche beambten.
- Begierbeg**, heer der heeren, opperstadhouder van een groot landschap in Turkije.
- Begijnen**, geestelijke zusters zonder ordensregel, die gezamenlijk op een hofje leven.
- Behemoth**, een reusachtig dier (olifant of nijlpaard).
- Bel-esprit**, fraaie geest, zinrijk, vernuftig mensch.
- Belial**, hellevorst. **Belial-kind**, deugniet, doorslecht mensch.
- Bellande**, een plat, in 't Noorden gebruikelijk zeilschip.
- Belles lettres**, **Belletrie**, de fraaie letteren, schoone wetenschappen, letterkunde.
- Belletrist**, kenner en vriend der schoone wetenschappen. **belletristisch**, wat tot de fraaie letteren behoort.
- Bellevue**, **Belvédère**, schoonzicht, huis of plaats met béne, goed. (een schoon uitzicht.)
- Benedictie**, zegenspreking, priesterlijke zegen.
- benedijen**, zegenen, prijzen, zalig spreken.
- Beneficie**, weldaad; geestelijke standplaats met fondsenkomen; een uit gunst verleend ambt; **onder beneficie van inventaris**, onder voorrecht van boedelbeschrijving; **Beneficie-representatie**, voorstelling van een tooncelstuk ten voordeele van een tooneelspeler (die dan de **Beneficiant** heet).
- beneficiëeren**, eene weldaad of gunst bewijzen.
- Bénévole lecteur**, (**B. L.**) welwillende lezer.
- Benevolentie**, welwillendheid.
- Bengáalsch of Indisch vuur**, mengsel van zwavel, salpeter, enz., dat eene buitengemeen heldere, witte, sterke vlam afgeeft.
- Bercán**, van geitenhaar en wol gemaakte stof, barkan.
- Berceau**, wieg; bakermat; priëel; overdekt tuinpad; booggang, gewelfboog. (wenkapsel.)
- Bergère**, herderin; gemakkelijke ruststoel; zeker vrouw-
Bergie, z. **Barge**.
- Berline**, lichte reiswagen, dien men kan openslaan.
- Besógne**, bezigheid, drukte, lastig werk; (in de staats-taal:) raadpleging van ministers en hooge ambtenaren.
- besogneeren**, arbeiden; beraadslagen.
- Bestialiteit**, dierlijkheid, beestachtigheid.
- Bête**, beest, domkop; **bête worden**, zijn spel verliezen.
- Bêtise**, domheid, domme streek. (beest worden.)
- Beton**, soort van weeke metselspecie uit waterkalk en kiezelzand, die zelfs onder water steenhard wordt.
- Bevue**, verziening, feil uit onachtzaamheid, abuis.
- Bey**, titel der vorsten van Tunis en Tripoli; (in 't algemeen:) heer.
- Biais**, schuine reep, als sieraad op vrouwenkleeders.
- Bianco** (**blanco**) krediet, verlof tot het trekken eener som op zekeren tijd, onder voorwaarde van de zijde des trekkers, de traites vóór den vervaltijd te dekken.
- Bibliograaf**, boekbeschrijver; geleerde boekenkenner.

- Bibliographie**, boekbeschrijving.
Bibliomaan, ijverig boekverzamelaar, boekengek.
Bibliomanie, hartstochtelijke liefhebberij voor boeken.
Bibliothecaris, opziener eener boekerij.
Bibliotheek, boekverzameling, boekerij.
Biblistiek, bijbelkunde.
Bicamerisme, het staatsstelsel met twee Kamers.
Bichón, klein langharig hondje, leeuwte.
Biconcaaf, aan weerszijden holrond, dubbelholrond.
Biconvex, aan weerszijden bolrond, dubbelbolrond.
Bigamie, dubbele echt, tweewijverij, tweemannerij.
bigarreeren, bontkleurig, veelvervig maken.
bigót, schijnheilig, bijgeloovig, domvroom.
Bigotterie, schijnheiligheid, vrome huichelarij, geloofsblindheid, domvroomheid.
Bijou, kleynood, kostbaarheid, juweel; puikstuk.
Bijouterie, allerlei meer of minder kostbare voorwerpen tot opschik, galanteriewaren.
bilateraal contract, wederzijdsch verbindend verdrag.
Bilboquet, vangertje, balvanger (een kinderspeeltuig); duikelaartje; lichtzinnig mensch, spring-in-'t veld.
biljardeeren, twee ballen te gelijk voortstooten; (ook:) denzelfden bal tweemaal in eenen stoot met de queue
Biljart, baltafel. (raken.)
Biljet, briefje.
Biljetteering, inlegering door middel van biljetten van inkwartiering. (zaak.)
Biljoen, kopergeld; slechte zilvermunt; verwerpelijke
Bill, (in Engeland:) voorslag, ontwerp tot eene nieuwe
Billet doux, B. d'amour, minnebriefje. (wet.)
Billioen, duizendmaal duizend millioen; (bij de Fransen:) **Billion**, duizend millioen.
Binócle, kijkglas voor beide oogen, tooneelkijker.
Biograaf, levensbeschrijver.
Biographie, levensbeschrijving.
Biologie, levensleer, levenskunde, natuurbeschrijving der levende wezens; ook geeft men dien naam aan de voor eenige jaren zoo veel geruchtmakende, geheimzinnige kunstbewerking op den mensch, waarbij de wilskracht en de zintuigen van den eenen mensch, zoo 't schijnt, geheel onder beheer gesteld worden van den verrichter dier kunstbewerking: den **Bioloog** of **Biologist**.
biologiseeren, iemand de kunstbewerking der biologie doen ondergaan, hem van alle wilskracht berooven.
Biometrie, berekening van den levensduur.
Biquadraat, dubbel vierkant, 4de macht eener grootheid.
bis, tweemaal, nog eens.
bis dat, qui cito dat, die haastig geeft, geeft dubbel.
Bisam, = **Muscus** (z. ald.).
Bisbille, geschil, oneenigheid, gehaspel, gekijf.
Biscuit, beschuit, tweebak; (ook:) onverglasd porselein; halfgare stukken bij het kalkbranden.

- Bismuth**, roodachtig wit, zeer bros metaal, spiegeltin, aschtin, parelwit.
- Bison**, buffelos.
- Bister**, roetzwart roetbruin (tot graveeren en tot waschen van teekeningen).
- Bistouri**, krom insnijdingsmes der heelmeesters.
- Bivouac**, nachtwacht onder den blooten hemel.
- bivouaqueeren**, in de open lucht den nacht doorbrengen, zonder tenten légeren.
- bizar**, zonderling, wonderlijk, grillig, eigenzinnig.
- Bizarrerie**, ongerijmd, zot gedrag, grilligheid.
- blamábel**, berispenswaardig, laakbaar.
- bláme**, blaam, schimp, kwade naam, eerschennis.
- blameeren**, in kwaden naam brengen, belasteren.
- blanco**, krediet, z. **bianco**. In **blanco** onderteekenen geschiedt zóó, dat men eene ruimte tot latere invulling onbeschreven laat.
- blandeeren**, naar den mond praten, flikflooiën. (macht.
- Blankét** of **Blanqué**, **Blanc-seing**, oningevulde vol-
- Blasé**, door overmatig zingenot uitgeput, geblaseerd.
- Blasón**, **Blazoën**, wapenschild, veldteeken; (ook:) de wapenkunde of kennis der geslachtwapens.
- blasphemeeren**, God lasteren, godslasterlijk spreken.
- Blasphemie**, lastering, godslastering; majesteitshoon.
- Blazoën**, z. **Blason**. (leedigen.
- blesseeren**, wonden, kwetsen; beschadigen, krenken, be-
- Blessuur**, wond, kwetsuur.
- Blokkáde**, **blokkeeren**, z. **Bloqu**—.
- blond**, lichtkleurig, lichtgeel (van het haar).
- Blondin**, **Blondine**, een jongeling, een meisje met lichtkleurig hoofdhaar.
- Bloquáde**, **Blokkeering**, insluiting omsingeling van eene haven, van eene vesting.
- Bloqué**, een rechtuit en met forschen stoot te maken of gemaakte bal (op het biljart).
- bloqueeren**, af-, insluiten, de toegangen eener plaats met troepen of schepen omsingelen; eenen biljartbal met forschen stoot maken of in den zak werpen.
- Blouse**, kiel, voermaaskiel; ruim geplooid dameskleed; (ook:) de biljartzak.
- Blúnder**, fout, misgreep, domme zet, bok.
- Bóa**, de konings- of reuzenslang; (ook:) lange damespels.
- Bodinerie** of **Bodemerij**, geldleening op schepen.
- Bockanier**, z. **Boucanier**.
- Boernoës**, **Bournous**, Arabische mantel van witte wol- len stof met eene kap; soort van nieuwerwetsche vrouwen-
- Bohea** of **Bohea-thee**, theeboei, zwarte thee. (mantel.
- Bohémiens**, in Frankrijk wat wij Heidens noemen, z. **Zigeuners**. (sche landen.
- Bojaar**, adellijk grondbezitter, vrijheer in vele Slavoni-
- Bokaal**, groote drinkbeker, hansebeker.
- boksen**, vuistvechten op de Engelsche manier.

Bokser, Engelsch vuistvechter.

Boléro, Spaansche volksdans, met castagnetten begeleid.

Bólus, Lemnische aarde zegelaarde; arsenijballetje, slik brok; zeker gebakje.

bombardeeren, met bommen beschieten; beschieten; bij iemand onstuimig aandringen.

Bombardement, beschieting met bommen of holle werpkogels; beschieting.

Bombardier, bommenwerper; kanonnier.

Bómbast, woordenpraal, brommende uitdrukkingen, hoogdravende, gezwollen, maar vaak zinledige voordracht.

bon, goed; een **bon**, aanwijzing op betaling, bewijs van ontvang; van levering, enz.; **bon jour!** goeden dag! goeden morgen! **bon soir!** goeden avond! **bon voyage!** goede reis! (der trouw.

Bóna, goederen, vermogen, bezitting; **bona fide**, te goe-
bona véria, met welwillende toestemming.

Bonbón, suikergoed, snoepgoed, lekkers.

bón gré mál gré, goed- of kwaadschiks, willens of onwillens, tegen wil en dank.

Bonheur, geluk; gelukkig voorval; buitenkansje; **par bonheur**, bij geluk.

Bonhomie, natuurlijke goedhartigheid; gulle eenvoudigheid; onnoozelheid.

Bonhomme, goed en eenvoudig mensch, goede ziel; onnoozele hals, goede sukkel, sul.

Bonificátie, vergoeding, schadevergoeding.

bonificeeren, vergoeden, schadeloosstellen.

Boniteit, goedheid, deugdelijkheid, degelijkheid.

Bon mót, geestige zet, kwinkslag.

Bónne, kindertoezienster, kindermeid, gouvernante, die niet met het onderwijs der kinderen belast is.

Bonnefooi, verbastering van **bonne foi**, goede trouw; **op de bonne foi**, in goed vertrouwen, op goed geluk

Bon sens, gezond verstand. (af.)

Bon ton, goede, beschaafde gezelschapstoon, wereldtoon.

Bon-vivant, vroolijke broeder, losbol, doorbrenger.

Bónze, Japansch en Chineesch priester.

Bórax, **boraxzure soda**, de natuurlijk voorkomende verbinding van het boraxzuur met soda, vaak als smeltmiddel voor de metalen gebezigd.

Bordeel, huis der ontucht, hoerhuis.

Bordereau, **Borderél**, speciebrieffje, lijst der geldsoorten, waarmede men betaalt op handelsplaatsen, alwaar verschillende vreemde munten gangbaar zijn; uittreksel uit eene rekening.

bordüren, bloem- of loofwerk in een weefsel naaien, **boreaal**, noordelijk. (stikken.)

bórneeren, begrenzen, beperken (z. **geborneerd**).

Borussomanie, overdreven zucht, blinde voorliefde voor al wat Pruisisch is. (figuren vervaardigen.)

bosseeren, uit gips, was of andere weeke stof verheven

bosseleeren, gedreven werk in goud, zilver, enz. maken.

Boston, eene naar het whist gelijkend kaartspel.

Botánicus, z. **Botanist**.

Botanie, plantenkunde, kruidkunde.

botánisch, plantkundig, kruidkundig; **botánische tuin**, plantentuin, kruidtuin.

botániseeren, planten of kruiden zoeken.

Botanist, plantenkennër, kruidkundige.

Bottelier, hofmeester (op schepen); keldermeester.

boucaneeren, vleesch naar Indiaansche manier rooken.

Boucanier, Amerikaansche roofjager, buffeljager; ook = **Flibustier** (z. ald.).

Bouche close? mondje dicht! gezwegen! **Bouche, que yeux-tu** (woordelijk: mond, wat wilt ge?) allerlei lekkere spijs.

boudeeren, prullen, grijnen; mompelen, pruttelen; (iemand) wrevelig behandelen.

Boudoir, dames-vertrekje of -kabinetje.

Bouffante, pofkleed, bolstaand kleed; lange en dikke manshalsdoek, soort van overdas.

Bouffón, windbuil; nar, grappenmaker, komiek.

Bougre (hoogst onwelveoglijk woord) schoft, rekel.

Bouillants, warme vleeschpastijtes.

Bouilli, gekookt rundvleesch.

Bouillon, krachtig vleeschnat; samengerold goud- of zilverdraad; opbolling aan vrouwenkleeren.

Bouletten, balletjes van fijn gehakt vleesch.

Boulevard, bolwerk; walweg, als wandelplaats aangebouleverseeren, het onderste boven keeren. (legd.

Bouquet, bloemruiker; kruidige geur van den wijn.

Bouquinist, boekenkramer, koper en verkooper van oude boeken. (orgelregister.

Bourdón, brombas, diepste bassnaar; het 16- of 32voets

Bourgeoisie, de burgerij, in tegenoverstelling van den adel.

Bournous, z. **Boernoos**.

Boutade, vreemde gril, snelle, wonderlijke inval.

Bouteille, flesch, bottel.

Boutique, winkel; kraam; (ook wel:) boel, warboel, santenkraam (of santenboutiek), sitsenwinkel.

Bowl, **Bowle**, kom, drinkschaal, ponskom.

Brabançonne, het Belgisch patriottisch lied van 1830.

Bracelétten, armbanden.

Brachygraaf, snelschrijver door middel van verkortingen.

braconneeren, wilddieverij plegen, stroopen, op verboden grond jagen. **Braconnier**, wilddief, strooper.

brageeren, den pronker langs straat spelen.

Brahminen, priesters der Hindoes (naar hunnen oppergod *Brahma*). (schreeuwen.

brailleeren, luidruchtig, veel en ten onpas spreken,

Bramárbas, grootspreker, windbuil, snoever.

Bránpiket, soldaten, met de handhaving der orde bij brand belast; wachthoudend schip bij eene vloot.

- bras-dessus, bras-dessous**, arm in arm, gearmd.
Braceletten, hetzelfde als **Braceletten** (z. ald.).
Bravade, opgeblazenheid, snorkerij, snoevende uitdaging.
braveeren, trotseeren, tarten; hoonen.
bravissimo! opperbest! uitmuntend! heerlijk!
Bravo, moedig strijder; gehuurd sluipmoordenaar in Italië.
bravó! braaf! goed zoo! ferm!
Bravour-aria, meesterzang, aria voor een meesterlijk
Bravoure, dapperheid, onverschrokkenheid. (zanger.
Bretailleur, snoeshaan, opsnijder, vechtersbaas.
Brève, pauselijk schrijven aan vorsten of staten.
Brevét, open geschrift, waarbij iemand eene gunst, een
 titel, een pensioen, enz. wordt toegestaan; uitvindings-
 patent, octrooi.
breveteeren, zulk een octrooi verleenen.
Breviatuur, verkorting, kort begrip.
Brevier of **Breviarium**, Latijnsch gebedenboek der r. k.
 geestelijkheid.
brévi manu, kort en goed, zonder omstandigheden.
Bricóle, terugsprong, terugstuiting van den bal tegen den
 band op het biljart.
bricoleeren, door afstuiting van den band een bal ma-
 ken; (ook :) slinksche wegen gaan, oneerlijk handelen.
Brigade, legerafdeeling uit eenige regimenten bestaande.
Brigadier, (weleer :) aanvoerder eener brigade; (thans
 bij de ruitery :) de krijgsman, wiens rang met dien van
 korporaal bij 't voetvolk overeenkomt.
Brigantijn, galeivormig schip met laag boord.
brigeeren, door kuiperijen, door gunst of medewerking
 van anderen zoeken te verkrijgen; najagen, met drift
 naar iets staan.
Brillant, geslepen edelgesteente, de diamant, inz. als deze
 zoodanig is geslepen, dat zijn bovendeel een vlak (tafel)
 heeft, dat door vele vlakken is omringd.
brillant, schitterend, voortreffelijk; 't is **brillant**, of 't
 is **brille**, 't is heerlijk, schitterend schoon, uitmuntend.
Billeeeren, blinken, prijzen; uitmunten. (man.
Brit, inboorling van Brittanje, van Engeland, Engelsch-
Brocade, **Brocaat**, zijden stof met goud of zilver gebor-
Broche, borst- of doekspeld der dames. (duurd.
brocheeren, innaaien (boeken). (omvang.
Brochure, vlugschrift, gelegenheids geschrift van weinig
Broeder Jonathan, z. **Jonathan**.
Brontophobie, vrees of bangheid voor 't onweder.
Brouhaha, woest geschreeuw, wild gejuich. (ken.
brouilleeren, oneinig maken, verwarren, onrust verwek-
Brouillon, ontwerp tot een opstel, klad; planteekening.
brunét, bruinharig, donkerharig.
Brunette, vrouw of meisje met bruine, donkere haren.
brusk, -que, norsch, barsch; oplopend.
brusqueeren, onheusch bejegenen, toesnauwen.
Brusquerie, norsche, barsche bejegening; beleediging.

- brutaal**, beestachtig; onbeschoft, onbeschaamd.
brutaliseeren, onbeschoft bejegenen.
Brutaliteit, lomp gedrag, onbeschoftheid, woeste drift.
brúto, brútto, ruw; 't gewicht der handelswaar met haar inpaksel samen; **bruto-bedrag**, het beloop zonder aftrek der onkosten.
Bucephaal, lievelingspaard; staatsiepaard (eigenlijk het paard van Alexander den Grooten).
Budget, staats- of gemeente-rekening, raming der waarschijnlijkste ontvangsten en uitgaven.
Buffet, schenktafel, aanrechttafel, tafelkas.
Bull, domme streek of zet; **John Bull**, spotnaam voor een Engelschman.
Bulle (bulla), pauselijk mandaat of voorschrift, wet.
Bulletin, dagbericht; legerbericht; dagorder.
Bureau, schrijftafel; schrijfvertrek, kamer voor de ambtsbezigheden, kantoor. (beambten).
Bureaucratie, willekeurige heerschappij van ministers en **Bureaunist**, beambte, schrijver op een bureau.
Bureel, kantoor of bureau van administratie.
burlésk, -que, koddig, kluchtig, belachelijk.
buschikós, (in Duitschland:) studentikoos, op zijn studentsch.
Búste, borstbeeld (hoofd, schouders en borst).
But, doel, oogmerk, wit, voornemen.
Buvette, gelagkamertje; vriendenkransje.
Byzantijners, geschiedschrijvers en ook munten van het Byzantijnsche (Grieksche) keizerrijk.

C. *)

- C**, als Romeinsch getalmerk beteekent 100.
c. a. = **cum annexis**, met het bijbehorende.
ca. = **circa**, ongeveer, omtrent; rondom. (dat is.
c. a. d. = **c'est á dire**, dat is te zeggen, dat wil zeggen,
Co. of Comp = **compagnie** (z. ald.).
c. s. = **cum suis**, met de zijnen.
Ct. = **courant** (z. ald.), ook **cent** en **centime**, (Nederl. en Fransche kopermunt).
Ctr. = **centenaar** (z. ald.).
Cabaal, geheim verbond, samenspanning, geheime aanleg tegen iemand, geheime, sluwe tegenwerking.

*) Om menigvuldige verwijzingen te voorkomen, zij hier aangemerkt, dat men de woorden, die niet onder deze letter te vinden zijn, onder K. moet zoeken.

cabaleeren, arglistige, bedekte aanslagen of plannen maken, samenspannen.

Cabane, hut, stulp; scheepskooi, stuurmansvertrekje.

Cabás, biezen vijgenkorfje; platte biezen vrouwentasch.

Cábhala, mondeling voortgeplante leer der Joden, geheimleer, geheime wijsheid.

Cabotage, kustvaart, kusthandel.

caboteeren, kusthandel drijven.

Cabrét, Cabrétleer, jonge-geitenleer (inz. voor handschoenen).

Cabriolét, licht rijtuig met één paard en twee wielen;

voorste zitplaats in diligences.

caché, geheim, verborgen; **caché houden**, verbergen, geheim houden.

cacheeren, verbergen, verhelen; geheim houden.

Cachelót, potvisch, kazelot (de walvisch, in wiens kop inz.

het zoogenaamde walschot [spermaceti] gevonden wordt).

Cachemir, Cachemir-sjaals, zeer fijne en zachte wollen weefsels, van de haren der Cachemir-geit vervaardigd.

Cache-néz, (eigenlijk: neusbedekker, neusverberger) hooge winterdas of halsdoek, die 't beneden-gelaat bedekt.

Cachét, zegelstempel; briefsluiter, signet.

cacheteeren, met een signet dicht maken, verzegelen.

Cachót, diepe, duistere kerker.

Cachoterie, geheime samenspraak over nietigheden.

Cachótte, tabakspijp zonder hieltje.

Cachou, Japansche aarde, (samentrekkend, maagsterkend afreksel uit de pinang-noot), katsjoe. (Amerika.)

Cacique, stamhoofd bij de Indiaansche volkeren in Z.

Cacographie, het schrijven tegen de spel- en taalregels; verzameling van gebrekkige opstellen (ter verbetering voor de scholieren).

Cadaster, openbaar register van den staat der onroerende goederen, om daarop de belasting op de eigendommen te gronden, schattingsregister.

Cadastraal, wat tot het cadaster behoort.

Cadastreeren, in het schattingsregister inschrijven.

Cadáver, lijk, dood lichaam; kreng, aas.

Cadaverens, lijkachtig. (stige pennetrek.)

Cadeau, geschenkje, kleine vriendschapsgedachtenis; kun-

Cadéuce, gelijke gang of maat in het dansen, zingen; nette, juiste stemval bij het redevoeren.

cadenceeren, een volzin afronden of welluidend maken.

Cader, z. **Cadre**.

Cadét, jongere zoon; jong mensch, die voor den krijgstand wordt opgeleid op eene militaire school.

Cadre, lijst, omgevende rand; plan van een werk; (bij de militairen:) de stam der regimenten.

cadreeren, vierkant maken; passen, voegen.

caduc, bouwvallig, vervallen; broos, vergankelijk; oud en zwak, krukkend.

Caduciteit, vervallen toestand, bouwvalligheid; gebrek-

- kige, zwakke ouderdom, afgeleefdheid; de vervalbaarheid van eene erfenis of een legaat.
- Cæsuur**, versnede, stemrust bij het lezen van een vers na een zeker getal lettergrepen.
- Cæteris paribus**, onder gelijke omstandigheden.
- Cahier**, schrijfboekje, boekje papier.
- ça ira!** dat zal gaan!
- Caissón**, kistwagen, legerkist, proviandwagen; kruitwagen; kistje onder den bok van een rijtuig.
- cajoleeren**, liefkoozen, flikflooiën.
- Calamiteit**, algemeene nood, ellende; ongeluk, landplaag.
- calamiteus**, ellendig, rampspoedig; in nood verkeerend.
- Calando**, dalend, wegsmeltend (in de muz.).
- Calänge**, bekeuring, aanhaling (van smokkelwaren).
- calangeeren**, beboeten, bekeuren, aanhalen.
- Calcinatie**, verkalking.
- calcineeren**, verkalken; gloeien, door gloeiing oxydeeren of met de zuurstof verbinden.
- Calcul** of **Calculatie**, berekening, rekening.
- calculeeren**, berekenen, uitrekenen.
- Calderári**, ketellappers, naam van een geheim politiek genootschap in Italië, dat zijn zetel te Napels had.
- Caléche**, z. **Kalés**.
- calofalteren**, allerlei aan de hand hebben.
- Calofactor**, kamerstoker; verwarmingstoestel ter bereiding van spijzen, ter verwarming van baden, enz.; (ook:) een oorblazer.
- Calidoscoop**, schoonheidskijker.
- Calembourg**, geestige woord- of naamspeling.
- Calénden**, eerste dag der maand (bij de Romeinen).
- Calénder**, tijdwijzer, lijst der dagen van 't jaar, almanak.
- Calicó**, **Calicót**, fijne boomwol, katoenstof.
- calineeren**, liefkoozen; vertrosten.
- Calligraaf**, schoonschrijver.
- Calligraphie**, schoonschrijfkunst.
- Callilogie**, kunst van fraaispreken, welsprekendheid.
- Calliope**, de muze van het heldendicht.
- calmeeren**, stillen, bevredigen, doen bedaren.
- Calo di péso**, te-kort op het vereischte gewicht.
- Calomél**, zoet kwik, zoutzuur eerste kwikoxyde.
- Calorifère**, warmtegeleider, verwarmingstoestel, groote kachel, die door buizen de warmte in vele deelen van een gebouw brengt.
- Caloriméter**, warmtemeter.
- Calotte**, priestermutsje, kruincape; kardinaalswaardigheid; deksel over de onrust van een horloge.
- Calottinoeratie**, priester- of papenheerschappij.
- calqueeren**, doortekenen, natrekken (b. v. door middel van een met olie doortrokken papier).
- Calumét**, vredepijp bij de Amerikaansche wilden.
- Calumnie**, laster, achterklap.
- calumniëeren**, valsch beschuldigen, smaden, lasteren.

calumniëus, lasterlijk, eerrovend.

Calvárië, Calvarie-berg, hoofdschedelplaats, kruisheuvel, elke hoogte, waarop een kruis is opgericht en erwaarts men in den vastentijd ter bedevaart gaat; altaarstuk, dat den kruisheuvel van Jesus Christus voorstelt.

Calvinisme, het geloof der gereformeerden, gewijzigd naar de leer van Calvijn.

Calvinist, belijder der leer van Calvijn, gereformeerde.

Camáche-dienst, krijgsdienst in vreedstijd, garnizoens-Camáchen, knoop- of overkousen, slobkousen. (dienst.

Camarade, z. Kameraad.

Camaraderie, kameraadschap; (meestal:) spitsbroederschap, samenheuling tot een laakbaar oogmerk, bent, kliek (vgl. clique).

Camarilla, engere geheime (kabinets-)raad van een monarch, elke vereeniging of klub van hovelingen, die invloed op de staatszaken en den wil des vorsten uitoefent.

Cambiaal recht, wisselrecht.

cambiëeren, wisselzaken drijven.

Cambio, wissel, wisselbrief.

Cambrai, Cámbrick, kamerdoek, batist.

Camée, gesneden edelgesteente, waarvan het verheven werk eene andere kleur heeft dan de grond. (Vertoont de steen slechts twee kleuren, dan heet hij **camáïeu**).

Cámara, kamer. **C. lúcida**, heldere kamer. **C. obscúra**, donkere kamer (optisch werktuig tot teekenen).

Camerália, leer van de staathuishoudkunde; wetenschappen, die over het beheer der vorstelijke inkomsten handelen.

Cameralist, staathuishoudkundige. (delen.

Cameralistiek, staathuishoudkunde, inz. wat het financie-wezen aangaat.

Camisáde, onverhoedsche aanval of overrompeling des nachts of des ochtends zeer vroeg.

Campágne, landgoed; veldtocht (z. ook **Mampanje**).

Campeeren, in het veld legeren, hetzij in oorlog of tot wapenoefening.

Canaille, gemeen volk, gepeupel, janhagel, grauw, janrap en zijn maat, gespuis; slecht, gemeen vrouwspersoon.

Canailleus, schelmachtig, schandalig, nietswaardig.

Canapé, lange leuningzetel, ruststoel, kussenbank.

Canard, (eigenlijk: eend) fopperij, knol, dien men voor een citroen verkoopt.

cancelleeren, in hek- of traliewerk besluiten; traliegewijze doorschrapen.

Cancer, de Kreeft (sterrenbeeld des Dierenriems).

Candaláber, arm- of kroonluchter, kroonkandelaar.

candeeeren, met suiker overstrooien; in suiker konfijten.

Candidaat, ambtzoeker; ieder, die zijn examen heeft afgelegd en bevoegd is naar eene aanstelling te dingen.

Candidatuur, het staan of dingen naar een ambt of waardigheid; optreding als candidaat.

Canegou, vestvormige halsdoek der vrouwen.

- canneleeren**, groeven, met groeven of ribbetjes voorzien.
- Canneluren**, gootsgewijze groefjes op zuilen of pilasters.
- Cannetille** (doorgaans **Cantille**), spiraalvormig samengedraaid goud- en zilverdraad.
- cannibaalsch**, wild, woest, wreed, bloeddorstig.
- Cannibalen**, naam van de bewoners der Caribische en andere eilanden, menscheneters; wilde, wreedaardige menschen.
- Canoe**, **Canot**, schuitje van boomschors of van een uitgeholden boomstam, Indiaansch bootje.
- Canon**, regel, wet, richtsnoer; formulier bij de r. k. mis; geloofsregel; ketting-, beurtzang; zekere drukletter.
- Canonicus**, domheer, kanunnik.
- canoniek**, volgens kerkelijke wetten; op kerkelijk gezag.
- Canonieke boeken**, bijbelboeken, door de kath. kerk beschouwd, als door God ingegeven. **Canoniek recht**, r. k. kerkrecht.
- Canonisatie**, heiligverklaring.
- canoniseeren**, heiligverklaren, iemand in de rij der heiligen opnemen.
- Cantaloepe**, de knobbel- of wratmeloen.
- Cantate**, plechtstatig zanggedicht (inz. tot kerkgebruik); naam van den 4den Zondag na Paschen).
- Canthariden**, Spaansche-vliegen.
- Cantille**, z. **Cannetille**.
- Cantine**, veldflesch; reiskelder; marketentsterskraam; verkoopplaats van ververschingen in een kamp, of in werk- en verbeterhuizen.
- Canto**, gezang; — **fermo**, rustige, reciteerende zangwijze; — **figurato**, kunstmatig, gemaakt gezang.
- Cantor**, zanger, voorzanger.
- Cantóres amánt humóres**, zangers houden van vochten (d. i. drinken gaarne).
- Caoutchouc**, veerkrachtige gom of hars, gom-elastiek.
- capabel**, bekwaam, in staat tot iets; vatbaar, geschikt.
- Capaciteit**, inhoudsgrootte; vatbaarheid, geschiktheid, bekwaamheid. (vaatstelsel.)
- capillaire buizen**, haarbuizen. **Capillair-stelsel**, haar-
- Capillariteit**, haarbuiskracht; aantrekking op haarbuizenafstand.
- Capitaine**, hoofdman, kapitein, bevelhebber van eene compagnie, ook van een schip.
- Capitatie**, hoofdschatting, aanslag naar het aantal hoofden in elk gezin, hoofdelijke omslag, personeel.
- Capitolium**, citadel in het oude Rome; (ook schertsenderwijs voor:) hoofd, breinkast.
- Capitulatie**, vergelijk, verdrag, overeenkomst tusschen de belegeraars en de bezetting eener plaats wegens de overgave.
- capituleeren**, een verdrag aangaan, omtrent de overgave eener plaats handelen, zich op verdrag overgeven.
- Capôte**, vrouwenregenmantel; zekere diepe dameshoed.

- Capôte anglaise**, foedraal of scheidde tegen de venereische besmetting.
- Capriccioso**, naar believen (in de muz.).
- Caprice**, gril, luim, eigenzinnigheid.
- capriciëus**, eigenzinnig, vol luimen, koppig.
- Capricornus**, de Steenbok (sterrenbeeld des Dierenriems).
- Capriolen**, bokkesprongen; lichtsprongen; gekke streken.
- Captatie**, het bejagen van een oogmerk, inz. door sluwe middelen. **Captatio benevolentiae**, bede om een toegevend gehoor, om eene gunstige beoordeeling, gunstbejag, het zoete-broodjes-bakken.
- Captie**, verstrikking; tegenstribbeling; **captie maken**, aanmerkingen maken, uitvluchten of geschil zoeken.
- captief**, gevangen, krijgsgevangen en tot slaaf gemaakt.
- captiëus**, sluw, arglistig, verstrikkend.
- captiveeren**, gevangen nemen; de gunst winnen, boeien.
- Captiviteit**, gevangenschap. **Captuur**, vangst, buit.
- Capuchón**, kap, mantelkap; karpetsmuts.
- Capucijnen** of **Capucijners**, kapmonniken, Franciskaner monniken van den strengsten ordesregel; (ook:) eene zekere soort van erwten.
- Capucine**, tabakspijp zonder hieltje.
- Capudan-pásja**, groot-admiraal der Turksche vloot.
- Capót**, hoofd; **caput-mortuum**, doodekop (wat bij het distilleeren als dood overschot op den grond blijft).
- Caquet**, gesnap, gewauwel, gekakel.
- caqueteeren**, snappen, kakelen, wauwelen.
- Carabás** [Markies van], iemand, die door de blinde fortuin groote rijkdommen heeft verworven en daarop zich veel laat voorstaan.
- Caracóle**, snelle zwenking van een ruiter, omdraaiing van een paard in heele of halve kringen.
- Caráfe**, z. **Karaf**. (den speelbal.)
- Carambolage**, het raken van meer dan één bal met
- Carambóle**, de roode bal op het biljart; het spel met één rooden en twee witte ballen; ook z. v. a. **carambolage**. (raken.)
- caramboleeren**, meer dan één bal met den speelbal
- Caramboline**, de gele biljartbal; ook: het spel met 5 ballen (bij verkorting **caroline** geheeten).
- Caramél**, bruine suikerkandij, gerstesuiker; bruine gelei uit rund- en kalfsvleesch.
- Caravélle**, z. **Karveel**.
- Carbonáde**, op kolen geroost vleesch aan dunne schijven.
- Carbonári**, kolenbranders; (ook:) benaming der leden van een geheim politiek genootschap in Italië ter oprichting van een vrijstaat; vurige vrijheidsgezinden.
- Carbonisátie**, verkoling. — **carboniseeren**, verkolen.
- Carcásse**, z. **Karkas**.
- caressant**, liefkoozend, streelend.
- Carésse**, liefkoozing; gevei.
- caresseeren**, liefkoozen, troetelen, vleien.

Cárga, z. **Cargaison**.

Cargadoor of **Cárgo**, scheepsmakelaar, scheepsbevrachter; koopman op een koopvaardijfchip, die den verkoop der goederen bezorgt. **Supercargo**, opperste onder meer zulke cargadoors.

Cargaison, ook **Cárga**, scheepslading, vracht-, verkoopgoederen; ook de factuur dier lading.

Cárgo, z. **Cargadoor**. (afbeelding.

Caricatuur, spotprent, lachwekkende overdrijving in de **Carillón**, klokkenspel.

Carlisten, aanhangers van Don Carlos in Spanje; ook (weleer) van Karel X in Frankrijk.

Carmagnóle, Fransch patriottisch volkslied met dans, van 1790; volbloed-jakobijn.

Carmelieten, monniken van de orde Onze Lieve-Vrouw van den berg Carmel in den Libanon. **Carmelietenwater**, melissewater, water van vrouwekruid (dat in de Carmelieten-kloosters bereid wordt).

Carmenáde, verbastering van **Carbonade**.

Carnevál, de week vóór de 40daagsche vasten; vasten- of wintervermaken; vastenavondsvreugd.

Carnivóren, vleeschetende dieren.

Carógue, ondeugende, lastige vrouw; oude heks, feeks.

Carolien, goudmunt ter waarde van 11 à 12 gulden.

Caroline, z. **Caramboline**.

Carotte, gele peen; ook tabaksrol die men tot snuiftabak raspt.

Caroussél, z. **Carrousel**.

carpeeren, berispen, bedillen; iets beter willen weten.

Carré, vierkant; vierhoekige slagorde.

Carreau, ruit, schef vierkant met gelijke zijden; ruiten op de speelkaarten.

carreleeren, met vierkante tegels bevloeren.

Carrelét, vierkant liniaaltje.

Carrière, loopbaan; levensloop; ambtsbediening, diensttijd; renbaan; volle ren van een paard. **Zijne carrière eindigen**, sterven. **C. maken**, goed in de wereld vooruitkomen, fortuin maken.

Carrière-attaque, stormaanval der ruitery.

Carrósse, koets-, pracht- of staatsiewagen.

Carróusél, plechtig ridderspel; het ringsteken op houten paarden, de mallemolen.

Carta bianca, volmachts-brief.

Cárte, kaart; spijfskaart in logementen.

Cárte blanche, een blad papier, enkel met eene handteekening voorzien: (ook :) onbepaalde volmacht, vrij spel.

carteeren, in een omtrek van teekening brengen.

Cartón, modelblad, modelteekening, schets voor schilders, tapijtwerkers, enz.; verbeterblad, z. **Karton**.

Cartouche, randversiering, sierlijke lijst of zoom; loofwerk of bijsieraden van schilder- of beeldwerk; schietpatroon; kardoes; (ook :) doortrapte gauwdief.

Car
zu
Cas
Cas
Cas
Cas
no
az
Cas
Cas
Cas
lij
ter
Cas
op
Cas
ra
Cas
ze
Cas
Cas
cas
po
er
Fr
Cas
sc
Cas
de
Cas
Cas
Cas
Cas
Cas
Cas
cas
Cas
ve
Cas
Car
sp
Ca
Ca
cas
Ca
Ca
lo
Ca
Ca
b

Caryatiden, lastdragers, vrouwelijke beelden als schoorzuilen of pilasters.

Casa, hut, huisje. (huisjas.)

Casaque, korte reis- of rijrok. **Casaquin**, korte overjas,

Cascade, kleine waterval.

Cáseo, scheepsromp; (bij het kaartspel:) het koopen der noodige kaarten, wanneer de speler, de beide zwarte azen hebbende, zich op een bloot toeval verlaat.

Casemat, z. **Mazemat**.

Casimir, lichte gekeperde wollen stof, soort van half laken.

Casino, besloten gezelschap, waar men tegen een jaarlijksche bijdrage in geld vergadert om te lezen, te praten, te spelen, enz.; de vergaderplaats daarvan.

Casquet, ijzeren helm, stormhoed; pet, muts; hij kreeg op zijn casquet, hij kreeg klappen, slaag, ransel.

Cassa, kas, geldkas; geldvoorraad, inz. gereede geldvoorraad van een handelshuis; per **cassa**, tegen gereed geld.

Cassatie, vernietiging, uitdelging; ambts- of dienstontzetting. (lager kan vernietigen.)

Cassatie-hof, oppergerechtshof, dat de uitspraak van een **Cassáve**, brood van den wortel des manioks.

casseeren, vernietigen, voor ongeldig verklaren; uit een post zetten; een soldaat **casseeren**, hem afdanken en weggagen (doch in dezen zin wordt het woord in Frankrijk niet meer gebruikt).

Casseróle, z. **Mastrol**; (ook:) lepel om het glas te schuimen in de glasblazerijen.

Cassette, kistje, koffertje; geldkistje; bijzondere schat des koniágs. [geraffineerd].

Cassonáde, keukensuiker, ruwe suiker (slechts eenmaal

Castagnétten, handklappers, klaphouten, duimkleppers.

Caste, volksafdeeling, erfelijke familiestam in Indië.

Castel, burg, vesting; voor- en achterdek op een schip.

Castellaan, burchtvoogd, kastelein.

Castigátie, tuchtiging. **Castigeeren**, tuchtigen.

Castraat, ontmande, gesnedene; Italiaansche sopraanzan-

Castrátie, ontmanning. (ger.)

castreeren, ontmannen; verminken.

Castrum dolóris, treurtooneel, catafalk of praalbed voor vorstelijke lijen.

Casu, bij geval, toevallig. **Casu quo**, in het gegeven geval.

Casualisme, stelsel waarbij men een bloot toeval als oorsprong en regeling van alle dingen aanneemt.

Casualist, die het casualisme aanneemt.

Casualiteit, toevalligheid.

casueel, toevallig, bij gelegenheid; onzeker.

Casuiet, beslisser van gewetenszaken.

Casuístiek, de leer of kunst om gewetensvragen op te lossen, gewetensleer. (oorlog.)

Cásus, geval, voorval; toeval; naamval; — **belli**, reden tot **Catacómben**, onderaardsche gewelfde begraafplaatsen; bewaarplaats der doodsbeenderen te Parijs.

Catafalk, stelling waarop de lijkst rust (in de Kath. Kerk), of waardoor een lijk wordt voor- of tentoon-gesteld.

Catalécten, verzamelde fragmenten uit oude werken.

cataléctisch, in fragmenten, onvolledig.

Catalogus, **Cataloog**, lijst of register van voorwerpen; inz. van boeken bij den verkoop.

Catapult, oorlogswerptuig der Ouden.

catarrhaal, zinkingachtig, uit verkoudheid voortvloeiend;

catarrhale koorts, zinkingkoorts.

Catastróphe, ontkenning, inz. ongelukkige afloop, droevige fortuinswending; groot onheil, volksramp.

catechétisch, vraagsgewijs, in den vorm van een gesprek.

Catechisant, leerling, die ter catechisatie gaat.

Catechisatie, vraagonderricht, inz. godsdienstonderwijs; leeruur in de godsdienst, leering.

catechiseeren, al vragend onderwijs geven of ontvangen, inz. in de godsdienstleer.

Catechismus, vragenboek, onderwijs door vragen en antwoorden, inz. in de geloofsleer.

cateeren, doek persen, aan het doek den persglans geven.

Categorie, algemeen begrip waaronder eene zaak gedacht wordt; verstands- of denkvorm; bepaalde klasse of vak, indeeling.

catégorisch, onvoorwaardelijk, stellig bepaald, zonder omwegen; **catégorische imperativus**, onvoorwaardelijk gebod der rede, wet der zedelijkheid.

Cathéder, leer- of redenaarsgestoelte, spreekgestoelte.

Cathedraal, hoofdkerk, domkerk, munster.

Cathéter, buis van zilver of buigbaar hars, tot aftapping van 't water, of van de urine uit de blaas. (valt.

Cathétus, loodlijn, die op een andere lijn of op een vlak

Catholicisme, **catholiek**, etc., z. **kath**—.

Catoptriek, leer van de terugkaatsing der lichtstralen.

Causa, grond, oorzaak; rechtszaak.

causaal, oorzakelijk, redegevend. (kende zaak.

Cause célèbre, beroemd rechtsgeding; veel geruchtma-

Causerie, gepraat, gekeuvel, gekout.

Cauterisatie, het uit- of doodbranden; het zetten eener fontanel en de daardoor voortgebrachte werking.

cauteriseeren, branden, uit- of doodbranden.

Cauté, borgtocht, onderpand.

cautioneeren, borg blijven, zich tot borg stellen.

Cavalcade, staatsierit, prachtige optocht te paard; schitterende ruiteroptocht; plezierrit in gezelschap.

Cavalerie, ruitery. — **Cavalerist**, krijgrruiter.

Cavalier, ruiter; begeleider eener dame; (in den vestingbouw) eene kat, katbatterij.

Cavatine, kort zangstukje, aria.

caveeren, borg blijven, goedspreken; **zich caveeren**, op zijne hoede zijn.

Cavént, borg, goedspreker.

- Caviteit**, holte, holligheid.
- Cédant arma tógae**, de militaire macht onderwerpe zich aan het staatsgezag.
- cedeeren**, afstaan, afstand doen, overlaten; zwichten.
- Cédel**, **Ceel**, briefje, lijstje; (ook:) bewijsstuk (b.v. doodceel, bewijs van overlijden).
- Cède majori**, wijk voor uw meerdere.
- Cedént**, afstanddoener.
- Cedille**, teken in den vorm eener omgekeerde c, dat onder de c gezet wordt (ç), om die vóór a, o en u als eene scherpe s te doen uitspreken.
- Ceintuur**, gordel, lendeband; lijst, insluiting. (ken.)
- Celebratie**, viering. **celebreeren**, vieren, plechtig gedenken.
- Celebriteit**, vermaardheid; beroemde naam; vermaard persoon, schitterend talent; feestelijkheid, plechtigheid.
- Celeriteit**, snelheid, vlugheid, spoed, gezwindheid.
- Celibaat**, ongehuwde staat.
- Celibatair**, ongehuwd levend man, vrijgezel, oude vrijer.
- cellulair**, in cellen, vakken, kamertjes afgedeeld; **cellulaire gevangenis**, zulk eene, waarin de gevangenen elk afzonderlijk in een cel of vertrekje worden opgesloten.
- Cement**, bindmiddel, metselkalk, mortel, tras.
- Cementatie**, **Cementteering**, het gloeien van een lichaam in gesloten vaten tusschen een andere tot poeder (**Cementteerpoeder**) gebrachte zelfstandigheid.
- cementteeren**, door metselkalk verbinden; gloeien, branden.
- Cenobiet**, kloosterbroeder, kloosterling. (den, louteren.)
- Cenotaphium**, ledig praalgraf, grafteeken. (rispen.)
- censeeren**, beoordeelen, oordeelkundig onderzoeken; beoordeelen.
- Cénsor**, (bij de Romeinen:) regeeringspersoon, belast met de handhaving der goede zeden en openbare orde; beoordeelaar, inz. van in 't licht te geven geschriften, z. **Censuur**.
- censurábel**, wraakbaar, verwerpelijk, berispelijk; (weleer ook:) cijnsbaar, schatplichtig.
- censureren**, ongunstig beoordeelen, berispen, wraken; disciplinaire straffen toepassen (inz. in de Kath. Kerk).
- Census**, cijns, belasting; volkstelling; vermogen-opgave; het verbinden der werkzame bemoeiing eens burgers met de belangen van den Staat aan een zeker fortuin of vermogen, aan eene zekere belastingsom, schatting naar inkomst of vermogen.
- Censuur**, meening of oordeel over eene zaak, inz. over uit te geven boeken, boekengericht van wege den paus of van wege een Staat, in welken geen drukpersvrijheid bestaat; disciplinaire straf (inz. in de K. Hiërarchie).
- Cent**, **Céntum**, honderd. **Cent**, het honderdste godcelte van den Nederl. gulden, ook van den Amerikaanschen dollar. **pro cent**, of **per cent**, ten honderd.
- Centaurus**, fabelachtig monster, half mensch, half paard, paardmensch.
- Centenaar**, gewicht van 100 tot 110 of 112 pond.

50 Centesimale—chagrineeren.

- Centesimale rekening**, honderddeelige rekening.
- Cénti**, (als voorvoegsel bij namen van maten en gewichten), het honderdste deel, b. v. **centimeter**, honderdste deel der el, Nederlandsche duim.
- Centiare**, vierkante el.
- Centigram**, wichtje.
- Centiliter**, vingerhoed.
- Centime**, honderdste gedeelte van den franc.
- Centimeter**, duim (honderdste deel eener el).
- centraal**, tot het middelpunt of het midden behoorend; vandaar b. v. **Centraal-Amerika**, Middel-Amerika; **centraal bestuur**, het van één middelpunt uitgaande bestuur; **centraal punt**, middelpunt.
- Centralisatie**, samentrekking in één punt, vereeniging van de macht der regeering in één middelpunt, in eene hoofdstad, enz. (trekken.)
- centralisereen**, in één middelpunt vereenigen, samen-
- Centrifugaal**, middelpuntschuwend. — **centripetaal**, middelpuntzoekend.
- Céntrum**, middelpunt, punt van vereeniging; (in politieken zin:) het midden van de vergaderzaal der gedeputeerden. alwaar gewoonlijk de aanhangers der regeering en de ministers hunne plaatsen hebben; (ook:) de gematigde partij, die het midden houdt tusschen de linker- of de oppositiepartij en de rechterpartij of die der regeering, des kabinets.
- centupleeren**, verhonderdvoudigen.
- Cérberus**, naam van den driehoofdigen hond, die den ingang van den Tartarus of de hel bewaakte; norsche portier of deurwachter.
- Ceremonie**, gebruik van wellevendheid, hof- of kerkgebruik; plechtigheid.
- Ceremoniëel**, het bepaald gebruik of gevorderde bij plechtigheden. feesten, enz.
- Ceremoniemeester**, regelaar der ceremoniën ten hove, bij maaltijden, enz.
- ceremoniëus**, vol plichtplegingen, lastig beleefd.
- Céres**, godin des landbouws en der veldvruchten; (ook:) eene planeet; **Ceres** en **Bacchus**, (fig.) het koren en den wijn. (door krijgstroepen.)
- cerneeren**, insluiten, omringen, b. v. eene belegerde stad
- Certe-partie**, z. **Cherte-partij**.
- Certificaat**, getuigschrift, bewijs. (geven.)
- certificeeren**, verzekeren, bevestigen; een getuigschrift
- Cervelaat**, sterk gekruide en gekookte vleeschworst; (soms ook:) zult, hoofdkaas, hoofd vleesch.
- cesseeren**, ophouden, een einde nemen; vervallen.
- Céssie**, afstand, afstandoening, overlating van een recht of eene zaak aan een ander.
- ceteris paribus**, voor 't overige alles gelijk staande, onder overigens gelijke omstandigheden.
- Chagrin**, verdriet, kommer, leed; (ook:) segrijn (z. ald.).
- chagrineeren**, bedroeven, kwellen, krenken.

Chaine, keten; (in de danskunst:) kettingdans; rij (b. v. van uitgezette posten).

Chaise, stoel; licht rijtuig met twee wielen, sjees.

Chalcograaf, plaatsnijder, kopergraveur.

Chalcographie, plaatsnijkunst, graveerkunst op koper.

Chaleureus, heet, vurig van aard, vol vuur, gloed of leven.

Chambre, kamer. **Chambre ardente** heette in Frankrijk het gerechtshof, waar ketters en giftmengers gevonden werden, en dat gewoonlijk den vuurdood tegen hen uitsprak. **Chambre garnie**, gemeubeleerde kamer.

Champêtre, landelijk, wat tot het land behoort. **Bal champêtre**, landelijk bal, danspartij in een tuin, in de open lucht. **Garde champêtre**, z. onder **Garde**.

Champignon, kampernoelje, paddenstoel; (fig.) iemand die snel en onverwachts fortuin maakt.

Chance, kans, mogelijkheid van gelukken of mislukken.

Change, ruil, verwisseling.

chançant, veranderlijk; met een weerschijn.

changeeren, veranderen, verwisselen, verruilen; verschieten (van kleuren).

Chanson, liedje, zangstukje; praatje, sprookje. **Chansons**! praatjes voor den vaak!

Chaos, warrel- of mengelklomp, bajert; (fig.) warboel.

Chapeau, hoed; damesgeleider (in Frankrijk is deze laatste betekenis niet geldig; men zegt daarvoor *cavalier*). **Chapeau bas**, den hoed in de hand; blootshoofds, onderdanig.

chaperoneeren, **chaperoneeren**, een jonge dame tot geleider en beschermer strekken.

Chapitre, hoofdstuk; onderwerp des gespreks. (zijden.

Char-à-bancs, open bankwagen, met zitplaatsen langs de **Charade**, lettergreep-raadsel. (z. *à charge*.)

Charge, eerepost, ambt; last, vracht; aanval; losbranding;

Charge d'affaires, zaakgelastigde.

chargeeren, belasten, beladen; gelasten; laden (kanonnen, geweren); aanvallen (inz. van de ruitery gezegd); bezwaren (een beschuldigde; overdrijven).

Charivari, ketel- of kattenmuziek; oorverdoovend getier,

Charlatan, kwakzalver; windbuil. (geschreeuw, standje.

Charlatanerie, kwakzalverij; pocherij, windbrekerij.

charmant, bekoorlijk, innemend, allerliefst.

charmeeren, verrukken, bekoren, betooveren.

Chérons-boot, (fig.) overgang tot een ander leven, dood.

Charpie, pluksel, uitgerafeld linnen.

Charta-magna, de groote oorkonde of vrijheidsoorkonde, eene merkwaardige grondwet der Engelschen, die nog tegenwoordig door hen als het palladium hunner nationale vrijheid vereerd wordt.

Charte-partie, z. **Cherte-partij**.

Charter of **Charte**, oorkonde; grondwet of constitutie.

Chartisten, naam van de medeleden der volkspartij in Engeland, die een algemeen kiesrecht, uitsluiting der

- leden van het Lagerhuis van alle staatsambten, jaarlijk-
sche nieuwe verkiezingen, afschaffing van den census,
enz. zoeken door te drijven. (Sicilië; z. **Scylla**.)
- Charyb'dis**, gevaarlijke draaikolk tusschen Calabrië en
- Chasse**, jacht; (in de muziek:) klein jachtstuk.
- Chassé**, zijwaartsche pas, waarmede eene colonne op
en neer gedanst wordt. (neer dansen.)
- chasseeren**, voortdrijven, weggagen; de colonne op en
- Chasseur**, jager. **Ch. à cheval**, jager te paard.
- Chatouille**, geld-, juweelkistje; privaatkast van den vorst.
- Chaussée**, straatweg, steenweg, kunststraat.
- chasseeren**, (zich) schoeien, kousen en schoenen, schoe-
nen of laarzen aantrekken; (ook:) een weg in eene
kunststraat veranderen, plaveien, bestraten.
- Chauvinisme**, overdreven vaderlandsliefde en krijgshaf-
tigheid. (behept is.)
- Chauvinist**, die met zotte vaderlandsliefde en krijgslust
- Check**, aanwijzing op een kassier ter betaling, kassiers-
briefje; (ook:) zeker geruit weefsel.
- Chef**, hoofd, opperhoofd, aanvoerder, overste.
- Chef-d'œuvre**, meesterstuk.
- Chemicaliën**, chemische voorbereidingen.
- Chémicus**, scheikundige.
- Chemie**, scheikunde, leer van de bestanddeelen en de
eigenschappen der lichamen.
- chémisch**, scheikundig. (doek- of borstspeld.)
- Chemisette**, halfhemd; kraaghemdje. **Chemisét-speld**,
- Chemist**, scheikundige.
- Chenille**, rupsvormig boordsel van fluweelzijde.
- Cher**, waard, lief; **mon cher**, **ma chère**, mijn waarde,
- Chersonnésus**, schiereiland. (mijne beminde.)
- Chérte-partij**, vrachtbrief, acte van overeenkomst tus-
schen den vervoerster en de bevrachters opgemaakt.
- Chérub**, **Cherubijn**, hemelgeest van den 2den rang,
vuur- of vlambode.
- Cheval**, paard; **Cheval de bataille**, strijdpard; (ook:)
iemand's lievelingsonderwerp.
- Chevalier**, ridder; **Chevalier d'industrie**, fortuinzoeker,
rondreizend, doorslepen bedrieger, oplichter.
- Chic**, gemakkelijke, vlugge en krachtige behandeling van
't penseel; geschiktheid, slag, kneep; zwier, laatste mode.
- Chicane**, rechtsverdraaiing; haarklooverij; uitvlucht.
- chicaneren**, pleitstreken of rechtsverdraaiingen gebrui-
ken; vitten, haarklooven, het iemand lastig maken.
- Chicaneur**, pleitziek mensch; haarkloover, lastig schepsel.
- chiffonneeren**, kreuken, frommelen, verkreuken; ver-
ontrusten, plagen; onbetamelijk aantasten.
- Chiffonnière**, ladekas, hooge latafel.
- Chiffre**, schriftteeken; cijfer; willekeurig teeken in plaats
van den naam; cijferschrift, geheimschrift.
- Chignon**, nekhaar, -bundel of -vlecht.
- Chijl**, **Chijm**, z. **Chylus**, **Chymus**.

Chi
Chi
ri
chi
chi
fe
Chi
Chi
Chi
Chi
Chi
Chi
Chi
de
chl
sl
cho
Che
cho
Che
cho
cho
te
Che
Che
Che
vo
C
m
M
m
Che
Che
Fr
Ch
in
Ch
Ch
Ch
chr
ge
Ch
m
op
Ch
jes
chr
Ch
let
be
Chr

- Chiliáde**, duizental (inz. van jare).
- Chimæra** of **Chimère**, inbeelding, hersenschim; ongerijmd verlichtsel.
- chimærisch** of **chimeriek**, ingebeeld, hersenschimmig.
- chineeren**, vlamtig weven, bewerken; **gechineerde stoffen**, gevlamde, met vlamtuge patronen geweeftde stoffen.
- Chinine**, z. **Quinine**.
- Chiologie**, handenspraak, vingerspraak.
- Chiromantie**, waarzeggerij uit de lijnen der hand.
- Chirurg**, **Chirurgijn**, wondheeler, heelmeeſter.
- Chirurgie**, heelkunde, wondheerkunst.
- Chloor**, **Chlorine**, oververzuurd zoutzuur.
- Chloorkalk**, verbinding van de chloor met kalk.
- Chloroform**, chloorverbinding, die het gevoel geheel verdooft en alzoo den lijder bij operatiën voor pijn bewaart.
- chloroformeeren**, door chloroform een staat van volſlagen gevoelsverdooving te weeg brengen.
- choiſiſſeeren**, kiezen, uitkiezen, uitzoeken.
- Cholera** of **Cholera morbus**, Aziatiſche braakloop.
- choleric**, **cholèriſch**, galzuchtig; driftig, opvliegend.
- Cholérine**, goedaardige ſoort of lichte graad van cholera.
- choquant**, aanſtootelijk, hinderlijk, beledigend.
- choqueeren**, aanſtoot, ergernis geven; aanſtootelijk zijn, tegen de borſt ſtuiten.
- Chorograaf**, land-, oordbeſchrijver.
- Chorographie**, beſchrijving van landen of oorden.
- Chose**, zaak, ding; grap; **choses maken**, potsen uitvoeren; **c'est une autre chose**, dat 's wat anders.
- Chose** wordt ſam. ook gebruikt voor alles, waarvan men den naam niet weet of niet noemen wil, b. v. **Monsieur chose**, mijnheer dings; **Madame.... chose**, mevrouw.... hoe heet ze ook?
- Chosesmaker**, potsenmaker, grappenmaker.
- Chouáns**, aanhangers der Bourbons in 't westen van Frankrijk, ten tijde der Franſche revolutie van 1789.
- Chrestomathie**, uittreksel uit vele boeken, bloemlezing inz. uit prozaſchrijvers.
- Christologie**, leer van of omtrent Christus.
- Chromameter**, ſteminstrument voor piano's.
- Chromatiek**, kunst der kleurmenging.
- chromatiſch**, gekleurd; in verſchillende op elkander volgende halve tonen opgaand en afdalend.
- Chromolithographie** (ook **Lithochromie**), kunst om met olieverf op ſteen te ſchilderen en het geſchilderde op doek af te drukken, kleurenſteendruk.
- Chronique scandaleuse**, ſchandgeſchiedenis, kletspraatjes van eene ſtad, een dorp, enz.
- chroniſche ziekten**, langdurige, ſleepende ziekten.
- Chronogram**, jaartalvers, getal- of tijdspreuk, waarin de letters M, D, C, L, X, V en I, als romeinſche tallen beſchouwd, bij ſamentelling een jaartal geven.
- Chronologie**, tijdrekenkunde, tijdleer.

54chronologisch—Circumscriptie.

chronológisch, tijdrekenkundig, naar tijdsvolgorde.

Chronoloog, tijdrekenkundige.

Chronometer, tijdmetr, zeehorloge.

Chrysoot, een naar goud gelijkend metaalmengsel.

chut! stil! zwijg!

Chylus, **Chijl**, melksap, het vocht, dat gedurende de spijsvertering door de melkvaten der darmen wordt op-

Chymie, z. **Chemie**. (geslorpt.)

Chymus, **Chijm**, spijssap, de brij in de maag, uit de gebruikte spijzen bereid.

Ciborium, hostiekelk bij den R. Kath. eeredienst.

Cicero, (fig.) zeer welsprekend man, voortreffelijk redenaar; (ook :) de naam eener druklettersoort (tusschen dessendiaan en augustijn).

Cicerone, wegwijzer of leidsman der vreemdelingen.

Cichorei, surrogaat der koffie (verbasterd in suiker ij).

Cicisbéo, damesgeleider, vertrouwde vriend en gezelschapshouder eener gehuwde Italiaansche vrouw.

Cid, heer, opperhoofd, bijnaam van den Spaanschen krijgheld der 11de eeuw Don Rodrigo Diaz, graaf van Bivar.

Cider, appeldrank, oostwijn.

ci-devant, eertijds, wijlen; de **ci-devants** in Frankrijk, de personen uit voormaals adellijke en vorstelijke familiën.

Cigarette, sigaartje; zelfgemaakt tabaksrolletje in papier; damessigaartje. (stroop papier.)

Cigarritos, papiersigaren; tabaksrolletjes in fijn rijst-
Cigáro, Spaansche naam van de sigaar of het tabaksrolletje om te rooken.

Cijfer, getalmerk; schriftteeken, schrift, dat inzonderheid door diplomatische agenten in de berichten aan hunne hoven, en omgekeerd, gebruikt wordt.

Cijns, schatting, belasting.

Cilinder, rol, rolrond lichaam, besloten tusschen twee gelijke en evenwijdige cirkelvlakken.

cilindrisch, **cilindriek**, rolvormig; kokervormig.

Cimbaal, klankbekken; orgelregister van samenstemmende klokjes.

cinq premiers of **cinq premières**, (in 't omberspel :) de 5 eerste slagen van den sans-pren-dre-speler.

Cipier, gevangenbewaarder; opzichter eener gevangenis.

circa, omtrent, ongeveer; rondom.

Circassiëne, fijn gekeperde wollen stof, halfaken.

Circe, verleidelijke boebeerster.

circulaire, kringvormig, rondachtig.

Circulaire, rondgaande brief, of hetzelfde bericht aan ieder der belanghebbenden gezonden.

Circulatie, kringloop, bv. van het bloed, van het geld, enz.

circuleeren, in omloop zijn.

Circumferentie, omvang, omtrek.

Circumlocutie, omschrijving met woorden.

Circumscriptie, omschrijving, insluiting binnen bepaalde grenzen; omschrijving met woorden; ronding der rede.

- Circumspéctie**, omzichtigheid, behoedzaamheid.
Circumstantie, omstandigheid.
circumstantiëel, omstandig, in 't breede, breedvoerig.
Circus, ronde schouwplaats; strijd-, renbaan.
Cirkel, in zich zelve terugkeerende kromme lijn, die overal denzelfden afstand van een middelpunt houdt; vlak, door zulk eene regelmatige kromme lijn ingesloten.
Cirque olympique, rijbaan voor kunstrijders, paardenspel.
cis, aan deze zijde.
cisalpijnsch, aan deze zijde de Alpen.
ciseleeren, met de graveerstift werken.
cisleithaansch, aan deze zijde der Leitha.
cispadaansch, aan deze zijde van den Po.
cisrhenaansch, aan deze zijde van den Rijn.
Cistérne, waterbak, regenput.
Citaat, aangehaalde plaats uit een geschrift.
Citadél, burcht, kleine vesting bij eene stad, stadsvesting.
Citatie, aanhaling, z. **Citaat**; dagvaarding voor 't gerecht.
citáto loco, ter aangehaalde plaats.
citeeren, aanhalen, b. v. een boek, eene schriftnurplaats; voor het gerecht dagen; dagvaarden.
Citer, snarenspeeltuig der oude Grieken.
cito, met spoed; **citissime**, in allerijl, allerspoedigst.
Citoyén, burger.
City, stad, inz. de oude stad van Londen.
Ciudad, stad (in Spanje), inz. stad van den eersten rang (in tegenstelling met *villa*).
civiel, burgerlijk, den burger of burgerstand betreffend; burgerlijk, in tegenoverstelling met militair; beleed; billijk in prijs; **civiele lijst**, de hofhoudingskosten of -behoefsten, de som, die de regent uit de staatsinkomsten voor zich, zijn gezin en zijn hof trekt.
Civilisatie, beschaving, verfijning der zeden.
civiliseeren, beschaven, verlichten.
Civiliteit, beschaafde manieren, hoffelijkheid.
clabaudeeren, kessen, blaffen; kijven, geweld maken over kleinigheden.
Clairét, lichte, bleekroode wijn, bleekerd.
Clair-voyance, helderziendheid, helderziende toestand, inz. aan den magnetischen slaap toegeschreven.
clair-voyánt, helderziend, inz. als gevolg van den magnetischen slaap aangenomen. Een **Clair-voyant**, eene **Clair-voyante**, iemand (man of vrouw), die gezegd wordt in den magnetischen slaap met gesloten oogen en slapend helderder en meer te zien dan anderen, die wakker zijn met open oogen.
clandestien, heimelijk, naar de wet verboden.
Claqueur, gehuurde toejuicher in schouwburgen.
classicaal, volgens klassen, in klassen verdeeld.
classiek, **classisch**, voorbeeldig, tot model dienend, voortreffelijk; **classieke schrijvers**, **Classieken**, model-schrijvers, degelijke schrijvers, die steeds als voorbeeld

- kunnen dienen. **Classieken, classieke schriften**, boeken van blijvende waarde, vormingsboeken voor de le-
- Classificatie**, rangschikking in klassen. (renden.)
- classificeeren**, afdeelen, in klassen rangschikken.
- Clausu**, cel, kluis, woning eens kluisenaars.
- Clausule**, toevoegsel tot een voorschrift, een contract, inz. zulk een, waardoor bijzondere punten beperkt of uitgebreid worden; beding, voorbehoud, bepaling.
- Claves**, toetsen, klavieren van een snaren-instrument.
- Claviatuur**, het geheel der toetsen, toetsenbord.
- Clavis**, sleutel; notensleutel, het teeken, dat den toon der noten aanduidt; z. **Claves**.
- Clementie**, zachtmoedigheid, goedertierenheid.
- Cleresie, Cleresy, Clérus**, de geestelijkheid; de **bischoppelijke clerozy**, de oud-roomsche geestelijkheid, de zoogenaamde Jansenisten.
- clericaal**, geestelijk, priesterlijk. **Clericalen**, aanhangers der geestelijkheid.
- Cléricus**, geestelijke.
- clischeeren**, afkloppen, afgieten, afstampen (een vorm of matris in gesmolten en afgekoeld metaal, om er zoo den afdruk van te krijgen). De langs dezen weg verkregen afdruk heet **Cliché**.
- Clíent**, beschermeling, hij, die de hulp van eenen pleitbezorger heeft aangenomen. (temperatuur.)
- Clima**, klimaat, aard-, of luchtstreek, luchtgesteldheid,
- Cliniek**, de practische geneeskunde of de medische behandeling van bedlegerige zieken; inz. het onderwijs aan 't ziekbed.
- Clinisch**, bedlegerig, ziek, krank; wat bedlegerige zieken betreft; **clinische les**, geneeskundige les bij 't ziekbed. **clinische school (Clinicum)**, zulk ene school, waar men de ziekten op de zieken zelven leert kennen.
- Clinist**, leeraar der geneeskunde aan het ziekbed.
- Clinquant**, klatergoud.
- Clio**, de muze der geschiedenis.
- Clique**, samenheuling; spitsbroederschap; verbintenis tot een slecht oogmerk, bent, rot.
- Cloak**, mantel.
- Clown**, hansworst, grappenmaker.
- Club**, besloten gezelschap. — **Clubhist**, lid eener club.
- Coactie**, dwang; gewelddadige aanranding.
- coactief**, dwingend, gewelddadig.
- coadjutor**, helper, ambtshelper en toekomstig opvolger.
- coaguleeren**, stollen, stremmen.
- Coak of Còke**, verkoalde of ontzwavelde steenkolen.
- coaliseeren**, verbinden, vereenigen, een verbond aangaan.
- Coalitie**, verbond, vereeniging van velen tot verwerping of aantasting van eenen derde. (Zij onderscheidt zich van **alliantie**, doordat zij eigenlijk de verbinding van twee tot dusverre tegenovergestelde partijen beoogt).
- Cocagne (Pays de cocagne)**, luilekkerland. **Cocagne-**

- maat** (**Mat de cocagne**), klimmast, klauterpaal (met prijzen aan zijn top).
- Cocárde**, hoed- of mutsstrik, band, lint of roos van bepaalde kleur als partij- of nationaal teeken.
- Cochenille**, Amerikaansche schildluis, die eene scharlakerverf oplevert; die scharlakerverf zelve, karmijn.
- Cochón**, zwijn, varken; (fig.) hoogst onzindelijk mensch.
- Cochonnerie**, zwijnerij; vuile taal.
- Cocón**, tonnetje of pop des zijdeworms.
- Cocú**, horendrager, man eener ontrouwe vrouw.
- Códe**, **Códex**, wetboek; oud handschrift. **Code Napoleon**, het door Napoleon I. tot stand gebrachte wetboek, het beroemdste en volkomenste van allen. **Code civil**, burgerlijk wetboek. **Code pénal**, wetboek van strafrecht.
- Codicil**, aanhangsel of toevoegsel tot een testament.
- Codille**, dubbele inzet of boete bij het omberspel, wanneer de speler minder slagen haalt dan de tegenspelers; (ook wel voor:) geruïneerd, bedorven.
- coërceerende middelen**, dwangmiddelen
- coërcitief**, bedwingend.
- Coeur**, hart; harten op de speelkaarten.
- Cógito ergo sum**, ik denk dus ben (besta) ik.
- Cognác**, soort van Franschen brandewijn.
- Cognáten**, aanverwanten door vrouwelijke afstamming.
- Cognitie**, kennisneming, onderzoek.
- Cognossement**, **Connossement**, ook **Connaissement**, zeevrachtbrief, ladings- of vrachtbrief des schippers.
- Cohærentie**, **Kracht van cohæ'sie**, samenhang, kracht waardoor de samenstellende deeltjes der lichamen worden
- Cohórte**, krijgsbende, schaar, rot. (bijeengehouden.)
- coiffeeren**, kappen. **Coiffeur**, kapper. **Coiffure**, kapsel.
- coïonneeren** (verbasterd tot **coëjonneeren**), smadelijk bejegenen, als een hondsvot behandelen.
- coïonnade**, scheld-, smaadwoord, smadelijke behandeling verbasterd tot **coëjenatie**).
- Coke**, z. **Coak**.
- Col**, hals; strop- of gespdas.
- Col de barbe**, baard onder de kin.
- Colère**, toorn, gramschap.
- celeriek**, oplopend, haastig, driftig, opvliegend.
- Coliséum** of **Colosséum**, **Coliséo**, benaming van groote prachtgebouwen tot openbaar vermaak in groote steden (naar een praalgebouw in 't oude Rome).
- Collaborátor**, medebewerker.
- collaboreeren**, gemeenschappelijk werken, medearbeiden.
- collateraal**, zijdelings; **collaterale erfgenamen**, ervende zijverwanten; **collaterale successie**, erfenis, die aan een zijverwant des gestorvenen overgaat.
- Collátie**, vergelijking van geschriften; (ook:) het recht om eenen post, inzonderheid eene predikants- of onderwijzersplaats, te begeven.

- Collation**, ververschings-, verfrisschingsmaal; maaltijd van koud vleesch, fruit, gebak, enz.
- collationeeren**, boeken, schriften, rekeningen, enz. met elkander vergelijken.
- Collator**, begeber van eenig ambt, inz. eene predikants- of onderwijzersplaats, bezitter van het collatie-recht.
- collé**, dicht tegen den band liggend (in 't biljartspel).
- Collectaneum**, schriftelijke verzameling van verscheidene plaatsen uit boeken of geschriften.
- Collectant**, inzamelaar van giften.
- Collecte**, inzameling van giften, belastingen, enz., het ingezamelde geld zelf; u. g. van de loten der staatsloterij; (ook:) zeker gebod in de mis.
- collecteeren**, inzamelen, ophalen voor de armen of noodlijdenden. (loterijloten.)
- Collecteur**, de door het rijk aangestelde verkooper van
- Collectie**, verzameling, aantal, menigte.
- collectief**, verzamelend, samenvattend; gemeenschappelijk; c. glas, verzamelglas (ter versterking v. een brandglas).
- Colléga**, ambtgenoot; mediceeraar.
- Collège**, gezelschap of vereniging van ambtgenooten; elk tot een bepaald doel vereenigd gezelschap; (ook:) de vergaderplaats zelve; de lessen der professoren aan de academiën en atheneën.
- collegiaal**, (als adv.) **collegiaaliter**, ambtsbroederlijk (b. v. leven, handelen); in vergadering van al de ambtsbroeders. c. recht, (in de protestantsche Kerk:) het recht om zich zelve te constitueeren.
- Collét**, rijbuis, ruitervest, kolder. (balen, enz.)
- Colli**, verzendingsgereedschappen, als kisten, vaten, fusten,
- collideeren**, samentreffen, tegen elkander werken, botsen.
- Collier**, halssnoer, balsband, halsketen.
- Collisie**, botsing; het tegen-elkander-druisen van wetten, plichten, enz.; beklemdheid, nood.
- Collocatie**, plaatsing, stelling; rangregeling der schulden.
- Collocutie**, z. **Colloquium**. (eischers.)
- Collodion**, **Collodium**, chirurgische kleefstof, door oplossing van 't schietkatoen verkregen; zij wordt ook in de photographie gebruikt.
- Collóquium**, **Collocutie**, samenspraak; mondeling voorloopig onderzoek naar de bekwaamheden van de protestantsche geestelijken.
- colombien**, duivenhalskleurig (purperrood en blauw).
- Colonáde**, zuilenreeks of -rij: op zuilen rustend gebouw.
- Colónne**, zuil, pilaar, kolom; lange strijdbende.
- Colophónium**, vioolhars, spiegelhars, terpentijnhars.
- Colorateur**, versiering van het gezang, roulades.
- coloreeren**, kleuren, met verven dekken.
- Colóssus**, z. **Kolos**.
- Colportage**, marskramerij, het rondventen.
- colporteerén**, waren rondventen.
- Colporteur**, marskramer, straatkoopman, rondventer.

Colúmbium, z. Tantalum.

Combattant, strijders; vechtende partijen.

Combibo, drinkebroer, mededrinker.

Combinatie, verbinding, samenstelling van velerlei dingen, van voorstellingen, begrippen, enz.; koppeling, paring, vergelijking en berekening van verschillende zaken.

Combinatie-leer, wetenschap van de wetten der samenstelling van eenige gegeven dingen. Combinatie-slot, kunstig slot, dat alleen kan geopend worden door zekere beweeglijke deelen met elkander in verband te brengen.

combineeren, (eig. paarsgewijze verbinden) vereenigen, samenstellen; vergelijken en berekenen.

combleeren, vullen, dempen; overladen; opeenhoopen.

combustibel, brandbaar, wat vuur kan vatten.

Combustibelen, brandstoffen.

Combustie, verbranding; (ook:) brandschade; (fig.) opschudding, gisting, groote wanorde.

come prima of sopra, in het voorgaande tempo.

comestibel, eetbaar; —en, eetwaren.

Comestibiliteit, eetbaarheid.

Comfort, gemak, welbehagen, tevredenheid.

comfórtable, behaaglijk, genoeglijk, gemakkelijk.

Cómicus, blijspeldichter; tooneelspeler voor grappige rolcomique, z. komiek. (len, komiek.)

Comitaat, geleide, gevolg; kreits in Hongarije.

Comité, verzameling van beraadslagende personen of gecommiteerden; vereeniging van eenige leden uit eene vergadering tot onderzoek van eene of andere zaak.

Commandant, bevelhebber, inz. eener stad of vesting.

commandeeren, bevelen, bevel voeren; het omliggende (raet geschut) bestrijken; (ook:) bestellen.

Commandement, bevel, gebod; macht van gebieden.

Commandeur, bevelhebber; opperste eener ridderorde, of ridder uit de hoogere ordeklassen.

Commanditair, medelid van eene commandite.

Commandite, vennootschap, waarbij eenige deelhebbers het geld schieten, terwijl een of meer anderen (*associés gérants of complémentaires*) de werkzaamheden verrichten; (ook:) bijhandel, door een handelshuis in eene andere plaats opgericht.

Commando, bevel, hoogste macht, recht om te bevelen.

comme il faut, zooals 't behoort, in orde, voorbeeldig.

commemorabel, gedenkwaardig.

Commemoratie, aandenken, herinnering; (ook:) aanroeping der heiligen in 't gebed.

commendabel, prijzelijk, loffelijk.

Commensaal, dischgenoot, kostganger.

Commentair, verklaring, uitlegging, opheldering.

Commentator, uitlegger, verklaarder.

commenteeren, verklaren, van uitleggingen voorzien.

Commerage, geklets, oude-wijvenpraat, stadspraatjes.

Commérce, zeker kaartspel, waarbij men kaarten ruilt.

60 Commerce—communiceren.

Commerce, Commèrcie, handel, koophandel; (ook:) **commerceeren**, handel drijven. (omgang, verkeer.

commerciël, wat tot den handel behoort.

Commère, peetmoe, doophefster; babbelaarster, klappei.

Commestant, lastgever, volmachtgever.

Commies, ambtenaar aan een ministerie (hooger in rang dan een klerk), z. **Kommies**.

Comminatie, bedreiging.

Commissaratie, ontferming, erbarmen, medelijden.

Commissariaat, het ambt van commissaris.

Commissaris, gelastigde, volmachthebbende; (ook:) een bezorger, aanteekenaar der brieven, goederen, enz. aan de veren; bestuurder van eene sociëteit, club, enz.; **C. des konings**, hoofd van het binnenlandsch bestuur eener provincie in Nederland.

Commissie, last, taak; bestelling, boodschap; de personen die in last hebben, zekere zaak gemeenschappelijk uit te voeren, te onderzoeken; (ook:) hetgeen een koopman voor de bezorging eener zaak aan zijnen lastgever in rekening brengt. **Commissie-boek**, bestelboek, waarin de bestellingen of commissiën bij kooplieden worden opgeteekend. **Commissie-goed**, waren, boeken, die een koopman, een boekhandelaar voor rekening des eigenaars verkoopt. **Commissie-handel**, de handelstak, die voor namelijk bestaat in 't bezorgen van zaken voor rekening van anderen tegen geëvenredigde percenten.

Commissionnair, lasthebbende, zaakvoerder, gevolmachtigde, vooral in bijzondere gevallen; de persoon, die voor een handelshuis koopt of verkoopt.

Commis-voyageur, reizend handelsbediende.

committeeren, lastgever, lasthebber, g e c o m m i t t e e r d e.

Commóde, latafel, ladekast; gemakkelijk.

Commoditeit, gemak, gemakelijkheid; goede gelegenheid; (ook:) bestekamer, geheim gemak, sekreet.

Commodités, allerlei kleinigheden tot gemak in een huishouden; (ook:) geheim gemak, bestekamer, sekreet.

Commodóre, bevelvoerder over een escader of smaldeel.

Commoners, studenten van den tweeden rang op Engelsche universiteiten.

Commons, medeleden van het Lagerhuis in Engeland.

Commótie, beweging, gemoedsbeweging, ontsteltenis; (bij geneesheeren:) schudding, b. v. van de hersenen.

commun, gemeen, laag; gemeenschappelijk.

Commune, gemeente.

Communicant, Communicant, hoogtijdhouder, avondmaalganger.

communicabel, mededeelbaar.

Communicatie, mededeeling; gemeenschap, verbinding.

communicatief, mededeelzaam, gewoon of geneigd zich mede te deelen.

communicereen, mededeelen; in verband staan; (ook:) ten hoogtijd, ten avondmaal gaan.

- Commúníe**, gemeenschappelijk bezit of leven; het Avondmaal. **communiciëren**, ten Avondmaal gaan.
- Communisme**, het stelsel der gemeenschap van goederen en der afschaffing van 't eigendomsrecht.
- Communist**, aanhanger van het communisme.
- Communitéit**, gemeenschappelijk bezit; gemeenschappelijke deelneming.
- Commutátie**, verruiling, verwisseling, b. v. van straf.
- compáct**, vast of dicht ineengedrongen, in een kort bestek gebracht.
- Compáct, Compáctum**, vergelijk, verdrag, overeenkomst.
- Compagnie**, gezelschap, vereeniging; handelsgezelschap, vennootschap; afdeeling soldaten onder eenen kapitein.
- Compagnón**, gezelschap; deelhebber, medearbeider; handelsgenoot, vennoot.
- Comparátie**, vergelijking.
- comparatief**, vergelijkender wijs; (ook:) de vergelijkende trap (in de taalkunde).
- compareeren**, vergelijken; verschijnen, inz. voor het ge-
- Comparent**, de verschijnende partij in rechten. (recht.)
- Comparitie**, verschijning voor het gerecht; opkomst, bijeenkomst ter beraadslaging.
- Compartiménten**, regelmatig afgedeelde vakken.
- Compáscuum**, gemeenschappelijke weide.
- Compássie**, medelijden.
- compatibel**, vereenigbaar, samenpassend.
- Compatibiliteit**, gesteldheid van twee of meer dingen, waardoor zij voor samenvoeging vatbaar zijn, geschiktheid tot samenvoeging, vereenigbaar.
- Compatriot**, medelandschman.
- compelleeren**, dwingen, noodzaken, drijven.
- compendiëus**, kort, ineengedrongen, samengevat.
- Compendium**, kort begrip eener wetenschap; leerboek, handleiding, leidraad.
- Compensátie**, vergoeding; vereffening. (opwegen.)
- compenseeren**, vergoeden; vereffenen; tegen elkander
- Compère**, peetoom; vroolijke snaak; helper, handlanger.
- competereen**, rechtmatig toekomen; betamen; mededingen.
- competent**, bevoegd, gerechtigd, geldig.
- Competent**, bevoegd mededinger naar een ambt.
- Competentie**, bevoegdheid; mededinging, recht om te spreken; toekomend deel; rechtmatig of bevoegd oordeel.
- Compiacevole**, behaaglijk, bevallig.
- Compilátie**, het uit allerlei schrijvers bijeengebrachte, het samengevoegde, verzamelwerk.
- Compilerator**, verzamelaar van stukken uit verschillende werken tot een nieuw geheel.
- compilcereen**, samenbrengen, hetgeen in andere boeken staat tot een nieuw geheel vereenigen.
- Complaisánce**, gedienschtigheid, vriendelijk en voorkomend gedrag, bereidwilligheid.
- complaisant**, dienstvaardig, bereidwillig, voorkomend.

62 Complaisant—computeeren.

- Complaisant**, dienstvaardig mensch; oogdienaar.
compleet, volledig, voltallig; ongeschonden.
Complement, aanvulsel.
complementair, aanvullend, vol makend.
completeeren, aanvullen, tot een geheel brengen.
complex, samengesteld, ingewikkeld.
complexie, lichaamsgesteldheid; gemoedstoestand; ge-
laatskleur, uitzicht.
Complicatie, ingewikkeldheid, verwikkeling, samenloop
van verscheidene dingen van verschillende aard.
compliceeren, verwickelen, verwarren; **gecompliceerde**
misdaden, zulke, bij welke verschillende soorten van
misdaden te gelijk gepleegd zijn, b.v. diefstal met moord.
Complices, medeplichtigen, medeschuldigen.
Compliciteit, medeplichtigheid.
Compliment, beleedheidsbetuiging, groet; iets vleiends,
verplichtends; woordenlof, plichtpleging.
complimenteeren, begroeten, verwelkomen.
complimenteus, vol complimenten of plichtplegingen,
componceeren, samenstellen, vereenigen; een muziekstuk
vervaardigen, toondichten.
Componist, toonzetter, toondichter.
Comportement, gedrag, leefwijze.
Compositeur, samensteller; letterzetter.
Compositie, menging, samenstelling; metaalmengsel; or-
dening eener schilderij; toonzetting; minnelijk verdrag.
Compôte, **Compôt**, gestoofde en met suiker ingemaakte
Comprehensie, bevattingskracht, begrip. (vruchten.
comprès, vast, samengedrukt, dicht ineen.
Comprèssie, **Comprès**, samengevouwen doekje b. v. op
Compressible, samendrukbaar. (eene wond.
Comprèssie, samendrukking, persing, verdichting, b. v.
der lucht. **Comprèssie-pomp**, perspomp.
Compressief, samendrukkend, samenpersend.
comprimeeren, samendrukken; in toom houden.
Compromis, minnelijke schikking, beslissing van een
handelsgeschil door zelfgekozen scheidslieden; beroep
op het oordeel van een scheidrechter, of de wettelijk
vergunde overeenkomst van twistende personen, om zich
naar de uitspraak van een scheidrechter te gedragen.
compromitteeren, (iemand) in het spel, in de beslom-
mering trekken, in eene zaak verwickelen; aan gevaar
of onaangenaamheden blootstellen.
Comptabel, verantwoordelijk, rekenplichtig.
Comptabiliteit, verantwoordelijkheid, rekenplichtigheid.
Comptant, (kontant), gereed, baar geld.
Comptoir, kantoor, schrijfkamer, werkvertrek eens koop-
mans, bankiers, enz.
Comptorist, kantoorbediende, klerk, boekhouder.
Compulsie, aandrijving, drang, dwang.
Computatie, overslag, berekening.
computeeren, een overslag maken, uitrekenen.

- Cómte graaf. Comtesse,** gravin.
con allegrezza, met vroolijkheid.
con amóre, met liefde, met lust of ingenomenheid.
concaaf, hol, holrond (zooals de binnenvlakte van een horloge-glas).
Concatenatie, aaneenschakeling.
Concaveit, holheid, holronde, ronde uitholling.
concedeeren, toestaan, bewilligen.
concedo, ik stem toe, het zij zoo!
Concentratie, vereeniging in één punt; verdichting of versterking van eene vloeistof; vereeniging van al 't gezag in handen van één of van weinige personen.
concentreeren, op het middelpunt samenloopen; in een brandpunt verzamelen; dichter maken, versterken.
concentrisch, met een gemeenschappelijk middelpunt.
Concept, schriftelijk ontwerp, ruwe schets; (ook:) begrip, denkbeeld; **uit zijn concept gebracht worden,** in den loop zijner gedachten gestoord worden.
Conceptie, ontvangenis, bevruchting; bevatting, begrip, gedachte; korte samenvatting van een geschrift.
Concept-papier, slecht schrijfpapier voor schetsen, enz.
concerneeren, betreffen, aangaan.
Concért, toonspel, eenparig spel van verscheidene toonkunstenaars op verschillende instrumenten.
Concertist, concertzanger, -speler.
concerteeren, wedijveren; op een concert medespelen.
Concértmeester, bestuurder van een gezelschap toonkunstenaars.
Concessie, bewilliging, verlof van de overheid om eene burgerlijke zaak te drijven, een weg aan te leggen, enz.
concessionneeren, goedkeuren, bewilligen (van wege de regeering).
Concetti, schijnbaar geestige invallen of zetten; valsche, overdrevene figuren, klatergoud der rede.
concevabel, begrijpelijk.
Conchy'liën, schaaldieren, schelpdieren.
Concierge, bewaker van een kasteel, van een huis, inz. van eene gevangenis (cipier), huisbewaarder of bewaarder; (tegenwoordig ook:) deurbewaker, -bewaakster, portier, portierster.
Conciergerie, burchtvoogdij; ambt en woning van eenen burchtvoogd; gevangenis; ciperswoning; naam eener gevangenis te Parijs.
conciliabel, voor bijlegging of verzoening geschikt.
Conciliatie, hereeniging, verzoening.
Concilie, Concilium, vergadering, inz. kerkvergadering; (ook:) hare besluiten, en de plaats, waar' zij gehouden.
conciliëeren, verzoenen, bemiddelen. (wordt.)
concipiëeren, opstellen, ontwerpen maken, nederschrijven; ontvangen, zwanger worden.
Concipiënt, ontwerper, opsteller.
concin, passend, afgemeten, sierlijk.

64 concinniteit—Condoléantie.

concinniteit, welluidende samenhang (in de redek.).

concis, bondig, beknopt, kort samengevat.

Concisie, bondigheid, beknoptheid.

Concláve, gesloten vertrek, waarin de kardinalen een nieuwen paus kiezen; de vergadering zelve ter verkiezing van een nieuwen paus. (Zij heeft plaats in 't Vaticaan te Rome, 12 dagen na den dood van den laatsten paus, en geen der leden mag het paleis verlaten, alvorens een nieuwe paus gekozen is).

concludeeren, besluiten, eene gevolgtrekking maken.

Conclusie, besluit, gevolgtrekking, slotsom.

Concordaat, verdrag, overeenkomst. inz. van wereldlijke vorsten met den paus, in zaken van godsdienst en concordant, overeenstemmend. (Kerk.)

Concordantie, overeenstemming, alphabetische lijst der in de heilige Schrift vervatte woorden en spreuken, met aanwijzing van de plaats, waar zij staan.

concordeeren, overeenstemmen.

Concordia, eendracht, overeenstemming.

Concours, samenloop; het streven van velen naar één ambt, met onderzoek naar hunne geschiktheid; samenkomst der schuldeischers ter deeling van het vermogen des faillieten schuldenaars; wedstrijd.

concreet, vereenigd; geronnen, gestold; een concreet begrip is zulk een, dat de eigenschap met het voorwerp vereenigd bevat (in tegenstelling met *abstract*); concreet getal, benoemd getal.

Concrement, samengroeisel, vast lichaam in mensch of dier, ontstaan door de stremming eener vloeistof.

Concubine, bijwif, bijslaap, bijzit.

concurrereen, mededingen, wedijveren.

Concurrent, mededinger.

Concurrétié, wedijver, mededinging; inz. het wedijveren van fabrikanten, kooplieden, enz. in de hoeveelheid, de hoedanigheid en den prijs hunner waren.

Concussie, botsing; geldafpersing, knevelarij.

condébitor, medeschuldenaar.

Condémnatie, veroordeeling, afkeuring.

condemneeren, veroordeelen; afkeuren.

Condensátor, verdichter, zeker werktuig in de natuurkunde tot vereeniging der verstrooide electricke stof.

condensceren, verdichten, samendringen in kleinere ruimte.

Condéscéntié, inwilliging, toegéeflijkheid.

Condiscipel, medescholier. (post; stand.)

Conditie, voorwaarde; toestand; voorslag; bediening, conditioneel, voorwaardelijk.

conditioneeren, bedingen; de behoorlijke gesteldheid of deugdelijkheid geven; dit boek is wel geconditioneerd, is nog in goeden sta.t.

conditio sine qua non, onvermijdelijke voorwaarde.

con dolcezza, liefelijk.

Condoléantie of **Condoléntié**, rouwbeklag.

- condoleeren**, deelneming in een verlies betuigen.
con dolore, weemoedig, met smart.
Conduct, begeleiding, geleide.
Conducteur, geleider; de persoon, die op de diligences, stoombootes, spoorwagens, enz. voor het gemak en de veiligheid van personen en goederen zorgt.
Conductor, pachter, huurder; geleider, inz. geleider der electriciteit aan electriseermachines.
Conduite, gedrag; opzicht, leiding.
con espressione, vol uitdrukkingen.
Confectie, vervaardiging; gereedmaking op den koop, inz. van kleedingstukken.
Confederatie, verbond, bondgenootschap van twee of meer staten, om tegenover ééne of meer vreemde mogendheden slechts één staat te vormen en gemeenschappelijk daartegen te handelen, terwijl ieder der verbondene staten inwendig zijne onafhankelijkheid behoudt.
confedereeren, verbinden, een verbond aangaan.
Confer, confératur, men vergelijke.
Conferentie, samenkomst en beraadslaging over zaken.
confereeren, vergelijken, beraadslagen. (geloofspartij).
Confessie, belijdenis, bekentenis, inz. geloofsbelijdenis;
Confessionarius, biechtvader.
Confessioneel, de geloofsbelijdenis betreffend.
Confiance, vertrouwen.
Confidant, Confié, vertrouweling, boezemyriend.
Confidèntie, vertrouwen; vertrouwelijke mededeeling.
confidentiël, vertrouwelijk, gul.
con fiducia, met vertrouwen.
oenfiëeren, vertrouwen, toevertrouwen.
confineeren, aangrenzen; grenswacht houden; gevangen zetten, huisarrest geven. (bepaalde plaats).
Confinement, huis- of stads-arrest; verbanning aan eene
Confirmándus, de jonge christen, die als medelid der christelijke Kerk is aangenomen en ingezegend, vormkind.
Confirmatie, bevestiging; inwijding of opneming onder de leden der Kerk (bij de Protestanten); het sacrament des vormsels (bij de R. Katholieken).
confirmatief, bekrachtigend, bevestigend.
confirmeeren, bevestigen, bekrachtigen; het sacrament des vormsels toedienen. (worden).
confiscabel, wat aangeslagen of verbeurd verklaard kan
Confiscatie, verbeurdverklaring, inbeslagneming van goederen, ten voordeele van de schatkist.
Confiseur, suikerbakker, banketbakker. (aanhalen).
confisqueeren, gerechtelijk intrekken; verbeurd verklaren;
confiteor, ik beken, belijd.
Confitúreh, met suiker ingemaakte dingen, b.v. vruchten.
Confiturier, banketbakker.
Conflict, botsing, strijd, werking en tegenwerking.
Confluèntie, samenvloeiing.
confórm, overeenstemmend, in orde, gelijkvormig.

66 **Conformeeren—Connéxie.**

- conformeeren**, gelijkvormig maken; overeenkomen, overeenstemmen. (Kerk in Engeland)
- Conformisten**, aanhangers der heerschende bisschoppelijke
- Conformiteit**, gelijkvormigheid, overeenstemming.
- confortable**, z. **comfortable**.
- Confrater**, medebroeder, ambtgenoot.
- Confrontatie**, tegenelkander- of tegenoverstelling ter vergelijking; vergelijking of tegenoverstelling der getuigen.
- confronteeren**, vergelijken (getuigen) tegenover elkan-
- confundeeren**, verwisselen, verwarren. (der hooren.)
- Confutatie**, wederlegging.
- confuteeren**, wederleggen.
- confuus**, verward, verlegen, verbluft.
- Confusie**, verwarring, verlegenheid, beschaamdheid.
- Congè**, ontslag, afscheid.
- Congediëeren**, afscheid geven, wegzenden.
- Congèstie**, aandrang, tegennatuurlijke ophooping, b. v. van het bloed naar het hoofd.
- Conglobatie**, samenballing; opeenhooping van bewijzen.
- Conglomeraat**, samenhooping van verschillende bestand-
- conglomerereeren**, samenhoopen, pakken. (deelen.)
- con gratia**, met bevalligheid.
- Congratulatie**, gelukwensch.
- congratuleeren**, gelukwenschen. (broederschap.)
- Congregatie**, vergadering, inz. geestelijke vereeniging of
- congregeeren**, verzamelen; verbroederen.
- Congrès**, samenkomst, vereeniging tot gemeenschappelijke beraadslaging (tusschen vorsten of bunne gezanten, tusschen geleerden en letterkundigen, enz.)
- congruënt**, overeenstemmend, gelijkvormig. (heid.)
- Congruëntie**, overeenstemming, gelijk- en gelijkvormig-
- Congruïteit**, overeenstemming, volkomene gelijkheid.
- conisch**, kegelvormig.
- con impeto**, met hevigheid.
- conjectureeren**, vermoeden, raden, gissen.
- conjugaal**, echtelijk.
- Conjugatie**, vervoeging (der werkwoorden).
- conjugereen**, vervoegen, tijdvoegen; verbinden. (ren.)
- conjunctie**, verbinding; voegwoord; samenstand van ster-
- conjunctis viribus**, met vereenigde krachten.
- Conjunctivus**, aanvoegende wijs (der werkwoorden).
- Conjuncturen**, samentreffende omstandigheden, die grootere levendigheid of ook eene stremming in de zaken te weeg brengen; (ook wel:) de tijdsomstandigheden.
- Conjuratie**, samenzwering.
- conjureeren**, samenzweren, eene samenzwering maken.
- con moto**, met beving, aandoening
- Connaissement**, z. **Cognossement**.
- Connetable**, (weleer) de opperrijksmaarschalk en veldheer der kroon in Frankrijk.
- Connéxie**, samenhang, verbinding. **Connéxiën**, verbindingen; invloedrijke kennissen of betrekkiugen.

con
con
Con
do
Con
Con
con
Con
Con
Con
Con
zel
con
con
Con
Con
Con
Con
bij
con
con
cu
de
Con
Con
con
Con
rin
con
con
we
Con
zij
Con
be
m
Con
Con
Con
con
con
Con
ee
Con
tin
con
oc
Con
ve
Con
go
con
re

Conniveeren - Consigneeren. 67

- conniveeren**, door de vingers zien, oogluiken.
connivendo, met oogluiking, oogluikend.
Conniventie oogluiking, toegevendheid; mædeplichtigheid door toelating van een kwaad, dat men kon beletten.
Connossement, z. **Cognossement**.
Conquést, Conquête, verovering.
conquireeren, bijeenzoeken, met vlijt nasporen. (siën.
Conrèctor, 2de leeraar op latijnse scholen en gymna-
Consanguiniteit, bloedverwantschap, maagschap.
Consciëntie, geweten, gewisse; inwendige overtuiging, zelfbewustzijn; gemoedelijkheid.
conscientieus, nauwgezet, gemoedelijk.
conscribeeren, opschrijven, lichten voor den krijgsdienst.
Conscript, dienstplichtige, loteling.
Conscriptie, opschrijving, loting voor den krijgsdienst.
Conscrit, z. **Conscript**.
Consecratie, inzegening, inz. van het brood en den wijn bij het heilig avondmaal, bij het misoffer.
consecreeren, wijden, inzegenen.
consecutief, naar den tijd op elkander volgend; **consecutieve werking**, nawerking, latere werking als gevolg der voorgaande.
Conseil, raad, raadgeving; (ook :) raad, raadsvergadering.
Consént, toestemming; vergunningsbriefje.
consenteeren, toestemmen, goedkeuren, inwilligen.
Consentement, Consenteering, toestemming, goedkeuring, inwilliging.
con sentimento, met gevoel.
consequent, aan zich zelven gelijk blijvend; (ook :) noodwendig uit het voorgaand volgend.
Consequentie, gevolgtrekking; het getrouwblijven aan zijne beginselen.
Consérf, kruidensuiker, geneesmiddel van met suiker toeberede saprijke planten en kruiden; met suiker ingemaakte vruchten.
Conservatie, bewaring, behoud.
Conservatieven, stijfhoofdige aanhangers van het oude.
Conservatorium, hoogere muziekschool.
conserveeren, bewaren, in acht nemen, beschutten.
considerabel, aanmerkelijk, gewichtig, aanzienlijk.
Considerans, beweegreden, inleidende opmerkingen, die een besluit, eene wet enz. voorafgaan.
Consideratie, overweging; inschikkelijkheid; hoogachting; aanzien. **C. gebruiken**, inschikkelijk zijn.
considereeren, overwegen, in aanmerking nemen, in 't oog houden, behartigen; hoogachten.
Consignatie, toezending eener hoeveelheid koopwaren tot verkoop voor rekening des toezenders.
Consigne, loswoord, parool; aanteekenboek der vrachtgoederen en geleidbrieven.
consigneeren, ter bewaring gerechtelijk nederleggen; waren ten verkoop toezenden; een **schildwacht consi-**

68 consiliëeren—Constructeur.

gacren, hem het voorschrift van zijnen post modedeelen; **soldaten in de kazerne consigneeren**, hun verbieden de kazerne te verlaten.

consiliëeren, beraadslagen; raadgeven, raden.

Consilium, raad; beraadslaging; raadsbesluit; raadsvergadering; **abeúndi**, raad om te vertrekken, wegzending van eene hoogeschool. (staan.)

consistëeren, bestaan, duurzaam zijn, stand houden, vast consistënt, dicht, stevig, vast; duurzaam, blijvend.

Consistentie, lijevigheid van vloeistoffen; vastheid van samenhang, dichtheid. (de kerkekamer.)

Consistorie, kerkeraad, hoogere geestelijke overheid, (ook :)

Consolatie, troost, vertroosting.

Consóle, wand- of pilaartafeltje, spiegelafeltje.

consoleeren, troosten; opbeuren.

consolideeren, vast en duurzaam maken; fondsen aanwijken om de betaling (b. v. van openbare fondsen of renten) te dekken.

Cónsols, geconsolideerde schulden of fondsen, gedeekte of belegde schulden, en de staatspapieren die be-

Consummatie, z. **Consummatie**. (treffende.)

Consommé, zeer krachtig vleeschnat, sterke bouillon.

consommeeren, voltooien, voleinden.

consonant, eenstemmig, eensluidend.

Consonant, medeklinker.

consonneeren, welluidend samenklinken.

Con sórt en, medestanders, deelnemers.

Consórtium, deelgenootschap; vereeniging.

Conspiratie, samenzwering.

conspireeren, samenzweren.

Con spirito, met geest, — vuur. (in Engeland.)

Constábel, gerechtelijk politie-dienaar en rustbewaarder

constánt, bestendig, volhardend; erkend; heerschend; ze-

Constántie, standvastigheid. (ker, gewis.)

constateeren, vaststellen, klaar bewijzen, staven.

consteeren, bestaan; blijken, algemeen bekend zijn.

Constellatie, samenstelling van verscheidene sterren tot

sterrenbeelden; onderlinge stand der sterren en haren

vermeenden invloed op 's menschen lotgevallen; sterren-

Consternatie, ontsteltenis, verslagenheid. (beeld.)

consterneeren, doen ontstellen, verbaasd staan.

constipeeren, verstoppen, hardlijvig maken.

Constipatie, verstopping, hardlijvigheid.

constituëeren, vaststellen, verordnen; **de vergadering**

heeft zich geconstitueerd, heeft zich voor wettig en

voltallig verklaard. (grondwet.)

Constitútie, vaststelling; verordening; staatsregeling,

constitutioneel, grondwettelijk.

constrictie, samentrekking, beperking.

constringeeren, samentrekken, beperken.

constringént, **constringeierend**, samentrekkend.

Constructeur, bouwmeester, inz. scheepbouwmeester.

- Constrúctie**, samenstelling, bouworde; woordschikking.
construeeren, oprichten, samenstellen, vervaardigen; opbouwen; (in de taalkunde:) de woordvoeging ontwikkelen.
- Constuprátie**, verkrachting, onteering, schending.
constupereeren, verkrachten, onteeren.
- Cónsul**, agent, gevolmachtigde eener regeering aan eene buitenlandsche handelsplaats, die met de waarneming en handhaving van de handelsbelangen zijner natie is belast.
- Consulaat**, ambt en waardigheid eens consuls.
consulaire, den consul betreffende; **consulaire waardigheid**, waardigheid van consul.
consuleeren, om raad vragen, raadplegen.
Consulént, rechtsgeleerde raadgever.
Consúlt, **Consultátie**, beraadslaging, raadpleging.
Consultánt, raadgever; raadvrager.
Consultátie, z. **Consult**.
consulteeren, beraadslagen; raadplegen.
Consúltum, besluit, raadsbesluit.
Consumable, verbruikbaar; gezamenlijke levensmiddelen.
Consumátie, verbruik, z. **Consumtie**.
Consument, verbruiker, verteerder.
consumeeren, verteren, verbruiken.
Consumtie, **Consumptie**, verbruik van de noodwendigheden des levens; (ook:) de tering, uitering. (hoeften.
consumtieve middelen, belastingen op de levensbehoefte.
Contáct, aanraking, samenkomst van twee lichamen.
Contágie, besmetting, pest.
contagiëus, besmettelijk.
Contánt, z. **Comptant**.
Contemplátie, beschouwing, bespiegeling.
contemplatief, beschouwend, bespiegelend.
contemporair, gelijktijdig. (van geest.
Contenance, houding; bedaardheid of tegenwoordigheid
contént, tevreden, vergenoegd.
contenteeren, bevredigen, tevredenstellen, vergenoegen.
Contentement, tevredenheid, voldoening, voldaanheid.
Conténten, (in zee-steden:) de lijsten der met de schepen aangekomen waren.
Conténtie, inspanning; twist, strijd, oneenigheid.
contentiëus, strijdzuchtig, twistziek, kijfachtig.
Contestátie, twist, oneenigheid, gekijf.
contesteeren, bestrijden, betwisten.
Contéxt, redeverbinding, samenhang der gedachten.
Contextuur, verbinding, samenkoppeling.
Continént, vasteland.
continentaal, wat tot het vasteland behoort; **continentaal stelsel**, afsluiting van het vasteland voor de Engelsen door Napoleon I.
Continéntie, matiging, onthouding.
Contingént, verschuldigd aandeel of bijdrage in troepen, in oorlogslasten, enz.
Continuátie, voortdoring, voortzetting.

70 continueel—Contra-tonen.

continueel, voortdurend, onophoudelijk.

continueeren, voortzetten; voortduren.

Continuïteit, samenhang der deelen, onafgebroken duur.

Conto, rekening; **a conto**, op rekening. **Conto** is ook de ruimte, die de rekening van een handelsvriend in het grootboek beslaat; **conto corrénste**, rekening-courant of loopende rekening; **conto di tempo**, rekening op tijd; **conto finto**, gefingeerde rekening; **conto a méta**, voor halve rekening; **conto saldo**, voldane rekening; **conto separáto**, afzonderlijke rekening.

Contórsie, verdraaiing, geweldige onwillekeurige beweging **contra**, tegen. (der leden.)

Contraband, enz., z. **Contrebande**, enz.

Contraboek, tegenboek, het boek, waarin de contróle der rekeningen wordt gehouden; (ook:) boek, waarin de uitgetrokken loten der staatsloterij staan opgeteekend.

Contráct, verdrag, overeenkomst, verbintenis; speelmerk.

contráct, samengetrokken, verlamd, lam, verstijfd.

Contractánt, contract- of verdragsluiter. (heeren.)

contracteeren, een verdrag aangaan; (ook:) = **contra-**

Contráctie, samentrekking.

Contractuur, samentrekking, verlamming.

contradicceeren, tegenspreken.

Contradicént, tegenspreker, weerp partij, bestrijder.

Contradictie, tegenspraak; tegenstrijdigheid.

contradictoir, tegensprekend, strijdig, tegenstrijdig.

Contradictor. = **Contradicent**.

Contrafáct, **Contrafáctie**, namaaksel; nadruk.

contraheeren, samentrekken; (ook:) = **contracteeren**

Contrahent, = **Contractant**.

Contra-indicans, **Contra-indicatie**, tegenaanwijzing.

contraire, **contrárie**, tegenovergesteld; ongunstig, ramp-

Contraire, tegendeel; **au** —, integendeel. (spoedig.)

Contrapost, tegenpost (in koopmansboeken).

Contrapunt, kunst om onderscheidene stemmen regelmatig met elkander te verbinden; kunst der stemafwisse-

Contra-Remonstranten, z. **Remonstranten**. (ling.)

Contraria, tegenstrijdige dingen; tegenstellingen.

contsarie, z. **contraire**.

contrariëeren, dwarsboomen, tegenwerken.

contra rationem, tegen de rede, strijdig met het gezond

Contra-signatuur, mede-ondertekening. (verstand.)

contrasigneeren, ambtshalve mede-ondertekenen. (In Staten, waar verantwoordelijke ministers zijn, moeten alle door den vorst in 's lands aangelegenheden uitgevaardigde bevelen en verordeningen door den minister, tot wiens departement of werkring zij behooren, **gecontrasigneerd** worden).

Contrást, tegenstelling, hoogst verschil van tegenover elkaar gestelde voorwerpen, het afsteken.

contrasteeren, tegen elkander sterk afsteken.

Contra-tonen, diepste bastonen onder de groote C.

contraveniëeren—Controvêrse 71

- contraveniëeren**, strijdig met wet of verdrag handelen.
Contraveniënt, **Contravênter**, overtreder. (overtreden).
Contraveniëntie, **Contravêntie**, overtreding, inbreuk.
Contra-visite, tegenbezoek. (NB. De Franschen gebruiken dit woord in dezen niet; zij zeggen daarvoor *visite contre*, tegen. [i] *éciproque*.)
Contre-admiraal, schout-bij-nacht. (den.)
contre-balanceeren, opwegen tegen, in evenwicht houden.
Contrebande, smokkelwaar, sluikgoederen (welke men *contra bannum*, d. i. tegen een verbod, of met ontduiking der daarop gelegde rechten, in- of uitvoert).
Contrebandier, sluikhandelaar, smokkelaar.
Contrebass, groote basviool.
Contrebassist, bespeler van de groote basviool.
Contrebiljet, tegenbriefje, tegenbewijs.
Contrecarreeren, tegenwerken, dwarsboomen.
Contre-cœur (à), met tegenzin, ongaarne.
Contre-coup, tegenstoot, terugslag; ongeluk, ramp, tegenspoed, wederwaardigheid.
Contredans, wissel- of rijendans met 4—8 paren.
Contrei (fr. *Contrée*), landstreek, landschap, oord; omstreek, omtrek.
contremandeeren, tegenbevel geven, afzeggen.
Contremarque, tegenteeken; tweede kaartje in schouwburgen, enz., dat men na afgifte van het eerste ontvangt om weder binnen gelaten te worden.
Contremarsch, rugwaartsche tocht.
Contremine, tegenmijn; (fig.) tegenlist, tegenwerking.
contremineeren, tegenwerken, pogen te vrijdelen, te.
Contre-ordre, tegenbevel. (genlist gebruiken.)
Contre-revolutie, tegenomwenteling, omverwerping eener nieuwe constitutie ter herstelling van de oude.
Contrescarp, helling van de vestinggracht af naar het veld toe; (ook wel:) de bedekte weg en het glacis.
Contresignaal, tegenteeken.
contresignaleeren, een tegenteeken geven.
Contretemps, ontijdig voorval, wederwaardigheid, onver.
Contreveniëeren, overtreden. (wachte verhindering.)
contre-visite, tegenbezoek, z. **Contra-visite**.
contribuabel, schatplichtig, belastingschuldig.
Contribuabelen, schatplichtigen, belastingschuldigen.
contribueeren, bijdragen, medewerken; belasting betalen.
Contribuent, bijdrager; schatplichtige.
Contributie, gemeenschappelijke bijdrage; oorlogslasten, brandschatting.
Contrôle, toe-, opzicht; tegenrekening, dubbelregister.
controleeren, tegenrekening of toezicht houden.
Controleur, roeziener, ambtenaar belast met het toezicht met het houden van het tegenboek der belastingkantoren, enz.; (ook:) tegenspreker, vitter.
Controvêrse, geleerde strijd, twistzaak, inz. over het punt van godsdienst.

72 controverseeren—convéx.

- controverseeren**, strijden, twisten, twistschriften wisselen.
- Controversist, Controvertist**, bestrijder, inz. redetwister over geloofszaken, twistschrijver.
- Contubernáles**, samenwoners, kamergenooten.
- Contumácie**, weerspannigheid, ongehoorzaamheid aan gerechtelijke bevelen; (ook:) de proeftijd wegens ansteekelijke ziekten, gezondheidsproef; in **contumáciam veroordeelen**, wegens niet-verschijnen voor 't gerecht of bij verstek veroordeelen.
- contumáx**, weerspannig om in rechten te verschijnen.
- Conturbatie**, verwarring, ontzetting.
- Conturbatie**, in verwarring brengen, ontstellen.
- Contúsie**, kneuzing, bluts, lichte wond.
- Convalescént**, een genezende, herstellende, iemand, die aan de beterhand is.
- Convalescéntie**, herstelling, genezing, beterschap.
- Con variazioni**, met afwisseling.
- convenábel**, passend, welvoeglijk, betamend.
- conveniëeren**, overeenkomen; aanstaan, passen; gelegen komen; betamen, welvoeglijk zijn.
- Conveniëntie, Convenáncie**, overeenkomst; gepastheid.
- Convént**, samenkomst, vergadering; volks- of rijksvergadering; vergadering der kloostermunniken; het klooster
- Convéntie**, overeenkomst, verdrag. (zelf.)
- Convéntie-munt**, (hd. **Conventions münze**), de zilvermunt, die ten gevolge van de overeenkomst der Duitse rijksstenden sinds 1750 naar den Weener-muntvoet is geslagen; vandaar ook: **Conventie-daalder**, (hd. **Conventions-thaler**), ongeveer = $2\frac{2}{5}$ gl.
- Conventikel**, geheime samenkomst, inz. voor religie-zaken.
- conventioneel**, waaromtrent men overeengekomen is, wat louter op gewoonte en allengs plaats hebbende overeenkomst berust, gebruikelijk.
- convergeeren**, toenaderen, tot elkander neigen, samenloopen (van lijnen bij verlenging); steeds kleiner worden (van de achtereenvolgende termen eener oneindige reeks).
- convergént**, elkander naderend, samenlopend (van lijnen, stralen); (fig.) overeenstemmend.
- Conversátie**, gesprek, omgang. **Conversatie-taal**, de taal van het dagelijksch verkeer, de omgangstaal.
- Conversatións-Léxicon**, woordenboek der samenleving.
- Conversatórium**, kamer, zaal of vereeniging tot gezellig onderhoud; praatgezelschap.
- converseeren**, een onderhoud (met elkander) hebben; omgaan, omgang hebben, verkeerden.
- Convérsie**, omstempeling der muntten, verandering van de renten der staatsschuld; verwisseling van de oude schuldbrieven tegen nieuwe; (ook:) bekeering.
- converteeren**, verwisselen; bekeeren.
- convéx**, bolrond, gewelfd (als de buitenvlakte van een horloge-glas), lensvormig; **convex-concaaf**, bol aan de

eene en hol aan de andere zijde; **convexo-convex**, aan beide zijden bol, **biconvex**.

Convexiteit, bolrondheid, lensvormigheid.

Convictie, overtuiging.

Convive, gast, genoodigde.

Convocatie, samenroeping, oproeping.

convoceren, samenroepen.

Convooi, convooi, begeleiding, krijgsgeleide, wagens met krijgsvoorraad; goederentrein.

convoceren, begeleiden, vergezellen ter bescherming.

Convulsie, stuiptrekking, stuip.

convusief, stuiptrekkend, krampachtig.

Coöperatie, medewerking, inz. vereeniging van personen, die zich door onderlinge oprichting van eigen winkels goedkoopere levensbehoeften trachten te verschaffen.

Coöperator, medewerker, helper.

coöpereren medewerken, helpen.

[Kopij].

Copie, afschrift; nagevolgde teekening of schilderij, z.

Copieboek, koopmansboek, waarin de afschriften der brieven, wissels, enz. zijn te vinden.

copieeren, afschrijven; nateekenen; navormen.

copicus, rijkelijk, overvloedig, in menigte voorhanden.

Copiïst, **Copist**, af-, na-, overschrijver; nateekenaar.

Copiositeit, overvloedigheid, menigte; (ook:) wijdloopig-

Copulatie, verbinding, koppeling, paring. (heid.)

copulatief, vereenigend, koppelend, verbindend.

copuleeren, verbinden, paren, koppelen; (ook:) enten.

Cop'y-holders, de cijns- of erfpachters in Engeland.

coquet, behaagziek, verliefdmakend.

Coquette, behaagziek vrouwspersoon; aanlokster.

coquetteeren, verliefd maken zonder van zins te zijn de opgewekte liefde te beantwoorden; behaagziek zijn.

Coquetterie, laakbare behaagzucht, minnaarsjacht.

Coquin, schelm, schoft, schurk, fielt, hondsvot.

córam pópulo, ten aanhooren of aanschouwen des volks, in het openbaar.

cordaat, hartelijk, rond, oprecht; kloek, wakker.

cordiaal, hartelijk, vertrouwelijk; hartsterkend.

Cordialiteit, hartelijkheid, vrouwelijkheid, rondheid.

Córdón, snoer; hoedeband; grensbezetting, verweerlinie, hetzij tot verhoeding van den sluikhandel of tot vermindering der uitbreiding van besmettelijke ziekten.

Corduuan, corduuan, Spaansch leder uit geitenvellen.

Cornac, leider, oppasser van een olifant.

Cornét, kromhoorn (z. onder **Kornet**). **Cornet à pistons**, koperen klephoorn, kromhoorn met kleppen.

Corniche, z. **Kornis**.

Corollarium, toevoegsel, bijvoegsel, opheldering.

Córoner, (eig. kroonbeampte) gerechtelijk lijkschouwer in Engeland. (broederschap.)

Corporatie, gezamenlijke leden van een gezelschap; gild, **corporeel**, lichamenlijk, aan den lijve.

Corps, lichaam; vereeniging van vele personen onder één hoofd; legerafdeeling, heerbende. (z. **Corpus**.) **Corps de gárde**, wachthuis, hoofdwacht, (te Amsterdam) kortegaard. **Corps de réserve**, spaarbeden, noodcorps, legercorps, dat eerst in geval van nood ten strijde wordt geroepen. **Corps diplomatique**, gezamenlijke gezanten aan een hof.

corpulént, zwaarlijvig, gezet, dik.

Corpuléntie, zwaarlijvigheid, dikheid.

Corpus, lichaam; het gezamenlijke, geheel; gezelschap, collegie; dikte eener druklettersoort, kegel; drukletter, waarmee het eerst het corpus juris werd gedrukt, garmond (tusschen dessidiaan en gaillard). **Córpus delicti**, voorwerp, waaraan of waarmede eene misdaad is begaan. **C. juris**, boek, waarin alle Romeinsche wetten verzameld zijn, het wetboek van het Romeinsche recht, door keizer Julianus in de 6de eeuw bijeengebracht.

correále obligátie, verplichting, vordering, die verscheidene personen evenzeer aangaat en uit dezelfde oorzaak

corrét, zuiver, nauwkeurig, vrij van fouten. (voortspruit.

Corrèctheid, juistheid, zuiverheid van taal, van druk, van teekening, enz.

Corrèctie, verbetering; (ook:) kastijding, tuchtiging.

C.-huis, verbeterhuis.

correctioneel, wat tot verbetering moet en kan dienen;

correctioneële straffen, niet-onteerende straffen voor lichtere misdrijven, om den dader te verbeteren.

Corrèctor, verbeteraar, inz. van drukproeven. (tugal.

Corregidoor, stadsrechter, politie-rechter in Spanje en Por-

Correlátie, wederzijdsche of wissel-betrekking.

correlatief, wederzijds betrekkelijk.

Correspondént, handelsvriend, die met een anderen in briefwisseling staat, berichtgever voor dagbladen, enz.

Correspondentie, briefwisseling; het van den correspondent ontvangen bericht; (ook:) onderling verband.

correspondeeren, briefwisseling houden; in verband staan, overeenkomen, gemeenschap hebben.

Corridor, smalle bedekte gang tusschen twee rijen kamers.

corrigeeren, verbeteren, van fouten zuiveren, herstellen; berispen, straffen.

corrigénda, te verbeteren fouten.

corrodeeren, bijten, uit- of wegbijten, invreten.

Corrosie, uitbijting; oplossing door bijtmiddelen.

corrosief, bijtend, invretend, wegvretend.

corrúpt, bedorven, vervalscht; slecht, zedeloos; omgekocht.

Corrúptie, bederf, bedorvenheid; omkoopning, verleiding; vervalsching.

Corsaar, **Corsaire**, kaperkapitein, zeeroover, niet-geprivilegièerde, d. i. niet door de regeering van een Staat uitgezonden kaper; kaperschip.

Corsét, rijglijf, keurslijf, keurs.

Córso, koers, loopende prijs van het geld of van de wis-

- sels; (ook:) de renbaan; **al corso**, naar den tegenwoordig loopenden prijs van het geld of de wissels.
- Córtes**, de plechtige vergadering der Staten met den koning, vertegenwoordigers der natie in Spanje en Portugal.
- Corvée**, leendienst; (bij de krijgslieden:) zekere werkzaamheden, die beurtelings door de manschappen eener compagnie verricht worden; verdrietig, ondankbaar werk.
- Corvète**, z. **Korvet**. (karwei.)
- Corydón**, arme herder; beklagenswaardig mensch.
- Coryphée**, koor- of rei-aanvoerder bij de Ouden; secte- of partijhoofd, volksmenner, raddraaier; (ook:) wie in zijn vak, in kunst of wetenschap bijzonder uitmunt.
- Cosmetiek**, verfraaiingskunst; leer der schoonheidsmiddelen; (ook:) schoonheidsmiddel, middel ter verfraaiing van de huid, ook van de haren (blanketsel, reukwater, welriekende zeepp, pommade).
- Cosmisch**, de wereld of het heelal betreffend.
- Cosmogonie**, leer der wereldschepping.
- Cosmographie**, wereldbeschrijving.
- Cosmologie**, wereldleer.
- Cosmopoliet of Cosmopolitaan**, wereldburger, hij die de gansche wereld als zijn vaderland beschouwt.
- Cosmopolitisme**, wereldburgerschap.
- Cosmoráma**, wereldschilderij, soort van panorama.
- costi**, aldaar; **a costi**, in uwe stad, aan uwe markt.
- costumeeren**, volgens het tijdsgebruik kleeden, inrichten; in een costuum steken.
- Costuum**, het naar den tijd gebruikelijke in gewoonten, kleeding, modes, enz., inz. kleederdracht, gewaad, pak; amtskleeding, plechtgewaad; tooneelkleeding.
- Coteeren**, teekenen, merken (met letters of cijfers); pakken.
- Cotelét**, ribbestuk; geroost ribbetje. (gineeren.)
- Coterie**, kranse; besloten gezelschap, babbelklub; bent, klik.
- Cotillón**, Fransche gezelschapsdans; (ook:) onderrok.
- Cotisatie**, overslag, aandeelsbepaling. (bijdragen.)
- cotiseeren**, schatten wat ieder zal betalen; zijn aandeel couche! zwijg! stil! koes! leg stil!
- coucheeren**, doen liggen; te bed liggen; naar bed gaan; (ook:) nederschrijven, opteekenen, te boek stellen.
- coujonneeren**, z. **coionneeren**.
- Coulage**, lekkage; verlies aan vloeistoffen door uitvloeiing (inz. bij 't vervoer). (dienstig.)
- coulant**, vloeiend; vlot, zonder haperen; toegevend, ge-
- Coulant**, (verschuifbaar) kleinood aan vrouwen-halssnoeren; sluitring, sluitkoordje van een parapluie of parasol.
- Coulé**, sleeppas in het dansen.
- Couleur**, kleur, verf; troefkleur; (fig.) voorwendsel; schijngrond. **C. de puce**, vloekleur. z. **Kermes**. **C. de rose**, eig. rozekleur; (fig.) de beste verstandhouding, zoo lief en mooi als men 't wenschen kan.
- Coulisse**, beweegbare wand op het tooneel, scherm.

Counti, kanton, graafschap.

Coup, slag, stoot, schok, bons, bof, bots, houw, hak, steek, snede, schot, klap, schop, trap, veeg, worp, gooi, greep, trek, beet, teug, enz.; **C. de main**, handgreep; overrompeling, verrassing. **C. d'état**, staatsstreek, staatsgreep, buitengewone, meestal gewelddadige, stoute handeling of maatregel, die eene gewichtige, twijfelachtige zaak van staat op eens beslist. **C. de force**, daad van geweld. **C. de maitre**, meesterlijke daad, zet, slag, voortreffelijk schot, enz. **C. d'oeil**, blik, aanblik, oogopslag; snel overzicht; **à c. perdu**, in het blinde.

Coup de théâtre, z. **Theater-coup**.

coupabel, schuldig, strafwaardig.

Coupé, zekere danspas, waarbij de knie gebogen wordt, buigpas; rijtuigafdeeling.

coupeeren, afsnijden; kortstaarten; afnemen (de kaarten), troef inleggen, bannen; (fig.) beletten, verhinderen, voorkomen.

Coupeur, afsnijder; kleermaker, die het snijden of knippen der stof tot taak heeft, snijder.

coupéz! (bij het kaartspel:) neem af!

coupleeren, paren, koppelen.

Couplet, een der gelijkregelige afdeelingen van een gedicht, inz. van een lied. (vgl. **Stanze** en **Strophe**).

Coupon, lap, snipper; rentebriefje bij de obligatiën.

Cour, hof; opwachting bij vorsten. **C. maken**, naar iemands gunst streven. **C. d'assises**, z. **Assises**.

Courage, moed, dapperheid. **courage!** moed gevat! moed **courageeren**, moed geven, opwekken. (gehouden!)

courageus, moedig, manhaftig.

couramment, vaardig, vlug, vlot, met gemak.

courant, loopend, gangbaar, geldig; **courante schulden**, kleine loopende schulden, zonder zekerheid of onderpand; **courante waren**, licht verkoopbare waren; **au courant zijn**, met den tijd en zijne nieuwste verschijnsels voortgaan of gelijken tred houden; den samenhang eener zaak begrijpen.

Courant, gangbare grove zilvermunt; nieuwsblad.

Courantier, courantdrukker, -uitgever; —ombrenger.

Courbette, korte boogsprong van 't paard.

Courrier, z. **Koerier**.

Cours, z. **Koers**.

Court, gerechtshof (in Engel.).

Courtage, makelaarsloon.

Courtaud, paard met kortgesneden ooren en staart.

Courtier, makelaar; tusschenpersoon.

Courtine, middelwal of gordijn tusschen twee bolwerken, waardoor de zijden of flanken vereenigd worden.

Courtisán, hoveling; vleier. **Courtisáne**, vrouw van ongeregelde zeden, voorname boeleerster. (ken.)

courtiseeren, uit baatzucht vleien; (iemand) zijn hof ma-

Courtoisie, hoffelijkheid, beleefdheid, inz. jegens vrouwen.

courts jours, kort zicht, korte termijn, spoedig verschijnende vervalldag (van wissels).

Cousin, neef, zoon van iemands oom of tante.

Couteline, soort van blauwe of witte grove katoenen stof uit Indië.

coûte que coûte, het koste wat het wil, tot elken prijs.

couteus, kostbaar, duur of hoog in prijs.

Coutûme, gewoonte, hebbelijkheid.

Couvert, omslag, inz. brievenomslag; tafelgereedschap

Couvertûre, deksel; omslag. (voor één persoon.

cracheeren, spuwen, uitwerpen.

Crannerie, dollé streek, uitzinnig gedrag.

Craniologie, schedelleer.

Crapûle, liederlijkheid, vuige zwelgerij; verachtelijk gepeupel, janhagel, grauw; liederlijk volk.

crapuleus, liederlijk, dierlijk, beestachtig, laag uitspatend; dronken, zat.

Craqueur, windmaker, pochhans, snorker, windbuil.

Cras, dik, grof; ruw, grof-zinnelijk.

Crastinatie, het verschuiven tot morgen.

Crâter, groote drinkschaal; trechter van een vulkaan.

Crâtes, klein misvormd mensch, gedrocht, misbak.

Cravate, manshalsdoek, das.

Crayón, teekenstift, pijpje teekenkrijt; potlood; griffel; met crayon gemaakte teekening; schets, eerste ontwerp.

crayonneeren, met crayon teekenen, schetsen, ontwerpen.

Creance, vertrouwen, krediet; schuldvordering, uitstaande

Creancier, schuldvorderaar, schuldeischer. (schuld.

Createur, scheppel; gunsteling, afhanging of werktuig van een groote; gering of gemeen persoon.

Crèche, krib; voerbak, bewaarschool voor zuigelingen, voor zeer jonge kinderen.

Credentiâlen, geloofsbriefen.

crédit, aanzien, handelsvertrouwen; de rechterzijde in het grootboek des koopmans. (vgl. **Krediet**).

crediteeren, vertrouwen schenken, borgen; op iemands credit (creditzijde) boeken. (z. **krediteeren**).

Crediteur, schuldeischer.

Crédo, (eig. ik geloof) de geloofsbelijdenis, het geloof.

Creduliteit, lichtgeloovigheid.

creëren, scheppen, voortbrengen; benoemen, aanstellen; instellen; stichten, oprichten. (den zalm.

Crème, room; het beste van eene zaak, het neusje van

Crémar tartari, **Cremortart**, room van wijnsteen, overwijnsteenzure potasch.

crenelceeren, kerven, uittanden; met schietgaten of kan-teelen voorzien; aan munten een kartelrand geven.

Creool, afstammeling der Europeanen, in Amerika geboren.

Creosót, olieachtig en sterk bijtend vocht, uit rook en koolteer getrokken, bijzonder geschikt om vleesch tegen bederf te hoeden; (ook:) als middel tegen tandpijn gebruikt.

78 Creosoteeren—Croupáde.

Creosoteeren, door bevochtiging met creosoot verduurzamen (het hout).

Crêpe, krip, krulfloers.

crepeeren, ellendig omkomen; ergeren, verdrieten.

Crepitatie, kraking, knettering, knappering.

crescêdo, toenemend, in sterkte van toon stijgend, allengs uit den zachten in een sterken toon overgaand.

cretinisme, staat, toestand der cretins.

Cretins of **Cretinen**, kropmensen, menschen, die zich door zwakheid van geest en wanstaltigheid des lichaams onderscheiden (meest in Zwitserland, Savoye, Piemont).

creveeren, bersten, splijten, scheuren.

Crimeu, misdaad; (in juristischen zin:) elke handeling, waardoor een ander aan zijn vermogen of aan lijf en leven benadeeld wordt. **C. le'sæ majestátis**, misdaad van gekwetste majesteit, eene misdaad tegen den persoon des vorsten, staatsmisdaad, hoogverraad.

crimineel, misdadig, lijfstraffelijk; **c. recht**, strafrecht; **c. vonnis**, lijfstraffelijk (onteerend) vonnis.

crimineeren, beschuldigen; inz. valsch aanklagen.

Crinoline, vrouwen-onderrok, die door stalen veeren trechtervormig wijduit gehouden wordt.

Crisis, beslissende wending eener zaak, keerpunt in eene ziekte; bedenkelijke staat der omstandigheden.

Crispatie, krulling, kronkeling, samenkrimping.

Crispináde, geschenk op eens anders kosten gegeven.

Crêterium, merkteeken, onderscheidingsteeken; maatstaf ter beslissing van deze of gene zaak.

Criticaster, onbeduidend recensent, muggenzifter.

Criticomanie, buitensporige bedilzucht.

Criticus, kunstrechtter, recensent, boekbeoordeelaar; (ook:) vitter, hekelaar, bediller.

Critiek, beoordeeling, toetsing, oordeelvelling, kunstbeoordeeling; kunstrechtterschap; **beneden critiek**, alle beoordeeling onwaard, uitgemaakt slecht.

critiek, **critisch**, de crisis aanduidend of betreffend; wat tot de critiek behoort, kunstrechtterlijk (z. **kritiek**).

critiseeren, streng beoordeelen; vitten, hekelen.

Crœ'sus, schatrijk man (naar een zeer rijk koning van Lydië).

croiseeren, kruisen, overkruis plaatsen; **zich croiseeren**, elkander kruisen (van lijnen, wegen, enz.; die elkander snijden, van twee personen, twee brieven, enz., die denzelfden weg in tegengestelde richting afleggen).

Crops, groote tabaksvaten in N.-Amerika.

Croquánte, knapkoek, knaptaartje.

Croquet, dunne en harde peperkoek.

Croquis, vluchtig outwerp of schets (b. v. van eene schilderij, een landschap, enz.).

Croup, z. **Kroep**.

Croupáde, luchtsprong (van het paard) met ingetrokken kruis en achterbeenen.

Crou
heid
croy
Cruc
Crud
baa
crue
Crus
doe
me
Cru
Cru
Cub
Cui
Cui
Cui
Cul
cul
ho
Cul
re
Cul
cul
Cul
de
(c
cul
h
Cu
m
z
p
Cu
r
Cú
m
Cu
cu
Cu
cu
v
Cú
Cu
c
cu
C
cu
C

- Croupier**, medestander van den houder eener speelbank; heimelijke of ongenoemde deelhebber in eene zaak.
- croyabel**, geloofbaar.
- Crucifix**, kruisbeeld, beeld van Christus aan het kruis.
- Cruditeit**, rauwheid, onverteerbaarheid; iets onverteerbaars in de maag; (fig.) grofheid, onwelvoeglijkheid.
- crúel**, wreed, onmenschelijk, barbaarsch.
- Crusádo**, Portugeesche en Spaansche munt: in Portugal doet de zilveren 1 gl. 20 cts., de gouden 3 gl. 60 cts. en meer; in Spanje geldt de gouden van 2 gl. 10 cts. tot 2
- Crustacéén**, schaaldieren. (gl. 70 cts.)
- Crustátie**, omkorsting.
- Cúbus**, teerling, dobbelsteenvormig lichaam.
- Cuique** (ku-ique of kuique) s'aum, ieder het zijne.
- Cuirás**, z. **Kuras**.
- Cuir de laine**, zeer sterke gekeperde wollen stof.
- Cuisse-madame**, naam eener langwerpige perensoort.
- Culbúte**, buiteling, tuimeling, val over 't hoofd.
- culbuteeren**, buitelen; in 't verderf storten; (ook:) overhoop werpen.
- Cul-de-Paris**, opvulsel om de dameskleedjes van achteren te doen uitstaan.
- Cul-de-sac**, straat zonder uitgang, zak, keerweer.
- culinair**, wat tot de keuken behoort.
- Culminátie**, grootste hoogte, doorgang der sterren door den meridiaan. **Culminatie-punt**, hoogste standpunt (eener ster); hoogste graad van macht, aanzien, enz.
- culmineeren**, door den meridiaan gaan; de grootste hoogte of het toppunt bereiken.
- Culót**, nestkuiken; laatst geboren kind; jongst aangenomen lid; schoteltje onder den smeltkroes in den oven; zwart aanzetsel in 't onderste van een lang berooken pijpekop.
- Culotte**, broek, korte broek; zwart of vlammig doorgeroekt ondergedeelte van een pijpekop.
- Cúlpa**, schuld; **in culpa**, strafbaar; **méa culpa**, (door) mijne schuld.
- Culpabiliteit**, strafbaarheid.
- culpeeren**, beschuldigen.
- Cultivateur**, landbouwer, boer.
- cultiveeren**, bouwen, aanbouwen, aankweken; beschaven; oefenen, beoefenen.
- Cúltus**, openbare eeredienst.
- Cultuur**, aanbouw, veldbouw; beschaving, veredeling, oefening van den geest, van de vermogens van verstand en hart.
- cum**, met; **cum Deo**, met God; **cum gráno sális**, met verstand, met oordeel; **cum vénia**, met verlof.
- Cumulátie**, ophooping, opeenstapeling.
- cumuleeren**, ophoopen; verscheidene ambten te gelijk bekleeden en de daaraan verbondene voordeelen trekken.
- Cunctátie**, het talmen, dralen, toeven.

- cupelleeren, louteren, zuiveren, in de cupel of kapel af-
Cupiditeit, begeerlijkheid. (drijven.)
Cupido, de minnegod, Amor.
curabel, geneeslijk. heelbaar.
Curacáo, likeur uit oranje-appelen.
Curateele, voorgedij, ambt van een curator.
Curátor, voogd, toezieners op iemand, die zijne eigen zaken niet kan beheeren; boedelredder; (ook:) schoolvoogd, toezieners eener inrichting van hooger onderwijs.
cureeren, genezen, herstellen, beter maken.
Cúrie (Roomsche), de pauselijke regeering, het hof van den paus, alle pauselijke beambten en gerechtshoven in kerkelijke zaken.
curiëus, nieuwsgierig; zeldzaam; aardig; dat is curiëus: dat is wat vreemds, - wat moois!
Curiositeit, nieuwsgierigheid; merkwaardigheid; iets *(vreemds)*.
Currief, schuinsche drukletter.
Cúrsus, loop; leergang, lessenreeks over een bepaald vak.
Cústos, opzichter, bewaker, koster, kerkwachter; (ook:) bladwachter, steekwoord, eerste woord eener volgende bladzijde aan den voet der vorige geplaatst (nu bijna buiten gebruik).
Cyclometrie, kring-, cirkelmeting.
Cycloop, reusachtig knecht van Vulcánus, met één rond oog in 't midden van 't voorhoofd; (fig.) éénoog; woesteling.
Cycloráma, rondomzicht, schilderij, die den aanschouwer een geheelen horizon, of ook de achtereenvolgende gebeurtenissen van een zeker tijdvak te zien geeft.
Cyclus, kring, tijdkring, zeker aantal jaren, na verloop van welke dezelfde verschijnsels weder plaats hebben.
Cynanthropie, hondswuede, hondsdelheid bij menschen.
Cy'nicus, schaamteloos, zedeloos mensch. (watervrees.)
cyniek, cy'nisch, honsch; onbeschaamd, onwelvoeglijk, vuil; ontuchtig, zwijnachtig.
Cynisme, onwelvoeglijk of schaamteloos gedrag.
Cynolyssa, hondsdelheid.
Cynorexie, hondshonger, wolfshonger, hongerwuede.
Cynosúre, de kleine Beer, poolster; richtsnoer, leidraad.
Czakó, hooge soldatenhoed, veldmuts, sjako.
Czápka, de vierkante muts der Poolse Uhlanen, ook hier en elders bij sommige cavallerie-corpsen ingevoerd.
Czar of Czaar, voormalige titel des Russischen keizers.
Czaréwitsch, zoon des Russischen keizers, grootvorst.
Czaréwna, dochter des Russischen keizers, grootvorstin.
Czechen, naam der Bohemers, een Slavonische volkstam.

D.

D. als Romeinsch getalmerk = 500; ook afkorting van **Don** en **Dom**, van **Doctor** (**Dr.**) en **Dominus** (**Ds.**).

D. C. = **da capo** (z. *ald.*).

d. d. = **de dato**, z. *dato*.

D. J. U. = **doctor júrus utriúsque**, doctor in de beide rechten.

D. O. M. = **Deo optimo maximo**, aan den besten d'abord, eerst, aanvankelijk; terstond, dadelijk.

da capo (**d. c.**), nog eens herhaald, van voren af.

d'accord, eens v. zin, overeenstemmend; toegestemd! goed!

Dactylion, handladder voor piano-onderricht, waarbij de vingers door ringen gestoken worden, die door stalen veeren verbonden zijn.

Dactyliotheek, kabinet van gesneden ring- of zegelsteen; (ook:) verzameling van afdrukken of afgietsels daarvan; ring of juweelkistje.

Dactylogogie, vingerspraak; vingerrekenkunst.

dædálisch, kunstig, schrander uitgedacht; moeielijk te ontwarren, zeer ingewikkeld.

Dæmon, geest; kwelgeest, booze geest.

dæmónisch, door een boozen geest bezeten; van geheimzinnige werking, van tooverachtige kracht.

Daguerr(e)oty'pe, lichtbeeld (naar de uitvinding van Daguerre voortgebracht).

daguerr(e)otypeeren, afbeeldsels door de enkele inwerking van het zonnelicht op eene chemisch toebereide metaalplaat voortbrengen.

Daguer(re)otypie, de kunst om lichtbeelden op bereide metalen platen voort te brengen (z. **Photographie**).

Dalmática, misgewaad, priesterlijk overkleed. [halen].

dal ségno, (in de muziek:) van het teeken af (nl. te her-**Daltonisme**, kleurenblindheid.

damasceeren, vlamig etsen (inz. degenen en sabels); ijzer- of staalwerk met goud of zilver inleggen.

Damást, zijden, wollen of linnen stof, die met bloemen en sieraden is doorweven.

Dáme, vrouw van eenigen rang, fatsoenlijke vrouw of maagd; koningin, dame of vrouw in het schaak- en kaartspel, de dam in het damspel. **Dames de la halle**, Parijsche vischvrouwen; marktwijven **Dames du demi-monde**, fatsoenlijk uitziende lichtekooien. **Dame d'honneur**, eeredame aan het hof, staatsdame. **Dame du palais**, hofdame. **Dame de compagnie**, gezeld-**Damnátie**, verdoemenis; veroordeeling. (schapsjuffer. **dammeceren**, verdoemen; veroordeelen.

Dámocles (**het zwaard van**), een altijd dreigend groot gevaar te midden des voorspoeds.

- Danaïden** (het vat der) vullen. **Danaïden-werk** doen, een vergeefschen zwaren arbeid verrichten
- Dandin**, onnoozel mensch, zotskap.
- Dandy**, modegek, saletjonker, kwast; spotnaam der Engelschen in Amerika.
- dangereus**, gevaarlijk.
- Danno**, verlies, schade.
- Danseur**, danser. **Danseuse**, danseres.
- Dantes**, speelmerken, of rekenpenningen.
- Darwinisme**, leer dat alle levende wezens in het planten- en dierenrijk, en daaronder de mensch, zich trapsgewijze uit de vormeloze stof of chaos tot hun tegenwoordigen staat ontwikkeld hebben; — aldus genaamd naar den Eng. physioloog Darwin, die thans de grootste apostel dier leer is.
- Darwinist**, aanhanger van het Darwinisme.
- Dáta**, gegevens; daadzaken.
- dateeren**, dagteekenen, tijd en plaats (van een opstel) aangeven; van zekeren datum af gerekend moeten worden.
- Dativus**, **Datief**, derde naamval (ontvanger, gever).
- dáto**, heden; a dato en de dato, van den dag der onderteekening of der opstelling af.
- Dátum**, tijd- en plaatsaanduiding, dagteekening.
- Dauphin**, voormalige titel des kroonprinsen van Frankrijk. **Dauphine**, zijne gemalin.
- Davus sum non**, **Oëdipus**, ik ben geen meester in het oplossen van raadsels.
- De auditu**, van hooren zeggen.
- deballeeren**, onpakken, uitpakken.
- deballotage**, **deballoteering**, afkeurende stemming.
- deballoteeren**, bij stemming afkeuren.
- Debandáde**, het wanordelijk uiteenloopen der soldaten; **à la débandade**, in de grootste wanorde.
- debandeeren**, zich verstrooien, uit elkander loopen; ontspannen, slap worden. (gen.)
- debankeeren**, **debanqueeren**, de speelbank doen springen.
- Debarcadère**, aanlegplaats; los- en laadplaats voor de waggons op spoorwegen. (hout.)
- Debardage**, ontlading van een vaartuig, inz. ontlading van
- debarqueeren**, landen; ontschepen, lossen.
- debarrasceeren**, losmaken, ontwarren; bevrijden, ontslaan.
- debarricadeeren**, de barricades of straatversperringen wegruimen.
- debatteeren**, het voor en tegen eener zaak bespreken.
- Debáttén**, woordenvisselingen, beredeneering eener zaak.
- Debauche**, uitspatting, ongebondenheid.
- Debauchant**, **Debauché**, losbol, lichtmis, doorbrenger.
- debaucheren**, lichtmissen, liederlijk leven; verleiden.
- Débet** (pl. **débent**), hij is schuldig; (als subst.) de schuld, hetgeen betaald moet worden; (bij kooplieden:) de linkerzijde van 't grootboek. **Débent**, schuldenaar.
- debiel**, zwak, machteloos.

Debi
Debi
Debi
ver
debi
of
tje
Deb
debi
de h
me
debe
debe
Deb
of
deb
on
Deb
be
deb
deb
De
deb
deb
v
De
e
De
g
de
l
de
t
De
De
de
De
D
D
de
de
D
d
d
d
d

Debiet, aftrek, vertier van waren.

Debilitéit, zwakte, krachteloosheid; verstandszwakte.

Debitant, warenafzetter, slijter, verkooper in 't klein; verkooper van loterijbriefjes voor den collecteur.

debiteeren, afzetten, verkoopen, afleveren; op het debet of de debetzijde brengen, als schuld boeken; **nieuwtjes d.**, nieuwtjes verspreiden, uitstrooien.

Debiteur, Débitor, schuldenaar. **Débitum**, schuld.

debloqueeren, ontzetten, de blokkade opheffen.

de bonne grâce, vrijwillig, goedwillig, zonder tegenzin; met bevalligheid, aardig. (uitspatten.)

debordeeren, buiten de oevers treden; (fig.) te ver gaan,

debotteeren, de laarzen uittrekken.

Debouché, uitweg uit een nauwen pas of engte; de weg of het middel om waren af te zetten, vertierweg.

deboucheeren, de verstopping, versperring wegnemen; ontkurken; uit eene engte, een bergpas oprukken.

Dehours, (doorgaans:) **De'oursé**, uitschot, voorschot betaling voor eens anders rekening.

debourseren, uitschieten, voorschieten; uitbetalen.

debrailleeren, den boezem te bloot dragen.

Debris, puinhoop, wrak; overblijfsels.

debrouilleeren, ontwarren, in orde brengen, ophelderen.

debusqueeren, uit een voordeelige stelling verdrijven (den vijand); den voet lichten.

Debüt, aanvang; eerste optreding van een tooneelspeler; eerste pleidooi eens advocaats, enz.

Debutant, wie het eerste proefstuk zijner bekwaamheid geeft (op een tooneel, enz.); beginner, nieuweling.

debuteeren, aanvangen, voor 't eerst optreden of zich laten hooren; zijne eerste rol als tooneelspeler vervullen.

déca-, (vóór de namen van metrieke maten en gewichten:) tiental, tien (z. **decagramme**, **decaliter**, enz.).

Decadéntie, trapsgewijs verval, afneming, achteruitgang.

Décagramme, tien wichtjes = 1 Nederlandsch lood.

decaleeren, in gewicht afnemen door uitdrogen, lekken, enz.

Decaliter, tien kannen of koppen = 1 ned. schepel.

decalqueeren, een weerdruk, omdruk of tegenafdruk maken.

Decameron, verzameling van muziekstukken, die in afdeelingen van tien stukken worden uitgegeven.

Decaméter, tien meters of ned. ellen = 1 roede.

decampeeren, opbreken, afrekken, zich wegpakken.

decanteeren, afzingen; eene bezonken vloeistof langzaam

Decapitatie, onthoofding. (afgieten.)

decapiteeren, onthoofden.

Decarbonisatie, ontkoling, bevrijding van koolstof.

decarboniseeren, van koolstof ontdoen, ontkolen.

Decastère, tien kubieke meters of ellen.

decateeren, decatiseeren, (aan het laken) den persglans ontnemen en het krimprij maken.

decedeeren, weggaan, wijken; (fig.) overlijden.

deceleeren, ontdekken, openbaren, aan 't licht brengen.

decennaal, tienjarig, tien jaren durend.

Decennium, tiental jaren.

decént, welvoegelijk, gepast, fatsoenlijk; eerbaar.

Decéntie, welvoegelijkheid, betamelijkheid, zedigheid.

Decéptie, bedrog, misleiding.

decerneeren, toewijzen, toekennen (inz. prijzen, belooningen); (in richten:) eischen, vorderen (deze of gene **Décéssie**, heengang, het aftreden. [straf].

Décharge, ontlading; ontlasting, vrijspreking van eene schuld; losbranding van vuurmonden, salvo; ontploffing.

Getuigen à décharge, getuigen, die ter ontlasting of of 't voordeel van een beschuldigde spreken.

dechargeeren, uit-, afladen, lossen; kwijtschelden, ontlasten, ontheffen, uitdelgen; losbranden, afvuren.

dechausseeren, de voetbekleding afleggen, ontschoeien; **een tand d.**, hem (vóór het uittrekken) van het tandvleesch ontblooten.

dechiffreeren, ontcijferen, oplossen, ontraadselen.

déci- (als voorvoegsel bij namen van maten en gewichten), het tiende deel. (z. **Deciare**, **Decigramme**, **Deciliter**, enz.).

Deciare, een tiende are of vierkante ned. roede.

decideeren, beslissen, eene uitspraak doen; besluiten; **zich d.**, tot een besluit komen.

Decigramme, een tiende wichtje = 1 korrel.

Deciliter, een tiende kop of kan = 1 maatje.

decimaal, tiendeelig; **decimale breuk**, tiendeelige breuk.

decimabel, tiendplichtig.

Decimatie, vertiending; heffing der tienden; tiendrecht; loting om den tienden man.

Décime, de tiende toon van den grondtoon afgerekend.

Decime, tiende gedeelte van den franc.

decimeeren, loten om den tienden man, zoodat van elke tien één gestraft wordt (hetwelk bij voorkomende muiten en oproer van een geheel corps somtijds plaats heeft); ook in 't alg.: sterk dunnen, aanmerkelijk verminderen (nl. de bevolking, gelijk bij pestziekte, cholera, enz.).

Deciméter, een tiende meter of el = 1 palm.

decipiëren, misleiden, bedriegen.

decisie, beslissing, besluit; rechterlijke uitspraak.

decisief, beslissend, stellig.

Decistère, een tiende stère of wisse of kubieke el.

Declamatie, kunstmatige mondelinge voordracht, de kunst om schoon te lezen of voor te dragen; (ook:) gezwollen voordracht, woordenpraal.

Declamator, kunstmatig spreker; (ook:) hoogdravend redenaar. (dracht.

Declamatorium, redenaarsoefening, kunstmatige voordrachten, kunstmatig voordragen, met smaak en uitdrukking iets mondeling voordragen; (ook:) uitvaren, krachtig lostrekken tegen...

Decl
war
aan
Décl
decla
war
Decl
buij
verz
decli
(fig
Decé
Decé
Decé
deco
deco
deco
deco
ger
deco
de c
zij
deco
(e
Dec
om
de c
deco
Dec
Dec
deco
ge
Dec
be
dec
su
dec
Dec
Dec
ov
Dec
dec
p
De
dec
za
De
De
st
dec
dec
De

Declarátie, verklaring, bekendmaking; aangifte van koopwaren of goederen aan tolkantoren, enz.; het bewijs dier aangifte; (ook wel:) liefdesverklaring.

Déclaration (d'amour), liefdesverklaring.

declareren, verklaren, zijn besluit openbaar maken; waren of goederen bij het kantoor aangeven.

Declinátie, afwijking, inz. der magneetnaald; woordbuiging (in de spraakkunst); (fig.) afwijzing van een verzoek; het in-minachting-brengen.

declineeren, van de hand wijzen; een woord verbuigen; (fig.) in minachting brengen, verkleinen.

Decóct, decoctum, afkooksel (inz. van kruiden), kruid-Decoctie, afkoking. (dendrank.)

Decollátie, onthaling, onthoofding.

decolleren, onthalzen, onthoofden. (bloot dragen.)

decollateeren (zich), den hals en de schouders te ver

decoloreeren, ontkleuren; verschieten, verbleeken.

decomponereen, uit elkander nemen, ontleden, ontmen- gen, de bestanddeelen vaneenscheiden.

decompteeren, afrekken, korten, in mindering brengen.

de concert, eeparig, met gemeen overleg, met weder- zijdsch goedvinden en medewerking.

deconcentreeren, verlegen maken, van zijn stuk brengen; (een voornemen) verijdelen; dwarsboomen.

Deconfitúre, volkomen nederlaag; volslagen onvermogen om te betalen.

de congruo, naar billijkheid.

decontenanceeren, in de war brengen, bedremmeld maken.

Decorateur, tooneelschilder, tooneelversierder.

Decorátie, versiering, tooneelversiering; ordeteeken.

decoreeren, versieren, met een ordelint beschenken; een gedecoreerde, iemand die een ordelint, erekruis draagt.

Decórum, het welvoeglijke, gebruikelijke; **het decorum** bewaren, zijn fatsoen houden.

decoupeeren, in stukken snijden; getand maken; voor- snijden (aan tafel).

decourageeren, ontmoedigen; den lust benemen.

Decourt, korting op eene rekening of factuur.

Decreet, besluit, rechts- of raadsbesluit; verordening der overheid.

Decrepitátie, knettering van sommige zouten op het vuur.

decrepíteeren, knetteren, aan stukken knappen, met een pof uiteenspringen (gelijk keukenzout op het vuur).

Decrepitúde, afgeleefdheid; bouwvalligheid, verval.

decrescendo, afnemend, allengs van den sterken tot den zachten toon overgaand.

Decrescéntie, afneming, vermindering.

Decretálen, pauselijke besluiten op kerkelijke vraag- stukken, door bisschoppen geopperd.

decreteeren, gerechtelijk besluiten, vaststellen; bevelen.

decretoteeren, reinigen, schoonmaken, poetsen.

Decrotteur, schoenpoetsers.

- decupleeren, vertienvoudigen, tienmaal nemen.
dedaigneeren, versmaden, verachten, niet verwaardigen.
dedaigneus, smadelijk hoonend, geringachtend.
Dedálish, z. **Dædalisch**.
Dédicatie, opdracht, toewijding.
dedommageeren, schadeloos stellen, de schade vergoeden.
Dedommagement, schadeloosstelling, schadevergoeding.
deduceeren, afleiden, bewijzen; verklaren, openleggen.
Dedúctie, aftrekking, aftrek van eene som; grondige uiteenzetting, bewijsvoering.
de fácto, werkelijk, volgens de werkelijkheid, metterdaad; eigenmachtig, zonder verdere omstandigheden.
defailleeren, in gebreke blijven, den gestelden termijn verzuimen.
Defalcátie, afmaaiing; het vooraf-korten, het aftrekken (van de som), korting.
defameereen, liever **diffameereen** (z. ald.).
Defaut, gebrek; het niet verschijnen voor 't gerecht; vandaar: een **vonnis bij defaut**.
defavorabel, ongunstig; afkeurig.
Deféct, gebrek, feil, mangel, te-kort.
deféct, onvolledig, onvoltallig; beschadigd.
defecteeeren, fouten of gebreken opzoeken en verbeteren.
defectief, gebrekkig, onvolledig, beschadigd.
defendeeren, verdedigen.
Defénsie, verdediging, tegenweer; verdedigingsschrift.
defensief, verdedigenderwijs; beschermend; **defensieve alliantie**, verbond van wederzijdsche verdediging.
Defénsor, verdediger.
defereeren, aanbrengen, aangeven; een eed opleggen; den voorrang toekennen; toegeven.
Deferént, aangever, aanbrengrer; afvorderaar van een eed.
Deferéntie, inschikkelijkheid, gehoorzaamheid uit achtting en ontzag.
Desi, uitdaging, tarding; veetebrief.
Desiánce, mistrouwen, wantrouwen.
deficiënt, ontbrekend. **Deficiëntie**, gebrek, ontstentenis.
Déficit, te-kort (b. v. op eene rekening).
desiëeren, wantrouwen, mistrouwen; tarten, uitdagen, het hoofd bieden.
Defigurátie, misvorming, verminking.
defigureeren, misvormen, verminken.
Defilé, nauwe pas, engte; holle weg.
defileeren, in smalle gelederen, met klein front optrekken, uit eene engte trekken. (bepalen.)
defineeren, beter **definiëeren**, verklaren, nauwkeurig
Definitie, juiste bepaling, duidelijke omschrijving.
definitief, afdoend, beslissend, onherroepelijk; d. **tractaat**, slotverdrag.
Deflagrátie, het uitbranden, reinigen door het vuur.
deflecteeren, afwenden; afwijken, inz. van lichtstralen.
Deflorátie, het uitbranden, reinigen door het vuur.

- deflecteeren**, afwenden; afwijken, inz. van lichtstralen.
Defloratie, ontbloeming; schending, verkrachting; ontmaagding.
defloreeren, ooteeren, schenden, verkrachten; ontmaagden.
defórm, wanstaltig, misvormd.
deformeeren, misvormen, mismaken, verminken.
Deformiteit, mismaaktheid, wanstaltigheid.
Defraudant, belastingontduiker, smokkelaar.
Defraudatie, sluikhandel, verborgen bedrog.
defraudeeren, smokkelen, het land te kort doen door de in- of uitgaande rechten te ontduiken.
defrayeeren, vrijhouden, iemands vertering, reiskosten, enz. betalen.
defricheeren, ontginnen, braakland bebouwbaar maken.
de front, van voren. (de Turken).
Désterdar, grootschatmeester, minister van financiën bij
degagé, gedegageerd, vrij, ongedwongen, vrijmoedig.
degageeren, ontslaan, vrij of los maken.
degarneeren, het boordsel, belegsel of versiersel afnemen; het huisraad wegnemen; (eene vesting) van manschap, geschut, enz. ontblooten.
Degeneratie, ontaarding; verbastering.
degenerereeren, ontaarden, slechter worden, verwilderen.
Degoût, walging, afkeer, tegenzin.
degoutant, walglijk, afkeerwekkend; onuitstaanbaar.
degouteeren, tegenzin, afkeer inboezemen; walgen, ergeren.
de grâce! ei lieve! wat ik u bidden mag! met uw verlof!
Degradatie, verlaging, ontzetting van een post.
degraleeren, verlagen, van ambt of waardigheid ontzetten, een lageren rang geven.
de gravi causa, om gewichtige reden(en).
deguiseeren, vermommen, verkleeden, onkenbaar maken; verbergen, verbloemen. (valt niet te twisten).
de gustibus non est disputandum, over den smaak
Dehors, buitenzijde; uiterlijke welvoeglijkheid.
Dehortatie, ontrading, afrading.
deificceeren, vergoden.
Dei gratia, door Gods genade (vóór vorstelijke titels).
de industria, met overleg, — opzet; met vlijt.
Deisme, geloof aan het bestaan van een God, zonder eene openbaring te erkennen.
Deist, godbelijder, die aan geene openbaring geloofte.
dejeuneeren, ontbijten.
Dejeunér, **Dejeuné**, ontbijt. **Dejeuner à la fourchette**, vorkontbijt, koud voormiddageten. **D. dinatoire**. (liever: **D.-diner**), middagontbijt, groot ontbijt, dat de plaats van middagmaal moet vervangen.
de jure, van rechtswege.
del., afkorting van **delineaavit** (z. dat woord).
delabreeren, aan stukken scheuren; bederven, ontreddeeren, onbruikbaar maken.

- Delátie**, heimelijke aanklacht, aanbrenging bij de overheid, verklikking.
- Delátor**, aanbrenger, verklikker.
- del crédere**, op trouw en geloof, op krediet; borgtocht bij verkoop van goederen, bij wisselzaken.
- dèle**, delg uit; **delcátur**, men delge uit, neme weg (nl. letters en woorden op drukproeven, bij verkorting dr.).
- Delectátie**, verlustiging, uitspanning, verkwikking.
- delecteeren**, vermaken, verheugen, verlustigen.
- Delegaat**, afgevaardigde.
- Delegátie**, afvaardiging; overwijzing eener schuld.
- delegeeren**, afzenden, afvaardigen; overdragen, overwijzen (b. v. een recht, eene schuld).
- Deleniment**, verzachtingsmiddel; liefkoosing.
- deleterisch**, doodend, vergiftigend, verwoestend.
- deliberándum**: ad d. nemen, in overweging nemen.
- Deliberátie**, beraadslaging, overweging.
- delibereeren**, beraadslagen, overleggen.
- Deliberáto**, vastberaden.
- delicaat**, teeder; weekelijk; kiesch; welsmakend; (ook:) denkelijk, netelig, moeielijk, hachelijk.
- Delicátio**, teeder, zacht roerend.
- Delicatésse**, teederheid; lekkernij, lekkerbeetje; netheid, sierlijkheid; vertroeteldheid; kieschheid, heuschheid.
- Delice**, genuegte, vermaak, lust, genot, wellust.
- deliciëus**, kostelijk, overheerlijk, bekoorlijk, hoogst aangenaam of aanvallig; zeer lekker.
- Delict of Delictum**, wanbedrijf, euveldaad.
- Delimitátie**, grensbepaling.
- delimiteeren**, afgrenzen, de grenzen bepalen.
- Delineátie**, teekening, schets, plan, grondteekening.
- delineávit**, (afgekort del.) hij heeft het geteekend.
- Delinquént**, overtreder, boosdoener; arme zondaar.
- deliquescént**, vervloeicend, wegsmeltend.
- Delirátie of Delirium**, waanzin, geestverwarring. **Delirium trémens**, zuipers-waanzin, dronkaards-beroerte.
- delireeren**, ijlen, raaskallen.
- Delirium**, z. **Deliratie**.
- delivreeren**, bevrijden, verlossen.
- delogeeren**, verdrijven, uit de woning verjagen; verhuizen.
- deloyaal**, onredelijk; woordbreukig, niet rechtschapen.
- Délta**, naam van de grieksche D (Δ), en daarom ook van het land aan de monden der rivieren, als zij in 2 of meer armen verdeeld in zee vallen, inz. het eiland, door de Nijlmonden aan de Middellandsche Zee gevormd.
- deludeeren**, bespotten, voor den gek houden.
- Delúsie**, bespotting; bedotting, misleiding.
- Demagogie**, volksleiding; (het streven naar) heerschappij, eene volkspartij; volksverleiding.
- demagógisch**, volksleidend; volksverleidend; als demagoog.
- Demagoog**, volksleider, aanvoerder eener volkspartij; (ook wel:) oproerstoker, stokebrand, opruier.

Demandatie—Demonetisatie. 89

- Demandatie**, opdracht, last.
demandeeren, toevertrouwen, opdragen; (ook:) vragen.
demanteleren, ontmantelen, de werken een vesting slechten.
- Demarcatie**, begrenzing, afpaling. **Demarcatie-lijn**, grenslijn, scheidslinie. **D.-troepen**, grenstroepen.
- Demárches**, maatregelen. **Demarches maken**, stappen doen, pogingen aanwenden, maatregelen nemen.
- demasqueeren**, ontmaskeren, de mom afnemen.
- Demêlé**, kleine twist, kibbelpartij; haspelarij.
- demêlêeren**, ontwarren, verwarde zaken uiteendoen, ophefieren.
- demembreeren**, de leden van een lichaam vaneenscheiden, van elkander scheuren; verbrokkelen.
- Demembrement**, verdeeling, verbrokkeling.
- deménageeren**, verhuizen.
- Deménce**, beter **Dementie**, krankzinnigheid.
- demeneeren (zich)**, hevige, wilde gebaren maken.
- Dementi**, logenstraffing; **zich een dementi geven**, zich tegenspreken, zijn woord terugnemen of niet houden.
- Demérent**, een verdienstelijk persoon.
- demeubleeren**, het huisraad wegnemen, ontruimen.
- demi**, half; **à demi**, ten halve. **Demi-fortune**, rijtuig met één paard, éénspan. **Demi-mesure**, halve, gebrekige maatregel. **Demi-monde**, half-fatsoenlijke stand, waarbij 't met eerbaarheid en goede zeden zoo nauw niet genomen wordt (z. onder **dame**). **Demi-relief**, half verheven werk. **Demi-rond**, halve cirkel, half rond.
- Demissie**, vriendelijkheid jegens geringeren, bescheidenheid; (ook:) afdanking, ontslag uit een ambt (voor dit laatste beter **Dimissie**).
- Demi-teinte**, halfschaduw (bij plaatsnijders); middelkleur, halve tint (bij schilders).
- Demi-tour**, halve wending, half links of half rechts.
- Demi-volte**, halve zwenking. (wapening.)
- Demobilisatie**, terugbrenging op den voet van vrede, ont-
- demobiliseeren**, outwapenen, op den voet van vrede stellen; roerende goederen voor onroerend verklaren.
- Democraat**, aanhanger der volksregeering, vrijburger.
- Democratie**, volksregeering, republiek met regenten door en uit het volk gekozen.
- Democratisme**, zucht tot, — gehechtheid aan de volksregeering. (hoorend.)
- democratisch**, vrijburgerlijk, tot de volksregeering be-
- Democriet**, iemand, die de wereld van hare lachwekkende zijde beschouwt; vriend van gezellige vreugde.
- Demoiselle**, juffrouw, jongedochter.
- demoliceeren**, slechten, sloopen, afbreken.
- Demolitie**, **Demoliseering**, slooping, omverwerping.
- Démon**, z. **Dæmon**.
- Demonetisatie**, het buiten-omloop-brengen, buiten-koersstellen van munten of papiergeld.

90 Demonstratie—Depeculaat.

Demonstratie, bewijs. betoog; houding van aanval, dreigende houding; het openbaren van een zeker oogmerk of gevoelen door volksbewegingen, optochten bij fakkellicht, kattenmuziek, adressen, enz.

demonstratief, aanwyzend; bewyzend, overtuigend; bondig.

demonstreeren, betoogen, voor oogen leggen.

demonteeren, uit den zadel lichten; weerloos, onbruikbaar maken; uit elkander nemen (een werktuig, machine).

Demoralisatie, zedenverbastering, ontaarding der zeden.

demoraliseeren, onzedelijk maken, bederven.

de mortuis nil nisi bene, van de dooden moet men niets dan goed spreken

demoveeren, wegruimen; afzetten.

denaturaliseeren, van den volksaard berooven.

denaturaliseeren, (iemand) het burgerrecht onttrekken.

denatureeren, ontaarden, verbasteren.

Dendrographie, —logie, beschrijving der boomen, boom-

Denegatie, loochening, ontkenning. (kunde.

denegeren, loochenen, ontkennen. (goeden naam.

Denigratie, zwartmaking, belastering, schending van den

Denominatie, het noemen of aanduiden door een gepas-

ten naam, benaming, naam. (nis, enz.).

denomineeren, bij name noemen (inz. in een acte, von-

denonceeren = **denunciëren** (z. ald.).

de novo, opnieuw.

Densiteit, dichtheid, vastheid.

Dentist, tandmeester.

Dentitie, het tandenkrijgen.

Denudatie, ontblooting.

Denunciant, aangever, aanbrengrer (bij 't gerecht).

Denunciatie, aangifte, aanwijzing, verklikkerij.

denunciëren, bij het gerecht aangeven, aanbrengrer.

Deo grátias, God (zij) dank.

deopteeren, kiezen, bij eene verkiezing zijne stem of meening uitspreken.

depaqueteren, uitpakken.

Departement, ambts- of werkkring, vak, bedrijf, beheer; bevoegdheid; naam der verschillende afdeelingen van de staatszaken, onder de ministers verdeeld, zooals **Departement van oorlog**, van **justitie**, enz.; landsafdeeling, gewest; afdeeling van eene maatschappij, b. v. van 't Nut van 't Algemeen.

departementaal, wat de departementen betreft.

Departitie, verdeeling.

depasseeren, voorbijgaan, te boven gaan; overschrijden, te buiten gaan, (b. v. zijne orders).

Depêche, brief, boodschap, die spoed vereischt, ambtsbericht; verordening der regeering en bericht aan deze, staatsbrief; telegraphisch bericht, telegram.

depêcheeren, snel afvaardigen; bespoedigen, verhaasten.

Depeculaat, **Depeculatie**, kasdiefstal, diefstal aan de kas gepleegd.

- dependeeren, afhangen, afhankelijk zijn.
 dependent, afhankelijk.
 Dependéntie, afhankelijkheid.
 Dépense, uitgave (inz. noodelooze), onkosten, vertering.
 depenseeren, uitgeven, verteren; verkwisten.
 depeupleeren, ontvolken.
 Depilátie, ontharing; kaalheid.
 Depit, spijt, ergernis, hartzeer, wrevel, wrok.
 deplceeren, verplaatsen; misplaatsen; verdrijven, afzetten, een post ontnemen.
 Deplaisir, verdriet, misnoegen.
 de plano, met gemak, zonder moeite.
 Deplantátie, verplanting, verzetting.
 deplanteeren, verplanten, verzetten.
 deplorabel, betreurenswaard, jammerlijk.
 deploreeren, betreuren, beschreien, bejammeren.
 deployeeren, ontvouwen, uiteenslaan; (fig.) aan den dag leggen, ten toon spreiden; (bij de troepen) ontwikkelen.
 Deployeer-pas, snelpas bij de ontwikkeling van een gegloten troep. (rechtelijk getuigen.)
 deponeeren, nederleggen, in bewaring geven; (ook:) ge-
 Deponént, in-bewaring-gever; (ook:) getuige.
 Depopulátie, ontvolking; afneming der bevolking.
 Deportátie, uitbanning, vervoering naar eene strafkolonie.
 deporteeren, verbannen, naar een bepaald oord als ballingplaats brengen; gedeporteerde, balling.
 Depositair, Depositáris, bewaarder, vertrouwd persoon, bij wien iets ter bewaring wordt nedergelegd.
 Depositie, afzetting; nederlegging ter bewaring; (ook:) getuigenis, getuigeverklaring.
 Deposite-bank, bewaarbank, die kapitalen tegen matige interesten in bewaring neemt.
 Dépósitum, het aanvertrouwde goed.
 deposedeeren, uit het bezit stooten.
 Dépót, het ter bewaring gegeven goed; de bewaarplaats stapel- of verzamelplaats van koopmansgoed, magazijn; (bij de militairen:) de aanvullingsmanschappen; het aanvullingsmagazijn, de bewaarplaats van allerlei kriegsbehoefden, enz.; (ook:) bezinksel, afzetsel in vuchten.
 Dépót-houder, verkooper uit een hem toevertrouwd warenvoorraad voor rekening des eigenaars.
 Depravátie, bederf, verslimmering.
 Depreciátie, enz., z. Depretiatie, enz. (heid.)
 Depréssie, onderdrukking, nederdrukking; (fig.) bedrukt.
 Depretiátis, waardeverlaging, geringschatting.
 depretiëeren, vernederen, te gering schatten.
 Depri, (bij een belastingkantoor) schriftelijk opgave der waren, die men buitenslands verkoopt of doorvoert.
 deprimeeren, onderdrukken nederdrukken.
 Deprivátie, berooving, ontzetting.
 depriveeren, berooven.
 Deputátie, afvaardiging, bezending; de afgevaardigden.

- Deputátus**, z. **Gedeputeerde**.
deputeeren, afvaardigen; afzenden.
deracineeren, ontwortelen, uitroeien.
derailleeren, uit het spoor loopen, ontsporen.
deraisonnabel, onredelijk. (deelen.)
deraisonneeren, onverstandig spreken; ongerijmd oorde-
derangeeren, in wanorde brengen; storen, ongelegen ko-
Derangement, stoornis wanorde. (men.)
derideeren, uitlachen, bespotten.
de rigueur zijn, volstrekt noodzakelijk, stipt in acht
te nemen zijn.
Derivatie, afleiding, afstamming.
deriveeren, afleiden; afstammen.
Derisie, bespottig, het belachen, uitlachen.
derobeeren, ontvreemden, heimelijk wegnemen.
Derogatie, afbreuk; drenking, inbreuk; afschaffing.
derogeeeren, afbreuk doen, benadeelen; inbreuk maken;
opheffen.
Deroute, verwarde, onordelijke vlucht, nederlaag.
Dérvís of **Dervisch**, arme Mohammedaansche klooster-
desabuseeren, uit de dwaling helpen. (monnik.)
desaccordeeren, niet stemmen; niet overeenstemmen.
desagreabel, onaangenaam.
de saison, van pas, ter snede, te juister tijd.
desalliëeren (zich), beneden zijn stand trouwen.
desappointeeren, teleurstellen.
Desapprobatie, afkeuring.
desapprobeeren of **desapprouveeren**, afkeuren.
Desappropriatie, afstand van eigendom, bezitverzaking.
desarmeeren, ontwapenen.
desassorteeeren, samenbehoorende dingen vaneenschei-
den, allerlei ondereenmengen.
Desáster, ramspoed, onheil, slag, groote wederwaardig-
desastreus, ramspoedig. (heid.)
Desavantage, verlies, schade, nadeel.
desavantageus, nadeelig; ongunstig.
Désaveu, ontkenning, loochening.
desavoueeren, loochenen; herroepen, niet erkennen.
Descendénten, afstammelingen.
Descéndentie, afstamming, nakomelingschap.
Descénsie, nederdaling, afdaling; ondergang.
describeeren, beschrijven.
Descriptie, beschrijving.
descriptief, beschrijvend.
Desemballage, ontpakking, uitpakking.
desemballeeren, uitpakken, ontpakken (koopmanswaren).
desembarqueeren, weder ontschepen.
desennuyeeeren, de verveling verdrijven, opvroolijken.
deserteeren, wegloopen, heimelijk zijn vaandel verlaten
zich wegpakken. (vijand; afvallige.)
Deserteur, overlooper, weglooper; overlooper naar den
Desértie, het overloopen naar den vijand; het heimelijk

wegloopen van zijn vaandel; verlating (inz. van een der echtgenooten).

Deservieten, het loon eens zaakvoerders of pleitbezorgers.

Deshabillé, ochtendgewaad, huisgewaad.

deshonnét, onwelvoeglijk, onfatsoenlijk, onkiesch.

Deshonneur, oneer, schande.

deshonorabel, begeerenswaard.

Desideratum, **Desideraat**, vereischte; gaping.

Designátie, bestemming; beteekening; voorloopige benoeming.

designeeeren, bestemmen, beteekenen, aanwijzen; iemand tot iets bij voorraad benoemen.

Desinfecteeeren, van smetstof zuiveren, ontsmetten.

desinfectie, reiniging van smetstof, ontsmetting.

desirabel, wenschenswaard, wenschelijk.

desireus, begeerig.

desisteeren, afstaan, aflaten (van iets); ophouden, opgeven, laten varen, afzien.

desobediëeren, ongehoorzaam zijn.

Désobligeance, onvriendelijkheid, ongedienstigheid.

desobligeante, smal rijtuig voor één persoon.

desolaat, verlaten, woest; treurig, troosteloos; ellendig;

desolate boedel, onbeheerde boedel.

desolant, bedroevend; lastig, hoogst vervelend.

desolátie, verwoesting; groote droefheid, troosteloosheid.

desoleeren, verwachten; bedroeven, krenken.

Desórder, wanorde; buitensporigheid, zedeloosheid.

Desorganisátie, ontbinding, ontarding; ontstemming.

desorganiseeren, ontbinden; in wanorde brengen, be-roeren, ontstemmen, tweedracht zaaien.

desoriënteeren, van den rechten weg afleiden, het spoor bijster maken; in de war brengen; verlegen maken.

Desoxydátie of **Desoxygenátie**, bevrijding of berooving van zuurstof, ontzuring.

desoxydeeren of **desoxygeneeren**, van zuurstof berooven, de zuurstof wegnemen, uitdrijven.

Despéct, verachting, smaad, minachting.

despecteeeren, verachten, smaden, gering schatten.

desperaát, wanhopig; radeloos, vertwijfeld.

Desperátie, wanhoop, radeloosheid, vertwijfeling.

despercereen, wanhopen, vertwijfelen, radeloos zijn.

Despoliátie, berooving, plundering.

Desponsátie, ondertrouw, plechtige verloving.

Despoot, willekeurig vorst, zelfheerscher, dwingeland.

Despotie, willekeurige heerschappij (rannisch).

despotiek, **despótisch**, willekeurig en eigenmachtig, ti-

Despotisme, eigendunkelijke heerschappij, dwingelandij.

Dessein, voornemen, oogmerk, opzet; ontwerp, schets.

Dessendiaan, druklettersoort tusschen mediaan en gar-

Dessért, nagerecht, laatste tafelgerecht. (mond.)

Desservant, beter **deservant**, waarnemend geestelijke.

Dessín, teekening, schets, ontwerp; patroon, model.

détur, het worde gegeven.

Déus ex máchina, letterlijk: God uit de (tooneel-)machine, d. i. de onverwachte verschijning van een persoon, die aan een ingewikkelde zaak een gelukkige wending geeft.

Deuterogámie, tweede echt. (vijfde boek.)

Deuteronomíum, tweede wetgeving, naam van Mozes' devaliseeren, plunderen, uitschudden.

Devalvátie, verlaging van de waarde eener munt; het ongangbaar maken eener munt; (ook:) het versterf van een goed of recht. (verminderen.)

devalveeren, (munten) buiten koers stellen, in waarde devanceeren, voqruitgaan, voorbijstreven.

Devastátie, verwoesting, vernieling.

devasteeren, verwoesten, vernielen, omkeeren.

developeeren, ontwikkelen, ophelderen.

Developpement, ontwikkeling.

de vérbis ad vérbera, van woorden tot slagen.

de vérbo ad vérbum, van woord tot woord.

devesteeren, ontkleeden; van de priesterlijke bekleeding of bisschoppelijke beleening berooven.

Devestituur, berooving, intrekking dier waardigheid.

Deviátie, afwijking (eens lichaams van zijne baan), afdwaling, verzeiling.

deviëren, van den rechten weg afwijken; verzeilen.

Devies, zinspreuk, gedenk-, lijfspreuk; (ook:) een wissel op eene buitenlandsche wisselplaats.

Devolútie, overgang, versterf van een goed of recht.

developeeren, (eig.) afrollen; op een ander vervallen of overerven. (vroom, schijnheilig.)

devoot, vroom, godvruchtig; ootmoedig; (ook wel:) fijn-devorceeren, verslinden, doorzwelgen.

Devóten, de vromen; de fijnen, overrechtzinnigen.

Devótie, vroomheid, godvruchtigheid; eerbied; (ook:) volkomen overgave van zich zelve, innige gehechtheid (fr.

Dévouement). (schreven.)

Dexiographisch, van de linker- naar de rechterhand ge-Dexteriteit, behendigheid, handigheid, vaardigheid.

Dextrine, gomachtige stof in 't hulsel van ieder zetmeelbolletje; (ook:) eene stroop uit aardappelen.

Dey, (eig. zendeling ter oproeping tot den heiligen oorlog) oude titel der beheerschers van Algiers (later in dien van Pasja veranderd).

Diáble, **Diábolus**, de duivel.

diabólisch, duivelsch, duivelachtig.

diaboliseeren, razen en tieren; beduivelen.

Diáconie, kerkelijk armbestuur; de gezamenlijke armverzorgers of diakenen. **Diaconus**, z. **Diaken**.

Diadeem, koninklijke wrong of voorhoofdsband; kroon; zeker vrouwelijk haartooisel.

Diagnóse, **Diagnósis**, onderscheiding, inz. der ziekten naar hare kenteekenen. (dwars.)

Diagonaal, hoekpuntslijn; **diagonaal**, overhoeksch, over

- Diáken, (Díaconus)** kerkelijk armverzorger.
- Dialéct,** tongval. — **Dialécticus,** geleerde redetwister.
- Dialectiek,** verstandsleer, denkkunst; wetenschappelijke twist- of disputeerkunst.
- dialógisch,** bij wijze van samenspraak.
- dialogiseeren,** in den gesprekform inkleeden.
- Dialog,** samenspraak, onderhoud, gesprek.
- Diamánt,** hardste, dichtste, doorzichtigste, schitterendste en kostbaarste edelsteen; de kleinste der drukletter-
Diaméter, middellijn, doorsnede. (soorten.)
- Diána,** de jachtgodin, maangodin; zilver.
- diantre?** drommels! duivels! voor den drommel!
- Diapason,** stemvork.
- Diapálm,** bekende zelf uit het halfglazige eerste lood-
oxyde, olijfolie en water bereid.
- diaphaan,** doorschijnend.
- Diaphragma,** middelrif, middelschot.
- Diárium,** dagboek, koopmans-kladboek.
- Diarrhæa, Diarrhée,** buikloop, loslijvigheid.
- Diatónische ladder of schaal,** de voor het toonstelsel
aangegeven klankladder.
- Diatribè,** geleerde uiteenzetting, schoolsche verhandeling;
inz. bittere, hevige critiek; hekelschrift.
- Dictaat,** het ter naschrijving voorgezegt stuk.
- Dictátor,** opperst regeeringspersoon in het oude Rome;
onbepaald gezaghebber in dagen van staatsgevaar.
- dictatoriaal, dictatórisch,** gebiedend, eigenmachtig.
- Dictatuur,** waardigheid van dictator.
- dicteereu,** in de pen geven, voorzeggen ter naschrijving;
(ook:) opleggen, toewijzen, b. v. eene straf.
- Dictie,** bijzondere wijze van uitdrukking, van voordracht;
(ook:) bijzondere schrijftrant, stijl.
- Dictionnaire,** woordenboek. **D. de poche, D. portat-
tif,** zakwoordenboek.
- dictum. factum,** gezegd, gedaan.
- Didactiek,** leer-, onderwijskunst.
- didáctisch,** leerend, onderrichtend; **d. gedicht,** leerdicht.
- Diët,** levensregeling, gezondheidsverzorging, maathouding
in alles; inz. eetregel; ziekenkost.
- Diës,** dag. **Diës diëm dócet,** de eene dag is de leer-
meester van den anderen; **diëm pérdidi,** dien dag heb
ik verwaarloosd; **Diës natális,** geboortedag; stich-
tingsdag.
- Dieu,** God; **Dieu et mon droit,** God en mijn recht.
- diffamant,** lasterlijk, eerroovend.
- Diffamátie,** eerroof; smaadrede.
- Diffamátor,** lasteraar, eerroover.
- diffameeren,** belasteren, beschenden, eerrooven.
- differeeren,** verschillen; uitstellen, verschuiven.
- Differénd,** klein geschil, oneenigheid; betwiste zaak.
- differént,** verschillend, onderscheiden, ongelijk.
- Differéntie,** onderscheid, verschil. **Differentie-handel,**

handel met effecten, waarbij deze niet geleverd worden, maar alleen de gerezen of gedaalde waarde daarvan ontvangen of verged wordt.

Diffessie, loochening, ontkenning. **Diffessie-eed**, loochening van een feit onder eede; inz. eed, waarbij men de echtheid van een handschrift of onderteekening ontkent.

difficiel, moeielijk, lastig; knorrig; wonderlijk.

Difficulteit, zwaarigheid, moeielijkheid, bedenkelijkheid.

Difficulteren, zwaarigheid maken, bedenkingen opperen.

difform, wanstaltig, mismaakt.

difformeeren, misvormen.

Difformiteit, wanstaltigheid, misvormdheid.

Diffusie, wijdoopigheid (in spreken en schrijven).

diffuus, wijdoopig, verstrooid.

Digamie, tweede echt.

digereeren, verteren (het voedsel); verkroppen (een hoon).

Digestie, spijsvertering, verduwing.

Digestief, middel, dat de spijsvertering bevordert.

Digitális, het vingerhoedskruid. (waardigheid.)

Dignitáris, bezitter van een eeraamt of eene geestelijke

Digniteit, waardigheid, hoog aanzien; eeraamt.

Dignus est intráre, hij is waardig om binnen te treden.

Digréssie, afwijking, uitstap of omweg; buitensporigheid.

Dii majorum gentium, de oppergoden.

Dii minorum gentium, de ondergeschikte goden.

Dilapidátie, verkwisting, verspilling.

Dilapideeren, doorbrengen, verkwisten, verspillen.

Dilatátie, uitzetting, uitbreiding.

Dilátie, verschuiving, uitstel, termijn.

Dilémma, dubbele sluitrede; keus tusschen twee onaangename dingen; netelige toestand.

Dilettant, kunstliefhebber, kunstvriend.

Diligéncie, naarstigheid, vlijt; (ook:) snel- of postwagen.

Diligent, naarstig, vlijtig, ijverig. **Iemand d. verklaren**, verklaren, dat iemand de hem opgedragen taak, ofschoon hij die nog te voltooien heeft, niet heeft verwaarloosd.

Diligentie, zorgvuldigheid, vlijt, opmerkzaamheid.

Dilúdium, tusschenspel (op het tooneel).

Diménsie, afmeting eens lichaams naar lengte, breedte en dikte (de 3 **dimensiën**).

diminuëeren, verminderen.

diminuendo, allengsverminderend.

Diminútie, vermindering, aftrek van eene som.

Diminútief, verkleinwoord.

Dimissie, ontslag, afdanking, afscheid (vgl. **Demissie**).

dimitteeren, ontslaan, afscheid geven, wegzenden.

Dinanderie, allerlei geelkoperwaren (naar de Belgische stad Dinant zoo geheeten).

dinatoire, z. op **Dejeuner**.

Dinér of **Diné**, middagmaal, middageten.

dineeren, middagmalen, het middagmaal gebruiken.

- Diocese of diocees**, bisschoppelijk gebied, kerspel.
Diocesaan, wie tot eene diocees behoort; de bisschop of de prelaat daarvan.
Diópter, kijkspleet, vizier aan mathematische werktuigen.
Dioptriek, doorzichtkunde; leer der lichtstraalbreking.
Dioráma, rond doorschijnend kunsttafereel.
Diphthong, tweeklank (b. v. ou, ui).
Diplóma, oorkonde; benoemings- of aanstellingsbrief.
Diplomaat, staatsman, die de onderlinge betrekkingen en wederzijdsche belangen der staten en vorsten kent.
Diplomatic, kunst der staatsonderhandelingen, gezantschapskunst; (fig.) sluwheid, geslepenheid.
Diplomatiek, oorkondenleer of -kennis.
diplomatisch, —iek, volgens oorkonden; tot het gezantschapswerk of de staatsonderhandelingen behoorend.
diréct, rechttoe, rechtstreeks, onmiddelaar; **directe belastingen**, de belastingen op den grond, het beroep, enz.
Directeur, bestuurder, eerste opzichter.
Diréctie, opzicht, bestuur, oppertoezicht, regering; richting, strekking.
Directórium, opperst staatsbewind, inzonderheid dat, hetwelk tijdens de Fransche revolutie door de staatsregeling van 23 Sept. 1795 ingesteld en door Bonaparte op 9 November 1799 weder onthonden werd.
Directrice, bestuurster, oppertoezienster.
Dirigeeren, besturen, schikken, inrichten.
dirimeeren, uiteenzetten; beslissend eindigen.
Disbórsó, voorschot, uitleg.
discaleeren, afnemen in gewicht, lichter worden.
Discánt, de hoogste stem, eerste zangstem, sopraan.
Discernemént, onderscheiding; welwikkend oordeel, oordeel des onderscheids.
discerneeren, onderscheiden; beoordeelen; erkennen.
Discipel, leerling, scholier.
disciplinair, de tucht betreffend.
Discipline, tucht en orde, school- en krijgstuicht; leer, wetenschap of kunst.
disciplineeren, aan tucht en orde gewennen.
Discolorátie, de verkleuring, het verschieten.
discontábele of **disconteerbare wissels**, wissels, die op zoodanige te goeder faam staande huizen getrokken zijn, dat men niet aan hunne behoorlijke betaling mag twifelen.
disconteeren, eenen wissel, die nog niet vervallen is, vóór den vervaltijd met aftrek van zekere procenten tegen gereede betaling koopen of verkoopen.
discontént, ontevreden, misnoegd.
discontinueeren, ophouden, niet voortzetten, staken.
Discontinuïteit, gebrek aan samenhang, gaping.
Discóntó, aftrek der renten, percentsgewijze korting, bij betaling van nog niet verschenen wissels.
disconveniëeren, niet overeenstemmen, van een ander gevoelen zijn.

disconveniënt, ongepast; niet overeenstemmend.

Discordantie, wanklank, wanluidendheid; oneensgezindheid, misverstand, twist.

discordeeren, oneens zijn; kwalijk bij elkander passen.

Discordia, tweespalt, tweedracht.

discoureeren, een gesprek voeren.

Discoureeren, een gesprek voeren.

Discours, gesprek, onderhoud, redevoering, voorlezing.

Discrediet, gebrek aan krediet, kwade naam

discrediteeren, van achting of vertrouwen berooven, in kwaden reuk brengen.

discreet, bescheiden, bedachtzaam; stilzwijgend, geheimhoudend; in zich zelve onderscheiden of gedeeld.

Discréantie, verschil, tegenstrijdigheid; misverstand.

Discrétie, bescheidenheid, kieschheid; stilzwijgendheid; wijze terughouding; wil, goed vinden; grootmoedigheid, genade en ongenade; — **Discrétie-dagen** (respitdagen) worden bij wissels die dagen genoemd, welke na den vervaldag eens wissels beginnen en welke eerst moeten verlopen zijn, alvorens de houder betaling mag vorderen.

Discrimen, onderscheid; gevaar.

discriminabel, onderscheidbaar.

Discriminatie, onderscheiding; onderscheid.

Disculpátie, rechtvaardiging, ontschuldiging.

disculpeeren, ontschuldigen, rechtvaardigen.

discursief, gespreksgewijze, bij manier van spreken.

Discussie, uiteenzetting, rijp onderzoek door gedachtenwisseling, wetenschappelijke of politieke geschilvoering.

discuteeren of **discutiëeren**, nauwkeurig bespreken, (eene zaak) door woordenwisseling wikken en wegen.

Disfiguratie, misvorming.

Disgráce, **Disgrátie**, ongenade.

disgraciëeren, (iemand) zijne gunst onttrekken.

disgraciëus, onaangenaam, verdrietig, leelijk, stuitend.

Disharmonie, wanklank, wangeluid; oneenigheid, twist.

disharmoniëeren, oneenig zijn, niet bijeenpassen.

dishonorabel, onteerend, schandelijk.

Disjectie, uiteenwerping, verstrooing.

Disjunctie, afzondering, scheidend.

disjunctief, afzonderend, scheidend; elkander uitsluitend.

Dislocatie, ontwrichting van een lid.

Dismembratie, verbrokkeling, verdeeling van bijeenbehoorende goederen of gronden.

dismembreeren, verdeelen, verbrokkelen; ontleden.

disparaat, ongelijkslachtig, ongelijksoortig, niet bij elkander passend, ongerijmd, tegenstrijdig.

dispendiëus, kostbaar, duur, met groote kosten gepaard.

Dispensatie, vrijspreking, vrijstelling van het opvolgen eens algemeenen regels of eener bijzondere verplichting.

Dispensatórium, receptenboek, apothekersboek (pharmacopœa).

100 dispenseeren — Dissonant.

- dispenseeren**, uitdeelen; vrijstellen, ontheffen (van eene verplichting); artsenijen bereiden en uitgeven.
- dispergeeren**, verstrooien; **dispersie**, verstrooiing.
- displceeren**, misvallen, mishagen.
- Disponént**, beschikker, gevolmachtigd zaakgelastigde.
- disponeeren**, ontwerpen, indeelen; beschikken, beheeren.
- disponibel**, beschikbaar, ter beschikking staande.
- Dispositie**, schikking, inrichting, plan; beschikking, gebod; lichamelijke aanleg; gemoedsstemming; neiging, geschiktheid; testament.
- Dispropórtie**, wanverhouding, onevenredigheid.
- Disputant** of **Disputátor**, twistredevoerder.
- Disputatie**, geleerde twistrede, redestrijd.
- disputeeren**, wetenschappelijk woordentwisten, een openbaar twistgesprek houden.
- Dispuut**, woordenstrijd, krakeel, kibbelarij.
- Disquisitie**, onderzoek, navorsching. (beveling.)
- Disrecommèdatie**, ongunstig getuigenis, slechte aanbeveling.
- Disregárd**, geringschatting.
- Disrenommée** of **Disreputatie**, kwade naam, slechte faam, oneer, schande.
- Dissatisfactie**, ontevredenheid. (opening.)
- Dissecatie**, **Disséctie**, ontleding van een lichaam lijk.
- Disseminatie**, uitzaaiing; verbreiding (van een gerucht).
- dissemineeren**, uitzaaien, uitstrooien; verbreiden b. v. een gerucht.
- Dissénsie**, verscheidenheid van meeningen, twist.
- Dissénters**, andersdenkenden; in Engeland alle Protestanten, die niet tot de episcopale Kerk behooren, niet-conformisten.
- dissentieëren**, van andere meening zijn, afwijken.
- Dissentiment**, tegenovergesteld gevoelen, strijdige meening.
- Dissertatie**, geleerde verhandeling, strijdschrift, academisch proefschrift.
- disserteeren** of **dissereeren**, grondig en geleerd over iets redeneeren.
- Dissidénten**, andersdenkenden, afwijkende geloofsgenooten, weleer de algemeene benaming der Lutherschen, Gereformeerden en Grieken in Polen, of alle van de R. K. Kerk afwijkende partijen; somtijds ook de liberale Katholieken in Duitschland.
- Dissimilariteit**, ongelijkheid, ongelijksoortigheid.
- Dissimulatie**, veinzerij.
- dissimuleeren**, veinzen, zich vermommen.
- Dissipatie**, verkwisting, dwaze vertering.
- dissipeeren**, verkwisten, verspillen, doorbrengen.
- Dissociatie**, ontbinding van een genootschap of gezelschap.
- Dissolubiteit**, oplosbaarheid, smeltbaarheid.
- Dissolutie**, oplossing, ontbinding; opheffing.
- dissolveeren**, oplossen; opheffen, doen uiteengaan.
- dissonant**, wanklinkend, ontstemd.
- Dissonant**, wanklank; valsche toon.

- Dissonántie**, wanklank; misverstand, oneenigheid.
dissonneeren, kwalijk luiden; niet overeenstemmen.
dissuadeeren, afraden, uit het hoofd praten.
Dissuasie, ont-, afrading.
Distántie, (fr. **Distance**), afstand, verte.
Distillateur, **Distilleerder**, brander, sterkendrankstoker.
Distillátie, het overhalen, stoken; doorzijpeling.
Distilleerderij, branderij, stokerij.
distilleeren overhalen, stoken; doorzijken, doorzijpelen.
distinct, onderscheiden; duidelijk, verstaanbaar.
Distinctie, onderscheiding door eer, aanzien, enz.
distinctief, onderscheidend, kenbaar makend.
distingeeren, onderscheiden, den voorrang geven.
distinto, duidelijk, helder.
distorqueeren, verdraaien, verrekken.
Distórsie, verdraaiing; onvolkomene ontwrichting.
Distráctie, afgetrokkenheid, verstrooidheid van gedachten.
distráit, verstrooid, verward, onopmerkzaam, afgetrokken.
distribueeren, uitdeelen, verdeelen, ronddeelen.
Distribútie, verdeling, uitdeeling; rangschikking. **D.-kantoor**, hulppostkantoor (op een dorp).
distributief, verdeelend, uitdeelend.
District, landstreek, rechtsgebied, departements-afdeeling.
Disturbátie, stoornis, verwarring.
disturbeeren, storen, hinderen, belemmeren.
Dithyrámben, verzen, liederen ter eere van Bacchus; vurig lied in ongeregelde versmaat.
Dito, vinger; **ditto**, z. **detto**.
Diurnalist of **diurnist**, dagloonschrijver; dagboekhouder; dagbladschrijver.
divagatie, omzwerving; **divageeren**, omzwerven.
Divan, hoogste staatscollegie bij de Ottomansche Porte. turksche staatsraad; lage sofa met tapijten en kussens.
divergeeren, afwijken, een verschillende richting nemen, uit elkander loopen.
divergeerend of **divergént**, uiteenlopend.
divers, onderscheiden, menigerlei.
Diversie, afleiding, andere wending.
diversificèeren, afwisselen, verscheidenheid aanbrengen.
Diversiteit, verscheidenheid, menigvuldigheid,
diverteeren, verlustigen, vermaken.
Divertimento, aangenaam en vroolijk zangstuk.
divertissánt, vermakelijk, tijdkortend.
Divertissement, verlustiging, uitspanning.
Dividénd, evenredig aandeel in de winst van elken be langhebbende bij actie-maatschappijen, banken, enz.
divideeren, deelen, verdeelen.
divide ut imperes of **et impera**, verdeel (de partijen) en heersch (er over).
divin, goddelijk, overheerlijk.
Divinátie, het waarzeggen; voorgevoel.
divineeren, raden; voorgevoelen; waarzeggen.

divisibel, deelbaar.

Divisibiliteit, deelbaarheid.

Divisie, deeling, in-, verdeeling; (in de rekenkunde) deeling; (bij 't leger:) groote legerafdeeling.

Divisórium, verdeelschijf (der horlogemakers); houten nijpertje aan 't visorium of den kopijhouder des letter-

Divóorce, scheiding, echtscheiding. (zetters.)

divorceeren, scheiden, het huwelijk doen ontbinden.

Divulgátie, ruchtbaarmaking.

divulgeeren, ruchtbaar maken, verbreiden, uitstrooien.

dixi, ik heb gezegd.

D. J. U. doctor juris utriusque, doctor in beide rechten. [gebezigd].

do, eerste toon in 't octaaf (thans veelal in plaats van **ut** doceeren, leeren, onderwijzen.

Docént, leermeester, leeraar.

dociel, leerzaam, vatbaar; gedwee, handelaar.

Dociliteit, leerzaamheid, vatbaarheid; gedweelheid.

Docimásie, toetsing, inz. der metalen.

Docimastiek, toetskunst, essayeerkunst.

Dóctor, leeraar, hoogste academische graad; inz. een geneesheer, arts (**dokter**). (gezaghebbend.)

doctoraal, doctors-, den doctor betreffend; (ook:) deftig;

Doctoraat, waardigheid of graad van doctor.

Doctorándus, wie naar den doctorsgraad staat.

doctoreeren, doctor worden; de geneeskunst uitoefenen.

Doctrina, geleerdheid, leer, wetenschap.

Doctrinairén, politieke partij onder de laatste koningen in Frankrijk, die het midden houdt tusschen de liberalen en de royalisten, voorstander van het representatief, landsbestuur.

Document, oorkonde, schriftelijk bewijsstuk.

Dóge, hertog, titel van het voormalige hoofd der regeering te Venetië en Genua.

Dógma, leerstelling, geloofsartikel.

Dogmatisch, stelselmatige kennis van de geloofsleer.

dogmatisch, dogmatisch, leerstelling, leermatig, in den onderwijstoon.

dogmatiseeren, leerstellingen, geloofsartikelen voordragen; op beslissenden toon spreken; zonder bevoegdheid ergens over mee spreken.

Dogmatologie, leer der geloofsstellingen.

Dokter, titel van een geneesheer; z. **doctor**.

dólce, liefelijk, zoetvloeiend, zacht. **Dólce far niente**,

Doleántie, bezwaar, klacht. (het zoete niets-doen.)

doleeren, zijne bezwaren inbrengen, inz. over te hoogen aanslag in de belastingen.

dolénte, klagend, weemoedig.

Dolfsjn, walvischachtig zoogdier, waartoe onder anderen de bruinvisch behoort.

Dóllar, daalder in Noord-Amerika, geldende ruim twee en een halve gulden; hij is verdeeld in 100 cents.

Dóllman of **Dóliman**, huzaren-wambuis.

Dollmetscher, tolk, vertolker.

doloroso, con **Dolóre**, smartelijk, treurig.

Dom, z. **Don**.

Dom, **Domkerk**, hoofdkerk van een aartsbisschop, bisschop of kapittel; kerk met een koepeldak; koepelvormig dak.

Domein, erf, kroon- of kamergoed, eigendom van den vorst (kroondomein) of van den staat (rijksdomein).

domesticceeren, verhuislijken, tam of tot huisdier maken.

Domestieken, dienstboden, huisbedienden.

Domicilie, woning of verblijfplaats; **d. kiezen**, plaats en woning opgeven, waar men te bespreken, te dagvaarden is.

domiciliëeren, woonachtig zijn; een **wissel domiciliëeren**, een wissel, die betaalbaar is op eene plaats, waar geen wisselhandel is of waar de acceptant geene fondsen heeft, ter betaling op eene wisselplaats aanwijzen; de wissel zelf heet dan **gedomiciliëerde wissel**.

dominant, heerschend, de overhand hebbende.

Dominatie, heerschappij, overmacht, geweld.

Dominé, Mijnheer, titel, waarmede men in Nederland de protestantsche geestelijken aanspreekt; predikant.

domineeren, heerschen, beheerschen, gebieden; den bias spelen; overzien, bestrijken, beheerschen, beschieten kunnen; (ook wel:) domino spelen.

dominiaal, tot het domein behoorende.

Dominium, vrije eigendom, heerschappij.

Domino, (eig. heer) momgewaad; vermomd persoon; (ook:) bekend spel met zoogenaamde steenen; winnende zet in dat spel.

Dominoterie, handel in gemarmerd en ander gekleurd papier, in behangsel, enz.

Dóminus, heer, hoofd des huizes; predikantstitel.

Don (Spaansch), **Dom** (Portugeesch), heer, eeretitel der mannen, steeds gevolgd door den voornaam.

Dóna (Spaansch), **Donna** (Portug.), eeretitel der vrouwen.

Donateur, **Donatrice**, hij of zij, die schenkt, vermaakt of vrijwillige bijdragen tot instandhouding van een genootschap heeft.

Donatie, schenking, overgave.

dónc éris félix, miltos numerábis amicos, zoolang het u welgaat, zult ge veel vrienden tellen.

Don gratuit, vrijwillige gift of opbrengst.

Donna, z. **Dona**.

Don Quichóte, dolend ridder, zot avonturier.

Donquichotisme, malle zucht naar avonturen.

Dónum, gave, gift, geschenk.

dóppio, dubbel; — **moviménto**, dubbele beweging.

doreeren, vergulden; (fig.) bemantelen, vergoelijken.

Doroloterie, allerlei band- en lintwaren en franjes van garen en zijde.

- dorsaal**, wat tot den rug betrekking heeft; **dorsale discipline**, ruggetucht, geeseling.
- dorso**, keerzijde (van een wissel).
- Dorure**, verguldsel.
- Dosis**, gift, inz. artsenijgift; aandeel, hoeveelheid.
- dosseeren**, hellend, glooiend maken.
- Dosseering**, helling, glooiing van een wal, oever, enz.
- Dotatie**, **Dotering**, begiftiging, schenking, inz. medegift, uitzet, bruidschat.
- dotteren**, een uitzet of bruidschat medegeven.
- Douairière**, aanzienlijke weduwe, weduwe die een weduwgoed of lijfucht bezit. **Douairie**.
- Douane**, tol; tolhuis, tolkantoor (waar de in- en uitgaande rechten betaald worden).
- Douanier**, tolbeambte.
- doubleeren**, verdubbelen; met voering voorzien; overhalen, door overhalen maken (een bal op het biljart).
- Doubleering**, dubbeling, verdubbeling.
- Doublét**, een dubbel voorhanden stuk; worp met dobbelsteenen, waarbij men twee azen, twee tweeën; enz. werpt.
- Doublón**, dubbele pistool, Spaansche goudmunt.
- doucément**! zoetjes! zacht wat! bedaard aan!
- doucereus**, zoetachtig, flauwzoet; overvrienaelijk, zoetsappig, gemaakt beleefd.
- Douceur**, zoetheid; zachtheid, aanminnigheid, liefelikeid; (ook:) geschenk; drinkgeld, fooi.
- Douche**, drop, sproei-, stort- of gietbad.
- douloureux**, smartelijk, pijnlijk, droevig.
- douteus**, twijfelachtig, onzeker. (Men zegt meestal **du-biëus**).
- Drachme**, munt der oude Grieken; ook een apothekersgewicht, gelijk aan 3,845 grammes of wichtjes.
- Dragoman**, **Drogman**, tolk, onderhandelaar bij de Turken.
- Dragonade**, dwangbekeering door militair geweld; elke door militaire overmacht uitgevoerde maatregel der regering.
- Drainage**, **Draineering**, drooglegging van landerijen door onderaardsche buizen (**Drains**).
- Draineeren**, droogleggen. (chine.
- Draisine** of **Velocipède**, snellooper, loopwielen, loopma-
- Drama**, toneelspel.
- Dramatiek**, **Dramatische kunst**, toneelkunst.
- dramatisch**, toneelkunstig, toneelmatig.
- Dramaturgie**, de leer of wetenschap van alles, wat tot de tooneeldichtkunst en tot de tooneelspeelkunst behoort.
- Dramolet**, klein toneelspel.
- Drap**, laken. **Drap de dames**, dameslaken, fijn half-laken. **Drap d'argent**, zilverlaken, zilverstof. **Drap d'or**, goudlaken, goudstof; (ook:) eene appelsoort.
- drapeeren**, met laken of doek behangen, met draperie of ruim geplooid kleeding omhangen.
- Draperie**, **Drapeering**, voorstelling van de kleeding der geschilderde of gebeitelde figuren; plooiing der gewaden,

- der stoffen, waarmede ledekanten, glasramen, enz. versierd en bekleed zijn.
- drástisch**, snel en krachtig werkend, hevig ingrijpend; **drastische middelen**, **Drástica**, sterk afvoerende middelen of medicijnen. (ste lectuur.)
- Drawing-room**, gezelschapskamer of -zaal met de nieuw-dresseeren, africhten, oefenen, bekwaam maken.
- Dresseering**, **Dressuur**, africhting, drilling.
- Dritta**, **Droite**, de rechterhand.
- Drogman** = **Dragoman** (z. ald.).
- Droguet**, wollen stof met doorgaans garen inslag.
- Dromedaris**, kameel met één bult.
- Droschke**, licht, open rijtuig op lage wielen.
- Drosométer**, **Drososcoop**, dauwmeter.
- Drost**, **Dróssaard**, voormalig officier van justitie, hoofd-officier; in N.Duitschland, schout, landvoogd (**land-drost**); in Hannover; ambt en titel van de presidenten der 6 landdrosteien of gouvernementen
- Druiden**, priesters der oude Celten in Gallië, enz.
- Dryáde**, boom- of woudnymph in de mythologie.
- Dschámie**, **Dzjami**, groot turksch bedehuis, moskee.
- Dualisme**, leer der twee eeuwige wezens of beginselen, van welke het eene al het goed en het andere al het kwaad in de wereld voortbrengt; (ook:) de leer, volgens welke eenige uitverkorenen zalig, al de overige verdoemd worden.
- Dualist**, aanhanger van het dualisme.
- dubiëus**, twijfelachtig, onzeker.
- Dubitatie**, twijfeling, onzekerheid.
- dubiteeren**, twijfelen.
- Duc d'Alven**, z. **Dukdalven**.
- ductiel**, rekbaar; taai, smeedbaar.
- Ductiliteit**, taaiheid, rekbaarheid, smeedbaarheid.
- Duël**, tweegevecht.
- duelleeren**, een tweegevecht houden.
- Duëllist**, wie een tweegevecht aangaat; vechter van beroep.
- Duena**, bejaarde opzichtster over jonge juffers.
- Duët**, —to, dubbelzang, gezang voor 2 stemmen; tweespel.
- Duivekater**, naam van zeker tarwebrood op sommige plaatsen, ook van een koek, die men elkaar op feestdagen placht te zenden; kermisgift, dienstbodenfooi; ook de duivel, het booze wezen.
- du jour zijn**, aan de orde van den dag zijn; aan de beurt zijn, met de dienstzaken van den dag belast zijn.
- Dukaat**, wijdverspreide goudmunt, ter innerlijke waarde van ongeveer 5 gl. 60 ct.
- Dukdalven**, zware aaneengeklonken palen in het water ter vastlegging van de schepen.
- dulcificeeren**, verzoeten, zoet maken.
- dulces reminiscitur Argos**, hij herinnert zich het zoete Argos (het lieve vaderland). [Quichote).
- Dulcinéa**, beminde, liefje (eig. de beminde van Don

- Dúo**, dubbelstuk, dubbelspel, muziekstuk voor 2 personen.
duodecimaal (**systeem**), twaalfdeelig (stelsel).
Duodecimo, boekformaat, waarbij het vel in twaalf gedeelten verdeeld wordt en 24 bladzijden op een vel ko-
Dúpe, bedrogene; bloed, sukkel. [men (120).
dupeeren, bedriegen, misleiden, beet hebben.
Duperie, bedriegerij, fopperij; (ook:) afzetterij.
Duplicaat, iets dubbels, dubbel afschrift van eene acte, eene quitantie, eene wissel, enz.
dupliceeren, een tweede antwoord geven; op de repliek antwoorden. (valscheid.
Dupliciteit, dubbelheid; dubbelhartigheid, onoprechtheid.
Dupliek, tweede verweerschrift, tegenantwoord op eene
dupleeren, verdubbelen. (repliek.
durabel, duurzaam, blijvend, sterk.
Durabiliteit, duurzaamheid, bestendigheid.
Dura lex, sed lex, wel is de wet hard, maar het is nu eenmaal de wet.
Duümviraat, tweemanschap, 2 te gelijk regeerende personen (**Diumvirs**).
Dyarchie, dubbelheerschappij, regeering van twee vorsten op denzelfden troon, zooals in 't oude Sparta.
Dynamiek, **Dynámica**, leer der bewegende krachten, krachtenleer.
dynamiek, **dynámisch**, veel vermogen uitoefenend, zelfkrachtig, vrijwerkend; de krachtenleer betreffend; **dynamische electriciteit**, z. onder **Electriciteit**.
Dynamométer, kracht-, zwaartemeter.
Dynast, machthebber, heerscher, heer des lands.
Dynastie, volgrij van regeerende vorsten uit hetzelfde geslacht, regeerende vorsten-familie.
Dyscrasie, slechte vochtmenging, bloedbederf.
Dysenterie, persloop, roode loop.
Dyspepsie, slechte of moeielijke spijsverteering.

E.

- E.** beteekent **Eminéncie**, **Excelléncie** (z. die woorden).
E. M. beteekent **Edelmogende**, vroeger de titel der Generale-Statén.
e. o. beteekent **ex officio** (z. dat woord).
Esq. beteekent **Esquire** (z. ald.).
etc. beteekent **et cetera**, en zoo voort.
Earl, graaf (Engelsche titel).
Eau, water. **Eau des carmes**, melissen- of karmelietenwater. **Eau de Cológne**, Keulsch water, een be-

kend reukwater. **Eau de lavánde**, lavendelwater. **Eau de mille fleurs**, duizendbloemenwater. **Eau de la reine**, koninginnewater (verbasterd tot loderein).

Ebauche, schets, ontwerp; eerste proeve.

ebaucheeren, schetsen, vluchtig ontwerpen.

Ebenist, kunstwerker in ebbenhout; schrijnwerker.

eblouisseeren, verblinden; verbazen, verbluffen.

ebrauleeren, doen waggelen; (fig.) besluiteloos maken.

Ebullítie, opwelling, opborreling (eener vloeistof door de hitte), het koken; uitslag van blaartjes op de huid.

Écarté, zeker kaartspel tusschen 2 personen met 32 kaarten.

ecarteeren, verwijderen; verstrooien; eene of meer kaarten ter zijde leggen, om daarvoor andere te ontvangen.

écece, zie; **écece hómo!** ziedaar den mensch! aanschouwen den mensch! zie, welk een mensch! een **Ecce homo**, beeld des Heilands met doornen gekroond.

Ecclésia, de Kerk. **ecclesiástisch**, kerkelijk.

echampeeren, door licht en schaduw als van den grond los maken of doen uitkomen (bij schilders).

Echange, wissel, ruiling.

echangeeren, ruilen, wisselen; uitwisselen, verwisselen.

Echantillón, staaltje, proef, monster. [graveurs]

Echappáde, ontsnapte fout, overijling; valsche snede (bij echappeeren, wegloopen, ontsnappen, ontvluchten).

Echappement, ontsnapping, ontvluchting; (in uurwerken:) haakrad, schakelrad, cilinderrad (in uurwerken); de onrust met hare spiraalveer.

Echárpe, sjerp, lijfgordel; ambts- of eeregordel.

echauffeeren, verhitten, toornig worden.

Echeánce, vervaltijd eens wissels.

Echéc, schaaak; stoot, slag, schade; en **echec houdou**, den vijand in de klem, in werkeloosheid houden.

Echéle, toonladder; handel- en stapelplaats in de Levant.

echelonsgewijs, laddervormig, sportsgewijs, d. i. in kleine op elkander volgende troepen-afdeelingen (b. v.

Echo, weerklank, klankterugkaatsing. [oprukken].

eclaircisseeren, helder maken; ophelderen, inlichten.

Eclairneur, veldontdekker of -verkener, scherpschutter.

Eclát, glans; opzien, gedruisch; **éclat maken**, opzien, opschudding baren.

eclatant, schitterend; opzienbarend, wereldkundig.

eclateeren, ruchtbaar worden, aan den dag komen.

Eclecticisme, schiftende wijsbegeerte.

Eclécticus, schiftend wijsgeer, die uit alle stelsels overneemt wat hem goed voorkomt.

Ecléctisch, uitkiezend, schiftend, onderzoekend.

Eclips, verduistering (van een hemellichaam door een ander); (fig.) verdwijning. • (voeten maken).

eclipseeren, verduisteren; fig. verdwijnen, zich uit de

Ecliptica, zonnegeweg, dierenriem.

Eclóge, herderszang, veldlied, landelijk gedicht, idylle.

- Ecstase**, geestvervoering, opgewondenheid, verrukking.
ecstasiëeren, verrukken in verrukking brengen; geëcstasiëerd of een **ecstase** zijn, in verrukking, buiten zich zelven zijn.
- Economie**, huishoudkunde; landhuishoudkunde; spaarzaamheid; (ook:) doelmatige inrichting.
- ecónómisch**, huishoudkundig; huishoudelijk, zuinig.
- Economist**, staathuishoudkundige.
- Econoom**, spaarzaam mensch.
- ecorchereen**, villen, afstroopen; een onredelijken prijs vorderen, overvragen, snijden; radbraken (eene taal).
- Ecossaise**, schotsche dans.
- ecoutez!** hoor(t) eens! luister(t)!
- ecraseeren**, verpletteren, verbrijzelen, vernietigen.
- Ecritoire**, schrijfbak met inkt, pennen, lak, ouwels, enz.
- Ecú**, Fransche daalder of kroon.
- Ecumeur**, schuimer, schuimlooper, pannelikker; zeeroover, vrijbuiters, zeeschuimer.
- Ed'da**, (eigenlijk stammoeder), het godsdienstboek der oude Scandinavische volken van Germaansche afkomst.
- éde, bibe, lúde!** eet, drink, speel! *Eden hall, 4 Aug. of behouwen de Edde.*
- E'den**, paradijs, lusthof; vreugdegenot.
- Edict**, landsverordening, vorstelijk bevelschrift.
- edictale citátie**, gerechtelijke openbare dagvaarding.
- Editeur**, uitgever (van boekwerken).
- Editie**, uitgave, druk (van een boek); ook gerechtelijke voorlegging en mededeeling.
- Educátie**, opvoeding.
- e(x) duóbis mális, minimum eligere opórtet (eligéndum est)**, van twee kwade dingen moet men het minste kiezen.
- Efendi**, turksch staatsdienaar, rechtsgeleerde; **Reis** [re-is] **efendi**, de turksche rijkskanselier en minister van buitenlandsche zaken.
- effaceeren**, uitwischen, uitvegen; doorhalen; (fig.) zich e., zich uit nederigheid terugtrekken; (bij 't schermen:) aan 't lichaam zoo weinig voorvlakte als mogelijk geven.
- Efféct**, uitwerking, gevolg; (ook:) staatspapier, landsschuldbrief; z. **effecten**.
- effaceeren**, uitwischen, uitvegen, doorhalen.
- effareeren**, doen ontstellen, verbluft maken.
- Effécten**, goederen, vermogen, have; wissels; (ook:) staatseffecten, staatsschuldbrieven.
- effectief**, werkelijk, wezenlijk, waarlijk; **de effectieve sterkte van een leger**, de werkelijk onder de wapens staande of dienstdoende manschappen.
- Effectief**, werkelijk aanwezige hoeveelheid (van geld enz., van dienstdoende manschappen).
- effectueeren**, uitvoeren, volvoeren; verwezenlijken.
- Effeminatie**, verwijfdheid, verweekelijking.
- effemineeren**, verwijfd of weekelijk maken, verwennen.
- Efficaciteit**, krachtwerking; werkzaamheid, nadruk, kracht.

- Effigies**, beeltenis; in —, in beeltenis.
- effleureeren**, de oppervlakte licht aanraken; oppervlak-
kig, als ter loops behandelen, licht overheen loopen.
- efforceeren** (zich), zich beijveren, inspannen.
- Effórt**, poging, inspanning, moeite, het streven.
- effrayeeren**, verschrikken, angst en vrees aanjagen.
- Effronterie**, onbeschaamdheid, driestheid.
- egaal**, gelijk; eenerlei, onverschillig, om 't even.
- egaleeren**, gelijken, passen.
- Egalisatie**, vereffening, gelijkmaking.
- egaliseeren**, vereffenen, gelijk maken.
- Egaliteit**, (fr. *Egalité*) gelijkheid. (heid.)
- Egárd**, aanzien, achting; inschikkelijkheid, voorkomen-
égo, ik. **Egoïsme**, zelfzucht, baatzuchtige denkwijz.
- Egoïst**, zelfzuchtige persoon, eigenbelangzoeker.
- egoïstisch**, zelfzuchtig, eigenbatig, eigenbelangzoekend.
- eh bien!** welaan! welnu!
- Eidograaf**, beeldteekenaar (eene copiëer-machine).
- Ejaculátie**, uitspuiting, uitwerping; (fig.) schietgebed.
- Ejalet**, turksch stadhouderschap.
- ejúsdem**, van dezelfde (maand, dag, enz.).
- ejúsdem farine**, van hetzelfde slag, — soort.
- Elaborátie**, uitwerking, afwerking, zorgvuldige bearbei-
ding en volmaking van een werk.
- Elaiométer**, oliemeter (werktuig).
- elanceeren**, snel voorwaarts bewegen, toeschieten; ge-
elanceerd, slank, dunlijvig (van paarden, enz.); rank
en mager, langlendig (van menschen); hoog en dunstam-
mig (van boomen).
- Elasticiteit**, veerkracht, span- of springkracht.
- elastiek**, **elástisch**, veerkrachtig.
- Elasticke**, rekbaar bandje (aan handschoenen, enz.).
- Eldorado**, fabelachtig goudland, luilekkerland.
- Eléctie**, keus, verkiezing, keur. **Electie-recht**, kiesge-
rechtigheid.
- Eléctor**, fr. *E'lecteur*, kiezer, keurvorst.
- Electoraat**, de waardigheid van keurvorst, (ook:) van
kiezer; het keurvorstendom.
- Electriciteit**, barnsteenkracht, bliksem- of wrijfvuur-
kracht, trilkracht. **positieve** en **negative E.**, of **plus-**
en **minus-E.**, + E. en — E.), glas-electriciteit en
hars-electriciteit. **statische** en **dynamische E.**, de
electricie vloeistof in rust en in beweging.
- electric**, **eléctrisch**, electriciteit bezittende, bliksemend.
- electriseeren**, electriciteit opwekken of mededeelen; (ook:)
onverwachts schokken, vroolijk verrassen, aanvuren.
- Electriseermachine**, wrijfvuurwerktuig ter opwekking
en mededeeling van electriciteit.
- Eléctro-magnétische telegraaf**, eene uitvinding van
onzen tijd, door welke langs metaaldraad op eene verba-
zende snelle wijze berichten worden overgebracht.
- Eléctro-magnétisme**, de in nieuweren tijd ontdekte sa-

menhang van de electriche en magnetische verschijnselen, en de leer van de wederzijdsche werking van de electriciteit en het magnetisme op elkander.

Electrometer, electriciteitmeter.

Electromotor, electriciteitopwekker.

elegant, sierlijk, smaakvol, aanvallig.

Elegant, modegek, pronker.

Elegantie, sierlijkheid, netheid, aanvalligheid.

Elegie, klaglied, treurdicht.

elégisch, treurig, klagend, weemoedig.

Element, hoofd- of grondstof, grondbestanddeel; middelstof, waarin het dier leeft; (ook:) werk, werkring, sfeer, de plaats of de zaak, die iemand het best lijkt, die hij 't meest bemint; **hij is in zijn e.**, hij is recht in zijn nopjes, voelt zich thuis, staat waar hij wezen wil, doet wat hem 't liefst is.

elementair, grondstoffelijk; de eerste gronden of beginselen betreffende; **elementaire scholen**, lagere scholen.

Elementen, (in 't gemeene leven:) lucht, water, vuur en aarde; (in de wetenschap:) de enkelvoudige, niet ontleedbare bestanddeelen der stof; (ook:) de eerste gronden eener wetenschap.

Elevatie, verheffing, verhooging; hoogte, verhevenheid.

Élève, kweekeling, leerling.

eleveeren, verheffen, verhoogen; (ook:) opvoeden, opkweken, grootbrengen. **Het protest e.**, een geprotesteerden wissel met de eerste post laten terugloopen.

Elfen, kleine rondzwervende (goede of booze) geesten uit de Noordsche mythologie, aardgeesten. (woord.)

elideeren, uitlaten, wegwerpen, b. v. eene letter uit een eiligeeren, uitkiezen, uitlezen.

eligibel, kiesbaar, verkiesbaar.

Eliminatie, uitdrijving, uitwerping; inz. (in de algebra:) het verdrijven van eene in onderscheidene vergelijkingen voorkomende grootheid; (ook:) doorschrapping.

elimineeren, uitwerpen, verdrijven, vgl. **eliminatie**.

Elisie, wegwerping, uitlating (b. v. eener letter).

Elite, keur, kern, uitgelezen gedeelte van iets.

Elixir, aftreksel, geneesdrank, versterkingsmiddel.

Ellips of **Ellipsie**, langwerpig rond, kegelsnede-lijn; weglating van een of meer woorden in een zin.

elliptisch, langwerpig rond; bij wijze van uitlating.

Éloge, lofrede, lofspraak, lofschrift.

Elms- of **Elmusvuur** (**Sint-**), lichtglans, electricch verschijnsel in de gedaante van vlammetjes aan hooge en spitse

eloquent, welbespraakt, welsprekend. (voorwerpen.)

Eloquentie, welsprekendheid.

Elucidatie, toelichting, opheldering; inlichting.

eludeeren, ontwijken, ontduiken; vrijdelen, misleiden.

Elusie, verijdeling; uitvlucht, misleiding, streek.

Elusief, verijdelend, ontwijkend.

Elysium of **elyzeesche** (liever: **elysische**) **velden**, het

land der zaligen, de hemel der Ouden; verrukkelijk verblijf.
ely'zisch, elyzeesch, bekoorlijk, heerlijk, genotrijk.

El'zviërs, naam van zeer schoone voortbrengselen der drukpers, zijnde grootendeels classieke werken.

Email, smeltglas, brandverf, glazuur.

emalleeren, met email overdekken, brandschilderen.

Emanatie, uitvloeiing, onzichtbare uitstrooming.

Emanatie-stelsel, —**stysteem**, leer van de uitvloeiing of het ontstaan aller dingen uit een enkel of grondwezen.

Emancipatie, vrijlating, ontslag, vrijverklaring (van slaven, lijfeigenen); toekenning van gelijke rechten en aanspraken; mondig- of meerderjarig-verklaring, handlichting, ontheffing van vroeger bestaande beperkingen.

emancipeeren, vrij maken van lijfeigenschap, enz. ontheffen, van burgerlijke of kerkelijke beperkingen ontslaan; **zich emancipeeren**, zich van belemmeringen bevrijden; zich te veel veroorloven. (uitgaan.)

emaneeren, uitvloeien, uitgaan; afkomstig zijn; doen

Emballage, Emballeering, in-, verpakking, omwikkeling, al wat tot inpakken dient; pak- of bindloon.

emballeeren, inpakken, omwikkelen.

Embarcadère, aanlegplaats, hoofd, steiger; plaats, waar de spoorreinen passagiers en goederen opnemen en afzetten (ook **débarcadère** geheeten), station.

Embargo, beslag of arrest op schepen of koopmansgoed, havenversperring.

embarilleeren, in fust of vaten pakken.

embarqueeren, inschepen, laden.

Embarquement, inscheping; het scheepgaan.

Embarrás, verwarring, verlegenheid; belemmering.

embarrasseeren, in verlegenheid brengen, hinderen.

Embleem, m. Embléma, zinnebeeld.

emblematisch, zinnebeeldig.

Embonpoint, lijvigheid, gezetheid, gevuldheid des lichaams.

Embouchure, mond van eene rivier, van een kanon, enz.; mondstuk, blaasgat van eene fluit, enz.; **een goede e. hebben**, een blaasinstrument wel aanzetten, en zuiver bespelen of blazen.

emboorseeren, in de beurs of den zak steken, zakken.

embrasseeren, in brand steken, in vlam zetten.

embrasseeren, omarmen, omhelzen.

embrocheeren, aan 't spit steken; (fig.) aan den degen rijgen, doorsteken.

embrouilleeren, in de war brengen, verward maken.

Em'bryo, dier- of menschenkiem wordende lichaams-

Emendatie, verbetering, inz. van geschriften. (vrucht.)

emendeeren, verbeteren, te recht brengen.

Emeritaat, ambtsrust met pensioen.

Eméritus, uitgediend, rustend ambtenaar, rustend predikant met behoud der jaarwedde.

Emétiqueum, braakmiddel.

Emeute, oloop, dreigende volksbeweging.

- Emigránt, Emigré**, uitgewekene, zijn vaderland ontvluchtend of ontvlucht persoon.
- Emigrátie**, uitwijking, verlating van het vaderland.
- emigreeren**, het land verlaten, uitwijken.
- eminent**, uitstekend, voortreffelijk, uitmuntend.
- Eminente**, verhevenheid; titel der kardinalen.
- Emier'**, arabisch vorst, krijgsbevelhebber en stadhouder.
- Emissaire**, eene heimelijk uitgezondene, kondschapper, spion.
- Emmagasinage**, berging, bewaring of het opslaan in een pakhuis of magazijn.
- emmagasineeren**, in een magazijn of pakhuis opslaan.
- emmeubleeren**, van huisraad of meubelen voorzien.
- Emmeublement**, van huisraad of meubelen voorzien.
- Emolument**, bijkomsten, buitenkansjes.
- Emótie**, gemoedsbeweging; (ook:) volksgisting.
- Emouchétte**, vliegennet over paarden.
- Emoveren**, wegruimen; verdrijven; ter zijde stellen.
- empailleeren**, in stroo wikkelen; met stroo opvullen.
- empaleeren**, spietsen; een paal insteken.
- empaqueteeren**, inpakken, omwikkelen.
- Empêchement**, verhindering, hindernis, beletsel.
- Emphase**, nadruk, klem in lezen en spreken; ophef.
- emphátisch**, nadrukkelijk, krachtvol; met ophef.
- empièteeren**, afbreuk doen, iets afnemen (b. v. aan iemands grond); inbreuk maken (b. v. op iemands recht).
- Empiricus**, ervaringsman, inz. een arts, die zijne kennis alleen aan de ondervinding ontleent.
- Empirie**, ervaringsleer, ervaring.
- empirisch**, volgens de ervaring; **empirische wetenschappen**, zulke, die hoofdzakelijk op waarneming berusten, zooals geschiedenis, natuurkunde, enz.
- Empirisme**, eene enkel op ondervinding gegronde kennis, het nemen van de ervaring tot eenig rechtsnoer.
- Emplétte**, koop, inkoop (van min belangrijke voorwerpen); **emplettes maken**, inkoopen.
- Emploi**, ambt, dienst, aanstelling, plaats.
- employeeren**, aanwenden, aanstellen, verzorgen; **Geëmployeerde**, **Employé**, aangestelde, beambte, ambtenaar.
- emplumeeren**, van veeren of pennen voorzien (b. v. een **empoecheeren**, in den zak steken, zakken.
- empórium**, handelstad, stapelplaats; markt.
- emporteeren** (zich), zich driftig maken, uitvaren.
- empresseeren** (zich), zich beijveren, haasten. (heid.)
- Empressement**, ijver, dienstijver, werkzaamheid, bedrijvig-
- Emprúnt**, leening. **E. forcé**, gedwongen leening.
- empyréisch**, hemelsch.
- Empyréum**, verblijfplaats der zaligen.
- Emulátie**, naijver, wedijver. — **emuleeren**, wedijveren.
- Emúlsie**, plantenmelk, zaadmelk, amandelmelk, enz.

En
en
en
bl
en
vo
ene
ene
ge
En
ene
ene
En
En
gr
ene
En
pi
en
ene
en
ene
En
En
sch
ene
En
end
en
en
en
ha
En
En
dra
aa
end
sch
En
enè
ene
en
en
En
va
en
enfi
ve
enfi
enfi
op
enfi

Enaks-kinderen, menschen van reusachtige gestalte, reu-
en avant! voorwaarts! (zen.

en blanc, (bij kooplieden:) oningevuld, opengelaten, in
blanco.

en bloc, bij den hoop, bij den roes, ongeteld, ongewogen,
voetstoots (iets koopen of verkoopen).

encadreeren, in eene lijst zetten; insluiten, omvatten.

encanailleeren (zich), zich met verachtelijke menschen
gemeenzaam maken.

Encaustiek, schilderwerk met inbranding der kleuren.

enchaineeren, met elkander verbinden, aaneenschakelen.

enchanteeren, betooveren, verrukken, bekoren.

Ench(e)iridion, nandboek, -je; dolk.

Enclave, door vreemd gebied ingesloten land, omsloten
grond. (overladen (b. v. een schip).

encombreeeren, versperren (met puin, rijtuigen, enz.;

Encombrement, versperring (door puin, enz.), verstop-
ping; belemmering, verhindering.

en comparaison, in vergelijking.

encore! nog eens! nogmaals!

en corps, gezamenlijk.

encourageeren, aanmoedigen, aanwakkeren.

Encouragement, aanmoediging, opwekking.

Encyclopedie, kort begrip van alle kunsten en weten-
schappen; algemeen zaakwoordenboek.

encyclopédisch, algemeen wetenschappelijk.

Endémie, heerschende volks- of landsziekte.

endémisch, inheemsch, plaatselijk, inz. van ziekten.

en dépôt, in bewaring; ten verkoop toebetrouwd.

en deshabilité, in huisgewaad, in ochtendkleeding.

en detail, in 't klein (verkoopen); in bijzonderheden (ver-
halen). (een ander.

Endossant, (Indossant), overdrager van een wissel op

Endossement, (Indossement of Indosso), het over-
dragen van een wissel op een ander, door dien wissel
aan de keerzijde over te teekenen.

endosseeren, (indosseeren), een wissel door een op-
schrift aan zijne keerzijde aan een ander overdragen.

Energie, hooge graad van werkkraft, nadruk, klem.

energisch, krachtdadig, nadrukkelijk.

enerveeren, ontzenuwen, verzwakken, uitmergelen.

en face, van voren; vlak, tegenover.

en famille, in den kring des huisgezins, der familie.

Enfants perdus, vooropgeplaatste, aan het grootste ge-
vaar blootgestelde manschappen; waaghalzen.

en faveur, ten gunste, — believen van.

enfileeren, een draad insteken; aanrijgen (b. v. koralen);
verstrikken, inwikkelen; overlans met kanon bestrijken.

enfin, eindelijk, ten slotte, in 't kort.

enforceeren, in den grond drijven; den bodem inslaan
openloopen (b. v. eene deur, poort); verzinken.

enforceeren, versterken, sterker maken.

en frónt, van voren, vooraan, op den voorgrond; vlak tegenover. (lokkend.

engageant, verplichtend; innemend; aantrekkelijk, uit-
engageeren, verpanden, tot pand geven; verbinden, ver-
plichten; uitnoodigen, aansporen, bewegen, in dienst
nemen; **zich e.**, zich tot iets verbinden; in dienst tre-
den; zijne hand toezeggen.

Engagement, verbintenis; dienst aangenomen plicht;
verloving, verkeer, minnarij, vrijage.

en galá, in feestgewaad, in 't beste pak.

en grande tenue, in 't beste pak, in feestgewaad; in
parade-uniform, in groot tenu.

enigmatisch, raadselachtig, dubbelzinnig.

en losange, ruitvormig.

enlumineeren, met kleuren afzetten of dekken.

en maitre, meesterlijk; (ook:) meesterachtig. en masse,
in menigte. en miniature, in het klein.

ennuyant, vervelend.

ennuyeeren, vervelen; lastig worden.

en ordre, in orde.

enorm, overmatig, ontzettend, verbazend; afschuwelijk.

Enormiteit, buitenmatigheid, gedrochtelijke grootte;
snoodheid, allerschandelijkste daad, ongehoord iets.

en particulier, in 't bijzonder; afzonderlijk; (ook:) als
particulier. en passant, in 't voorbijgaan; vluchtig, ter
loops. en peine, in verlegenheid. en privé, als par-
ticulier. en profil, van ter zijde gezien.

en quatre, in (of aan) vieren; **zich voor iemand en**
quatre stellen, al het mogelijke voor iemand doen,
iemand's verdediging opnemen.

Enquête, gerechtelijk onderzoek in burgerlijke zaken.

enrageeren, razend worden, vertoornen.

en regard, ten opzichte; uit achting; ook op de nevens-
staande bladzijde, er naast.

en retard, ten achteren, achterlijk, in gebreke.

en retraite, op pensioen gesteld.

enrôleeren, op de rol schrijven; aanwerven.

Enroleering, inschrijving tot den krijgsveld.

en roturier, burgerlijk, als burgervolkje, gemeen.

Ensemble, het gezamenlijke, alles bijeen; het geheel.

E.-stukken, de meer dan vierstemmige gangstukken
en suite, achter elkander. (der opera's.)

en suspens, in twijfel, in 't onzeker, besluiteloos. (men.

Entablement, rollaag en architraaf, fries en kornis te za-
entameeren, aanvagen, op de baan brengen, b. v. eene
onderhandeling; aanknoopen (een gesprek); aansnijden.

entasseeren, opeenhoopen, opeenstapelen.

Entente, zin, beteekenis (van een woord, een gezegde);
verstandhouding. **Entente cordiale**, hartelijke, goede
verstandhouding (inz. in de staatkunde).

entêteeren (zich), zich in 't hoofd zetten, eigenzinnig
op iets staan.

- enthusiásmeeren**, ontvlammen, in gloed zetten.
Enthusiásme, geestverrukking, ontvlamde verbeelding, verrukking, geestdrift, dweperij.
Enthusiást, hartstochtelijk bewonderaar of ijveraar; mensch vol geestdrift, dweper; bruisend hoofd.
Entomologie, insectenkunde, kerfdierenleer.
Entomoloog, insectenkundige, kerfdierenkenner.
entouereeren, omgeven, omringen, insluiten.
en tout, in alles, alles samengenomen.
en tout cas, in elk geval, wat er ook gebeure. **En-tout-cas** (antoeká), groote parasol, die desnoods ook als parapluie kan dienst doen.
en train, in gang, in vollen gang, druk bezig.
entraineeren, meesleepen, wegvoeren.
Entre-deux, middelstuk, tusschenwand; (ook als bijwoord); tusschenbeide, middelmatig.
Entree, ingang, toegang; intreegeld; voorgerecht.
Entree-biljet, toegangkaartje.
Entremets, tusschengerecht, tusschenschotel.
entre nous, tusschen ons, in vertrouwen.
Entrepôt, pakhuis, magazijn; stapelplaats.
entreprenereeren, ondernemen.
Entrepreneur, ondernemer; aannemer.
Entreprise, onderneming.
Entresol, tusschenverdieping; insteekkamertje.
entreteneeren, onderhouden, verzorgen, onderhoud ver-
entreteneue, bijzit, gekamerd meisje. (schaffen).
Entrevûe, samenkomst, bijeenkomst; gesprek, onderhoud.
Entrez! tred binnen; ga voor!
Enumeratië, optelling, opsomming. (berekenen).
enumereeren, opsommen, stuk voor stuk opnoemen.
enunceeren, **enunciëeren**, uitdrukken, verklaren; verkondigen.
Enunciatië, vermelding, gewagmaking; verklaring, bekendmaking, verkondiging; (ook:) uitspraak, voordracht.
en veine zijn, opgewekt, gunstig gestemd tot dit of dat werk zijn, recht op zijn draf zijn.
Enveloppe, omslag, omhulsel.
enveloppereeren, omwikkelen, omhullen, inwikkelen.
Envêrs, keerzijde, verkeerde zijde; linkerzijde.
Enviróns, omstreken, omgelegen land.
en vogue, in zwang, in de mode, in trek, gewild.
Envoyé, afgevaardigde, gezant van den tweeden rang.
eo ipso, juist daardoor, vanzelf.
Epácten, (lat. *épacta*) inlaschdagen; maansouderdom bij 't begin des jaars.
Epárgne, zuinigheid; spaarpenning.
Epaulement, verschansing van opgeworpen aarde, zandzakken, schanskorven, enz.
Epaulet, —te, schouderbelegsel eens krijgsmans.
ephemeer, **ephemérisch**, ééndaags; kortstondig, voorbijgaand. **Ephemeeren**, diertjes, die één dag leven.

- Ephemeriden**, astronomische jaarboeken of tafels; dagbladen, tijdschriften.
- Epicedion**, treurzang bij een lijk.
- Epicier**, kruidenier, specerij-koopman.
- Epicúri de grége pócus**, een zwijn uit de kudde van Epicúrus; fig. laag verzinnelijkt persoon.
- epicúrisch**, zinnelijk, aan zingenot verlaafd, wellustig.
- Epicurisme**, de neiging tot zinnelijkheid en wellust.
- Epicurist**, zinnelijk mensch, wellusteling; lekkerbek.
- Epidemie**, lands- of stadsziekte; ook eene van buiten aangekomene, voor een zekeren tijd heerschende, aan het land niet eigene ziekte.
- epidémisch**, heerschend, rondgaand (van ziekten).
- Epigram**, op-, bijschrift; korte zinrijke spreuk; inz. punt dicht, kort hekeldicht.
- epigrammátisch**, op de wijze van een epigram, kort en zinrijk; scherp, stekelig.
- Epilepsie**, vallende ziekte.
- Epiloog**, narede, slotrede, nawoord; naspel.
- epineus**, moeielijk, netelig.
- épisch**, tot het heldendicht behoorend; **e. poësie**, heldenpoëzie, de verhalende dichtsoort.
- epescopaal**, bisschoppelijk.
- Episcopaat**, bisdom; waardigheid eens bisschops
- Episcopálen**, aanhangers der bisschoppelijke Kerk in Engeland.
- Episcopophobie**, vrees voor de invoering der bisschoppen.
- Episóde**, tusschenrede, ingelascht verhaal, tusschenzang.
- Epispásticum**, trekpleister, trekmiddel.
- epispástisch**, blaartrekkend; de ettering bevorderend.
- Epistel**, brief, zendbrief; strafpredikate.
- Epithalamion**, bruiloftslied.
- Epitaphium**, grafscript; grafsteen, tombe.
- Epitheet**, (fr. **Epithète**, gr. **Epitheton**) bijvoegelijk woord, toenaam.
- Epitome**, kort uittreksel of begrip.
- Epizoótie**, veeziekte, —pest.
- Epopée = Epos**.
- Epóque**, tijdstip, tijdsnede, gedenktijd. **Epoque maken**, zich zelve of zijn tijd merkwaardig maken; groot opzien verwekken; elks aandacht trekken.
- E'pos**, heldendicht.
- epouvantabel**, ontzettend, verschrikkelijk; ijselijk.
- eprouveeren**, op de proef stellen; ondervinden, ervaren.
- Epuratie**, reiniging, zuivering, loutering.
- epureeren**, reinigen, zuiveren, louteren.
- Equatie**, **Equator**, **Equinoctium**, enz., z. **Æq—**.
- Equiliber**, evenwicht
- Equilibrist**, koorddanser, lichaamstoeren-maker.
- Equipage**, reistoestel of bedien ten, paarden, rijtuigen, enz. krijgsuitrusting van een officier; scheepsbemanning.
- Equipement**, uitrusting, inz. van een schip.

equi
Equ
equi
va
Equ
wu
E'ra
E're
Ere
Ere
erge
erge
erig
Eri
E'ri
Eri
E're
erót
erra
Err
Err
E'r
Eru
eru
Eru
Eru
Esc
Esc
esc
esc
w
Esc
le
Esc
Esc
r
Esc
esc
u
Es
Es
Es
Es
Es
E'
Es
Es
es
es
es
es
Es

- equipeeren**, uitrusten, toerusten; bemannen.
Equitatie, het paardrijden; de rijkunst.
equivóque, dubbelzinnig, voor meer dan ééne uitlegging vatbaar; twijfelachtig.
Equivoque, dubbelzinnigheid; bedekte onzedelijke taal, wulpsche woordspeling.
E'rato, de muze der minnezangen.
E'rebus, onderwereld, doodenrijk, hel.
Érécie, oprichting; opbouw, bouw; het overeind staan.
Eremiet, z. **Heremiet**.
érgo, dus, derhalve, gevolgelijk.
ergoteeren, over elkr kleinigheid twisten, haarkloven.
erigeeren, oprichten, grondvesten, stichten.
Erinyen, wraakgodinnen, Furiën.
E'ris, twist; de twistgodin; —**tisch**, twistziek.
Eristiek, strijd- of twistkunst.
E'ros, de god der liefde, Amor. (nedichten.)
erótisch, de liefde betreffend; **erotische gedichten**, minerráve humánum est, dwalen is menschelijk.
Errátum, fout, zetsfout (meerv. **Erráta**).
Erreur, dwaling, vergissing, fout, abus.
E'rror non est imputábilis, eene dwaling is niet toerekenbaar.
Eructatie, oprisping (der maag). (rekenbaar.)
eructeeren, oprispen.
Eruditie, geleerdheid.
Erúptie, uitbarsting, b. v. van een vulkaan.
Escádre, **Eskáder**, vlootafdeeling, smaldeel.
Escadron, ruiterschaar, compagnie ruitery.
escaladeeren, met stormladders beklimmen.
escamoteeren, goochelkunstjes doen; uit den zak rollen, wegmoffelen, kapen.
Escapade, valsche sprong van een paard; (fig.) onverlegde, moedwillige streek, guitenstreek, valsche kuur.
Escarpins, lichte schoenen, dansschoenen.
Escoriaal, beter, maar minder gebruikelijk dan **Escuriaal** (z. ald.).
Escórté, bedekking, geleide, beschermend gevolg.
escorteeren, begeleiden, onder bedekking of bescherming uitgeleide doen.
Escouáde, afdeeling soldaten onder een korporaal.
Escroc, felt, oplichter.
Escroquerie, felterij, aftroggeling.
Escalaap, de god der geneeskunst; geneesheer.
Escuriaal, Spaansch koninklijk lus.slot bij Madrid.
E'sito-waren, uitvoerwaren.
Eskáder, zie **Escadre**.
esotérisch, enkel voor ingewijden; wetenschappelijk.
Espadón, houwdegen; tweesnijdend slagzwaard.
espadonneeren, met den houwdegen vechten.
Espagnóle, Spaansche dans; Spaansche vrouw of meisje.
Espagnolétte, fijne wollen stof; fijn satijn; (ook:) draairoede tot deur of venstersluiting; spanjolet.

- Espalier**, latwerk of staketsel; leiboom, waaiërboom.
- Esplanáde**, vrije, vlakke plaats vóór groote gebouwen en vestingen, wandel-, exercceplein.
- Espressivo**, vol uitdrukking.
- Esprit**, geest, vernuft, scherpzinnigheid, verstand; wezenlijkst bestanddeel, fijnst product der distillatie; algemeene denkwijze, volksgeest (**esprit public**).
- Esquire**, schilddrager; (weleer:) titel van een engelsch edelman; nu ook van ieder fatsoenlijk burger, zooveel als Weledel heer (doorgaans achter den naam door **Esq.** uitgedrukt).
- Essaai**, proef, proefneming, toets; staal; proeve (zedige naam, dien een schrijver vaak aan zijn werk geeft).
- essayceren**, beproeven, toetsen (het gehalte).
- Essayeur**, beproever, toetser.
- Essens**, **Essentie**, (fr. **Essence**) het wezen, de kracht, het gestrijke uit vruchten, kruiden, enz., geest, spiritus.
- essentiëel**, wezenlijk, hoofdzakelijk; volstrekt noodwendig; het Essentiëele, het wezenlijke, de hoofdzaak, de ziel, de kern van iets.
- Estafette**, rijdende postbode; koerier, renbode.
- Estaménto**, de rijks- of statenvergadering; pl. **Estaméntos**, de beide Kamers der volksvertegenwoordiging in Spanje. (wordt.)
- Estaminét**, herberg, bierhuis, koffiehuis waar gerookt
- estimabel**, achtenswaardig, lofwaardig.
- Estimatic**, schatting, waardeering; raming, begrooting.
- Estime**, achting, hoogaching, gegist bestek op zec.
- estimeeren**, hoogachten; schatten, waardeeren; begrooten.
- est modus in rebus**, er is in alles eene maat, een midden, alles heeft zijne maat en grens.
- Estráde**, verhoogde plaats in een vertrek, optred.
- Estrapáde**, wipgalg; straf der wipgalg; wipsprong, wipzwaai der kunstspringers; gelijktijdig steigeren en uitslaan der paarden; zijsprong bokkesprong van een paard om zijn ruiter af te werpen; fig. kleine uitspatting.
- estropiëeren**, verminken; kreupel —, stram maken.
- Etablissement**, vestiging (van een handelshuis, enz.); grondlegging; nederzetting; inrichting; gesticht.
- etablisceeren**, grondvesten, vestigen; oprichten; zich
- etablisceeren**, zich nederzetten, vestigen.
- Étage**, verdieping van een gebouw; **le bel étage**, de eerste verdieping.
- Étagère**, nieuwerwetsch stuk huisraad, bestaande uit boven elkander geplaatste plankjes, om daarop sieraden of voorwerpen van dagelijksch gebruik te zetten.
- Étalage**, het uitkramen van waren; tentoonstelling; vertoonmaking; uitgestalde waren.
- etaleeren**, uiteenleggen, uitspreiden; ten toon stellen.
- Étápe**, stapelplaats; proviandmagazijn voor doortrekkende troepen; marschproviand; plaats van overnachting; nachtkwartier.

Etá
E
et
eter
Eth
ke
eth
Eth
Eth
Eth
Eti
p
d
Et
Et
Et
Et
ety
Et
Eu
Eu
Eu
Eu
eu
Eu
Eu
i
Eu
E
Eu
Eu
E
ev
ev
E
E
E
ev
E
E
e

- Etát**, staat, gesteldheid; lijst; overzicht; regiments-staf;
Etát-major, generale staf.
et caetera of cétera, en zoo voort.
eterniseeren, vereeuwigen.
Ether, bovenlucht; fijne doorzichtige vloeistof, van sterken reuk en smaak.
ethèrisch, tot den ether behoorend; hemelsch.
Ethiek, E'thica, zedeleer, deugdenleer.
Ethnographie, volkenbeschrijving.
Ethologie, verhandeling over zeden en gewoonten.
Etiqúette, aanhechtbriefje; prijsbriefje, aangehecht strookje papier; hofgebruik; voorschrift der welvoegelijkheid; zeden gewoonten en gebruiken aan hoven.
Etourderie, onbezonnenheid, domme streek.
Etourdi, onbezonnen knaap of mensch, wildzang.
Etude, studie; oefeningstuk.
Etui, koker, foedraal, scheede.
Etymologie, woordvorsching, woordafleiding.
etymologisch, wat de woordafleiding betreft, afleidkundig.
Etymoloog, Etymologist, woordafleidkundige.
Eucharistie, gewijde hostie Avond-, Nachtmaal.
Eudiometer, luchtgehaltmeter, luchtzuiverheidsmeter.
Euergæet, weldoener.
Eumeniden, plaaggeesten, wraakgodinnen, Fúriën.
eumórfisch, welgevormd.
Eunomie, welgeordende staatsinrichting.
Eunúch, gesnedene, ontmande, inz. als vrouwenopziener in een harem.
Eupathie, welbevinden, genoeglijke stemming; (ook:) geduld, moed in lijden.
Euphemisme, verzachtende, verschoonende uitdrukking.
euphemistisch, verschoonend, verzachtend, verbloemend.
Euphonie, welluidendheid; —**isch**, welluidend, welkling.
Eutépe, de muze van het fluitspel. (kend.)
Eutópia, vaak verkeerdelijk gebruikt voor **Utopia** (z. ald.).
Evacuátie, ontruiming, ontleding, ontlasting.
evacueeren, ontruimen, ledigen, ontlasten.
evageeren, schatten, waardeeren.
Evaluátie, schatting, waardeering, aanslag; bepaling der muntwaarde naar gewicht en gehalte, koersbepaling.
Evangélie, blijde tijding; het nieuwe Testament; (fig.) onbetwifelbare waarheid.
Evangelisatie, evangeliëprediking; bekeering tot de protestantsche Kerk.
evangélicsch, met het evangelie of Jesus' leer overeenstemmend, christelijk; (ook:) protestantsch; (fig.) ontwifelbaar. (gelie-verkondiger.)
Evangelist, een der vier evangelleschrijvers; (ook:) evangelist.
Evaporatie, ver-, uit-, afdamping; uitwaseming.
evaporeeren, ver-, af-, uitdampen; uitwasemen; een geëvaporeerd mensch, iemand vol wonderlijke grillen en inbeeldingen.

- Evásie**, ontwijking; uitvlucht, voorwendsel.
- Evénement**, uitkomst, afooop; voorval, inz. gewichtige gebeurtenis.
- Eventualiteit**, mogelijk geval, gebeurlijkheid.
- eventueel** (lat. *eventuáliter*), als de gelegenheid zich opdoet, in voorkomend geval, mogelijk, gebeurlijk; **eventuele profijten**, mogelijke, onzekere, niet te bepalen voordeelen of winsten. (wollestof.)
- Ev'erlast**, (eng. *Everlasting*), lichte maar zeer sterke evertueeren (zich), groote pogingen doen, alle krachten te werk stellen, zijn best doen.
- Evictie**, borgtocht; gerechtelijke uitwinning.
- evident**, handtastelijk, klaarblijkelijk, zonneklaar.
- Evidéntie**, handtastelijkheid, klaarblijkelijkheid.
- evinceeren**, overtuigen, bewijzen, staven; borgtocht stellen; van 't bezit ontzetten, uitwinnen.
- eviteeren**, vermijden, ontwijken, ontgaan.
- Evolútie**, ontwikkeling; zwenking (van troepen); bewegingen eener vloot op zee, zee-maëuvre.
- ex**, uit. (Bij naamwoorden, die daarmede samengesteld zijn, beteekent het gewoonlijk :) gewezen, voormalig, b. v. **ex-minister**, voormalig minister.
- ex abrúpto**, plotseling, onverwacht.
- exáct**, stipt, nauwkeurig, juist.
- Exactitúde**, nauwkeurigheid, stiptheid.
- ex áequo et bóno**, naar billijkheid.
- Exagerátie**, **Exaggergtie**, overdrijving, vergrooting.
- exagereeren**, **exaggeereeren**, overdrijven, vergrooten.
- Exaltádos**, naam der uiterste linkerzijde of der overspannen (democratische) politieke partij in Spanje.
- Exaltátie**, gemoeds-, geestvervoering; opgewondenheid, overspanning; overdrijving.
- exalteeren**, overprikkelén, hartstochtelijk opwekken, overspannen; verrukken; overdrijven. [heden.]
- Exámen**, onderzoek, ondervraging (inz. naar bewaam-)
- Examinandus**, wie een examen ondergaat.
- Examinátor**, onderzoeker, ondervrager.
- examineeren**, onderzoeken; nauwkeurig beschouwen.
- exanimeeren**, ontzielen; ontmoedigen, beangstigen.
- ex ánimo**, van harte; met opzet.
- Exarticulátie**, ontwrichting.
- Exasperátie**, verbittering; verheffing (eener periodische ziekte); kwaadwillige vergrooting.
- Exaudi**, naam van den zondag vóór Pinksteren.
- ex beneplácito**, naar welgevallen.
- ex cápite**, uit het hoofd; op grond.
- ex cáhedra**, van den preekstoel of 't spreekgestoelte af (b. v. beslissen), d. i. een pauslijke machtspreuk doen, op meesterachtigen toon.
- excedeeren**, overschrijden, te ver gaan, te buiten gaan.
- Excedent**, overschot, teveel; onruststoker.
- excellent**, voortreffelijk, heerlijk, uitmuntend.

- Excellëntie**, voortreffelijkheid; (ook :) titel van ministers en andere hoogste staatsbeambten.
- exceleeren**, uitmunten, uitblinken, zich onderscheiden.
- Excentriciteit**, uitmiddelpuntigheid; (fig.) zonderlingheid, afwijking van het middelpunt; eigenzinnigheid, dweperij; zotte streek.
- excentriek**, **excéntrisch**, uitmiddelpuntig; dwepend, overspannen; wonderlijk, grillig, van 't gewone afwijkend.
- Excentriek**, uitmiddelpuntige schijf, kolderschijf (die in de stoommachines de stoomzuigerstang met de bakschuif heen en weer voert); (ook:) de toestel aan een spoorwissel om de wagens van spoor te doen veranderen.
- Excéptie**, uitzondering; (in rechten :) tegenwerping, tegenspraak, verwerping, verweerschrift des beklaagden.
- exceptioneel**, eene uitzondering bevattend, bij uitzondering.
- excerpeeren**, uittrekken (uit geschriften).
- Excérpt**, uittreksel (uit een geschrift).
- Excés**, overtreding van de gewone grenzen, buitensporigheid; overdaad, overmaat; gewelddadigheid.
- excessief**, buitensporig, overdreven, uitermate, buitengemeen, overgroot, overdadig, overzwaar, enz.
- Exchequer**, koninklijke schatkamer, reken- of finantiekamer (in Engeland). **Exchequer-bill**, schatkistbiljet.
- excipiëren**, uitzonderen; tegenwerpen maken.
- Excitatie**, opwekking, aansporing, aanvuring, ophitsing.
- exciteeren**, opwekken, aanzetten, gaande maken, aanprikelen, aanvuren; doen ontstaan, verwekken.
- Exclamatie**, uitroep, uitroeping, geschreeuw.
- exclameeren**, uitroepen, een uitroep doen.
- excludeeren**, uitsluiten, afzonderen.
- Exclusie**, uitsluiting, buitensluiting, wering.
- exclusief**, uitsluitend: bijzonder; uitsluitenderwijs.
- Excommunicatie**, kerkban, uitsluiting van de kerkgemeente, van de kerkelijke gemeenschap.
- excommuniceren**, in den kerkban doen.
- Excrement**, uitwerpsel, inz. afgang, stoelgang, ontlasting.
- excúdit**, (...) heeft (het) gegraveerd.
- Exculpátie**, ontschuldiging, vrijspreking.
- exculpeeren**, buiten schuld stellen, ontschuldigen.
- Excursie**, uitstapje, pleziertochtje; strooptocht op 's vijands bodem; fig. uitweiding.
- Excus**, **Excuse**, verontschuldiging; uitvlucht.
- excusábel**, verschoonbaar.
- Excusátie**, hetzelfde als **Excus** (z. ald.).
- excuseeren**, verontschuldigen, verschoonen.
- excusable**, afschuwelijk, afgrijselijk, vloekwaardig.
- Execratie**, afgrijzen; voorwerp van afgrijzen, uitvaagsel; afschuwelijkheid, gruwel, vloek; **E-s**, verwenschingen, vervloekingen.
- Executant**, uitvoerder.
- executeeren**, uitvoeren, voltrekken; door rechtsdwang noodzaken; te recht stellen (op 't schavot).

- Exécuteur**, uitvoerder van een vonnis, van een laatsten wil.
Exécution, uitvoering, voltrekking van een vonnis; openbare terechtstelling van een misdadiger, gerechtelijke uitwinning van een schuldenaar.
executief, voltrekkend, uitvoerend.
Exegeet, schriftverklaarder.
Exegése, verklaring, bijbelverklaring.
Exégi monumentum, ik heb een gedenkteeken opgericht; — *aere perennius*, duurzamer dan metaal.
Exémpel, voorbeeld; voorschriit; model.
Exemplaar, afdruk, ieder enkel gelijkvormig stuk van gelijksoortige voorwerpen.
exemplair, voorbeeldig; waarschuwend.
Exémpla sunt odiósa, voorbeelden zijn, hatelijk (niet te ontkennen).
Exémpli grátia of cáusa, bij voorbeeld.
Exémtie of Exémptie, vrijstelling, ontheffing van een bezwaar, van een algemeenen plicht.
Exequátur, voltrekkingsbevel; vorstelijke bekrachtiging eener pauselijke bulle; erkenning van een handelsconsul door de regeering des lands.
exerceeren, oefenen, inz. in den wapenhandel; uitoefenen, drijven; uitoefenen, begaan.
Exercitie, oefening, inz. wapenoefening.
Exértie, inspanning, poging.
Exhalátie, uitdamping, uitwaseming.
exherideeren, onterven, van 't erfrecht uitsluiten.
Exhibitie, vertooning, voorlegging, openlegging, indiening, openbare vertooning, tentoonstelling.
Exhortátie, vermaning; aansporing, opwekking.
Exhorteeren, vermanen; aanzetten, opwekken.
Exhumatie, opgraving (van lijken).
Exigéntie, behoefte, dringend geval; naar **exigéntie van zaken**, naar de gang van zaken vorderen zal.
exigeeren, vorderen, eischen.
Exigúíteit, geringheid, onbeduidendheid, armhartigheid.
Exil, Exilium, verbanning, verbanningsplaats.
exileeren, verbannen.
eximeeren, bevrijden, vrijstellen.
Existéntie, bestaan, werkelijkheid.
existeeren, bestaan, zijn; kunnen leven.
éxit, hij gaat heen, treedt af (van het tooneel).
ex improvísó, onverhoeds, onverwachts.
ex jure, van rechtswege.
exlex, buiten de wet, vogelvrij.
ex mera grátia, uit loutere genade.
Exmissie, gerechtelijke uitzetting, uitdrijving.
ex more, volgens gebruik.
ex nihilo nihil fit, uit niets komt niets voort.
E'xodus, uitgang, uittocht (naam van Mozes' tweede boek).
ex officio, uit plicht, van ambtswege, ambtshalve.
exorbitant, buitenmatig, overdreven, buitensporig.

- Exorcisme**, duivelbezwinging; geestenverbanning.
Exorcist, duivelbezweerder; geestenbanner.
Exórdium, begin, inleiding, aanhef eener rede.
exotérisch, voor oningewijden; onder de algemeene bevatting vallend, volksmatig, gewoon, alledaagsch.
exótisch, buitenlandsch, uitheemsch (zooals **exotische Expansibiliteit**, uitzetbaarheid. [planten]).
Expánsie, uitzetting (b. v. der lucht door de warmte).
expansief, uitzettend; **expansieve kracht**, uitzettend vermogen. (landig gaan).
expatriëeren, uit het vaderland verdrijven; **zieh e.**, uit.
Expectánt, (beter ware **Expectant**) een wachtende, uitzierende (b. v. naar een post).
Expectorátie, uithoesting, fluimenlozing; (fig.) outboezeming, gemoedsuitstorting.
expectoreeren, uithoesten, slijm of fluimen uitwerpen; (fig.) zijn hart uitstorten of ontlasten, zijn gemoed lucht geven.
expediëren, verzenden; (fig.) vankant maken.
Expediënt, uitweg, hulp-, redmiddel; (ook :) afzender, met de afzending belaste ambtenaar; uitvaardiger; hulp-schrijver.
expediet, expeditief, spoedig, vlug; voortvarend.
Expeditieur, afzender, verzender; goederenverzender, brachtcr, vrachtondernemer.
Expeditie, zaakafdoening; spoed in de uitvoering, voortvarendheid; af-, toe-, overzending; vervoer- of vrachtonderneming; (ook :) tocht, reis, inz. krijgstoct, krijgsonderneming; (ook :) afzending van waren; reis-, krijgstoct; gerechtelijke uitvaardiging of het afschrift van eene rechtshandeling. **E. bureau**, kantoor eener vracht-
expendeeren, uitbetalen, bekostigen. (onderneming).
Expénsen, uitgaven, inz. rechtskosten.
expensief, duur, met zware uitgaven verbonden.
Experientia est óptima rerum magistra, de onder-
 vinding is de beste leermeester.
Experientie, ervaring, ondervinding.
Experiment, proefneming, kunstproef.
experimentaal, proefonderviudelijk.
experimenteeren, beproeven, de proef nemen.
Expért, zaakkundige, deskundige; gezworene.
Expertise, het onderzoek door zaakkundige personen.
Expiátie, verzoening, boete, genoegdoening.
expiëren, boeten, door boetedoening verzoenen.
Expilátie, vervreemding van gedeelten eener nalaten-
 schap; berooving eener nog ongedeelde erfenis.
Expirátie, uitademing, dood; termijnsvverloop, vervaltijd.
expireeren, sterven; vervallen, ten einde loopen.
Explanátie, uitlegging, opheldering, verklaring.
explaneeren, uitleggen, verklaren.
explèeren, aanvullen, volledig maken.
Explétie, aanvulling.

- expletief**, aanvullend, vol makend.
Expletivum, aanvullingswoord, stopwoord (pl. **Expletiva**).
explicabel, voor uitlegging vatbaar, verklaarbaar.
Explicatie, uitlegging, verklaring.
explicceeren of explicueeren, ontvouwen, uiteenzetten.
explicite, duidelijk; uitdrukkelijk.
Exploit, Exploot, daad, heldendaad; beteekening eener dagvaarding of andere rechtsacte.
Exploïtatie, ontginning, bebouwing (van akkers); delving (van mijnen, ertsen), enz.; het ten-nutte-maken, het partij-trekken (b. v. van iemands onkunde, lichtgeloovigheid, enz.); het in-werking-brengen of aan den gang houden (b. v. van een spoorweglijn); (ook:) het voorwerp der exploitatie.
exploiteeren, ontginnen (b. v. eene mijn); eene dagvaarding of andere acte beteekenen; ongeoorloofde voordeelen trekken, zich op niet betamelijke wijze ten nutte maken (b. v. een bediening of post, de onnoozelheid of nieuwsgierigheid des volks, enz.).
Exploiteur, ontginner; voordeelbejager; deurwaarder.
Exploot, z. **Exploit**.
Exploratie, uitvorsching, uitpluizing.
exploreeren, uitvorschen, nauwkeurig onderzoeken.
Explosie, uit- of losbarsting, knal, schok.
exponeeren, blootstellen: blootleggen, uitleggen, ophelderen; **zich e.**, zich blootstellen.
Exponēt, aanwijzer, machtsaanwijzer (eener grootheid).
Exportatie, uitvoer, goederenuitvoer; (ook wel:) uitzetting (van iemand) over de grenzen.
exporteeren, uitvoeren (goederen); (ook wel:) uitzetten, buiten de grenzen brengen (personen).
Expórtēn, uitgaande waren.
Exposant, tentoonsteller, inzender (van een of ander voorwerp) op eene tentoonstelling.
exposeeren, ten toon stellen, vertoonen; op eene tentoonstelling inzenden; blootstellen, wagen, in de waagschaal stellen; blootleggen, uiteenzetten, verklaren, ontwikkelen.
Expositie, tentoonstelling; uiteenzetting, ontvouwning.
ex post, ex post facto, naderhand, na gebeurde daad, als het te laat is.
expostuleeren, vorderen, eischen; zijn beklag doen, bezwaren inbrengen; ter verantwoording oproepen.
expres, uitdrukkelijk; met opzet, voorbedachtelijk.
Expresse, bijzondere bod., opzettelijk gezonden boodschapper.
expressie, uitdrukking. (schapper).
expressief, vol uitdrukking; nadrukkelijk; veelzeggend.
exprimeeren, uitdrukken, uitpersen; (fig.) uitdrukken, te kennen geven.
Exprobratie, verwijt, berisping, wraking.
exprobeeren, verwijten, scherp berispen, doorhalen, voor de voeten werpen, in 't aangezicht smijten.

ex P
 Exp
 ex p
 exp
 Exp
 expu
 Exp
 expu
 ex s
 m
 exsp
 Exs
 exsp
 Exs
 uit
 exst
 he
 Ext
 ex t
 ext
 di
 ext
 Ext
 ext
 Ex
 ri
 ee
 ext
 k
 ext
 Ex
 h
 Ex
 ex
 Ex
 p
 ex
 E.
 E
 ex
 E
 e
 E
 e

- ex professo**, beroepshalve, van ambtswege; opzettelijk.
- Expropriatie**, onteigening, uitkoop.
- ex propriis**, uit eigen middelen.
- expropriëren**, onteigenen.
- Expugnatie**, verovering, bestorming.
- expugneeren**, veroveren, door strijd of bestorming winnen.
- Expulsie**, gewelddadige uitdrijving; afvoering, afdrijving.
- expulsief**, afdrijvend, afvoerend (nl. middel).
- exquis**, **exquisiet**, uitgelezen, voortreffelijk, keurig.
- ex speciali gratia**, met bijzondere gunst of genade; — **mandato**, op bijzonder bevel.
- expecteeren**, **expireeren**, zie op **exp**—.
- Exspoliatie**, plundering, berooving.
- exspoliëren**, uitplunderen, berooven.
- Extirpatie**, uitroeiing, uitdelging; (bij chirurgijns:) uitpellen, uitsnijden.
- extirpeeren**, uitroeien, verdelgen, ontwortelen; (bij heelmeesters:) uitpellen; uitsnijden.
- Extase**, z. **Ecstase**.
- ex tempore**, voor de vuist, onvoorbereid.
- extemporeeren**, voor de vuist of onvoorbereid spreken, dichten, zingen, spelen, enz.
- extendeeren**, uitstrekken; uitbreiden, vergrooten.
- Extensie**, uitbreiding; omvang, uitgestrektheid.
- extensief**, volgens de uitgestrektheid; omvattend.
- Extenuatie**, verdunning; krachtvermindering, vermagering, kwijning, uitering; (ook:) verzachting (b. v. eener misdaad).
- extenueren**, verdunnen; uitmergelen, krachteloos maken; (ook:) verschoonen, verzachten (een misdrijf).
- exteriër**, uiterlijk, uitwendig; buitenlandsch.
- Exteriër**, het uiterlijke, de buitenzijde, het uitwendige; het buitenland.
- Exterminatie**, uitroeiing, verdelging.
- extermineren**, uitroeien; verdelgen, vernietigen.
- Externen**, niet in 't gesticht of de school gehuisveste leerlingen, buitenwonende scholieren.
- exterritoriaal**, buiten 't gebied van een land gelegen.
- Exterritorialiteit**, bevoegdheid van gezanten en hun gevolg om in de vreemde steden, waar zij geaccrediteerd zijn, naar de wetten van hun eigen land te leven, en tevens hunne vrijstelling van alle persoonlijke lasten.
- Extinctie**, uitblussching; uitdelging; het uitsterven (van een geslacht); afkoeling van heete steenen met koud water.
- extingeeren**, uitblusschen; verdelgen, vernietigen, afschaffen, opheffen; (ook:) te niet gaan, uitsterven.
- Extirpatie**, enz., z. **Extirpatie**, enz.
- extorqueren**, afpersen, afdwingen.
- Extorsie**, afpersing; verkrijging door gewelddadigheid.
- extra**, buiten; buitengewoon, bijzonder; **extra-fijn**, zeer fijn. **Extra-blad**, bijblad. **extra muros**, buiten de

(stads-)muren; buitenshuis. **Extra-post**, buitengewone of eigen post.

Extract, uittreksel (uit boeken, kruiden, enz.).

Extractie, uittrekking; afkomst; **persoon van extractie**, iemand van goede afkomst.

extraheeren, uittrekken; een uittreksel maken; lichten, b. v. een vonnis.

Extrait = **Extract**.

extraordinair, buitengemeen, ongewoon.

extravagant, buitensporig, overdreven, ongerijmd.

extravagantie, buitensporigheid; ongerijmdheid.

extravageeren, buiten de maat of den regel gaan, uitspatten; onzin spreken, raaskallen.

Extravasaat, uitgetreden bloed of lichaamsvocht.

Extravasatie, uittreding van bloed of andere vochten uit hunne vaten.

extravaseeren, uit de eigen vaten vloeien, uittreden.

Extrême, het uiterste, hoogste; de top, hoogste graad.

Extrêmes, overdrijvingen; twee tegenovergestelde zaken of begrippen; **les extrêmes se touchent**, de uitersten raken elkander, de strijdigste dingen gaan soms gepaard.

Extremiteit, uiterste, einde, eindpunt; uiterste verlegenheid, hoogst gevaar; laatste toevlucht; **Extremiteiten**, uiteinden, inz. de uiterste ledematen.

Extuberatie, gezwel, buil; uitwas.

extubereeren, opzwellen, oploopen.

extumescereen, opzwellen.

Extumescentie opzwellen, opzetting (b. v. van een been).

exuberant, overvloedig, onnoodig; te rijkelijk, weelderig.

Exuberantie, onnoodige overvloed; overtolligheid, kwistigheid (b. v. van woorden, beelden).

Exulant, balling.

exuleeren, verbannen.

Exultatie, vreugdegehuppel, gejuich, groote blijdschap.

ex ungue leonem, aan den klauw kent men den leeuw.

ex voto, naar wensch; ten gevolge eener gelofte; **ex voto's**, zinnebeeldige voorwerpen (b. v. een zilveren armpje of beentje), die de Geloovigen in de kerk voor het beeld van een heilige ophangen, aan wiens voorspraak zij het behoud van een arm of been meenen verschuldigd te zijn.

F.

f. = **fac.** maak; of = **factum**, gedaan, of = **fiat**, het geschiede, toegestaan.

- f. of fec. = fecit, hij heeft het gemaakt.
 f. of fl. = florins, floréens, guldens.
 f. of fol. of fo. = fólium, fólio. blad.
 f^or^o = fólio récto, op de recht r- of voorbladzijde.
 f^vo = fólio vérso, op de keerzijde van 't blad.
 ff. = fecérunt, zij hebben het gemaakt; (of in de muziek) = fortissimo, zeer sterk, zoo sterk mogelijk (ook *ff*).
 f. i. = fiat insertio, het worde (hier) ingevoegd.
 fr. = franc(s), of franco (z. die woorden).
 Fábél, verdichte vertelling; sprookje; leugen.
 fabricceeren, vervaardigen, maken, voortbrengen
 Fabriek, werkplaats, werkinrichting.
 Fabrikaat, de vervaardigde waar, het kunstvoortbrengsel.
 Fabrikage, stadsbouwmeesterschap, wat daartoe behoort.
 Fabrikant, bezitter, bestuurder eener fabriek; vervaardiger in 't groot van voorwerpen, die door fabrieken geleverd worden.
 Fabrikátie, vervaardiging; bewerking der waren.
 fabuleus, fabelachtig; onwaarschijnlijk; ongerijmd.
 Façade, gevel van een gebouw, inz. voorgevel.
 Face, gezicht, aangezicht; voorzijde (eener vesting, enz.);
 face maken, de spits bieden, stand houden.
 Facéte, ruitsgewijs geslepen vlakken aan edelstenen, enz.
 facheus, verdrietig, spijtig, ergerlijk; droevig.
 faciaal, het gezicht of gelaat betreffend.
 Fâcie, gelaat, aangezicht.
 faciel, gemakkelijk; (ook:) gediensstig, inschikkelijk.
 facilitateeren, gemakkelijk maken.
 Faciliteit, gemak, gemakkelijheid; (ook:) inschikkelijkheid, groote toegevendheid.
 Fâcit, som, bedrag, uitkomst.
 Façon, manier; vorm, fatsoen; maakloon; façon de parler, manier van zeggen, zegmanier; sans façon, zonder complimenten; een sans-facon, een plomperd, lomperd, vlegel.
 façonneeren, vormen, de vereischte gedaante geven.
 Façons, plichtplegingen, omslag (z. Façon). (ning.
 Fac-simile, schrift-evenbeeld, afdruk eener handteeking.
 Facta, daadzaken, het gebeurde (sing. Factum).
 Factie, partij, aanhang; kuiperij, kabaal, samenrotting.
 factieus, oproerig, muiltiek, onrustig. (persoon.)
 Factionnaire, schildwacht, wachthoudende, dienstdoende
 factisch, feitelijk, werkelijk, waar door feiten bewezen.
 Factor, Factor, opzichter, zaakvoerder, boekhouder
 brievenbesteller; vermenigvuldiger.
 Factorie, Factorij, post en woning van een factor, Nederlandsch handelskantoor in een vreemd werelddeel
 F-handel, commissie-handel (z. ald.).
 Factótum, een doe-al, alles in alles, albedril.
 Factum, voorval, feit, het gebeurde.
 Factuur, koop-, inkoop- en verkooprekening, lijst der afgeleverde goederen met hare prijzen.

- facultatief**, bevoegd makend, bevoegdheid gevend; naar goedvinden, naar keuze.
- Faculteit**, natuurgave, aanleg, geschiktheid; eene der hoofdafdeelingen van de gezamenlijke hoofdwetenschappen (godgeleerdheid, geneeskunde, rechtsgeleerdheid, wijsbegeerte en letteren); de gezamenlijke tot eene dier hoofdwetenschappen behorende hoogleeraars (b. v. de **medische faculteit**).
- Fadaise**, beuzelarij, nietigheid, wisjewasje, beuzelpraat.
- fáde**, laf, smakeloos; zouteloos, onbevallig, geesteloos.
- Feces, Feces**, droesem, heffe, moër; drek, uitwerpselen.
- Fagót**, houten blaasinstrument met diepen toon, baspijp.
- Fagottist**, fagotblazer.
- faillieren**, **failliet zijn**, ophouden te betalen, zich buiten staat tot betaling verklaren.
- Faillissement**, **Faillite**, betalingsonmacht, niet-bedriegelijk bankroet.
- Faineant**, ledigloopen; **roi** —, stroopop-koning.
- Fait**, gebeurde zaak, vooraf, feit; **au fait zijn**, nauwkeurig verstaan, wel kennen, op de hoogte zijn; **F. accompli**, volbrachte daad, gedane zaak.
- Fakier**, een arme; (in Turkije:) een boetedoend kluizenaar, die van almoezen leeft en zich zelve kastijdt.
- Falbala**, ruim geplooid boordsel aan vrouwenkleederen, aan gordijnen, enz.
- Falcóna**, veldslang, soort van voormalig grof geschut; **Falconét**, kleine veldslang.
- Fallácia**, bedrog; bedrieglijke sluitrede; **F. óptica**, gezichtsbedrog, oogmisleiding.
- Falsa**, vervalschingen, inz. schriftvervalschingen.
- Falsáris**, **Falsarius**, vervalscher, inz. schriftvervalscher.
- Falsét**, **Fausset**, de alt- of discantstem, die de vrouwenstem nabootst en door de persing der luchtpijp wordt voortgebracht, fausset-stem. **Falsettist**, **Faussettist**, wie met zulk eene stem zingt.
- Falsiteit**, valsheid, onwaarheid.
- Falsum**, vervalsching; opzettelijk bedrog.
- Fáma**, godin des roems; gerucht, mare, goede of kwade faam; — **vólat**, er loopt een gerucht, het gerucht loopt (dat).
- fameus**, vermaard, wereldkundig, berucht; uitstekend, uitermate, zeer.
- familiair**, gemeenzaam, vertrouwelijk.
- familiariseeren (zich)**, zich gemeenzaam maken; zich te veel vrijheid veroorloven.
- Familiariteit**, vertrouwelijkheid, gemeenzame omgang.
- Familie**, verwantschap; stam, geslacht; gezin; afkomst.
- Fámulus**, dienaar, inz. helper, handlanger van een geleerde, van een professor aan hoogeschoolen.
- Fanarióten**, Grieksche, meestal rijke familiën te Constantinopel.
- Fanáticus**, **Fanatiék**, dweper, geestdrijver.

- fanatiek, dweepziek, geestdrijvend; vol zotte inbeeldingen.
Fanatisme, dweperij, inz. geloofsdweperij.
Fancy, inbeelding; inval, luim; **F.-artikelen**, modewaren, weelde-voorwerpen.
Fandango, Spaansche volksdans in $\frac{3}{4}$ maat, met begeleiding van castagnetten.
Fanfàre, trompetstuk, vroolijk jachtstuk; trompetgeschal bij 't inhouden der ruitelij.
Fanfarón, windbuil, pocher, snoever, blaaskaak.
Fanfaronnàde, **Fanfaronnerie**, pocherij, grootspraak.
Fanfreluche, strikken en wikken, snorrepijpen.
Fanta(i)sie, **Fantasmagorie**, enz., z. ph—.
Fàrce, vulsel (voor spijzen); (ook:) kluchtspel; grappig nastukje; klucht, snakerij.
farceeren, met vulsel stoppen; **gefarcceerde** (niet **geforceerde**) **snoek**, met vulsel toebeide snoek.
Farceur, potsenmaker, spotvogel; hansworst.
fardeeren, blanketten; opsmukken; bemantelen.
Faribólen, sprookjes, zotheden, praatjes voor den vaak.
Farien, **Farien-suiker**, meelsuiker, keukensuiker.
Farm, pachthoeve; —er, pachter.
Far niénte, het niets-doen, het ledig-zijn (z. **dolce**).
Fàro, **Faro-bier**, krachtig Brusselsch bier. z. **Pharao**.
Fascinàtie, betoovering, verblindings, verrukking.
fascineeren, betooveren; verblinden; verrukken; boeien.
Fascines, rijshout, takkebossen bij waterwerken, bij vestinggrachten, enz.
Fas et nefas, recht en onrecht.
Fàshion, mode; goede toon, fatsoenlijkheid.
fashionable, naar de mode; naar de wereld, fatsoenlijk.
Een F., een man naar de wereld; modegek, fat.
Fàsti, (fr. **Fastes**) jaarboeken; tijdboeken; feestkalender.
fastidiëus, langwijlig, verdrietig, vervelend; walglijk.
fastueus, pralend, pronkend; hoogdravend; hoovaardig.
Fat, ingebeelde zot, gekje, pronkertje, modepop.
fat, fàttig, fàtterig, gek, ingebeeld, laf, kwasterig.
fataal, noodlottig, verderfelij, heilloos; ongelukkig.
Fatalisme, noodlotsleer, het geloof aan de leer van een onvermijdelijk noodlot.
Fatalist, aanhanger van dat geloof, van die leer.
Fataliteit, onvermijdelijk noodlot; rampspoed, onheil.
Fàta-morgàna, luchtspiegeling (zeker gezichtsbedrog).
fatigant, vermoeiend; langwijlig, vervelend. [akker].
fatigeeren, vermoeien; lastig vallen; uitmergelen (een **Fatigue**, vermoeienis, afmatting).
Fatuiiteit, onverstand, zothed, ongerijmdheid.
Fatum, noodlot; lot, bestemming.
Faubourg, voorstad.
faufileeren, rijgen; fig. zich f., kennissen aanknoopen, zich door list en vleierij indringen.
Fauna, dierenbeschrijving van een bijzonder land.
Faunen, veld- of boschgoden; fig. wulpsche personen.

- Fausse-queue**, onzuivere stoot op het biljart.
- Fausset**, z. **Falset**. **Faussettist**, z. **Falcettist**.
- Faute**, fout. **F. d'argent**, uit gebrek aan geld. **F. de mieux**, bij gebrek van beter.
- Fauteuil**, armstoel, leuningstoel.
- fautief**, feilend, onnauwkeurig; met fouten, gebrekkig.
- faux**, valsch, onwaar; verkeerd; onecht; verdicht. **Faux**, vervalsching, schrift-, muntervalsching.
- Faux-suyant**, uitvlucht, valsch voorwendsel.
- Faux-pas**, misstap, feil, flater.
- Faux-titre**, de verkorte titel van een boek op het blad, dat den eigenlijken titel voorafgaat (bij verbastering Fransche titel, in plaats van voorhandsche titel, geheeten).
- Faveur**, gunst, begunstiging; welwillendheid. **F.-dagen**, (fr. **Jours de faveur**) respijt-dagen, nazicht-dagen, wissel-nitstel.
- favorabel**, gunstig, genegen, voordeelig.
- Favoriet**, gunsteling, lieveling. **favoriet**, geliefkoosd, liefst. **Favoriet-spijs**, **Favoriet-wals**, enz. de lievelingsspijs, geliefdste wals, enz.
- Favorieten**, (fr. **Favoris**), bakkebaarden.
- Favorite**, de gekeerde kleur der kaart, de beste.
- favoriseeren**, begunstigen, genegen zijn.
- Fax** en **tuba**, fakkel en trompet; hoofdpersoon, belhamel.
- Fayence**, half-porselein, fijn platteel- of aardewerk.
- Fèces**, z. **Fèces**.
- fécit**, afgekort **fec.** of **f.**, (...) heeft het gemaakt.
- secundeeren**, bevruchten, vruchtbaar maken.
- Fecunditeit**, vruchtbaarheid. (lisme.)
- federaal**, het verbond betreffende; **f. systeem-Federaliseeren**, een verbond sluiten, in een bondgenootschap vereenigen.
- Federalisme**, verbondstelsel; zucht tot verbondsluiten.
- federalistisch**, **federatief**, bondgenootschappelijk, bondschappelijk.
- Federalist**, voorstander, lid van een bondgenootschap.
- Federatie**, verbond, bondgenootschap.
- Fee**, toovernimf en waarzegster met beperkte macht; (fig.) schrandere, betooverend schoone vrouw of maagd.
- Felicitatie**, gelukwensch, heilwensch, zegenwensch.
- feliciteeren**, gelukwenschen.
- Fellahs**, landbouwdrijvende Arabieren, inz. in Egypte.
- Felloplastiek**, z. **Phelloplastiek**.
- Fellow**, gezelschap, makker; ambtgenoot, medelid van een academie of collegie, student in Engeland.
- Felock** of **Felouque**, klein sloepvormig snelschip met twee masten (in de Middellandsche zee).
- Felonie**, leenplichtschending; trouwbreuk jegens de wettige overheid; (in Engeland:) iedere doodmisdaad.
- femininus**, vrouwelijk. **Femininum**, vrouwelijk woord; **feminini generis**, van het vrouwelijk geslacht.

Feni
Feod
Féris
Ferk
vo
ferm
bes
Ferm
sul
pas
Ferm
Ferm
ferm
Ferm
Ferm
Ferm
ferti
ferti
Ferm
Fest
festi
Fest
Fes
vr
fest
Fét
fète
Fet
ve
Fet
feu
feu
Fet
re
feu
Fet
cr
ge
Fet
de
Fia
fiat
e
h
Fia
v
Fie
Fie
Fie
fi
Fi

Feniks, z. Phenix.

Feodaal, z. Feudaal.

Fériën, vrije dagen, rustdagen, feestdagen.

Ferlét, boekdruckers- en papiermakers-werktuig in den vorm eener T, om papier op te hangen en af te nemen. **ferm, vast, standvastig, mannelijk; (ook:) goed! opperbest!**

Ferman (minder goed **Firman**), schriftelijk bevel des sultans, verloffbrief of patent, pas; aanstelling, handelspas in O. Indië.

Fermént, gest- of gistmiddel, geststof.

Fermentatie, gisting; (fig.) volkswolening, gisting.

Fermenteren, gisten, in gisting geraken (ook fig.).

Fermeteit, (fr. Fermeté) standvastigheid, kloekheid.

Ferموir, sluithaak, slot (inz. aan een boek, een bijbel).

Fermoor, steekbeitel.

Ferociteit, wildheid, woestheid; onmenselijkheid.

fertiel, vruchtbaar; winstgevend.

fertiliseeren, vruchtbaar maken; vruchten doen dragen.

Fertiliteit, vruchtbaarheid, weligheid.

Festijn, (fr. Festin) feest; gastmaal, eeremaal.

festina lente, haast u langzaam (handel met overleg).

Festiviteit, feestelijkheid, vreugdefeest; plechtigheid.

Festoen, (fr. Feston) loof- of lofwerk van bloemen en vruchten.

festonneeren, met bloem- en loofwerk versieren.

Fête, feest, feestviering; gastmaal; verjaar-, naamdag.

fêteeren, feestelijk onthalen; vleien.

Fetisch, (fr. Fetiche) zinnelijk voorwerp van afgodische vereering (bij de Negers); toovermiddel. (werpen).

Fetis(ch)me, Fetischdienst, de vereering van zulke voorfeudaal, leenroerig; het leenstelsel betreffende, leen—.

feudaal system, Feudalisme, het leenstelsel.

Feuille, blad. F. d'annonces, advertentieblad. F. de route, marschaanwijzer, reiswijzer (voor soldaten).

feuilleteeren, doorbladen, nazien.

Feuilleton, blaadje; afdeling van een dagblad, aan de critiek der letterkundige werken, aan novellen, enz. gewijd.

Fez, de roode wollen muts, die sedert 1826 in plaats van den tulband als militaire dracht in Turkije ingevoerd is.

Fiacre, huurkoets; tweespan; (ook:) huurkoetsier.

fiat, het geschiede! bewilligd! toegestaan! fiat justitia et péreat mündus, de gerechtigheid moet haren loop hebben, al zou de wereld er bij vergaan.

Fiasco, flesch. F. maken, niet slagen, mislukken; vallen (van een tooneelstuk). [bij 't spel].

Fiche, speelmerk, vischje, beentje (als betaalmiddel)

Fichú, driehoekig vrouwenhalsdoekje.

Fictie, verdichting; verdichtsel; voorwendsel, onwaarheid.

fictief, verzonnen, ver dicht, ingebeeld.

Fidálgo, adellijke van lager rang (in Portugal).

- fideel**, getrouw; vertrouwelĳk; (ook:) opgeruimd, lustig.
- Fideicommiss**, erfmaking, waardoor den erfgenaam alleen het vruchtgebruik, niet het recht van vervroemding van zekere goederen wordt toegestaan; of een goed, dat niet verkocht mag worden, maar bij eene familie moet blijven.
- Fideliteit**, trouw, trouwhartigheid; vroolĳke luim.
- Fidibus**, papierstrookje om den tabak aan te steken.
- Fiducie**, vrouwen; berusting.
- fier**, fier, stout, trotsch; vermetel.
- Figaro**, sluw onderhandelaar en koppelaar in liefdeszaken.
- Figurant**, wie op het tooneel of elders een stomme rol vervult, wie enkel figuur maakt.
- figuratief**, wat de figuur, het zinnebeeld van iets voorstelt.
- figureeren**, afbeelden; figuur maken; voor figurant dienen.
- Figuur**, gedaante, beeld, prentje; danstoer; voorkomen;
- F. maken**, eene groote rol spelen, opzien baren.
- figuurlijk**, zinnebeeld, oneigenlijk.
- Filagram**, de koperen draadletters of figuren van den papiervorm, welker afdruk in 't papier zichtbaar is; watermerk.
- fileeren**, spinnen; (in 't kaartspel:) eene kaart wegmoffelen; de kaarten langzaam een voor een openleggen; (ook.) afzakken, afdruiĳen. (binders.)
- Fileet**, metalen figuurlijntje (bij letterzetters en boekfiliaal, kinderlijk, dochterlijk. **Filinal-kerk**, bijkerk. **Filiaal-handel**, bijhandelshuis.
- Filiatie**, kinschap; kinderlijke afhankelijkheid; gehoorzaamheid der kloostergeestelĳken aan hunne overheid. (z. ook **Affiliatie**). (draad.)
- Filigraan**, fijn, doorluchtig werk van goud- en zilver.
- Filou**, listige bedrieger, schurk, fielt.
- Filter** of **Filtrum**, doorzĳgmiddel, zĳgdoek, z. **Philtrum**.
- Filtreer-machine**, **Filtreertoestel**, **Filtreer**, werktuig tot zuivering enz. van het water.
- filtreeren**, doorzĳgen, kleinzen, klenzen.
- Filtrum**, z. **Filter**.
- final**, wat om te eindigen, te sluiten dient; volkomen; geheel en al; eindelijk, ten slotte.
- Finale**, einde, besluit, slotstuk.
- financiël**, de geldzaken betreffende; geldelijk, geldswaarde.
- Financiën**, **Financie(s)**, geldmiddelen. **Financies zoeken**, allerlei middelen in 't werk stellen om aan geld te komen. (schieter, geldman.)
- Financier**, rentmeester; verstandig geldbeheerder; geld-
- Fine**, einde; doel, oogmerk; **ter f. van rapport**, ten einde daarop bericht of verslag uit te brennen.
- fineeren**, scheiden (b. v. het goud van het zilver) = **af-fineeren**.
- Finésse**, sluwheid, list, loosheid, geslepenheid.
- fingeeren**, verdichten, voorgeven; **gefingeerde munten**, niet werkelijk bestaande munten, naar welke men

rekent (b. v. ponden vlaamsch); gefingeerde rekening, vermoedelijke, bij raming opgemaakte rekening.

Finis, einde. **F. coronat opus**, het einde kroont het **Finite**, afsluiting der rekening. (werk.)

Fint, veinzerij, list, streek, verschalking; schermlist; fijne berst in 't spiegelglas.

Fiool, glazen flesch met wijden buik, kogelflesch; (ook:) eene soort van stormpotten met handgranaten gevuld.

Fioritura, versiering (in de muz.)

Firma, handelsnaam; bedrijfsnaam; handteekening van een handelshuis; **onder de firma**, beteekent ook wel onder het voorwendsel of voorgevén. **F. geven**, een bediende volmacht geven om in naam des principaals te **firmoeren**, d. i. te onderteekenen.

Firmament, uitspansel, sterrenhemel.

Firman, z. **Ferman**. (landsrechteischer.)

Fiscaal, openbaar eischer, inz. in zake van den **fiscus**, **fiscaal**, wat den **fiscus** of den **fiscaal** betreft.

Fiscus, staatsvermogen, staatskas; boetekas; (ook:) de gezamenlijke ambtenaren, aan wie de inning der belastingen is opgedragen. (**Falset** (z. ald.)

Fistel, pijpzweer; (ook:) gedwongen hooge keelstem, = **Fitz**, Normandisch woord, dat zoon, inz. onechte zoon be-

deuidt en in samenstelling met Engelsche namen voorkomt, b. v. **Fitz-James**, **Fitz-William**, enz. (**fixe**,

fix (fr. **fixe**), vast, bepaald, blijvend; **fixe idée**, z. **Idée**

Fixatie, **Fixeering**, vaststelling, bepaling, bestedinging.

fixeeren, vasthechten; vaststellen: strak aanzien.

Fixum, het vaste inkomen, het zeker bestaanmiddel.

Flacón, fleschje, inz. reukfleschje.

Flagéllanten, geeselsonniken, geeselsbroeders in de XIIIe eeuw (thans naam eener leekenbroederschap van zulke godsdienstdweppers in Frankrijk).

Flagellatie, geeseling.

Flageolét, fijn- of hoogfuit.

flagorneeren, laag en aanhoudend vleien, slijkflooien.

flagrant, brandend; duidelijk in 't oog vallend, openbaar; pas gebeurd; en **flagrant délit**, op heeter daad (betragt).

flambeeren, vlammen; over de vlam afzengen.

flaneeren, ledig rondsletteren zonder doel of oogmerk.

Flanél, lichte lijnwaadachtige wollen stof.

Flaneur, rondsletteraar, straatslijper, lanterfanter, gaper.

Flink, zijde; zijvlakte, strijklinie van een vestingwerk; legervleugel. (toesmijten)

flankeeren, van ter zijde bestrijken of dekken; (ook:) **Flankeur** = **Eclaircur**, **Tirailleur** (z. ald.).

flatteeren, vleien; zijn hof maken; ook wêlstaan, voordeelig uitkomen (inz. van kleeding of sieraden).

Flatterie, vleierij. — **Flatteur**, vleier.

flattens, vleierend, liefkoozend, streekend.

flébile, schreiend, klaaglijk.

Flégma, = (beter **Phlégma**), slijm, slijmig vocht in 't

134 flegmatiek—Fomentatie.

bloed; slijmig uitwerpsel, fluim; (fig.) natuurlijke ongevoeligheid, lauwheid, onverschilligheid.

flegmatiek, flegmatisch (beter **Phlegmatiek**, enz.), slijmerig, slijmbloedig; (fig.) koudbloedig, ongevoelig, onaanbaarlijk, onverschillig, lauw; **f. mensch** (lat. **phlegmaticus**), slijmbloedige, koudvochtige, een voor aandoeeningen weinig vatbaar mensch.

flettriseeren, doen verwelken; (fig.) schenden, schandvlekken, onteeren, bezwalken, belasteren.

Flettriseur, verwelking (fig.) bezwalking, hoon, smaad,

Fleur, bloem; bloei; bloeitijd. (brandmerk.

Fleurét, schermdegen, floret; (ook:) vlokzijde.

Fleurétten, (eig. bloempjes), zoete woordjes, vleierijen.

Fleurist, Florist, bloemenvriend; bloemkweker; kunstbloemen maker; bloemschilder.

flexibel, buigzaam, gedwee; (in de spraakkunst:) voor verbuiging vatbaar.

Flexibiliteit, buigzaamheid, innigheid.

Flexie, Flexuur, buiging; woordbuiging.

Flibustier, zeeroover, vrijbuiters (in Amerika).

Flintglas, zeer wit en helder kiezelglas (voor kijkers).

Flóra, de bloemgodin; al de in een land inheemsche planten; de lijst, de beschrijving daarvan.

Floreen, Florijn, gulden.

floereeren, bloeien, in welstand zijn.

florissant, bloeiend, voorspoedig.

Florist, z. **Fleurist**.

floitant, drijvend, zwevend, dobberend.

flotteeren, drijven, dobberen; onzeker zijn, weifelen.

Flottille, kleine vloot, smaldeel.

Fluctuatie, weifeling, wankelmoedigheid.

fluctueeren, dobberen, weifelen, besluiteloos zijn.

Fluxie, vloed, vloed; buikloop.

Fócus, brandpunt; afgezonderde schouwburgplaats.

Fœcundeeren, Fœcunditeit, z. **Fœc—**.

Fœderatie, enz., z. **Fœd—**, enz.

Fœdraal, scheede, koker, overtreksel.

Fœtus, vrucht in de baarmoeder.

Foi, geloof, trouw, woord; **de bonae foi**, te goeder trouw, oprecht; **ma foi! par ma foi!** op mijne eer! waarachtig!

Foliánt, boek in folio (waarbij het vel slechts eens wordt gevouwen en vier bladzijden heeft).

Folie, dwaasheid, zothed, zinneloosheid.

Folio, op die bladzijde; **boek in folio**, boek in 't formaat, waarbij het vel papier slechts eenmaal wordt gevouwen en 4 bladzijden heeft; —**recto**, op de rechterzijde van het blad; —**verso**, op de volgende of keerzijde van het blad; **gek in folio**, zeer groote gek.

foliëeren, de bladen van een boek met cijfers teekenen.

Folium, blad.

Fomentatie, stoving, verwarming door warme omslagen.

- fomenteeren**, warme pappen of omslagen aanwenden; (fig.) aanstoken (haat, twist enz.), in gisting brengen.
- Fonctionnair**, ambtenaar, beambte.
- Fond**, grond; à **fond**, grondig; **au fond**, wel ingezien.
- Fondement**, **Fondatie**, **fondneren**, z. **Fundament**, enz.
- Fonds**, de ter beschikking staande gelden; kapitaal, hoofd- of grondvermogen; (ook:) waren- of goederen voorraad; gezamenlijke werken, waarvan een uitgever 't kopierecht heeft. **Fondsen**, **publieke fondsen**, staats-schuldbrieven, effecten.
- Fontange**, voormalig hoog dameskapsel.
- Fontenel**, kleine kunstzweer tot afleiding van schadelijke vochten, dracht.
- Force**, kracht, sterkte, geweld, macht. **F. majeure**, overmacht.
- forceeren**, dwingen, noodzaken; overweldigen; openbreken; (ook wel verkeerdelijk voor:) **farceeren** (z. ald.).
- Formaat**, grootte of vorm (inz. van een boek).
- formaliseeren**, de uiterlijke vormen en regels in acht nemen; **zich f.**, zijn misnoegen over iets uiten, iets kwalijk nemen, zich beleedigd toonen.
- Formalist**, iemand, die zich geheel aan uitwendige vormen, aan formaliteiten houdt.
- Formaliteit**, door 't gebruik vastgestelde vorm, al wat de regels der welvoegelijkheid voorschrijven.
- Formatie**, vorming, gedaantegeving, schepping.
- formeel**, vormelijk, volgens den vorm; uitdrukkelijk.
- formeeren**, vormen; voortbrengen.
- formidabel**, vreeselijk, geducht, ontzaglijk.
- Formûle**, voor bijzondere gevallen voorgeschreven of door 't gebruik ingevoerde woorden, wendingen en spreekwijzen, zegswijze, uitdrukking; vaste regel; rekenvoorschrift.
- Formulier**, door 't gebruik ingevoerde regel, woordelijk voorschrift van eenig opstel, voorbeeld, model.
- Formulist**, vriend van formules of van formulieren.
- Forner**., z. **Furnier**.
- Fort**, **Fortérés**, kleine vesting, schans.
- forte**, sterk (te spelen).
- Forte-piáno**, zwaar- en zachtklinkend speeltuig, hamerklavier, doorgaans enkel piano geheeten.
- Fortificatie**, vestingwerk; bevestigingskunst.
- fortificeeren**, **fortifiëren**, versterken; verschansen.
- fortissimo**, zeer sterk, allersterkst (te spelen).
- Fortûna**, de geluckgodin. **Fortuin**, z. **Fortune**.
- Fortune**, **Fortuin**, kans; lotgeval, wedervaren; inz. gelukkig voorval, geluk, buitenkansje (fortuintje), (ook:) vermogen, bezittingen.
- Forum**, markt, plein; (ook:) gerechtshof, rechterstoel.
- fossiel**, uit den grond gedolven (inz. van voorwereldlijke overblijfsels; versteend. **Fossielen**, delfstoffen; versteeningen, versteende organische overblijfsels uit de voorwereld.

- Foudre**, bliksem, bliksemstraal, donderslag.
foudroyeeren, geweldig beschieten; neerdonderen; razen en tieren, schelden en vloeken.
Foulard, indische bonte zijden stof, inz. zijden zakdoek.
Foule, menigte, volkshoop! het gros der menschen.
Fourage, voeder, inz. paardevoeeder.
fourageeren, voeder of levensmiddelen opsporen en halen.
Fourbe, schurk, bedrieger, fielt.
Fourberie, bedriegerij, schurkerij, fielterij.
Fourgón, legerwagen voor bagage, pakwagen.
Fourier, onderofficier, belast met het houden der monsterrol, met de fourage enz. eener compagnie, veld- of krijgsschrijver.
fourmilleeren, wemelen, krioelen (als mieren).
fourneeren, voorzien; verschaffen, bezorgen, leveren; met sijn hout beleggen of inleggen; een lot (in de staatsloterij) f., een huurlot door bijbetaling geldig maken voor een volgende klasse.
Fournissement, inleg (van ieder deelhebber), aandeel, storting; bijbetaling; aanzuivering.
Fournituur, levering, leverantie; het afleveren; benooidigde voorraad; (ook:) verschet van kleermakers en naaisters.
Foyer, haard; brandpunt; (in schouwburgen:) verwarmingskamer, verzamelzaal tusschen en na de vertooning.
Fra, afkorting van het it. *frate* (voór den naam van gewone monniken), broeder, ordebroeder (b. v. fra Barto-
Frack, z. **Frak**. [loméo).
Fractie, breking; breuk, (deel van een geheel); (ook:) zich afzonderend deel eener politieke partij.
Fractuur, breuk, beenbreuk; zekere Duitsche drukletter.
fragiel, breekbaar, bros; vergankelijk; broos, wrak.
Fragiliteit, breekbaarheid, brosheid; broosheid, bouwvalligheid, wrakheid, wankelbaarheid.
Fragment, brok, stuk; gedeeltelijk overblijfsel van oude geschriften.
fragmentárisch, stuksgewijs, bij fragmenten of stukken.
Frak, mansrok, met lange achterpanden.
Franc, zilvermunt als standpenning, inz. in 't Fransche en Belgische muntstelsel, ongeveer = 47½ cent.
Française, Fransche vrouw; Fransche dans. (wimpeld.
franchement, vrijmoedig, ronduit, rondborstig, onbe-
Franchise, openhartigheid, rondborstigheid.
Franciscánen, minderbroeders, minorieten (monniken der orde van Franciscus van Assisi, in de 13de eeuw).
franciseeren, verfranschen, tot Franschman maken; eene Franschen vorm geven (b. v. aan een woord); de Franschen naäpen. (metselarij).
Franc-maçon, vrijmetselaar. **Franc-maçonnerie**, vrij-
franco, vrij, portvrij, postvrij. (borstig).
Frank, z. **Franc**; (als adj.) vrij; ongedwongen, rond-
frankeeren, de port vooruit betalen, vrachtvrij maken.

frap
 ver
 frap
 Fra
 frate
 Fra
 Fra
 frau
 frau
 sch
 Fra
 fred
 Fre
 m
 Fre
 fre
 fre
 Fre
 Fre
 ui
 fre
 Fre
 frés
 d
 Fré
 Fri
 Fri
 Fri
 m
 fri
 (
 Fr
 Fr
 Fr
 fri
 Fr
 Fr
 n
 Fr
 Fr
 fri
 Fr
 Fr
 F

- frappánt**, treffend, sprekend; gelijkend; bevreemdend, verrassend.
- frappeeren**, treffen, bevreemden, indruk maken.
- Frater**, broeder, inz. orde- of kloosterbroeder.
- fraterniseeren**, broederschap maken, zich verbroederen.
- fraterniteit**, broederschap, verbroedering.
- Fraudátie**, oplichting, bedriegerij, benadeeling.
- Fraude**, bedrog, bedriegerij; sluikhandel, overtreding.
- fraudeeren**, bedriegen; sluiken; bedrieglijk benadeelen.
- fraudulent**, **frauduleus**, bedrieglijk; **f. bankroet**, schelmachtig, onteerend bankroet.
- Fray**, ordebroeder, monnik.
- fredonneeren**, trillers maken, slepen in 't zingen.
- Fregát**, licht, snelzeilend oorlogschip, met één dek en minder dan 65 stukken. (heid.)
- Frenesie**, verstandsverbijstering met woede, razernij, dol-frenetiek, razend, krankzinnig, verwoed.
- frequent**, menigvuldig; druk, sterk (bezocht).
- Frequentátie**, vaak herhaald bezoek; verkeer, omgang.
- Frequentativum**, werkwoord, dat een herhaald doen uitdrukt, herhalingswoord (b. v. klapperen).
- frequentereeren**, vlijtig bezoeken, vaak bijwonen.
- Frequentie**, menigvuldigheid, herhaalde wederkeering.
- fresco**, (in de muziek:) vroolijk, levendig; **al fresco schilderen**, op verschen natten kalk schilderen; **Fresco-schilderkunst**, het schilderen op verskhen, natten kalk.
- Fréule**, jonkvrouw, adellijke ongehuwde dame.
- Friand**, lekkerbek, snoeper, smulbroer.
- Friandise**, snoepzucht; lekkernij, snoeperij, lekkerbeetje.
- Fricandeau**, gelardeerd en gesmoord stuk kalfsvleesch.
- Fricassé**, gefruit en gestoofd gerecht van vleesch, visch, moeskruiden, eieren enz.
- fricasseeren**, stukjes of reepen vleesch opstoven, fruiten; (ook:) neersabelen, in de pan hakken.
- Frictie**, wrijving.
- Fripón**, schurk, spitsboef, guit, deugniet, bedrieger.
- Friponnerie**, giterij, schurkerij, boevenstuk.
- friseeren**, het haar krullen, — opmaken.
- Friseerijzer**, krulijzer der kappers.
- Friseur**, kapper.
- Friskét**, raam der handdrukkers (waardoor hetgeen wit moet blijven niet bezoedeld wordt).
- Frisuur**, kapsel, haartooi; het noppen van wolstof.
- Frituur**, bruinbakken (van boter, vet, enz.).
- frivole**, nietig, onbeduidend, lichtzinnig.
- Frivoliteit**, beuzelarij; kleingeestigheid; moedwil, lichtzinnigheid.
- Fronde**, eig. slinger; (van daar:) een politieke partij (de **Frondeurs**) in Frankrijk in de 17de eeuw, zoo geheeten, omdat zij het parlement had vergeleken bij kinderen, die met den slinger spelen.
- Front**, voorhoofd; voorzijde, voorgevel; eerste gelid; **f.**

- maken, het hoofd of de spits bieden, pal staan; f.
Frontieren, grenzen. (slaan, vertoon maken.)
Frontierplaats, grensplaats.
frotteeren, wrijven, glad maken, poetsen.
fructifiëeren, vrucht dragen.
Fructuárius, vruchtbruiker.
frugaal, matig, matigheid; spaarzaam, zuinig; eenvoudig.
Frugaliteit, spaarzaamheid; genoegzaamheid.
frustreeren, te leur stellen, vrijdelen.
Fúeros, vrijheden en voorrechten van zekere Spaansche provinciën, inz. van de Baskische.
Fuga, veelstemmig muziekstuk in afwisselende tonen, die elkander schijnen te ontvluchten.
fugitief, voortvluchtig. **Fugitief**, voortvluchtige.
fúgit irreparabile tempus, de (verloren) tijd vliedt onherroepelijk heen. (dood.)
fruit, (hij, zij, het) is er geweest, 't is weg; (hij, zij) is **Fulgurátie**, het bliksemen, weerlichten; het blikkeren van goud en zilver in den smeltkroes.
fulmineeren, uitvaren, schelden, razen, vloeken.
Fumigátie, berooking; rook- of dampbad.
Funambulist, koord(e)danser.
Fúnetie, ambtsverrichting, bediening, post.
Fundament, grondslag. **Fundementen**, grondslag(en), aanvangsgronden, eerste beginselen, grondbeginselen.
Fundamentaal, **Fundamer teel**, de eerste gronden aangaande, wezenlijk, oorspronkelijk; gewichtigst, voornaamst; **fundamenteele wetten**, grondwetten.
Fundátie, grondlegging, stichting, inz. uit vermaakte fondsen.
fundeeren, gronden, stichten; **gefundeerde schuld**, eene op bepaalde inkomsten aangewezen staatsschuld.
Fundeering = **Fundament**.
funést, verderfelijk, heilloos, noodlottig.
fungeeren, ambtsverrichtingen doen, dienst doen.
fungéus, sponsachtig.
Fureur, (lat. **Furor**), woede, razernij; hevige begeerte.
Fúrie, eene der 3 Furiën of wraakgodinnen; (fig.) wraakgodin, boosaardig wijf, helleveeg; woede.
furiëus, woedend, uitzinnig, dol. (bijval inoogsten.)
Furor, z. **Fureur**, **Furóre maken**, luïden of grooten **furtief**, heimelijk, diefachtig steelsgewijs.
Fuselier (beter **Fusilier**), (z. ald.).
Fúsie, smelting; giëting; het giëtsel, metaal- of erts-giëtsel; (fig.) de samensmelting van partijen, van stelsels, van verschillende klassen der maatschappij.
Fusionist, hij die het stelsel van ineensmelting aanleeft.
fusileeren, doodschieten (als krijgsstraf).
Fusilier, snaphaandrager, gewoon soldaat
Fust, **Fustage**, vaatwerk.
Fústie, aftrek van beschadigde waren. [woord].
Fustie, kind van eenen Blanke bij eene Mustie (z. dat

futiel, nietig, nietswaardig, voddig, armzalig.

Futiliteit, nietigheid, armzaligheid.

Futurum, toekomst; toekomende tijd (in de spraakunst).

G.

Gl. = gulden.

g. m. of **gl. m.** of **glor. mem.** = *gloriosæ memoriæ*, roemrijker gedachtenis.

Gr. m. (op recepten) = *grosso modo* (z. ald.).

Gabáre, Gabarra, klein, plat roeischip (tot in- en uitladen); nachtschip tot het visiteeren der in- en uitgaande schepen; lichter.

Gabél, (weleer:) elke indirecte belasting of impost; in Frankrijk), de zoutbelasting; (ook :) zoutmagazijn; tol-

Gádsteel, staal voor vijlen, messen, enz. (hek.

Gagaat, zwarte barnsteen; pekkool. (liefdeband.

Gáge, onderpand; dienstloon, soldij (**gagie**); **G, d'amour**, **gagné**, gewonnen.

Gaillard, vroolijke broeder of broer, rare snaak.

Gála, groot feest, inz. hoffeest; hofstaatsie; feestgewaad, staatsiekleed; **Gala-dagen**, staatsie-dagen (waarop de hovelingen in staatsiekleederen moeten verschijnen).

Galactométer, melkmeter, werktuig om 't gehalte of de vervalsching der melk te bepalen.

Galánt, verliefde minnaar, vrijer.

galánt, hoffelijk, welgemanierd, beleefd; voorkomend, gedienschtig (inz. jegens dames); verliefd, minziek; smaakvol (b. v. gekleed); **galante ziekte**, venuskwaal.

Galanterie, hoffelijk gedrag; voorkomendheid (jegens vrouwen); (ook:) minnehandel, boecleering, en (bij verregaand misbruik van 't woord (ook :) venuskwaal, galante ziekte. **Galanterieën**, **Galanterie-waren**, waren tot tooi en opschik, goederen, die men in een **galanteriewinkel** verkoopt.

Galanthomme, fijn beschaafd man, man naar de wereld; (**Homme galant**, saletjonker, vrouwenbeheger).

Galantine, tusschengerecht van gespekt hoendervleesch.

Galantisme, schijnkunde, oppervlakkig wetenschap.

Galeás, Galjás, groote galei, groot zeil- en roeischip.

Galei, breed roeischip. dat gemeenlijk door misdadigers (**Galeislavon, Galeiroeiers**), wordt voortgeroeid.

Galerij, overdekte gang in een gebouw; schilderij- of kunstzaal; mĳngang; de bovenste rij open plaatsen in schouwburgen; de toeschouwers aldaar.

Galimatias, Gallimathias, wartaal, onzin, brabbeltaal.

Galjás, z. Galeás.

Galjoen, Spaansch koopvaardij- en oorlogschip.

Gallego, Galliciër, bewoner der provincie Gallicië in Spanje; (ook:) de naam van den warmen, zoelen wind.

Gallicaansche Kerk, naam der R. K. Kerk in Frankrijk.

Gallicisme, Fransch taaleigen.

Gallië, het land der Galliërs (Frankrijk).

Gallimathias, z. Galimatias.

Gallionisme, onverschilligheid in zake van godsdienst.

Gallismus, de schedelleer van Dr. Gall. (Fransch is.

Gallomaan, hartstochtelijk bewonderaar van al wat

Gallomanie, overdreven zucht voor al wat Fransch is.

Gallon, Engelsche inhoudsmaat = 4,54346 liter.

Galmés, koolzuur zinkoxyde, kalamijn.

Galón, goud- of zilverboordsel.

galonneeren, met goud- of zilverboordsel beleggen.

Galóp, springloop, snelrit (van paarden); springdans.

Galoppáde, Engelsche springdans.

galoppeeren, in galop rijden of loopen; een galop dansen.

Galopin, loopjongen; boodschaplooper; keukenjongen.

galvaniseeren, een lichaam in een galvanischen (dierlijk-electrischen) toestand brengen, metaalprikkels aawenden of beproeven.

Galvanisme, de door Galvani (in 1791, te Bologna) ontdekte metaalprikkel op spieren en zenuwen, dierlijke electriciteit of aanrakings-electriciteit.

Galvano-magnetisme — Electro-magnetisme.

Galvanoplastiek, de door den Duitscher M. H. Jacobi (in 1879) gevonden kunst om metallieke afdrukken of vormen van eenig voorwerp langs den galvanischen weg te verkrijgen.

Garnbáde, luchtsprong, bokkesprong.

Gamba, Gambe, knieviool, basviool, die men met de knieën vasthoudt, violoncel.

Gambiet, Gambit, (in 't schaakspel:) misleidende zet met een pion van den raadsheer, den **Gambietlooper.**

Gamin, loopjongen, keukenjongen; Parijsche straatjongen.

Gamme, toonladder, toonschaal.

gáne! laat mij den slag (in 't omberspel).

ganceren, den slag laten loopen (in 't omberspel).

Ganymeed, Jupiter's schenker en lieveling; (fig.) zeer schoon jongeling; (soms ook:) schandjongen.

garanceeren, met meekrap verven, krappen.

Garancine, meekrap-verfstof.

garandeeren, z. garanteeren.

Garánt, borg, waarborg; borgstelling.

garanteeren, garandeeren, borg blijven; goed spreken.

garantie, waarborg, borgstelling, borgtocht, vrijwaring.

Garçón, knaap, ongehuwd man; oppasser, bediende in een koffhuis, logement, enz., (bij ons vaak:) Jan.

Gárde, wacht; wachter; uitgelezen manschap als afzonderlijke legerafdeeling. **G. du córps,** lijfwacht, uitge-

lezen corps ter persoonlijke beschutting. **G.-cham-pêtre**, veldwachter. **G.-chasse**, **G.-pêche**, koddebeier. **gardeeren**, bewaken, behoeden, behouden; **gardez-vous!** wacht u! pas op!

Garde-nationale, burgerwacht, schutterij, landweer.

Garde-rôbe, kleermaker, kleerkast; kledervoorraad.

Gardiaan, opperste, prior van een klooster.

Gars, Fransche naam der stationsgebouwen op spoorwegen.

Garmond, druklettersoort tusschen dessendiaan en galjard.

garneeren, van 't noodige voorzien; omzoomen, beleggen; van oplegself voorzien; voeren; stoffeeren.

Garneering, z. **Garnituur**.

garni, gemeubileerd. (belastingenschuldigen.)

Garnisair, soldaat als dwanginlegering bij achterstallige

Garnituur, **Garneering**, omzetsel, belegsel; versiering; toebehooren, volledig stel van bijeen behoorende dingen; (keukenterm).

Garnizoen, (fr. **Garnison**) krijgsbezetting, lig- of standplaats der soldaten.

garotteeren, knevelen, sterk binden.

Gas, elke onzichtbare, blijvend veerkrachtige vloeistof, elke luchtsoort, die van de dampkringslucht verschilt.

Gascôgner, grootspreker, praalhans.

Gasconnâde, pralerij, erge grootspraak, snoeverij.

Gasmeter, z. **Gazometer**.

gastreeren, **gastereeren**, een gastmaal geven; smulpartij houden; ook **gastrollen** geven, op een vreemd tooneel als actuur optreden.

Gastriloo, buikspreker. **Gastrilogie**, buiksprekerij.

gástrisch, wat het onderlijf, den buik, de maag aangaat.

Gastronomie, verfijnde kookkunst; lekkerbekkerij.

Gastronoom, kunstkok, fijne kok; lekkerbek.

gauche, linksch, scheef; onkundig, ongeschikt.

Gaucherie, linkschheid, onbeholpen gedrag, lomphheid.

gaudeamus (igitur)? laten we (dus) vroolijk zijn!

Gaudium, vreugde, verlustiging, pret.

gaufreeren, met een heet ijzer figuren op stoffen drukken, stoffen wateren. (muziek.)

Gavótte, vroolijke Fransche dans; de daarbij behoorende

Gaz, beter **Gas**.

gazeeren, met gaas of floers overtrekken, omsluiëren.

Gazette, nieuwsblad, courant, krant.

Gazometer, luchtmeter; groote ontvangbak voor 't brandbare gas in de gasfabriek; (ook:) het kastje, door hetwelk de hoeveelheid gebruikt gas wordt aangegeven, kortweg de meter genoemd.

Gazon, graszode; grasperk. (maken.)

gazonneeren, met graszoden beleggen; tot een grasperk **geabimeerd**, bedorven, ten gronde gericht. 1).

1) Woorden met het voorveegsel **ge**, die hier niet ge-

- geabonneerd, ingeteekend; vooruitbetaald.
geaccepteerd, aangenomen.
geaccordeerd, toegestaan; in schikking getreden.
geaccuseerd, beschuldigd; beticht.
geacharneerd, verwoed, verbitterd; verzot, sterk gezet op.
geacheveerd, voltooid, geëindigd; volkomen, uitmuntend in zijne soort.
geadopteerd kind, als eigen zoon of dochter aangeno-
geaffaireerd, druk, bedrijvig, veel omhanden hebbende.
geaffecteerd, gemaakt, gekunsteld, niet natuurlijk.
Geafideerde, vertrouwd persoon, vertrouweling.
Geaggregeerde, Geaggreëerde, toegevoegd ambtenaar, die den patroon mag vervangen en in zijne plaats teekent.
gealiëneerd, in 't verstand gekrenkt, krankzinnig; een Gealiëneerde, een krankzinnige.
gealimenteerd, verzord, verpleegd, onderhouden; een Gealimenteerde, iemand, die op kosten eener gemeen-
Gealliëerden, bondgenooten. (te wordt onderhouden.)
gealtereerd, ontroerd, ontsteld; bedorven, verminkt.
geamendeerd, verbeterd; (van wetten) door amende-
menten (z. ald.) gewijzigd of verbeterd.
geamnestieerd, in de amnestie (z. ald.) begrepen.
geamoveerd, ontzet (b. v. van een post); gesloopt, ge-
slecht, weggeruimd.
geangliseerd, op de Engelsche wijze gekortstaart.
geanimeerd, opgewekt, aangevuurd, bemoedigd; vroo-
lijk, druk.
gearticuleerd, geleid; duidelijk en bepaald uitgesproken.
geasphyxiëerd, door schijndood getroffen, in doodson-
macht gevallen.
geaspireerd, met aanademing uitgesproken.
geassorteerd, voorzien van alles, wat tot een winkel,
een handelstak behoort. (verzekerd.)
geassureerd, tegen schade (van brand, hagelslag, enz.)
geautoriseerd, van volmacht voorzien, gevolmachtigd.
geavanceerd, vooruitgeplaatst; gevorderd; bevorderd.
gebadineerd, geschertst; daar is niet mee gebadi-
neerd, dat is gemeend, dat is ernst.
gebalanceerd, in evenwicht gehouden, wederzijdsch op-
gewogen; afgesloten (van eene rekening).
gebaseerd, gegrond op, op een of anderen grondslag rus-
tend; uwe beschuldiging is niet gebaseerd, steunt
op geen gronden, is uit de lucht gegrepen.
Gebenedijde, gezegende, gezaligde, zaliggesprokene (van
de maagd Maria gezegd).

vonden worden, zoeken men op het woord zelf, b. v. ge-
accrediteerd op accrediteeren, gecontrasigneerd
op contrasignieren, gedeporteerd op deporteren,
geëlançeerd op elanceren, geprononceerd op pro-
nounceeren, enz.

geblam
naam g
geblase
geblase
blesse
geblok
vestin
geborn
geboss
(van f
gebrill
gebron
onmi
gecac
gecal
gecal
gecan
gecas
geld
gech
gech
gech
geci
geci
Gec
geco
de
sch
Gec
vo
gec
gec
gec
(d
gec
Gec
gec
gec
Gec
r
ge
ge
ge
ge
ge
ge
ge
ge
ge

- geblameerd**, belasterd; gelasterd, onteerd, in kwaden naam gebracht.
geblaseerd, uitgeput, door overmatig zingenot ontzenuwd.
geblesseerd, gekwetst; geraakt, gekrenkt, beleedigd. **Geblesseerde**, gewonde, gekwetste.
geblokkeerd, ingesloten, omsingeld (van eene belegerde vesting of stad).
geborneerd, begrensd, beperkt; bekrompen, kleingeestig.
gebosseleerd, gedreven, met verheven figuren bewerkt (van goud- of zilverwerk).
gebrillanteerd, met diamanten omzet.
gebrouilleerd, onderengemengd, verward; oneens, in onmin levend.
gecacheerd, verborgen, bedekt, geheim.
gecalangeerd, aangehaald, beboet.
gecalqueerd, doorgeteekend; nagetrokken.
gecampeerd, gelegerd, te veld liggend.
gecasseerd, afgezet (uit post of bediening); uitgemer-
geld, uitgeput door zingenot. (betooverd).
gecharmeerd, bekoord, ingenomen, opgetogen, verrukt.
gechauseerd, met kousen en schoenen (of laarzen) aan.
gechineerd, z. **chineeren**.
geciteerd, gedagvaard.
geciviliseerd, beschaafd, welgemanierd.
Gecoaliseerden, verbondenen, bondgenooten.
gecombineerd, samengesteld, vergeleken en berekend;
de gecombineerde armee, het uit troepen van verschillende natiën samengesteld leger.
Gecommitteerden, afgevaardigden, lasthebbenden, ge-
volmachtigden.
gecompliceerd, ingewikkeld; z. **compliceeren**.
gecompromitteerd, blootgegeven aan schande, schade, enz.
geconcessionneerd, bewilligd, ingeruimd, toegestaan
(door de regeering). (waard).
geconditionneerd, wel of kwalijk in zijn toestand be-
Geconfedereerden, z. **Gecoaliseerden**.
geconfisqueerd, verbeurd verklaard.
geconserveerd, bewaard, onderhouden.
Geconsolideerden, fondsen of schulden, voor welker
rentebedrag zekere staatsinkomsten zijn aangewezen.
geconstateerd, gestaafd, bekrachtigd.
geconsterneerd, ontsteld, onthutst, verbaasd.
geconstipeerd, hardlijvig, verstopt.
geconstitueerd, z. **constitueeren**.
geconsulteerd, geraadpleegd.
geconsumeerd, verteerd, opgebruikt.
geconsummeerd, voltooid, voltrokken.
gecontinueerd, voortgezet, vervolgd.
gecontrariëerd, gedwarsboomd, tegengewerkt.
gecorrigeerd, verbeterd.
gecostumeerd, naar den tijd gekleed of ingericht.
gecreëerd, geschapen; benoemd, verkozen; opgericht.

gecultiveerd, aangekweekt; beschaafd.

gedamasceerd, met goud of zilver ingelegd (staalwerk); uit staalreepen van verschillende hardheid aaneengesmeed en daardoor gevlamd gemaakt; vlammig geëst (degenklingen); met ingeweven bloemen of andere figuren.

gedebaucheerd, verliederlijkt.

gedebordeerd, uit de oevers getreden; een g. mensch, een uitspattend, liederlijk mensch.

gedecideerd, besloten, vastberaden, stout.

gedecolleteerd, met blooten hals en boezem.

gedeconteranceerd, bedremmeld, verward,

gedecoreerd, met een ordelint versierd.

gedecreteerd, vastgesteld, besloten.

gedegageerd, ongedwongen, los, vrijmoedig.

gedegradeerd, verlaagd, van ambt of waardigheid ontzet.

gedelabreerd, vervallen, bouwvallig; gehavend.

Gedelegeerden, afgevaardigden; aangewezen schuldenaars; rechters, die ter beoordeeling van eene zaak bijzonder zijn aangewezen.

gedelibereerd, overwogen, in overweging genomen.

gedepêcheerd, afgezonden. (tijde gedaan.

gedeplaceerd, misplaatst; kwalijk aangebracht; ten ongedeponeerd, neergelegd; in bewaring gegeven.

Gedeporteerde, gebannene en naar een bepaald oord gedepreveerd, verdorven. (weggevoerde.

Gedeputeerde, afgevaardigde des volks, lid eener kamer van volksvertegenwoordigers, gelijk die in een bepaalde monarchie bestaan; **gedeputeerde**, afgevaardigde; g. Staten.

gedesangeerd, in de war (van verstand, van fortuin).

gedesabueerd = **gedetrompeerd**.

gedesigneerd, voorloopig benoemd, erkend, aangewezen.

gedesillusionneerd, uit de begoocheling gebracht, beter

gedesinteresseerd, belangeloos. (ingelicht.

gedesoeuvreerd, werkeloos, ledig.

gedesoleerd, verwoest; troosteloos.

gedesorganiseerd, verbroken van samenhang, ontbonden, in wanorde gebracht.

gedesoriënteerd, het spoor bijster, in de war, onzeker.

gedestineerd, bestemd. [(van troepen).

gedetacheerd, losgemaakt; afgezonderd en uitgezonden

gedetailleerd, omstandig, breedvoerig, in bijzonderheden.

gedetermineerd, besloten, bepaald; vastberaden, onverschrokken, stout, koen. (beter ingelicht.

gedetrompeerd, uit den droom of de dwaling geholpen,

gedevolpeerd, ontwikkeld.

gedevolveerd, door 't recht van devolutie of door aanbevalling verkregen, aanbevalen. (gebracht.

gedirigeerd, bestuurd, geregeld; gericht, in de richting

gedisciplineerd, aan goede tucht gewend.

gediscrediteerd, te kwaden faam staande, z. bij **disciplineeren**.

gedis

gew

gedis

gedis

gedis

gedi

gedi

gedi

ste

gedi

gedi

ged

ged

w

ged

ged

fe

ged

ge

ge

ge

g

ge

ge

ge

ge

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

g

- gediscutiëerd, overwogen, nauwkeurig onderzocht, wel gewikt en gewogen.
- gedispenseerd, vrijgesteld, ontheven, verschoond.
- gedisperseerd, verstrooid, verspreid. (humeurd.)
- gedisponeerd, beschikt, betrokken; wel of kwalijk gedisproportioneerd, in slechte verhouding, onevenredig.
- gedisputeerd, getwist; bestreden.
- gedistilleerd, overgehaald; **gedistilleerde wateren**, sterke dranken. (zeer fatsoenlijk.)
- gedistingeerd, onderscheiden; aanzienlijk, voornaam.
- gediverteerd, vermaakt, verlustigd.
- gedivideerd, gedeeld, verdeeld.
- gedomiciliëerd, gehuisvest, woonachtig, een bepaalde woonplaats hebbende (z. ook op **domiciliëeren**).
- gedoteerd, begiftigd; van zekere inkomsten voorzien.
- gedresseerd, afgericht (van dieren); gedrild, goed geoefend (van soldaten). (geleid.)
- gedupeerd, bedrogen, gefopt, beet genomen, bij den neus geëchappeerd, ontsnapt, ontkomen; ontgaan, ontvallen.
- geëchauffeerd, verhit, warm geworden; driftig, boos.
- geëblanceerd, hoog en dunstammig; slank, rank en mager van gestalte.
- geëmancipeerd, vrijgelaten, vrijverklaard, uit slavernij of lijfgeenschap ontslagen.
- geëmigreerd, uitgeweken, naar een ander land verhuisd.
- geëmployeerd, gebezigd, gebruikt. **Geëmployeerde**, beambte, inz. van minder rang.
- geëmporteerd, oplopend, driftig.
- geëmpresseerd, haast hebbende, druk bezig.
- geëngageerd, verbonden, verplicht, gehouden; **zij is g.**, zij verkeert, vrijt, is verloofd.
- geëvaporeerd, vol grillen en inbeeldingen.
- geëxalteerd, opgewonden, overspannen. **Geëxalteerden**, zij, die tot eene overspannen politieke partij behooren.
- geëxecuteerd, uitgevoerd, volbracht; door rechtsdwang-middelen genoodzaakt; te recht gesteld.
- Geëxileerde**, gebannene, banneling, balling.
- geëxpidiëerd, verzonden, uitgevaardigd; naar de andere wereld geholpen.
- geëxpireerd, ontzield; afgeloopt, vervallen.
- geëfarceerd, opgevuld, met vulsel (**farce**, hakvleesch, kruidenrijen, enz.) volgestopt en toebereid.
- geëfatigeerd, vermoeid, mat; (fig.) van een veel bewogen leven. z. **Fatigeeeren**.
- geëfigureerd, met figuren, gebloemd (van stoffen).
- geëfingeerd, enkel gedacht, niet werkelijk voorhanden; **g—e munten**, zulke munten, naar welke wel gerekend wordt, maar die niet werkelijk bestaan; **g—e rekening**, geraamde, vermoedelijke rekening. (**conto finto**).
- geëforceerd, gedwongen; opgevuld (in deze beteekenis deugt het woord niet; het moet zijn **gefarceerd** (z. ald.).
- geëformaliseerd, stijf aan vormen gehecht.

- gefortuneerd**, vermogend, rijk.
geganteerd, met handschoenen aan.
gegêneerd, belemmerd.
gegradueerd, met eene academische waardigheid bekleed.
gehardeerd, gewaagd, gevaarlijk, vermetel.
gehebêteerd, geheel stompzinnig geworden, verstompt,
Gehëna, de hel, de helsche poel. (dom gemaakt.)
gehonoreerd, vereerd, aangenomen en betaald (v. wissels).
geillimiteerd, onbeperkt, onbegrensd
geillustreerd, met platen, vignetten, enz. opgeluisterd;
 opgehelder, toegelicht; beroemd gemaakt.
geïmpagneerd zijn, verplicht of verantwoordelijk zijn.
geïmpliceerd, mede in betrokken, verwickeld.
geïncenseerd, bewierookt.
geïncrimineerd, voor misdadig of strafbaar gehouden;
 het **geïncrimineerde artikel**, woord, enz., dat, waar-
 op de beschuldiging van het te laste gelegde feit berust,
 waarin de overtredding vervat is.
geïndigneerd, verontwaardigd, boos.
geïndisciplineerd, zonder tucht; niet geoefend.
geïndisponceerd, ongenegen; ontstemd, onpasselijk.
geïnteresseerd, bij betrokken; zelfzuchtig, wingierig.
geïsoleerd, op zich zelf staande, van alles afgezonderd.
Gelatine, geleïstof.
Gelatinous, geleïachtig.
Gelei, slijmig verdikt vocht, gestremd of gestold sap van
 dier- of plantstoffen, dril.
gemarineerd, in gekruide pekelsaus (marinade) inge-
 maakt; (ook:) door zeewater bedorven.
gemaskeerd, bedekt, onzichtbaar.
gemaskerd, met een mom of masker, verkleed, vermomd.
gemêleerd, vermengd; doorgeschud; bemoeïd.
Gëmini, de Tweelingen (sterrenbeeld des dierenriems).
Gëmmen, edelgesteenten, inz. gesneden steenen, ring-
gemodereerd, gematigd. (steen.)
gënant, belemmerend, bezwarend, lastig, hinderlijk.
Gëndârme, gewapend, landruiter; politie-soldaat.
Gëne, dwang, belemmering.
Genealogie, geslachtenkunde, stamboom. (ter.
genealogisch, geslachtenkundig, als een geslachtenregis-
Genealoog, **Genealogist**, geslachtenkundige; stamboom-
 maker.
gëneeren (zich), zich dwang aandoen, zich enig onge-
 mak opleggen of getroosten; zich aan den dwang der
 beleefdheidsvormen onderwerpen; **gëneer je niet**, doe
 of je thuis waart.
genegotiëerd, onderhandeld; verhandeld, omgezet; aan-
 gegaan, gesloten (b. v. van eene leening).
Generaal, veldheer, heirvoerder.
generaal, algemeen; (in samenstellingen:) opper- of
 hoofd-, enz., b. v. **generaal-conto**, hoofdberekening;
generale kaart, de kaart van een geheel werelddeel;

gener
 Genera
 Genera
 Genera
 algem
 Gener
 slacht
 genere
 genere
 generi
 nerie
 Gener
 heid,
 Gëne
 boek
 Gëne
 digd
 genia
 Geni
 vind
 Geni
 heid
 (oo
 eur
 Gen
 Gen
 Gëne
 Gen
 se
 lij
 Gen
 Gen
 gen
 Ge
 Ge
 le
 Gë
 d
 Gë
 Ge
 ge
 G
 g
 G
 G
 G

- generale staf**, de hooge bevelvoerende officieren van
Generalisatie, algemeenmaking. (een regiment.
Generalissimus, opperveldheer.
Generaliteit, algemeenheid; gezamenlijke heirvoerders;
 algemeene Staten.
Generatie, teling, geslachtsvoortplanting; menschenge-
 slacht; de gelijktijdig levende menschen.
genereeren, telen, verwekken, voortbrengen.
genereus, edelmoedig, grootmoedig, mild.
générisch, generiek, tot het geslacht behoorende; **ge-
 nerisch onderscheid**, geslachts-onderscheid.
Generositeit, edelmoedigheid, onbaatzuchtigheid, mild-
 heid, milddadigheid.
Génesis, ontstaan, wording; naam van Mozes' eerste
 boek, scheppingsgeschiedenis.
Genét, Spaansch paardje, klepper; kleine, wel geëvenre-
 digde hengst.
geniaal, scheppend, vindingrijk, vernuftig, vol genie.
Genialiteit, oorspronkelijke geestkracht, verstandsgave;
 vindingskracht.
Genie (het), natuurlijke aanleg, aangeboren schrander-
 heid, oorspronkelijkheid, vindingrijke, scheppende geest;
 (ook:) lust, behagen, trek, zin. **De genie**, de ingeni-
 curs- of krijgswetenschap.
Genitaliën, deeldeelen, geslachtsdeelen.
Genitivus, **Genitief**, tweede naamval, (bezitter, teler).
Génus, beschermgeest, schutsengel; de geest eener zaak.
Genre, geslacht, soort; manier, trant, stijl. **Genre-
 schilderij**, voorstelling van een tooneel uit het dage-
 lijksch leven, volkstaferaal.
Gensdärme, z. **Gendarme**.
Gentielen, (bij christenschrijvers:) heidenen.
gentil, aardig, lief; wellevend, hupsch.
Gentilhomme, edelman, adellijk persoon.
Gentillesse, aardigheid, vriendelijkheid; hupschheid, wel-
 levendheid; bevalligheid.
Gentleman (meerv. **Gentlemen**), heer, man van opvoe-
 ding of stand, fatsoenlijk man.
Géntry, (in Engeland:) de lagere of kleine adel.
Genusflexie, kniebuiging. (zuiver, rein.
genüen, aangeboren; echt, onvervalscht, onvermengd,
Genuiniteit, echtheid, onvervalschtheid.
Genus, (pl. **Génera**) geslacht (zoo in de natuur als in
 de spraakkunst); soort; **genus irritabile vatum**, het
 kitteloorig dichtervolk.
geoccupeerd, druk, met bezigheden overladen.
Geoesie, kunst der land- of veldverdeeling, aardmeting,
 landmeting.
Geognosie, **Geognostiek**, kennis van de samenstelling
 der vaste aardkorst, bergkunde.
Geognóst, aardlagenkenner, bergkunde.
Geogonie, **Geogenie**, aardvorming.

148 Geograaf—geresolveerd.

- Geograaf**, aardrijksbeschrijver, aardrijkskundige.
Geographie, aardrijksbeschrijving, aardrijkskunde.
geographisch, aardrijksbeschrijvend, aardrijkskundig.
Geologie, aardleer, leer van de wording der aarde.
Geometrie, aardmeting; meetkunde.
Georama, aardtafereel, tafereel, dat naar alle zijden een overzicht van de aarde geeft.
georganiseerd, naar den eisch ingericht, bewerktuigd.
Geoscoop, aardbeschonwer.
geparenteerd, vermaagschap.
geparfumeerd, geurig, van geuren doortrokken.
geparodiëerd, op bespottelijke wijze nagebootst.
gepassioneerd, hoogst ingenomen met, zeer verzot op.
gepetrifiëerd, versteend.
gepiqueerd, gebelgd, beleedigd.
gepolitoerd, geglanst, gepolijst. (aantrekken.)
geporteerd voor iemand zijn, zich iemands zaak sterk
geposeerd, gezeten; gezet; bedaard, bezadigd.
gepousseerd, voortgedreven, voortgeholpen.
gepremediteerd, te voren bedacht, opzettelijk.
gepreoccupeerd, vooringenomen.
geprescribeerd, verjaard, aanbevalen, verstorven.
gepresseerd zijn, geen tijd hebben, haast hebben.
geprolongeerd, verlengd, de betaling tot een lateren dag uitgesteld.
gepromoveerd, bevorderd, tot den doctorsgraad verheven.
geproportioneerd, geëvenredigd, naar juiste verhouding.
geprotecteerd, beschermd, begunstigd.
geprotesteerd, met protest teruggezonden (van wissels); tegen ene kwetsing of benadeeling van zijn recht wettelijk opgekomen.
gequalificeerd, bevoegd, door de bevoegde macht aangesteld; **g.-e diefstal**, diefstal, die met verzwarende omstandigheden gepaard gaat.
geraffineerd, gelouterd, verfijnd; doorkneed, doortrapt.
geramasseerd, kloek en sterk, vierkant, gespierd.
Gerant, zaakvoerder; verantwoordelijk uitgever of eerste redacteur van een dagblad of tijdschrift.
gerechercheerd, uitgezocht, keurig; allerzorgvuldigst afgewerkt.
gerecommandeerd, aanbevolen; **g.-e brief**, aanbevolen brief, van welken de afzender zich een ontvangstbewijs door de postdirectie laat uitreiken.
gereeren, besturen; **zich g.**, zich gedragen; zich uitgeven voor iets.
Gereformeerden, hervormden, aanhangers en volgelingen der leer van Zwinglius en Calvijn.
geremplaceerd, in eens anders plaats getreden, inz. in den krijgsveld.
gerenommeerd, befaamd, vermaard; berucht.
gereserveerd, voorbehouden.
geresolveerd, besloten, koen, moedig, van kort beraad.

geretir
 gereüs
 Germa
 duitse
 Germa
 Germa
 navol
 v o o r
 den;
 gefal
 mij b
 Germ
 van
 Germ
 germ
 gerou
 gesai
 (b.
 gesat
 gesig
 soor
 gesit
 vin
 geso
 eise
 gest
 Gest
 Ges
 bij
 Ges
 gest
 ges
 ges
 ges
 get
 get
 get
 get
 get
 Ge
 v
 n
 z
 ge
 ge
 G
 G
 G
 G
 G

geretireerd, ingetogen, eenzaam, op zich zelve levend.
gereüsseerd, gelukt, geslaagd.

Germaansch, van Duitschen oorsprong, of stam, Oud-duitsch, Duitsch.

Germanië, het land der Germanen, Deutschland.

Germanisme, Hoogduitsch taaleigen; afkeurenswaarde navolging van een Hoogduitsch woord of gezegde (b. v. voorradig, hd. vorrätzig, d. i. in voorraad, voorhanden; dat is mij opgevallen, hd. das ist mir aufgefallen, d. i. dat heeft mijne aandacht getrokken, heeft mij bevreemd, enz., enz.).

Germanist, kenner en leeraar van het Duitsche recht van de Duitsche taal en geschiedenis.

Germinatie, kieming, uitspruiting, kiemtijd.

germineeren, ontkiemen, uitspruiten.

geroutineerd, geoefend, bedreven, vlug, doorkneed.

gesaïssieerd, getroffen, door iets aangegrepen worden (b. v. schrik, enz.). (lijkend.)

gesatineerd, als satijn bewerkt, naar satijn of atlas gesignaleerd, geseind, door teekens bericht; door persoonsbeschrijving kenbaar gemaakt; uitgemunt.

gesitueerd, gelegen; in een zekeren toestand zich bevindend.

gesorteerd, in soorten bijeengevoegd; van al het vereischte wel voorzien, (b. v. zulk een winkel).

gestationneerd, aangesteld; geplaatst, gelegen.

Gesten, gebaren, lichaamshoudingen, handbewegingen.

Gesticulatie, handbeweging in 't algemeen, gebarenspeel bij het spreken of redevoeren.

Gétië, verrichting, bestuur, beheervoering.

gestipuleerd, vastgesteld, afgesproken, bepaald.

gestomacheerd, geërgerd, boos. [(kwik).]

gesublimeerd, (bij chemisten) in de hoogte gedreven

gesubordineerd, ondergeschikt, onderdanig.

getiërceerd, tot op een derde teruggebracht.

getrainceerd, getalmd; op de lange baan geschoven.

getravailleerd, afgemat, gekweld.

getravesteerd, belachelijk ingekleed.

getroubleerd, niet wel bij 't hoofd.

Geus, bedelaar, scheldnaam der Protestanten; kleine vlag van de boegspriet; gieteling, prismatische ijzer-massa, gelijk die onmiddellijk uit den smeltoven in het zand gegoten wordt.

gevaccineerd, ingeënt met koepokstof.

geverseerd, geoefend, bedreven, ervaren.

Giaur, ongeloovige (verachtelijke benaming van alle niet-Mohammedanen bij de Turken).

Gienje, z. **Guinee**. (te boot van ijzerblik.)

Gig, eenspannige open gaffelwagen met twee wielen; lich-gigantésk, gigantisch, reusachtig.

Gingang, **Gingham**, Oost-Indische katoenen stof, soms met schors gemengd.

150 Ginseng—Glyphographie.

- Ginseng**, wortel van kruidigen smaak en zenuwprikkelende kracht (in China zeer hoog geacht).
- Gióvine Itália**, het jonge Italië (naam van de politieke partij, die de eenheid van Italië beoogde en tot stand bracht).
- Gipsy**, pl. **Gipsies**, bij de Engelschen wat wij Heidenen noemen, z. **Zigeuners**.
- Girandóle**, veelarmige staande lichter of kandelaar; vuurrad, vuurzon bij vuurwerken.
- gireeren**, een wissel aan een ander overdragen.
- Giro**, omloop, geldsomloop; het overdragen (endosseeren) van een wissel op een ander; vergaderplaats der kooplieden tot afdoening van zaken.
- Girobank**, overschrijvings- of aanwijzingsbank, bij welke geldsommen door enkel aan- en afschrijven van den een op den ander worden overgedragen.
- Girondisten**, **Girondijnen**, aanhangers der **Gironde**, d. i. de gematigde republikeinsche partij in de Fransche revolutie van 1789.
- Gitaar**, speeltuig met 6 tot 10 snaren, die met de vingers getokkeld worden.
- Gitános**, in Spanje de naam der Heidenen. z. **Zigeuners**.
- Glace**, ijs, kunstmatig bereid ijs (als verfrisschende lekglaceeren, blinkend maken, glanzen. [kernij]).
- Glacé-handschoenen**, geglansde handschoenen.
- Glacis**, veldborstwering der buiten-vestingwerken.
- Gladiátor**, zwaardvechter bij de Oud-Romeinsche schouwglanduleus, klierachtig, klierig. (spelen).
- glazeeren**, glazuren, verglazen, met glazuur bedekken.
- Glazuur**, verglaasd, glasstofbedekking.
- Glazscher**, ijsveld in de hooge alpendalen.
- Glissade**, uitglijding (van den voet); afglijding van de degenkling (bij het scherm); sleep- of glijpas (bij het dansen (ook pas glissé geheeten).
- globaal**, over 't geheel genomen, bij wijze van overslag of raming, begrootenderwijze.
- Globe**, kogel, bol; kunstmatige aard- of hemelbol.
- globuleus**, kogelvormig, bolvormig.
- Gloria**, **Glorie**, roem, heerlijkheid; **straalkrans**; **Gloria in excelsis Géó**, ere zij God in de hoogte
- gloriëus**, roemrijk, heerlijk; ook grootsprekend.
- Glorificatie**, verheerlijking.
- glorificeeren**, verheerlijken. (glossen).
- Glossarium**, alphabetisch gerangschikte verzameling van
- glósse**, duister, verklaring behoevend woord; uitlegging, verklaring, kanteekening, inz. afkeurende, hekelende aanmerking. (ken).
- glosseeren**, aanmerkingen, inz. afkeurende, op iets ma-
- Gluten**, lijmstof, kleefstof, plantenlijm.
- glutineus**, kleverig en lijmig. (snijden).
- Glyphiek**, **Glyptiek**, kunst om in steen of metaal te
- Glyphographie**, nieuw uitgevonden manier om koper-

- platen tot de beteekening en den galvanischen afdruk
Glypten, gesnedenen steenen. (voor te bereiden.
Glyptothek, verzameling van gesneden steenen, ook in
't alg. van beeldhouwwerk; kabinet daarvan.
Gnómen, aard- of bergeesten; (ook:) leer-, zinspreuken.
gnómisch, in spreuken vervat, spreukvormig.
Gnómon, stijl des zonnewijzers; astronomische wijzer.
Gnósis, (gewaande) openbaring; — diepere kennis der
christelijke leer.
Gnostieken, geheimkenners, godswijzen (dweepers).
Gnóstisch, geheimkundig (dweepziek in gods.).
Gobelins, Fransche tapijten met ingewerkte figuren.
God-dam, God verdo(e)m'me (Engelsch vloekwoord).
Godiveau, pasteltje van gehakt vleesch, worstpateitje.
God save the king, God behoede den koning (aanvangs-
woorden van 't bekende Engelsche volkslied).
Goelétte, klein schip van 50—100 ton, schooner.
Gójim, niet-Joden (Heidenen en Christenen).
Góliath, reus, reusachtig mensch.
Gom-elastiek, veerkrachtige gom, vederhars, caoutchouc.
Góndel, plat en overdekt vaartuig in Venetië.
Gondelier, gondelschipper.
Gong, **Gonggon**, soort van tam-tam of handtrommel der
Indiërs, die bij 't zingen met een stok geslagen wordt.
Goniometer, hoekmeter (werktuig).
Goniometrie, hoekmeetkunst.
Gordiaansche knoop, onoplosbare knoop, hoogst inge-
wikkelde zaak, schijnbaar onoverwinnelijke zwaarigheid.
Gorgónen, drie vrouwelijke monsters (uit de mythologie)
met slangenharen, ontzettende tanden en metalen klau-
wen, wier aanblik deed versteen. (rend.
gorgónisch, vreeselijk, monsterachtig; in steen verande-
Gothisch, den Gothen eigen, hun behoorende; ouderwetsch,
oudvaderlijk, oudduitsch.
Gouache, het schilderen met waterverf, waarin een wei-
nig gom is opgelost.
Goulard-water, verkoelend en opdrogend loodwater.
Goulú, vraat, gulzigaard, slokop.
Gout, smaak.
gouteeren, proeven, smaken; mogen lijden; goedkeuren.
Gouvernante, landvoogdes; kinderopvoedster (in een
gezin).
Gouvernement, regeering, staatsbeheer; gezamenlijke
staatsbestuurders; (ook:) bureaux van een provinciaal
bestuur; gebouw waarin dit zijne zittingen houdt.
gouverneeren, besturen, beheerschen, regeeren.
Gouverneur, bestuurder eener provincie; (in Nederland
nu commissaris des konings geheeten); landvoogd; huis-
opvoeder en leermeester.
governo, bericht, naricht, richtsnoer.
Grace, aardigheid; genade; minzaamheid, bevalligheid,
gracie (z. **Gratie**).

- graciöus**, bevallig, liefelijk, innemend, minzaam.
- Gradatie**, trapsgewijze opklimming of vooruitgang.
- gradeeren**, louteren, veredelen, tot een hooger en graad van deugdelijkheid brengen.
- Gradeerhuis**, lekwerk, verdampingshuis (voor 't zoutwater).
- gradueel**, trapsgewijze, bij opklimming.
- gradueeren**, naar graden of trappen afdeelen; een academische waardigheid toedeelen.
- Gracisme**, Grieksch taaleigen.
- Græcomanie**, overdreven zucht voor al wat Grieksch is.
- Grammaire**, **Grammatica**, spraakleer, spraakkunst.
- grammaticaal**, de spraakleer betreffende, taalkundig.
- Grammaticus**, spraakkunstenaar, taalkundige; **Grammatici cértant**, de taalkundigen (de geleerden) twisten (er over), — zijn het niet eens.
- Gramme**, wichtje (gewichtseenheid in Frankrijk), duizendste deel van een kilo of Nederlandsch pond.
- Graanaat**, gering rood edelgesteente; (ook:) een met kruit gevulde werp- of springkogel; vrucht des granaatbooms; de boom zelf.
- Grandes**, de grooten, hoogadellijken in Spanje.
- Grand merci**, grooten dank, wel verplicht.
- Grand-seigneur**, groot, trotsch heer; de sultan.
- grandiöus**, **grandioso**, grootsch, verheven, majestueus.
- Grand-teint**, echte of blijvende kleuren (op lakens, enz.), in tegenstelling met **petit-teint**, onechte, niet blijvende, licht verschietende kleuren.
- Graniet**, kernsteen, korrelsteen (zeer harde steensoort).
- Granuleer-machine**, korrelmachine, werktuig ter vervaardiging van metaalkorrels.
- Graphiek**, (lat. *graphica*) schrijf-, teeken-, schilderkunst; (ook:) diplomatische schrijf- of schriftkennis.
- Graphiet**, potlooderts, zwart teekenkrijt.
- graphisch**, schriftelijk, door schrijfteekens of door figuren voorgesteld, beschrijvend, teekenend.
- grasseeren**, woeden, heerschen (van ziekten).
- grátias (tibi ago)!** (ik zeg u dank! ik dank u!
- graticuleeren**, overtraliën, z. **craticuleeren**?
- Grátie**, genade; gunst; bevalligheid. De 3 **Gratiën**, de 3 bevalligheden (Aglája, Thália, Euphrósyne).
- gratiöus**, z. het betere **graciöus**. (ding.)
- Gratificatie**, gunstgeschenk; vereering; toelage; vergoe
- gratificeeren**, genade schenken; vereeren; vergoeden.
- grátis**, om niet, kosteloos.
- gratuit**, vrijwillig; **Don gratuit**, overplichte gift.
- Grátulant**, gelukwensch.
- Gratulatie**, gelukwensch, heilwensch.
- gratuleeren**, gelukwenschen.
- Gravámen**, (pl. *gravámina*), bezwaar, zwaarigheid,
- graveeren**, door insnijding in metaal, hout, marmer, edelsteenen, afbeelden of voorstellen, kunstig griffelen; (ook wel:) bezwaren.

Grav
Grav
eens
Grav
Grav
plaa
Graz
Grie
Grie
Grie
tijd
is (
len
pau
Gren
Grib
Grie
Grif
g.
Grif
arc
Grill
grim
ban
Gri
Grip
ver
Grip
Gris
zed
Gris
Gro
hoe
groc
Gro
en
Gro
Gro
Gro
Gro
een
Gro
de
sta
Gró
Gro
gros
dri
Gro
gros
ges
Gro
grot

- Graveur**, kunstsnijder (vgl. graveeren).
Gravité, zwaartekracht, werking van de eigene zwaarte eens lichaams. (aangenomen waardigheid).
Graviteit, zwaarte; deftigheid; stijve plechtstatigheid.
Gravüre, bet kunstsnijdcn; de graveerkunst; gegraveerde plaat; afdruk daarvan, plaat, koper-, staalplaat.
Gregosio, innemend, liefvallig, bevallig.
Gregoriaansch, door paus Gregorius XIII ingevoerd.
Gregoriaansch jaar, het jaar, zooals het in zijn tijdduur onder paus Gregorius verbeterd en vastgesteld is (in onderscheiding van 't Juliaansche jaar). **G-e k-a-l-e-n-d-e-r**, de almanak, de tijdrekening volgens de onder paus Gregorius XIII, ingevoerde verbeterde tijdrekening.
Grenadier, keursoldaat der infanterie.
Griblette, op den rooster gebraden varkenslapjes.
Griep, z. **Grippe**.
Griffi, gerechtsschrijfkamer, bureau der rechtsakten; ter g. dsponseeren, (fig.) op de lange baan schuiven.
Griffier, gerechtsschrijver, opzichter van 't gemeente-archief.
Grillage, rasterwerk, traliwerk, hekwerk.
grimasseeren, gezichten trekken, grijnzen, leelijke gebaren maken.
Grimassen, leelijke gebaren, grijnzen, fratsen.
Griphen, raadsels, charaden, logogryphen en dergelijke vernuftsspelen. (koudheid, griep.
Grippe, epidemische aanstekende longandoening of ver-
Grisette, meisje van geringe afkomst en betwijfelbare zeden, coquet naaistertje of dienstmeisje te Parijs.
Grison, ontvlambaar gas in de kolenmijnen.
Groep, samenstelling van vele voorwerpen tot een geheel; hoop, volkshoop.
groepceeren, bijeenplaatsen, tot een geheel verzamelen.
Grog, drank van water, rum (of brandewijn, jenever enz.) en suiker. (te bevestigen).
Gromatiek, kunst om eene legerplaats neer te slaan en
Groom, bediende, rijknecht, palfrenier.
Gros, twaalf dozijn; groote hoop, menigte.
Gros-avontuur-contract, zeehandelsverdrag tusschen een koopman en een schipper.
Gros de Naples, zware zijden stof uit Napels. **Gros de Tours**, sterke zijden stof, die veel in de Fransche stad Tours gemaakt wordt.
Gróshandel, handel in 't groot. (stuk.
Grosse, eerste afschrift van een oorspronkelijk notariéel
grosseeren, eene grosse maken; (ook:) vergrooten; overdrijven; grootspreken.
Grossier, **Grossist**, koopman in 't groot.
grosso modo, ten ruwste, ongeveer; grof gestooten of gesneden (op recepten afgekort gr. m.).
Grot, hol, kunsthol, schelpspelonk.
grotésk, wonderlijk, grillig, zeer zonderling.

- Grotésken**, onnatuurlijke, wonderlijke figuren; vreemdsoortig beeldwerk van menschen- en dierengestalten, met loof, en bloemwerk schijnbaar regelloos verbonden.
- Gruyère**, **Grayère-kaas**, groene, sterk riekende, zeer gezochte Zwitsersche kaas.
- Guáno**, (ook **Huáno**), vogelmest, mestaarde der vogelzwermen inz. op de Zuidzee-eilanden, aan de Peruaansche
- Gueridón**, soort van hooge kandelaar, knaap. (kust.)
- Guerillas**, Spaansche licht gewapende, ongeregelde troepen in de gebergten.
- gueule**, (in de heraldiek), rood, de roode kleur.
- Guide**, gids, wegwijzer; richtman bij 't exerceeren.
- guillocheeren**, met dooreengevlochten lijnen versieren.
- Guillotine**, valbijl (onthoofdingswerktuig).
- guillotineeren**, onthoofden door de valbijl. [(z.ald.)]
- Guinee**, **Guinje**, Engelsche goudmunt 21 Eng. shillings
- Gúipure**, verheven borduurwerk; bestikking eener teekening met goud- en zilverdraad.
- Guirlande**, bloemkrans, bloemslinger.
- Guitár**, z. **Gitaar**.
- Gúmmi**, plantenslijm, slijmhars, gom; **G. elásticum**, elastieke gom, gomelastiek, vederhars, caoutchouc. **G. guttæ**, gittgom, geelhars.
- Gústus**, smaak; de **gústibus non est disputandum**, over den smaak valt niet te twisten.
- Gútta-pércha**, veerkrachtige gom uit een Indische boom, van welke men tegenwoordig eene menigte voorwerpen vervaardigt. (keelletter.)
- gutturaal**, tot de keel behoorende; **gutturale letter**,
- Gyges** (ring van), het middel om zich onzichtbaar te maken, al zijne wenschen vervuld te zien.
- Gymnásium**, geleerde school, latijnsche school, op welke de jongelieden tot de universiteit voorbereid en ook in de moderne talen onderwezen worden.
- Gymnastiek**, leer of kunst der lichaamsoefeningen.
- gymnástisch**, de gymnastiek betreffend; lichaam- of krachtoefenend.
- Gymnopóden**, barvoeters (monniken).
- Gymnosophisten**, Indische wijzen of wijsgeeren, die meest naakt gingen en zich alle genoegens ontzeiden.
- Gynaecocratie**, vrouwenregeering, —heerschappij.
- Gynakomaan**, vrouwengek.
- Gyromántie**, waarzeggerij uit getrokken kringen of cirkels,
- Gyrovaag**, rondtrekkend bedelaar, landlooper; bedelmonnik.

H.

H. H., verkorting van Hare Hoogheid.

H. M., verk. van Hare Majesteit.

HH. MM., verk. van Hunne Majesteiten.

H. S., verk. van Heilige Schrift.

Habeas-corpus-acte, de engelsche acte van 1679, volgens welke een in hechtenis genomen persoon binnen 24 uren voor zijn bevoegden rechter moet staan (nu ook in andere constitutioneele en republikeinsche staten ingevoerd).

habemus confitentem réum, wij hebben een schuldig, die bekent.

habiel, bekwaam, vaardig, handig.

Habijt, kleeding, dracht, gewaad.

Habiliteit, geschiktheid, bekwaamheid, handigheid.

habiliteeren (zich), zich geschikt, bekwaam maken; van zijne bevoegdheid doen blijken.

habitabel, bewoonbaar.

Habitant, bewoner, inwoner.

Habitatie, woning; woonrecht.

habiteeren, bewonen. (sel.)

Habitúde, hebbelijkheid, aangenomen gewoonte, aanwending.

Habitué, gewoon bezoeker, vaste klant (b. v. van een koffiehuis, van een schouwburg).

habituéel, tot gewoonte geworden, hebbelijk; uit gewoonte, meestal vertrouwd.

Hache, Hachis, gehakt vleesch, gehakt.

Haciénda, hoeve; —**dero**, pachter.

Hæ—, z. He—.

Hagiograaf, Hagioloog, levensbeschrijver der heiligen.

Hagiographin, Hagiologie, beschrijving, levensbeschrijving der heiligen, heiligenleer.

Hagiolatrie, vereering der heiligen.

Haiduk, z. Heiduk.

Hal, Halle, overdekte markplaats voor dingen van eerste noodzakelijkheid; (soms:) woning, zaal; **Dames de la halle**, vischwijven, markt vrouwen, uitstalsters, enz.; **Taal de la halle**, taal van de vischmarkt, gemeene taal.

Haligraphie, beschrijving der zoutwerken.

Hallelújah! loof den Heer! geloofd zij God!

Hallucinatíe, verwardheid, zinsverbijstering, droomerij; oogbedrog; geestverschijning.

halt! houd stil! niet verder! sta! **Halt**, rusthouding, stilstand; (ook:) tusschen-spoorwegstation zonder stationsgebouw, waar de trein een oogenblik ophoudt om reizigers af te laten en op te nemen.

halveeren, in 2 helften deelen, half doordoen.

Hamachromie, de kunst om met verschillende kleuren te gelijk te drukken.

Hannibal ante portas, eig. Hannibal is voor de poorten (van Rome) — het water is aan de lippen, 't gevaar is aldreigendst.

Hánsa. Hånse, handelsverbond der steden, die zich sedert 1241 aan Hamburg, Bremen en Lübeck aansloten, en daarom **Hansesteden** genoemd werden.

hanséatisch, verbonden, tot de Hansa behoorend.

- Hansebeker**, groote beker of berkemeier, die in eens moest geleedigd worden.
- Happelourde**, valsch edelgesteente; voorwerp van fraai voorkomen, maar zonder innerlijke waarde.
- harangeeren**, redevoeren; plechtig aanspreken.
- harasseeren**, vermoeien, afmatten, uitputten; afjagen.
- harceleeren**, plagen, tergen, gedurig overvallen.
- Hardiësse**, stoutheid, koenheid, vrijpostigheid.
- hardimént**, stout, vrijmoedig, onbeschaamd.
- Hárem**, vrouwenverblijf in de woning der Muzelmannen, inz. dat der vrouwen van den Grooten-Heer.
- Harmáttau**, stikwind, zeer verderfelijke heete wind, inz. aan de Afrikaansche kust.
- Harmonica**, welluidendheidsleer; een door Franklin uitgevonden speeltuig, uit glasklokken op een rol bestaande; bekend speeltuig, waarbij de eene hand de toetsen bespeelt, terwijl de andere den blaasbalg in beweging houdt, *h a n d - h a r m o n i c a*.
- Harmonie**, overeenstemming, samenklank, klankineensmelting; eensgezindheid, overeenstemming van neiging, enz. (schappelijk leven).
- harmoniëeren**, **harmoniseeren**, eendrachtig, vriend-harmonisch, liefelijk samenklinkend; overeenstemmend, eendrachtig.
- Hárnaas**, metalen borst- en rugbekleding, pantser, strijdrok.
- Hárapagon**, **Harpax**, gierigaard, vrek.
- Harpij**, afschuwelijk vrouwspersoon, gemeen roof- en hebzuchtig wezen.
- Harpókrates**, de god der stilzwijgendheid.
- Hasárd**, z. **Hazard**.
- Hatelétten**, aan speetjes gebraden spijzen.
- Hatereaux**, gebraden leverschijfjes.
- Hati-sjerif**, **Hatsjerif**, soort van kabinetsorder des Turkschen keizers, die onmiddellijk moet volbracht worden.
- Hausse**, het rijzen der staatspapieren; **à la hausse speculeeren**, handelsplannen op het reizen der papieren maken.
- Hautbois**, **Hóbo**, hoogfluit.
- Haute-levée**, adellijk, voornaam gezelschap.
- Haut-goût**, fijne, adellijke smaak; piquante of sterk gekruide spijs.
- Haverij**, zeeschade, welke schepen op hunne reis belooopen.
- Hazárd**, **Hasárd**, geval, toeval, kans; waagstuk.
- hazardeeren**, wagen, op het spel zetten.
- hazardeus**, hachelijk, gewaagd, gevaarlijk.
- Hazárdspel**, kans- of waagspel (waarbij niet de bekwaamheid des speler, maar alleen de fortuin kan beslissen).
- hear!** hoort! luistert! (in 't Engelsche parlement, bij een merkwaardige uitdrukking des sprekers). [blad].
- hebdomadair**, wekelijksch verschijnend, b.v. een nieuws-hebraïseeren, Hebreuwsch studeeren.
- Hebraïsme**, Hebreuwsch taaleigen.
- Hecatómbe**, offerande van 100 dieren.

Hec
hékt
héet
ten
ons
Hec
Hec
Héd
tel
Heg
gr
Hé
Hé
w
Hé
He
He
He
He
He
He
h
H
H
H
H
H
H
H
H
H

- Hectáre**, 100 vierkante roeden.
- hèktisch**, teringachtig, uitgeteerd.
- hècto**, (als voorvoegsel van namen van namen en gewichten), honderdmaal, b. v.: **Hectogram**, 100 wichtjes, 1 ons. **Hectoliter**, 100 kannen of koppen, 1 vat of mud.
- Hectométer**, 100 meters of 10 roeden.
- Hectostère**, 100 kubieke meters.
- Hédshra, Hégira**, aanvang der mohammedaansche jaartelling (15 Juli 622).
- Hegemonie**, legeraanvoering; opperheerschappij van een grooten Staat over verscheidene kleinere.
- Hégira**, z. **Hédshra**.
- Heidúk**, lichtgewapend infanterist in Hongarije; lijftrawant, dienaar in Hongaarsche dracht.
- Hèlicon**, woonplaats der zanggodinnen, muzenberg.
- Heliographic**, beschrijving der zon; (ook:) = **Photoheliolatrie**, aanbidding der zon, zonnediens. (**typie**).
- Helioscoop**, zonnekijker, zonneglas.
- Heliotroop**, zonnebloem.
- Helléborus**, nieswortel, nieskruid.
- Hellénes**, Oud-Grieken, bewoners van **Hellas** of Griekenland.
- Hellenist**, kenner der Oud-Grieksche taal; voorstander vriend der Grieken. (Turkije en Azië.)
- Hellespónt**, zeeëngte der Dardanellen, tusschen Europeesch Helóten, Spartaansche slaven.
- Helvetië**, Zwitserland, Helvetisch, Zwitsersch.
- Hemisfeer**, halve bol, halfrond van aarde of hemel.
- Hemistische**, helft van een alexandrijnschen versregel.
- Hemorrhoïden**, aanbeien, gulden ader. (Frankrijk.)
- Henriade**, Voltaire's heldendicht op Hendrik IV van **Henri-quátre**, kort kneveltje of haarbosje aan de onderlip.
- Heracliet**, iemand, die het leven van zijn onvoordeelige, betreurenswaardige zijde beschouwt; huilebalk.
- Heraldiek**, wapenkunde, wapenleer.
- Herant**, wapenbode, krijgsgesant.
- Herbárium**, kruidenboek; verzameling van gedroogde planten. (verzamelen.)
- herbariseren** of **herboriseren**, kruiden zoeken en **Herbarist, Herborist, Herbarius**, kruiden- of plantenkenner; kruidenzoeker, kruidenhandelaar.
- Hércules**, Oud-Grieksche held; zeer sterke, fiksche gespierde man.
- Hercules-piláren**, twee bergen aan weerszijden van de straat van Gibraltar. (uiterst moeielijk.)
- Hercúlish**, heldhaftig, groot van kracht en moed; (ook:) **hereditair**, erfelijk.
- Heremiet**, kluizenaar, woestijnbewoner.
- Heresie**, ketterij, afwijking van de (r. k.) kerkleer.
- Hérmadad**, broederschap; **Santa-Hérmadad**, heilige broederschap, een inquisitie-gericht of tribunaal in Spanje.
- Hermaphrodiét**, wie beide geslachten, of liever, die eene

158 Hermelijn—Hildebrand...

uiterlijke misvorming der teeldeelen heeft; bloem met meeldraad en stampertje.

Hermelijn, pelswerk van de noordsche witte wezel,

Hermeneutiek, uitlegkunde, inz. des bijbels.

hermétisch gesloten, luchtdicht toegemaakt.

Hermitage, kluis; (ook:) fijne wijn van den Rhône.

Heróön, halfgoden, vergode helden der Oudheid.

heróisch, heroiek, heldhaftig, hooghartig; grootsch; **heróische poëzie**, heldendicht.

Heroïsme, heldenmoed, heldhaftigheid.

Herpetologie, natuurbeschrijving der kruipende dieren, of in 't algemeen der kraakbeenderen.

Hesitatie, aarzeling, weifeling, het dralen.

Hesperidë, het westelijke land (Spanje, Italië). (ster.

Hesperus, de avond; de avondstreek, het westen; avond-

Heróisch, politieke verbintenis der nieuwe Grieken tegen de Turken. (vreemden-heerschappij.

Heterarchie, overheersching van vreemde mogendheden,

heterodóx, dwaalleerig, onrechtzinnig, kettersch.

heterogeen, ongelijksoortig, vreemdaardig, tegenovergesteld, vijandig.

Heterograaf, invoerder van nieuwigheden in de aangenomen spelling of schrijfwijze.

Hétman, aanvoerder eener kozakkenbende.

heuréka! ik heb het gevonden! de zwarigheid is opgelost.

Heuristiek, uitvindingskunst.

heuristische methode, ontwikkelende leerwijze, die den leerling aanspoort om zelf de leerstellingen te vinden.

Hexameter, zesvoetig vers.

Hiatus, wanklank door 't oopenstuiten van twee klinkers voortgebracht; gaping, gebrek aan samenhang.

Hibérnia, Ierland.

hibridisch schepsel, basterd; **hibridisch woord**, mengelwoord, uit twee talen samengesteld (b. v. l u c h t - b a l l o n).

Hic et nunc, hier en op dit oogenblik.

hic jacet, hier ligt (begraven).

Hidalgo, adellijken van lageren rang in Spanje.

Hiep, schertsgewijze verk. van **hypochoonder**.

Hiërarch, aanhanger der priesterheerschapp; aartsprester (in de Grieksche kerk).

Hiërarchie, priesterheerschappij; rangorde der elkaar ondergeschikte geestelijke machten; kerkelijke regeeringsvorm. (vorm.

Hiërocratie, priesterheerschappij; kerkelijke regeerings-

Hiëroglie'fen, of **Hiërogly'phen**, (sing. **Hiëroglief** of

Hiëroglyphe) beeldschrift bij de oude Egyptenaren, (ook in 't alg.:) ieder slecht, onleesbaar schrift.

hiërogly'phisch, zinnebeeldig; raadselachtig.

Hilariteit, vroolijkheid, ogeruimdheid.

Hildebrandisme, het gansche pauselijke stelsel der priesterheerschappij sedert Gregorius VII (Hildebrand).

Hinc il

de kno

Happiá

Happiá

Hippoc

Hippoc

schen

Hippo

Hippo

Hippo

Hippo

Hippo

Hispa

Histic

Histó

Histó

histó

Hóbo

Hócu

hoc ó

hodiá

Hode

hoer

holop

Holó

zulk

Holz

Hon

Hon

Hon

Hon

Hon

Hon

Hon

Hon

(va

zo

zo

pu

hou

de

Ho

g

e

ho

ho

hó

ho

h

h

h

h

- Hinc illæ lácrymæ**, (eig.: vandaar die tranen); daar zit de knoop, daar wringt de schoen!
- Happiáden**, standbeelden van vrouwen te paard.
- Happiáras**, paardentemmer; stalmeester. (kruidenwijn.)
- Hippocras**, met kruidenrijen en suiker gemengde wijn.
- Hippocrátici**, geneesheeren, die den beroemden Grieksch-arts **Hippócrates** tot voorbeeld nemen.
- Hippocrátisch** gezicht, het gelaat van een stervende.
- Hippocréne**, hengstebron, dichterbron.
- Hippodroom**, de renbaan.
- Hippogryph**, het gevleugelde paard der dichters.
- Hippópótamus**, rivierpaard, nijlpaard.
- Hispania**, Spanje.
- Histiódromie**, scheepvaartkunst, zeilkunst.
- Históricus**, **Historiograaf**, geschiedkundige, —schrijver.
- Histórie**, geschiedenis, gebeurtenis.
- histórisch**, geschiedkundig, naar de geschiedenis.
- Hóbo**, z. **Hautbois**.
- Hócus-pócus**, goochelarij, oogmisleiding. (heid.)
- hoc ópus**, **hic lábor**, daar zit de knoop, — de moeielijk-
- hódië mihi**, **cras tibi**, heden aan mij, morgen u.
- Hodométer**, wegmeter, pasteller.
- hoera!** juich- of jubelkreet. hoezee!
- holográphisch**, eigenhandig geschreven.
- Hológaphum**, eigenhandig geschreven oorkonde, inz. zulk een testament.
- Holm**, klein eiland; waard; heuvel; scheepswerf.
- Homilétiek**, predikkunst. sprekendheid.
- Homileet**, kanselredenaar; leeraar der kerkelijke wel-
- Homilie**, kanselvoordracht; bijbeloefening.
- Homme d'affaires**, zaakwaarnemer; huishofmeester.
- Homme de fortune**, gelukskind, fortuinlijk mensch.
- Homme de lettres**, geleterde.
- Homócopathie**, **homócopátische methode**, geneeswijze (van Dr. Hahnemann), bestaande in 't aanwenden van zoodanige middelen tegen eene kwaal, welke bij een gezond mensch juist die kwaal verwekken zouden, b. v. purgeer-middelen tegen buikloop.
- homógeen**, gelijksoortig, van eenerlei natuur in ieder deel van dezelfde gesteldheid of vermenging.
- Homologátie**, gerechtelijke bekrachtiging van een stuk; gerechtelijke toestemming of volmacht tot voltrekking eener handeling.
- homologeeren**, rechtsgeldig, van kracht maken.
- homoloog**, overeenstemmend, gelijkkluidend (in zin).
- hómónië**, gelijknamig; gelijkkluidend (in klank).
- honnét**, eerlijk; welvoeglijk; welwillend.
- Honneur**, eer; **de honneurs waarnemen**, de behoorlijke eer bewijzen (b. v. aan zijne gasten). **Honneur-dagen** = **respijtdagen** (z. dat woord). (in 't hart.)
- honni soit qui mal y pense**, wie erg denkt, vaart erg
- honorabel**, ervol; eerbaar; deftig,

- Honorair**, den titel van een ambt, zonder de bezoldiging hebbende; **honorair lid**, eere lid.
- Honorárium**, eereloon; betaling aan schrijvers. gencee-heeren enz. voor hunne diensten.
- honoreeren**, eeren; het eere loon geven; **een wissel honoreeren**, hem aannemen en op den vervaltijd betalen.
- honóris causa**, eersholve, als eereblijk.
- honteus**, beschaamd, verlegen; schandelijk, onbetamelijk.
- Hoplotheek**, wapenkamer.
- Hóra**, uur; **Hora est**, het is tijd, het uur is verstreken (bij promotie-examens); **Horaë**, zang- en biduren in kloosters.
- Hóren**, tijdgodinnen, urregeleidsters.
- Horizón**, **Horizónt**, gezichtender; kim; (fig.) begrip, verstandsbevatting (b. v. dat gaat boven mijn horizon).
- horizontaal**, waterpas, evenwijdig aan 't vlak des ge-
- Horloge**, uurwerk, klok. (zichteinders.)
- Horoscoop**, uuraanwijzer of tafel der dag- en nachtlengten; planeetlezer, lotvoorspeller; (ook:) de voorspelling
- Horreur**, afschuw, afgrijzen; gruwel. (zelve.)
- horribel**, ijselijk, vreeselijk, vervaarlijk.
- hors de saison**, ten onpas, ten ontijde.
- Hors d'œuvre**, bijwerk (dat niet tot den oorspronkelijken aanleg behoort); iets overtolligs, ontbeerlijks; (ook:) bijgerecht (bij of na de soep).
- Horticultuur**, tuinbouw, tuinierskunst.
- Hortologie**, tuinkunde.
- Hortoloog**, tuinkundige, tuinvriend.
- Hortus**, tuin; —**botánicus**, kruidtuin.
- hosiánnah**? of **hosánnah**? Heer, help hem! hij leve!
- Hóspes**, gast; gastheer, waard.
- Hospice**, z. **Hospitium**.
- Hóspitaal**, ziekenhuis, gasthuis.
- Hospitaliteit**, gastvrijheid, herbergzaamheid.
- Hospitium**, **Hospice**, herberg, inz. een klein klooster of ordeshuis, ter herberg van doorreizenden.
- Hóspodar**, heer, titel der vorsten in Moldavië en Wallachije.
- Hóstie**, offerdier; (in de r. k. Kerk:) misbrood; **gewijhostiel**, vijandig. (de—, het hoogwaardige.)
- Hostiliteit**, vijandelijkheid.
- Hotel**, groot heerenhuis; aanzienlijk logement.
- Houri**, eeuwig jonge en schoone maagd in Mohammed's paradijs; (fig.) hoogst bekoorlijk meisje, aanminnige vrouw.
- House of commons**, huis der gemeenten, lagerhuis in Engeland. **House of lords** (**peers**), hoogerhuis.
- Huáno**, z. **Guano**. (Frankrijk.)
- Hugemooten**, voormalige spotnaam der Gereformeerden in
- humaan**, menschelijk, menschlievend, goedwillig.
- Humanióra**, **Humaniteitsstudiën**, **humanistische studiën**, voorafgaande studiën, de schoone kunsten en wetenschappen, die den mensch tot mensch vormen; inz. de oude classieke talen en de oud-Grieksche en Latijnsche litteratuur, taal- of schoolgeleerdheid.

- humaniseeren, menschelijk maken, veredelen.
Humaniteit, menschdom; menschlievendheid, menschenliefde, minzaamheid.
Humbug, bluf, pocherij; bedrog.
Humeur, gemoedsstemming, luim.
Humiditeit, vochtigheid, nat.
humiliant, vernederend.
Humiliatie, vernedering, beschaming.
humiliëeren, vernederen, verootmoedigen.
Humiliteit, nederigheid, onderdanigheid.
Humor, vocht; schertsende luim; zonderlinge, luimige wijze van voorstelling.
humorale pathologie, ziekteleer, waarbij de oorzaken van alle ziekten in de lichaamsvochten moeten gezocht worden.
Humorist, luimig, geestig, schertsend schrijver.
huoristisch, luimig, vol humor, geestig schertsend.
Humus, mestaarde, damaarde, teelaarde.
Hunnebedden of **Hünnebedden**, grafsteden uit rotsblokken samengesteld en tot den heidenschen voortijd behoorend.
huruberlu, onbezonnen, plomp verloren, over hol en bol.
hurra! hussa! hoera! (leeraar Johannes Huss.
Hussieten, aanhangers van den Boheemschen godsdienst.
Huzaar, (eig.:) hongarsch ruiter; licht gewapend en licht gekleed ruiter.
Hyaciut, geelroode edelsteen; bekend bolgewas met schoone, welriekende bloemen.
Hyäden, de regensterren; beek- of vijvernimfen.
Hyalurgie, **Hyalurgica**, glasmakerskunst.
Hydraat, waterverbinding (in de scheikunde).
Hydepark, diergaarde en wandelplein te Londen.
Hydra, waterslang, veelhoofdige monster.
Hydraulicus, waterbouwkundige.
Hydrauliek, leer van de beweging en den druk der vloeistoffen; waterleidingskunst.
Hydriatiek, watergeneeskunde.
Hydrodynamiek, leer der waterkracht.
Hydrograaf, kenner en beschrijver der wateren.
Hydrographie, waterbeschrijving naar lengte, breedte enz.
hydrographische kaarten, zeekaarten.
Hydrologie, waterleer (in chemisch opzicht).
Hydrométer, watermeter, waterbalans,
Hydrophobie, watervrees, hondsdoelheid.
Hydropisie, **Hydropsie**, waterzucht. (vloeistoffen.)
Hydrostatiek, leer van het evenwicht der drupbare
Hydrotechniek, waterbouwkunst.
Hygiëne, gezondheidsleer.
Hygrométer, **Hygrocoop**, werktuig ter waarneming van de vochtigheid der lucht.
Hymen, de huwelijksgod; het huwelijk; maagdevlies.
Hymenëën, bruiloftsliederen; bruiloftsfeesten,

- Hymne, Hymnus**, lofzang, feestlied.
hy'per, (in samenstelling:) over, overdreven.
Hyperbóle, overdrijving, bovenmatige voorstelling van
hyperbólish, overdrijvend. (iets, grootspraak.
hyperboliseeren, met overdrijving spreken, voordragen of
 schrijven, overdrijven. (den; zonderlingen.)
Hyperboréén, volkeren der koude luchtstreek in 't Noor-
Hypercultuur, overbeschaving.
hyperbólish, overdreven; overdrijvend, vergrootend.
Hyperbool, overdrijving, grootspraak. (aartsvitter.
Hypercriticus, al te streng recensent of beoordeelaar;
Hyphen, koppelteeken (-).
hypochoúder, zwaarmoedig; vol grillen en kuren.
Hypóchondrie, miltzucht, zwaarmoedigheid.
Hypochondrist, miltzuchtige, zwaarmoedige.
Hypocriet, huichelaar, schijnheilige, pilaarbijter.
Hypocrisie, huichelarij, schijnheiligheid.
hypocritisch, huichelachtig, geveinsd, valsch. (hoek.
Hypotenúse, grootste zijde van een rechthoekigen drie-
hypothecaire crediteuren, schuldeischers op vast pand.
Hypotheek, gerechtelijk beschreven onderpand van on-
 roerende goederen, verpandbrief. (ling.
Hypothese, aangenomen stelling of meening, onderstel-
hypothétisch, ondersteld, aangenomen.
Hysop, Z. Europeesche plant, vaak tegen slijmige borst-
 ziekten aangewend. (In bijbeltaal: de kleinste plant).
Hysterie, vrijsterziekte, moederkwaal.
hystérische toevallen, ziekelijke toevallen, die in de
 vrouwelijke bewerktuiging hun grond hebben en met
 de hypochondrische kwalen bij de mannen overeenkomen.
hysteron-próteron, hystero-próton, het achterste voor.

I.

- ib.** of **ibid.** = **ibidem** (z. ald.).
ICtus = jurisconsultus, rechtsgeleerde.
ib. of **ibid.** = **ibidem** (z. ald.). **id.** = **idem**, z. ald.
I. H. S., de 3 eerste letters van 't met grieksche kapi-
 talen geschreven woord **Jesus** (**IΗΣΟΥΣ**),
 doorgaans verkeerdelijk verklaard als de 3 eerste letters
 der woorden **in hoc salus**, hierin (ligt) de zaligheid,
 of van **Jesus hominum Salvátor**, Jesus, de Heiland
 der menschen, of van **Jesus hortátor Sanctórum**,
 Jesus, de vermaner der heiligen.

I. N. R. I. = Jesus Nazarénus Rex Judæorum,

Jezus van Nazareth, koning der Joden.

i. p. i. beteekent in *pártibus infidélium* (z. ald.)

it. = *item*, insgelijks, verder, ook, nog.

Iberië, Spanje & Portugal, het Portugeesche schiereiland.

ibidem, te zelfder plaatse, aldaar.

I'bis, de nijlreiger wegens zijn verdelen van schadelijk dierte (bij de oude Egyptenaren als eene godheid vereerd). (in Egypte.)

Ichneumon, pharaonsrat, spoor- of speurrat, spoorwezel

Ichnographie, grondteekening of plan van een gebouw.

Ichor, wond-, bloedwater; dunne, invretende eter.

Ichthyologie, kennis van de visschen, vischkunde.

Ichthyophagen, vischeters.

Iconograaf, beeldbeschrijver; portretschilder.

Iconoclast, beeldstormer; —*ie*, beeldstorming.

Iconolatrie, beeldendienst, beeldenvereering.

Iconologie, beeldenspraak; verklaring der zinnebeelden en oude gedenktekens.

Iconomanie, overdreven zucht voor beelden en schilderijen; onverstandige vereering van heiligenbeelden.

Ideaal, modelbeeld, voorstell. der volkomenheid; droombeeld.

ideaal, idealistisch, enkel gedacht; ook voorbeeldijk, als volkomen gedacht; **ideale munt**, gefingeerde munt.

Idealiteit, de hoogste volkomenheid.

idealiseren, tot hoogste voorbeeld maken, boven de werkelijkheid verheffen, op het hoogst veredelen.

Idealisme, wijsgeerig stelsel, dat de gedachte als beginsel onzer kennis of tevens als beginsel van het zijn beschouwt; — stelsel dat alleen de gedachte van het Ik als werkelijk bestaande aanneemt en aan de lichamelijke wereld slechts een schijnbestaan toekent. Het streven naar het ideale (in de letterkunde enz.).

Idealist, aanhanger van het Idealisme.

Ideë, voorstelling, begrip; gedachte, denkbeeld; inval; ontwerp, plan. **I. fixe**, blijvend dwaalbegrip eens idem, dezelfde, hetzelfde. (zielskranken.)

Idemist, jabloer. (gelijkvormig.)

identiek, idéntisch, eenzelvig, gelijkgeldend; gelijk en

identiteit, eenzelvigheid, volkomen overeenstemming.

Ideologie, begripsleer, wetenschap v de gronden der kennis.

Idioom, landspraak; tongval; spraakeigen, taaleigen.

Idioot, onwetende domkop; sukkel; stompzinnige.

Idiotisme, gewestelijke uitdrukking; stompzinnigheid.

Idôle, afgodsbeeld, afgod.

idololâter, afgodisch; buitensporig beminrend.

Idololatrie, afgodendienst, afgoderij, beeldendienst.

Idyl'le, landelijk gedicht, herdersdicht.

idyl'lich, landelijk, eenvoudig en onschuldig.

ignobel, onedel, slecht, gemeen, laag.

ignominie, smaad, schande; beschimping.

ignominiëus, smadelijk, schandelijk, ontcerend.

- Ignorant**, onwetende, onkundige.
Ignorantie, onwetendheid, domheid.
Ignoreeren, niet weten; niet willen weten.
illæsibel, onkwetsbaar; onschendbaar.
illegaal, onwettelijk, onregelmatig, wederrechtelijk.
Illegaliteit, onwettigheid, onrechtmatigheid.
illegibel, onleesbaar.
illegitiem, onwettelijk, onecht, buiten echt verwekt.
Illegitimiteit, onrechtmatigheid; onechtheid.
iliberaal, onedel, enghartig, bekrompen, onvrijzinnig.
Illiberalisme, onvrijzinnigheid.
illicite, ongeoorloofd, verboden.
illiquide, onvereffend, b. v. eene rekening.
illudeeren, voor den gek houden, misleiden; hoonen.
Illuminatie, feestelijke verlichting.
illumineeren, verlichten; kleuren.
Illusie, begoocheling, zinsbedrog, hersenschim.
Illustratie, opheldering; glans, roem (b. v. eener familie); opluistering van een boek door platen of afbeeldingen; (ook:) plaatwerk.
illustre, voortreffelijk, uitstekend, doorluchtig.
illustreeren, in 't licht stellen; verheerlijken; versieren, opluisteren (b. v. boeken met platen). (meend.)
imaginair, denkbeeldig, hersenschimmig, ingebeeld, ver-
Imaginatie, inbeelding; verbeeldingskracht.
imagineeren, uitdenken, zich voorstellen; zich inbeelden.
I'man of I'man, turksch priester, hoofd eener moskee.
imbeciel, stompzinnig, onnoozel, van bekrompen verstand.
Imbeciliteit, verstandszwakte, onnoozelheid.
imitabel, navolgbaar, namaakbaar.
Imitatie, navolging; het nagevolgde, de copie.
imiteeren, navolgen, nabootsen, naäpen.
immaculabel, onbevlekkelijk.
immanent, inwonend, aanklevend, innerlijk bijblijvend.
Immaterialiteit, onstoffelijkheid (der ziel).
immaterieel, onlichamelijk, onstoffelijk, geestig.
Immetriculatie, inschrijving, inlijving.
immatriculeeren, inschrijven in een register (b. v. op hoogeschole), inlijven.
Immaturiteit, onrijpheid; ontijdige ouderdom. (derde.)
immediaat, onmiddellijk, zonder tusschenkomst van een
immediatiseeren, onmiddelbaar, onafhankelijk maken.
immemorabel, ongedenkwaardig.
immemoriaal, buiten geheugenis.
Immensiteit, onmetelijkheid; oneindigheid.
immensurabel, onmeetbaar.
Immensurabiliteit, onmeetbaarheid.
Immèrsie, indooping, indompeling, onderdrukking.
Immigrant, landverhuizer, met betrekking tot het land, waar hij zich nederzet (Met betrekking tot het land, dat hij verlaat, heet hij **Emigrant**).
imminent, nakend, dreigend, boven 't hoofd hangend.

- Immissie**, gerechtelijke toewijzing, inbezitstelling.
immobiel, onbeweeglijk, vast; onverzettelijk.
Immobilien, **immobilair eigendom**, **Immobilair**, onroerende goederen (b. v. landerijen, gebouwen).
Immobiliteit, onbeweeglijkheid.
immoderaat, onmatig, overdreven; onbescheiden.
immodést, oneerbaar, onwelvoeglijk, onzedig.
immoraal, onzedelijk, tegen de zedewet.
immortaliseeren, onsterfelijk maken.
Immoraliteit, onzedelijkheid.
Immortaliteit, onsterfelijkheid.
Immortél, onsterfelijk. **Immortéle**, stroobloem.
Immunitéit, bevrijding van openbare belastingen.
immutabel, onveranderlijk. **Immutabiliteit**, onveranparaat, onbereid, niet klaar. (derlijkheid).
impardonnabel, onvergeeflijk.
imparfait, z. **imperfect**.
Impariteit, ongelijkheid, verschillendheid.
Impartiaat, onpartijdig, rechtvaardig.
Impartialiteit, onpartijdigheid.
impassibel, ongevoelig, onvatbaar voor lijden.
Impassibiliteit, onvatbaarheid voor lijden.
impatibel, onlijdelijk, onverdraaglijk.
impatroneeren (zich), zich tot heer stellen.
Impedimént, hinderpaal, belemmering; vertraging.
impenetrabel, ondoorgrondelijk.
impenitent, onboetvaardig, verstokt.
Impenitentie, onboetvaardigheid, verstoktheid.
Impénen, onkosten, uitgaven.
Imperatief, gebiedende wijs der werkwoorden; (als bijvoegelijk woord:) gebiedend, bevelenderwijze.
Imperátor, opperbevelhebber van een leger, opperveldheer; oppergebieder, keizer.
imperatórísch, gebiedend; keizerlijk.
imperfectibel, onbemerikbaar. (maakt).
imperfect, **imparfait**, onvoleindigd, gebrekkig, onvol.
Imperfectie, onvolkomenheid, gebrek, onvolmaaktheid.
Imperfection, onvolmaakt verleden tijd (der werkwoorden).
imporforabel, niet te doorboren. (lichaamsdeel).
Imperforátie, geslotenheid van een van nature geopend.
imperiaal, keizerlijk; **i.-papier**, **i.-folio**, papier van het grootste formaat.
Impériale, het met zitplaatsen voorziene bovendeel van eene reiskoets of diligence; keizerskroon (bloem).
imperíeus, gebiedend; heerschzuchtig, uit de hoogte.
Impérium, opperheerschappij, oppermacht.
impermanent, onbestendig, veranderlijk.
Impermanénte, onbestendigheid, veranderlijkheid.
impermeabel, ondoordringbaar, waterdicht.
impermutable, onveranderlijk.
Impersonálie, onpersoonlijke werkwoorden.
impersoneel, onpersoonlijk.

- impertinent**, onvoegelijk; onbeschaamd, onbeschoft.
Impertinentie, onbekoorlijkheid, onbeschoftheid.
imperturbabel, onverstoortbaar, altijd gelijkmoedig.
Impetrant, aanzoeker, eischer voor 't gerecht
impetreeen, afbidden; door aandrang bekomen.
impetueus, onstuimig, hevig.
Impetuositeit, onstuimigheid, drift, hevigheid.
Impiëteit, goddeloosheid, snoodheid.
Implicatie, verwikkeling.
implicceeren, verwikkelen, in eene zaak betrekken.
impliciet, mede in betrokken, van zelf onder begrepen.
Implorant, aanzoeker, hulpvrager; klager.
imploreeren, om hulp smeeken, aanzoeken.
impœnitent, **Impœnitentie**, z. **impenit**.
impoli, ongepolijst, ruw; onbeleefd, ongemanierd.
Impolitësse, onwellewendheid, grofheid.
impolitiek, onstaatkundig.
impondérabel, onweegbaar.
Imponderabilen, onweegbare dingen (b. v. licht).
imponeeren, opleggen (b. v. het zwijgen); opzien wek-
ken; eerbied inboezemen, indruk maken.
impopulair, bij het volk niet bemind; te hoog voor 't volk.
Impopulariteit, volksongunst; te geleerde voordracht.
Impört, invoer. **Impörten**, invoerwaren.
importabel, invoerbaar, geoorloofd in te voeren.
important, gewichtig, belangrijk, van aanbelang.
Importantie, belangrijkheid; invloed, aanzien.
Importatie, goederen-invoer.
importceeren, invoeren; iets beteekenen, van belang zijn.
importuncceeren, lastig vallen; ongelegen komen.
Importuniteit, ongelegenheid, overlast.
imposant, ontzaginboezemend, nadrukkelijk.
imposeeren, opleggen; ontzag inboezemen.
impossibel, onmogelijk.
Impossibiliteit, onmogelijkheid. (accijns.
Im'post, **Impót**, plaatselijke verbruiksbelasting, waren-
impostceeren, belasten.
Impót, z. **Impost**.
impótent, onvermogen, onmacht; lam. (heid.
Impotentie, onmacht; mannelijk onvermogen; onbevoegd-
impracticabel, onuitvoerbaar, ondoenlijk.
Imprecatie, verwensching, vervloeking, vloek.
imprescriptibel, onverjaarbaar (in rechten). (lijkheid.
Impressibiliteit, vatbaarheid voor indrukken, ontvanke-
Impressie, opdrukking; indruk, invloed.
impressief, indrukmakend.
imprimátur, het worde afgedrukt; **het Impr—**, het
verlof tot den druk.
imprimeeren, indrukken, inscherpen; drukken.
improbabel, onwaarschijnlijk; —**biliteit**, onwaarschijn-
improbant, niet bewijzend. (lijkheid.
Improbátie, misbillijking, afkeuring.

- improbeeren**, afkeuren, wraken, misbillijken.
Improbiteit, oneerlijkheid, slechtheid.
improductief, niet voortbrengend, onvruchtbaar.
improfitabel, onvoordeelig, niet opbrengend.
Impromptu, z. **In-promptu**.
Impropriëteit, oneigenlijkheid.
Improvidëntie, gebrekkige voorzorg, onvoorzichtigheid.
Improvisatie, voor de vuist gemaakt dichtstuk, onvoor-
 bereide redevoering.
Improvisator, onvoorbereid spreker of dichter.
improvisceeren, voor de vuist dichten of redevoeren.
imprudent, onvoorzichtig; —**tie**, onvoorzichtigheid.
impudent, onbeschaamd, schaamteloos.
Impudentie, onbeschaamdheid, schaamteloosheid.
Impugnatie, bestrijding, bevechting, wederstreving.
Impuls. **Impulsie**, aandrif, drang, beweeggrond, prikkel,
 aansporing, eerste stoot.
Impunitieit, straffeloosheid; het uitblijven der straf.
imputabel, toerekenbaar.
Imputatie, toerckening, telastlegging.
imputeeren, toerekenen, te last leggen, toeschrijven.
Impuriteit, onzuiverheid, onreinheid.
impuur, onzuiver, onrein.
inabordabel, ontoegankelijk, ongenaakbaar.
in abstracto, in 't algemeen; op zich zelf beschouwd.
inaccessibel, ontoegankelijk.
inaccuraat, onnauwkeurig, slordig.
inactief, werkeloos, ledig, in rust; buiten dienst.
inactiviteit, onbedrijvigheid, rust.
inadæquaat, ongelijk, niet passend.
Inadvertentie, onachtzaamheid, verzien, abuis.
inaliënabel, onvervreemdbaar.
inalterabel, onveranderlijk, onverderfelijk.
inamovibel, onafzetbaar; onherroepelijk.
Inaniteit, nietigheid, ijdelheid.
Inanitic, krachteloosheid, uitgeputheid (b.v. door vasten).
inappellabel, onbevoegd tot, ongeschikt voor hooger be-
inattent, onoplettend, onachtzaam. (roep.
Inattentie, onoplettendheid, nalatigheid.
inaugurale dissertatie, geleerde verhandeling, te schrij-
 ven of geschreven door hem, die een academischen graad
 wil verkrijgen. (inwijding).
Inauguratie, plechtige bevestiging in eene waardigheid,
Inauguratie-geschrift, inwijdings-geschrift.
inaugureeren, plechtig inwijden, bevestigen.
in blanco, in blanco, wit, onbeschreven, oningevuld.
in bonis, goed bij kas; gegoed.
Inca, titel der oude koningen en prinsen van Peru.
incalculabel, onberekbaar.
in cálculo, in de berekening, in getal.
incapabel, onbekwaam, ongeschikt.
Incapaciteit, onbekwaamheid, ongeschiktheid.

168 Incarcerátie—incongruént.

- Incarcerátie**, inkerving, opsluiting, gevangenzetting.
incarnaat, vleeschkleurig, hoog-rozerood.
Incarnátie, vleesch-, menschwording van Christus.
incasseeren, geld ontvangen, innen; omlijsten.
in casu, (verkeerd:) **in casum**, in geval.
in causa, in de rechtszaak.
Incensátie, bewierooking in de R. Kath. Kerk.
incenseeren, bewierooken.
incestueus, bloedschendig.
Incéstus, bloedschande.
Incident, **Incidentie**, voorval, bijkomende zaak, toeval.
Incipiént, aanvanger, beginner.
incipiëeren, beginnen, aanvangen.
incitabel, prikkelbaar; —**biliteit**, prikkelbaarLeid.
Incitátie, aanzetting.
inciteeren, aandrijven.
Incivilitéit, onbeleefdheid.
Incisie, insnijding, snede.
inclement, onmeedoogend, onbarmhartig.
Inclementie, onmeedoogendheid, onbarmhartigheid.
Inclinátie, neiging, helling; geneigdheid, liefde.
inclineeren, hellen; neiging tot iets hebben.
includeeren, insluiten, in zich bevatten.
Inclusie, insluiting.
Inclusief of **inclusieve**, insluitend, medegerkend.
Incógnito, onbekendheid, naams- of standsverberging.
incógnito, onbekend, onder vreemden naam.
incohærent, onsaamenhangend.
Incohærentie, gebrek aan samenhang.
incombustibel, onverbrandbaar.
incomestibel, oneetbaar.
incommensurabel, onmeetbaar, zonder gemeene maat.
incommodeeren, lastig zijn of vallen, verontrusten.
Incommoditeit, ongemak, last, ongelegenheid.
incommunicabel, onmededeelbaar.
incommunicatief, onmededeelzaam; niet geschikt voor of
niet geneigd tot mededeeling, achterhoudend.
incommutabel, onveranderlijk, niet verwisselbaar.
incomparabel, onvergelijkelijk.
incompatibel, onvereinigbaar, niet overeen te brengen.
Incompatibiliteit, onvereinigbaarheid.
incompensabel, onvergoedbaar, niet te vergoeden.
incompetent, onbevoegd; ongeldig.
Incompetentie, onbevoegdheid, ongeldigheid.
incomplete, onvoltallig, onvolledig, defect.
incompressibel, onsaamenpersbaar.
inconcevable, onbegrijpelijk. (zoenbaar.
inconciliabel, onvereinigbaar, niet te vereffenen; onver-
in concrêto, in een bepaald geval, in werkelijkheid.
inconform, niet overeenstemmend, ongepast
incongruént, niet overeenstemmend, ongepast, onvoeg-
zaam.

- Incongruïteit**, ongepastheid, ongerijmdheid, onhebbelijkheid; misslag (tegen de taal).
- inconsequënt**, aan zich zelven ongelijk, zich zelven tegensprekend, zich niet gelijk blijvend.
- Inconsequëntie**, strijdigheid met eigen beginselen, het gebrek aan overeenstemming in de woorden of daden van een mensch met zijne eigene grondstellingen.
- inconsiderabel**, onbeduidend, onbelangrijk.
- Inconsiderántie**, onbedachtzaamheid. (verband.)
- inconsistentie**, onvastheid, gebrek aan samenhang of
- inconstant**, onbestendig, onstadvastig, veranderlijk.
- in constanti**, op het oogenblik, oogenblikkelijk.
- Inconstántie**, onbestendigheid, veranderlijkheid.
- inconstitutioneel**, tegen de grondwet, ongrondwettig.
- incontestabel**, onbetwistbaar.
- incontinenti**, dadelijk, op staanden voet, onverwijld.
- Incontinentie**, gebrek aan onthoudingsgave.
- in continuo** onafgebroken; — **contrário**, integendeel.
- incontribuabel**, niet schatplichtig, onbelastbaar.
- in contumáciam**, bij verstek. (righeid, ongemak.)
- Inconveniënt** of **Inconveniëntie**, ongelegenheid, zwa-
- Incorporátie**, inlijving, opneming in een genootschap.
- in corpore**, gezamenlijk.
- incorporeeren**, inlijven, opemen.
- incorrèct**, onnauwkeurig, gebrekkig.
- in corruptibel**, onverderfelijk. (trek, ongezoekt.)
- incouránt**, niet gangbaar, niet verkoopbaar, zonder af-
- incredibel**, ongeloofelijk. **Incredibiliteit**, ongeloofelijk-
- Increduliteit**, ongeloovigheid, twijfelzucht. (heid.)
- incrimineeren**, van misdadend beschuldigen; als strafbaar beschouwen en vervolgen of ten toon stellen.
- incroyable**, ongeloofelijk; een **Incroyable**, een modegek, modeheertje, kwast, fat.
- Incrustátie**, **Incrusteering**, overkorsting; het inleggen of overtrekken met steen, marmer, staal, enz.; (ook :) zulk ingelegd werk. (dekken; inleggen.)
- incrusteeren**, met eene steen- of kalkachtige korst over-
- Inculcatie**, inscherping, inprenting.
- in culpa zijn**, schuldig of strafbaar zijn. (rispelijk.)
- in culpabel**, niet te beschuldigen; onbestraffbaar; onbe-
- Inculpátie**, beschuldiging, aanklacht.
- in culpeeren**, beschuldigen, te last leggen.
- in culqueeren**, inprenten, inscherpen.
- Incunábelen**, eerste beginselen, inz. de eerstelingen der boekdrukkunst, de eerste gedrukte boeken.
- incurábel**, ongeneselijk, onheelbaar
- in curia**, op het raadhuis, voor het gerecht.
- Incurie**, onachtzaamheid, nalatigheid, zorgeloosheid.
- Incursie**, vijandelijke inval, strooptocht.
- Indébitum**, eene betaling, uit dwaling of zonder verplichting geschied.
- indecënt**, onbetamelijk, oneerbaar.

- Indecéntie**, onwelvoegelijkheid, onbetamelijkheid.
indeclinabel, onverbuigbaar (in de taalkunde).
Indecórum, onwelvoegelijkheid, misslag tegen den goeden toon der samenleving.
indefensibel, onverdedigbaar.
inde irae, vandaar de haat
indelebiel, onuitwischbaar.
indelicaat, onkiesch, niet fíngevoelig, ruw.
Indemnísatie, schadeloosstelling.
indemniseeren, schadeloosstellen.
Indemniteit, schadeloosheid; schadevergoeding.
indemonstrabel, onbewijsbaar, onverklaarbaar.
independént, onafhankelijk, zelfstandig.
Independénten, Protestantsche secte in Engeland, onafhankelijken van de bisschoppelijk kerkelijke heerschappij.
Independéctie, onafhankelijkheid.
in depósito, in bewaring.
indestructibel, onverwoestbaar, onvernietigbaar.
indeterminabel, onbepaalbaar.
Indeterminisme, leer van de onbepaalde wilsvrijheid.
Index, register, inhoudsopgave, bladwijzer; lijst der boeken, die door de R. K. Kerk verboden zijn (**Index librorum prohibitorum**).
Indicátie, aanwijzing; verdenkingsgrond.
Indicativus, aantoonende wijs der werkwoorden.
indiceeren, z. **indiqueeren**.
Indiciën, kenteekens, gronden tot vermoeden.
Indiëne, fijn gedrukt katoen, sits.
indifferent, onverschillig, lauwgeloovig.
Indifferentisme, onverschilligheid, lauwheid (inz. in [godsd.]).
iddigént, behoeftig, arm.
Indigéctie, behoeftigheid, armoede.
Indigéstie, onverteerbaarheid, kwade maag.
Indignátie, verontwaardiging, misnoegen.
indigneeren, met verontwaardiging vervullen.
Indigniteit, onwaardigheid, belediging.
indiqueeren, aanwijzen, aanduiden.
indiréct, middellijk, niet rechtstreeks; **indirécte belastingen**, zulke, die niet rechtstreeks den persoon opgelegd, maar door middel van een op zekere waren enz. gelegden cijns geheven worden. (wennen).
indisciplinabel, onbandig; niet aan tucht of orde te ge-
Indiscipline, gebrek aan tucht.
indiscreet, onbescheiden, niet geheimhoudend.
Indiscrétie, onbescheidenheid, praatzucht.
indispensabel, volstrekt noodzakelijk, onmisbaar.
indisponceeren, boos maken, in kwade luim brengen.
indisponibel, onbeschikbaar.
Indispositie, onpasselijkheid; kwade luim, verdrietigheid.
indisputabel, onbetwistbaar.
indissolúbel, onoplosbaar; onverbrekelijk.
indistinct, onduidelijk, verward; onbepaald.

Individú, ondeelbaar geheel, afzonderlijk, op zich zelf beschouwd wezen, persoon.

Individualiteit, persoonlijkheid, eigenaardigheid.

Individueel, afzonderlijk, aan een enkel voorwerp eigen, elk voor zich zelven, persoonlijk.

indivisibel, ondeelbaar.

indociel, onleerzaam; ongedwee, onhandelbaar.

Indociliteit, onleerzaamheid; stugheid, onhandelbaarheid.

indolent, onverschillig, lusteloos, zorgeloos, traag.

Indolentie, onverschilligheid, zorgeloosheid, traagheid.

in dorso, op de keerzijde (b. v. des wissels).

Indossant, **Indassement**, **indosseeren**, z. **End**—.

in dubio, in twijfel, in twijfelachtig geval.

indubitabel, ontwijfelbaar, uitgemaakt.

inducceeren, overreden, bepraten, misleiden; afleiden, besluiten, gevolgtrekkingen maken.

Inductie, aanleiding; gevolgtrekking, besluit van het bijzondere tot het algemeene; **door inductie bewijzen**, door eene reeks van voorbeelden of feiten bewijzen.

Indulgentie, toegevendheid, verschooning, strafonthefving.

Indult, vergund uitstel van betaling, respijt; kerkelijke vergunning, vrijbrief.

in duodécimo, in 't boekformaat van 24 bladzijden per vel.

in dúplo, dubbel, in twee eensluitende geschriften.

Industrie, kunstbedrijvigheid, kunstvlijt, nijverheid; beroepsvak, bedrijf, hanteering; werkzaamheid, bedrijvigheid. (z. **chevalier d'industrie**).

industriëel, werkzaam, nijver; de nijverheid of een bijzonderen nijverheidstak betreffend. **Industriëelen**, uitoefenaars van kunst, handwerk of bedrijf, fabrikanten.

Industrie-school, bedrijfs- of handwerksschool.

industriëus, bedrijvig, vindingrijk, in kunst, handwerk of bedrijf ervaren. (dig.

ineffectief, zonder kracht, zonder uitwerking, onwerkda-
in effigie, z. **Effigies**.

inegaal, ongelijk, veranderlijk; oneffen.

Inegaliteit, ongelijkheid, oneffenheid.

inelegant, onsierlijk, onbevallig, smakeloos; ongemanierd.

inelegibel, niet verkiesbaar.

Ineptie, zothed, ongerijmdheid, onnoozelheid.

Inertie, traagheid, vadzigheid; onvermogen.

inessentiëel, niet tot het wezen behoorend, onwezenlijk.

inevident, onduidelijk, niet klaarblijkelijk.

inevitabel, onvermijdelijk, niet te ontgaan.

inexact, onnauwkeurig, onjuist.

inexcusabel, onverschoonlijk.

inexigibel, onvorderbaar, niet te eischen.

inexorabel, onverbiddelijk.

Inexperiëntie, onervarenheid, gebrek aan ondervinding.

inexplicabel, onuitlegbaar, onverklaarbaar.

inexplorabel, onnavorschbaar.

inexpressibel, onuitsprekelijk.

172 Inexpréssibles—Infléxie.

- Inexpréssibles**, in Engeland de modenaam voor broek.
inexpugnabel, niet inneembaar, onbedwingbaar.
in exténso, volledig, uitvoerig, in zijn geheel.
in extrémó, in extrémis (*momentis*), in de laatste oogenblikken des levens, op sterven liggende.
infaam, eerloos, geschandvlekt.
in fácto, door de daad zelve, inderdaad, werkelijk.
infa(i)llibel, onfeilbaar.
infa(i)llibiliteit, onfeilbaarheid (b. v. van den paus, die volgens het begrip der Katholieken, in zijne uitspraken in zake van geloof en zeden, niet kan dwalen).
infamánt, infamcerend, oonteerd, eerrovend.
infamie, eerloosheid, laagheid, schurkerij.
Infamatie, eerloosmaking. — verklaring.
Infánt, Infánte, koninklijke prins, — prinses in Spauje, en Portugal.
Infanterie, voetvolk, voetknechten, soldaten te voet.
Infanterist, soldaat te voet.
infatigabel, onvermoeid; onverdroten. (beelding.)
Infatuátie, verdwaasdheid, zotte waan; belachelijke in-
infavorabel, onvoordeelig, ongunstig.
in favórem, ter gunste, ten voordeele.
inféct, aangestoken, besmet, verpest.
infecteeren, inficiëeren, besmetten, aansteken.
Inféctie, aansteking, verpesting.
infereeren, inbrengen; opdragen; gevolg trekken.
Inferiëuren, minderen, ondergeschikten.
Inferioriteit, ondergeschikte staat; geringer waarde; het achterstaan bij anderen.
infernaal, helsch, duivelsch, afschuwelijk.
infertiel, onvruchtbaar.
infesteeren, vijandig aanvallen; onveilig maken.
inficiëeren, z. infecteeren.
infideel, ontrouw, trouweloos.
Infideliteit, ontrouw; ongeloof.
in fidem, ter bevestiging, ter waarmerking.
Infiltrátie, inzijging, intrekking (eener vloeistof).
infiniet, oneindig, onbegrensd.
Infiniteit, oneindigheid.
Infinitivus, onbepaalde wijs der werkwoorden.
infi-m, zwak, krachteloos, gebrekkelijk, krukkend.
infirmatief, ontkrachtend, ongeldig makend.
Infirmierie, ziekenhuis, inz. voor soldaten.
Infirmiteit, krachteloosheid, gebrekkelijkheid.
in flagrántie (nl. *facto* of *delicto*), op heeter daad.
Inflammátie, ontsteking, ontstokenheid, brand.
inflammeeeren, ontvlammen; tergen, verbitteren.
Inflátie, opzetting var. 't lijf door winden.
infecteeren, binnenwaarts buigen, ombuigen, veranderen.
inflexibel, onbuigzaam, hardnekkig.
inflexibiliteit, onbuigzaamheid, onverbiddelijkheid.
Infléxie, buiging of afwijking der lichtstralen.

- Inflictie**, oplegging van eene straf.
in floribus, in bloei, in welstand, in volle glorie.
influeeren, invloed hebben.
influenceeren, invloed hebben; overhalen.
Influéntie, invloed, werking op een ander voorwerp.
Influénza, vloeikoorts, landverkoudheid, griep.
in fólio, in 't boekformaat van 2 bladen of 4 bladzijden
in forma, in behoorlijken vorm. (per vel.
Informátie, onderrichting; onderzoek; berichtgeving.
informeeren (zich), onderzoek doen, bericht inwinnen.
Infráctie, schending van, inbreuk op (b. v. een verdrag).
in foro, voor het gerecht: **in fraudem**, om te bedrie-
gen. (met weinig menschen.
infrequent, niet veel bezocht, eenzaam, stil, zonder of
infructueus, onvruchtbaar, weinig of geen vrucht ople-
verend; vruchteloos, vergeefs.
Infusie, in- of opgieting. **Infusie-diertjes** of **Infuso-
riën**, kleine, voor het oog niet zichtbare diertjes in
in futurum, in 't vervolg, voortaan. (vloeistoffen.
infuus, aangeboren, ingeschapen.
Ingeniëur, vesting- of krijgswaarkundige. **I. van den
waterstaat**, waarkundig opzichter over wateren, dij-
ken, bruggen.
ingeniëus, scherpzinnig, vindingrijk, vernuftig.
Ingénium, natuurlijke aanleg, aangeboren verstandsver-
mogen. (stigheid.
Ingenuiteit, ongekwasteldheid, openhartigheid, rondbor-
ingereeren, inbrengen; zich **ingereeren**, zich onbe-
voegd met iets laten.
in gratiam, ten gunste, ten behoefte.
Ingéstie, inbrenging van voedsel in 't lichaam.
in globe, bij den hoop, over het geheel.
ingrammaticaal, ontaalkundig.
Ingrediënten, bestanddeelen, inmengselen.
ingrossátie, inschrijving in het hypotheek-boek.
ingrossceeren, in het grondpaud- of hypotheek-boek
Inhabilitéit, onbekwaamheid. (schrijven.
inhabitéabel, onbewoonbaar. (nen.
Inhabitéatie, inwoning, bewoning; —**teeren**, in-, bewo-
inhæereeren, aankleven, aanhangen; volharden.
Inhalátie, inademing, inzuiging.
inhibeeren, verhinderen, beletten, verbieden.
Inhibitie, rechterlijk verbod om voort te gaan.
in hoc casu, in dit geval.
in honórem, ter eere, uit achting.
inhospitaal, ongestvrij, onherbergzaam.
Inhospitalitéit, ongestvrijheid.
inhumaan, onmenscheijk, wreed; onbeschaafd.
inimáginabel, ondenkbaar, onbedenklijk, onbegrijpelijk.
in humanioribus, in de schoone wetenschappen (b. v.
bedreven). (lievendheid.
Inhumaniteit, onmenscheijkheid, wreedheid, onmensche-

- Inhumátie**, beaarding, begraving.
in hypóthesi, in de onderstelling.
inimitabel, onnavolgbaar.
in integrum (restituereen), ongeschonden, volkomen in den vorigen toestand teruggeven of herstellen.
in ipso término, op den vastgestelden dag.
Iniquiteit, onbillijkheid, hardheid.
Initia, (lat. pl. *initium*, etc.), aanvangsgronden.
Initiaal-letters, aanvangletters, groote beginletters.
Initiátie, inwijding.
Initiatief, **Initiative**, inleiding, opening; de eerste voorslag of voordracht, het recht tot eerste voordracht bij beraadslagingen over een onderwerp.
initiëeren, inleiden; inwijden.
Injéctie, inwerping, inspuiting.
Injunctie, uitdrukkelijk bevel.
Injúrie, eerkrenking, belediging; scheldwoord. **Procés van injurie**, rechtsgeding wegens eerroof.
injuriëeren, beledigen, hoonen; schelden.
injuriëus, eerroovend, lasterlijk, smadelijk.
inkwartieren, soldaten (bij de burgers) inlegeren.
in loco, op de plaats zelve, ter behoorlijke plaats. — **márgine**, op den rand, op den kant (eens blads). — **medio**, in het midden. — **mora**, nalatig, ten achteren, achterstallig. — **natúra**, in natuurlijke toestand; (ook:) in voortbrengselen der natuur. — **naturalibus**, geheel naakt, ongekleed. — **obsкуро**, in het duister, in het verborgen.
innocent, onschuldig; onnoozel, verstandeloos.
Innocéntie, onschuld, eenvoudigheid; onnoozelheid.
innominabel, onnoemelijk, onnoembaar. (God.)
In nómine, in den naam; **in n. Déi**, in den naam van
Innovátie, nieuwigheid, verandering.
innoveeren, nieuwigheden invoeren.
innumerabel, ontelbaar.
Inobediéntie, ongehoorzaamheid.
inobligaat, onverplicht, onverbonden.
Inobservántie, achteloosheid, het niet-nakomen.
in octávo, in 't boekformaat van 8 bladen of 16 bladzij-
Inoculátie, inenting. (den per vel.
inoculeeren, inenten. (lijk.)
inoffensief, niet beledigend, onaanstootelijk; onschade-
in óptima fórma, in den besten vorm, volkomen.
in originále, in het oorspronkelijke schrift, in handschrift.
in páce, in vrede.
in parénthesi, tusschen haakjes; tusschenbeiden.
in pártibus infidélium, afgekort **i. p. i.** in 't gebied of land der ongeloovigen, d. i. der niet R. K.
in perpétuam (réi) memóriam, tot eeuwig aandenken (der zaak).
in pétto, in het hart, in den zin; in gereedheid of in voorraad; achterwege (houden).

- in plano**, in geheele of ongevouwen vellen papier.
in pléno, in volle vergadering.
in póculis, onder het drinken, onder een glas.
in pontificálibus, in priesterlijke ambtskleeding; in feestool, in ambtsgewaad.
in prómptu, in gereedheid; snel opgevatte zinrijke gedachte, het voor de vuist gemaakte (b. v. een versje), het onvoorbereid geleverde.
in púris naturalibus, moedernaakt.
in quæstie, (het voorwerp) waarvan gesproken wordt, waarvan nu sprake is; (de zaak) in geschil.
in quántum de júre, voor zoover de rechten het veroorloven, zoover de rechtsverhouding eener zaak betreft.
in quártu, in 't boekformaat van 4 bladen, of 8 bladzijden.
inquieteeren, verontrusten. (den op het vel.
Inquirent, gerechtelijke ondervrager.
inquireeren, navorschen, onderzoeken; verhooren.
Inquisiteur, ondervrager; geloofs- of ketterrechter.
Inquisitie, lijfstraffelijk onderzoek; geloofsonderzoek; het voormalig kettergericht in Spanje.
inrotuleeren, de acten nummeren en samenhechten.
in saldo blijven, nog schuldig blijven.
Insalubriteit, ongezondheid (eener plaats).
Insanie, krankzinnigheid, waanzin.
insatiabel, onverzadelijk.
inscribeeren, inschrijven, boeken; toewijden.
Inscripte, inschrijving, in- of opschrift.
incrustabel, onnavorschbaar, ondoorgrondelijk.
Inséct, gekorven diertje; ongedierte.
Insecuriteit, onzekerheid. (zijden per vel.
in sedécimo, in het boekformaat van 16 bladen of 32 bladzijden.
insensibel, ongevoelig; onmerkbaar.
inseparaat, ongescheiden, vereenigd.
inseparabel, onafscheidelijk.
Inseraat, **Insértum**, het ingelaschte; de bekendmaking in nieuwspapieren; bijlage, naschrift.
insereeren, inlasschen.
Insértie, inlassching; **Insértie-kosten**, kosten der plaatsing (b. v. eener advertentie).
Insértum, z. **Inseraat**.
insidiëus, arglistig, verraderlijk, belagend.
Insigniën, kentekens; inz. eere- of rangteekens (z. Rijks-insigniën).
Insimulátie, meer of minder ongegronde beschuldiging.
Insinuátie, indringing; geheime mededeeling eener meening; bedekte, zijdelingsche toespeling; gerechtelijke inlevering, kennisgeving.
insinueeren, heimelijk inblazen; bedekte zinspelingen maken; gerechtelijk ter hand stellen; zich i., zich in iemands gunst dringen.
insisteeren, op iets staan, aandringen.
insociabel, ongezellig; niet goed bijeenkomend.

- insolent**, onbeschaamd, lomp, onbeschoft.
Insolentie, grofheid, lompheid, onbeschoftheid.
in sólidum, allen voor één en één voor allen (b. v. borg blijven), hoofdelijk voor 't geheel aansprakelijk.
insolúbel, onoplosbaar.
insolvent, onvermogen om te betalen.
Insolvéntie, betalingsonmacht, onvermogen om zich van zijne schulden te kwijten.
Insomnie, slapeloosheid.
in spe, in de hoop, in de verwachting, in 't verschiet.
in spécie, in klinkende munt. (nemen, nazien.)
inspecteeren, inspicieeren, bezichtigen, in oogenschouw
inspecteur, opziener; onderzoeker.
inspéctie, bezichtiging oogenschouw; monsterring.
inspicieeren, z. inspecteeren.
Inspiratie, (bij theol. :) goddelijke ingeving; bezieling.
inspireeren, inblazen, inboezemen, aanvuren, bezielen.
in spiritualibus, in geestelijke zaken.
instabiel, onbestendig, onveranderlijk.
Instabiliteit, onbestendigheid. (waardigheid.)
Installatie, instelling, bevestiging in een post, eene
installeeren, in een ambt of waardigheid bevestigen.
instántelijk, dringend, met aandrang.
Instántie, dringend verzoek; gerechtshof, rechtbank, b. v. ter eerste i., bij de eerste of lagere rechtbank, bij de rechtbank van eersten aanleg; **ab instántia ábsolveeren**, den beklagde ontslaan van den plicht om zich op eene tegen hem ingebrachte aanklacht te verdedigen.
in státu quo, in den vorigen, aanwezigen, tegenwoordigen toestand, zooals de zaak tot hiertoe stond.
Instauratie, wederoprichting, hernieuwing, herstelling.
instaurceeren, weder oprichten, herstellen.
insteeren, op iets aandringen, blijven staan.
Instigatie, aansporing, aanhitsing, opruiing.
instigeeren, aandrijven, aanhitsen, opruien.
Instinct, natuurdrijf, ingeschapen neiging; kunstdrift.
instinctmatig, onwillekeurig, als bij natuurdrijf.
institueeren, instellen, stichten; onderrichten.
Instituteur, insteller; leermeester, hoofd van een instituut.
Institutie, staats- of burgerlijke instelling.
Instituut, instelling; opvoedingsgesticht, kostschool.
Instructie, onderwijs; voorschrift van te houden gedrag, dienstvoorschrift; voorbereiding eener rechtszaak tot be-
instructief, leerrijk, onderwijzend (handeling.)
Instructor, leermeester.
instruceeren, onderwijzen, onderrichten, een voorschrift of eene gedragslijn geven; **een procés i.**, eene rechtszaak ter behandeling voorbereiden, inleiden.
Instrument, werktuig, inz. toonkunstwerktuig, speeltuig; (ook :) wondhealers-werktuig; oorkonde, bewijsschrift.
instrumentaal, als middel of werktuig dienend; met behulp van werktuigen verricht; **instrumentale mu-**

- ziek, zulke, die met speeltuigen wordt uitgevoerd.
Instrumentist, beoefenaar van één of meer speeltuigen, instrumentbespeler.
Insubordinatie, weerspanningheid, verzet tegen de verplichte gehoorzaamheid, inz. verzet tegen de krijgstucht, tegen de militaire ondergeschiktheid.
in substantie, in hoofdzaak.
insubstantiëel, onwezenlijk, niet werkelijk.
insufficiënt, **insuffisant**, ontoereikend.
insulair, de eilanden betreffend.
Insult, **Insultatie**, beledigende aanranding, hoon.
insulteer, beledigen, beschimpen, hoonen.
in summa, in 't geheel, samengenomen.
insupportabel, onverdraaglijk.
insurgeeren, opstaan, oproerig worden tegen de regeering.
Insurgënten, opstandelingen, rebellen.
insurmontabel, onoverkomelijk.
Insurrectie, opstand.
in suspensio, in twijfel; onuitgemaakt, hangend.
intabuleeren, boeken, inschrijven; omranden, op eene lijst zetten; inleggen.
intact, onaangerakt, onverzeerd, rein, ongerept.
integraal, op zich zelf bestaande, een geheel uitmakende.
Integralen, soort van Nederlandsche staatsschuldbrieven.
integreeren, volledig maken; **integreerend deel**, wezenlijk tot het geheel behoorend, onmisbaar deel.
Integriteit, ongeschonden toestand, volledigheid; recht-schapenheid, onomkoopbaarheid.
intellectuël, verstandelijk, geestelijk, schrander; wat op het kenvermogen betrekking heeft.
intelligent, verstandig, schrander.
Intelligentie, verstand, doorzicht; bericht, tijding.
intelligibel, verstaanbaar, begrijpelijk, klaar.
intempestief, ontijdig, niet passend, verkeerd aangebracht.
Intendant, eerste opziener, bestuurder; rentmeester.
intendeeren, op iets letten, beoogen, vanzins of willens
Intensie, inspanning. (zijn.)
Intensiteit, innerlijke kracht, sterkte, werkzaamheid.
intenteeren, iets bedoelen of voorbereiden (tegen iemand).
Intentie, oogmerk, bedoeling, aanslag.
intentioneeren, bedoelen, ten oogmerk hebben.
inter, tusschen, onder; gedurende; — **nos**, onder ons.
Intercalatie, inlassing.
inter canem et lupum, tusschen licht en donker.
intercaleeren, inlassen.
intercedeeren, in 't midden treden, bemiddelen.
Intercedent, bemiddelaar, voorspraak.
intercepteeren, onderscheppen, opvangen.
Intercéptie, onderschepping, opvang (van de lichtstralen, van 't geluid. — van een brief).
Intercéssie, bemiddeling, voorspraak, tusschenkomst.
intercipiëeren, z. **intercepteeren**.

interdiceren, verbieden (inz. het beheer van 't eigen vermogen).

Interdict, rechterlijk verbod; groote pauselijke kerkban waarbij de toediening der sacramenten, het opdragen der Mis enz. wordt verboden.

Interdictie, ontzegging, verbod.

interessant, belangrijk, aanlokkend, onderhoudend (doorgaans verward met **geïnteresseerd**, baatzuchtig).

interesseeren, tot deelnemer maken; iemands deelneming opwekken, hem innemen, roeren; zich voor iemand i., aan zijn lot deelnemen, voor hem in de bres springen.

Interest, deelneming; gewin; rente van een kapitaal.

Interferentie, inmenging, tusschenkomst; wederzijdsche werking der lichtstralen op elkander bij hun samentreffen.

interfoliëren, met wit papier doorschieten (een boek).

Interiër, het inwendige, binnenste.

Interim, tusschentijd tusschenbehandeling; *ad interim*, voorloopig, voorshands, tot nader order, tijdelijk.

interlineair, tusschen de regels geschreven of gedrukt.

Interlinie, ruimte tusschen 2 regels.

interlinieeren, met interliniën zetten; tusschen de regels schrijven.

Interlocutie of **Interlocutoir**, tusschenspraak, bijoordeel wegens eene bijzaak van een proces.

Interlocutor, tusschenspreker, gesprekvoerder.

Interlúdium, tusschenspel.

Intermediair, tusschenkomst, bemiddeling.

Intermédium, tijd tusschen 2 vervaldagen of termijnen.

Intermezzo, tusschenspel; tusschenvoorstelling.

in término, op den bepaalden dag of termijn.

Intermissie, uitblijving, het nalaten; tusschentijd.

intermitteerend, uitblijvend, tusschenpoozend.

internationaal, tusschen de natiën of volkeren onderling (bestaande of heerschende).

Internationale, vereeniging of bond van werklieden uit verschillende landen, met het doel door onderlingen bijstand elkanders lot te verbeteren en inz. om hun meesters tot loonsverhoging te noodzaken; **Rode Internationale**, de socialistische volkspartij, die — zoo noodig met de gewelddadigste omverwerping der maatschappelijke orde — eene volslagen gelijkstelling van heer en knecht in de lasten en lusten des levens beoogt; **Zwarte Internationale**, die Ultramontanen, die aangehits door sommige dweepzieke geestelijken, zich doof middel eener ruwe volksbeweging van het staatsgezag zouden willen meester maken.

Internuntius, gezant, dien de paus aan buitenlandsche kleine hoven of bij republieken houdt; (ook:) Oostenrijksche gezant bij de Porte.

interpasseeren, doornaaien, stikken.

Interpellatie, tusschenrede, afbreking; bestrijding van een bezit, gerechtelijke opeisching; de aanvraag of uit-

- noodiging van een volksvertegenwoordiger aan de regering of aan den voorzitter der wetgevende vergadering, om aangaande een of ander punt inlichting te geven.
- interpelleeren**, in de rede vallen, om opheldering of inlichting vragen.
- inter pócula**, onder een glaasje, bij eene flesch.
- Interpolátie**, inlassing van enkele woorden of zinnen in een handschrift; schriftvervalsching; inschuiving van een of meer termen in eene getallenreeks.
- interpoleeren**, inlassen, tusschenvoegen. (aanbieden.)
- interponceeren**, tusschenplaatsen; zich tot bemiddelaar
- Interpositie**, tusschenkomst, bemiddeling.
- Interpretátie**, uitlegging, verklaring.
- interpreteeren**, uitleggen; overzetten, vertolken.
- Interpunctie**, plaatsing der schrijf- en zinkteekens.
- Interrégnum**, tusschenregeering.
- Interrogátie**, vraag, ondervraging.
- Interrogátief**, vragend, ondervragend, vraagsgewijze.
- interrumpeeren**, staken, afbreken; in de rede vallen; hinderen, storen.
- Interrúptie**, afbreking, staking; stoornis.
- Interséctie**, doorsnijding, kruising; snijpunt, doorsnede.
- inter spem et metum**, tusschen hoop en vrees. (zig.)
- Intertrópisch**, tusschen de keerkringen liggend of aanwen-
- Intervál**, tusschenruimte; tusschentijd; tusschenval; gaping; afstand van den eenen toon tot den anderen.
- Interveniëeren**, tusschenbeiden treden, bemiddelen.
- Intervéntie**, tusschenkomst, bemiddeling.
- Intervérsie**, het onderslaan of verduisteren van gelden.
- interverteeren**, onderslaan, geld heimelijk achterhouden.
- Intestaat**, een zonder testament gestorvene; **Intestaat erfgenaam**, zulk een, die geen testament noodig heeft om erfgenaam te zijn. (te maken.)
- intestabel**, onbevoegd of onbekwaam om een testament
- Int(h)ronisatie**, troonsbestijging, troonsaanvaarding; plechtige instelling van een bisschop, van een paus.
- int(h)roniseeren**, ten troon verheffen; een bisschop plechtstapig in zijn ambt stellen.
- intiem**, innig vertrouwd, nauw verbonden, innig.
- Intimátie**, gerechtelijke aanzegging.
- intimideeren**, bevreesd maken, schrik aanjagen.
- Intimiteit**, innigheid, vertrouwelijkheid.
- Intitulatie**, betiteling; titel van een boek. (schrijven.)
- intituleeren**, betitelen; eenen titel geven of boven-
- intolerabel**, onverdraaglijk, onuitstaanbaar.
- intolerant**, onverdraagzaam tegenover andersdenkenden.
- Intolérantie**, onverdraagzaamheid. inz. in zake van godsdienst. (ging.)
- Intonátie**, toonaangeving, aanheffing; toon- of stembui-
- intoneeren**, aanheffen, den toon aangeven.
- in totum**, in 't geheel, in alles. (maken.)
- Intoxicátie**, vergiftiging; zinsbedwelming; het dronken-

- intra**, binnen, inwendig, enz. —**muros**, binnen de muren.
intractabel, onhandelbaar, onbuigzaam.
Intráde, inleiding, voorspel. **Intráden**, staatsinkomsten.
intransitief, niet onvergankelijk, onzijdig (werkwoord).
Intrepiditeit, onversaagdheid, onverschrokkenheid.
Intricaat, ingewikkeld, verward, moeielijk.
intrigant, arglistig, vol listen en streken.
Intrigant, vriend van kuiperijen, arglistig mensch.
Intrige, verwickeling; knoop; listige, heimelijke streek, kuiperen. **Intriges**, streken, omwegen, draaijerijen.
intrigeeren, met slinksche streken omgaan, kuiperijen maken.
in triplo, in drievoudig afschrift.
introduceeren, inleiden, ingang verschaffen.
Introdúctie, inleiding, invoering.
Introduzione, inleiding van een muziekstuk.
Introversie, inwaarts-, binnenwaartskeering.
intrudeeren, instooten, inschuiven; **zich i.**, zich in- of opdringen.
Intrúsie, indringing, insluiping (b. v. in een post).
Intúitie, innerlijke aanschouwing, onmiddellijk bewustzijn.
intúitief, innerlijk aanschouwend, onmiddellijk gewaar.
Inundátie, overstroming. (wordend).
inundeeren, overstroomen; onder water zetten.
inútiel, onnut, nutteloos, vergeefs, vruchteloos.
Invaleur, onwaarde, waardeloosheid.
invalidé, onvermogen, krachteloos, onbruikbaar.
Invaliden, krijgslieden tot verderen dienst onbekwaam.
invariabel, onveranderlijk.
Invasie, vijandelijke inval, strooptocht.
Invective, beleedigende rede, scheld-, schimpwoord.
invénit (verkort **inv.**), (...) heeft het gevonden.
Inventáris, lijst van voorhanden voorwerpen in een huis, vaarttuig, enz., boedelbeschrijving.
Inventarisátie, boedelbeschrijving; het inventaris-maken; het op den inventaris-brengen.
inventariseeren, boedelbeschrijven.
inventeeren, uitvinden, verzinnen.
Invéntie, uitvinding; verdichtsel; kunstgreep.
in verba magistrí, bij 't woord des meesters (zweren).
Invérsie, woordenverzet, omkeering.
inverteeren, omkeeren, verplaatsen.
Investigátie, opsporing, navorsching, onderzoek.
investigeeren, opsporen, uitvorschen, doorgronden.
Investituur, plechtige inzet in eene waardigheid, beleening.
invetereeren, verouderen, inwortelen; **geïnvetereerde kwaal**, ingewortelde kwaal.
invidiëus, nijdig, wangunstig.
invincibel, onoverwinnelijk, onbedwingbaar.
in vino veritas, in den wijn (ligt) de waarheid; dronken menschen zeggen de waarheid.
inviolabel, onschendbaar, onverbrekelijk.

I
Inv
inv
inv
inv
in
inv
inv
io?
oo
ipe
o
vi
ips
ipa
ira
iré
I'r
iro
h
t
l
iró
irr
irr
irr
irr
(
irr
Irr
irr
irr
irr
irr
irr
irr
irr
irr
irr
irr
irr
w
Irr
Irr
irr
Irr
isa
Is
Isc
isc
isc

Inviolabiliteit, onschendbaarheid.

invisibel, onzichtbaar.

Invitatie, uitnoodiging.

inviteeren, uitnoodigen, te gast vragen.

Invocatie, aanroeping, afsmeeeking.

in voce, op het woord, op dat woord. (vatten.)

involveeren, inwikkelen, verwikkelen; mede in zich be-

invulnerabel, onkwetsbaar

io? hoezee! io vivat! bekend aanvangswoord en daarom ook de benaming van een studentenlied.

ipecacuanha, Amerikaansche braakwortel; Indiaansche of Braziliaansche purgeerwortel (wortel eener soort van violierboom).

ipso facto, door de daad zelve, uit kracht der daad.

ipso jure, door het recht zelf, van zelf, van rechtswege.

Irrascibiliteit, prikkelbaarheid, geneigdheid tot toorn.

irénisch, vredeachtend, bemiddelend.

Iris, regenboog; regenboogvlies in het oog.

Ironie, spotrede, fijne spot, bedekte scherts, die, onder het masker van trouwhartige eenvoudigheid of onwetendheid, gebreken en dwaasheden ten toon stelt en belachelijk maakt.

irónisch, spottend, schak, fijn schertsend.

irraisonnable, onredelijk, onbillijk.

irrationeel, met de rede strijdig; niet juist berekenbaar.

irrecusabel, onverwerpelijk.

irreduc-, ductibel, onherleidbaar; niet in te brengen (breuk).

irrefutabel, onweerlegbaar, onweersprekelijk.

Irregulariteit, onregelmatigheid, wanorde.

irregulier, onregelmatig, van de wereld afwijkeud.

irrelevant, onbeduidend, niet tot de zaak behoorend.

irreligiëus, ongeloovig, ongodsdienstig.

irremediabel, onherstelbaar, niet te verhelpen,

irremonstrabel, niet wederlegbaar.

irreparabel, onherstelbaar, onvergoedbaar.

irresistibel, onwederstaanbaar.

irresoloot, besluiteloos, weifelend, aarzelend.

irreverent, oneerbiedig oneerbiedigheid.

irrevocabel, onherroepelijk.

(land.)

Irrigatie, bewatering, bevoeiing, vloeiing (van een wei-

irrigeeeren, bewateren; vloeiën, (een weiland) door kleine waterstroompjes bevochtigen.

Irritabiliteit, prikkelbaarheid.

Irritatie, prikkeling; verbittering

irriteeren, verbitteren, boos maken, tergen.

Irruptie, inval, overval.

isabel, isabelkleurig, bruinachtig geel, lichtgeel.

Is'lam, de Mohammedaansche godsdienst, het Islamisme

Isolatie, afzondering.

isoleeren, afzonderen, op zich zelf plaatsen.

isomérisch, gelijkdeelig, gelijk verdeeld; **isomérische**

182 Isomórfisch—Janitsaar.

- lichamen**, zulke lichamen, die bij gelijke chemische samenstelling toch verschillende eigenschappen hebben.
isomórfisch, van dezelfde gedaante.
Isthmus, landengte, inz. die van de Corinthe in Griekenland; de daar gevierde openbare kampspelen werden deswege **Isthmische spelen** geheeten.
Italiëken, cursief letters.
item, insgelijks, evenzoo, verder.
ita est, zoo is het, zoo staat het.
Iteratie, herhaling, hervatting.
iteratief, herhalend, hervattend.
Itinerarium, reisboek, reisbeschrijving.
Ixion (het rad van), eene altijddurende marteling.

J.

- J. C.** = Jesus Christus.
JCtus = Jurisconsultus (z. ald.)
J. H. S. en **J. N. B. J.** z. onder I.
J. U. D. = *juris utriusque doctor* (z. ald.).
Jabót, borststreek, hemdstreek.
jacént, liggend; (ook :) onbeheerd (van goederen).
Jacobijnen, leden of vrienden van het volksgenootschap der razende vrijheidsdweepers, dat gedurende de Fransche revolutie van 1789 ontstond en zijne zittingen hield in het voormalige **Jacobijn** en-klooster te Parijs.
Jacobijner-muts, roode muts, die door de aanhangers van het Jacobinisme werd gedragen. (liefde.)
Jacobinisme, vrijheidsdweperij, dolzinnige vrijheids-
Jacónnét, Oost-Indisch, meestal glad mouselien.
Jacquard-machine, **Jacquardsche weefstoel**, en door Jacquard van Lyon uitgevonden weefstoel, tot het sneller en gemakkelijker weven van zijden stoffen.
jacta est alea, de teerling (of het lot) is geworpen.
Jactantie, grootspraak, snorkerij. (pralerij.)
Jactatie, het onrustig woelen des zieken; snoeverij.
Jaloesie, ijzerzucht; minnenijd, jaloerschheid, jaloezij.
Jaloesiën, venster-zonneschermen.
Jalon, afsteekpaal; richtvaantje; bakenstok.
jalonneeren, met bakenstokken afsteken, afbakenen.
Jalousie de métier; beroepsnijp, broodnijd.
Jambus, **Jambe**, versvoet van ééne korte en ééne lange lettergreep.
Janitsaar, soldaat der in 1826 door sultan Mahmoed opgegeven voorrechte klasse van soldaten, die welcer de kern van het Turksche voetvolk uitmaakten.

Jansenisten, sectenaam, door de R. K. Kerk gegeven aan de Roomschen der Oude of Bischoppelijke Clerezie.

Jaquenôte, soor van Oost-Indisch mouselien.

Jargón, onbeschaafde taal, kromtaal, koeterwaalsch.

jaspeeren, (de snede van een boek) als jaspis beschilderen of besprenkelen.

Jatagán, yatagan, korte Turksche degen of sabel.

Jean potage, hanssop, hansworst.

Jehóvah, de Eeuwige, Onveranderlijke, God.

Je ne sais quoi, een zeker iets, dat men geen naam weet te geven.

Jenny-machine, Engelsche machine, voor 't katoenspinnen, zoo genoemd naar Jenny, de vrouw des uitvinders

Jeremiáde, klaaglied, jammerklacht. (Arkwright.)

Jetón, leg, of rekenpenning, speel-, pachtpenning,

Jeu, spel; scherts; (ook:) eene verbastering van jus (z. ald.)

Jezuïet, lid der R. K. monniken-orde, door Loyola in 1521 onder den naam van Gezelschap of Sociteit van Jesus gesticht, door paus Clemens XVI, in 1773 opgeheven, maar in 1814 door paus Pius VII, hersteld; (in oneig. en (verachtelijken zin:) schijnheilig bedrieger, doortrapt intrigant, vroomschijnend booswicht.

Jezuïetisch, naar de leer der Jezuïeten; (fig.) schijnheilig, onoprecht, valsch.

Jezuïetisme, Loyola's leer, het werken in den geest der Jezuïeten; (fig.) valscheid, onoprechtheid.

Jóbbet, (in Engeland:) makelaartje, beunhaas; (in N. Amerika:) groothandelaar.

Jóbs-bode, **Jóbs-post**, ongeluksbode, treurige tijding;

Jóbs-geduld, zeer groot. taai geduld.

Jóckskey, rijknecht, voorrijder; pikeur, jòk e i; staljongen.

Jócus, scherts, grap, kortswijl.

John Bull, spotnaam van den grooten hoop des Engelschen volks; onbeschaafd mensch.

Jokei, z. **Jockey**.

Joli, lief, netjes, mooi, hupsch, aardig.

Jónathan, **Broeder Jonathan**, schertsende naam voor de bewoners der Noord-Amerikaansche vrijstaten.

Jongleur, goochelaar: potsenmaker.

Jonk, Chineesch koopvaardij- en oorlogsschip.

Jóseph, soort van dun Fransch papier; filtreerpapier; vrouwenoverrok; kuisch, eerbaar jongeling, Jozef.

Jóta, de Grieksche letter i (de kleinste van het Gr. alphabet., van daar:) geen jota, niets, niet het allergeingate.

Jonissánce, genot, genieting; vruchtgebruik.

jouisseeren, genieten. (op- en afvalspel.)

Joujou, kinderspeelgoed; inz. het vroeger in zwang zijnde

Jour, dag; **du jour** of **de jour zijn**, den dagdienst hebben, aan de dienstbeurt zijn; **jours de grace**, respijt-dagen (z. ald.).

- Journaal**, dagboek; dagblad, tijdschrift.
- Journaliseeren**, in het dagboek schrijven.
- Journalisme** of **Journalistiek**, het tijdschriftwezen, het schrijven van tijdschriften, de gezamenlijke periodieke pers van een land.
- Journalist**, dagbladschrijver, redacteur eener courant.
- joviaal**, blijgeestig, lustig, opgeruimd.
- Jovialiteit**, blijgeestigheid, blijmoedigheid.
- Jozei** z. **Joseph**.
- Jubel**, gejuich en juichen: z. **jubileeren**.
- Jubelaëum**, **Jubelé**, jubelfeest, jubeljaar.
- Jubilaris**, jubelvierder, feestvierder.
- jubileeren**, jubelen, juichen; zijne 50- of 25jarige echt-vereëning of ambtsbediening vieren; gouden of zilveren bruiloft houden.
- Jucht**, z. **Juft**.
- Judaïsme** jodendom.
- Júdas**, verrader. **Júdas kus**, verraderlijke kus. **Júdas-haar**, rood, roodachtig, vossig haar.
- judassen**, onder 't masker van vriendschap, bedriegen of verraden, geniepig mishandelen.
- Judicatuur**, het rechtsambt.
- judiceeren**, vonnis vellen, vonnissen, beslissen.
- Judiciëel**, gerechtelijk, rechterlijk.
- judiciëus**, oordeelkundig, verstandig, wel overlegd.
- Judicatie**, beoordeeling, beslissing.
- Juft**, (beter dan **Jucht**) sterk riekend Russisch leder.
- jugeeren**, oordeelen; beoordeelen; vonnissen.
- Junctie**, vereëning, verbinding.
- Junctuur**, verbinding; toestand, tijdsgewricht.
- Júnior**, de jongere.
- Júno**, Jupiterszuster en gemalin; (fig.) fiere, trotsche vrouw; (ook :) de naam eener planeet.
- Jonónisch**, naar Juno gelijkend; (fi.) trotsch, majestueus
- Junta**, vergadering, staatsraad in Spanje en Portugal; volkscomité.
- Jupijn**, **Júpiter**, oppergod, dondergod; (ook :) de naam eener planeet.
- Júra**, de rechten, de rechtswetenschap.
- Jurament**, eed, eedzwering; vloek. **Juramentum purgatorium**, zuiveringseed; **assertorium**, bevestigingseed.
- Juaratorium**, bezworen belofte; (ook :) belofte in plaats van eed.
- Juré**, gezworene, lid eener jury. (rechtelijk.)
- Juridiek**, **Juridisch**, overeenkomstig de rechtsleer, ge-
- Júrisconsultus**, rechtsgeleerde.
- Jurisdicte**, rechtshandeling; rechtsmacht, rechtsgebied.
- Jurisprudénte**, rechtsgeleerdheid.
- juristisch**, de rechtsgeleerdheid betreffend, rechtskundig.
- Júris utriusque doctor**, doctor der beide rechten (het burgerlijke en kerkelijke), afgekort **J. U. D.**
- Júry**, rechbank van gezworenen, zulk eene inrichting bij

de rechtbank, waardoor aan de straffende macht alle willekeur en de mogelijkheid om onrechtvaardig te zijn wordt ontnomen, daar een crimineel beschuldigde alleen door beëdigde medeburgers in vereeniging met de rechterlijke staatsambtenaren kan veroordeeld worden.

Jury-man, (pl. **Jury-men**) gezworene, lid eener jury.

Jus, recht; **Jus talionis**, recht van wederverging, van weerwraak.

Jus, krachtig vleeschnat, (vaak z j e u genoemd).

just, **justement**, juist, nauwkeurig, precies, net zoo, billijk, rechtvaardig.

justeeren, juist maken, vereffenen; ijken, echt maken.

Juste-milieu, juiste midden; spotnaam voor de gematigde politieke partij in Frankrijk.

Justificatie, rechtvaardiging; verantwoording.

justificeeren, rechtvaardigen; verantwoorden.

justitiabel, aan zekere rechtbank of rechter onderworpen.

Justitie, gerechtigheid; rechtspleging; gerecht; rechtbank; vierschaar.

Juvantia, versterkingsmiddelen.

juxta, nabij, dichtbij, daarneven, daarnaast.

Juxta-positie, naast-elkander-plaatsing; toeneming (eens lichaams) door uitwendige aanzetting.

K. (*)

K. M. = keizerlijke of koninklijke Majesteit.

Káaba, Mohommed's bedehuis te Mekka.

Kabilen, **Kaby'len**, talrijkste volkstam in Noord-Afrika na de Arabieren.

Kabinét, vertrekje, arbeidsvertrek; vorstenkamer, geheime kamer; ministervereeniging; de vorst met zijnen staatsraad; de regeering in hare betrekking tot het buitenland; verzameling van natuur- of kunstvoortbrengselen; hooge, breede ladekast

Kabinéts-order, verordening, die onmiddellijk van den vorst uitgaat.

Kabinétsstuk, voorwerp uit een cabinet kunst- of nat. historie; iets zeldzaams in zijne soort.

Kadét, **Kadétje**, wittebroodje (doorzaans van 2 1/2 cent)

Kádi, rechter, rechtsgeleerde bij de Mahommedanen.

Káffar, belasting, die de christen-kooplieden, in Turkije

(*) Wat onder deze leter niet te vinden is, zoeken men onder C.

moeten betalen, wanneer zij waren van Aleppo naar Syrië zenden.

Kaffers, negerstam in Zuid-Afrika.

Kaftan, lange en wijde overrok, turksche eerekleed.

Kajapoet-olie, kostbare etherische olie uit de bladeren van den kajapoetboom in O. Indië. (gaai.)

Kakatoe, kakketoe, oostindische bosch- of grot-pape-

Kakodemon, een booze geest.

Kakophonie, (veber caco-) wanklank, wangeluid.

Kalamija, Kalamijsteen, z. Galmei.

Kalander, mangel; (ook :) korenworm.

Kalandreeren, mangelen, glad maken, glanzen.

Kalés, lichte, open wagen.

Kali, zoutkruid; plantenloozout, potasch.

Kaliber, bepaalde maat; maatstaf der doorsnede, inz. van kononskogels; innerlijke wijdte van een stuk geschut; (ook :) gesteldheid, deugdelijkheid, eener waar, gehalte.

Kalief, Khalief, de sultan als stadhouder van Mohammed.

Kalifaat, waardigheid van kalief; het rijk van Mohammed's opvolgers.

Kalium = Potassium, (z. ald.).

Kalpak, Hongaarsche huzarenmuts; Turksche pelsmuts,

Kaméleon, kleine hagedis, waarvan men weleer geloofde dat zij de kleur kon aannemen van de voorwerpen, op welke zij zich plaatste; (van daar :) een mensch die vaak van partij, van meening verandert, naarmate zijn belang het vordert.)waaierend.

Kameleóntisch, wuft, veranderlijk, met alle winden

kamelot, stof van kemelen- of geitenhaar.

Kameraad, makker, metgezel, medewerkman, dienst- of wapenbroeder, enz.

Kamizool, kort onderkleed ter bedekking van 't bovenlijf, borst-, hemd- of vest.

Kamp, legerplaats; veldlegering. (trekken

Kampeeren, gelegerd zijn, te veld liggen, het kamp be-

Kampement, legerplaats; veldlegering; oefeningskamp,

Kampánje, bovenste achterdeel van een schip; z. ook **Campagne**.

Kampioen, kampvechter, strijder, held.

Kanaal, gegraven waterleiding; ook zeeëngte; uit een goed kanaal iets weten beteekent, dat men het nieuws uit een geloofwaardigen mond, uit eene goede bron heeft.

Kanalizatie, aanlegging van kanalen; bevaarbaarmaking van een rivier.

kanalizeeren, van kanalen voorzien, kanalen aanleggen; eene rivier bevaarbaar maken.

Kanaster, korf of mand van gespleten riet, ter tabakverzending; (vandaar) kerftabak, de beste soort rooktabak; (ook :) zakvormig voorwerp uit dierenhuiden, ter warenverzending in Indië; tinnen kist, waarin de thee uit China wordt verzonden.

- Kandeel**, kraamvrouwendrank uit kaneel, suiker enz.
- Kanefas**, voering linnen.
- Kanón**, een stuk grof geschut. (z. ook **Cánon**).
- Kanonade**, beschieting met kanonnen, kanonvuur.
- Kanonneerbboot**, geschutboot.
- Kanonneeren**, met kanon vuren of beschieten.
- Kanonnier**, geschutsoldaat.
- Kansbiljet**, soort van Nederlandsche staatspapieren.
- Kánsel**, spreekgestoelte, preekstoel.
- Kanselarij**, gerechtskamer, waar de gerechtelijke stukken uitgevaardigd worden, waar openbare papieren, oorkonden, enz. van algemeen belang bewaard worden.
- Kanselier**, opperste eener kanselarij, uitvaardiger der openlijke geschriften; (van daar: **Rijkskanselier**, **Staatskanselier**).
- Kantaloep**, knobbel- of wratmeloen.
- Kanton**, afdeeling van een arrondissement of distrikt.
- kantonnaal**, tot het kanton behoorend; kantongewijze
- Kantonnement**, inlegering, kwartier.
- kantonneeren**, de troepen in bijeengelegen dorpen en steden verdeelen en inlegeren; de kantons-kwartieren doen betrekken. (oogmerken.)
- Kanúl**, pijpje of buisje der heelmeeesters tot verschillende
- Kaolin**, porseleinaarde.
- Kapel**, bijkerkje, bedehuis; vereeniging van toonkunstenaars; gesloten volstemmig gezelschap van muzikanten bij een vorst.
- Kapelaan**, geestelijke, die eene kapel bedient; hulppriester, hulpgeestelijke.
- Kapélmeester**, opperste eener muzikanten-vereeniging.
- Kapitaal**, hoofdgeld, grond- of hoofdvermogen, geldsom.
- Kapitaal**, hoofdzakelijk: voortreffelijk, bijzonder schoon
- kapitale letters**, hoofdletters, groote beginletters; **kapitale misdaad**, zulk eene, waarop de doodstraf staat.
- Kapitaliseering**, berekening van het kapitaal naar de rente.
- Kapitalist**, wie veel kapitalen bezit, geldsommen op rente zet, rentenier, vermogend man.
- Kapiteel**, bovenst gedeelte van eene zuil.
- Kapitein**, hoofdman, aanvoerder van eene compagnie; gezagvoerder van een vaartuig.
- Kapitool**, z. **Capitólíum**.
- Kápittel**, hoofdstuk; onderwerp van een gesprek.
- kapittelen**, iemand de wet lezen, scherp doorhalen.
- Kapoeres**, kapóres, dood; weg, verloren; **k. gaan**, verdoerven, te gronde gaan.
- kapot**, gebroken, aan stukken; verslagen, ontsteld; dood; **k. maken**, (in 't kaartspel:) alle slagen halen.
- Kapot**, regenmantel met eene kap; soldaten-overja's mijnwerkerskap.
- Karabijn**, schietgeweer der ruitserij. (flesch.)
- Karáf**, (bij samentrekking **Kraf**) tafelflesch, kristallen

188 Karáker—Katholicisme.

Karáker, schriftteeken, teeken, letter, lettersoort; het eigenaardige, kenmerkende eener zaak; gemoedsgesteldheid, geardheid, denkwijze: eerestand, waardigheid; goede naam.

karakteriseeren, al de teekens eener zaak bepalen, kenmerken; (:) ook betitelen.

karakteristiek, eigenaardig, kenmerkend, het **Karakteristieke**, het eigenaardige, kenschetsende.

Karavaan, handelstocht, reistrein in het Oosten.

Karavaanthee, fijne theesoort uit China, die ons over Rusland wordt aangevoerd.

Karavállas, Turksche fregatten. (treinen.

Karaváuserai (l.), herberg, verblijf voor Oostersche reis-

Karbats, z. karwats.

Karbonkel, hoogroode robijnsteen.

Kardemóm, paradijskorrels, het zaad van een aan de gember verwant gewas.

kardinaal, hoofdzakelijk, eerst, voornaamst; het **kardinale punt**, het hoofdpunt, het gewichtigste bij eene zaak; **kardinale deugden**, hoofddeugden.

Karkás, dierengeraamte; romp; met zijde omwonden koperdraad; langwerpige bom vol handgranaten; (fig.) zeer mager mensch.

Karmijn, kostbare hoogroode verf, z. **Kermes**.

Karmozijn, hoogrood.

Karónje, z. **Carógne**.

Karós, koets, pracht-rijtuig, staatiewagen.

Karpét, los vloerkleed. grof gestreept pakdoek;

Kartel, vergelijk tot uitlevering; schriftelijke uitdaging tot een tweegevecht.

Kartétsen, kleine kogels; eene Jaarmede gevulde patroon voor kanonnen.

Karthuizer, monnik der door St. Bruno gestichte orde.

Karton, bordpapier; bordpapieren band om een boek; bordpapieren doos (voor mutsen, linten, enz.).

kartonneeren, in bordpapier binden, een lichte band om

Kartouw, groot, kort en dik kanon. (een boek maken.

Karveel (**Caravelle**), snelzeilend schip in Spanje en Portugal; Fransch haringscheepje; Turksch oorlogsscheep-

Karwáts, zweep van gevlochten lederen riemen. (je.

Kasjoe, z. **Cachou**.

Kastoorhoed, kostoren hoed, hoed van beverhaar.

Kastról, komvormige koperen stoof- of braadpan zonder voet met een steel.

Katérne, eenige bladen (eig. vier) papier, ineengeschoven of samengenaaid.

Kathétén, de beide zijden om den rechten hoek van een rechthoekigen driehoek.

Katholicisme, (beter **Catholicisme**), het katholiek geloof, de geest en strekking, waardoor de Kath. Kerk zich in hare leer, verrichtingen en ceremoniën van andere Christelijke Kerken onderscheidt.

- katholiek**, algemeen, algemeen geloovig, der Roomsche Kerk toegedaan.
- Katholieken**, algemeen geloovigen, aanhangers der Kath. Kerk, sedert het Vaticaansche Concilie (in 1870) scherp verdeeld in Ultramontanen (zie verder dat woord), die zich streng aan 's pausen bevelen in geloofs- en staats-leer houden; en in liberale Katholieken of oud-Katholieken (ook wel Neocathólici, nieuw-Katholieken genaamd), die zich op het gebied van Kerk en Staat meer vrijheid in denken en streven voorbehouden, en alzoo naar de Bisschoppelijke Clerezie (bijgen. Jansenisten), ofwel tot het Protestantisme overhellen; z. **Rongeanisme**.
- Katsjoe**, z. **Cachou**.
- Kauris** of **Couris**, schelpmunt, porseleinschelpjes, die door vele Indische volksstammen en Negers als munt gebruikt worden.
- kauscher**, z. **koscher**.
- Kavalje**, oud paard; elk oud, rompslompig ding.
- Kaveling**, deel, partij, verkoopafdeeling.
- Kaviaar**, ingezouten steurkuit.
- Kazemat**, bomvrij gewelf of kluis onder de vestingwallen, walgewelf, kanonkelder.
- Kazérne**, gemeenschappelijke soldatenwoning.
- kazerneeren**, in kazernen huisvesten.
- Kazemier**, z. **Casimir**.
- Kazner**, bediende in logementen en herbergen, Jan.
- Kermes**, **Kermesbeziën**, scharlakenbeziën, purperkorrels, scharlakenluize (in Z. Europa), welker besvormige maskers ingezameld en tot verschillende roode kleuren, inz. tot karmijnrood en couleur de puce gebruikt worden.
- Khalif**, z. **Kalief**.
- Khan**, Tartarenvorst; herberg in 't Oosten.
- Kibitke**, Russisch rijtuig met 4 wielen.
- Kilogram** of bij verkorting **Kilo**, 1000 grammes of wichtjes, Nederlandsch pond. (mudden.)
- Kiloliter**, 1000 litres, kannen of koppen, 10 vaten of
- Kilométer**, 1000 meters of Ned. ellen, 1 mijl.
- Kilostère**, 1000 kubieke ellen.
- Kina**, koortsbast (van den kinaboorn in Z. Amerika.
- Kings-bench**, hooger gerechtshof in Londen; (ook:) eene gevangenis voor schuldenaars.
- Kiosk**, (bij de Mooren:) soort van koffiehuis met fraai uitzicht; (bij ons:) in Oostersche smaak gebouwd.
- Klarnét**, schelfluit (bekend blaasinstrument).
- Klarinettist**, klarinetblazer.
- Klasse**, orde, afdeeling, indeeling van personen of zaken, vak; schoolafdeeling; school.
- klasseeren**, in klassen verdeelen; schikken; schiften.
- Klerk**, schrijver, kantschrijver.
- Kliek**, z. **Clique**.
- Klimaat** = **Clima**.

190 Klinkét—Kommiesbrood.

Klinkét, klink, poortdeurtje.

Klisteer, darminspuiting, lavement.

Knāster, z. **Kanaster**.

Knight, ridder in Engeland.

Knoet, de Russische straf met eene uit harde juftriemen bestaande zweep; die zweep zelve; (ook:) bovenlander, mof; lomperd.

Kobalt, vrij zwaar, moeielijk smeltbaar metaal. **Kobaltblauw**, schoone hemelsblauwe verfstof.

Kobold, aard- of bergmannetje, berggeest.

kojonneeren, beter **cojonneeren** (z. ald.).

Koelies, Hindoes uit eene der laagste kasten, die tegen woordig bij menigte als landbouwers naar de Nederlandsche en Britsche koloniën trekken.

Koemiss, bedwelmende drank uit paardemelk.

Koerier, renbode, staatsbode te paard.

Koers, loop, inz. geldsomloop; gangbaarheid eener muntsoort; loopende prijs (b. v. van wissels, geld, enz.); loop, richting van een schip; (fig.) **den k. kwijt zijn**, in zijne redeneering verward raken.

Koeterwaalsch, gebroken Neder- of Hoogduitsch.

Kohier, aanslagregister der belasting.

Koliek, **Kolijk**, darm- of buikkrimp, buikpijn.

Kolóm, zuil, pilaar; **Kolommen van Hercules** = **Hercules-pilaren** (z. ald.).

Kolonél, hoofdofficier, die een regiment onder zich heeft; (ook:) druklettersoort tusschen brevier en nonpareil.

Koloniaal, de koloniën betreffend; **koloniāle waren**, waren uit de koloniën, inz. uit Oost-Indië.

Koloniaal, soldaat behoorende tot de troepen in de koloniën. (ting.)

Kolónie, nederzetting; volkplanting; overzeesche bezit-

Kolonisatie, aanlegging, vestiging eener kolonie; nederzetting in een ander oord.

kolonisceren, eene kolonie of volkplanting aanleggen.

Kolonist, planter, aanbouwer, burger eener kolonie.

Koloriet, kleurmenging, kleurschakeering, kleurenharmonie. (loriet.)

Kolorist, bekwaam kleurschakeerder, meester in 't ko-

Kolós, (lat. **Colóssus**) reuzenbeeld; reuzenzuil; reuzenkolossaal, reusachtig, ontzettend groot. (gevaarte.)

Kombuis, scheepskeuken.

Komediant, tooneelspeler.

Komédie, blijspel; (ook wel voor:) schouwburg, tooneel.

Komeet, staartster.

komiek, **kómisch**, grappig, verlustigend, lachwekkend.

Komiek, tooneelspeler voor grappige rollen.

komisch, z. **komiek**.

Kommies, ondergeschikt ambtenaar bij de belastingen, die tegen 't smokkelen of het belasting-ondulken moet waken (vgl. **Commies**).

Kommiesbrood, soldatenbrood.

- Kompaan**, verbastering van **Compagnon** (z. ald.).
Kompás, windroos, magneetkastje. (hoop, bende).
Komplot, samenspanning, verbintenis tot een slecht doel;
komplotteeren, samenrotten, een komplot maken.
konterfeiten, afbeelden, uitschilderen.
Konterfeitsel, afbeeldsel, portret.
Konvooi, begeleiding, bedekking door gewapende macht.
Konvooi-briefje, geleidbriefje. (Amsterdam).
Konvooilooiers, afgevers der uit- en invoerbiljetten te
Koomenij, winkel, waar allerlei soort van waren in 't
klein te bekomen zijn, kruidenierswinkelje.
Koor, rondedans, reidans; veelstemmig, vol gezang; af-
gezonderde plaats in kerken voor de zangers.
Kopéke, russische kopermunt, honderdste roebel.
Kopij, handschrift, waarnaar de zetter werkt (vgl. **Copie**).
Kopijrecht, uitsluitend recht om een boekwerk of ge-
schrift in 't licht te geven.
Koraal, zangwijze, naar welke de godsdienst-gezangen bij
den openbaren eeredienst door de geheele gemeente of en-
kel door het koor gezongen worden, koorzang.
Koralist, **Korist**, koorzanger; koorleerling.
Kóran, z. **Alkoran**.
Korbeel, uitstekende steen, waarop een balk rust.
Korist, z. **Koralist**.
Kornét, vlaggejonker, vaandrig (bij de ruitery); (ook:)
neepjesmuts (kornetmuts); (ook:) kromme horen, kromme
Kornettist, kornetblazer, kornetspeler. (fluit).
Kornis, kroonlijst, lijstwerk, lijstkrans. (terie).
Korporaal, rotanvoerder van 10 a 15 man bij de infan-
Korsét, z. **Corset**.
Kortage = **Courtage** (z. ald.).
Kortegaard (verbastering van **Corps de garde**), wacht-
huis; stads-gevangenis, inz. te Amsterdam. (fregat).
Korvet, landsoorlogsvaartuig, dat in rang volgt op een
kóscher, **kauscher**, (volgens Joodsche godsdienstwetten)
geoorloofd, rein, zuiver, bruikbaar, passend, geschikt.
Krambámboeli, met suiker gebrande rum of brandewijn.
Krediet, geloof, vertrouwen, aanzien, goede naam als stipt
betaler; gegeven tijd van betaling.
Kredietbrief, brief van borgtocht, van aanbeveling.
krediteeren, op vertrouwen geven, borgen; (bij koop-
lieden:) z. **crediteeren**.
krek, platte samentrekking van **correct** (z. ald.).
Kremetárt, verbastering van **Cremor tartari** (z. ald.).
Krémlin, vesting; keizerlijk paleis te Moskou.
Kreosoot z. **Creosot**.
Kreutzer, Duitsche munt, 60ste gl. (3 kreutzer = 5 ct.).
Kris, getande, vaak vergiftigde dolk (in Indië).
Kristál, regelmatig gevormd en doorschijnend lichaam uit
het mineraalrijk. (ook **critiek**).
kritiek, hachelijk, bedenkelijk, zorgelijk, gevaarlijk; vgl.
Kroep, vliezige keel-, luchtpijpöntsteking.

192 Kroniek—Ky'rie cléison.

- Kroniek**, tijdsboek, tijdgeschiedenis, opsomming der voornaamste gebeurtenissen naar volgorde van tijd.
- kubiék**, **kúbisch**, teerling- of dobbelsteenvormig; **kubiék-el**, eene maat, die eene el lang hoog en breed is; **kubiék-wortel**, de derde machtswortel uit een getal.
- Kúbus**, teerling.
- Kúhreiën**, **Kúhreigen**, volksgezag der Alpenherders (in het Fransch **Ranz des vaches**).
- Kurás**, pantser, borstharnas.
- Kurassier**, geharnast of gepantserd ruiter.
- Kúrkuma**, geelwortel, Indische saffraan.
- Kuur**, genezing, behandeling eener ziekte; (vandaar; badkuur, bronkuur, waterkuur, genezing door 't gebruiken van baden, door het drinken van bronwater, door in- of uitwendig gebruik van koud water).
- Kwaker**, aanhanger der door George Fox gestichte christelijke secte, lid van het gezelschap der Vrienden.
- Kwart**, vierde gedeelte; vierde maat.
- Kwartaal**, vierendeeljaars; ontvangst of uitgaaf van 3 maanden.
- Kwarteeren**, goud en zilver in de verhouding van 1 tot 3 samensmelten, om het dan te scheiden door de **quart** (z. **Kwarteering**).
- Kwarteering** (ook de **kwart** geheeten), scheiding des gouds van het zilver door salpeterzuur (sterkwater), wanneer de verhouding der beide metalen als 1 tot 3 is.
- Kwartier**, vierde van een geheel; wapenveld; zool- of hielleder; vierde van een geheel; wapenveld; zool- of hielleder; tijd der wacht tot op de aflossing; stadswijk; grondgebied der stad; inlegering, herberging der soldaten, nachtverblijf, overnachting; sparing van het leven, genade, lijfsbehoud (b. v. om **kwartier** bidden, om lijfsгенade smceken).
- Kwartiermeester**, militair of burgerlijk inlegeraar; (ook:) stuurmansmaat, opziener der scheepswachten.
- Kwartijn**, boekformaat, waarbij het vel 4 bladen of 8 bladzijden heeft: een **in quarto** (4°).
- Kwartje**, verkleinwoord van **kwart** (z. ald.); inz. ned. zilvermunt ter waarde van $\frac{1}{4}$ gulden of 25 centen.
- Kwarts**, zuiver kiezel, gedegen oxyde van silicium, berg- of rotskristal. (Rusland).
- Kwas**, **Kwass**, gegiste drank voor den gemeenen man in **Kwassie**, **Kwassiehout**, bitterhout, bitterwortel of bitterbast (van den kwassieboom in Suriname, enz.).
- Ky'rie cléison**, Heer, erbarm U (onzer), driemaal herhaalde aanroep van den priester onder de mis en als koorzang bij den aanvang der mis.

L, a
l. a.
ha
L. S
ton
L. s
Láb
Lab
Lab
Lab
sen
Lab
labc
re
labc
Lab
Lac
lach
Lac
ro
lacc
Lac
Lac
de
Lac
Lac
Lá
Lá
lacc
Lac
Lac
Lá
g
lag
La
d
La
L
L
L
L

L

L, als Romeinsch getal = 50.

l. a. = *loco allegato* of *l. c.* = *loco citato*, ter aangehaalde plaats.

L. S. = *lôco sigilli*. in plaats van zegel; (ook:) *lectóri salútem*, den lezer zij heil!

L. st. = *Livre sterling*, pond sterling.

Lábdanum, z. *Ladanum*.

Labeur, zwaar werk; paarden van *labeur*, werkpaarden.

Labiale letters, lipletters (b, p, m, f, v, w).

Laboránt, arbeider, inz. scheikundige; bereider van artsenijwaren en chemische producten.

Laboratórium, chemische werkplaats; stookhuis.

laboreeren, arbeiden; sukkelen; aan eene ziekte *laboreeren*, daarmede behept zijn, daaraan lijden.

laboriëus, arbeidzaam, bedrijvig; moeielijk.

Labyrinth, doolhof; (fig.) verwarde, duistere zaak.

Lacét, rijgsnoer, rijgveter.

lacheeren, los maken, vieren; (fig.) toegeven.

Lack of Lak, gefingeerde rekenmunt in O. Indië = 100,000 ropijen of 120,000 gl.

lacónisch, kort en bondig, kernspreukig, pittig.

Lacynisme, zinrijke korthed en bondigheid.

Lacrymæ Christi, Christus-tranen, fijne wijn, die aan den voet van den Vesuvius wast.

Lactátie, voeding met melk; zooging.

Lacúne, gaping, open vak; uitlating.

Ládanum, geneeskrachtige, welriekende gomhars.

Lády, voornamē Engelsche vrouw, dame.

lædeeren, beschadigen, benadeelen.

Lætáre, naam van den 4den Zondag in de vasten.

Lætítia, vroolijkheid; verlustiging.

Lágo, meer, landzee.

Lágthing, wetgevend lichaam der Noorweegsche rijksvergadering of *storthing*.

lagrimóso, weenend, schreiend, jammerend.

Lagúmen, ondiepe strandmeeren en moerassen, inz. langs de Adriatische zee.

Laird, Schotsch edelman, landeigenaar.

Laisser-aller, natuurlijke ongedwongenheid van gedrag, van schrijfwijze; zekere achteloosheid, die sommigen personen niet kwalijk staat.

Lak, z. **Lack**.

Lakéi, looper, lijfknecht, voetknecht.

lâ, **lâ**, **zoozo**, middelmatig, (ook:) traag.

Láma, Tibetaansch priester, opperpriester.

Lama of **Lláma**, Peruaansch schaaap.

- Lambrís**, **Lambriseering**, beschot als muurbekleding, paneelwerk; pleisterzoldering.
lamentábel, erbarmelijk, beklagenswaard.
Lamentátie, weeklacht, klaaglied.
lamentoso, klagend, in klaagtoon.
lamenteeren, weeklagen, jammeren, kermen.
Lampas, Oost-Indische of Chineesche zijden stof.
Lampét, kan of waterkruik, waschvat.
Lampión, lampje, illumineer-lampje of -glasje.
lanceeren, werpen; slingeren; afschieten.
Langueur, matheid, ontspannenheid, kwijning; smachtend verlangen.
Lancét, laatvljm, tweesnijdend wondhealersmesje.
Ländes, heigronden, heiden, steppen.
Langage, taal; spraak, wijze van spreken.
Lansier, speerruiter, lansdrager.
Lansquenét, zeker oud kansspel.
Lanturlú, zeker kaartspel, het lanterluien.
Laodicëer, lauw, onverschillig mensch.
Lapidair-schrift, in steen geschreven letters; **l.-stijl**, de stijl der grafschriften, gedenkteekenen, enz. (die kort en kernachtig moet zijn).
Lapidátie, steeniging.
lapideeren, steenigen.
Lápis infernalis, helsche steen.
Lappaliën, vodderijen, prullen, nesten.
Lapsus, val; fout; **L. calámi**, schrijffout; **L. lingue**, spreekfout, het verspreken; **L. memoriae**, geheugenfout, misslag door vergeten.
Larboard, bakboord, linkerzijde van 't schip. (ken.
lardeeren, bespekken, met spekreepjes opvullen of beste-
Lären, huiselijke beschermgoden.
largetto, een tempo tusschen **largo** en **lento**.
largo, langzaam; — **assai**, — **di molto**, zeer langzaam; — **ma non troppo**, niet al te langzaam.
Lárifari, gewauwel, onbeduidende taal.
larmoyánt, weenend en jammerend, in tranen wegs meltend,
Lárve, het insect vóór zijne ontwikkeling, pop; ook masker, mom.
Larynx, het strottenhoofd.
Lascáren, indische matrozen of kanonniërs, in dienst van de Eng. compagnie; soldaten des keizers van Ceylon.
lascief, ontuchtig, hoogst wellustig, geil.
latént, verborgen, heimelijk; (ook:) gebonden; **latente warmte**, warmte, die nog niet door verbranden vrij geworden, maar nog aan de stof gebonden is, gebonden warmte. (verwanten.)
lateraal, ter zijde, zijdelings; **laterale verwanten**, zij-
Lateraan, het paleis van den paus te Rome naast de Johanniskerk, de zetel van de regeering der R. K. Kerk.
latereeren, bij rijen samentellen.
Latijnzeil, driehoekig zeil, emmerzeil.

Lat
 Lat
 Lat
 ge
 go
 Lat
 Lat
 Lá
 Lá
 lau
 Lau
 la
 lau
 Lau
 Lau
 Lau
 Lá
 ne
 Lav
 lav
 za
 g
 Lav
 L
 g
 La
 La
 La
 lax
 La
 lax
 La
 te
 La
 Lá
 La
 láz
 z
 laz
 La
 s
 La
 Lé
 s
 g
 Lé
 Lé
 n
 v
 Le
 Le

- Latiniteit**, de Latijnsche taal of taalkunde.
- Latitude**, geographische breedte.
- Latitudinair**, zedeleeraars, die als 't ware een ruim geweten hebben, en het alzoo met recht, zedelijkheid en godsdienst zoo nauw niet nemen.
- Latoen**, geel koper, messing.
- Latomie**, steengroeve; vrijmetselarij.
- Latomus**, steenhouwer; vrijmetselaar.
- Lätus**, zijde, bladzijde, bladzijden-bedrag.
- laudábel**, loffelijk, prijzenswaard.
- Laudanum**, slaapwekkend, pijnstillend middel; iemand **laudanum** geven, hem bovenmate prijzen.
- laudeeren**, prijzen, loven.
- Laudes**, lofzangen in de R. K. Kerk. (lofte, belofte.)
- Laudum**, uitspraak van een scheidsrechter; (ook:) ge-Laureaat, gelauwerde, bekroond dichter.
- Laus Deo**, God lof; (ook:) schuldrekening, maanbrief.
- Láva**, stoffen, die in vurig vloeïenden staat uit de vulkanen worden geworpen en bij afkoeling tot steen verhard.
- Lavement**, darmbespuiting, klisteer. (den.)
- laveeren**, wasschen (eene tekening); bij tegenwind zigzagsgewijze opzeilen; (ook:) dralen, behoedzaam voortgaan; uitvluchten zoeken; geven en nemen, schipperen.
- Lavéndel**, welriekend tuingewas, uit welks bloemen men Lavendelwater, Lavendelolie en Lavendelgeest bereidt. [berg].
- Lavine**, Lawine, sneeuwval, sneeuwstorting (van een **Lavis**, gewasschen tekening.)
- Lawine**, z. Lavine. (gebonden.)
- lax**, wijd; los, slap; niet streng in de zedenleer; on-
- Laxans**, Laxatief, buikzuiverend middel. (lasten.)
- laxeren**, afvoeren, de ontlasting bevorderen, afgaan, ont-
- Laxisme**, de zucht om de minst gestrange zedeleer toe te passen.
- Laxist**, voorstander van de minst gestrange zedenleer.
- Lázaret**, zieken- of ziekenhuis, pesthuis.
- Lazaróni**, straatgepeupel, bedelaars in Napels en op Sicilië.
- lázarus**, melaatsch, besmet met Lázarij of Lázaruszeer; arm als Lazarus, straatarm.
- lazuur**, hemelsblauw, hoogblauw.
- Lazuur**, Lazuursteen, blauwsteen, kopererts van een schoone, hoogblauwe kleur.
- Lazzo**, vernuftige zet, gevat antwoord, kwinkslag.
- Leading article**, vooropgaand, eerste of voornaamste artikel of opstel in een dagblad; **leading articles**, gangbare waren.
- Léctie**, voorlezing; leeruur, leertaak.
- Léctor**, voorlezer; bijleeraar op hooge scholen en gymnasiën; **Lector benévole**, **Lectóri benévolo**, welwillende lezer, aan den welwillenden lezer.
- Lectoraat**, post van lector.
- Lectuur**, het lezen; de belezenheid; geschrift, boek.

- Libra**, de Weegschaal (sterrenbeeld des dierenriems).
Libraire, boekverkoopster. **Librairie**, boekwinkel.
libre, vrij; **l. arbitre**, vrije wil.
Libry, boekverzameling, stadsboekerij.
Licéntia (z. **Licéntie**); **L. poética**, **L. poëtarum**, dichterlijke vrijheid.
Licéntiaat, een toegelatene, bevoegde, iemand, die de bevoegdheid heeft verworven om doctor te worden en zijne wetenschap uit te oefenen en te onderwijzen.
Licéntie, verlof, volmacht, vrijheid; bewijs van vergunning, patent; ook ongebondenheid, onbeschaamdheid, uitspatting.
licentiëeren, de vergunning of bevoegdheid geven; ontslaan, afdanken, uit de dienst zenden.
Licitum, veroorloofde zaak.
Lictor, bijlbundeldrager (in 't oude Rome).
liëeren, verbinden, vereenigen.
Lieue, Fransche mijl.
Lieutenant, **Luitenant**, plaatsbekleeder, officier, die in rang op den kapitein volgt.
Ligament, band, verband, zwachtel, windsel; (bij lettergieters) koppelletter (ff. fi, fl, ffi, ff).
Ligatuur, verbinding of rekking der noten van de eene maat in de andere; verband, laatverband; het verbinden of verbandleggen; onderbinding van eene ader of een uitwas; de daartoe dienende draad; band van een boek; koppelletter (z. **Ligament**).
ligeeren, verbinden, vermengen, vereenigen.
Ligniet, bruinkool, aardharsig vergaan hout, naar steenkool gelijkende brandstof.
Ligoriánen, **Ligoristen** (of **Redemptoristen**), eene naar die der Jezuiten gelijkende orde, door Alfonso de Ligorio in 1732 in Italië gesticht en in alle landen verspreid (uit Pruisen onlangs verdreven).
Ligue, verbond; eedgenootschap; samenspanning.
Liguisten, **Ligisten**, verbondenen, eedgenooten.
Ligúster, een gewas, dat vaak tot heggen wordt gebruikt, mondhout, keelkruid.
Likeur, fijne brandewijn, gekruid brandewijn, gebrand water, geestrijke drank.
lilas, **lilas**, lichtblauwe, roodachtige kleur.
Liliput, fabelachtig land, welks bewoners (de **Liliputers**) zoo groot als een vinger zijn.
Limbus, zoom, strook; afgezonderde plaats bij de hel voor ongedoopt gestorven kinderen (naar de meening van enkele R. K. godgel).
Limiet, grens, scheepaal; hoogste bod, waartoe men gemachtigd is; grens van krediet.
Limitátie, beperking, begrenzing.
limiteeren, begrenzen, nauwkeurig bepalen, voorschrijven.
Limonáde, citroenwater met suiker; **Limonade à la glace**, ijs-limonade.

- Línea**, lijn. **Lineaal**, werktuig om lijnen te trekken.
lineair, lijnvormig.
Lineaménten, gelaatstrekken, handlijnen.
Linguist, taalkenner, taalgeleerde.
Linie, streep, lijn; evennachtslijn; in slagorde staande troepen; staand leger; geslachtrees.
liniëeren, lijnen trekken.
Linieschip, grootste soort van oorlogschip.
Linietroepen, geregelde staande troepen.
Liniment, vloeibare zalf of smeermiddel.
Líón, leeuw, overdreven modehcertje. gemaakt toongever.
Lionne, gevierde vrouw uit de groote wereld.
Liplappen, afstammelingen van Europeanen en inboorlingen op de eilanden Java en Sumatra.
liquet, het blijkt, het is duidelijk of klaar.
Liqueur, z. **Liqueur**.
Liquidatie, vereffening, afrekening.
liquide, vloeibaar, helder; bewezen, uitgemaakt.
liquideeren, klaar maken, bewijzen; in orde brengen; afbetalen, vereffenen.
Liquiditeit, vloeibaarheid; klaarheid.
Litanie, smeekgebed of -gezing in de R. K. Kerk; (fig.) langwijlige klacht.
Liter, kan of kop (10 maatjes).
Litera, enz., z. **Littera**, enz.
Lithochromie, z. **Chromolitographie**.
Lithogrief, gravure op steen; graveur op steen.
Lithoglyphiek, kunst om op steen te graveeren.
Lithograaf, steenschrijver, steenteekenaar; steendrukker.
Lithographie, steenschrijfkunst, steenteekenkunst; steendrukkunst. (drukken).
lithographiëeren, op steen schrijven of teekenen; steenlithográfiach, de steenschrijfkunst of de steendrukkunst betreffend, door steendrukkunst voortgebracht.
Lithotomie, de steensnijding, operatie van den steen.
Lithotomist, steensnijder, steenoperateur.
litigieus, betwistbaar, pleitziek.
Litispéndentie, tijd, gedurende welken een proces hangend is.
Litoraal, **Litorale**, **Littoraal**, kustland, inz. het aan Oostenrijk behoorend kustland langs de Adriatische zee, het gebied van Triëst.
litteraal, letterlijk.
litterair, letterkundig, wetenschappelijk.
Litterátor, (fr. **Littérateur**) letterkundige.
Litteratuur, gezamenlijke schriftelijke voortbrengselen van den geest; letterkunde.
Litteromanie, overdreven schrijfsucht.
Litúrg, kerkdienaar.
Liturgie, kerkgebruik, kerkenorde; kerkformulier.
litúrgisch, naar kerkgebruik, volgens het kerkvoorschrift.
Livraisón, levering, aflevering.

- Livre**, als Fransche rekenmunt = de franc; als Engelsche (livre sterling, L. st.) = 12 gl.
- Livrei**, dienstkleding, kennelijke bediendendracht.
- Livrét**, boekje, aantekeningboekje; zakboekje.
- Llama**, z. Lama (2de art.).
- Llanos**, de ver uitgestrekte Zuid-Amerikaansche vlakten, die meest zonder boomen en heuvelen zijn.
- Lloyd**, **Lloyd's**, zeevaartmaatschappij; vergaderplaats van de scheeps- en assurance-makelaars der Londensche beurs; koffiehuis van Lloyd; ook in Oostenrijk is zulk eene instelling, en wel te Triëst; **Lloyd's lijst**, nieuwsblad voor handel en scheepvaart te Londen.
- locaal**, plaatselijk, tot eene plaats behoorend; **locale kleur**, eigenaardige en natuurlijke kleur van een voorwerp in eene schilderij.
- Locaal**, ruimte, begrensdde ruimte, zaal, kamer, gebouw, plaatsgesteldheid.
- Localiteit**, plaatsgesteldheid; plaatsruimte, plaats.
- loco allegato** of **l. citato**, ter aangehaalde plaats.
- locomobiel**, plaatsveranderend, vrijbeweeglijk; — verplaatsbare, draagbare stoommachine.
- Locomotie**, plaatsverandering, voortbeweging.
- Locomotief**, stoomwagen, stoomtrekker.
- lòco sigilli**, (L. S.) in plaats van zegel.
- Locus communis**, (pl. **Loci communes**) gemeenplaats, dikwijls gebruikte uitdrukking, alledaagsch gezegde.
- Locutie**, uitdrukking, spreekmanier.
- Loderoin**, verbastering van l'eau de la reine (z. Eau).
- Loep**, z. Loup.
- Loeris**, onnoozele, of wie zich als zoodanig houdt, ploert.
- Logarithmen**, verhoudingsgetallen, kunstgetallen ter verkorting van de vermenigvuldigingen, deelingen, machterheffingen en worteltrekkingen.
- Loge**, cel, kijkvertrekje, schouwburgcel; vergaderzaal der vrijmetselaars; (ook:) de gezamenlijke leden van zulk eene loge.
- Logé**, **Logée**, hij of zij, die ten huize van een ander als gast verblijft houdt.
- logeabel**, bewoonbaar, wel ter bewoning ingericht.
- logeeren**, huisvesten, wonen; als gast zijn verblijf houden; herbergen.
- Lógement**, woning; herberg, nachtverblijf voor reizigers.
- Lógica**, denkleeer, denkkunst, redeneerkunst. (pen.)
- Logies**, huizing, nachtverblijf, matrozenverblijf op **schelógisch**, redeneerkunstig, op redeneerkunde gegrond.
- Logogrief**, woordraadsel, letterraadsel.
- Lógos**, woord, rede; overlevering; denkvermogen.
- Lokét**, afdeeling van een kastje, vakje, hokje.
- Lokétkas**, kas met vakken.
- Lómbard**, **Lómmerd**, bank van leening, pandhuis.
- longaniem**, lankmoedig.
- Longanimiteit**, lankmoedigheid.

- Longitúde**, lengte, geographische lengte.
longitudinaal, de lengte betreffend; in de lengte richting.
Loquaciteit, praatzucht, snapachtigheid.
Lord, titel des hoogen adels in Engeland, zitting- en stemhebbende in het Hoogerhuis. (van Ierland.)
Lord lieutenant, titel des stadhouders of onderkonings.
Lord-major, eerste burgemeester van Londen.
lorgneeren, begluren; door oogglazen bekijken.
Lorgnét, tuurglas, zakkijskijertje, tooneelkijker. (vormig.)
Losange, ruit, scheefhoekig vierkant; en **losange**, ruit.
Lótto, **Lóttospel**, nummer- of getallenloterij.
Louange, lof, lofspraak, loftuiting.
Louis d'or, Fransche goudmunt. de nieuwe = 9 gl. 62 ct.; de dubbele (na 1786) = 22 gl. 80 ct.
Loup, **Loupe**, handvergrootglas.
Louvre, het oude koninklijk paleis te Parijs.
Loxodroom, lijn van den schuinschen koers van een schip.
loyaal, rechtmatig, echt, getrouw, rond en eerlijk.
Loyaliteit, **Loyauteit**, getrouwheid, verknochtheid; rechtshapenheid; plichtmatigheid, gehoorzaamheid aan de
Lubriciteit, grove zinnelijkheid. (wet.)
lubrick, geil, zeer wellustig, ontuchtig.
Lúcifer, lichtaanbrenger, morgenster, vorst der duisternis; (ook:) wrijfzavelstokje, wrijfvuurhoutje.
lucratief, winstbelovend, winstaanbrengend.
Lucrum, winst; **lucri causa**, uit winstbejag.
Lúctor et emérge, ik worstel en kom boven, ik ontworstel mij aan de baren (wapenomschrift op de vroegere Zeeuwsche duiten, op sommige, die nog als rareiteit gezocht worden, uit schimp verandert in **Luctor et ementor**, ik worstel en bezwijk).
Lucubrátie, nachtwerk, nachtstudie. (ken.)
lucubreeren, des nachts werken of studeeren, nachtbra-
Lucullisch, weelderig, overdadig (als Lucullus).
Luddieten, vernielers der machines (zoo geheeten naar hunnen aanvoerder Ludd in Engeland).
Ludificátie, bespotting, fopperij.
ludificeeren, bespotten, beet hebben, foppen.
Ludimagister, schoolmeester.
lugúber, treurig, somber, jammerlijk, naar.
Luitenant, z. **Lieutenant**. (verstand.)
Lúmen mündi, licht der wereld, wereldverlichter, groot
lumineus, lichtend, helder, klaar, duidelijk.
lunair, **lunárisch**, de maan betreffende.
lunatiek, maanziek; eigenzinnig, grillig.
Lunétte, oogglas, bril; ooglap der paarden; brilschans.
lunifórm, halvemaanvormig.
Lúpus in fábula, als men van den duivel spreekt, is hij niet ver meer af (ziet men zijn staart, zijne horens, rammelen zijne pooten).
Lúster, z. **Lustrum**. (zige fraaie stof.)
Lústre, glans, pracht; kroonkandelaar; (ook:) zekere glan-

- Lústrum**, tijdruimte van 5 jaren.
luteeren, met kleefdeeg bestrijken en luchtdicht maken.
Lútum, kleefdeeg.
Luxátie, verrekking, verstuiking.
Lúxe, weelde, overdaad, prachtliefde; overvloed.
luxeeen, verrekken.
luxuriëus, weelderig, overvloedig; ontuchtig.
Lycéum, geleerde school, hooger gymnasium.
Lycopódium, wolfsklauw (eene mossoort). **Semen lycopodii**, poeder van wolfsklauw, heksenmeel.
Lympha, waterachtige stof in het bloed.
Lynx, los (scherpziend verschenend dier). **Lynx-oogen**, scherpziende oogen.
lyrisch, tot de lier behoorende; **lyrisch dichter**, lierdichter, gevoeldichter; **lyrische poëzie**, dichtsoort, welke inhoud de gewaarwordingen en hartstochtelijke gemoedstoestanden des dichters uitdrukt (hymne, dithyrambe, ode, cantate, enz.).
Lyssa, dolheid, hondsdolheid.

M.

- M.** als romeinsch getal 1000.
M' (vóór Schotsche namen) = mac, zoon van...
M. A. L. = **M**ágister **a**rtium **l**iberárium (z. ald.).
m. c. = **m**io **c**ónto (z. ald.).
M. D. = **M**edicinæ **D**octor (z. ald.).
Mlle = **M**ademoiselle. Mejufvrouw.
m. m. = **m**atátis **m**utándis (z. ald.).
Mme = **M**adame, Mevrouw.
Mr = **M**onsieur, **M**áster, Mijnheer; Meester; als academische graad, b. v. **Mr.** in de rechten, rechtsgeleerde, advocaat.
Mrs = **M**essieurs, Mijnheeren, Mijne heeren; (ook:) **M**istress, Mevrouw.
MSS = **m**anuscript; **MSS** = **m**anuscripten.
Maarschalk, eig. paardeknecht, stalknecht; oppertoezener over den hof- en krijgstaat; stafdrager, opziener bij openbare plechtigheden, inzonderheid een vorstelijke hofmeester; **veldmaarschalk**, opperveldheer.
Mac, zoon (vóór Schotsche namen), afgekort **M'**.
macadamiseeren, (een weg) met klein gestooten granietkiezel of kalksteen bedekken (naar de handelwijze van den Amerikaan Mac Adam).
Mácaróni, (it. **Maccheroni**, pl.), meelreepen, deegdraden (geliefde volksspijs in Italië).

macaronische verzen, koddige verssoort, waarbij men de woorden der eene taal naar de regels der andere (inz. de Latijnsche) verhuigt (b. v. het bekende: non omnes sunt kokki, longos qui drágere méssos, 't zijn al geen koks, die lange messen dragen).

Macchiavellisme, staatsleer van Macchiavel; sluwe, arglistige staatkunde.

Macedoine, uit velerlei groenten of vruchten samengestelde spijs; (fig.) letterkundig allerlei.

Macerátie, weeking, inbijting; (ook:) uitmergeling, afmatting, lichaamskwelling.

macereeren, laten weeken; (ook:) afmatten, kwellen.

machinaal, werktuigelijk; onnadenkend, volgens sleur.

Machinátie, kuiperij, weefsel van sluw berekende plannen.

Machine, kunstwerktuig; (fig.) kunstgreep, list.

machineeren, iets kwaads bedenken, sluwe plannen op het touw zetten, kuiperijen maken.

Machinerie, vervaardiging van machines; inrichting van machines, werking, ineenvalling harer deelen; (ook:) = **Machinatie**. (chine.)

Machinist, kunstwerktuigmaker; bestuurder van de machine.

Mackariboe, de beste soort van k a n a s t e r.

Máckintosh, waterdichte overjas of mantel.

Maçon, metselaar; vrijmetselaar.

Maçonnerie, vrijmetselarij.

maçonniek, de vrijmetselarij betreffend. (heidsleer.)

Macrobiotiek, kunst om het leven te verlengen, gezond-

Macrologie, wijdloopig gesnap, woordekraam.

macte animo! houd (goeden) moed!

Mácuba, fijne soort van snuiftabak.

Maculatuur, misdruk.

Madame, Mevrouw. **Mademoiselle**, Mejuffrouw.

Madónna, (eig. mijne vrouw) de heilige Maagd, Onze-Lieve-Vrouw.

Madrás, stof uit zijde en katoen, doek van Madras.

Madrigál, klein zinrijk lyrisch gedicht.

Mæander, kromming, bocht.

mæandrisch, kronkelend, slingerend (als de vermaarde stroom Mæander).

Mæcénas, vriend en beschermer van kunst en wetenschap.

Mæónides, bijnaam van Homerus (naar Mæonië, land-
schap in Lydië, dat men mede voor zijn vaderland houdt).

maestoso, plechtig verheven, met waardigheid.

Maestro, meester, leermeester, muziekmeester.

ma foi! op mijne eer! waarachtig! voorwaar!

Magazijn, pakhuis, voorraadhuys; groote winkel; tijdschrift voor een bepaald vak. (dige zondares.)

Magdaléna, berouwhebbende lichtzinnige vrouw, boetvaar-

Magie, tooverkunst, tooverij.

Mágiër, Oostersch geleerde, inz. sterrenkundige.

mágisch, tooverkrachtig, betooverend.

Magister, meester, leermeester, inz. **Magister Artium**

- liberalium**, (M. A. L.), meester der vrije kunsten.
- Magistraat**, overheidsambt; stadsregeering.
- Magistrateur**, overheidsambt, waardigheid van regeeringslid; het openbaar gezag.
- Magna, charta**, z. **Charta magna**.
- Magneat**, rijksgroote; oud-adellijke in Hongarije en Polen.
- Magnaniem**, grootmoedig, verheven.
- Magnaniniteit**, grootmoedigheid, zielsgrootheid.
- Magneet**, ijzersteen, zielsteen (die ijzerhoudende lichamen aan-, tot zich trekt).
- Magneetnaald**, met den magneet bestreken naald, die vrij draaiend, zich naar de noordpool richt.
- magnétisch**, aantrekkend, met magneetkracht begaafd.
- Magnetiseur**, hij, die door het (dierlijk) magnetisme genezing zoekt te bewerken. (van
- Magnetisme**, magnetische kracht en de toepassing daar-
- Magnificat**, naam van Maria's lofzang in de R. K. Kerk.
- Magnificéntie**, pracht, heerlijkheid.
- Magnifiek**, prachtig, luisterrijk. kostbaar.
- Magniloquéntie**, grootspraak, hoogdravendheid.
- Magyáren**, oorspronkelijke naam der Hongaren.
- Mahagónie- of Mahónie-hout**, fijn. bruinrood, zeer hard hout van den Mahagonie-boom op de W. Indische eilanden en in Z. Amerika.
- Mahrátten**, Indisch volk op het schiereiland aan deze zijde van den Ganges.
- Maidan**, renbaan, inz. die te Constantinopel.
- Mail**, valies; rijdende post, brievenpost, inz. de post, die de brieven naar en uit Indië overvoert, de landmail, overlandmail.
- Main**, hand; **main morte**, eig. doode hand; onvervreemdbare grondeigendom.
- mainteneeren**. handhaven, in stand houden; kameren, eene bijzit houden; je **maitiendrai**, ik zal handhaven.
- Maire**, gemeente-hoofd, burgemeester.
- Mairie**, ambt, waardigheid van maire; gemeentehuis.
- Maïs**, turksche tarwe, turksch koren.
- Maitre**, meester, heer, gebieder; baas.
- Maitresse**, meesters; vrouw des huizes; matres, bijzit
- maltriseeren**, den meester spelen. beheerschen.
- Majesteit**, waardigheid, hoogheid, heerlijkheid, titel der gekroonde hoofden en hunne gémalinnen.
- majestueus**, heerlijk, koninklijk, prachtig, verheven.
- Majoor**, opperwachtmeester, bataillons-hoofd. officier in de rang tusschen kapitein en kolonel.
- máior**, grootere; oudste van 2 broeders (**senior**).
- majoraat**, voorrecht des oudsten ener familie.
- Majorenniteit**, meerderjarigheid, mondigheid.
- Majoriteit**, meerderheid (der stemmen).
- Maladrésse**, onhandigheid, lomphheid.
- Malaise**, ongemak, onbehaaglijke toestand.
- mal-à-propós**, ten ontijde, ongelegen.

- Malária**, de door moeraslucht in Italië, vooral in Rome's omstreken, verwekte koorts.
- malaxeeren**, week lenig maken (b. v. harde stoffen in Malbroek, z. Marlborough. (olie).
- malcontéut**, ontevreden. **Malconténten**, misnoegden.
- Maledictie**, vloek, verwensching; (ook :) achterklap.
- Malentendú**, misverstand, misvatting.
- Malfaçon**, misstand, wat leelijk staat.
- malgré**, ongaarne, onvrijwillig, ondanks, in weerwil van.
- Malheur**, ongeluk, rampspoed.
- malhonnét**, onbeleefd, onbetamelijk; slecht.
- Malice**, boosheid, arglistigheid; schalke streek.
- maliciëus**, boosaardig, verraderlijk; moedwillig.
- Malle**, valies; post, brievenpost.
- malleábel**, hamerbaar, smeedbaar.
- malprópre**, onzindelijk, morsig. (tezer-ridder.
- Maltéser**, inwoner van het eiland Malta: ook = **Mal-maltraiteeren**, mishandelen. (alleen.
- Malum**, **malo proximum**, een ongeluk komt zelden
- Malveillance**, kwaadwilligheid, kwalijkgezindheid.
- malveillant**, kwalijkgezind.
- Malversátie**, ontrouwe waarneming van een post.
- malverseeren**, zijnen post niet eerlijk waarnemen, gelden onderslaan of verdonkerenmanen.
- Mamá**, moeder, (iron.) deftige lijvige vrouw.
- Mamelúk**, **Mammelúk**, een uit christen-ouders geboren, in den mahammedaanschen godsdienst opgebrachte slaaf-en lijfwachter van den Egyptischen sultan; afvallige, geloofsverzaker, r e n e g a a t. (selle, Mejuffrouw.
- Mammezél** of **Mamzél**, samentrekking van **Maddemoi-**
- Mammon**, geldgod, aardsche goederen en rijkdommen.
- Mámmouth**, ontzaglijk landdier uit de voorwereld.
- Mamzél**, z. **Mammezel**. [chester).
- Manchéster**, katoenfluweel (naar de Engelsche stad **Man-**
- Manchétten**, handlubben. **Manchetten-koorts**, kruit-koorts, soldatenlafheid. **Manchetten hebben**, bang.
- Mancipátie**, overgaaf eener zaak als eigendom. (zijn.
- Máncó**, gebrek, tekort bij koopwaren.
- Mandaat**, bevel, last, volmacht, lastbrief.
- Mandarijn**, ieder staatsbeambte in China.
- Mandatáriu**, lasthebber, gevolmachtigde, zaakvoerder.
- Mandátor**, **Mandaat**, last-, volmachtgever.
- Mandemént**, meer vermanende dan gebiedende bepaling of beschikking, herderlijke brief.
- Manége**, rijsschool, rijkunst; listige handelwijze.
- Mánes**, zielen der afgestorvenen, schimmen der overledenen.
- Manœvre**, **Manœvreeren**, z. **Manœuvre**, **manœvreeren**.
- Mangaan**, bruinsteen-metaal (zeer bros en moeielijk te smelten metaal).
- maniábel**, handelaar, lenig; (fig.) gezeglijk.

Manichæër, ketter in den eerste christen-kerk ; (ook wel iron. voor:) een onstuimig maner.

Manie, zucht, overdreven neiging; verstandverbijstering.

Manier, handelwijs, levenswijs; kunstgreep; gemaaktheid.

Manifest, openlijke bekendmaking, verklaring van een vorst of een staat over eene staatsaangelegenheid, een staatschrijven; (ook:) verdedigingsgeschriften

Manifestatie, bekendmaking; opening of blootlegging van een voornemen, openbare vertooning om opzien te baren, indruk te maken.

manifesteeren, openbaren, bekend maken, kond doen.

Manilla, tabak van 't Philippijnsche eiland Manilla.

Manille, 2de troef in het ombre-spel, quadrille-spel en soortgelijke kaartspelen.

Moniök, broodwortel, cassave.

Manipulatie, kunstmatige behandeling of aanwending der noodige handgrepen; betasting.

manipuleeren, behandelen, betasten, bestrijken.

Mannequin, ledepop; onzelfstandig mensch.

Mannequinage, beeldhouwwerk aan gebouwen.

Manceuvre, handeling, handgreep; kunstmatige besturing van een schip, van krijgsvolk; krijgsoefening; slinksche wegen, lister en lagen. (maatregelen nemen.)

manceuvreeren, oefeningen houden (bij vloten, legers);

Manquenmént, gebrek, nalatigheid fout, verzien.

manqueeren, feilen, te kort komen, in gebreke blijven, nalaten; zijne betalingen staken, failliet zijn.

Mantille, vrouwenmanteltje.

Manuaal, handboek, dagboek; toetsenrij.

Manuductie, handleiding, aanwijzing.

Manufacturen, hand-, kunstvoortbrengsels, inz. van zijde, katoen, linnen, wol. **Manufacturier**, wie zulke voorwerpen maakt, verkoopt.

Manufactuur, werkplaats, waar hand- of kunstvoortbrengselen in menigte vervaardigd worden.

Manumissie, vrijlating van een slaaf of lijfeigene.

manu propria, met eigen hand (geschreven).

Manuscript, (M. S.), handschrift, geschreven boek.

Mappe, omslag; teeken- of brieven tasch. (wenborsten.)

Mappemonde, wereldkaart; (iron.) groote, volle vrouwmappereen, landkaarten teekenen.

Maraboet, mohammedaansch priester eener moskee.

Maraboe-vederen, schoone, donsachtige veëren tot sieraad op dameshoeden.

Marasquin, **Maraskino**, fijne brandewijn, getrokken op fijn gestooten pitten van zure kersen.

Marateur, z. **Marodeur**.

Marchand, koopman, handelaar.

marchandeeren, handel drijven; dingen; ook dralen.

marcheeren, te roet gaan, op soldatenwijs oprukken.

Marchése, in Italië markgraaf of = het Fransche **Marquis**.

- Márcipein**, (gewoonlijk **Marsepein**) suikerbroodje; gebak
Marechal, maarschalk. (uit amandelen en suiker.)
Marechaussé, veiligheidswachter te paard, rijdende veld-
wachter, politie-ruiter.
Maremmen, ongezondene moerassige oorden in Italië.
marginale aanmerkingen, randaanmerkingen.
marginieren, met een witten rand voorzien, omranden;
op den raad aantekenen.
Mariage huwelijk; heer en vrouw (in 't kaartspel).
Marinade, gekruide pekelsaus tot inmaking van spijzen;
de daarin gelegde spijs zelve.
Marine, zeezeen; zeemacht.
marineeren, in marinade inleggen of inmaken.
Marinier, zeesoldaat.
Mariónetten, draad- of ledepoppen; poppenspel.
maritaal, mannelijk, wat den man toekomt.
Mark, merkteeken; grens; gewichtseenheid voor goud,
zilver en edelgesteenten.
markeeren, z. **marqueeren**.
Marketéster, **Márketenster**, zoetelaar, zoetelaarster,
(die aan de soldaten ververschingen verkoopt, veld-
legerkraamster.)
Markeur, (**Marqueur**), teller bij 't biljart; oppasser.
Markies, (**Marquis**), **Markiezin**, (**Marquise**), in
Frankrijk en Engeland de titel van den tweeden adellij-
ken rang.
Marlborough, beroemd Fransch volkslied op den grooten
Engelschen veldheer van dien naam; de marschwijs van
dat lied (doorgaans samengetrokken tot **M a l b r o e k**).
Márli, licht gaasachtig weefsel, halfzijdig stof.
Marmeláde, gesuikerd verdikt vruchtensap, ooftmoes.
Moróde, plundering, strooppartij.
marodeeren, heimelijk plunderend rondzwerfen.
Marodeur, achterblijver, landlooper, plunderaar.
Marokijn, gekleurd bokken of geitenleder.
marquant, in 't oog vallend, uitstekend.
Márquc, merk, herinneringsteeken; speelmerk.
marqueeren, merken, stempelen; op- of aanschrijven.
Marquis, z. **Markies**, **Marquise**, z. **Markies**; (ook:)
linnen zonnescerm; linnen overdekking eener officiers-
tent; dames-parasol, die naar welgevallen rechtop of
schuins kan opgezet worden; soort van groote, smake-
Marronen, groote, edele kastanjes. (lijke peer.
Marrons, groote, ronde haarkrullen als vrouwentooi.
Mars, de krijgsgod; eene der planten; (fig.) de oorlog;
marsch! voorwaarts! voort! weg! (het ijzer.
Marsch, krijgs- of legeroptocht; dagreis te voet.
Márschland, laag gelegen moerassig en vet land.
Márschrout, reisweg, richting van den tocht.
Marseilláise, Fransch patriotisch krijgslied van 1792.
Marsepein, z. **Márcipein**.
martiaal, krijgshaftig, strijdbaar.

Maryland, bekende tabakssoort uit de gelijknamige landstreek der Vereenigde Staten.

Mascaron, groteske kop aan fonteynen, deuren enz.

masculinum, mannelijk, **Musculinum**, mannelijk geslacht der naamwoorden; **masculini generis**, van het mannelijk geslacht.

Maskerade, gemaskerd bal, mommendans.

Masker, (fr. **Másque**) mom, momaangezicht; vermond persoon; voorwendsel, uitvlucht.

Maskeeren, bedekken, verbergen, het uitzicht benemen; (fig.) bewimpelen, bemantelen, verbloemen.

Maskeren, eene masker voordoen, vermommen, verkleeden.

Massa, hoop, menigte; stofklomp; het geheel, alles bijeengenomen; (ook:) gezamenlijke boedel van iemand, die failliet of bankroet is (**Massa concurrens**); (in de negertaal:) meester.

Massacre, gruwelmoord, nedersabeling, bloedbad.

massacreeren, nederhouwen, afmaken, een bloedbad aarichten.

masseeren, het lichaam na het bad op Oostersche wijze wrijven, drukken, kneden, enz.; wie dit verricht heet **Masseur**.

Massief, (van gebouwen) sterk, vast, uit muurwerk bestaande; (van metalen:) dicht, vol, niet hol; (van menschen:) grof, ruw, onbehouwen, plomp.

Master, heer, Mijnheer; meester, baas; bestuurder, hoofd, opzichter; eigenaar, kapitein van een koopvaardijschip; leermeester, schoolmeester; (ook, als beleefdheidstitel:) Mijnheer, (afgekort **Mr.**); jongeheer, (z.

Masticatie, het kauwen. [**Messieurs**].

Mastik, zekere gom; stopverf; kleefdeeg.

Mastodon, ondergegene diersoort der voorwereld.

Masturatie, **Masturbatie**, zelfbevlekking.

Masúrka, Poolsche nationale dans in 8 maat.

Matador, doodslager, stierendooder in Spanje; uitstekend man, eerste baas; een der hoogste troeven in 't kaartspel.

Matelote, matrozenkost; spijs van tot ragout gekookte visch met zout, peper, uien, wijn, etc.

Máter, moeder; moederkerk; (ook:) moerschroef.

Materialen, het **Materiaal**, **Materiëel**, de ruwe stof tot eenig werk, bouwstoffen; bestanddeelen; het **Materiëel**, het geschat.

Materialisme, stelsel, dat alles als stoffelijk beschouwt en een geestelijk bestaan ontkent.

Materialist, aanhanger van 't materialisme van de stelling: al wat bestaat is stof; (in Duitschland ook:) handelaar in kruiderijen, specerijen.

Materialiteit, stoffelijkheid, eigenschap der stof.

Matérie, stof, grondstof; onderwerp; (ook:) etter.

materiëel, lichamelijk, stoffelijk; wezenlijk, zakelijk (z. ook onder **Materialen**).

- Materniteit**, moederschap.
- Mathemáticus**, wiskunstenaar, meetkundige.
- Mathemátiek**, wiskunde, nauwkeurige wetenschappen.
- mathemátisch**, wiskunstig; overtuigend, uitgemaakt.
- Mathésis**, = **Mathemátiek**.
- Matinée**, morgentijd, voormiddag, voormiddag-bijeenkomst;
- M. musicale**, muziekpartij in den voormiddag.
- Matines**, (bij de R. K.) vroegmetten
- matineus**, vroeg opstaand, gewoon aan vroeg-opstaan.
- Matrés**, kleinkinderschoolhoudster; bijzit, liefde, (maîtresse). (van den stempel ontstaan.)
- Matrijs**, metaalmoeder, koperen vorm, door het inslaan
- Matrimónium**, echt, huwelijk; huwelijksleven.
- Matrone**, Rom. dame, deftige bedaaide vrouw.
- matteeren**, mat. dof maken, wit koken.
- Maturiteit**, rijpheid, volwassenheid.
- Mausoléum**, praalgraf eeretombe.
- Mávors**, de krijgsgod, Mars. (meening.)
- Maxime**, grondstelling, grondregel; leerspreuk; bepaalde
- Máximum**, het hoogste, grootste; de hoogste prijs.
- Mayor**, burgemeester (z. **Lord-mayor**).
- Mazette**, slecht paard, knol; slechte speler, kruk.
- méa culpa**, mijne schuld, door mijn toedoen.
- Meánder**, meándrisch, z. **Mæander**, meándrisch.
- Mechánica**, z. **Mechaniek**.
- Mechánicus**, werktuigkundige; handwerksman.
- Mechaniek**, bewegingsleer; werktuigkunde; inrichting, samenstelling der machines.
- mechánisch**, werktuigkundig; handwerkmatig; zonder nadenken (b. v. iets verrichten).
- Mechanisme**, inwendige samenstelling van een werktuig, drijfwerk; bewerktuiging.
- Medaille**, gedenkpenning; cerepenning.
- Medaillon**, groote gedenkpenning; lijstje, ring om er schilderstukjes, portretten, naamcijfers, enz. in te plaatsen.
- mediaan**, middelgroot, middelmatig (inz. van papier).
- Mediaan**, druklettersoort tusschen augustijn en dessendiaan; **dubbele M.** lettersoort tusschen dubbele augustijn en dubbele dessendiaan.
- mediair**, middelst in 't midden zijnde.
- Mediair**, bemiddeling, tusschenkomst.
- Mediateur**, middelpersoon, bemiddelaar. scheidzman.
- Mediatie**, bemiddeling. tusschenkomst; voorspraak.
- mediatief**, bemiddelend.
- mediatiseeren**, middelbaar maken, een vroeger onmiddeldbaren souverainen vorst in een middelbaren of afhankelijkten veranderen.
- mediatórisch**, bemiddelend, door bemiddeling verzoenend.
- Medicament**, artseni, genesmiddel.
- Medicijn**, genesmiddel, **Medicijnen**, artsenijskunde, geneskunde.

210 medicinaal—Memoriaal.

medicinaal, geneeskundig; geneeskrachtig; tot de artsenijen behoorende.

Medicinæ Dóctor, z. **Médecus**.

medicineren, artsenij innemen.

Médecus, **Medicinæ Doctor**, (**M. D.**), geneesheer.

médio, in medio, in 't midden; **m. Junii**, in 't midden

mediocre, middelmatig. (van Juni, half Juni.)

Mediocriteit, middelmatigheid, juiste midden, middelweg.

medisch, tot de geneeskunde behoorend.

Maditatie, overpeinzing, bespiegeling.

mediteeren, bepeinen, wikken en wegen; stille gebeden of vrome bespiegelingen houden.

mediterraan, middelandsch.

Médium, middel; middelstof; hulpmiddel; persoon (gew. vrouwspersoon), die beweert (door somnambulisme) als bemiddelaarster op te treden tusschen haar medemenschen en de geesten der afgestorvenen, om alzoo eene gedachte-wisseling te houden, z. **Spiritist**.

Medúsa hoofd, hoofd van Medusa (eene der drie Gorgonen, z. ald.); fig. afgrijselijk, schrikbarend voorwerp.

Meeting, vergadering, bijeenkomst. (boosaardig wijf.)

Megara, naam van eene der 3 Furiën, helsche furie; (fig.)

Melancholie, swarmoedigheid, droefgeestigheid. (dig.)

melancholiek, of **melanchólisch**, zwartgallig, zwaarmoed-

Melange, mengsel; mengelwerk.

Melasse, suikersap, suikerstroop. (woordenstrijd.)

Mélée, strijdgewoel, handgemeenschap; (ook:) heftige

mèleeren, mengen, vermengen; **zich met iets m.**, zich met iets bemoeien.

Melioratie, verbetering **meliorceeren**, verbeteren.

Méles, suikerbrood; (**Melissuiker**) halfsijne broodsuiker (minder dan raffinade).

Melisse, bijenkruid, honigbloem, citroenkruid.

Melodie, zangwijs, toongang; welluidendheid.

melodiëus, **melódisch**, welluidend, zoetklinkend, liefelijk zangerig.

Melodrama, tooneelspel, bij intervallen begeleid door muziek, en waarbij dan de woorden enkel gesproken, niet gezongen worden.

Melomanie, overdreven zucht voor de toonkunst.

Melotypie, notendruk door middel van letters.

Melpómene, de muze van het treurspel.

Membránen, teedere huiden, vliezen.

memento! gedenk! **memento, móri**, — gedenk te ster-
ven. **Memento**, herinnering, gedachtenisteecken.

Mémoire, z. **Memárie**.

memorabel, gedenkwaardig.

Memorándum, herinneringsboek, gedenkboek.

Memoriaal, herinneringsgeschrift; verzoekschrift, ingeleverd stuk; aanteecken- of herinneringsboek der kooplieden (waaruit de posten van 't journaal worden opge-
maakt).

Mem
ring
lijke
mem
Mená
gem
Men
mena
huis
tiger
Mena
mana
Mend
broe
Men
Men
dour
Mén
joen
Men
en
Men
bru
nis
hal
Mén
Men
maz
men
Men
Men
de
men
Mén
men
Mén
van
Men
maz
Men
Mep
Mep
Mep
mer
mer
Mer
mer
Mer
art
Mer
die
Mer

- Memórie** (fr. *Mémoire*) nadenken; geheugen, herinneringsvermogen; herinnerings- of gedenkschrift; schriftelijke ontvouwing, openlegging.
- memoriëeren, memoriseeren**, van buiten leeren.
- Menage**, huishouding; spaarzaamheid, huishoudelijkheid; gemeenschap van disch en woning; (ook:) soldatenspijs;
- Menage-ketels**, spijsketels der soldaten.
- menageeren**, ontzien, met verschooning behandelen; huishoudelijk met iets te werk gaan; **zich m.**, zich matigen, zich in acht nemen.
- Menagerie**, diergaarde; (ook:) beestenspel.
- manageus**, huishoudelijk, spaarzaam; met omzichtigheid.
- Menéchmen**, volmaakt op elkaar gelijkende tweelingbroeders, evenbeelden. (ken.)
- Menée**, heimelijke list, sluwe kunstgreep, kwade praktijk.
- Menestreel**, dienaar en begeleider der vroegere *troubadours*.
- Ménie**, rood loodoxyde, als verfstof gebruikt, loodvermijoen, loodcinnaber.
- Meniscus**, maanglas, maan (glas dat op de eene zijde bol en op de andere hol geslepen is.)
- Mennoniet**, (pop) **Menist**, doopsgezinde; **Menistenbruiloft**, (iron.) ruiming van eene sekreetput; **Menisten-streek**, fijne, vrome list; **Menisten-waarheid**, halve waarheid.
- Ménsis**, maand; **ejúsdem ménsis**, van de zelfde maand.
- Menstruatie**, maandelijksche zuivering der vrouwen, maandstonden (**Menstrua**, **Menses**).
- menstrueeren**, de maandstonden krijgen of hebben.
- Mensurabiliteit**, meetbaarheid.
- Mensuur**, maat; tijdmaat; de afgemeten afstand tusschen de beide strijdenden (bij een tweegevecht).
- mentaal**, in den geest, in de gedachte, innerlijk.
- Ménte**, vermelding; gewag.
- mentionneeren**, vermelden. gedenken. aanvoeren.
- Ménton**, leidsman en raadgever; bejaard en wijs opvoeder van een jong mensch.
- Menú**, tafellijst, spijslijst, opgave van 't geen er bij een maaltijd achtervolgens op den disch zal komen.
- Menuét**, langzame, afgemeten, statige dans. (lucht.)
- Mephitis**, stiklucht, door koolzuur enz. verontreinigde
- Mephitisch**, stinkend, verstikkend, stiklucht bevattend.
- Méprise**, misvatting, dwaling, misverstand, abuis.
- mercantiel, mercantiël**, den handel betreffend.
- mercenair**, loon-, baatzuchtig, eigenbatig; veil.
- Mercenair**, huurling, loonbediende; daglooner.
- merci!** dank! heb dank! dankje!
- Mercuriáliën, mercuriale, middelen, kwikmiddelen**, artsijen met kwik.
- Mercúrius**, afg: **Mercur**, de koopgod, tevens god der dieven en bode der goden; zekere planeet; kwik.
- Meridiaan**, middagcirkel; hoogste graad, top.

meridionaal, zuidelijk.

Mérimos, spaansche schapen met zeer fijne wol; (ook:) gekeperde stof van kamwol.

merveilleus, wonderbaarlijk; onvergelykelyk.

Mesalliance, ongelijk huweelyk, wanverbintenis.

mesalliëren (zich), een ongelijk huwelyk aangaan, beneden zijn stand trouwen.

Mesmerisme, dierlijk magnetisme.

Mesquinerie, vrekkingheid, bekrompenheid.

messa (di) voce. (Fr.), **mise de voix**, het langzaam aanzwellen of afnemen van een toon bij het zingen.

Messagerie, bijzondere inrichting tot vervoer van reizigers en goederen, inz. in Frankrijk en België; bureau of kantoor van zoodanigen dienst.

Messalina, schaamteloze, wulpsche vorstin of vrouw.

Messiaëde, Klopstock's heldendicht op den Messias.

Messias, gezalfde, verwachte Verlosser.

Messieurs, (pl. van 't fr. **Monsieur**, ook bij de Engelschen in gebruik en dan bij afk. geschreven **Messrs.**) Mijnheeren, Mijne Heeren.

Mestiezen, afstammelingen van Europeanen en Indianen (Amerikanen), kleurlingen.

mesurabel, meetbaar.

Mesure, maat; maatregel, voorzorg.

Metachronisme = **Anachronisme**.

Metalliek, metaalachtig.

Metallieken, staatsschuldbrieven, die op metaal, op zilver luiden, die in zilver en niet in papier aflosbaar zijn.

Metallisatie, metaalvorming, het ontstaan der eersten.

metallisch, metaal of erts bevattende.

Metallurgie, wetenschap der metaalsmelterijen; scheikunst der ertsen; (in 't alg.) mijn- of bergwerkkunde.

Metamorphose, gedaanteverwisseling.

metarmorphoseeren, van gedaante veranderen, herscheppen.

Metaphoor, gelijkenis, beeld, figuurlijke uitdrukking.

metaphórisch, zinnebeeldig, overdrachtelyk, figuurlijk.

Metaphysiek, **Metaphysica**, bovennatuurkunde.

Metempsychose, zielsverhuizing.

Meteoor, luchtverschijnsel, luchtteeken.

Meteorologie, leer der luchtverschijnselen, weerkunde.

Meteoroloog, weerbeschouwer, waarnemer of kenner der luchtverschijnselen.

Meteoroscoop, werktuig om de lengten en breedten van de plaatsen op aarde te bepalen; (ook:) weerwijzer.

Meter, z. **Gazometer**.

Méter, (fr. **Mètre**) el. grondslag van 't metrieke stelsel der maten en gewichten (= een tienmillioenste deel van 't noordelijke meridiaan-quadrant des aardbols), de (nieuwe) el in Frankrijk, België, Nederland, Saksen, Griekenland, enz. (en thans in alle beschaafde landen).

Méthode, wijze of manier, handelwijze; leerwijze.

Meth
der
meth
Meth
Meth
Meth
Meth
Meth
in
Meth
Meth
zete
sta
Meth
met
Meth
Meth
Meth
Meth
meu
mèu
Mia
Mic
de
sta
Mic
Mic
mic
mic
Mid
la
Mid
vl
Mig
Mij
sc
Mik
Mik
Mik
mik
li
mik
Mil
ja
Mik
in
Mik
Mik
Mik
Mik
Mik

- Methodiek**, voordrachtsleer, ontwikkeling of voorstelling der leerwijze; (ook:) **Methodologie** geheeten.
- methodisch**, planmatig, geregeld, ordelijk.
- Methodisten**, dwepende christen-sectie in Engeland.
- Methodologie**, z. **Methodiek**.
- Metiër**, handwerk, hanteering; vak; weefstoel, getouw.
- Mètre**, z. **Meter**.
- Metrick**, leer, kennis van den versbouw.
- metrick, métrisch**, wat tot den **meter** behoort; (ook:) in verzen, in gebonden stijl.
- Metronome**, zangmaat-meter.
- Metropóle, Métropolis**, eig. moederstad; hoofdstad, zetel van een aartsbisschop; wereldstad zeer groote stad, die als 't ware eene wereld op zich zelve uitmaakt.
- Metropolitaan, Metropoliet**, aartsbisschop.
- metropolitaansch**, aartsbisschoppelijk.
- Metroscop**, moederspiegel.
- Metrotomie**, keizersnede (onnatuurlijke verlossing).
- Métrum**, maat, versmaat.
- Meubelen**, huisraad; roerende have, **meub(i)leeren**, met huisraad voorzien
- méum et túum**, het mijn en dijn; de eigenbaat.
- Miasma**, smetstof, in de lucht verspreide ziektestof.
- Micádo**, titel van den geestelijken keizer van Japan (onder wiens gezag ook de taiko en of wereldlijke keizer staat).
- Microcósme**, de wereld in 't klein; (fig.) de mensch.
- Micrometer**, werktuig om kleine voorwerpen, of afstanden te meten.
- Microscop**, vergrootglas. (den te meten.
- microscópisch**, alleen door vergrootglazen zichtbaar.
- Midas**, rijke domkop, dom beoordeelaar; **Midias-ooren**, lange ooren, ezelsoreen.
- Midshipman**, kadet, of jongste zeeofficier op de Engelsche vloot (pl. **Midshipmen**). (king.
- Migratie**, verhuizing van volken, landverhuizing, uittrek.
- Mijter**, (lat. **Mitra**) bisschopsmuts. **Mijterstad**, bisschopszetel, inz. Utrecht.
- Mikmak**, list, streek, kuiperij; ook feil, gebrek.
- Milicien**, soldaat der loting of lichte, militie-soldaat.
- Militair**, soldaat; krijgsmansstand.
- militair**, wat tot het krijgswezen betrekking heeft; **militaire académie**, school voor de vorming van officieren.
- militairement**, op soldatenwijs; (fig.) stipt, ordelijk.
- Militie**, krijgswezen; landmacht, inz. de manschappen der jaarlijksche lichten door 't lot.
- Millefolium**, duizendblad, achilleskruid (zeer heilzaam, in 't wild groeiend kruid).
- Milleporen**, puntkorallen (voortbrengsel der poliepen).
- Milliard**, duizend miljoen.
- Milliásse**, duizend milliarden.
- Milligrám**, duizendste van een wichtje.
- Milliliter**, duizendste van een liter

- Milliméter**, streep, duizendste van een meter.
- Milord**, liever **Mylord** (z. ald.).
- Milreis** of **Mille reis**, Portugeesche rekenmunt = 1000 reis of realen (z. **Reaal**) = 2 gl. 85 ct.
- Mimen**, gebarenspekers; gebaren.
- Mimicus**, meester in 't gebarenmaken.
- Mimiek** of **mimische kunst**, gebarenkunst, gebarenleer; gebarenspeel.
- minisch**, tot de gebarenkunst behoorende.
- Mimoloog**, navolger, nabootser, naäper, naprater.
- Mimósa**, zinkruid; kruidje-roer-mij-niet.
- Minarét**, moskee-toren. (manieren.)
- Minauderie**, gemaakte behaagzucht, nufferij; gemaakte **Mine**, gelaat, uitzicht; onderaardsche gang, mijn, bergwerk; kruitmijn, springkuil; heimelijke aanslag.
- Mineraal**, delfstof, bergstof, erts, levenloos (onbewerktuigd) natuurvoortbrengsel.
- mineraal**, erthoudend; delfstoffelijk; **minerale wateren**, zulke wateren of bronnen, waarin eene of andere delfstof is opgelost, gezondheidsbronnen.
- Mineralogie**, bergstofkunde, leer van de onbewerktuigde natuurlichamen.
- Mineraloog**, delfstofkundige, erts- of steenkenner.
- mineeren**, ondermijnen; kruitmijnen aanleggen.
- Minérva**, godin der wijsheid, ook des oorlogs (**Pallas**).
- Minervál**, leergeld, schoolgeld; inz. op de Latijnsche scholen, honorarium.
- Mines maken**, den schijn van iets aannemen; gezichten trekken.
- Mineur**, mijnwerker, bergwerker, ertsgraver.
- Miniatuur**, portret of schilderstuk in 't klein. **M.-schilderkunst**, klein- of fijn-schilderkunst met gomwaterverven.
- Minié-buks**, soort van buksen, die met geringe lading zeer ver dragen (naar den Franschen generaal **Minié**).
- Minimen** (lat. **Minimi**), minste of geringste broeders (een zeer strenge monniken-orde), in de 15de eeuw door Franciscus van Paula gesticht, daarom ook **Pauliner** of **Paulaner monniken** en (in Napels) **Paolotti** geheeten. (prijs.)
- Minimum**, het kleinste, minste, laagst bedrag, laagste
- Minister**, dienaar; hoogste staatsambtenaar, hoofd van eene der afdeelingen of departementen van het staatsbestuur. **M.-residént**, gezant van minder rang, zaakgelastigde van een staat of vorst.
- Ministérie**, dienst; staatsbeheer; bijzondere afdeeling of departement van bestuur onder een minister; gezamenlijke geestelijkheid; **openbaar m.**, (**O. M.**), openbare aanklager of eischer bij eene rechtbank.
- ministeriël**, ambtshalve; al wat van een minister of van het ministerie uitgaat; het ministerie of de ministers aanhangend.

- ministreeren**, den kerkdienst verrichten of helpen verrichten.
Minor, jongere; minderterm eenersluitrede. (ten.)
Minoraat, erfopvolgingsrecht der jongeren.
Minorenniteit, minderjarigheid, onmondigheid.
Minorieten, minderbroeders = **Franciskanen** (z. ald.).
Minoriteit, minderheid; stemmenminderheid.
Minotaurus, fabelmonster, half mensch half stier.
minus, min; een **minus**, een tekort.
minuteeren, ontwerpen, ten papiere brengen, de minuut eener acte opstellen.
minutiëus, kleingeestig, haarfijn, onbeduidend.
Minuut, 60ste deel van een uur, van een graad.
Minuut, **Minute**, eerste schriftelijk opstel, klad; het origineel van eene openbare acte, van een contract, enz.
mio conto (m. c.), mijne rekening.
Mirabellen, kleine roodachtig bruine of gele roode pruimen. (kend.)
miraculeus, wonderbaar, wonderdadig, verbazingwekkend.
Miradsch, het hemelvaartfeest van Mobammed.
Mirakel, wonder, wonderwerk, iets wonderbaarlijks.
Mis, de R. K. Avondmaalsviering, de wijding der hostie; (ook:) de jaarmarkt, inz. te Leipzig, te Frankfort a/M en te Brunswijk (van daar **Mis goed**, **Mis waren**, **Mis catalogus**, enz.).
Misanthrop, menschenhater, ongezellig mensch.
Misanthropie, menschenhaat, menschenschuwheid.
misanthropisch, menschenschuw, terugstootend.
Miscellanea, gemengde opstellen, mengelingen, allerlei.
Misc, inzet, inleg bij spel, loterij, enz.
miserabel, ellendig, armzalig, jammerlijk.
Misère, ellende, nood; het spel, waarbij men opzettelijk niet een enkelen slag haalt.
Misérère, (d. i. erbarm u) Lat. aanhef van den 11sten psalm als boetezang in de R. K. Kerk; (ook:) darmlicht, darmkronkel, besloten koliek; het drekbraken.
Misericórde, goedertierenheid, ontferming, genade.
Miskrediet, kwade naam, gedaald vertrouwen.
Misogame, huwelijks-hater.
Misogynie, vrouwenhaat.
Miss, mejuffrouw.
Misaaal, misboek; groote druklettersoort, tusschen dubbele canon en groote canon of sabon.
Missie, zending, bekeeringsgenootschap; last.
Missionaris, zendeling, heidenbekeerder.
Missive, zendbrief, brief, boodschap.
Mistress (Mrs.), mevrouw, meesteres, gebiedster.
Mitigatie, verzachting, verlichting.
mitigeeren, verzachten, matigen, bevredigen.
Mitra, de bisschopsmuts of hoed; met de m. bekleeden, tot bisschop verheffen.
Mitraille, kleine ijzerwaren; gekapt ijzer of lood, schroot.
mitrailleeren, met schroot schieten; doodschieten.

mitteeren, zenden, afzenden; wegzenden, afscheid geven.
Mixtuur, mengsel; artsenijmengsel; (ook:) een orgelregister van veel kleine pijpen op één clavis of toets.

Mnémoniek, **Mnémotechniek**, herinnerings- of geheugenkunst.

Mnemósyne, godin der herinnering, moeder der 9 muzen.

mobiel, beweeglijk; marsch- of tochtvaardig.

Mobilair, beweeglijke have, gezamenlijk roerend goed, meubelen. (stellen.)

mobiliseeren, mobiel maken, in marschvaardigen staat

Mobiliteit, beweeglijkheid, vluchtigheid, onbestendigheid.

Móde, wijze, tijdsgebruik, veranderlijk gebruik, dat van den smaak en de grilligheid afhangt.

Módel, voorbeeld, monster, voorschrift.

medelleeren, boetseeren, navormen, in 't klein voorstellen; een model maken.

moderaat, gematigd; billijk.

Moderados, gematigden, eene politieke partij in Spanje.

Moderantisme, matigingsstelsel, gematigd regeeringsstelsel, grondstellingen en gezindheden van matiging en zachtzinnigheid in staatszaken.

Moderatie, gematigdheid, bezadigdheid.

Moderateur, **Moderátor**, leider, bestuurder, matiger der beweging (aan machines). (z. ook **Regulateur**).

Moderateur-lamp, lamp, die zelve den aanvoer der olie bij de pit regelt.

modereeren, matigen, verzachten; beperken.

modérn, hedendaagsch, nieuwerwetsch.

moderniseeren, naar den nieuwen smaak of stijl inrichten.

modést, zedig, eerbaar, bescheiden.

Modestie, zedigheid, eerbaarheid, schaamte.

modiek, gering; (ook:) matig in prijs, goedkoop.

Modificatie, wijziging, verandering, beperking.

modificeeren, vorm of gedaante geven; wijzigen, beperken, verzachten.

módisch, naar de mode, naar 't gebruik van den dag.

Modist, modemaker, modehandelaar; **Modiste**, modemaakster, modehandelaarster, modekoopvrouw.

Módul, **Módulus**, maat, maatstaf; gietvorm; munt-

Modulatie, stembuiging, toonleiding. (maat.)

Módus, wijze, manier; veranderlijke vorm van het werkwoord. (heerscher van Hindostan.)

Mógol of **Mogul**, titel der voormalige Mongoolsche be-

Mohammedaansche godsdienst, z. **Islam**,

Moire, **Moor**, soort van gewaterde of gevlamde zijdestof.

moiré, gewaterd, met gevlamd voorkomen.

Moitié, helft; wederhelft, gade, echtgenoot; ook tafelluik; mededanser; dischgenoot; **M. maken**, winst en verlies met iemand deelen.

Moka, **Mokha**- of **Mokka-koffie**, Arabische koffie.

moleculaire kracht, de aan moleculen eigen kracht om elkaar aan te trekken en af te stooten.

Mole
 me
 me
 jes,
 mole
 mole
 Mól
 van
 Mól
 Mól
 zij
 Mól
 Mon
 sta
 mon
 Mól
 Mól
 Mól
 pu
 Mól
 mon
 Mól
 wa
 pe
 ho
 en
 ve
 de
 va
 Mo
 mo
 mo
 Mo
 rij
 Mo
 Mól
 or
 Mo
 Mo
 Mo
 Mo
 Mo
 n
 Mo
 v
 Mo
 z
 Mo
 Mo
 a
 v

Moleculen, zeer kleine deeltjes of bolletjes der stof (die men zich echter niet als ondeelbaar denkt, vgl. atome n); bloedbolletjes; (ook:) zaadvochtdiertjes, bolletjes, kogeltjes.

molest, lastig. **Molestatie**, overlast, ongelegenheid.

molesteeren, bezwaren, overlast aandoen, kwellen.

Mólla, (in Turkije:) de opperrechter van eene stad of van een geheel district, wetverklaarder.

Mollusken, weekdieren.

Móloch, een afgod der Moabieten en Ammonieten, wien zij menschen, inz. kinderen, offerden.

Mol, **Mólton**, zachte, dikke wollen stof.

Momént, oogenblik, tijdpoint; beweeggrond; hoofdomstandigheid, hoofdpunt.

momentaneel, oogenblikkelijk, ras voorbijgaand.

Mómus, god der satire; bespotter, hekelaar.

Monachisme, monnikendom, monnikerij.

Monáden, eenheden, ondeelbare stofbestanddeelen; (ook:) puntdiertjes (infusiediertjes).

Monárch, alleenheerscher, zelfheerscher.

monarchaal, alleenheerschend; der monarchie togedaan.

Monarchie, alleenheerschappij, zulk een regeeringsvorm, waarbij de opperste macht in den staat aan een enkelen persoon is toevertrouwd. Zij is onbepaald, als de hoogste staatsmacht, namelijk de wetgevende, rechterlijke en uitvoerende macht, in de handen van den monarch vereenigd is; of bepaald (constitutioneel), als de monarch de oppermacht met de vertegenwoordigers van het volk deelt.

Mondaniteit, wereldsgezindheid, ijdelheid.

mon Dieu, mijn God! goede hemel!

mouceren, herinneren, vermanen, waarschuwen.

Moniteur, herinneraar, vermaner; schoolhelper in Frankrijk en België; het officiële dagblad in Frankrijk.

Monitie, herinnering, vermaning; wenk, waarschuwing.

Mónitor, herinneraar, vermaner; leerling, die met het onderricht van een zeker getal medescholieren belast is.

Monocraat, alleenheerscher.

Monocratie, alleenheerschappij.

Monodráma = **Melodrama** (z. ald.).

Monogámie, enkelvoudige, niet herhaalde echt.

Monogám, ineengevlochten aanvangletters van een naam; elke eenvoudige omtrek bij de Ouden.

Monographie, verhandeling over een enkel of bijzonder voorwerp.

Monoliet, een kunstvoorwerp uit één blok of steen, b.v. zulk eene zuil.

Monoloog, alleenspraak, zelfgesprek.

Monomaan, lijder aan een idee fixe (z. ald.).

Menomanie, soort van waanzinnigheid, die zich slechts aan een enkel voorwerp houdt en daaruit voedsel put, vaststaand denkbeeld als zielsziekte.

218 Monopólie — móre majórum.

Monopólie, alleenhandel, uitsluitend recht om een bedrijf of handel in den Staat alleen te drijven.

monopoliseeren, tot den alléénhandel beperken; den alleenhandel of een monopolie drijven.

Monosyllábe, éénlettergrepig woord.

Monotheïsme, het geloof aan één God.

Monotonie, eentonigheid, eenvormigheid.

monotoon, eentonig, vervelend.

Monseigneur, doorluchtige heer, hoogedele, titel van hooge geestelijken (vroeger ook van niet-regeerende vorsten) in Frankrijk.

Monsieur, Mijnheer.

Mónster, z. **Monstrum**.

Monstráns, de prachtige zonvormige hostie-vaas, of -kelk.

manstruus, z. **monstruus**.

Monstrósiteit, **Monstruositeit**, misvorming, wanstaltigheid, gedrochtelijkheid.

monstruus, **monstreus**, gedrochtelijk, wanschapen.

Mónstrum, **Mónster**, gedrocht, wanschepsel, al het onnatuurlijke en zeldzame in zijne soort.

Montagnárd, bergbewoner.

Montánen, bergbewoners, berglieden.

Montánt, bedrag, beloop (b. v. eener rekening).

monteeren, stijgen; opwekken, opwinden, bezielen; kleeden (soldaten); bemannen (een schip); van een getuigd paard voorzien, goed bereden maken (een ruiter); de verschillende deelen van een voorwerp, inz. van eene machine vereenigen, ineenzetten; zetten, in eene kas vatten (edelgesteenten); bijzetten (de verfkuij).

Monteering, **Montuur**, militaire dienstkleeding.

Montgolfiére, luchtballon (naar de uitvinders de gebroeders Montgolfier).

Montisten, renteniérs, die hun geld alleen op onroerende goederen uitzetten.

Montuur, z. **Monteering**, ook het dier, dat men berijdt, rijdier; al wat tot invulling, opmaking, toerusting van een voorwerp dient.

Monument, gedenkteeken, gedenkzuil.

moquant, bespottend, hoonend, schertsend.

Móra, zeker italiaansch raadspel met de vingers.

Móra, vertoef, verwijl, vertraging; **in mora zijn**, nalatig, in gebreke, achterstallig zijn. (z. ook **Periculum**).

Móraal, zeden-, plichten- en deugdenleer.

Moraliteit, zedelijkheid, het zedelijk goede.

Moralist, zedeleeraar, schrijver over de zeden.

morbeus, ziekelijk, door ziekte voortgebracht.

morbleu! verduiveld! drommels!

mordánt, bijtend, scherp, schamper.

Mordant, een bijtmiddel.

móre consuétó of **móre sólito**, naar gewoonte, naar de gebruikelijke wijze.

móre majórum, naar oud of voorvaderlijk gebruik.

n be-

; den

van
vor-

kelk.

astal-

n.

on-

klee-

uigd

; de

eene

kas

roe-

eren-

rijdt,

van

ala-

m).

ma-

m).

baar

Móres, zeden, gebruiken; iemand **mores** leeren, hem te recht zetten, tot zijn plicht brengen.

morganatisch huwelijk, huwelijk met de linkerhand, waarbij een vorstelijk of hoogadelijk persoon zich met iemand van lagere geboorte in den echt begeeft en aan deze eene zoogenaamde **Morganática**, morgengave, uitzet, terwijl de kinderen uit zulk een huwelijk alleen den naam en het vermogen der moeder erven.

Mórgue, (in Parijs:) de plaats van tentoonstelling der drenkelingen; (ook:) hoogmoedig, verwaand gezicht, trotsche ernst. (in N. Frankrijk.

Morlaix, dicht, sterk huislinnen (van de stad **Morlaix**
Morocómium, **Morodómium**, krankzinnigengesticht.

Morositeit, gemelijkheid, kwade lum.

Morpheus, god des slaaps; de slaap.

Morphine, **Morphium**, opiumzuur (sterk vergift).

Morphographie, vormbeschrijving, beschrijving der natuurlijke henen volgens hunne gedaanten.

Mors, de dood; **morsdood**, ontwijfelbaar dood.

Mort, een doode; (in 't omberspel:) de vierde, voor 't oogenblik stilzittende speler, de strooman.

Mortadellen, kleine metworsten (deels varkens-, deels

Mortaliteit, sterfelijkheid; sterfte. [rundvleesch].

Mortier, groote vijzel; bommenwerper, bomketel.

mortifiant, krenkend, beschamend, vernederend.

Mortificatie, dooding; tuchtiging; beschaming.

mortificeeren, dooden; kastijden, het lichaam kwellen; krenken, leed doen (b.v. door eene weigering, berisping, enz.); murw, malsch maken (het vleesch).

mórtuüs, dood. **Mórtuüs**, eene doode.

Moscovade, ruwe, ongeraffineerde suiker.

Moskee, Mohammedaansche tempel, bedehuis.

Moskieten, bitvliegen, steekmuggen in Indië, enz.

Móselem, (pl. **Moslemum**) aanhanger van Mohammed, rechtgeloovige, Mohammedaan.

Mótie, beweging; voordracht, voorslag, inz. in de kamers der volksvertegenwoordigers.

Motief, beweeggrond, prikkel, spoorslag.

motiveeren, met redenen omkleeden, staven.

Mótto, zinspreuk, kernspreuk als opschrift.

mótu próprio, uit eigen beweging of aandrift.

Mouchárd, kondschapper, verklikker, politie-spion.

Mousse, scheepsjongen, kajuitwachter.

Mousseliën, neteldoek.

mousseeren, schuimen, opbruisen.

mousseux, schuimend (b. v. als champagne-wijn).

Moussón = **Passaatwind** (z. ald.).

Moustache, knevel, snorrebaard

Mouvement, beweging, opstand.

moveeren, bewegen, in beweging zetten.

Mozaïek, **Muzief-werk**, ingelegd werk, steen- of glaszchilderwerk.

- Mazaisme**, de mozaische of joodsche godsdienst.
Mozaiet, maker van mozaïek of ingelegd werk.
Muezzin, uitroeper der biduren van de minaretten.
Mufti, rechtspreker; turksch opperpriester en rechter.
Mulat, menschensoort uit zwarten (negers) en blanken.
Mule-jenny, muilnier-jenny (z. **Jenny**), zoo geheeten, omdat ze uit de verbinding van twee andere machines (de Jenny- en de watermachine) bestaat en dus als 't ware een basterd, gelijk het muilnier is.
Multiplicatie, vermenigvuldiging; vermeerdering.
multipliceeren, vermenigvuldigen.
Multipliciteit, menigvuldigheid, veelvuldigheid, menigte.
Mumie, **Mummie**, gebalsemd en gedroogd lijk.
Mundus vult decipi, de wereld wil bedrogen worden.
municipaal, de gemeente- of de stadsregering betreffend.
Municipaliteit, gemeenteraad, gemeentebestuur; raadhuis; grondgebied onder 't gezag van een gemeenteraad.
Munificentie, milddadigheid, mildheid.
Munitie, krijgsvorraad, schietbehoefte.
Münster, stichtkerk, domkerk.
murmureeren, morren, ontevreden zijn en klagen.
Muscadijn, saletjonker, modegek, fat. (eigen.
musculair, de spieren (m u s k e l e n) betreffend, daaraan
musculus, gespierd, sterk van spieren, vleezig.
Museum, muzentempel, kunstkabinet.
musicceeren, kunsttonen voortbrengen, spelen.
Músicus, toonkunstenaar.
Muskét, vuurroer (voormalig soldatengeweer).
Musketier, geweerdager, voetsoldaat.
Mustie, dochter van een Blanke bij eene Mulattin.
mutabel, veranderlijk, onbestendig.
Mutabiliteit, veranderlijkheid, onbestendigheid.
Mutatie, verandering.
mutatis mutandis (m.m.), met de noodige veranderingen.
Mutilatie, verminking; **mutileeren**, verminken.
mutineeren, aan 't muiten slaan, oproerig worden.
mutueel, wederzijdsch, over en weer.
Múzelman, rechtgeloovige, volgeling van Mohammed.
Múzen, zanggodinnen; schoone kunsten en wetenschappen.
Múzenzoon, student, academie-burger.
muzief goud, schildersgoud, valsch schelpgoud.
Muzief-werk, z. **Mozaiëk**.
muzief zilver, valsch zilver, wit tin met bismuth en kwik.
Muziek, toonkunst; het op tonen gezette stuk.
muzikaal, toonkunstig; welklinkend. (ziekcorps.
Muzikánt, speelman; lid van een militaire kapel of mu-
My lady, titel der vrouwen van lords en baronets, Mevrouw.
Mylord, eeretitel van den hoogen adel in Engeland.
Myopie, kortzichtigheid, bijziendheid.
Myriade, tienduizental; ontelbare menigte.
Myriagramme, 10,000 grammes of 10 ponden.
Myrialiter, 10,000 liters of 100 vaten of mudden.

Myriaméter, 10,000 meters of 10 Ned. mijlen.

Myriastère, 10,000 kubieke ellen of meters.

Mystérie, geheimenis, verborgenheid; geheimleer.

mysteriëus, geheimzinnig, raadselachtig.

Mysticisme, geloof in eene verborgen gemeenschap tuschen God en den mensch; stelsel van geheimzinnige schriftuurverklaring; neiging tot het wondergeloof of de geheime wetenschap.

mystiek, geheimzinnig, verborgen, duister.

mystificatie, misleiding der lichtgeloovigen, fopperij.

mystificeeren, op zijn verzonnen wijs beet nemen.

Mythe, volksoverlevering, sage, verdringing.

mythisch, verdricht, fabelachtig.

mythologie, godenleer, fabelleer, fabelachtig.

mythologisch, de godenleer betreffende, fabelgeschiedenis.

My'thos of My'thus, hetzelfde als **Mythe**.

N.

N. = Noord.

N^o. — **Número**, nummer.

N. B. = **nóta bene**, let wel; (ook:) noorderbreedte.

N. N. = **nómen nescio**, ik weet den naam niet; (ook:) **notétur nomen**, men lette op den naam.

N. S. = naschrift; (of wel:) nieuwe stijl; (in 't Fransch ook:) **Notre Seigneur**, onze Heer (Jesus).

N. T. = **nóvum testaméntum**, nieuw testament.

Nto, = **nétto**, zuiver.

Nábob, (weleer:) stadhouder, bevelvoerder in O. Indië; (ook:) een in Indië rijk geworden en prachtig levend

nacaraat, helderrood, in 't oranjegeel vallende. (man.)

Nadir, voetspunt, laagste punt aan den hemel, beneden paal van een hemelhorizon (tegenover het **zenith**, z. ald.). (gen, argeloos, onschuldig.)

naïef, natuurlijk, ongekunsteld, trouwhartig, ongedwongen.

Naïveteit, natuurlijke openhartigheid, beminnelijke eenvoudigheid en onschuld, ongedwongen aardigheid. (ten verrichten.)

Najáde, water- of riviernimf.

Namaz, het gebed der Turken, dat zij 5maal daags moe-

Nankinét, eene naar nanking gelijkende, maar fijnere stof.

Nanking, Chineesche geelachtige katoenen stof.

Náphtha, bergbalsem, vloeibare witte, brandbare en sterk riekende aardolie. (20 francs.)

Napóleon of Napóleon d'or, Fransche goudmunt =

Napoleoniden, nakomelingen of ook zijverwanten van Napoleon.

- Napoleonist**, aanhanger van Napoleon. (jongeling)
- Narcissus**, een beeldschoon, met zich zelven ingenomen
- narcotisch middel**, slaapwekkend, bedwelmend middel.
- Narratie**, vertelling, verhaal.
- nasaal**, den neus betreffend; **nasaal geluid**, neusgeluid; **nasale letter**, neusletter. (geboren kind.)
- Nascitúrus**, het kind in den moederschoot, het nog onnataal, de geboorte betreffend of daartoe behoorend.
- Natie**, volk, de landsinboorlingen, in zooverre zij oorsprong en taal gemeen hebben.
- natief**, aangeboren; geboortig, afkomstig.
- nationaal**, wat eener natie eigen is, volksmatig; **nationale industrie**, volkskunstvlugt, volksfabrickwezen.
- nationaliseeren**, in eene natie als lid opnemen; tot een voorwerp der gansche natie of nationaal maken.
- Nationaliteit**, volkseigenaardigheid, -karakter.
- Nativiteit**, het geboorte-uur; het lot, dat, naar het aloude bijgeloof, den mensch volgens den stand der sterren bij zijne geboorte reeds te wachten staat en hem voorspeld wordt (z. **Horoskoop**).
- Natron**, **Natrum**, vuurbestendig mineraal loogzout.
- Natura**, natuur. (natuur.)
- Naturaliën**, natuurvoortbrengselen, zeldzaamheden der **naturaliseeren**, zooveel als **nationaliseeren**; ook aan eene vreemde luchtstreek gewennen (planten); in eene taal opnemen (vreemde woorden).
- Naturalisme**, natuurgeloof, natuurlijke godsdienst, die alles toeschrijft aan de natuur als eerste beginsel in tegenstelling met een geopenbaarden godsdienst.
- Naturalist**, natuurbelijder, verwerper der openbaring; natuurmensch, niet kunstmatig gevormd mensch.
- Naumachie**, scheepsstrijd, zeeslag, inz. spiegelgevecht te **Nauscoop**, scheepsverrekijker. (water.)
- nauseüs**, walglijk.
- Nautiek**, scheepswezen; scheepvaartkunst.
- nautisch**, tot het scheepswezen behoorend, dat betreffend.
- navaal**, wat tot het scheepswezen, de scheepvaart behoort.
- navigabel**, bevaarbaar, zeilbaar.
- Navigatie**, scheepvaart; (ook :) stuurmanskunst.
- Navigatie-acte**, de scheepvaartwet, die in Engeland in 1650 onder Cromwell uitgevaardigd en in 1850 opgehe-
- Navigatie-school**, zeevaartschool. (ven is.)
- Navigator**, zeeman, schipper, varensgezel.
- nebuleus**, nevelig, mistig; (fig.) verward; gemelijk.
- necessaire**, noodig, noodzakelijk.
- Nécessaire**, reiskistje, reistasch.
- Necessiteit**, noodzakelijkheid.
- nec plus últra**, z. **non plus ultra**.
- Necrologie**, doodenbeschrijving, doodenbericht, levensgeschiedenis van een overledene.
- Necroloog**, doodenbeschrijver; levensbeschrijving eens pas gestorvenen; doodenlijst.

Necro
Nect
Negat
Negat
negat
uege
Negl
Negl
negl
Negl
nego
Neg
Neg
ver
mi
Neg
neg
br
Neg
Neg
ge
Nér
Nec
ni
Nec
ta
Nec
Ne
Ne
er
p
Ne
d
d
V
Ne
v
Ne
s
ne
Ne
Ne
z
ne
h
ne
ne
ne
N

- Necromantie**, geestenbezwinging, geestenbanning.
Nectar, godendrank; uitstekend lekkere drank.
Negatie, ontkenning, loochening. (citeit.
negatief, ontkennend; negatieve electriciteit, z. **Electri-**
uegeeren, ontkennen, loochenen; afslaan.
Neglectie, verwaarloozing, verzuim.
Negligé, huiskleedij, ochtendkleed.
negligeeren, veronachtzamen niet achten. (digheid
Negligentie, nalatigheid, onachtzaamheid, verzuim, slor-
negotiabel, verhandelbaar, omzetbaar.
Negotiant, groothandelaar.
Negotiatie, handelsbedrijf; verhandeling van een nog niet
 vervallen wissel; (in staatszaken:) onderhandeling, be-
 middelaarswerk; het sluiten eener leening.
Negotie, handel, koopmanschap, handelsverkeer.
negotiëeren, onderhandelen; handel drijven; tot stand
 brengen, bewerken.
Negrophaag, voorstander van den neger-slavenhandel.
Negróphilus, negervriend, hij, die de vrijheid der ne-
 gerslaven wenscht.
Némesis, godin der wrekende gerechtigheid; verdelging.
Neologisme, zucht tot nieuwe woordvorming in de taal;
 nieuw woord of in nieuwen zin gebezigd woord.
Neoloog, invoerder, voorstander van nieuwigheden in de
 taal of hare beteekenis.
Neophiet, nieuweling, nieuwbekeerde.
Nephralgie, nier- of lende pijn.
Nepotisme, neefschap, bloedverwantschap; begunstiging
 en verrijking van bloedverwanten door hooggeplaatste
 personen, met achterstelling van derden.
Neptunisten, aanhangers van het **Neptunisme**, d. i.
 de meening, dat de aarde hare tegenwoordige gedaante
 door de werking van het water heeft verkregen (vgl.
Vulkanisten.
Neptúnus, de god der zee; (ook:) eene planeet, de verst
 van de zon verwijderde onder de thans bekende planeten.
Néro, dwingeland, wreedaard; tiran (naar den Romein-
 schen keizer Nero).
nerveus, zenuwachtig; gespierd; de zenuwen betreffende.
Nervus probandi, bewijsgrond, hoofdbewijsgrond.
Néstor, schrander, eerwaardig grijsaard; oudste onder
 zijns gelijken.
ne sutor supra (of **ultra**) **crepidam**, schoenmaker,
 houd u bij uwe leest. (afgetrokkene.
netto, zuiver, zonder verderen aftrek, na aftrek van al het
neuter, onzijdig. **Neutrum**, onzijdig geslacht (der naam-
 woorden); **neutrius generis**, van 't onzijdig geslacht.
neutraal, onzijdig, partijloos.
Neutralisatie, onzijdigmaking, veronzijdiging.
neutraliseeren, onzijdig maken; de verbinding van het
 ene voorwerp met het andere verhinderen.
Neutraliteit, onzijdigheid, onpartijdigheid.

- Nêwgate**, de groote crimineele gevangenis te Londen.
- niabel**, ontkenbaar, loochenbaar.
- Niaiserie**, onnoozelheid, domme streek.
- Nicotiana**, tabak; de tabakspant.
- Nièce**, nicht, broeders of zusters dochter. (sel vullen.
- niëlleeren**, in metaal gravieren en de groeven met zwart-
- Nigromantie**, zwarte kunst, tooverij; schatgraverij.
- nihil**, nil, niets; **nihil (fit) sine causa**, niets geschiedt zonder oorzaak; **Nigilist**, een nietsgeloovende; nieteling, onbruikbaar lid der maatschappij.
- Nikkel**, grauwwachtig zilverwit, sterk blinkend metaal.
- Nikker**, de duivel; in N. Duitsland ook de beul.
- nil**, z. **nihil**.
- Nimbus**, straalkroon, lichtkrans om het hoofd der heiligen; glans, luister, die een groot heer omgeeft.
- Nimf**, half- of onder-godin (in de mythologie); (ook :) lichtzinnig, veil meisje.
- Ninsing**, **Ninsi-wortel**, beroemde geneeskrachtige wortel (in China en Japan).
- Nitrogénium**, stikstof.
- Niveau**, waterpas; waterspiegel; hoogte waarop een vocht staat; nivelleer-werktuig. (gelijk maken.
- nivelleeren**, waterpas-maken; met het waterpas afmeten;
- Nizam**, titel van den vorst in 't zuidelijk gedeelte van Voor-Indië, in Golconda (de Nizam van Dekan).
- Noachiden**, afstammelingen van Noach.
- nóbel**, edel, edelmoedig; voortreffelijk, voornaam, adellijk.
- Nobili**, adellijken.
- Nobilitéit**, edelheid, beroemdheid; adel, ridderschap.
- Nobili'ty**, de hooge adel in Engeland.
- Noblésse**, adeldom, adelstand, ridderschap.
- Noctambulisme**, **Noctambulatie**, het slaap- of nacht-Noctambulul, slaapwandelaar. (wandelen.
- Nocturno**, nachtmuziek, nachtserenade.
- Noedels**, soort van Duitsch deeg uit meel en eieren bereid, dat naar vermicelli gelijk.
- nólens volens**, goed- of kwaadschiks, met of tegen zin.
- Nóli me tángere**, kruidje-roer-mij-niet.
- Nomáden**, herdervolken, rondzwerfende volken.
- nomádisch**, rondtrekkend, zonder vast verblijf.
- nomadiseeren**, zwerfend rondtrekken.
- Nomenclatuur**, naamlijst, naamregister.
- nominaal**, den naam betreffend; naar den naam; in naam; **nominale waarde**, waarde van staatspapier of geld, zooals dat bij de uitgifte door een Staat is bepaald.
- Nominatie**, benoeming, benoemings-recht.
- Nominativus**, **Nominatief**, eerste aanval.
- Nóminator**, benoemer; **nomineeren**, benoemen.
- Non-acceptatie**, niet-aaneming, weigering der aaneming van een wissel.
- Nonactiviteit**, toestand van een officier, die niet in werkelijken dienst is en verminderde soldij trekt.

- Nonchaláncé**, nalatigheid, achteloosheid.
nonchalánt, nalatig, achteloos.
Nonconformisten, z. **Dissenters**.
Nonens, onding, onbestaanbaar iets. (blijven.)
Nonintervéntie, de niet-tusschenkomst, het onzijdig-
Non (of *nec*) **plus últra**, eig. niet verder; het on-
overtreffelijke; het toppunt, de kroon, de grens.
Nonius (of **Vernier**), graadverdeeler, mathematisch
werktuig om de graden in zeer kleine deelen te verdee-
Nónsens, onzin, dom gesnap. (len.)
non tropo, niet te zeer; **non tanto**, niet te veel.
Nonvaleur, onwaarde, onzekere achterstand, oninvorder-
bare schuld, oninbare post.
Norm, **Norma**, regel, voorschrift, richtsnoer.
normaal, voorschriftmatig, naar den regel, tot richt-
snoer. **Normaal-school**, modelschool.
Normaliteit, regelmatige, behoorlijke gesteldheid.
Nosocómium, **Nosodóchium**, ziekenhuis, hospitaal.
Nostalgie, **Nostomanie**, heimwee. (mend.)
nostálgisch, het heimwee betreffend of daaruit voortko-
Nóta, noot, teeken, aanmerking; kleine rekening.
notabel, merkwaardig, aanzienlijk, voornaam.
Notábelen of **Notabiliteiten**, aanzienlijkste, voornaam-
ste burgers.
nóta bene, [N. B.], let wel, geef acht!
Notariaat, het ambt van notaris.
notariéel, het notarisschap betreffend; door een notaris
opgemaakt. z. **Notaris**.
Notáris, aangesteld en beëdigd persoon, die zekere ge-
rechtelijke handelingen (testamenten, volmachten, pro-
testen, enz.) voltrekt en daarvan eene **notariéele acte**
of geloofwaardige oorkonde opmaakt.
noteeren, opteekenen, boeken; aanmerken.
Nótie, verstandsbegrip, denkbeeld.
Notificátie, bekendmaking, aankondiging.
notificeeren, kond doen, melden, ter kennis brengen.
Notitie, kennis; aantekening, opgaaf, bericht; **notitie**
van iets **nemen**, zich iets aantrekken, het zijner op-
merking waardig keuren.
notórisch, **notoir**, openbaar, wereldkundig.
Notoriteit, openbaarheid, wereldkundigheid.
Notre-Dame, Onze-Lieve-Vrouw, Maria; de groote ka-
thedrale kerk te Parijs.
Nótulen, aantekeningen; schriftelijk verslag van het in
eene vergadering behandelde.
Nouveautés, nieuwigheden, mode-voorwerpen.
Novateur, vinder, invoerder van nieuwigheden. (haal.)
Nouvelle, **Novéllé**, nieuwigheid; klein romantisch ver-
Nouvellist, **Novellist**, schrijver van novellen, nieuwtjes
kramer; dagbladschrijver.
Novice, nieuweling, (inz. in kloosters) proefleerling.
Noviciaat, proefjaar, proeftijd; nieuwelingschap.

- Noviteit**, nieuwhed, het nieuwe, iets nieuws en vreemd.
Nuance, schaduw, kleurmenging, onmerkbaar ineen-smelting, schakeering, tint.
nuanceeren, schaduw, schakeeren.
Nuditeit, naaktheid, ontblootheid.
Nullificatie, vernietiging, opheffing.
nullificeeren, te niet doen, opheffen, voor nul en nietig verklaren; geringschatten.
Nulliteit, nietigheid, ongeldigheid.
numerair, naar 't getal; **numeraire waarde**, waarde, waarvoor eene munt overal ontvangen en uitgegeven.
Numerair, het bare, in omloop zijnde geld. (wordt.)
numereeren, met cijfers teekenen, nummeren; tellen.
Numeri, naam van Mozes' vierde boek, dat de volkstelling der Israëlieten bevat.
numeriek, door getallen uit te drukken; **numerieke waarde**, getalwaarde, waarde volgens getallen.
numeroteeren, benommeren, met cijfers teekenen.
Numismatiek, munt- of penningkunde.
Nunciatie, aanzegging, aankondiging; aanklacht.
Nuncius, **Nuntius**, gezant van den paus.
nuptiaal, wat den bruiloftsdag, het huwelijk aangaat.
Nutritie, voeding.
nutritief, voedend, voedzaam. (mingenot.)
Nymphomanie, vrouwelijke ontembare zucht naar 't

O.

O. = Oost.

O' (voor Iersche persoonsnamen zooveel als Mac in Schotland, Fitz in Engeland) zoon van (b. v. **O'Connell**, **O'Meara**, enz.).

O. M. = openbaar ministerie (z. Ministerie).

O. S. = oude stijl.

O. T. = Oude Testament.

% = per cent, ten honderd.

Oase, vruchtbare streek te midden der zandwoestijn.

obduceeren, lijken openen en bezichtigen.

Obductie, gerechtelijke lijkschouwing.

Obediëntie, gehoorzaamheid; dienstplicht, vooral in kloosters; (ook:) kloosterlijke geleibrief voor reizende ordesgeestelijken.

obediëeren, gehoorzamen.

Obelisk, spitszuil, gedenkzuil.

Obesiteit, dikte en vetheid des lichaams.

Obiit, (hij of zij) is gestorven, overleden.

Ocjéct, voorwerp, zaak of persoon der beschouwing.

- objecteeren, objiciëren, tegenwerpingen maken.
Objéctie, tegenwerping, bedenking, tegenspraak.
objectief, voorwerpelijk, buiten zich waargenomen, werkelijk bestaand; o. glas, voorwerpglas, het naar 't voorwerp gerichte glas in een kijker.
Objectiviteit, voorwerpelijkheid; uiterlijkheid, gesteldheid eener buiten ons liggende zaak.
objiciëren, z. **objecteeren**.
Oblaat, gewijd avondmaalsbrood; ouwel, gewijde hostie.
Oblie, soort van dunne wafel.
obligaat, hoofdstemmig, in eene volstemmige muziek tot de hoofdstem behorende en die steeds begeleidente.
Obligátie, verplichting, gehoudenheid; schuldbekentenis, landschuldbrief.
obligatoir, obligatórisch, verplichtend.
obligé! verplicht! bedankt! ik dank u!
obligéant, dienstwillig, verplichtend, beleefd.
obligeeren, verplichten, dienst bewijzen; noodzaken.
Obliguiteit, scheefheid, scheeve richting; arglistigheid
oblitereeren, uitwischen, uitdelgen (letters).
O'bolus, Obool, Oud-Grieksche pasmunt, penning.
obvoaal, omgekeerd eivormig.
Obréptie, verwerving door list of misleiding.
obsceen, oneerbaar, wulpsch, ontuchtig.
Obsceniteit, ontuchtigheid, wulpsche, onkuische gesprek-
Obscuránt, duisterling, vijand der verlichting, domper-
 ridder.
Obscurantisme, de verduisteringszucht, het streven om doer alle mogelijke middelen het zelfdenken en den voortgang der verlichting te sluiten, het volk in omwetendheid te houden. (heid.
Obscuriteit, duisterheid; onverstaanbaarheid; vergetel-
obsuur, donker; onbekend, onberoemd, door niemand opgemerkt.
obsecereen, bezweren, smeeken, dringend verzoeken.
obsedeeren, met beden bestormen, lastig vallen.
obsequieus, overdreven hoffelijk, evergedienstig.
Obséquium, amicos, veritas ódium párit, toegeeflijkheid baart vrienden, maar de waarheid wekt haat.
observabel, opmerkenswaardig, merkwaardig.
Observantie, gebruik, doorgaande regel; kloosterregel.
Observátie, inachtneming; waarneming, bespieding.
Observatórium, sterrentoren, sterrenwacht.
observeeren, gadeslaan, bespieden, waarnemen.
Obsignátie, verzegeling, bezegeling, bekrachtiging.
obsoleet, verouderd, uit het gebruik geraakt; versleten,
Obstákel, hindernis, tegenstand, belemmering.
obsteeren, tegenstaan, hinderlijk zijn.
opstétrisch, verloskundig.
obstinaat, hardnekkig, onverzettelijk; volhardend.
Obstinátie, hardnekkigheid, koppigheid.
Opstipátie, hardlijvigheid, verstopping.

- Obstrúctie**, verhinderig; hardlijvigheid.
obstruceren, belemmeren; verstoppen, hardlijvig maken.
obtineeren, **obteneeren**, verkrijgen, bekomen; de overhand behouden, winnen.
obtuus, stomp; bot, zwakhoofdig.
obviëeren, voorkomen, maatregelen (tegen iets) nemen.
Occásie, gelegenheid, geschikte tijd, tijdsgelegenheid.
occasióneel, bij **occásie**, te gelegener tijd.
Occident, het westen, avondland.
occidentaal, westelijk.
Oecúlt, verborgen, geheim, heimelijk.
Occupatie, bezitneming, bezetting; bezigheid.
occupeeren, innemen, bezetten; bezig houden.
occurreeren plaats grijpen, voorvallen.
Occuréntie, voorval.
Oceaan, wereldzee; (fig.) groote menigte.
oceanisch, tot de wereldzee, of tot de eilandenwereld der Zuiderzee behoorend.
Ochloeraat, aanvoerder of beheerscher van 't gepeupel.
Ochlocratie, gepeupel-heerschappij (eene ontaarding der democratie).
Octaaft, 8ste toon van den aangenomen grondtoon; omvang van 8 tonen.
Getánt, 8ste cirkel, hoogtemeter (astronomisch werktuig).
Octávo, boekformaat van 8 bladen of 16 bladzijden per vel.
Octodécimo, boekformaat van 18 bladen of 36 bladzijden
octogonaal, **octogonisch**, achthoekig. (per vel.
octogoon, achthoek.
Octrooi, uitsluitend recht tot het drijven van zekeren handel; tot het vervaardigen, in- of uitvoeren van zekere waren; (ook:) stads- of gemeentebelasting op eetwaren.
octrooieren, een octrooi verlenen; **geoctrooierde**, **constitutie**, staatsregeling of grondwet, die als geschenk van den monarsch uit vorstelijke machtvolkomenheid verleend wordt.
oculair, het oog betreffend; oog-, oogen- **o. glas**, oogglas, het naar 't oog gerichte glas in een kijker; **oculaire inspectie**, oogenschouw, bezichtiging.
oculeeren, griffelen, in 't schild enten of oogten.
Oculist, oogarts, oogmeester.
Odalischen, beter **Odaliken**, slavinnen der vrouwen in den harem, Circassische of Georgische schoonen.
O'de, hooglied, verheven lierdicht.
Odéon, **Odéum**, zang- en leeszaal; muziek- en concertzaal (bij de Ouden); (ook:) lierdichtverzameling.
Odeur, geur, reuk; **Odeurs**, welriekende zaken.
odiëus, hatelijk, onuitstaanbaar, ergerlijk.
odi profanum vulgus, ik haat het oningewijde gemeen; weg met dat domme grauw, het onbeschofte Janhagel!
Odontalgie, tandpijn, kiespijn. (rig.
oporaat, het welriekende, geur; **odoránt**, welriekend, geur-

œconomie, enz., z. **Econ**—.

œdipus, gelukkig of bedreven oplosser van raadsels, scherpzinnig, helderziend man.

offendeeren, beledigen, kwetsen; aantasten.

Offensie, aanval; belediging.

offensief, aanvallend; aantastenderwijze.

Offerande, offer.

Offerte, aanbod, aanbieding, voorslag.

Offertorium, offergeld; offerboek; gebed vóór de opheffing der gewijde hostie onder de mis; (ook:) het gezang bij deze ceremonie.

Officiant, dienaar, dienstdoende persoon, inz. dienstdoende priester. **Officianten**, ondergeschikte ambtenaren; mislezende priesters. (**Inquisitie**.)

Officie, ambt, post, dienst, bediening; heilig **Officie** = officieel, van ambtswege; geloofwaardig, echt; een officieel dagblad is zulk een, dat onder de firma of onder de bescherming der regeering verschaft en als haar orgaan beschouwd wordt.

Officier, ieder krijgsman, die den graad van luitenant of hooger persoon bekleedt.

officiëus, gediensig, wilvaardig, wellevend.

officinaal, in de apotheek voorhanden; geneskrachtig, heelend. **Officinalia**, apothekerswaren, artsenijen.

offereeren, aanbieden, opdragen, offeren.

Oligarchie, regeering van weinigen (eene ontaarding der ólim, voorheen, eertijds, voormaals; [aristocratie].)

Olla podrida, lievelingsspijs der Spanjaards, bestaande uit allerlei sijn gesneden en sterk gekruid vleesch; (ook:) pot met allerlei (welriekende bloemen en kruiden; (fig.) mengelmoes, allerlei, poespas.

Olympiade, (bij de oude Grieken:) tijdruimte van 4 jaren.

Olympisch, hemelsch; **Olympische spelen**, plechtige openbare volksspelen en strijdoefeningen in het oude Griekenland, die elke 4 jaren gehouden werden.

Olym'pus, berg in Thessalië, de godenzetel, hemel.

Ombrage, schaduw; (fig.) verdenking, argwaan.

ombrageeren, schaduw geven, belommeren, beschaduwten; (fig.) overschaduwten, in de schaduw stellen, verdonkeren, verkleinen; (ook:) argwaan geven, achterdocht wekken. [(l'hombre).]

Ombre, lommer; schim; (ook:) een bekend kaartspel

Omélet, eier-pannekoek, struif

O'men, voorteeiken; **ominous**, onheilspellend.

Omissie, uitlating, verzuim; abuis; **O,-zonden**, zonden uit nalatigheid begaan.

omitteeren, nalaten; uitlaten, weglaten, overslaan.

O'mne principium gráve, alle beginselen zijn moeielijk

Om'nibus, (eig. voor allen) groot rijtuig, dat sommige steden of hare naaste omstreken in bepaalde richtingen doorloopt en waarin iedereen tegen een matigen prijs plaats kan nemen.

230 Omnipotentie - Optimisme.

- Omnipotentie**, alvermogen, almacht.
Onanie, zelfbevekkung. **Onaanist**, zelfbevekker.
Oncle, oom, vaders of moeders broeder.
Ondulatie, golving, golfsgewijze beweging, schommeling.
O'nera, lasten **onereus**, drukkend, lastig, bezwarend.
Onomatopœia, klanknabootsing. **Onomatopœëticon**, klanknabootsend woord.
Ontologie, leer der wezens, der algemeene eigenschappen der dingen (een gedeelte der bovennatuurkunde).
ontramponneerd, beschadigd, bedorven, gebroken.
O'nyx, nagelsteen (een edelgesteente).
Opaal, melkblauw, bijna doorschijnend edelgesteente.
O'pera, zangspel, toonkunstig tooneelspel; **Opera búffa**, kluchtig, zangspel; **O'pera séria**, ernstige, kroote opera.
Operatie, onderneming, verrichting; handelwijs; kunstbewerking der heelmeeesters; beweging der krijgstroepen; **Operatie-lijn**, richting, waarin de troepenbeweging plaats heeft.
Operateur, opereerend heelmeeester, inz. breuk-, steensnijder; (ook :) belhamel, roervink.
opereeren, werken, bewerken; als heelmeeester eene
Operette, klein zangspel. (kunstbewerking uitvoeren).
Ophthalmiatrie, oogheekunde.
Ophthalmie, oogziekte, uitwendige oogontsteking.
O'piat, slaapmiddel, pijnstillend middel.
opineeren, stemmen, zijne meening of zijn gevoelen uiten.
opiniater, hardnekkig, onbuigzaam, koppig, halsstarrig.
opiniatreeren (zich), zich halsstarrig verzetten, eigenzinnig op iets blijven staan.
Opinie, meening, gevoelen; schatting, waan.
O'pium, heulap, gedroogd slaapbollensap, verhard melksap der nog groene maankoppen in 't Oosten.
Opodélok, vloeibare jichtzalf.
Opplétie, overvulling, overlading der maag.
opponceeren, tegenspreken, bestrijden, zich verzetten.
Oppénent, tegenpartij, tegenspreker, bestrijder.
Opportuniteit, geschikte tijd of gelegenheid.
Oppositie, tegenstand; tegenpartij, partij van verzet.
oppositief, tegenovergesteld.
Oppressie, onderdrukking.
oppressief, onderdrukkend, verdrukkend.
opprimeeren, onderdrukken.
Opprobratie beschimping, hoon; leelijk verwijt.
optatief, wenschend, een wensch bevattend of uitdrukopteeren, kiezen, verkiezen; wenschen.
Op'tie, vrije keus; kiesrecht. (het zien).
Optiek, **Op'tica**, gezichtkunde, leer van het licht en
Optimáten, voornaamsten, aanzienlijken.
Optimatie = **Aristocratie**.
Optimisme, leer, waarbij de bestaande wereld als de best mogelijke beschouwd wordt; zucht om alles van de rooskleurige zijde te zien.

- Optimist**, beleider van de leer der beste wereld; iemand, die alles van de schoone zijde beschouwt en verklaart.
- óptisch**, gezichtkundig; **optische illúsie**, gezichtsbedrog.
- opulént**, zeer rijk en vermogend.
- Opuléntie**, groote rijkdom, aanzienlijk vermogen.
- oraal**, mondeling.
- óra et labóra**, bid en werk.
- oraculeus**, godspraakachtig, als een orakel, geheimvol. raadselachtig, duister.
- orageus**, ontstuimig, stormachtig, woelig.
- Orákel**, godspraak; (fig.) algemeen raadgever. vraagbaak
- Orangóede**, oranjewater.
- Orangisten**, aanhangers van het huis van Oranje in Nederland; (ook:) de politieke partij der Ierache Protestanten (**Orangemen**).
- Orangó-étang**, woud- of boschmensch (zekere groote aap).
- Oranjerie**, verzameling van citroen- en oranjeboomen; (ook:) brocikas voor uitheemsche planken.
- Oratie**, redevoering. **Orator**, redenaar.
- oratórisch**, op redenaarstrant.
- Oratórium**, gceestelijk zangstuk: bidvertrek, bedchuis.
- orbiculaire**, kringvorming, rond, ringvormig.
- Orchést**, z. **Orkeat**. (rijk.)
- Orcus**, de onderwereld (der mythologie), het schimmen-
- Ordáliën**, godsordeelen, vuur- en waterproeven (in de middeleeuwen gebruikelijk).
- Orde**, stand, genootschap; ereteeken.
- ordinair**, gewoon, gebruikelijk; gemeen, gering.
- Ordinárius** (**professor**), gewoon bezoldigd hoogleeraar; (ook:) de bisschop van het diocees.
- Ordinátie**, wijding tot den priesterstand.
- ordineeren**, tot priester inwijden.
- Ordonnás**, diensknecht, soldaat, die zich voortdurend bij een bevelvoerenden officier moet bevinden, om diens bevelen uit te voeren
- Ordonnántie**, regeling, inrichting, aanleg (b. v. van eene schildertij; verordening, voorschrift diens wacht bij hogere officieren.
- ordonneeren**, bevelen, verordenen.
- Ordre**, orde, regelmaat; bvel, last, gebod, order. (gen. **oreeren**, eene redevoering houden; als redenaar voordra-
oremus, laten wij bidden; 't is daar **oremus**, 't is er naar, jammerlijk, enz. gesteld.
- Orgaan**, zintuig, spraakwerktuig; stem (b. v. van een zanger en tooneelspeler); (fig.) spreker optreder, woordvoerder, (zoo heet b. v. een minister het orgaan van den vorst, eene courant het orgaan van het ministerie, of van de revolutionnaires, of van de reactionnaires, enz.)
- organiek**, **orgánisch**, met organen of werktuigen voorzien, bewerktuigd, levend, beziend.
- Organisatie**, bewerktuiging, inwendige levenwekkende

232 Organisme—Osmannisch.

- inrichting; **organiseeren**, met organen voorzien; vormen inrichten.
- Organisme**, organische bouw, samenhang der leden van een geheel; het buizen- en vatenstelsel.
- Organist**, orgelspeler. (amandelmelk.)
- Orgeade** (minder goed **Orsade**), gerstedrank, koeldrank;
- Or'giën**, drinkgelagen, nachtelijke zwelgpartijen.
- Oriënt**, het Oosten, Morgenland.
- oriëntaal**, Oostersch, Morgenlandsch.
- Oriëntalist**, kenner der Oostersche talen.
- oriënteeren**, (zich), zich met de ligging en verhoudingen eener plaats bekend te maken; zich in den vereischten toestand plaatsen; nauwkeurige berichten inwinnen,
- Oriflamme**, rijksvaan der oude Franken.
- Originaliteit**, oorspronkelijkheid, eigenaardigheid.
- Origine**, oorsprong, oorzaak, bron.
- origineel**, oorspronkelijk, aangeboren, eigenaardig.
- Origineel**, oorspronkelijke of eerste stuk, geschrift of afdruk; oorspronkelijke geest; ook een zonderling, rare
- Orkaan**, hevige storm, snelste stormwind. (smaak.)
- Orkést**, speel- en zangplaats der toonkunstenaars in concerten en in den schouwburg; (ook:) de gezamenlijke muzikanten en zangers zelve.
- Or'lean**, schoone geelroode verfstof.
- Or'leans**, wollig weefsel voor dameskleeding.
- Ornaat**, ambtstooi, priesterlijk plechtgewaad.
- Ornament**, **Ornemént**, sieraad, versiersel,
- orneeren**, versieren, tooien. (vogelen.)
- Ornithologie**, vogelkunde, natuurlijke geschiedenis der
- Ornitholoog**, vogelkenner, vogelbeschrijver.
- Orographie**, gebergtebeschrijving.
- Or'pheus**, beroemd Grieksch zanger en lierspeler; (fig.) uitstekend toonkunstenaar.
- Orsade**, beter **Orgeade** (z. ald.)
- Orseille**, verfmoss (dat ter bereiding van eene schoone roode verfstof en van het lakmoes dient).
- Orthobiotiek**, de kunst om wèl te leven.
- orthodox**, rechtzinnig, strenggeloovig, oudgeloovig.
- Orthodoxie**, rechtzinnigheid, vasthouden aan de kerkleer.
- Orthodoxograaf**, rechtzinnig, rechtgeloovig schrijver.
- Orthoëpie**, leer van de rechte uitspraak.
- Orthographie**, de kunst om wel of juist te schrijven.
- Orthographisch**, spelkunstig, naar de spelregelen.
- Orthologie**, kunst van zich wel uit te drukken.
- orthopædisch-instituut**, inrichting, waar scheefgegroeide ledematen weder verholpen worden.
- Ortolaan**, de tuinmeerle of korenvink in Z. Europa, die als eene uitstekende lekkernij verzonden wordt,
- Oryc'tognosie**, **Oryc'tologie**, zooveel als **Mineralogie**.
- O sáncta simplicitas**, o heilige eenvoud!
- Oscillatie**, slingering, schommeling.
- Osmannisch rijk**, het Turksche keizerrijk.

- ostensibel, ostensief,** aanschouwelijk, handtastelijk pralend, vertoonmakend.
- Ostentatie,** tentoonstelling vertoonmaking; praalzucht.
- ostenteeren,** ten toon stellen, vertoon maken, prijken.
- Osteologie,** leer van de beenderen.
- Ostéria,** herberg, logement in Italië.
- Ostracisme,** schervengericht, waardoor de Atheners hunne te machtige burgers verbanden.
- Otalgie,** oorpijn.
- otalgische middelen of Otalgica,** middelen tegen ooro-tempora, o móres, o tijden, o zeden! (pijn.)
- O'tium cum dignitate,** deftige rust.
- Ottomane,** Turksch rustbed, lage sofa.
- Ot'toman(ni)sche Porte,** het Turksche keizerlijke hof.
- Outrage,** grove, smadelijke belediging.
- outrageant, outrageus,** smadelijk, hoonend.
- outrageeren,** beschimpen, grof of gevoelig beledigen.
- outreeren, overdrijven;** tot het uiterste brengen.
- ouvert, open, geopend;** openhartig, vrijmoedig; openlijk, openbaar. (dingastuk.)
- Ouverture,** opening; aanvang; aanvangsmuziek, inleivoaal, eirond, langwerpig rond.
- Ovatie,** kleine zegevierende intocht bij de oude Romeinen.
- Overlánd-mail,** de post, die de brieven grootendeels over land, uit Indië naar Londen, en vice versa, brengt.
- Ovipáren,** eierleggende dieren. (stof.)
- Oxydatie,** verzuring, verkalking het verbinden met zuur.
- Oxy'de,** zuurstofverbinding, metaalkalk.
- oxydeeren, oxygeneeren,** met zuurstof verbinden.
- Oxygenium,** de zuurstof, het hoofdbestanddeel der levenslucht.

P.

- P. of Pag.** = pagina, bladzijde.
- p. a.** (op adressen:) = **par ami**, met vriend.
- p. c.** (op adressen:) = **par couvêrt**, onder omslag (ook:) **per cent**, ten honderd.
- p. f. v.** (op visitekaartjes:) = **pour faire visite**, om bezoek af te leggen.
- p. m.** = **pro mille**, per duizend.
- p. p.** = **præmissis, præmittendis** (z, **premissis**).
- p. p. c.** (op visitekaartjes:) = **pour prendre congé**, om afscheid te nemen.
- P. S.** = **post-scriptum**, naschrift.

- Paniement**, klein geld, pasmunt tot volmaking eener geldsom; gedeeltelijke afdoening eener geldschuld.
- Paap**, vader, weker een eernaam der geestelijken, later een verachtelijk scheldwoord voor de R. K.
- Pácha**, z. **Pasja**.
- Pachydermen**, dikhuiden, dieren met dikke huid (b. v. olifanten, zwijnen, enz.).
- Pacificale**, ieder voorwerp ter bewaring van heilige of gewijde zaken (b. v. de hostievaas of kelk bij de R. K.
- Pacificatie**, bevrediging; vredesonderhandeling; vredestichting.
- Pacificator**, vredestichter, bemiddelaar.
- pacificeeren**, bevredigen, oneenigheden bijleggen.
- Paciscénten**, of **pacisceerende partijen**, verzoenende partijen, vredesluiters.
- Packetboot**, postschip, pakketboot.
- Packfong**, z. **Pakfong**.
- Pacotillo**, vrijgoed = **Postage** (z. ald.)
- Pact**, **Páctum**, (pl. **Pacta**), verdrag, overeenkomst; (ook:) verbond.
- pacteeeren**, bij verdrag of overeenkomst bepalen; **gepac-teerde constitutie**, staatsregeling of grondwet, vastgesteld in overeenstemming met 'slands vertegenwoordiging (vgl. **ge-octrooieerde constitutie**, onder **octrooieeren**).
- Pádan**, som van 1000 millioen ropijen te Surat.
- Paddy**, (in O. Indië:) rijst in haar hulsel; spotnaam der Ieren in Engeland en N. Amerika.
- Padisjah**, heer der koningen, titel, dien de Turksche keizer ontvangt, en dien de Porte aan de keizers van Rusland en Oostenrijk geeft.
- Páan**, lofied op den Griekschen God Apollo; lofied, jubellied.
- Pædagogiek**, opvoedingsleer, opvoedingskunst.
- Pædagogisch**, opvoedkundig, tot de opvoeding behoorende.
- Pædagog**, kinderleidsman, kinderopvoeder.
- Pæderastie**, onnatuurlijke mannenontucht.
- Pæonie**, pinksterroos, koningsroos.
- Paganisme**, heidendom.
- Páge**, edelknaap, hofjonker; (ook:) bladzijde.
- Página**, (verkort **p.** of **pag.**), bladzijde; bladzijdental.
- pagineeren**, de bladzijden met volgnummers teekenen.
- Pagode**, afgodstempel; pop met beweegbaar hoofd, afgodsbeeld; (ook:) eene Indische goudmunt.
- Paillasse**, stroozak, bultzak; (ook:) hansworst.
- paille-geel** of **Paille**, stroogeel, bleekgeel.
- Paillettes**, loovertjes, schilfertjes.
- Pair**, gelijke, iemand van gelijken rang; lid van het hoo-gerhuis in Engeland (z. **Peer**); (vroeger:) lid der eerste kamer in Frankrijk.
- paisible**, vreedzaam, rustig, vredelievend.
- Pájás**, **Paljás**, hansworst (verbasterd van **Paillasse**).

- Pajemént**, z. **Paaiement**.
Páksfong, wit koper (Chineesch metaalmengsel).
Pakkét, pakje, bundel; (ook :) pakketboot.
Paladijn, ridder uit het gevolg van Karel den Grooten; dapper en hoffelijk held; dolend ridder. (der Ouden.
Palaeographie, kennis van de schrijfkunst en het schrift.
Palaeologie, oudheidkennis.
Palaeontologie, kennis der fossiele voorwereld.
Palæstina, **Palestina**, het beloofde land, Kanaän.
Palankijn, **Palanquin**, Oostindisch draagbed, draagstoel.
Palatijn, **Palatinus**, paltsgraaf, onderkoning van Hon-
Palatine, pelskraag, dameshalsbekleding. (garije.
Palatinaat, paltsgraafschap, de Pals.
Palatinus = **Palatijn**.
Palefrenier, **Palfreniër**, stalknecht.
paleeren, opschikken, optoaien.
Páles, godin der herders, der veeteelt en des landbouws.
Palestina, z. **Palestina**.
Palét, kaatsplankje; (ook :) verbodde der schilders; de mannen van 't palet, de schilders.
Paletót, soort van mans-overrok.
Palfreniër, z. **Palefrenier**.
Páli, de heilige taal van Achter-Indië.
Palificatie, inheiling van palen.
Palikáren, (eig. druppere mannen); vrijwilligers bij de nieuwe Grieken, die onder de leiding van een kapitein stroom- en rooftochten tegen den vijand deden.
Palingenesie, wedergeboorte, herstelling.
Palinodie, gezangherhaling; herroeping van lastertaal.
Palinúrus, **Palinuur**, stuurman; (fig.) evaren staatsman aan 't roer van den Staat (af-, insluiten.
palissadeeren, met schanspalen voorzien, met paalwerk.
Palissáden, schanspalen; boom of paalheg.
Palissánder-hout of **Palixander-hout**, (niet **Poly-sander**), purperhout, violethout uit Guyana.
Paljás, z. **Pajas**.
Paládium, Pallasbeeld, beschermend voorwerp, beschut- tend heiligdom; beschermgod.
Pállas, Grieksche naam van **M i n e r v a**.
Pállas, lang slagzwaard der ruitery.
Palliátie, bemanteling, bewimpeling, verzachting.
Palliatief, verzachtingsmiddel voor een tijd lang; hulp voor het oogenblik.
palliëeren, bemantelen, bewimpelen.
Pállium, mantel, bisschopsmantel bij de wijding.
Pálma, **Christi**, kruis- of wonderboom.
palpábel, tastbaar, handtastelijk; (fig.) duidelijk, zonne- klaar.
Palpabiliteit, tastbaarheid, (fig.) zonneklarheid.
palpeeren, zacht aanraken, betasten, streelen.
palpebraal, tot de oogleden behoorend.
Palpitátie, het kloppen, de hartklopping, polsslag.

- Pamflét**, vlugschrift (meest in verachtelijken zin), los blad, blauwboekje, schotschrift.
- Pamflettist**, vlug-, smaadschriftschrijver.
- Pampas**, groote grasvlakten in Z. Amerika.
- Pampelmoes**, de Oost-Indische oranjeappel, met een aardbeesmaak en zoo groot als een hoofd.
- Pan**, de veld- en herdersgod.
- Panacéa**, **Panacée**, algemeen genees- of wondermiddel.
- Panáche**, vederbos, helmboos, pluimboos.
- Panáde**, broodsoep, bouillon met geraspt brood.
- Pancárte**, tarief van alle rechten; omslag, in tweeën gevouwen bordpapier tot berging van papieren.
- Panchréstum**, al- of veribelpend geneesmiddel.
- Pancratésie**, alheerschappij, alleenig bezit.
- Pancrátium**, algemeene wedstrijd; machine ter opheldering van de leer omtrent kracht en tijdsuitsparing.
- Pandécten**, alles omvattende boeken; samenvatting of kort begrip van 't romeinsche recht.
- pandémische ziekten**, algemeene volksziekte.
- Pandoer**, Hongaarsch voetsoldaat, **Pandoeren**, zeker kaartspel.
- Pandóra**, schoon meisje uit de mythologie, dat al de menschelijke rampen, in eene doos besloten, bij zich droeg, zij opende die doos uit nieuwsgierigheid en terstond verspreidden zich allerlei rampen over de aarde, terwijl alleen de hoop op den bodem der doos overbleef; **Pandora's doos**, bron van alle kwaad.
- Paneel**, houten beschot, wandbekleding; dunne plank achter een spiegel of schilderij; dunne plank waarop eene schilderij is gemaakt.
- Panegy'ricus**, plechtige lofrede, lofdicht.
- Panharmónicon**, muziekinstrument, dat vele blaasinstrumenten vereenigt.
- Panhellénion**, opperste staatsraad bij de nieuwe Grieken.
- Paniek**, z. **Panische schrik**.
- panisch**, vreeswekkend; **panische schrik**, plotselinge algemeene, maar onnoodige, ongegronde schrik of ontsteltenis.
- Panoráma**, albeschouwing, rondtafereel, overzicht van een geheel oord, een gansche stad, in welker middelpunt de aanschouwer staat.
- Pansluit**, herdersfluit; zevenmondig riet.
- Panslavisme**, het streven van alle Slavonische volkstammen, om zich door politieke banden nauw te verbinden en 't bewustzijn hunner nationaliteit wakker te houden.
- Pansophié**, alwijsheid; waan van alles te weten.
- Pantálon**, hansworst; lange wijde broek.
- Pantalonnáde**, pantalons- of hansworstendans; (fig.) geveinsde betuiging van vreugde of smart, veinzerij
- Pantheïsme**, stelsel dergenen, die God als vereenzelvigd

met het heelal en de universiteit of algemeenheid der wezens als de godheid beschouwen.

Pantheïst, aanhanger van het pantheïsme.

Pantheón, een aan alle goden gewijde tempel; (fig.) eere-tempel voor de overledene groote en beroemde man-

Pantocratie, alleenheerschappij. (nen.)

Pantograaf, werktuig tot nateekenen en verkleinen der omtrekken, teekenaap.

Pantomime, miemen- en gebaren-spel, gebarenspraak,

Pantomimiek, gebarenkunde, kunst der gebarenspraak.

pantomimisch, door gebaren uitgedrukt.

Pantomimist, uitvoerder van 't gebarenspel.

Panurgie, arglistige boosheid, geslepenheid, doortraptheid.

Panúrgisch, sluw, doorslepen, doortrapt, arglistig.

Paolotti, z. **Minimen**.

Papá, vader; paus.

papaal, pauselijk; **papaal systeem**, stelsel der pauselijke opperheerschappij in de Kerk.

papabel, bevoegd om tot paus verkoren te worden.

Papagáno-sluit = **Pánsluit** (z. ald.).

Papáver, maankop, slaapbol.

Papier-Joseph, z. **Joseph** (1e bet.). **Papier-maché**, gestampt papier, papierdeeg voor doozen, kistjes en allei kantoorwerk. **Papier mécanique**, **Papier-sans-fin**, machinaal papier, papier zonder einde.

Papillóten, papierreepen of rolletjes om het haar ter krulling op te rollen.

Papiniaansche pot, sluitpot, luchtdicht sluitende ijzeren pot, door **Papin** uitgevonden.

Papisme, pausdom; pausgezindheid.

Papist, pausgezinde, aanhanger van den paus.

Papisterij, blinde gehechtheid aan den paus.

papistisch, pausgezind; (ook:) domroomsch.

Pápocas, **Pápoes**, zwarte bewoners van Nieuw-Guinea.

Papolatric, overdreven verkleefdheid aan den paus, paus-aanbidding.

Papyrus, oud-Egyptisch papier, bereid uit den Papyrusstruik of de papierplant.

Paquet, z. **Pakket**.

par, (fr.) door, uit, met, bij, tot, enz.

par, (lat.) gelijk. **Par**, paar, koppel.

paraat, gereed, bereid, vaardig; **parate executie**, dadelijke uitwinning.

Parábel, gelijkenis, gelijkenisrede.

parabólich, bij wijze van gelijkenis; (ook:) de gedaante eener kegelsnede hebbende.

paraboliseeren, door gelijkenissen spreken.

Parabool, kegelsnede, die parallel loopt met eene zijde des kogels.

par accident, bij toeval, toevallig; bij ongeluk.

par accórd, door vergelijk, bij overeenkomst.

Parachúte, daal-, valschermscherm aan den luchtbol.

- Paracleet**, raadgever, trooster, bemiddelaar.
paracletisch, vertroostend, troostrijk, helpend.
Paráde, vertooning, pronk-, praalvertoon; feestelijke wapenschouw; afwering van een stoot of houw.
Parade-bed, staatsie- of pronkbed.
paradeeren, prijken, pronken; ter monsterring staan; zich in 'tbeste pak laten zien.
Paradigma, voorbeeld, model, monster.
Paradijs, (volgens den bijbel:) de woonplaats van 't eerste menschenpaar vóór den val, en ook die der zaligen na dit leven; lusthof; hoogst genoeglijk verblijf; (iron.) bovenste galerij in den schouwburg.
paradoxaal, strijdig met de heerschende meening.
Paradox, zonderling gevoelen.
Paradoxie, zonderlingheid in gevoelen of denkwijz; zucht voor 't wonderspreukige.
Paragraaf, afdeeling in een geschrift (¶).
Paralipóména, de boeken der Kronieken in den bijbel.
parallél, vergelijking, tegenover-elkander-plaatsing; eene lijn of een vlak, op gelijkblijvendenden afstand van eene andere lijn of een ander vlak; verbinding tusschen twee looppgraven.
Parallelepipedum, langwerpige teerling.
Parallélogram, vierzijdig vlak met evenwijdige en gelijke tegenoverstaande zijden.
paralogiseeren, verkeerde gevolgtrekkingen maken.
paralyseeren, verlammen; krachteloos maken.
Parálisis, verlamming, geraaktheid, beroerte. (vig.)
paralystisch, lam, verlamd; aan eene beroerte onderhe.
Paranimf, bruidgeleider, bruidjonker, speelgenoot; ceremoniemeester bij bruiloften; geleider van den candidaat.
Parapét, borstwering van een wal.
Paráphe, naamtrek, pennetrek onder de naamteekening; inz. verkorte naamteekening; (ook:) stempel, waarmee de handteekening wordt opgedrukt.
parapheeren, met de handteekening voorzien; zijn merk of naamtrek onder iets zetten.
Paraphrase, omschrijvende overzetting, ophelderende om-
paraphraseeren, omschrijven, verklaren. (schrijving.)
Paraphrást, omschrijver.
paraphrástisch, omschrijvend, verklarend.
Paraplúe, **Paraplú**, draagbaar regenscherm.
Parasól, draagbaar zonnesherm. (denaar.)
Paráte-execútie, dadelijke uitwinning van een schul-
Paratonnerre, bliksemafleider.
par avance, als of bij wijze van voorschot.
Parasiet, pannelikker, schuimlooper; woekerplant; woekerdiertje.
parasitisch, tafelschuimend, schuimlopend; als een woekerplant of woekerdiertje.
Paravent, windscherm of -schut, spaansche wand.
parbleu! te drommel! sakkerloot!

- par bricóle, door op den band (der biljart) te spelen.
- Parcélle**, deeltje; klein gedeelte lands, perceel.
- parcellceeren**, goederen of landerijen verbrokkelen of stuksgewijs verkoopen. (leven.)
- Parcen**, schikgodinnen, bestuursters van 't menscaelijk
- par complaisance**, uit wellevendheid.
- par couvért** (verkort p. e.), onder omslag (op brieven).
- par dépit**, uit spijt.
- par Dieu!** bij God!
- Pardón**, vergiffenis, genade, strafopheffing; **pardon!** **pardonnéz**, vergeef mij; neen.
- pardonnabel**, vergeeflijk, verschoonbaar. (gers zien.)
- pardonneeren**, vergeven, kwijt schelden, door de vinparceren, een houw of steek afweren; tooien, opschik-
- Parementen**, versierselen, tooi, opschik. (ken.)
- Parentage**, maagschap, verwantschap, familie.
- Paréntosis**, **Paréntesis**, tusschenzin, inlassing; het teeken der tusschenstelling ( ) of [ ]; in **paréntesi**, ingesloten, tusschen haakjes gezet; in 't voorbijgaan.
- Paresseuse**, soort van damesmuts; oorkussen op eene sophá; licht sluitend lijfje, door dames in plaats van 't corset gedragen.
- par et impar**, even en oneven.
- par exémple** (verkort p. e.), bij voorbeeld.
- par exprés**, door een opzettelijken bode.
- Parfait-amour**, volmaakte liefde (zekere fijne brandewijn).
- par force**, gewelddadig, met geweld.
- Parforce-jacht**, drijf- of klopjacht, jacht met brakken.
- Parfúm**, aangename geur of lucht; reukwerk.
- parfumeeren**, welriekend maken.
- Parfumerie-waren**, welriekende waren, reukwerk.
- Parfumeur**, handelaar in reukwerken.
- par grace**, bij genade, door gunst.
- par hasard**, toevallig, bij toeval.
- par honneur**, eershalve.
- pári** of **al pári**, gelijk, van gelijke waarde of gehalte; zonder opgeld en verlies. z. **au pair**.
- Pari**, weddenschap.
- Pária**, **Páriaah**, een Hindoe uit de laagste kaste of volksklasse in Indië; een uitgeworpenc.
- páriëeren**, wedden.
- Parisch marmcr**, wit marmcr van 't eiland Paros.
- Parisiëne**, volkslied te Parijs. gedurende de revolutie van 1830; (ook:) parel, zeer kleine drukletter tusschen nonparel en robijn (ook **Sédanoise** geheeten).
- Pariteit**, gelijkheid, rechtsgelijkheid.
- Park**, omtuind woud, diergaarde; wandelbosch, open-
- Parkét**, z. **Parquet**. (bare wandeltuín.)
- parlando**, **parlaute**, meer sprekend dan zingend.
- parleeren**, spreken, praten.
- Parlemént**, rijksraad, rijksvergadering, vergaderde volksvertegenwoordigers der beide Kamers in Engeland.

Parlementair, afgevaardigd en onschendbaar onderhandelaar in oorlog.

parlementair, tot de vergadering der volksvertegenwoordigers of rijksstanden behoorend; fig. hoffelijk.

parlementeeren, onderhandelen, inz. voorstellen doen en aanhooren om eene plaats over te geven; in schikking komen.

par malheur, bij ongeluk.

parmant, fier, prat, deftig.

Parmezaan, eene in Parma gemaakte kaassoort.

Parnás, Parnassus, berg der zanggodinnen of muzen; het gebied der dichtkunst.

Parnáasin, armverzorger bij de hedendaagsche Joden.

par occasion, bij gelegenheid.

par nobile fratrum, (iron.) een loffelijk broederpaar; een paar vreemde snaken, of lustige drinkebroers.

Parochiánen, kerspelbewoners, leden der kerkgemeente.

Paróchie, kerspel, kerkgemeente. (of gedicht.

Parodie, spotachtige nabootsing van een ernstig stuk parodiëeren, spottend of schertsend nabootsen.

Paróle, woord, belofte, eerewoord; wachtwoord, paswoord, leus, herkenningwoord; **P. d'honneur**, woord van eer.

paroniem, stamverwant, van dezelfde afstamming.

par ordre, op bevel, op last.

Paroxisme, versterkte aanval, koortsaanval; hoogste graad van smart, kommer, enz.

par pistolét, (op het biljart:) uit de losse hand gestooten, zonder de hand of de queue op het biljart te leggen, door een prikstoot.

par préférence, bij voorkeur.

Parquet, afgezonderde ruimte in gerechtszalen; afdeling met gescheiden zitplaatsen in de schouwburgen; ingelegde vloer; ingelegd werk; (ook:) omstandigheid of toestand (b. v. in het zeggen; hij is in een moeielijk parquet).

parqueteeren, inleggen (een vloer).

par raillerie, uit scherts.

par ratio, evenveel, gelijke verhouding.

par renommée, bij gerucht, bij naam. (moord.

Parricidium, vader- of moedermoord, bloedverwanten.

Parsimónie, Parsimónie, spaarzaamheid, karigheid.

Part, deel, aandeel; **Parten**, streken, poetseu; kuren, grillen; iemand **p. spelen**, iemand leelijk beet hebben.

partageeren, deelen, elk zijn aandeel geven. (ben.

parteeeren, deelen, afdeelen, indeezen.

Parterre, verdieping, gelijkvloers; tuin- of bloembed; bak (gedeelte der schouwburgzalen gelijkvloers); (iron.) een parterre maken, een val doen, den grond kussen.

Partes, deelen, dselhebbers; **p. genitales**, teeldeelen;

p. posteriores, lichaamsdeel waarop men zit, achterste.

Pártheon, Minerva's tempel op den burg te Athenen.

partii
Partii
Partii
partii
partii
wen
Partii
v. c
Partii
partii
Partii
een
Partii
sch
bil
lijk
pa
sch
partii
Par
Par
Par
Par
f'ar
Pár
len
par
par
ge
te
Pa
Pa
d
e
Pa
v
Pa
Pa
Pa
Pa
s
P
pa
P
p
P

- partiaal**, deelswijze; afzonderlijk; partijdig, eenzijdig.
- Partialiteit**, partijdigheid
- Participant**, deelnemer, deelhebber, deelgenoot.
- Participatie**, deelneming, deelachtigheid.
- participeeren**, aandeel nemen of hebben, medegenieten.
- particulariseeren**, op zich zelve plaatsen of beschouwen; omstandig vertellen.
- Particularisme**, zelfzuchtige meening of handeling (b. v. die der Joden, dat Jehova alleen hun God is).
- Particulariteiten**, bijzondere, nadere omstandigheden.
- particulier**, bijzonder, afzonderlijk; omstandig.
- Particulier**, ambteloos levend persoon, privaat persoon, eenvoudig burger.
- Partie**, partij; deel, stuk, onbepaalde hoeveelheid; gezelschap, uitstapje; een geheel spel, b. v. eene **partie biljart**, verbintenis of huwelijk; schuldpost; afzonderlijk uitgeschreven stem in de muziek; aanhang, zijde; **parti blanche**, op het biljart; eenvoudig spel tusschen 2 personen met 2 ballen.
- partiëel**, deelswijze; gedeeltelijk; enkel.
- Partisan**, aanhanger partijger, vrijbouter.
- Partisane**, soort lans, spies.
- Partitie**, deeling, indeeling.
- Partituur**, alstemmig muziekstuk.
- Partner**, deelhebber, handelsgenoot; mededanser of -speler, dans- of speelgenoot.
- partout**, overal; (ook:) volstrekt.
- partúriunt montes, nacétur ridiculus mus**, de bergen zijn in barenood, en er zal een bespottelijke muis ter wereld komen.
- Parure**, opschik, tooi; pronkgewaad.
- Parvenu**, gelukskind, heer van gisteren, iemand, die niet door verdienste, maar door de fortuin uit een lagen in een hoogen stand verplaatst is.
- Pas**, schrede, tred; danstred; nauwe doortocht (bergpas); vrijbrief, geleibrief, reisbrief.
- Pas de charge**, stormpas met geveld geweer.
- Pasigraphie**, algemeen voor ieder verstaanbaar schrift.
- Pásja, Pácha**, ook **Básaa**, Turksch stadhouder.
- Paskwíl**, schotschrift, lasterschrift (zonder naam des schrijvers); iets bespottelijks, zots.
- Pasquillant**, schotschriftschrijver, eerroover.
- Paspoort**, verlofbrief, vrijgeleidebrief, reisbrief.
- paspoorteeren**, een paspoort geven, met een paspoort wegzenden.
- Passaat, Passaatwind**, naam der bestendige winden, die tusschen de keerkringen in bepaalde jaargetijden geregeld waaien.
- passabel**, draaglijk, lijdelijk, middelmatig.
- Passage**, doortocht, doorvaart, doorgang, doormarsch, overvaart; heen- en weergang, het doortrekken van menschen en rijtuigen door eene plaats; (ook:) plaats, uit-

- drukking, volzin uit een geschrift; plaats, gedeelte van een muziekstuk, dichtstuk, enz.
- Passagier**, reiziger op een vervoermiddel, doortrekker.
- passagierm** = pitsjarem (z. ald.).
- Passant**, doorreizende, voorbijgaande.
- Passato**, van of in de verledene of laatstvoorgaande maand.
- Passe**, (in de schermkunst:) uitval, sprong.
- passé**, voorbij, boven; p.-dix, boven 10 (dobbelspel).
- passceeren**, voorbij- of doorreizen, doorgaan, doorvaren, enz.; overschrijden, te boven gaan; voorvallen, gebeuren; bewilligd of aangenomen worden; door den beugel kunnen, aangaan; doorbrengen, verdrijven (den tijd); voor iets p., voor iets gehouden worden, gelden.
- Passémenten**, snoeren, tressen, boordsel.
- Passe-partout**, hoofdsleutel, looper, keizer; horlogesleuteltje met verscheidene stiften van verschillende wijdte.
- Passe-pórt**, z. Paspoort.
- Passe-témps**, tijdverdrif.
- passibel**, lijdelijk; gevoelig.
- Passibiliteit**, lijdzaamheid; gevoeligheid.
- Passie**, hartstocht, liefde; liefhebberij, zucht, drift; het lijden, inz. het laatste lijden van Jesus; (vandaar:) de **Passie-werk**, de lijdensweek (vóór Paschen); **Passie-preek**, lijdenspreek.
- Passief**, het debet, verschuldigde.
- passief**, lijdend, lijdelijk, onwerkzaam; **passieve handel**, de handel met ingevoerde producten; **passieve schulden**, schulden, die men te betalen heeft; **passieve tegenstand**, tegenstand zonder dadelijke verdediging.
- Passiva** = **passieve schulden** (z. ald.). (diging.)
- Passiviteit**, lijdelijke toestand.
- Pastél**, verfstift, schilderstift van gedroogd verfdeeg.
- Pastél-schilderen**, het schilderen met droge verven.
- pasteus**, deegachtig, vettig, week, zacht.
- Pastieljes**, **Pastilles**, balletjes uit meel, vruchtsap en suiker, borstplaatjes; reukballetjes; reukkaarsjes. (ter.)
- Pastoor**, herder, geestelijke zielverzorger, gemeente-priester, herderlijk; landelijk; zielverzend.
- Pastoraal**, ambt van een predikant of pastoor.
- Pastorale**, herdersdicht, landelijke tooneelvertooning.
- Pastorie**, **Pastorij**, de woning van een geestelijke, van een pastoor, predikant.
- Pat**, toestand des konings in 't schaakspel, waarbij hij, niet in 't schaak staande, gespeeld moet worden, en dit niet kan, zonder zich zelve in 't schaak te zetten.
- Pataráffe**, onleesbare pennetrek, gekrabbel, onduidelijke handtekening.
- Patént**, open brief der overheid; acte eener aanstelling; jaarlijksch vergunningsbewijs ter uitoefening van een beroep; vrijbrief, waarbij aan iemand zekere voordeelen of voorrechten worden toegestaan (**octrooi**).
- patént**, (pop.) naar behooren, naar eisch, goed, ferm.

paten
 Patén
 ande
 Pátén
 Pátén
 ters:
 pater
 Pater
 Pater
 snoe
 Pater
 pathé
 kelij
 Path
 pathé
 Páth
 drul
 Patic
 Patic
 Patic
 Patic
 Patic
 Pate
 Pátr
 sch
 Pátr
 Patr
 op
 patr
 Patr
 vor
 zie
 patr
 Patr
 let
 patr
 er
 Patr
 Pa
 Patr
 Patr
 pat
 Pa
 pat
 Pa
 tr
 Pa
 h
 Pa
 n
 v

- patenteeren, een patent uitreiken.
Patént-waren, zulke waren, die onder genot van een of ander voorrecht vervaardigd worden.
Páter, vader; kerkvader; ordesgeestelijke.
Páterbier, krachtig bier voor de oppersten in de kloosters; (vandaar ook:) het **Patersvaantje**.
paternél, vaderlijk.
Paterniteit, vaderschap; vaderlijke waardigheid.
Paternóster, het Onze-Vader; rozenkrans der R. K., bid-snoer; (ook:) handboei; ketting zonder eind.
Paternósterwerk, zekere putmachine.
pathétisch, hartstochtelijk, vol gevoel; roerend; nadrukkelijk, vol kracht en waardigheid.
Pathologie, ziekteleer, ziektekunde.
pathologisch, tot de ziekteleer behoorend.
Pathos, hartstochtelijke verhevenheid, hartroerende uitdrukking, nadruk; gezwollenheid.
Patience, z. **Patientie**.
Patiént, lijder, kranke, zieke.
Patiéntia vicit ómnia, geduld overwint alles.
Patientie, (fr. **Patience**), geduld; ook zeker kaartspel.
Patisserie, pasteigebak; banket.
Patois, bedorven landspraak, boerenspraak, koeterwaalsch.
Pátes, vaders; kerkouders; eernaam der oud-Romeinsche raadsheeren; z. **ad**.
Pátria, vaderland; **pro pátria**, voor 't vaderland.
Patriárch, oudvader, stamvader, aartsvader, familiehoofd; opperbisschop, inz. in de Grieksche Kerk.
patriarchaal, aartsvaderlijk; hoogst eerwaardig.
Patriciër, adellijk burger in het oude Rome en in de voormalige Duitsche rijkssteden; (in 't ólg.) ieder aanzienlijke, groote.
patricisch, adellijk; raadsheerlijk; voornaam.
Patrijs, oorspronkelijke vorm of stempel (waaruit in de lettergieterijen de **m a t r i j s** ontstaat).
patrimoniaal, tot het vaderlijk erfgoed behoorend, geerfd, aangestamd.
Patrimónium, vaderlijk erfgoed, aangeërfd vermogen. **P.**
Pétri, het erfdeel van Petrus, het gebied van Rome.
Patriománie, overdreven zucht voor 't vaderland.
Patriót, vaderlandsvriend, volksvriend.
patriótisch, vaderlandlievend, staatsburgerlijk.
Patriotisme, vaderlandsliefde, burgerzin.
Patrocinátie, bescherming, verdediging.
patrocineeren, beschermen, in bescherming nemen.
Patrones, beschermster; schutshelige; vrouw des patroons of meesters.
Patronaat, beschermheerschap, waardigheid van schutshoofd, van schutsvrouw.
Patroon, beschermmer, verdediger; beschermheilige; heer, meester, baas; koopvaardijkapitein, schipper (ook wel voor:) man, kerel, vent (als onzijdig woord:) (b. v.

- een vroolijk patroon); vorm, monster, model, voorbeeld, teekening; (als vrouwelijk woord:) benoedigde hoeveelheid tot een schot, vervat in een houten, papieren of blikken koker.
- Patroontasch**, soldatentasch voor de patronen.
- Patrouille**, soldaten loopwacht, wachtronde.
- patrouilleeren**, de loopwacht, de wachtronde doen.
- Pauken**, keteltrommen.
- Pauliner**, of **Paulaner monniken**, z. **Minimen**.
- Pauper**, arm. **Pauperteit**, armoede.
- Pauperisme**, armwezen; toestand der armoede; leer van de verarming, hare oorzaken en geneesmiddelen.
- Paus**, opperhoofd der R. K. Kerk.
- Pause**, rust; rustpunt; stilstand; rustteeken.
- pauseeren**, ophouden, rusten; eene poos zwijgen.
- pavaneeren (zich)**, pronken, als een pauw daarheen.
- Pavedét**, postduif, brieveduif. (stappen.)
- Paviljoen**, (fr. **Pavillon**), tentdek; tentbed; bij- of zijgebouw, vleugel aan een paleis, hotel, enz.; zomer-, buiten- of tuinhuisje; (ook:) elke vaan met de nationale kleuren, inz. vlag, scheepsvlag.
- Pax**, vrede; **P. vobiscum!** vrede zij met Ulieden! **P. intrántibus!** vrede zij met de binnentredenden!
- Peccabiliteit**, zondigheid.
- Peccadille**, kleine zonde, vergeeflijke fout.
- Peccátum**, vergrijp, misslag, zonde.
- Peccávi**, ik heb gezondigd, — eene fout begaan.
- pecceren**, feilen, zich vergrijpen, zondigen.
- Pécco**, **Pécco-thee**, fijne Chineesche theesoort.
- Pectorále**, borststuk; borstlap der joodsche priesters.
- Peculaat**, kasbesteling, het onderslaan van 's lands gelden, staatsdiefstal.
- Pecúnia**, geld; vermogen. (baar, gereed.)
- pecuniar**, **pecuniël**, geld betreffend; in geld bestaande.
- Pedaal**, voetklavier, voetregister.
- Pedaalharp**, harp met een voetklavier.
- Pedagogiek**, **pedagogisch**, **Pedagoog**, z. **Pædag**—.
- Pedánt**, schoolvos, waanwijze, opgeblazen schijnweter.
- pedánt**, **pedántisch**, schoolvossig, waanwijs; smakeloos, k!ingeestig, bekrompen.
- Pédanterie**, schoolvosscrij, verwaandheid; belachelijke neiging om alles te verachten, behalve wat men zelf kent en uitoeft. [rechtbanken.]
- Pédél**, voetknecht; dienaar, bode (op hoogeschoolen, bij
- Pédestal**, z. **Pícdestal**.
- Peer**, iemand van gelijken rang, talent, kunde, enz.; Engelsch edelman, groot heer, lord; tegenwoordig is het woord beperkt tot de leden van 't Hoogerhuis, en tot Schotsche en Iersche edelen, die, na door 't volk gekozen te zijn, zitting in 't parlement kunnen nemen, lid van den hoogen adel in Engeland (vgl. **Pair**).
- Pégasus**, muzen- of dichteren-ros, fabelachtig gevleugeld

paar
dich
Pein
Pejer
Pejon
Pelag
pele-
Pelen
berc
Pelil
van
Pelie
we
Pelo
sol
lin
Pen
Co
Pen
Pen
Pen
zoo
Pen
Pe
Pen
sta
Pen
we
pen
Per
pen
Per
pen
u
pen
Per
Pe
m
Pe
a
Pé
pe
Pe
h
Pe
l
d
s
v
pe
Pe

paard; **P. bestijgen** of **berijden**, gedichten maken, dichten.

Peine, moeite, onrust, verlegenheid, angst, nood; straf.

Pejeratie, meineed, valsche eed.

Pejoratie, verergering, verslimming.

Pelagoscoop, zeediepte-kijker.

pèle-mêle, door elkander, gemengd, verward, overhoop.

Pelerine, pelgrimskleed; vrouwenmantel of -kraag; de beroemde groote parel der ex-koningin van Spanje.

Pelikaan, krogans; snaveltang der wondhealers; soort van verouderd geschut; glazen distilleervat.

Pelisse, pels, pelsrok; lange, met bont gevoerde vrouwenoverjas, pelies.

Pelotón, rot, afdeeling voetvolk, gewoonlijk van 20—80 soldaten; **Pelotónsvuur**, waarbij in zulke kleine afdeelingen wordt gevraagd.

Penaal, (fr. *pénal*), de straf betreffend, lijfstraffelijk; **Code pénal**, z. **Code**.

Penaliteit, strafbepaling, straf, bestraffing.

Penánt, muurstijl; tusschenmuur.

Penátén, huis- en beschermgoden der Romeinen; (ook zooveel als) eigen huis en haard.

Penchánt, neiging, zucht, voorliefde tot iets.

Pedánt, tegenstuk, tegenbeeld, zijstuk, tegenhanger.

Pendúle, slinger; hangklok, slingeruurwerk; (ook:) staand uurwerk.

Penélope, eene om huwelijkstrouw en huiselijke kunstwerkzaamheid beroemde vrouw (naar de gade van Ulysses).

penetrabel, doordringbaar; uitvorschen.

Penetrabiliteit, doordringbaarheid.

penetrant, doordringend; scherpzinnig.

Penetrátie, doorgronding, inzicht, scherpzinnigheid.

penetreeren, doordringen, indringen; inzien, doorgronden, uitvorschen.

penibel, moeielijk, bezwaarlijk; lastig, pijnlijk.

Penitent, boeteling, berouwhebbende.

Penitentie, berouw, boetedoening, boete; straf, pijn, marteling.

Pennaal, (in de [Duitsche] studententaal:) een nieuw aangekomene, een groen.

Penny, (pl. *pence*), Engelsche penning = 5 centen.

pensief, peinzend, nadenkend, zwaarmoedig.

Pension, eerewedde, rustgeld, jaargeld, pensioen; kosthuis; kostschool, opvoedingshuis, ook **Pensionaat** ge-

Pensionaire, kostganger; kostleerling. (heeten.

Pensionaris, (weleer:) raadgevend advocaat bij de stedelijke regeeringen onder de republiek der Vereenigde Nederlanden; **Raadpensionaris**, (voorheen:) de opperste staatsdienaar der Algemeene Staten; van 1805—1806 titel van het opperhoofd der Bataafsche republiek.

pensioneeren, (iemand) een pensioen, jaarwedde geven.

Pénsum, taak, de aan een scholier opgelegde taak.

- Pentagoon**, vijfhoek.
Pentámeter, vijfvoetig vers.
Pentarchie, regeering van 5 machthebbers; opperheerschappij der vijf Europeesche groote mogendheden.
Pentateuch(us), de vijf boeken van Mozes.
Penultième, **Penúltima**, op een na de laatste, voorlaatste; voorlaatste lettergreep van een woord.
Penurie, drukkend gebrek; groote behoefte. (school.
Pepinière, boom- of plantenkweekkerij; kweek- of vormper, door, doorheen, wegens, voor, bij, uit.
per accidens, bij toeval, toevallig.
per accord, bij schikking, bij accoord.
per acquit, voor quitantie, voldaan, betaald.
Peráctie, voleinding.
perageeren, voleindigen, volbrengen; be-, afhandelen.
per ambáges, met omwegen, met draaierijen.
per angústa ad angústa, door het lijden tot het verblijden.
per áspéra ad ástra, door hobbelige wegen (bereikt men) de sterren, door lijden tot verblijden.
per cassa, met gereed geld (te betalen), contant.
Perceel, z. **Parcelle**.
per cent (afg. **pet.** of $\frac{1}{100}$), ten honderd.
Percepteur, ontvanger der belastingen, accijnzen, tollén.
perceptibel, bemerkbaar, waarneembaar.
Perceptibiliteit, waarneembaarheid.
Percéptie, ontvangst, inzameling, heffing; waarneming, voorstelling met bewustzijn.
percipiëren, ontvangen, innen; vatten, doorgronden.
per contant, tegen baar of gereed geld.
per conto, op of door rekening.
per of par couvert (p. e.), onder omslag (op brieven).
Percússie, stoot, slag, schok; botsing van twee lichamen; **P.-geweer**, zulk een, dat niet door haan en pan, maar door een hamer, die op een busje of slaghoedje met knalpoeder slaat, wordt afgeschoten; **P.-slot**, slagslot, hamerslot.
percuteeren, kloppen, stooten; een geneeskundig onderzoek (b. v. van de borst) door percussie of aanklopping in 't werk stellen.
Perditie, eeuwige verdoemenis.
perdú, verloren.
péreat! hij verga! hij sterve! weg met hem!
Peregrinátie, omzwerving, oponthoud in een vreemd land.
peregrineeren, in vreemde oorden leven, zwerven; ter bedevaart gaan.
Perémptie, (eig. vernietiging, dooding); verjaring, ongeldigwording (in rechten); eindbescheid.
peremptórisch, **peremtórisch**, een strijd opheffend, beslissend; eens voor altijd, zonder verder uitstel.
perenneerende planten, zulke, die het geheele jaar voortduren, overblijvende gewassen.

- per expressum, door een afzonderlijken bode.
 per fas et nefas, door recht en onrecht, door alle mogelijke middelen.
 perfect, volkomen, volmaakt, voltooid; uitmuntend!
 perfectibel, volmaakbaar.
 Perfectibiliteit, volmaakbaarheid.
 Perfectie, voleindig, volkomenheid, volmaaktheid.
 perfectioneeren, volkomener maken.
 Perfectum, (in de taalkunde:) volmaakt verledene tijd.
 perfide, trouweloos, verraderlijk.
 Perfidie, trouweloosheid, trouwbreuk.
 Perforatie, doorboring.
 perforeeren, doorboren.
 Pergament, Perkament, dun schrijffeder.
 per govérno, tot naricht, tot richtsnoer.
 Pericópe, afdeeling uit de evangeliën en brieven der apostelen, bestemd om op zon- en feestdagen voorgelezen en verklaard te worden.
 periculeus, gevaarlijk, hachelijk.
 Periculum, Perijkel, gevaar; waagstuk; Periculum in móra, gevaar bij talmen of toeven, dringend gevaar.
 Perihélium, grootste nabijheid eener planeet bij de zon.
 perinde ac cadáver, als een lijk, leuse der jezuiteten, om de blinde gehoorzaamheid aan te duiden, die de orde van hare leden vraagt.
 per indiréctum, door tusschenkomst van een derde.
 Perinéum, middelvleesch, bilnaad.
 Periode, tijdruimte, tijdvak; volzin.
 Periodiciteit, terugkeer in zekere tijdruimten.
 periodiek, periódisch, op zekere tijden regelmatig wederkerend; afwisselend, voorbijgaand; periodieke pers, periodieke schriften, tijdschriften (maandschriften, journalen, enz.); periodieke winden, wisselwinden, op gezette tijden waaiende winden.
 Peripatéticus, aanhanger der leer van Aristoteles; (ook:) liefhebber van wandelen.
 Peripherie, omtrek, cirkelomtrek; omvang, gebied.
 Periphraze, omschrijving.
 perissabel, vergankelijk, broos.
 peristaltisch, wormsgewijze (zoals de darmbeweging).
 Peristyle, zuilengang, open plaats met zuilen omgeven.
 perjuriúus, meinedig.
 Perjúrium, meineed, valsche eed.
 Perlustratie, nauwkeurige beschouwing.
 perlustreeren, doorsnuffelen, nauwkeurig doorzien.
 per majóra (vóta), door meerderheid van stemmen.
 permanceeren, voortduren, verblijven.
 permanent, voortdurend, blijvend, onafgebroken.
 Permanéctie, het voortdurend aanblijven (b. v. eener wetgevende of uitvoerende vergadering).
 permeabel, doordringbaar.
 Permeabiliteit, doordringbaarheid.

- per mille** (verk. p. m.), per of van de duizend.
- Permis**, verlofbriefje, geleidbriefje; (ook:) verkorting van *s'il est permis*, als 't geoorloofd is, zooveel als: ik vraag (bij 't omberspel, quadrille-spel, enz.).
- Permissie**, verlof, vergunning.
- permitteeren**, vergunnen, toestaan, veroorloven.
- Permutatie**, verwisseling, verplaatsing, omzetting.
- permutceeren**, verwisselen, omzetten, verplaatsen.
- perniciëus**, schadelijk, verderfelijk.
- per occasie**, bij gelegenheid.
- Peroratie**, slotrede; openbare redevoering, oefeningsrede.
- peroreeren**, eene rede besluiten; eene redevoering houden.
- per pedes**, te voet; **per pedes apostolorum**, te voet (als de apostelen).
- Perpendiculair**, loodlijn, verticale lijn.
- perpendiculair**, loodrecht, in 't lood, rechtstandig
- perpetueel**, altijddurend, levenslang, aanhoudend.
- perpetueeren**, voortdurend onderhouden of voortzetten, vereeuwigen, altijd doen voortgaan; op de lange baan
- Perpetuïteit**, onafgebroken voortdoring. (schuiven.)
- Perpétuum móbile**, een voortdurend zich zelf bewegend voorwerp.
- perpléx**, onthutst, verlegen, bedremmeld.
- Perplexiteit**, besluiteloosheid, verwardheid, onthutstheid.
- per procura** of **per procurationem**, door of bij volmacht, door een gevolmachtigde, een plaatsbekleeder, zaakwaarnemer, enz., bij volmachtiging.
- perquireeren**, onderzoeken, uitvorschen.
- Perquisitie**, onderzoek, nasporing, huiszoeking.
- per saldo**, als te goed, als overschot van de vorige rekening, bij slof van rekening.
- perscribereen**, opteekenen; overschrijven.
- per sé**, op zich zelf, van zelf, uit zijn aard.
- persecuteeren**, vervolgen, tot stand brengen, uitvoeren; gerechtelijk vervolgen, benauwen.
- Persecutie**, gerechtelijke vervolging, nazetting.
- per sedes**, door den stoelgang,
- persequceeren** = **persecuteeren** (z. ald.).
- Perseverantie**, volharding, standvastigheid.
- persevereeren**, volharden, volhouden. (wijn.)
- Persico**, op perzikpitten getrokken en verzoete brande-
- Persienne**, fijn Perzisch sits; buitenzonnenscherm van schuins in een raam gezette houtstrooken.
- Persiflage**, hoonende plagerij; fijne bespottig, bespottende lof, fopperij. (den, foppen.)
- persifleeren**, fijn belachelijk maken, voor den gek hou-
- persisteeren**, volharden, op iets blijven staan.
- Persistentie**, volharding; eigenzinnigheid.
- persolveeren**, geheel afbetalen.
- Personage**, persoon, inz. belangrijk, aanzienlijk persoon; rol, die iemand op het tooneel te spelen heeft; (ook:) zonderling mensch.

personaliseeren, persoonlijkheden zeggen, op den man aan spreken, beledigingen uiten.

Personaliteit, persoonlijkheid, eigenschap van een persoon; **Personaliteiten**, persoonlijkheden, persoonlijke beledigingen, aanrandingen, zinspelingen.

personeel, persoonlijk, in eigen persoon, zelf; **personeele crediteur**, wie voor zijne schuldvordering geen onderpand heeft.

Personeel, of **personeele belasting**, zulke, die men niet voor zijn grondeigendom, maar voor zijn persoon, zijn ambt of beroep, zijne woning, zijne consumptie doet betalen, hoofdgeld. **Personeel**, (ook:) aantal personen, waaruit een collegie, bureau, werkplaats, enz. bestaat.

Personificatie, voorstelling eener zaak als persoon, persoonsverbeelding.

personificeeren, verpersoonlijken, persoonlijk maken, levenlooze zaken sprekend invoeren en als handelende personen voorstellen.

Perspectief, verrekijker; vergezicht; vergezicht-schilder- of teekenkunst; doorzichtkunde; uitzicht in de toekomst. **Perspicaciteit**, scherpzinnigheid, scherpe, heldere blik.

Perspiratie, onmerkbare uitwaseming.

per stirpes, naar de stammen (b. v. erven).

persuadeeren, overreden, overtuigen; wijsmaken; overhalen, bepraten.

Persuasie, overreding, overtuiging.

persuasif, overtuigend, overredend.

per tertium, door een derden persoon.

Pertinaciteit, hardnekkigheid, verstoktheid.

pertineeren, op iets betrekking hebben, daartoe behooren, dat betreffen. (den eisch.)

pertinent, tot de zaak behoorend, doelmatig, juist, naar

Pertinentiën, het toebehooren, de bijstukken.

Perturbatie, storing, ontsteltenis, wanorde.

perturbeeren, storen, verontrusten, verwarren.

Peruviansche bast, kinabast.

Perversie, verandering ten kwade, verslimming, verderf.

Perversiteit, verdorvenheid, slechtheid.

perverteeren, verdraaien, vervalschen, ten kwade veranderen; verleiden.

per viam, langs den weg, door middel van.

per vota majora, bij stemmenmeerderheid.

pesant, zwaar, wichtig; bezwaarlijk.

Peso, gewicht, zwaarte, last.

Pessimisme, de leer, dat de wereld door en door slecht is; zucht om van alles slechts de zwarte zijde te zien.

Pessimist, aanhanger of verdediger van het pessimisme, iemand die alles ten kwade uitlegt en van de zwarte zijde beschouwt.

pestifereeren, verpesten.

Pestiléntie, pestziekte, besmettelijk ziekte.

pestilentiëel, pestvaardig; verpestend, aanstekend; hoogst schadelijk of gevaarlijk.

Petarde, springbus, poortbreker; klapbus, zwermmer.

Petént, aanzoeker; vrijer.

Peterolie, z. **Petrôleum**.

petilleeren, knetteren, knapperen, kraken; (van wijn) parelen, fonkelen, schuimen.

petillant, paarlend, schuimend, opbruisend; (fig.) vurig, levendig; fonkelend.

petit, klein, gering, kort, onbeduidend.

Petitie, verzoek, verzoekschrift, smeekschrift.

Petitionnair, smeekende, degene, die een verzoek bij hooger gezag indient.

petitionneeren, een verzoekschrift indienen, aanzoeken.

Petitio principii, het aanvoeren van iets als bewijsgrond, dat zelf eerst bewezen moet worden.

Petit-maitre, pronkertje, modegek, windbuil.

Petrifacéon, **Petrificatiën**, versteeningen.

Petrificatie, versteening, verandering in steen.

petrificceeren, versteenend, in steen veranderen.

Petrôleum, steenolie, berg- of aardolie, peterolie.

Pétto, borst, boezem, binnenste; **in petto hebben** of **houden**, in 't hart hebben, bij zich behouden, verzwijgen.

petulant, dartel, moedwillig, balddadig, lichtzinnig.

Petulantie, moedwil, dartelheid, lichtvaardigheid.

peu à peu, langzamerhand, allengs, van lieverlede.

peupleeren, bevolken.

peut-être, misschien, wellicht.

Phenomeen, z. **Phenomeen**.

Phaëton, zoon des zonnegods, berucht door zijn val; hooge, lichte, onbedekte wagen; open rijtuig met een zonnedak.

— **Phalanstère**, de algemeene werkinrichting, zooals zij door den Franschen socialist Fourier werd ingesteld.

Phalanx, gesloten krijgsbende, dicht opgesloten, met een carré te vergelijken troep soldaten (van 4, 8 tot 16 duizend man); keurbende.

phantaseeren, met zijne gedachten rondzwerven, zich aan levendige voorstellingen overgeven, in gedachten dwepen, in ziekte raaskallen, ijlen; (ook:) voor de vuist of naar zijn gevoel en zijne invallen een instrument bespelen.

Phantasie, inbeelding, verbeeldingskracht, verdichtingsvermogen; hersenschim, droombeeld; gril, luim, kuur; (ook:) kunstvoortbrengsel, waarbij de kunstenaar enkel zijn scheppende verbeelding, geen model of bepaalde kunstregels gevolgd heeft.

Phantasmagorie, geestenbezwinging, schijntooverij.

Phantást, dweper, grillig mensch. (mal.)

phantástisch, op inbeelding berustend, dwepend, grillig.

Phantom, gewrocht der inbeeldingskracht, droomschrikbeeld, spook, geest.

- Phárao, Fáro**, zeker bankspel of hazardspel met kaarten.
- Phariseër**, (eigenlijk een afgezonderde), schijnheilige, phariseësch, huichelachtig, schijnheilig. (pilaarbijter.
- Pharmaceut**, artsenijbereider, apotheker.
- Pharmaceutiek**, kunst der artsenijbereiding.
- pharmaceutisch**, artsenijkundig, de artsenij betreffend.
- Pharmacie = Pharmaceutiek** (z. ald.).
- Pharmacopœa**, kunst of leer der artsenijbereiding; verzameling van voorschriften ter artsenijbereiding, apothekershandboek, -receptenboek.
- Pharmacopôla**, artsenijverkooper.
- Phárus**, vuurtoren, vuurbaak, zeevuur, kustlicht.
- Phásen**, lichtgestalten, schijngestalten, inz. van de maan; afwisseling van gedaante, van tooneel, van lot.
- Phœbe** beter **Phœbo**, de maan.
- Phœbus** beter **Phœbus**, zonnegod; (fig.) de zon; hoogdravende spreek- of schrijftrant.
- Pheelloplastiek**, de kunst om allerlei figuren uit kurk te snijden, het beeldsnijden uit kurk.
- Phénix** beter **Phoenix**, fabelachtige vogel, die zich door zelfverbranding weder verjongt; (van daar:) iets zeldzaams, voortreffelijks, overgankelijks.
- Phénix-gezelschap**, naam eener maatschappij van brandwaarborg in Engeland (omdat zij nieuwe gebouwen uit hare asch doet oprijzen).
- Phenomeen**, verschijnsel, inz. natuur-, luchtverschijnsel; zonderling voorval, vreemde gebeurtenis.
- Philadelphie**, broeder- of naastenliefde.
- Philanthroop**, menschenvriend.
- Philanthropie**, menschenliefde.
- philanthropisch**, menschlievend, minzaam, liefderijk.
- philharmónisch**, de toonkunst beminrend.
- Philhelléne**, Grieken-vrienden.
- Philippica**, hevige strafrede; krachtige redevoering, waarin iemand ten toon gesteld, ontmaskerd, doorgehaald wordt (naar de redevoeringen van Demosthenes tegen Philippus van Macedonië).
- Philister**, de Duitsche benaming voor ons Philistijn; (ook:) ieder niet-student; mensch van platburgerlijke denkwijz, ploert. (schap)
- Philologie**, taalliefde; taal- en oudheidkunde, taalwetenschap.
- Philoloog**, taalvriend, taal- en oudheidkundige.
- Philoméle**, zangvriendin; nachtegaal. (voeding.
- Philopedie**, liefde voor kinderen; zucht voor hunne opvoeding.
- Philopædisch**, kinderlievend; der opvoeding togedaan.
- Philosoof**, wijsgeer, verstands- (of wijsheids)leeraar.
- Philosopháster**, schijnwijsgeer, waanwijze.
- philosophéeren**, over de hoogste voorwerpen nadenken; wijsgeerig eene stof behandelen; de oorzaken der dingen opsporen.
- Philosophie**, wijsbegeerte, wijsheids- of waarheidsleer.
- philosophisch**, wijsgeerig, verstands-wetenschappelijk.

- Philosophist**, schijnwijze, waanwijze, valsche filosoof.
Philtrum, liefde- of tooverdrank om liefde op te wekken.
Phleol, buikvormig glazen vat.
Phlebotoom, laatlancet, laatvljijm, snepper.
Phlegma, **phlegmatisch**, z. **fleg**—, **flegmatisch**.
Phœbus, **Phœnix**, enz., z. **Phe**.
Phonetisme, afbeelding der klanken, ideeënvoorstelling door klankvoorstelling.
phonetisch, **phónisch**, den klank betreffend, klinkend;
phonisch gewelf, klankgewelf. (acustiek).
Phoniek, kunst der klankvereëning, volgens de leer der
Phosphorescëntie, het van zelf lichtgeven in het duister (als eigenschap van vele lichamen).
phosphoresceeren, in het duister van zelf licht geven.
Phosphorus, **Phosphor**, (eig. lichtbrenger); de morgenster; een kleurlooze, ontvlambare, vergiftige, in het duister lichtende en in de lucht naar knofook riekende stof, die men eerst uit urine, maar nu meest uit beenderen verkrijgt.
Photograaf, **Photographist**, lichtbeeldenmaker.
Photographie, kunst om lichtbeelden voort te brengen, hetzij op metalen platen (daguerrotypie), hetzij op papier (albotypie); (ook:) lichtbeeld.
Phototechniek, verlichtingskunst.
Photometer, —scoop, lichtmeter.
Phototype, lichtbeeld, door de daguerreotype voortge-
Phrase, spreekwijze, uitdrukking. (bracht).
Phrasologie, verzameling van spreekwijzen.
Phrenesie, waanzinnigheid, verstandsverbijstering.
phrenetisch, —iek, waanzinnig.
Phrenologie, hersenleer; verstands- of gemoedsleer.
phrygische muts, roode muts van bijzonderen vorm, als zinnebeeld der vrijheid.
Phthy'sis, tering, uittering.
Phylactëron, wachtpost, schutswacht; behoedmiddel of amulet; naam van een hedendaagsche Protestantsche vereniging, die de snuiking van den R. K. invloed ten doel heeft.
Phylax, wachter, beschutter (inz. als hondenaam).
Phy'sica, natuurleer, natuurkunde, natuurwetenschap.
Phy'sicus, natuurkundige.
physiek, **physisch**, natuurkundig; natuurlijk; lichame-lijk, dierlijk; (ook:) volstrekt, zonneklaar (b. v. dat is **physiek onmogelijk**).
Physiocratie, kracht der natuur; kennis der natuurwet-ten en krachten.
Physiocratisch systeem, dat stelsel in de staathuis-houdkunde, volgens hetwelk de hoogste bloei van den landbouw de gewichtigste bron van 's volks rijkdom is.
Physiognomie, de kunst om iemands karakter en nei-gingen uit de gelaatsbeschouwing te leeren kennen.
Physiognomie, gelaat, voorkomen; z. **Physiognomie**.

- Physiognomist**, gelaatkundige.
- Physiologie**, leer van de natuurlijke gesteldheid en werkzaamheid der bezielde lichamen.
- Physioloog**, natuur- of lichaamsonderzoeker; kenner der menschelijk-dierlijke natuur.
- Physionomie**, **Physionomist**, z. **Physiogn**—**physisch**, z. **physiek**.
- Phytograaf**, plantenbeschrijver.
- Phytophographie**, plantenbeschrijving.
- Phytologie**, plantenkunde.
- Phytotomie**, plantenontleedkunde.
- pia desidèria**, **pia vota**, vrome wenschen (waarvan de vervulling niet waarschijnlijk is).
- Pianino**, verticale of opstaande piano.
- Pianist**, piano-speler.
- Piàno**, **Piano-fort** ook **Forte-piàno**, hamerklavier.
- piano**, zacht (te spelen); **pianissimo**, zeer zacht.
- Piasten**, afstammelingen der eerste Poolse koningsfamilie, die sedert hunnen stamvader Piast van de 9de eeuw tot 1386 heerschten.
- Piàster**, rekenmunt van verscheidene landen: in Italië 2 gl. 25 tot 2 gl. 35 ct.; in Spanje ongeveer 2 gl. 60 ct.; in Turkije eerst ruim 1 gl. 80 ct., later 75½ ct., sedert 1856 niet meer dan 12 ct.
- Piàzza**, plaats, plein, markplein in Italië.
- Picanterie**, verbastering van **Picoterie**.
- Pic-nic**, z. **Pikeniek**.
- Picoterie**, stekelachtige rede, hekeling.
- Pictomanie**, overdreven zucht voor schilderijen.
- Pictura**, schilderkunst; schilderwerk.
- Pièce**, stuk, geldstuk; los blad; kamertje, vertrek.
- Ptèdèstal**, **Pèdèstal**, voetstuk van eene zuil, van een standbeeld, enz.
- Pierrót**, de onnoozele, altijd gefopte, vaak afgeroste hansworst van 't Fransche tooneel.
- Piëteit**, vroomheid, kinderlijke liefde, vooral jegens overledenen, of ook jegens voorouderlijke zeden en gewoonten.
- Piëtisme**, z. **Piëtisterij**.
- Piëtist**, fijnvrome, fijnman, pilaarbijter.
- Piëtisterij**, **Piëtisme**, fijnvroomheid, kwezelarij.
- piëus**, vroom, godvruchtig.
- Pigment**, kleurstof, verfstof, verf, kleur, klanketsel.
- Pignoratie**, verpanding; **pignoreeren**, verpanden.
- Pik**, z. onder **Pique**. (deelnemer bijdraagt.)
- Pikeniek**, gemeenschappelijke maaltijd, waartoe ieder **Pikant**, stekend, prikkelend, puntig, stekelig, treffend.
- Pikanterie**, wangunst, nijd, beroepsjaloezie, broodnijd (z. ook **Picanterie**).
- Pikè**, katoenen stof, welker weefsel gestikt schijnt.
- pikèeren**, steken, prikkelen, beleedigen, krenken.
- Pikét**, veldwacht, legerwacht; bekend kaartspel tusschen 2 personen, **piketten**, het genoemde kaartspel spelen.

- Pikeur**, jager te paard; voorrijder; paardenafrichter; (ook.) meisjes- of vrouwenjager.
- Pikol**, handelsgewicht op Java, Madras, China, enz. gelijk aan 125 oude ponden, doorgaans on 60 kilo gerekend.
- Pilaster**, vierkante pilaar, kantige zuil.
- pileus**, harig, behaard.
- Piloot**, stuurman; loods, loodsman.
- pilositeit**, harigheid, behaardheid.
- Pimént**, Jamaica-peper; specerij-mengsel.
- Pinacothek**, schilderijverzameling, kunstkabinet.
- Pinás**, soort van sloep met 6 riemen (een kleine galei, naar v. Lennep's Zeemans-Woordeboek); lang en smal postschip; spiegelschip.
- Pinchbeck**, goud nabootsend metaalmengsel, geel koper.
- Pinus**, muzenbergr, berg der zanggodinnen.
- pinxit**, hij heeft (het) geschilderd. (dambord.)
- Pión**, boer of looper in 't schaakspel; schijf op het
- Pionnier**, schansgraver (sappeur, mineur of pontonnier).
- Pique**, heimelijke haat, bedekte nijd; piek, spies; schoppen (op de speelkaarten); een pique (pik) op iemand hebben, het op iemand geladen hebben.
- Pique-nique**, z. Pikeniek.
- Piraat**, zeeroover, **Piraterie**, zeerooverij.
- Pirouette**, draaisprong (bij dansen en paardrijden).
- pirouetteren**, eene cirkelzwenking maken, zich op een hiel geheel omdraaien.
- pis aller**, (het) ergste geval.
- Pisang**, paradijs- of Adams-vijgeboom (in Azië, Afrika en W. Indië.)
- Pisces**, de Visschen (sterrenbeeld des dierenriems).
- Piscicultuur**, kunsematige vischteelt.
- Pisic**, gestampte aarde tot bouwen, stamoarde.
- Pissasphált**, bergteer, bergpik.
- Pistáche**, groene amandel; pimpernoot, klappernoot.
- Pistán**, pomp, zuiger; stempel; het stijfe, de koker voor de slaghoedjes der geweren.
- Pistool**, goudmunt van verscheidene landen, ter waarde van 9½ à 10 gulden; (ook:) bekend vuurwapen, dat met éene hand wordt afgeschoten.
- Pitsjaar** (van 't Eng. pitch-yard, uitgestoken steng), witte seinvlag om de passagiers of de sloep aan boord
- Pitsjaren**, voor één dag aan wal gaan. (te roepen.)
- pittorésk**, schilderachtig, schoon, bekoorlijk.
- piu**, meer, — **adagio**, wat langzamer; — **forte**, wat sterker; — **piano**, wat lichter; — **presto**, of **stretto**, nog sneller.
- placábel**, verzoenlijk, vredelievend.
- Placabiliteit**, verzoenlijkheid.
- Placéna**, moederkoek, nageboorte.
- placeeren**, plaatsen; uiteenzetten; beleggen.
- Placet**, **Placétum**, koninklijke toestemming, inwilliging der landsregeering, inz. tot bekendmaking en uitvoering

- van pauselijke verordeningen; (ook :) kort verzoekschrift; stoeltje zonder leuning.
- placet**, het behaagt, wordt toegestaan, — goedgekeurd.
- Placiditeit**, zachtmoedigheid, gelatenheid.
- Plafond**, kamerzoldering, gipszoldering; dekstuk; dek-schilderstuk.
- plafonneeren**, de zoldering eener kamer bekleeden.
- Plagiaat**, menschenroof; boekenplundering, onrechtmatige toeëigening van eens anders letterarbeid.
- Plagiarius**, **Plagiator**, menschenroover; boekenplunderaar, letterdief.
- Plaid**, geruite wollen mantel der Bergschotten.
- plaideeren**, pleiten; een rechtsgeding voeren.
- Plainte**, klacht.
- plaisant**, vermakelijk, grappig, zonderling.
- plaisanteeren**, kortswijlen, schertsen, gekscheren.
- Plaisanterie**, scherts, kortswijl, boerterij; **P. à part**, scherts te zijde.
- Plaisir**, **Pleizier**, vermaak, verlustiging.
- plail-il?** wat belieft u? wat zegt gij? (ook euphemistisch gezigd voor:) geheim gemak, sekreet (platie).
- Plakkaat**, openbaar afgekondigd en aangeplakte kennisgeving van de regeering.
- Plan**, vlakke; ontwerp; platte grond, grondteekening.
- planché**, balein in een corset of rijglijf.
- planconcaaf**, vlakhol. **Planconcaaf-glas**, glas dat aan de eene zijde plat en aan de andere hol-gebogen is; **planconvex**, vlakbol. **Planconvex-glas**, glas dat aan de eene zijde plat aan de andere bolgebogen is.
- planeeren**, effenen, gelijk of glad maken; drukpapier lijmen, het door met aluin gekookt lijnwater (**Planeerwater**) halen. **Planeerhamer**, plethamer der gouden kopersmeden.
- Planeet**, donkere hemelbol, die haar licht van de zon ontvangt, om welke zij zich in eene meer of minder elliptische baan beweegt; ook dwaalster geheeten, wegens de schijnbare onregelmatigheid harer beweging.
- Planetarium**, lijst der planeten; kunstwerktuig, dat den loop der planeten om de zon voorstelt.
- Planiglôbe**, z. **Planisfeer**.
- Planimetrie**, vlaktemeetkunst.
- Planisfeer**, afbeelding van een halfronde aard- of hemelbols op een plat vlak, wereldkaart, hemelkaart.
- Plantage**, beplanting, plantsoen; streek lands door de Europeanen in Oost- en West-Indië met tabak, katoen, rijst, suikerriet, enz. beplant.
- planteeren**, planten stellen, zetten.
- plaqueeren**, = **plateeren**.
- Plasma**, beeldwerk, beeld
- Plastiek**, plástische kunst, boetseerkunst in gips, leem, was enz.; lichamenlijk vormende kunst, ook de beeldhouwkunst en beeldgieterij omvattende.

256 Plástisch—pleonástisch.

- plástisch**, lichamelijk vormend, gedaantegevend, boetseerend; scheppend.
- Plástograaf**, schriftvervalscher.
- Plastographie**, nagebootst schrift; schriftvervalsching.
- Plateau**, bergvlakte, verheven vlakke plaats; tafelplank; theeblad; draaischijf (op spoorwegen); groote schaal (van een weegbrug of weegtoestel).
- Plat-bánde**, smal tuinbed langs een heining of muur of om een bloemstuk, rabat.
- Platéd**, **Pleed**, met goud- of zilverplaatjes overtrokken metaal geplateerd metaal.
- Plate-fórme**, plat huisdak, plat op een huis; geschutbedding op eene hoogte; opgehoogde, vlakke plaats met vrij uitzicht, terras.
- plateeren**, **platteeren**, ook **plaqueeren**, met goud- of zilverblaadjes vergulden of verzilveren.
- Platie**, z. **Plait-II**.
- Platina**, wit goud (het zwaarste metaal).
- Platitúde**, gemeene uitdrukking; platheid, gemeenheid.
- Platmenáge**, tafelstel met velerlei klein vaatwerk voor zout, peper, mosterd, olie, azijn, enz.
- Platónisch**, wat Plato of zijne leer betreft; bovenzinne-lijk; **Platónische liefde**, louter geestelijke, van al het zinnelijke ontdane liefde; **Platónische republiek**, voorbeeld eener volkomene staatsinrichting, gelijk Plato die ontwierp. (heid beminnen.
- platonisceren**, Plato navolgen, vrij van alle zinnelijk-**Platonisme**, leer en stelsel van Plato.
- platteeren**, z. **plateeren**. (waarschijnlijk.
- plausibel**, toejuichenswaard; aannemelijk, geloofwaardig,
- Plausibiliteit**, waarschijnlijkheid, aannemelijkheid.
- Plebéjer**, burger, niet-adellijke in het oude Rome; de burgerlijke, gemeene man.
- plebéjisch**, onadellijk; tot het gros des volks behoorend; aan het gepeupel eigen, gemeen.
- Plebisciet**, **Plebiscitum**, volksbesluit.
- Plebocratie**, volksregeering (liever o c h l o c r a t i e).
- Plebs**, de volksklasse, gemeene man.
- Pleet**, z. **Plated**.
- Pleiáden**, het zevengesternte; (fig.) beroemd zevental.
- Pleidooi**, **Pleit**, verdedigingsrede van een advocaat.
- Plein-pouvoir**, **Plenipoténtie**, volle macht, onbepaald gezag; schriftelijke volmacht.
- Pleit**, z. **Pleidooi**.
- Plenipotentíaris**, gevolmachtigd gezant of minister.
- Plenipotentie**, z. **Plein-pouvoir**.
- Plénum**, gezamenlijkheid; volle vergadering.
- Pleonásme**, woordenovervloed, bijeenplaatsing van gelijkbeduidende woorden of uitdrukkingen, hetzelfde met andere woorden zeggend.
- pleonástisch**, overtollig, overladen met gelijkbeteekenende woorden of uitdrukkingen.

pleth
Pleu
Pleu
ran
Pleu
of k
Pli.
Plic
plie
Plor
plom
aan
plom
plov
Plu
Plu
Plu
plus
Pl
nu
Plu
ste
Plu
Plu
Plu
Plu
aan
aan
Plu
Plu
ge
Pne
pne
de
be
P
P
Poc
Poc
Poc
Poc
poc
er
e
Pó
Pó
po
Pa
Pó
Pe
r
Pc
Pc

- plethórisch**, volbloedig, overrijk aan vochten.
- Pleuresie, Pleuris**, z. **Pleuritis**.
- Pleureuse**, treur- of rouwband, rouwfloers, zwarte rouw-rand aan papier.
- Pleuritis, Pleuresie**, borstvliesontsteking; droge hoest of kuch met koorts; zijdesteek, zijdeewee, pleuris.
- Pli**, vorm, plooi.
- Plica polónica**, Poolse vlecht (haarziekte).
- pliëren**, vouwen, buigen; (fig.) deinzen, wijken.
- Plomb, Plombe**, lood, plombeerood, zegellood.
- plombeeren**, met lood stempelen, verzegelen; met lood aanvullen of volgieten (holle tanden). (ken.
- plongeeeren**, indompelen, doen zinken; duiken, onderdui-
ployeeren, buigen, plooiën, samenvouwen.
- Pluche**, wolfluweel, halfluweel.
- Pluralis**, meervoud.
- Pluraliteit**, meerderheid; de meeste stemmen.
- Plus**, meer; en, geteld bij, vermeerderd met (+); **een Plus**, een overschot, te-veel, meerder bedrag; **plus-mi-nus**, meer of minder, ongeveer.
- Plusmakerij**, overdreven vermeerdering der staatsinkom-
sten tot nadeel der onderdanen; geldsnoerij.
- Plusquamperfectum**, meer dan volmaakt verleden tijd.
- Pluto**, de hellegod, koning der onderwereld.
- Plutocratie**, geldheerschappij, heerschappij der rijken.
- Platonist**, aanhanger van het stelsel, dat de vorming der
aardkorst aan de werking van 't onderaardsche vuur of
aan de vulkanen toeschrijft.
- Plutus**, de geldgod, god des rijkdoms.
- Pluviometer**, werktuig om de hoeveelheid gevallen re-
gen te bepalen.
- Pneumatiek**, luchtbewegingsleer; ook geestenleer.
- pneumatisch**, tot de leer van de drukking en beweging
der lucht behoorend, luchttaardig; tot de geestenkunde
betrekking hebbend; (ook:) het ademen betreffend;
pneumatische machine, luchtpomp.
- Pneumonie Pneumonitis**, longziekte, longontsteking.
- Pocaal**, z. **Bokaal**.
- Pochétte**, zakje; kleine vrouwenzak.
- Pocket-dictionary**, zakwoordenboek.
- poco**, weinig; — **allegro**, een weinig vroolijk; — **forte**,
eenigszins sterk; — **lento**, wat langzaam; — **piano**,
eenigszins zwak.
- Póculum**, beker; **poculeeren**, bekeren, lustig drinken.
- Pódagra**, voetenvel, voetjicht, (pop.) pootje.
- podagreus**, met de voetjicht behept.
- Padagrist**, voetjichtlijder.
- Pódding**, z. **Pudding**.
- Podestà, Podestaat**, machthebber; landvoogd; stads-
rechter. of burgemeester in Italië.
- Poëet**, dichter.
- Poëma**, dichtstuk, gedicht.

Pœ'na, straf, boete.

pœnaal, de straf of boete betreffend (z. **pœnaal**).

Pœnitentie, z. **Penitentie**.

Pœtáster, pruldichter, rijmelaar, verzenmid.

pœtisch, dichterlijk; in versmaat.

pœtiseeren, dichten, verzen maken.

Pœzie, **Pœzij**, de dichtkunst, het dichten; dichterlijk gevoel; dichtmaat; gedicht, dichtstuk.

point, niets; **deux à point**, twee om niets.

Point, punt; strek, stoot; oog op dobbelstienen, op kaarten; **P. d'honneur**, punt van eer, eergevoel; **P: de vue**, gezichtspunt, oogpunt; doel, wit.

pointeeren, stippeleen, besprenkelen; richten (geschut); bedoelen, op 't oog hebben; mikken; toonen, wijzen; (in hazardspelen:) op eene kaart zetten, wagen.

Pointeur, kaartbezetter; geschutrichter.

pointilleeren, bestippeleen; met puntjes graveeren of teekenen; (ook:) beuzelen, zich met nietigheden ophouden haarklooven, kibbelen, hakketeeren; siekelige zetten geven. zelingen.

Pointillerie, muggenzifterij, vitlust, kibbelarij over beupolair, de pool betreffend; tegenovergesteld.

Polariteit, neiging van vrij zwevende magneten naar de magnetische polen der aarde.

Polemiek, twistleer, pennestrijd; verdediging van zijn geloof, zijne inzichten, meeningen, enz. tegen andersdenkenden.

polémisch, twistend; **polémische schriften**, twist-schriften, inz. in zake van geloof, enz.

polemiseeren, wetenschappelijk twisten.

Polemist, geleerde redetwistvoerder, wetenschappelijk strijder.

Polemoscoop, kriegsverrekijker; walkijker; operakijker. **poli**, glad gemaakt, gepolijst; **poli** of **poliet**, beschaafd, welgemanierd; sierlijk; (ook:) listig.

Polichinel, hansworst, grappenmaker.

Poliep, veelvoet, plantdier of dierplant; (ook:) vleeschuitwas in of aan het menschelijk lichaam.

Polis, verzekering- of assurantie-bewijs (**Polis van assurantie**).

Polisson, guit, deugniet, straatjongen.

Polissonnerie, gouterij, jongensstreek, straatschenderij.

Politesse, hoffelijkheid, welgemanierdheid, toon der groote wereld. (slepen mensch, oolijkerd.

Politicus, staatkundige, staatsman; schrander, gevat, ge

Politie, handhaving der openbare orde en veiligheid der personen en eigendommen; gezamenlijke personen, welke voor die handhaving waken; staats- of staatsorde, volkstucht. **Politie-inspecteur**, toezienner over de plaatselijke agenten van politie of dienders; boven hem in rang staat de **Politie-commissaris**, die zelf weder ondergeschikt is aan 't hoofd der plaatselijke politie, nl. den burgemeester.

- Politiek**, staatswetenschap, staatkunde; wereldkennis; geslepenheid.
- politiek**, staatkundig, tot de staatkunde behoorend, staatsburgerlijk; (ook:) schrander, doorslepen, sluw.
- politiseeren**, over staatszaken spreken; den staatsman uithangen, tinnegieten.
- Politoer, Polituur**, glanzing; glans; glansmiddel, smeersel waarmee men politoert; fig. (ook:) = **politessé**.
- politoeeren**, door een wrijfmiddel glanzig maken.
- Pólka**, naam van een bekenden Poolschen dans.
- Pollicitátie**, eenzijdige belofte, gelofte.
- Pollútie**, bevlekking, zelfbevlekking.
- Polonaise**, Poolsche dans; zekere vrouwenmantel.
- Poltrón**, bloedaard, lafaard.
- Poltronnerie**, lafhartigheid, bangheid.
- Polyarchie, Polieratie**, heerschappij van velen.
- Polychromie**, veelkleurigheid; **chromisch**, veelkleurig.
- Polygamie**, veelvoudige echt, veelmannerij, veelwijverij.
- Polyglotte**, een in vele talen geschreven boek.
- Polygoon**, veelhoek.
- Polygraaf**, veelschrijver.
- Polyhistor**, veelweter.
- Polyhymnia**, de muze voor gezang en welsprekendheid.
- polymórfisch**, veelvormig, van velerlei gedaante.
- Polyphaag**, veeleter, veelvraat. (tingen.)
- Polytechniek**, leer der kunsten en industriële verrichtingen.
- polytechnisch**, vele kunsten en wetenschappen omvattend; **polytechnische school**, hogere beroeps- of ambachtsschool.
- Polytheïsme**, veelgodendom, vereering van vele goden.
- Polytheïst**, aanhanger van het polytheïsme.
- Pommáde**, haarzalf; lippenzalf.
- pommadeeren**, met pomade bestrijken, zalven.
- Pommeráns**, oranjeappel; (ten onzent ook:) elastiek dopje of stooteinde aan de biljart-queue (in 't Fransch *pro c é d é* gheeten).
- Pomologie**, ooftkunde, leer van de vruchten.
- Pomológisch**, ooftkundig, de ooftkunde betreffend.
- Pomoloog**, ooftkenner, ooftkundige.
- Pomóna**, ooft- of tuingodin; beschrijving der tuinvruchten.
- Pompadour**, brei- of modezakje der vrouwen. (ten.)
- pompéus**, prachtig, pronkend, met praalvertooning (**pompé**); hoogdravend.
- Pompennikkel**, grof, zwart Westphaalsch brood.
- Pompier**, pompmeester; brandspuitgast.
- Pompón**, wollen kuif op de soldaten-shako; zijden geponceau, hoogrood. (weer-overtreksel.)
- Poncereen**, met puimsteen afwrijven of glad maken; doorstuiven, doorgepriekte teekeningen, omtrekken, lijnen met houtskoolstof sponzen.
- punctueel**, stipt, stiptelijk, nauwkeurig.
- ponderábel**, weegbaar.

Ponderabiliën, weegbare lichamen.

Ponderabiliteit, weegbaarheid. (waardig.

pondereus, zwaar, wichtig; nadrukkelijk; de overweging

Ponderositeit, zwaarwichtigheid.

Pond Stérling, (afg.: **L. st.**), Engelsche gefingeerde munt ongeveer gelijk 12 gulden.

Pond Vlaamsch, (afg.: **P. vl.**), Nederlandsche gefingeerde munt, gelijk 6 gulden.

Pónjaard, korte Spaansche dolk.

Pony, klein Eng. rijpaard.

Pónny, rekenmunt in Bengalen, Calcutta, Surate.

Pons, z. **Punch**.

Pons asinórum, ezelsbrug. verlichtingsmiddel voor min-kundigen, onwetenden, zwakken.

Pont. brug; (ook:) veersluit voor paarden en rijtuigen.

Póntifex, priester; opperpriester, bisschop; **P. maxi-mus**, priestervorst, paus. (lijk.

pontificaal, priesterlijk; hoogepriesterlijk; bisschoppe-

Pontificaal, **Pontificálc**, bisschoppelijk plichtenboek; pauselijk of bisschoppelijk plechtgewaad; (fig. en fam.) het beste pak.

Pontificaat, opperpriesterschap, pauselijke waardigheid.

Pónto, (fr. **Ponte**) 4de troef in 't omberspel, quadrille-spel, enz. (in 't rood, hartenaas of ruitenaas; in 't zwart: schoppenheer of klaverenheer.

Pónton, bruggesluit, vlakke koperen schuitjes voor de schipbruggen (**Pontonbruggen**).

Pontonnier, schipbrugmaker, soldaat met het slaan der schipbruggen belast.

Pool, aspunt des aardbols, des hemelbols; (in de natuurkunde:) punten of plaatsen, die de zetel van tegenover-gestelde krachten of eigenschappen zijn (b. v. de polen des magneets, der kolom van Volta, enz.); trekpunt des magneets.

Pópe, priester der Grieksche Kerk in Rusland (als eng.

Popery, papisterij. [woord:] paus.

populair, volkmatig; algemeen nuttig, verstaanbaar; bij het volk bemind, volksbelievend, gemeenzaam.

populariseeren, algemeen bevattelijk, verstaanbaar of nuttig maken; **zich, p.**; zich bij het volk bemind maken.

Populariteit, algemeene verstaanbaarheid, nuttigheid; volksbelieving, genaakbaarheid, minzaamheid jegens geringeren; volksgunst, volksliefde.

Populátie, bevolking, volksmenigte.

populeus, volkrijk, sterk bevolkt.

poreus, met zeer kleine tusschenruimten of openingen, sponsachtig. **Poreusheid**, z. **Poreusiteit**.

Porfier, purpersteen.

Póriën, **Póren**, openingen of kleine tusschenruimten der lichamen, zweetgaatjes.

Porositeit, **Poreusheid**, eigenschap der poreuse licha-men. sponsachtigheid.

- Port**, haven, zeehaven; toevluchtsoord; ook vrachtgeld, briefgeld; ook, afg. voor portwijn).
- Portaal**, hoofdingang van eene kerk of ander groot gebouw; ruimten voor den gang bij de deur.
- portabel**, **portatief**, draagbaar.
- Portage**, (ook **Pacotille**), vrijlast, vrijpakkage, die de bemanning van een schip met zich mag voeren; (ook :) draaggeld, daagloon. (schieten.)
- portant (a hout)**, van zeer nabij, b. v. op een voorwerp
- Portaten**, lijsten der dagelijks in de zeehavens aankomende waren en der ontvangers daarvan.
- partatief**, z. **portabel**.
- Porte-assiétte**, schotelring. (toilet.)
- Porte-bouquet**, bloemkorfje of schaalje op het dames-
- Porte-brisée**, vouwdeur, gebroken, door (wier ééne helft bij 't openen op de andere slaat; vleugeldeur, dubbel openslaande deur).
- Porte-crayón**, potlood of stifthouder, teekennen.
- Portée**, dracht, bereik, inhoud, vermogen,
- Porte-épée**, draagband voor een zijdgeweer, degenriem.
- Portefeuille**, brievenstasch; (ook :) het ambt van staatsmiuister.
- Porte-lettres**, zakbrievenstasch; omslag of koker voor papieren, die men een chef ter teekening moet voor leggen.
- Porte-monnaie**, geldtaschje, beugeltaschje voor zakgeld.
- Porter**, sterk Engelsch bier.
- portereen (zich voor iemand)**, voor iemand in de bres springen, zijne zaak verdedigen.
- Porteur**, drager, brenger; houder van een wissel.
- Portie**, deel, aandeel; erfdeel; mondedeelte, spijsgift.
- Portier**, deurwachter, poortbewaarder; (ook :) rijtuigdeur
- Portique**, zuilengang, gewelfde of overdekte gang ter wandelplaats of samenkomsten, galerij.
- Porto**, vracht-, voer- of draagloon; brievengeld; **porto franco**, **franc de port** of **pórtvrij**, postvrij, franco.
- Pórtó-fráncó**; vrijhaven; **Pórtó-ricó**, rijke haven, naam van een West-Indisch eiland en van den rooktabák, die van daar komt.
- Portrait**, **Portret**, beeltenis (inz. van een mensch), door penseel, teeken- of graveerstift of door de photographie voortgebracht; (fig.) levendige, juiste voorstelling of beschrijving van een persoon.
- portraiteeren**, **portretteeren**, een portret maken.
- Portraiteur**, **Portraitist**, schilder van portretten.
- Portrét**, enz., **Portrait**, enz. (**pósito**.)
- posé**, gezet; ernstig, bedachtzaam, bedaard; (ook :) =
- Positie**, stelling, ligging, stand; gesteldheid, toestand; voetenplaatsing bij het dansen; **positie-kanonnen**, zwaar geschut.
- positief**, vastgesteld, aangenomen; stellig, vast, gewis;
- positief recht**, het vastgestelde recht (in tegenstelling

- met het natuurrecht); **positieve electriciteit**, z. **Electriciteit**.
- Positief**, eerste trap, stellende trap (in de taalkunde); het onbetwistbare; (ook:) kamerorgel, voororgel, klein orgel vóór een groot; (pop.) **weer tot zijn positief (zijn positive) komen**, weer tot bewustzijn komen, uit de bezwijming: bedwelming, ontsteltenis bijkomen.
- posito**, ondersteld, gesteld of aangenomen. (stalte.)
- Posituur**, stelling, stand of houding des lichaams, **gepasseerdeeren**, bezitten in eigendom hebben.
- Possessie**, bezit, bezitting, have.
- possessief**, het bezit betreffend; bezitting aanwijzend.
- Possessor**, bezitter, eigenaar.
- possibel**, mogelijk, doenbaar.
- Possibiliteit**, mogelijkheid, uitvoerbaarheid.
- post**, na, later dan.
- Postamént**, **Postemént**, voetstuk; onderstel. (len.)
- postdateeren**, later dagteekenen; later den datum invul
- Postdirecteur**, bestuurder van het postkantoor.
- postceeren**, plaatsen, stellen, op een bepaalden post stellen; eene plaats aanwijzen; **zich p.**, post vatten.
- Poste restante**, op de post te blijven (om afgehaald te
- posterieur**, jonger, nieuwer, later. [worden].
- Posterieur**, (fr.), **Posteriora** (lat. pl.) = **Partes posteriores**, z. onder **Partes**.
- posteriori (a)**, van achteren, uit de ervaring genomen.
- Posterioriteit**, het later-zijn, later-komen, jonger-zijn.
- Posteriteit**, nakomelingschap.
- post festum**, na het feest, te laat, achteraan.
- post hoc, ergo propter hoc**, daarna, en derhalve daarom, of: wat op elkander volgt, volgt ook uit elkander (een valsche stelregel).
- Posthumus**, **Posthuma**, nakomende, na 's vaders dood geboren zoon of dochter; **Opera posthuma**, (lat.).
- Œuvres posthumes**, (fr.), na des schrijvers dood verschenen werken, nagelaten werken.
- postiche**, later bijgekomen; nagemaakt valsch.
- Postille**, predikboek; kanttekening, randverklaring.
- Postillon**, postknecht, postrijder.
- Postlúdium**, naspel.
- pust nubila lux**, of **post nubila Phœbus**, na de nevelen het licht; na regen komt zonneschijn.
- postnumerándo**, nabetalend.
- postnumereeren**, nabetalen.
- postponeeren**, achterstellen, verschuiven.
- Postpositie**, achterstelling, achteraanplaatsing.
- Post-scriptum**, **Postscript (P. S.)**, naschrift.
- Postulaat**, vereischte, zonder bewijs aan te nemen stelling; verordering, opgave.
- Postulánt**, aanzoeker om een post, eene bediening, enz.
- postuleeren**, vorderen, als voorwaarde voorop stellen;
- Postuur** = **Posituur**. (naar iets dingen.)

- Potage**, soep vleeschsoep met allerlei groenten, sneden brood, rijst, enz.; middagkost.
- Pot-au-feu**, vleesch met bouillon en groenten (geliefkoosde spijs bij den Franschen burgerstand); het noodige vleesch voor den pot-au-feu. (taalbasis der potasch.
- Potassium**, potaschmetaal (de door Davy ontdekte *me-potént*, vermogend, machtig.
- Potentaat**, machthebber, gekroond hoofd.
- Potentie**, macht, vermogen, gezag.
- Potérna**, sluippoort in eene vesting. uitvalpoort.
- Potestaat**, (lat. *potestas*) kracht, macht, vermogen; titel van een voormalig regent van Friesland.
- Pot-pourri**, gemengde spijs, hutspot, poespas; mengelmoes. allegaartje; (fig.) een uit vele stukken samengesteld muziekstuk. [(ook :) kruit, buskruit,
- Poudre**, poeder of poeier, fijn meelpoeier, haarpoeier;
- Poudrette**, mestpoeder, tot stof geworden menschendrek, die men als meststof gebruikt.
- Poule**, biljartspel om een inzet; potspel.
- Poundage**, pondcijns (een Engelsch tolgeld van alle uit gaande waren).
- pour**, om, voor, tot; **p. acquiet**, voor ontvangst, als bewijs van ontvangst. voldaan.
- Pourboire**, drinkgeld. fooi.
- pour faire visite**, om een bezoek af te leggen.
- pour la bonne bouche**, voor lekkerbekken; als iets welsmakends.
- Pour-parler**, woordenwisseling, gesprek, praatje.
- pour passer le temps**, tot tijdverdrijf. (nemen.)
- pour pendre congé**, (afg. **p. p. e.**) om afscheid te
- Poursuite**, vervolging, najaging; doorzetting.
- poursuiveeren**, vervolgen, najagen; aan- of volhouden.
- pousseren**, stooten, voortdrijven; doorzetten; bevorderen; voorthelpen; zieh **p.**, door eigen kracht en inspanning tot fortuin geraken.
- Pouvoir**, macht, kracht, vermogen; bewind,
- póver**, arm, armzalig, jammerlijk.
- practicabel**, uitvoerbaar, doenbaar; aanwendbaar, doelmatig, bruikbaar.
- Prácticus**, iemand die ervaren is in de toepassing zijner wetenschap, ervaren geneesheer, advocaat, enz.
- Practijk**, uitoefening; uitvoering; toepassing van de kunstregels of de theorie op het dagelijksch gebruik
- practisch**, uitoefenend, werkdadig, op de uitoefening gegrond; van dadelijk nut, van toepassing op het dagelijks leven; **p. verstand**, het verstand als wetgever voor den wil.
- Prádo**, wandelweg, lusthof; groote diergaarde bij Madrid.
- præ** of (fr.) **pré**, voor, vooraan, vooruit; **het p.** of **pré** hebben, den voorrang, de voorkeur hebben.
- NB.** de met **præ** samengestelde woorden zijn hier met **pre** gedrukt.

- pragmatiek, pragmatisch, aanwendbaar**; algemeen nuttig, leerzaam, leerrijke oplossing gevend; **pragmatische geschiedschrijving**, leerrijke voorstelling der geschiedenis, waarbij de gebeurtenissen in haren eigenlijken samenhang, vooral uit een politiek oogpunt, worden voorgesteld; **pragmatieke sanctie**, algemeen nuttige landsverordening; agemeene wet tot openbare welvaart.
- Prairie**, weide, dreef; het natuurlijke, met welig gras bewassen land in 't binnenland van N. Amerika.
- Praktijk**, handelwijs; overleg; beroepswerkzaamheden. cliënten van een advocaat, procureur, notaris; patiënten van een dokter chirurgijn, enz. **Praktijken**, ongeoorloofde kunstgrepen, listige streken, draaiertijen.
- Praktisatie**, nadenken, overpeinzing, overleg.
- praktiseeren**, uitoefenen, zaken doen, inz. als geneesheer, advocaat, enz.; (ook:) bedenken, verzinnen; peinzend.
- praktiseerend**, uitoefenend, werkelijk; bedenkend, peinzend.
- Praktizijn**, uitoefenend of praktiseerend geneesheer, advocaat, inz. procureur, zaakwaarnemer.
- Práter**, openbare wandeling of lustbosch bij Weenen.
- Práxis = Practijk.**
- Preadamieten**, menschen, die ondersteld worden vóór Adam geleefd te hebben.
- Préadvies**, voorloopig uitgesproken gevoelen of raad.
- prealabel**, voorloopig, voorafgaand. (woorden.)
- Preambule**, voorrede, inleiding; omweg; omhaal van
- preambuleeren**, eene voorrede of inleiding vooruitzen-den, vooraf omwegen of veel omhaal maken.
- Prébende**, prove, kerkelijke verzorging, jaarlijksch inkomen van eene geestelijke stichting, lijfrente.
- precair**, onzeker, ongewis, twijfelachtig, afhankelijk.
- Precautie**, voorzorg; voorzichtigheid.
- precautioneel**, voorzorgen gebruikend; voorzichtig.
- precaveeren**, verhoeden, voorzien, zich in acht nemen.
- precedeeren**, voorgaan, voorafgaan, den voorrang hebben.
- Precedentie**, voorrang, voortred.
- Precépt**, z. **Preceptum.**
- Precéptor**, leeraar, leermeester, onderwijzer.
- Preceptoraat**, leeraarsambt, leermeestersplaats.
- preceptoreeren**, schoolmeesteren, den leermeester spelen.
- Precéptum**, **Precépt**, voorschrift, regel, richtsnoer, gebod.
- precies**, nauwkeurig, juist, stipt,
- preciëus**, kostbaar, kostelijk; gemaakt, gedwongen.
- Précieuse**, vrouw of meisje vol gemaaktheid en daardoor belachelijk, nuf, nuffe.
- precipiëeren**, vooruitnemen; voorschriften geven.
- Precipitaat**, nederslag, nederplofsel, bezinksel.
- Precipitatie**, afstorting; overijling, jacht; nederploffing.
- precipitáto**, met overhaasting.
- precipiteeren**, overijlen, voorwaarts snellen, overhaast handelen; (bij chemisten:) nederploffen, bezinken.
- Precis**, kort begrip, zakelijke inhoud, hoofdinhoud.

- preciseeren**, bepaald en duidelijk opgeven, uitdrukken; zich p., zich juist, bepaalder uitdrukken of verklaren.
- Precisie**, juistheid, stiptheid; bondige korthed van uitdrukking. (vallen verklaren.)
- precludeeren**, uitsluiten; voor altijd afwijken, voor verpreclusief, uitsluitend, ten volle afwijzend.
- Precociteit**, vroegrijpheid, ontijdige rijpheid.
- Preconisatie**, lofverheffing, overdreven lofpraak; pauselijke bevoegdverklaring voor een bisdom.
- preconiseeren**, hoog verheffen, buitenmate roemen, op hemelen; voor bevoegd (tot bisschop) verklaren.
- Precurseur**, voorlooper, voorbode.
- Predecessor**, voorganger (in een ambt).
- Predeliberatie**, voorloopige beraadslaging.
- predeliberceeren**, vooraf overleggen, vooruit overwegen.
- Predeterminatie**, voorbeschikking, Gods genadekeus.
- predestineeren**, vooraf bepalen, voorbeschikken.
- Predeterminatie**, voorafgaand besluit.
- predetermineeren**, vooraf bepalen.
- Predicaat**, datgene wat van eene zaak gezegd wordt, eigenschap van een onderwerp; eer- of ambtsnaam, titel (vóór den naam).
- Predicament**, toekenningsbegrip, eigenschap.
- prediceeren**, voorzegggen, voorspellen; toekennen.
- Predictie**, voorspelling, waarzegging.
- Predikant**, protestantsch godsdienstleeraar.
- Predilectie**, voorliefde, vooringenomenheid.
- predisponceeren**, voorbereiden, vooraf beschikken, inrichten; vooraf genegen of ontvankelijk maken.
- predispositie**, voorloopige aanstalte; voorbeschiktheid, aanleg, b. v. tot eene ziekte.
- Predominatie**, overheersching, opperheerschappij, predomineeren, heerschen, de overhand of het overwicht hebben, het hoogste gezag hebben.
- preëminent**, uitstekend; voortreffelijk, uitmuntend.
- Preëminentie**, voorrang, voortreffelijkheid.
- preëxisteeren**, vooraf of vroeger bestaan.
- Preëxistentie**, vóóraanwezigheid.
- Prefatie**, (fr.) **Préface**, voorrede, inleiding, voorbericht.
- Prefect**, stadhouder, landvoogd.
- Préfectuur**, stadhouderschap, landvoogdij.
- preferabel** of **preferent**, verkieslijk, de voorkeur verdienend, den voorrang toekomend.
- prefereeren**, voortrekken, hooger achten, den voorrang de voorkeur geven.
- Preferentie**, (fr.) **Préférence**, voorkeur, voorrang; bij preferentie, bij voorkeur, liefst.
- Prefix**, voorvoegsel (in de taalk.).
- pregnant**, (eig.) zwanger; zinrijk, vol denkbeelden.
- Prejudice**, voorbeslissing; vooroordeel; nadeel, afbreuk.
- prejudiceeren**, voorloopig oordeelen of beslissen; be-
Préjugé, vooroordeel. (nadeelen; schadelijk zijn.)

- Prelaat**, voornaam geestelijke, pauselijk hofgeestelijke bisschop of gemijterde abt (niet alleen in de R. K. Kerk, maar ook in de Protestantsche landen, Engeland, Zweden en Denemarken).
- preleveeren**, vooraf nemen, vóór de deeling wegnemen.
- preliminair**, inleidend, voorloopig, den weg banend.
- Preliminair**, inleidingen, voorloopige punten van overeenkomst, inz. bij een te sluiten vrede.
- preludeeren**, een voorspel maken; inleiden, voorbereiden.
- Prelúdium**, of (fr.) **Prelúde**, voorspel; (fig.) voortteeken, voorlooper.
- Prematuriteit**, vroegrijpheid; ontijdigheid.
- Premeditatie**, voorafgaande overlegging.
- premediteeren**, vooraf bedenken of overleggen.
- Premices**, eerstelingen.
- Premie**, prijs, eereloon; assurantie- of verzekeringsprijs; bijwinst, bijprijs, die in loterijen aan zekere nummers toevalt.
- premier**, eerst, voornaamst; **p. dessus**, eerste sopraanzanger, **Premier**, de eerste, voornaamste, het hoofd; de eerste minister, **Premiers**, **Premières**, de 5 eerste trekken in sommige kaartspelen.
- Prémisse**, voorafgaande of vooropgeplaatste stellingen eener sluitrede, om daaruit een gevolg trekken.
- premissis premittendis** (afg. p. p.) voorop te plaatsen wat vooropgeplaatst moet worden.
- Preneur**, nemer of verkooper van een wissel.
- prenumerando**, door vooruitbetaling.
- Prenumeratie**, vooruitbetaling. [eener courant].
- prenumereeren**, vooruit betalen (b. v. het abonnement).
- Preoccupatie**, voorinneming, voorafbezetting; voorbegrif, vooroordeel, vooringenomenheid; afgetrokkenheid.
- preoccupeeren**, vooraf bezetten of innemen; vooroordeelen inboezemen, voorinnemen; afgetrokken maken.
- Preordinatie**, voorbeschikking.
- Preparaat**, toebeide zaak, bereide artsenij, enz.; inz. kunstmatig toebeide lichaamsdeel.
- Preparandus**, wie zich voorbereidt (b.v. tot een examen).
- Preparatie**, voor of toebereiding, aanstalte.
- preparereen**, voorbereiden, klaarmaken, toerichten.
- Preponderantie**, overwicht, meerderheid.
- preponereen**, voraan plaatsen. (zetsel.)
- Prepositie**, vooropplaatsing; (in de taalkunde: voor).
- Prepotentie**, overmacht, hogere macht.
- Prerogatief**, voorkeur, voorrecht.
- Presbyopie**, verzigtheid (van oude lieden).
- Presbyter**, oudste aanzienlijk (niet priesterlijk) kerkambte, ouderling; (ook :) priester.
- Presbyteriënen**, Protestanten in Engeland, die geen bisschop erkennen, maar de Kerk alleen door **presbyters** of oudsten geregeerd willen hebben, rechtzinnigen.
- Presciëntie**, voorweten, voorkennis.

- prescribeeren**, voorschrijven, verordenen; (in rechten:) voor verjaard of vervallen erkennen, verjaren.
- prescriptibel**, verjaarbaar.
- Prescriptie**, voorschrift verordening; verjaring, verlies van een recht, dewijl men niet ten behoorlijke tijde daarvan heeft gebruik gemaakt; de verkrijging van een recht door zulk een verzuim van een ander.
- Présence**, z. **Presentie**.
- Présens**, tegenwoordige tijd (in de spraakkunst).
- présent**, tegenwoordig, aanwezig; ten geschenke.
- Présent**, geschenk, gift, gave.
- presentabel**, vertoonbaar, wat aangeboden kan worden.
- Présentant**, vertoonder van een wissel; voorsteller tot een post of ambt.
- Presentatie**, indiening, vertooning (b. v. van een wissel; recht van voorstelling tot een ambt; aanbod).
- presenteeren**, voorhouden, aanbieden; indienen.
- Présentie**, (fr.) **Présence**, tegenwoordigheid, bijzijn; (pop.) veel p. hebben, zwaarlijvig, dikbuikig zijn.
- Présentie-lijst**, lijst der aanwezigen.
- Préservatie**, bewaring; voorkoming, voorbehoeding.
- Preservatief**, behoedmiddel.
- preserveeren**, behoeden, bewaren, beschutten.
- Preses**, z. **President**.
- presideeren**, voorzitten; net hoofd zijn.
- President**, **Preses**, voorzitter.
- presidiaal**, tot de waardigheid van voorzitter behoorend.
- Presidium**, voorzitterschap; oppertoezicht.
- Presómpctie**, z. **Prisúmtie**.
- présant**, dringend, haastig, geen uitstel lijdende.
- Paassentiment**, voorgevoel, vermoeden.
- presseeren**, drukken, pressen; dringen, noodzaken; bij iemand aandringen; haast hebben, geen uitstel lijden.
- Préssie**, drukking; drang, aandrang, dwang.
- Presuur**, druk, bezwaar.
- Préstánten**, de vooraanstaande dikke tinnen orgelpijpen.
- Préstátie**, kwijting, vervulling, afdoening eener verschuldigde zaak, betaling eener schuld, belasting, enz., eedaflegging.
- presteeren**, afleggen, vervullen, doen (b. v. een eed).
- Prestidigitateur**, goochelaar, vingervlugge.
- Prestige**, begoocheling, tooverachtige verblindings; ontzag, zedelijke invloed, dien men door vroegere bedrijven heeft verworven.
- présto**, gezwind; **prestissimo**, zeer gezwind.
- presumabel**, vermoedelijk.
- presumeeren**, onderstellen, vermoeden; zich vermetsen.
- Présúmtie**, onderstelling; argwaan; inbeelding, waan.
- presumtief**, vermoedelijk.
- presumtueus**, aanmatigend, verwaand, trotsch.
- presupponeeren**, onderstellen, als waar aannemen.
- Presuppositie**, onderstelling.

- prêteeren**, leenen, verlenen; zich schikken, medegeven, rekken.
- Pretendēt**, aanspraakmaker, eischer; kroonvorderaar; ook: minnaar, vrijer.
- pretendeeren**, voorgeven, beweren; verlangen, eischen, aanspraak op iets maken; zich aanmatigen.
- Pretētie**, verlangen, vordering, eisch; schuldvordering; aanmatiging, waan; (ook:) voorwendsel.
- Pretēritum**, de verleden tijd (in de taalkunde).
- Pretēxt**, voorwendsel, voorgeven, schijngrond.
- pretexeteeren**, voorgeven, tot voorwendsel nemen.
- preticiūs**, hetzelfde als **preciūs**.
- Prētor**, voornaam staatsbeambte in 't oude Rome; aanvoerder, opperhoofd, stadsrechter.
- Preuve**, bewijs, proef,
- prevalēt**, den voorrang hebbend of verdienend.
- Prevalētie**, overwicht, overhand.
- prevaleeren**, het overwicht of de overhand hebben, meer zijn of gelden; (bij kooplieden:) **zich p.**, zich doen terugbetalen, zijn uitgezet geld terugnemen; zich schade-loos stellen.
- Prevaricātie**, plichtschending, ambtsontrouw.
- prevenānt**, voorkomend, gediensig.
- preveniēeren**, voorkomen, beletten; vooraf berichten, van iets verwittigen.
- Preventie**, het voorkomen, verhoeden; vooroordeel, vooringenomenheid; waarschuwend kennisgeving.
- preventief**, voorkomend, verhinderend; voorloopig (b. v. **preventieve gevangenis**).
- Previsie**, het voorzien van toekomstige gebeurtenissen en daarop gegronde voorzichtigheid.
- Prevót**, aan 't hoofd geplaatst persoon; inz. zooveel als **Proost** en **Provoost** (z. die beide woorden).
- priāpisch**, Priapus betreffend; (fig.) ontuchtig, geil.
- Priāpus**, **Priaap**, tuin- en veldgod, god der vruchtbaarheid en geilheid; (fig.) ontuchtig, geil man; de mannelijke roede.
- Priēel**, belommerd zitvertrekje of luthuisje in tuinen.
- Prijscourant**, prijzenlijst, opgave van de warenprijzen, van den koers der effecten, enz.
- Prima**, de eerste, hoogste klasse, stem of soort; eerste van twee of drie gelijkkluidende en achtereenvolgens afgegeven wissels.
- Primaat**, **Primas**, eerste of voornaamste aartsbisschop van een rijk; hoogste waardigheidsbekleeder.
- Prima donna**, **Prima parte**, eerste tooneelspeelster of zangeres.
- primair**, voornaam, voortreffelijk; oorspronkelijk; **primaire gebergten**, oorspronkelijke of grondgebergten; **primaire scholen**, lagere scholen.
- Primas**, z. **Primaat**.
- Prima vice**, voor de eerste maal; — **vista**, op zicht

(van
weg
prima
Prim
Prim
eers
het
bidu
prim
Prim
Prim
prim
Prim
Prim
prim
Prim
Prim
ver
prim
ee
Pri
Pri
gr
w
pri
Pr
in
Pr
Pr
Pr
r
s
v
Pri
pr
Pri
P
P

(van een wissel); op het eerste gezicht, van het blad weg (iets spelen).

prima-vólta, de eerste maal.

Prima-wissel, z. **Prima** (2de bet.).

Prime, eerste stem, eerste toon van elke klankladder; eerste schermstelling of positie (de houw van boven naar het hoofd); de eerste drukzijde, schoondruk; het eerste biduur in kloosters; (ook:) premie.

primeeren, zich boven anderen verheffen, de eerste zijn.

Primitia, eerstelingen, eerste vruchten.

primitief, oorspronkelijk, aanvankelijk, allereerst.

primo, pro primo, ten eerste. (boorterecht.)

Primogénitus, eerstgeborene. **Primogenituur**, eerstge-

Primo móbile, eerste beweeggrond, hoofddrijfveer.

primordiaal, oorspronkelijk, allereerst.

Primo nómo, eerste tenor-zanger.

Principaal, hoofdpersoon, heer, meester, hoofd; lastgever; hoofdzaak, hoofdpunt.

principaal, voornaam, eerst; **principále crediteur**, eerste of voornaamste schuldeischer.

Principaliteit, oppermacht, overwegende macht.

Principe, aanvang oorsprong, grondoorzaak; grondstof; grondslag, grondbegrip; kennisbron; grondstelling; beweeggrond der handelingen.

prior, eerste, voorgaande, vroegere.

Prior, (vrouwelijk **Priorés**, **Priorin**), eerste, opperste, inz. in een klooster, kloostervoogd; -voogdes. (dingen.)

Prióra, voorafgaande feiten en omstandigheden, vroegere

Prioraat, voorzitterschap; ambt van prior of priorés.

Prioriteit, voorrang, eersteid, ouder-zijn. **Prioriteitsrecht**, recht des voorrangs, naderrecht. **Prioriteitschulden**, zulke, die bij een concours het eerst in aanmerking komen.

Prise, vangst, buit, prijs, inz. een veroverd schip; (ook:)

Priseerder, z. **Priseur**. (snuifje.)

priseeren, schatten, de waarde aanslaan; (ook:) snuiven.

Priseur, **Priseerder**, schatter, waardeerder der geldswaarde van een voorwerp.

Prisma, kantzui, hoekige zuil, Griezijdig geslepen glas.

prismátische kleuren, regenboogskleuren.

Prisón, gevangenis, kerker; hechtenis.

Prisonnier, gevangene.

privaat, niet openbaar, bijzonder, huiselijk, geheim; ambteloos, (vandaar **privaat-audiéntie**, **privaat-leven**,

privaat-persoon, **privaat-les**, enz.).

Privaat, sekreet, bestekamer.

Privátie, berooving, onttrekking; ontbering; verlies; gebrek; afwezigheid eener eigenschap.

privatief, uitsluitend, afzonderlijk, eigen; **privatieve jacht**, eigene, afzonderlijke jacht.

privátim, in 't bijzonder; in 't geheim; als particulier.

privatiseeren, op zich zelve ambteloos leven.

Privé, geheim gemak, sekreet. **Privé-leven**, ambteloos leven. **Uit zijne privé-beurs**, uit zijne eigen beurs (niet uit de kas der compagnie, niet uit de staatskas, enz.); (ik zeg u dit) in mijn **Privé**, voor mij zelve, afgezonderd van mijn betrekking, mijn amt.

priveeren, berooven, onttrekken. (ningsbrief.

Privilégie, voorrecht; vrijheids- of verlofsbrief, vergunprivilegiëeren, bevoorrechten, met eene vrijheid voorzien; verzekeren, beveiligen.

Prix, prijs, waarde; **Prix fixe**, vaste prijs.

pro, (als gr. voorzetsel in samenstellingen:) voor, tot, ten; voorwaarts; te voren, vroeger; liever; (als lat. voorzetsel:) voor, naar, krachtens.

pro áris et fócis, voor haardsteden en altaren.

probaat, beproefd, echt, op de proef goed bevonden.

probabel, waarschijnlijk, vermoedelijk.

Probabiliteit, waarschijnlijkheid, geloofbaarheid.

Probátie, beproefing, proefneming, proef; bewijs.

probátum est, het is beproefd, op de proef goed bevonden. (toetsen (metalen).

probeeren, beproeven, de proef nemen; onderzoeken,

probeersteen, proefsteen, toetssteen.

Probiteit, rechtschapenheid, goede trouw.

Probleem, **Probléma**, optelossen vraagstuk, voorgelegde strijdvraag; twijfelachtige vraag, raadsel.

problemátisch, twijfelachtig; onuitgemaakt, raadselachtig.

procedeeren, te werk gaan, handelen; een rechtsgeding voeren.

Procedúre, handelwijs; rechtsgeding, rechtspleging.

pro cént, (pct. of $\frac{\text{pct.}}{100}$), ten honderd, van 't honderd.

Procés, voortgang, wijze van plaatsgripping (b. v. een chemisch proces); handeling, inz. rechtshandel, rechtsgeding; pleidooi, pleit.

processeeren, een rechtsgeding hebben of voeren.

Procéssie, fecstelijke optocht of omnegang; plechtige bede- of kerkvaart.

Procés-verbaal, van ambtswege gedane schriftelijke nederstelling of uiteenzetting van een voorval.

Proclamátie, openlijke bekendmaking, afkondiging der overheid; het aflezen der geboden van twee verloofden.

proclameeren, uitroepen, verkondigen, openlijk bekend maken.

Procónsol, (bij de oude Romeinen:) gewezen consul als bewindvoerder in een wingewest, stadhouder.

pro contánt, voor of tegen gereede betaling.

Procrastinátie, vertraging, uitstel, verdaging.

procrastineeren, (eigen. tot op morgen verschuiven) uitstellen, vertragen; talmen, dralen.

Procreátie, voortbrenging, voortteling.

procreëeren, telen, kinderen verwekken.

Procrustus, (het bed van). willekeurige vorm, waarin men een voorwerp met geweld besluit of inkleedt.

- Procuradóres**, (in Spanje:) leden der 2de kamer.
- Procuratie**, zaakwaarneming; schriftelijke lastgeving of
- Procurator** = **Procureur**. (volmacht.)
- procureeren**, bezorgen, verschaffen, tot stand brengen.
- Procureur**, zaakvoerder, gevolmachtigd zaakbeheerder; rechtszaakvoerder, pleitbezorger, *avoué*.
- Pro Deo**, om Gods wil, omniét.
- prodigaaal**, verkwistend, doorbrengend.
- Prodigaliteit**, verkwisting, neiging tot doorbrenging.
- prodigeeren**, verkwisten, onnoodig verteren.
- prodigiën**, wonderen, wonderwerken; gedrochten.
- prodigiëus**, wonderbaar, verbazingwekkend.
- Prodotto**, het zuivere bedrag van wissels en waren.
- Productent**, voortbrenger.
- produceeren**, te voorschijn brengen, bijbrengen (b.v. bewijzen, getuigen); voortbrengen, telen, bouwen (b. v. vruchten), leveren, vervaardigen, maken.
- Product**, voortbrengsel van natuur of kunst; vrucht; bedrag, beloop, het door vermenigvuldiging gevonden getal.
- Productie**, voor- of bijbrenging (b. v. van getuigen); voortbrenging, teling; voorts = **product**.
- productief**, voortbrengend; vruchtbaar, veel opbrengend.
- Productiviteit**, voortbrengende, scheppende kracht; vruchtbaarheid. (schenken.)
- pro emérito**, voor uitgediend (verklaren, de ambtsrust
- proëminent**, vooruitstekend, vooruitspringend.
- Proëminèntie**, het vooruitsteken. het in 't oog vallend gedeelte eener zaak.
- pro et contra**, voor en tegen.
- profaan**, oningewijd; onheilig, met de godsdienst spottend; ongeestelijk, wereldlijk; gemeen, onedel; **profane geschiedenis**, algemeene (niet-bijbelsche of kerkelijke) geschiedenis.
- Profaan**, oningewijde, inz. niet vrijmetselaar.
- Profanatie**, ontheiliging, onteering.
- profaneeren**, spreken, woorden voortbrengen, uiten.
- professeeren**, openlijk belijden, in beoefening brengen; betuigen.
- Professeur** = **Proféssor** (z. ald.); (in Frankrijk en België:) ieder, die van eene kunst of kunstvaardigheid als meester zijn beroep of bestaamiddel maakt.
- Professie**, belijdenis, openlijke verklaring; beroep, handwerk.
- Proféssor**, hoogste openbare leeraar aan eene hoogeschool, hoogleeraar; (ook wel:) leermeester.
- profésóraal**, tot hoogleeraarsambt behoorend; (fig.) allerdeftigst; op hoogen beslissenden toon).
- Professoraat**, hoogleeraarsambt.
- proficiat!** wel bekomme het u!
- Profijt**, **Profit**, winst, nut, voordeel, opbrengst.
- Profijtertje**, zuinigje, (bekend voorwerp, dienende om kleine eindjes kaars geheel af te branden).

- Profil**, teekening van een voorwerp van ter zijde, zijdebeeld, halfgezicht, in doorsnede.
- profileeren**, de doorsnede van een gebouw enz. teekenen.
- Profit**, z. **Profijt**.
- profitabel**, voordelig, winstgevend, nuttig.
- profiteeren**, voordeel of winst doen; leeren, vorderen; winstgevend zijn.
- profleueren**, ontspringen. uit iets volgen, voortvloeien.
- pro forma**, voor den schijn, voor de leus, welstaanshalve.
- Profundimetrie**, dieptemeting.
- Profunditeit**, diepte; grondigheid.
- Profusie**, uitgieting; verkwisting; overvloed.
- profuus**, verkwistend, spilziek; wijloopig.
- progenereren**, telen, voortbrengen.
- Progenituur**, nakomelingschap, teelt, kroost; welpen.
- Prognose** (—is), voorkennis, -zegging, -beduiding.
- Prognosticum** of **Prognosticon**, voortteeken, kenteeken.
- Prognostiek**, voorzeggingskunst.
- pro gradu**, ter verkrijging eener academische waardigheid.
- Programma**, (eig. openbare schriftelijke bekendmaking, inz. gedrukte uitnoodiging tot eene plechtigheid) opgave of lijst van hetgeen er (op een feest, concert, enz.) zal plaats hebben en in welke orde van opeenvolging; openlegging van de grondstellingen of den te volgen gedragsregel van een politieke partij, een ministerie, enz.
- progredeeren**, voortgaan, voortstappen.
- Progrèssen**, vorderingen, trapswijze voortgang.
- Progrèssie**, voortgang, vordering; getallenreeks, die naar dezelfde wet voortloopt. (men.)
- progressief**, voortgaand, toenemend, trapsgewijs opklim-
- Progressionist**, **Progressist**, voorstander van den voortgang. (sium.)
- Progyrnasium**, voorbereidende school tot het gymna-
- prohibeeren**, verhinderen, beletten; verbieden.
- Prohibitie**, gering, ontzegging, verbod; **Prohibitie-systeem**, in- en uitvoer-beperving; handelsstremming.
- prohibitief**, terug- of afhoudend, verbiedend.
- pro hópite**, als gast.
- Próject**, ontwerp, plan, oogmerk, bedoeling.
- projecteeren**, ontwerpen, plannen of ontwerpen maken, van plan of voornemens zijn.
- Projectie**, worp; het werpen; schets, teekening van de schijnbare ligging en gedaante van een voorwerp, inz. het ontwerp van landkaarten.
- Projectiel**, werptuig der artillerie. (deelen.)
- Prolapsus**, uitzakking of doorzakking van weke lichaams-
- Proletariaat**, de stand der armen; de gezamenlijke armen.
- Proletariër**, (in 't oude Rome!) arme burgers, die den Staat niet met geld, maar enkel met hun proles, hunne kinderen en nakomelingen konden dienen; (vandaar:) geheel onbemiddelde menschen der laagste volksklasse, die van de hand in den tand leven.

pro libi
 prolifiel
 Prólogo
 prolong
 Prolon
 Prolon
 of ter
 Proloc
 pro m
 Prom
 Prom
 prome
 Prom
 een
 tie-n
 houd
 naam
 Prom
 hou
 pro
 prom
 Prom
 prom
 Prom
 Pro
 rin
 Pro
 (o
 Pro
 pro
 gr
 w
 Pr
 e
 pr
 P
 P
 pr
 p
 P
 P
 P

- pro libito**, naar welgevallen. (baarmakend.)
proliefiek, vruchtbaar, ter voortteling geschikt; vrucht-
Prologus, Proloog, voorafspraak; insliding.
prolongabel, verlengbaar, tot uitstel geschikt.
Prolongatie, verlenging, uitstel, later gestelde termijn.
prolongeeren, verlengen, uitstel geven, een lateren tijd
of termijn bepalen.
Proloog, z. **Prologus**.
pro memoria, ter herinnering.
Promemória, gedenkschrift.
Promenade, wandeling; (ook: wandelweg, wandelplaats).
promeneeren, (eig. voortleiden, rondvoeren); wandelen.
Promesse, belofte; schuldbekentenis met belofte om op
een bepaalden tijd te betalen; ook dragen de door ac-
tie-maatschappijen uitgegeven papieren, door welke hun
houder een zeker actie-aandeel wordt verzekerd, den
naam van **Promessen**.
Prométhens, verstandig, bekwaam kunstenaar, inz. beeld-
houwer, boetseerder.
pro mille (verkort **p. m.**), voor het of per duizend.
promiscue, ondereen, door elkander, verward.
Promissie, belofte, toezegging.
promitteeren, beloven, toezeggen.
Promittent, belover, toezegger.
Promotie, bevordering, standverhooging, inz. bevoor-
ding tot een gelerde of academische waardigheid.
Promótor, bevorderaar, inz. tot een academischen graad;
(ook:) aansteker, roervink, belhamel.
Promótus, bevorderde.
promoveeren, bevorderen, verhoogen; een academischen
graad verwerven; iemand **p.**, hem eene academische
waardigheid toekennen.
Promovendus, die verhoogd bevorderd zal worden, of
een academischen graad verwerven zal. (reed, baar.)
prompt, vaardig, onverwijld, spoelig, vlug; stipt; ge-
Promptitude, gezwindheid, vaardigheid; stiptheid.
Promulgatie, openbare bekendmaking; verbreiding.
promulgeeren, kond doen, afkondigen; verbreiden.
proneeren, overmatig loven, ophemelen, de lofbazuin ste-
ken; veel gezwets maken.
Proueur, bovenmatig lofredenaar; lastig zwetser.
Pronómen, voornaamwoord.
prononceeren, **Pronociatie**, z. **pronunc**—.
pro nunc, voor het tegenwoordige, voorloopig.
Pronunciatie, uitspraak, wijze van uitspreken; (ook:)
openbare bekendmaking.
pronunceeren, uitspreken, sprekend uiten; uitspraak
doen, beslissen; sterk doen uitkomen; **gepronuncer-**
de trekken, duidelijk sprekende, sterk uitkomende ge-
jaatstrekken.
Proosdij, ambt, woning, district van een proost.
Proost, opperste, oppergeestelijke, kloosterhoofd.

Propædeutiek, voorbereidende kundigheden, voorbereidingswetenschap.

propædeutisch, voorbereidend; **p. examen**, onderzoek naar de kundigheden, die als voorbereiding tot dezen of genen tak van geleerdheid beschouwd worden.

Propaganda, door den paus in 1622 verordende raad van geloofsverbreiding, bekeeringsgenootschap (*congregatio de propaganda fide*); (ook :) elk genootschap ter uitbreiding van kerkelijke of politieke leerstellingen.

Propagandisme, verbreidings- of bekeeringsijver.

Propagandisten, aanhangers eener propaganda.

Propagatie, voortplanting, uitbreiding, verspreiding.

propageeren, nitbreiden, voortplanten, verspreiden.

pro patria, voor het vaderland.

Propatria of **Pro-patria-papier**, soort van schrijfpapier, met de woorden *propatria* als watermerk.

Propensie, **Propensiteit**, neiging, geneigdheid, zucht.

proper, **propre**, net, zindelijk, lief en net.

Properheid, netheid, zindelijkheid, sierlijkheid.

Propheet, voorzeger, voorspeller; godsdienstleernar, godsgezant bij het oude joodsche volk.

propheteeren, voorspellen, voorzeggen.

Prophetes, zieneres, voorzegster; waarzegster.

Prophetic, voorspelling, voorzegging, openbaring.

prophétisch, voorspellend, vol voorgevoel.

Prophylacticum, voorbehoed-, afweringsmiddel

prophylactisch, verhoedend, voorkomend, afwendend.

proponeeren, voorstellen, voor slaan, opwerpen.

Proponent, voorsteller; tot het predikambt onderzocht en bevoegd verklaard, maar nog niet geplaatst persoon; protestantsch candidaat.

Propoost, z. **Propos**.

Proportie, evenredigheid, overeenstemming; gelijkheid van twee verhoudingen of redens.

proportioneel, in verhouding, gelijkmatig, evenredig.

proportioneeren, in verhouding stellen, evenredig maken, naar zekere verhouding inrichten.

Propos, **Propoost**, rede, woordvoering, uitdrukking; voorslag, aanbod; voornemen, oogmerk, besluit; — **à propos**, juist van pas; eer ik 't vergeet.

Propositie, voorstel, voorslag, aanbod; hoofdstelling.

propre, z. **proper**, **Propreiteit**, z. **Properheid**.

propria auctoritate, op eigen gezag, eigendunkelijk.

propria manu, met eigen hand, eigenhuldig.

Propriëtair, eigenaar, bezitter; land- of grondeigenaar.

Propriëiteit, eigendom; eigendomsrecht.

pro primo, vooreerst, ten eerste.

Propugnatie, voorvechting, bescherming; voorspraak.

Propyl'aeën, voorzaal, voorhof, prachtingang van een groot

prò quòta, naar evenredigheid. (gebouw.)

pro rata, naar verhouding, elk naar zijn aandeel.

Proréctor, plaatsvervangend rector.

Prorogátie, verdaging, verlenging (b. v. van een termijn).
prorogátief, verschuivend, verlengend, vertragend.

prorogeerén, verschuiven, uitstellen (b. v. een wissel).
pro saldo, z. **pro saldo**.

proscribereén, verbannen, vogelvrij verklaren; van een genootschap uitsluiten.

Proscriptie, verbanning, vogelvrijverklaring; verwerping.

pro secúndo, ten tweede, ten andere.

Proscútie, voortzetting; gerechtelijke vervolging.

Proseliet, nieuwbekeerde; geloofsoverlooper (inz. uit onzuivere beginselen).

Proselietenmaker, geloofswerver. (geloofswerverij).

Proselitisme, **Proselietenmakerij**, bekeeringszucht, **prosit!** het doe u nut of voordeel! wel bekomme het u! uwe gezondheid!

Prosodie, lettergreepmaat, regelmatige uitspraak der woorden; leer der tijd- of toonmeting.

Prosodiek, leer der lettergreepmeting en toonzetting.

Prosopalgie, aangezichtspijn.

Prospéct, aanblik, aanzien, uitzicht; vergezicht, verschiet; teekening, schets van het uitwendig voorkomen.

Prospéctus, voorloopige aankondiging van een werk, inz. van een boekwerk, dat bij intekening wordt uitgegeven en waarin men eene opgave doet van het onderwerp, dat het behandelt, van het formaat, het getal deelen, den prijs, enz.

prosperereén, gedijen, gelukkig zijn, bloeien, in bloeiende of gelukkige omstandigheden verkeeren.

Prosperiteit, welstand, bloei, voorspoed. (voetval).

Prosternátie, **Prostrátie**, nederwerping, kniebuiging; **prosternerén** (zich), een voetval doen, nederknielen.

prostitueeren, openlijk aan schande prijs geven, ootteren, schandvlekken; **zich p.**, zich geheel aan ontucht overgeven, veil voor ieder zijn; **eenegeprostitueerde**, een veil vrouwspersoon. (tucht).

Prostitútie, schending, onteering; ontuchtig leven, on-
Prostrátie, z. **Prosternatie**.

Protéctie, bescherming, hoede; begunstiging.

Protectionisme, stelsel van handelsbescherming; stelselmatige tegenstand van den geheel vrijen handel. **Protectionisten**, aanhangers van dat stelsel, dien tegenstand.

Protector, beschermer, beschutter, patroon; rijksbeschermer.

Protectoraat, waardigheid en ambt van protector.

Protégé, beschermeling, gunsteling.

protegreeren, beschermen, begunstigen, onder zijne hoede of bescherming nemen. (digheid).

pro tempóre, voor het tegenwoordige; naar tijdsomstan-

Protést, tegenspraak, verzet; de niet aanneming van een wissel, door een openbaren notaris in een wettelijke acte bevestigd.

Protestánten, aanvankelijk alleen de benaming der Lu-

therschen, sinds zij op den rijksdag te Spiers, in 1529 tegen de besluiten der R. K. protesteerden; later, sedert den Munsterschen vrede. in 1648, ook aan de Ge-reformeerden en andere niet R. K. Christenen toegekend.

Protestantisme, leer en geloof der Protestanten.

Protestatie, openlijke of plechtige verzekering; voorbehoud, vrijwaring zijner rechten door wettelijk verzet; afwijzing, wettelijke verwerping van een wissel.

protesteeren, betuigen, plechtig verklaren; het protest van een wissel doen opmaken; zich tegen iets verklaren, er in rechten tegen opkomen.

Prôteus, zeegod, die zich in velerlei gedaanten kon veranderen; (vandaar:) een onbestendig, wispelturig mensch.

Protocol, gerechtelijke verhandeling, schriftelijke verklaring of uitspraak van ondervraagde personen in burgerlijke aangelegenheden; bericht van het voorgevallene of verhandelde; boek der notariële acten; register der be-raadslagingen en handelingen van de gevolmachtigde gezanten en ministers op een rijksdag, een congres, enz.; rechterlijk verhoorschift.

protocolleeren, ten **protocól brengen**, gerechtelijk op-teekenen, openbare handelingen terstond opschrijven; een verhoorschift opmaken.

Protographie, eerste teekening, planteekening; eerste geschrift, eerste ontwerp of schets.

Prototy'pe, eerste voorbeeld, oorspronkelijk model; eerste afdruk of vorm van ets- of snijwerk.

Protractie, vertraging, verlenging, uitstel.

protraheeren, voorwaarts trekken; op de lange baan schuiven, vertragen, uitstellen.

Protutor, toezienende voogd.

prouveeren, bewijzen, aantoonen, doen blijken.

Próve = Prebende.

Provençalen, ridderlijke dichters der 12de en 13de eeuw, in Z. Frankrijk of Proveuce in Spanje. (dialect.

Provençaalsch, eigen taal van Zuid-Frankrijk, nu een

Provenier, iemand, die eene prove bezit, die in een proveniershuis gevoed en verpleegd wordt.

proveniëeren, opbrengen, opleveren, afwerpen.

Proveniershuis, gesticht, waar dezulken leven, die eene prove of prebende genieten.

Proveau, opbrengst, voordeel, winst; bedrag. (spreuk.

Provérbé, **Provérbium**, spreekwoord, gedenk- of zede-

Proverbiaal, **proverbialiter**, spreekwoordelijk.

proverbialiseeren, tot een spreekwoord maken.

proverbieus, rijk in spreekwoorden.

Provérbium, z. **Proverbe**.

Proviand, mondvoorraad, teerkost, levensmiddelen.

proviandeeren, van spijzen of leeftocht voorzien.

Providentie, voorzienigheid; voorzorg.

providentiël, vooruitziend; door de Voorzienigheid be-schikt.

- provinciaal**, gewestelijk; **provinciale Staten**, de vertegenwoordigers van een gewest.
- Provinciaal**, titel eens oppertoezienaers van kloosters in een kerkelijk district.
- Provincialisme**, gewestelijk woord, landschappelijk taalgebruik; de gewestelijke geest of zin.
- Provincie**, wingewest; gewest, landschap, landsafdeeling.
- Provisie**, voorraad, mondvoorraad; aanstelling; vergoeding voor gedane moeite, bezorgingsloon van makelaars, commissionairs, expéditeurs, enz.
- provisieel**, voorbehoedend; bij voorraad, voorloopig, tot op nader order, voorschands.
- Provisor**, opziener, bezorger; bevoegde waarnemer, inz van eene apotheek, van een fonds, enz.
- Provisoraat**, het ambt van een provisor.
- Provocatie**, uitdaging, terging; beroep op een hooger gerechtshof (appel).
- provoceeren**, uitdagen, opeischen; aanleiding tot iets geven; gerechtelijke uitspraak op iets verlangen.
- Provoost** zooveel als **Prevôt** en **Proost**; ook titel van officieren, belast met de zorg, de handhaving der orde, het bestuur van iets, opziener, overste, voorstander; ook het strafverblijf der soldaten. (schap.)
- Proximiteit**, nabijheid, nabuurschap; nauwe verwant-**proximo**, in de eerstvolgende maand.
- Proza**, ongebonden, niet dichterlijken stijl, taal van 't gewone leven.
- prozaïsch**, niet dichterlijk, in de taal des gewonen levens; (ook:) alledaagsch, plat.
- Prozaisme**, eigenaardigheid van den ongebonden stijl; (ook:) alledaagschheid (b. v. der uitdrukking); eentonigheid (b. v. van het leven).
- Prozaïst**, schrijver in ongebonden, niet dichterlijken stijl.
- prúde**, schijnzedig, nuffig, preutsch.
- Prúde**, preutsche, stuursche schoone, nuf; schijnzedege.
- Prudentie**, (fr.) **Prudence**, voorzichtigheid.
- Pruderie**, schijnzedegeheid, ingetogenheid voor het oog der wereld, preutschheid, nuffigheid.
- Prud'homme**, rechtschapen man, man van eer; zaakkundige; (ook inz.) scheidsman tot minnelijke schikking van geschillen tusschen fabrikanten en werklieden, enz. in de Fransche fabrieken.
- Psalm**, plechtige zang tot Gods eer, inz. een der 150 geestelijke gezangen in den Bijbel.
- Psalmist**, psalmdichter; psalmzanger. (halen.)
- psalmodiëeren**, psalmzingen; eentonig opdreunen, uit-**pseudo**, valsch, onecht, misleidend, bedrieglijk. **p-liberalisme**, valsche, valsche vrijheidszin.
- Pseudograaf**, schriftvervalscher.
- Pseudographie**, schriftvervalsching.
- Pseudoloog**, leugenaar.
- pseudoniem**, **pseudony'misch**, valschnamig, met ver-

- dichten naam. **Pseudoniem**, gefingeerde of verdichte naam. (naam.)
- Pseudonymiteit**, het verborgen-zijn onder een valschen **Pseudonymus**, iemand, inz. een schrijver, die zich een verdichten naam geeft.
- Pittacisme**, papegaaiensnap, vaardigheid in 't gebruik van woorden, die men zelf niet verstaat.
- Psy'che**, de ziel; (ook:) een vlinder, als zinnebeeld van het leven en van de onsterfelijkheid der ziel; (ook:) een groote, tusschen twee standers draaiende toiletspiegel.
- psy'chisch**, de geest, de ziel betreffend. (geest.)
- Psychologie**, zieleleer, zielkunde, leer van 's menschen **psychologisch**, zielkundig. **Psycholoog**, zielkundige.
- Ptisane**, z. **Tisane**.
- Puberteit**, manbaarheid, huwbaarheid, geslachtsrijpheid.
- Pubescéntie**, ontkieming van het haar aan baard en teeldeelen, manbaarwording.
- Publicatie**, bekendmaking, openbare afkondiging; uitgave, verschijning van een boek, een dagblad, enz.
- publiceeren**, afkondigen; verspreiden; uitgeven, in 't licht geven (b. v. boeken, tijdschriften, dagbladen, enz.).
- Publicist**, staatsrechtkenner; schrijver over of leeraar in het staatsrecht; (volgens de nieuwere toepassing van het woord:) ieder schrijver over politieke vragen van den dag, redacteur van politieke nieuwsbladen.
- publicistisch**, staatsrechtelijk. (kendheid.)
- Publiciteit**, openbaarheid; ruchtbaarheid, algemeene **Publiek**, het gezamenlijke volk, de groote menigte, inz. leeswereld, schouwburgwereld; de menschen.
- publiek**, openlijk, openbaar, voor aller oog; algemeen bekend, wereldkundig.
- Pucelage**, maagdom, maagdelijke staat.
- Pucelle**, maagd.
- Pud**, russisch gewicht van 40 pond, gelijk 16 kilo'.
- Pudding**, engelsche spijs, waarvan broodkruim of meel, rundermerg, krenten, enz. de hoofbestanddeelen zijn.
- Pudeur**, **Pudiciteit**, schaamachtigheid, eerbaarheid, **pudiek**, schaamachtig, eerbaar, kuisch. (kuischheid.)
- puëriël**, kinderachtig, jongensachtig.
- Pueriliteit**, kinderachtig gedrag.
- Puerperale koorts**, kraamvrouwenkoorts.
- Puff**, pochende, kwakzalverachtige aanprijzing, loftuiting, enz.; eene op leugenachtige overdrijving berustende grap.
- Pugilisme**, vuistkamp, worstelstrijd.
- Pugilist**, vuistvechter, kampvechter, worstelaar, bokser.
- puissant**, machtig, vermogend; **puissant rijk**, schatrijk.
- Pulchinélla**, hansworst-potsenmaker. (schiéten.)
- pulluleeren**, sterk vermenigvuldigen, welig groeien of **pulmonaal**, de longen betreffend of daartoe behoorend.
- Pulmonie**, longzucht, longtering, longontsteking.
- Pulsatie**, het slaan, kloppen, inz. van het hart, de polsslag.
- Pólver**, poeder, stof; (ook:) buskruit.

Pulverisatie, verandering eener stof in poeder, poeder-making.

pulveriseceren, tot poeder maken, fijn wrijven.

Punch, Pons, bekende drank, waarvan arak of rum, suiker, citroensap en water de hoofdbestanddeelen zijn; ook is **Punch** de hansworst in het Engelsch poppospel, en tevens de naam van een allerwegen gezocht boertig en hekelend Eng. tijdschrift.

Punch-bowl, ponskom, ponsschaal.

Punct, Punctum, stip, punt sluitteeken; bepaald deel, afdeeling van een geschrift; onderwerp der rede.

Punctatie, eerste ontwerp van een verdrag.

puncteeren, punteeren, bestippen; de voorloopige voorwaarden van eene overeenkomst opteekenen.

Puncteerkunst, Punteerkunst, waarzeggingskunst uit stippen of punten.

Punctie = Punctuur.

Punctualiteit, stiptheid, nauwkeurigheid, gestrengheid in het handhaven der orde.

Punctuatie, punt- of teekenzetting; zinscheiding door het plaatsen der zin- en scheiteekens

punctueel, stipt, zeer nauwkeurig.

Punctuur, steek; chirurgische opening van een lijdend deel door middel van een steek of prik. **Puncturen**, twee stalen stiftjes aan het timpaan der drukpers; ook de daardoor ontstane gaatjes in het gedrukte vel; **punctuurgaten**, genaamd.

pungent, stekend, scherp, bijtend.

Punisch, Karthaagsch, de Karthagiers betreffend; (fig.) valsch, trouweloos, woordbreukig.

Punt-, punteeren, enz., z. **Punct—**.

Pupil, voedsterling, pleegzoon; oogappel.

Pureiteit, zuiverheid, reinheid, helderheid.

Purgans, Purgatie, buikzuiverend middel, ook **Purgatief** of **Purgeermiddel** geheeten; **Purgatie**, (ook :) rechtvaardiging of zuivering voor de rechtbank.

Purgatorium, vagevuur.

purgeeren, reinigen, inz. het lichaam of den buik, afvoeren; (ook :) zich rechtvaardigen, van schuld zuiveren.

Purificatie, reiniging, zuivering. (teren.)

purificeren, purifiëren, reinigen, schoonmaken, louten.

Purim, Purimfeest, (eig. feest der loten); Joodsch feest ter gedachtenis van den hun door Haman toegedachten ondergang en hunne verlossing door Esther, Hamansfeest.

Purisme, Puristerij, overdreven ijver voor taalzuivering, taalzifterij.

Purist, taalzuivering; taal- of woordenvitter.

Puristerij, z. **Purisme**.

Puriteinen, = **Presbyterianen**.

purulent, etterend. **Purulentie**, ettering.

pusillaniem, kleinmoedig, versaagd, laf.

Pusillanimitieit, kleinmoedigheid, versaagdheid.

- pustuleus**, puistig, puisterig, vol uitslag.
putatief, vermeend, ondersteeld, ingebeeld.
Putrefactie, verrotting, ontbinding.
putreficeeren, tot verrotting brengen, ontbinden, doen vergaan. (ven:
putresceeren, tot verrotting overgaan, verrotten, beder-
Putsch, in Zwitserland eig. een stoot met den kop of de horens; (in den nieuweren tijd:) een samenloop, oloop van volk; (in de jongste beteekenis:) een samenrotten van veel menschen tot een bepaald doel, tot een politiek standje. (enkel, louter.
puur, rein, zuiver, onvervalscht; onvoorwaardelijk; bloot,
Pygmeeën, dwergen, zeer kleine, nietige menschen.
pygmeeisch, dwergachtig; nietig, onbeduidend.
Pyiades, getrouw, zich offerend vriend.
pyramidaal, spitszuilig; als eene pyramide.
Pyramide, Egyptische spitszuil, zonnezuil, grafnaald,
Pyretica, koortsverdrivende middelen (tijdnaald.
Pyrolâter, vuuraanbidder.
Pyrolâtrie, vuuraanbidding, vuurvereering.
Pyrologie, leer van het vuur.
Pyromantie, voorspelling uit het vuur, uit het offervuur.
Pyrométer, **Pyroscop**, vuurmeter, werktuig tot meting van de uitzetting der vaste lichamen door het vuur.
Pyroscaaf, stoomschip.
Pyrotéchnicus, vuurwerkmaker.
Pyrotechniek, vuurwerkerskunst.
pyrrhónisch, twijfelzuchtig.
Pyrrhonisme, twijfelzucht.
Pythagórische tafel, tafel van vermenigvuldiging; **P. stelling**, de bekende waarheid, dat het vierkant op de schuinsche zijde eens rechthoekigen driehoeks gelijk is aan de som der beide vierkanten op de rechthoekszijden.
Py'thia, de priesteres van Apollo; waarzegster, prophetes.
py'thisch, ook **Délphisch**, Apollo betreffend, hem geheiligd.
Py'thon, fabelachtige vreeselijke slang of geduchte draak.
Pythonisse, prophetes, waarzegster.
Pyurie, het etterwateren.
Pyxis, (eig. buksboomhouten doos) hestiekastje.

Q.

Q. B. F. F. Q. S. = **quod bonum, felix faustumque sit**, 't welk goed, gelukkig en gezegend zij, of: God geve over dit werk, deze verrichting zijn zegen!

- Q. E. D.** = *quod erat demonstrandum* (z. ald.).
- q. l.** — *quantum libet*, z. op *quantum*.
- q. p. of q. pl.** = *quantum placet*, (z. ald.).
- q. q.** = *qualitate qua* (z. ald.).
- q. s.** = *quantum satis* of *quantum sufficit* (z. ald.).
- qua.** als, in hoedanigheid van (b. v. *qua dokter*, als dokter, in mijn hoedanigheid van geneesheer (en niet *quadraat*, vierkant. [als particulier].
- Quadraat**, gelijkzijdige rechthoek, vierkant; het product van een met zich zelf vermenigvuldigd getal.
- Quadragesima**, zesde zondag vóór Paschen.
- quadrangulair**, vierhoekig, vierkant.
- quadrangleeren**, vierkant of vierhoekig maken.
- Quadrant**, mathematisch en astronomisch werktuig, vierde deel van den cirkel, graadboog, hoek- of hoogtemeter.
- quadrateren** = **quadreeren**.
- quadrátus hómo**, kort, gezet mensch, vierkante vent.
- Quadratuur des cirkels**, verandering van het cirkelvlak in een vierkant van gelijke grootte; iets onuitvoerbaars.
- quadreeren**, vierkant maken, den inhoud van een vlak berekenen; wel samenpassen, overeenkomen.
- Quadrille**, dans met 4 personen; soort omberspel met 4 in plaats van 3 personen.
- Quadrilleeren**, het quadrille-spel spelen.
- Quadrillioen**, millioen tot de vierde macht verheven.
- quadrinomisch**, met 0 leden of geleidingen.
- Quadrumanen**, vierhandige dieren, apen.
- Quadrupeden**, viervoetige dieren.
- quadrúpel**, viervoudig; **quadrúple alliantie**, verbond van vier mogendheden.
- quadrupleeren**, verviervoudigen.
- Quadruplicatie**, verviervoudiging. (men wijs.
- quae nócent dócent**, door schade (en schande) wordt **quáeritur**, men vraagt, er wordt gevraagd, de vraag is.
- Quaestie**, vraag, twistvraag, strijdpunt; twist, geschil; (ook :) foltering; pijnbank; **dat lijdt geen quaestie**, dat spreekt van zelf, behoeft geene navraag, geen onderzoek.
- quaastioneeren**, ondervragen, uitvragen; pijnigen.
- Qualificatie**, toekenning eener eigenschap; betiteling; deugdelijkheid, geschiktmaking tot iets; verzwareing eener misdaad, eener straf door bijzondere en verergerende omstandigheden.
- qualificatief**, nader bepalend, beschrijvend.
- qualificeeren**, eigenschappen toekennen; benoemen, betitelen; bevoegd, gerechtigd, geschikt (tot iets) maken; **zich q.**, zich ergens toe bekwamen, geschikt en bevoegd maken.
- qualitáte qua** (afg. q. q.), op eens anders last in eens anders naam, als lasthebbende, als gemachtigde.
- Qualiteit**, gesteldheid, deugdelijkheid; waardigheid; hoedanigheid; titel, stand, rang.

- quáliter táliter**, hoe 't ook zij, het zij zoo 't wil.
qua mandatarius, als lasthebber. (hoe.
quand-même, hoe 't ook ga, tot elken prijs, om 't even
quandóque bonus dormitat Homérus, soms dommelt
 de goede Homerus, de beste schrijver begaat nu en dan
 eene fout.
quant à moi, wat mij betreft. **Zija quant à moi** (of
quant à soi) bewaren, zich niet blootgeven, op zijne
 hoede zijn; (ook:) eene stijf deftige houding blijven in
 acht nemen.
quantitatief, volgens de menigte of grootte.
Quantiteit, hoeveelheid, menigte; gewicht, maat; tijd-
 duur der lettergrepen.
Quantum, grootheid, veelheid, menigte; maat; bedrag,
 aandeel, som; **quántu libet** of **quántum placet**,
 zooveel als belieft, hoeveelheid naar welgevallen; **quán-
 tum satis** of **quántum sufficit**, zooveel als genoeg is.
Quarantaine, de leg- of proeftijd (vroeger 40 dagen) van
 schepen, reizigers of waren, die uit vreemde, van pest
 verdachte plaatsen komen; (ook:) de inrichting, waar
 deze proeftijd moet gehouden worden.
Quarré, z. **Carré**.
Quartatie. **Quarteering**, de scheiding van goud en zil-
 ver, als de verhouding der beide metalen is van 1 tot 3.
Quarterón, **Quarteróne**, vrucht der vermenging van 't
 Europeesche menschenras met de **Terocerónen**, d. i. met
 dezulken, die uit Europeanen en Mulatten zijn voortge-
 sproten.
Quartét, muziekstuk voor 4 stemmen of instrumenten.
quárto, ten vierde.
quási, als ware het, gelijk, ongeveer, schijnbaar, evenals
 (b. v. **quasi-doctor**, schijngeneesheer, kwakzalver;
quasi-contract, schijncontract, contract voor de leus.
qua talis, als zoodanig.
Quatemper, z. **Quatertemper**.
Quatérne, vier bezette en te gelijk uitkomende nummers
 in de getallen-loterij of het lotto-spel.
Quatertémpér, naam van vier strenge boete- en vasten-
 dagen der R. K., op den eersten Woensdag, Vrijdag en
 Zaterdag van ieder vierendeel jaars. (regels.
Quatrain, strophe of klein gedicht van 4 verzen of dicht-
Quatre-mains, (it.) **Quattro-máni**, klavierstuk voor 4
 handen gezet.
Quátuor = **Quartét**.
Queen, koningin.
Queens-bench, oppergerechtshof te Londen (onder de re-
 geering eener koningin).
Quercitrón, gele kleurstof van den gemalen bast des
 N. Amerikaanschen ververseik.
Querél, klacht, bezwaar; twist, strijd, ruzie.
Querelaat, **Querulaat**, hij, tegen wien eene aanklacht
 bij de rechtbank wordt ingediend, verweerder.

Querelánt, Querulant, wie eene klacht bij het gerecht indient, klager, eischer.

querelleeren, twisten, harrewarren.

queruleeren, gaarne bij den rechter klagen, zonder rechtmatige oorzaak rechtsgeschil zoeken.

Questie, z. **Quaestie**.

Queue, staart; paardestaart; biljartstok; laatste afdeeling of soldatentroep; de laatste voorwaartsbewegende menschenmenigte bij optochten, processïën, lijkstatiën, aan 't kantoor der spoorweg-stations, enz. **Faire-queue**, op een lange rij achter elkander staan (om toegang te krijgen, b. v. tot een kantoor voor plaatsbriefjes aan een spoorwegstation).

Quihus zot, gek.

Quidam, zeker iemand; ook zooveel als **Quihus**.

Quidproquó, Quiproquó, misverstand, vergissing, verwisseling, het eene voor 't andere.

Quiëscéntie, rust, toestand des rustens.

Quiëtisme, volkomen berusting des gemoeds in God, gemoedsrust; stille godsdienstweperij.

Quiëtisten, rustvrienden, zekere godsdienstsecte.

Quillage, kielgeld of tol van schepen, die voor de eerste maal eene Fransche haven binnenloopen.

Quincaillerie, ijzerkramerij; kleine waren uit ijzer, staal, koper, enz.

Quine, z. **Quintérne**.

Quinine, z. **kina**; het wesenlijke bestanddeel der kina.

Quinquénium, tijdruimte van 5 jaren.

Quinquét, lamp met dubbelen luchtstroom door den natuurk. Argant (1800) uitgevonden (zoo geheeten naar **Quinquet**, den fabrikant).

Quinquina, Amerikaansche naam van de kina.

Quintaal, centenaar.

Quinte, 5de toon van den grondtoon; hoogste vioolsnaar, E-snaar; 5de stootmanier in 't schermen; vijfde of vijftiende (5 op elkander volgende kanten derzelfde soort in 't piketten). **Quinten**, streken, knepen.

Quintérne of **Quinte**, 5 bezette en uitgekomen nummers in de getallenloterij of het lotto-spel. (pit van iets.)

Quintesséns, het fijnste, beste, krachtigste, de ziel, de **Quintét**, vijfspel, vijftonig, muziekstuk.

quintupleeren, quintuplicceeren, verviëfvoudigen.

Quipos, Quippos, knoopschrift der oude Peruanen.

Quiproquó, z. Quidproquo.

qui tacet consentit, die zwijgt stemt toe, stemt in.

Quitántie, kwijtbrief, bewijs van voldoening der schuld.

quitte, vrij, kamp op, even, vereffend; **quitté ou double**, kamp-op of dubbel; (fig.) alles op 't spel zetten, alles wagen.

quittceeren, als voldaan onderteekenen; (ook:) verlaten; laten varen, van afzien.

qui vive ? wie daar ? verda ? op zijn quivive zijn,

zeer oplettend zijn op al wat er voorvalt, scherp gadeslaan, oppassen.

quod érat demonstrándum, wat te bewijzen was.

Quódlíbet, wat men belieft, mengelmoes, allerlei; boerenbedrieger; laffe woordspeling, platte dubbelzinnig-

Quómodo, handelwijze, manier van uitvoering. (heid.

Quóta, Quótum, het evenredig aandeel, het door ieder naar verhouding bij te dragen of te betalen gedeelte.

Quotátie. z. Quotisátie.

quot cápita tot sênsus, zooveel hoofden, zooveel zinnen.

quoteeren, naar evenredigheid verdeelen; opteekenen; met volgnummers voorzien, nommeren.

Quotient, uitkomst, het door deeling verkregen getal.

Quotisátie, Quotátie, aandeelsberekening.

quotiseeren, naar verhouding verdeelen; *z. cotiseeren.*

Quotiteit, aandeelsverhouding.

R.

R_c., op recepten = **recipe**, neem. (vrede.

R. I. P. = **requiescat in pace**, hij (of zij) ruste in

R. K., r. k. = Roomsch-Katholieken, Roomsch-Katholiek.

Raadpensionaris, z. Pensionaris.

raar, zeldzaam, kostbaar, vreemd.

rabaisseeren, verlagen; in prijs verminderen, afslaan.

Rabaissemént, verlaging; prijsvermindering.

Rabat, korting van den bepaalden prijs; omgeslagen zoom, overslag, op- of omslag; bef of kraag voor geestelijken of rechters; (ook:) smal tuin- of bloembed.

rabatteeren, korten, afkorten, aftrekken.

Rabbi, Rabbijn, joodsch leeraar, wetverklaarder.

Rabbínisme, Joodsche schrift- of godsdienstleer, stelsel der rabbijnasche schriftgeleerdheid.

Rabulist, rechtsverdraaiër, rechtsverknoeier, advocaat van kwade zaken.

Racaille, janhagel, gespuis, gepeupel, klompenregement.

raccommodeeren, verbeteren, opknappen, verhelpen.

raccordeeren, opnieuw stemmen (speeltuigen); verzoenen, hereenigen; het weer eens worden; (bok:) schilderijen opknappen.

Raccrocé, gelukstoot, fortuinlijke stoot of worp.

Race, (fr.) stam, geslacht, soort, slag, ras, (eng.) wedren.

racheteeren, terugkopen, los- of vrijkopen.

Rachítis. Rachítisme, Engelsche ziekte.

Racquit, wederwinst, het teruggewonnene.

racquitteeren, het verlorene terugwinnen, zijne schade herstellen.

radeeren, uitschaven, wegkrabben; etsen.

Radeermes, schrap- of krabmes.

Radiatie, uitstraling, straalwerping; (ook:) het doorstrijken van een post in eene rekening.

radicaal, ingeworteld, diep, aangeboren; van den wortel af, uit den grond op (b. v. heelen of verbeteren).

radicaal bederf, grondbederf, grondkwaal; **radicale kuur**, grondige of volkomen genezing; **radicaal teeken**, wortelteeken (✓).

Radicaal, verzuurbare basis der zuren, grond-, wortelstof; ook: het hoofdvereischte, de grondeigenschap, bevoegdheidstitel.

Radicalen, in Engeland **Radical-reformers**, aanhangers eener democratische partij, die eene algeheele omwenteling van de constitutie en de wetten beoogt en de staatsregeling in den grond poogt te hervormen.

Radicalisme, de grondstellingen en het streven van de partij der radicalen.

radiëus, schitterend, glansrijk; (fig.) gezond en vroolijk.

Radiometer, graadboog (om de poolshoogte te meten).

Radius, straal, halve middellijn eens cirkels.

Radix, wortel, wortelgetal; stam- of wortelwoord.

radoteeren, suffen, zonder samenhang spreken.

radoucceren, **radoucisseeren**, verzachten; stillen, doen bedaren, bevredigen, sussen.

Radsja, **Raja**, **Rajag**, inlandsch vorst der Hindoes.

Radsjapoeten, troepen ner Indische radsjas.

Raffinade, gezuiverde, geraffineerde suiker.

Raffinage, loutering, zuivering.

Raffinement, sluwheid, spitsvondigheid; muggenzifterij.

raffineeren, verfijnen, louteren, zuiveren; **op iets r.**, iets zoeken vit te denken, uit te pluizen, listig iets bedenken. (zooveel als **Raffinement**.)

Raffinerie, zuivering; suikerziederij of **Raffinaderij**; ook **rafraicheeren**, **rafraichisseeren**, verfrisschen, afkoelen, versverschen.

Rage, woede, razernij; verzotheid op iets.

Ragout, opgewornd kleingesneden vleesch met gekruide sous; sterk gekruide en gesausde spijs; (fig.) mengelmoes.

raillceeren, schetsen; kortswijlen, beet hebben.

Raillerie, scherts, boert, kortswijl.

Rails, ijzeren schenen der ijzerbanen of spoorwegen.

Rail'weg, spoorweg, ijzerbaan.

Raison, rede, verstand; oorzaak, grond; recht, gelijk; verhouding; handelsnaam, firmo.

raisonnabel, redelijk, verstandig; billijk; edel mild.

Raisonnement, redeneering; verstandige beoordeeling; verstandsbesluit; (ook:) tegenspraak.

raisonneeren, gedeneeren, oordeelen en besluiten; (ook:)

tegenwerpingen maken, tegenstribbelen; veel praats hebben.

Raisonneur, tegenspreker, dwarsdrijver, praatsmaker.

Raizen, Slavische volkstam in Hongarije, Zevenbergen, Meldavië en Wallachije.

Râja, Rajah, z. Radsja.

Râjas, schatplichtige christen-onderdanen bij de Turken.

Rakét, opstijgend vuurwerk, met kruid gevulde cilinder, die, aangestoken zijnde, in de hoogte schiet; (ook:) balnet, slagnet bij het balslaan.

rallieeren, weder vereenigen, herzamelen.

rallentando, langzamer, vertragend.

Ramâdan of **Ramasân**, de maand der vasten, de vastentijd bij de Mohammedanen.

Ramificâtie, vertakking.

ramificeeren, vertakken.

ramponeeren, beschadigen, bederven.

Rancho, boerenwoning, - hut.

Rancûne, diep ingewortelde haat, wrok.

Randglosse, kanteekening, aanmerking op den rand.

Rang, rij, orde, plaats; eerestand, waardigheid.

rangeeren, schikken, in orde stellen; iemand rangeeren, hem tot zijn plicht brengen, terechtzetten.

ranimeeren, weder bezielen, opwekken, opvroolijken.

Ranónkel, bekend pronkgewas, hanevoet.

Rantsoen, losgeld; dagelijksche hoeveelheid voedsel (op schepen, voor paarden).

ransoeneeren, vrijkopen, lossen; op rantsoen stellen.

Ranz de vaches, z. **Kuhreigen**.

Rapaciteit, roofgierigheid, roofzucht.

Rapaille = **Racaille**.

Rapél, Rapórt, ehz., z. **Bap-**.

Rapiditeit, snelheid, gezwidheid.

Rapier, Rappier, schermdegen; stootwapen.

Rappél, terugroeping; het terugroepingssein.

rappelleeren, terugroepen; (ook:) herinneren.

Rappier, z. **Rapier**.

Rapórt, bericht, verslag; betrekking, wederzijdsch verband, samenhang; overeenkomst, gemeenschap.

rapporteeren, terugbrengen; bericht geven; aanbrengen; betrekking hebben.

Rapporteur, berichtgever, verslaggever voor het gerecht; verklikker, oorblazer; (ook:) hoekmeter (een werktuig).

rapprocheeren, naderbrengen; verzoenen.

Rapsodie, z. **Rhapsodie**.

Raquétte, z. **Raket**.

raro, z. **raar**.

Rarefactie, verdunning der lucht door warmte.

Rariteit, zeldzaamheid, vreemd of aardig ding.

rasceren, scheren; sloopen, slechten, met den grond gelijk maken; (ook:) langs strijken, dicht voorbijgaan.

rassurant, geruststellend, vreesbenemend.

Raes
rassu
Rast
Rata
Rata
det
Rata
Rata
(do
Rata
tui
Rati
rati
iet
rati
Rat
Rat
wi
Rat
rati
ge
Ra
si
ge
Ra
li
af
Ra
h
rat
Ra
Ra
ra
Ra
Ra
Ra
ra
ra
R
ra
R
R

- Raasurantie**, geruststelling.
rassureeren, gerust stellen.
- Rastraal**, gereedschap tot het trekken der notenlijnen.
- Rata**, evenredige bijdrage of aandeel van elk in 't bijzonder.
 (tensap.)
- Ratafia**, likeur uit brandewijn, gegist suikersap en vrucht-
Ratatouille, dooreengestampt middageten der soldaten
 (doorgaans **Ratjetoe**, geheeten).
- Ratelier**, geweerrek, stellage voor geweren in wacht- en
 tuighuizen; volledig kunstgebit. (krachtiging.)
- Ratificatie**, goedkeuring, bekrachtiging; oorkonde der be-
ratificeeren, van wege eene staatsregering of autoriteit
 iets bekrachtigen, goedkeuren.
- ratineeren**, noppen (laken, enz.); fraiseeren.
- Ratio**, rede; reden, oorzaak, grond.
- Ratiocinatie**, verstandig nadenken; verstandsbesluit, be-
 wijsvoering, gevolgtrekkings, sluitrede.
- Ration**, z. **Rantsoen** (de 2de beteekenis).
- rationaal**, rationeel, redelijk, op redelijke overtuiging
 gegrond; ten volle of met juistheid uitrekkenbaar.
- Rationalisme**, redegeloof, godsdienst der rede; toepas-
 sing der rede op alles, wat den mensch in de ervaring
 gegeven is, om het daarnaar te beoordeelen en te toetsen.
- Rationalist**, redegeloovige, hij, die de leer en grondstel-
 lingen van zijn gelooven en doen alleen uit de rede
 afleidt.
- Rationaliteit** redelijkheid, denkvermogen; verstandelijk-
 heid; berekenbaarheid.
- rationeel**, z. **rationaal**.
- Ratjetoe**, bedorven van **Ratatouille** (z. dat woord).
- Ravage**, verwoesting; toebrenging van schade en bederf.
- ravageeren**, verwoesten, vernielen, plunderen.
- Ravelijn**, halvemaanschans, voorschans.
- Ravigote**, verkwikkende saus der Fransche keuken.
- Ravijn**, holleweg; bergkloof.
- Ravisement**, verrukking, vervoering.
- ravitailleren**, weder met levensmiddelen voorzien.
- rayeeren**, ook **royeeren**, doorschrappen, uitdoen, door-
 halen, b. v. een post in eene rekening.
- Rayón**, straal, halve middellijn eens cirkels; vestings-
 bereik, d. i. zoo ver men van de vestingwerken met het
 geschut reiken kan.
- rayonnant**, stralend, schitterend; prachtig, (Afrika.)
- Razzia**, **Razia**, strooptocht der Fransche troepen in N.-
Reaal; rekenmunt in Spanje, Mexico, enz.; **R. de plata**,
 zilveren reaal, in Spanje omtrent 24 en een halven cent,
 in Mexico 32 en een halven cent; **R. de vellón**, ko-
 peren reaal, ongeveer 12 en een halven cent.
- reaal**, reëel, zakelijk, werkelijk, wezenlijk, gangbaar;
reale definitie, zakelijke bepaling; **reale encyclope-
 die**, samenvatting van alle zakelijke wetenschappen;
reaal geld, gemunt geld; **reale of reële waarde**,

- zakelijke waarde, gehaltewaarde, waarde der effecten volgens den koers.
- Réactie**, terugwerking, tegenwerking; het teruggedrijven eener politieke beweging of richting, inz. het opzettelijk belemmeren van den vooruitgang in het staatsleven en het tenietdoen van het reeds verworvene betere, om in plaats daarvan het vroegere of verouderde weer in te voeren.
- Reactionnair**, tegenstrever, vijand en bestrijder van het liberalisme, vriend van den ouden, tegenwoordig reeds omvergeworpen toestand.
- reageeren**, terugwerken, tegenstand bieden.
- Reagéntia**, terug- of tegenwerkende dingen of middelen.
- Realisatie**, verwezenlijking; omzetting in klinkende munt.
- realiseeren**, verwezenlijken, bewerkstelligen; tot geld
- Realiseeren**, z. **Realisatie**. (maken, inz. papieren geld.)
- Realisme**, werkelijkheidsleer.
- Realiteit**, werkelijkheid, wezenlijkheid, ware wezen van een ding; werkelijkheid, waarheid.
- Rebél**, oproermaker, mouter; weerspannige.
- rebellereen**, oproer verwekken, aan 't muiten slaan.
- Rebellie**, oproer, mouterij, gewelddadig verzet.
- Rébus**, teeken-, beeld- en figuurraadsel.
- Rebüt**, weigrend antwoord; uitvaagsel; wrak goed, uitschot. **Rebütén**, brieven, die de brievenbesteller om deze of gene reden niet heeft kunnen bezorgen.
- rebutant**, terugstootend, moedbenemend, verdrietig.
- rebutereen**, norsch afwijzen, voor 't hoofd stooten
- Recadentie**, terugvalling, b. v. van een recht aan zijn vorigen bezitter.
- Recapitulatie**, korte herhaling van den hoofdinhoud.
- recapituleeren**, zakelijk herhalen, den inhoud kort samenvatten.
- recedeeren**, terugwijken, terugtreden; weer afstaan.
- recenceeren**, onderzoeken, doorloopen; beoordeelen (een boek); het beoordeelend aankondigen.
- Recensént**, beoordeelaar; inz. van boeken.
- Recénsie**, beoordeeling, inz. boekbeoordeeling.
- recént**, nieuw, versch, pas gebeurd, onlangs.
- Recepisse**, bewijs van ontvangst.
- Recépt**, voorschrift, artsenijsvoorschrift (het **Récipe**).
- receptereen**, artsenijs voorschrijven en naar de kunst gereed maken, de **Recepteerkunst** verstaan.
- Recéptie**, opneming (als lid); ontvangst, inleiding in een gezelschap; ontvangst, tijd en plaats van ontvangst der gelukwenschenden, inz. bij ondertrouwen.
- Receptör**, ontvanger, gaarder van zekere gelden.
- Receptuur**, ontvang, ontvangst; kunst van het artsenijsvoorschrijven, ook van ze klaar te maken.
- Recés**, verdrag, schriftelijk vergelijk, afdoop, eindgevolg van onderhandelingen; achterstand, nog verschuldigde som; verzuimde betaling; het uiteengaan der wetgevende vergadering voor een zekeren tijd.

- Recétte**, ontvangst; ontvangersambt.
- Recherche**, onderzoek, navraag; nazoek; zorgvuldigheid; te groote angstvalligheid, gezochtheid (b. v. in de uitvoering eener schilderij).
- rechercheeren**, onderzoeken, uitvorschen, navragen.
- Recidive**, het wederbedrijven van een kwaad; het wederinstorten van een zieke.
- recidiveeren**, weer instorten (van een zieke); dezelfde fout weder begaan. (vervalt.)
- Recidivist**, die na zijne bestraffing in hetzelfde misdrijf
- Recief**, ook **Recisif**, ontvangceel, bewijs van ontvang; schriftelijke verklaring van den schipper omtrent de door hem geladen goederen.
- récipe**, (op recepten der geneesheeren afgekort **Rl.**), neem! ook het artsenuvoorschrift of recept zelf.
- recipiëeren**, opnemen (in een gezelschap), toelaten.
- Recipiëndus**, opnemeling, aantenemen persoon, candidaat.
- Recipiënt**, opnemer, ontvanger; (in de scheikunde) een vat (ontvanger) ter opnemng van het door distillatie voortgebrachte vocht; ook de glazen klok op het plateau of de glazen plaat der luchtpomp.
- Reciprocátie**, wederzijdsche betrekking; vergelding.
- reciproceeren**, **reciproqueeren**, beantwoorden, met gelijke munt betalen. (lingsche beweging.)
- Reciprociteit**, wederzijdschheid, wederkeerige, beurte-
- reciproque**, wederzijdsch, onderling; terugwerkend.
- Recitatie**, voordracht van een gedicht of prozastuk.
- Recitatief**, verhalende zangspraak, zingende spraak.
- reciteeren**, opzeggen, voordragen in redenaarstoon.
- Reclamánt**, terugeischer; tegenwerper; opwerper en indiener van bezwaren.
- Reclamátie**, **Reclame**, **Reclameering**, terugvordering; indiening van bezwaren; eisch wegens rechtschending.
- reclameeren**, terugeischen; aanspraak op iets maken; tegen iets opkomen, zijne bezwaren indienen; vergoeding vorderen.
- recludeeren**, openen, ontsluiten; ook insluiten.
- Reclusie**, opsluiting, het in verzekerde bewaring nemen.
- Recognitie**, gerechtelijke erkenning van een persoon. eene zaak, een geschrift voor datgene, waarvoor men die uitgeeft. **R.-gelden**, zulke gelden, die de erfpachter of bruiker aan den grondeigenaar betaalt en waarmede hij diens recht van grondeigendom erkent.
- recognosceeren**, erkennen, voor echt verklaren; op kondschap uitgaan, een terrein onderzoeken, de stelling bespieden (in den krijg); onderzoeken, monstereen.
- Recognoecering**, bespieding, opnemng der stelling of ligging (des vijands).
- recoleeren**, tegen elkander vergelijken (b. v. twee geschriften); (ook:) opnieuw filtreeren of doorzigen.
- Recollecten**, (fr.) **Recollcts**, leden der Franciskaner orde, die blootsvoets op klompen gaan.

- Recolléctie**, verzameling der gedachten, bezinning.
recommandabel, aanbevelenswaardig, prijzenswaard.
Recommandatie, aanbeveling, voorspraak.
recommandeeren, aanbevelen, aanprijzen.
Recompense belooning; schadeloosstelling.
recompenseeren, beloonen; vergoeden.
recompleteeren, weder voltallig maken.
Recompositie, wedersamenstelling.
Reconciliatie, verzoening, wederbevrediging.
reconciliëren, verzoenen, bevredigen.
Reconstrúctie, wederopbouw; vernieuwde samenstelling.
reconstrueeren, weder opbouwen; opnieuw samenstellen.
Reconvalescént, een zieke aan de beterhand, genezende.
Reconvéntie, tegeneisch (in rechten).
Recours. (ook **Begrés**, en **Regrediéctie**) teruggang, toevlucht; buitengewoon beroep op of indiening van bezwaren bij een hooger gerechtshof; recht van schade.
Recourswissel, teggenwissel. (verhaal).
Recreatie, uitspanning, verlustiging.
Recreditiëf, terugroepingsbrief (aan een gezant).
Recriminatie, tegenbeschuldiging; tegeneisch.
recrimineeren, tegenbeschuldigingen maken; wederschelden of hoonen, met smaadwoorden enz. beantwoorden.
recruteeren, troepen werven, lichten; aanvullen.
Recruteering, manschapsaanvulling, aanwerving, lichting.
Recruut, in dienstgetreden loteling; nieuw aangeworven soldaat; **Recruten**, aanvullingsmanschappen.
rectangulair, rechthoekig.
Recta-wissel, wissel die alleen aan den persoon, niet ook aan de order des eersten houders luidt (alzo niet gëndosseerd kan worden). (tillatie).
Rectificatie, terechtbrenging, verbetering; herhaalde disrectificeeren, verbeteren door gedurig overhalen nog meer zuiveren en versterken.
Réctor, bestuurder, eerste leeraar aan eene latijnsche school of een gymnasium; **R. magnificus**, eerste bestuurder, voorzitter van een academischen senaat.
rectoraal, den rector betreffende; **rectorale waardigheid**, rectorship.
Rectoraat, ambt, waardigheid van een rector.
Reçu, schriftelijk bewijs van ontvang.
Recueil, verzameling.
recueilleeren, verzamelen; **zich r.**, zich bekorten; in zich zelven keeren.
reculeeren, teruggaan, wijken; terugspringen.
Recurrént hulpzoeker; gebruikmaker van het **Recours** (z. dat woord).
recurreeren, hulp zoeken bij, zich houden aan (iemand)
recusabel, verwerpelijk; weigerbaar,
Recusatie, verwerping, wraking; weigering.
recuseeren, afslaan, verwerpen; niet aannemen, weigeren.
Redacteur, verzamelaar, rangschikker, en opsteller van

sch
en
Red
den
(oo
Red
Red
Red
rede
Red
redi
't l
redi
Red
Red
redc
redc
redc
Red
redc
Red
redr
redu
Red
ver
ver
wi
he
Red
Red
bel
redu
reë
ke
Reë
Ref
Ref
Ref
Ref
Ref
in
te
ric
of
refe
as
Ref
refl
Ref
kin
in
ma

schriftelijke opstellen ter uitgave, inz. van tijdschriften, en dagbladen.

Redactie, verzameling en schikking, gereedmaking voor den druk, het stellen, inz. van tijdschriften, dagbladen (ook : de daarmede belaste persoon of personen).

Redditie, teruggave, overgave, (b. v. eener vesting).

Redemptie, verlossing. — **tor** verlosser.

Redemptoristen, z. **Liguorianen**.

redevabel, erkentelijk, verplicht. (nietiging of ontslag.

Redhibitie, terugneming eener gekochte zaak, koopverderigeeren, in orde brengen, naar eisch inrichten en in 't licht geven, den druk bezorgen.

redimeeren, loskopen, weder inlossen, bevrijden.

Redites, herhalingen, **Reditie**, herhaling.

Redondantie, zinledige woordenvloed, klinkklank.

redondeeren, overvloeien; vol zijn van overvullige woorden

redoubleeren, verdubbelen; versterken.

redoutabel, vreeselijk, geducht.

Redoute, kleine veldschans; gemaskerd bal.

redouteeren, vreezen, duchten, ontzien, schuwen.

Redrés, herstel, herstelling, vergoeding.

redresseeren, weder herstellen, goed maken. (den.

reduceeren, terugvoeren, verminderen, beperken; herlei-

Reductie, **Reduceering**, herstelling tot vorigen vorm; vermindering, b. v. van het getal troepen; verlaging, vermindering, verkleining; overbrenging van maten, gewichten en munten van een land in die van een ander, herleiding (in de rekenkunst).

Redundantie, **Redundeeren**, z. **Redond**—, **Redond**—.

Reduplicatie, verdubbeling; letter- of syllaben-verdubbeling. (dubbelen.

reduplicceeren, verdubbelen; lettergrepen of letters verveel, werkelijk, waarlijk, wezenlijk; geloofwaardig, zeker (z. ook **reaal**). (voeren.

Reëxportatie, wederuitvoer, **reëxporteeren**, weder uit-

Refactie, **Refactie**, korting voor beschadigde waren.

Refectórium, eetzaal in kloosters en dergelijke.

Referaat, berichtgeversambt; verslag, bericht.

Referein, z. **Refrein**.

Referendaris, **Referent**, ambtenaar, die omtrent den inhoud der acten bij een collegie van justitie rapporteert, verslag doet of voordraagt. **Referent**, ook berichtgever, aankondiger van nieuw verschenen boeken of werken.

refereeren, berichten, verslag doen, voordragen; **zich r.**

aan, zich houden aan, zich gedragen naar, zich beroep-

Referte, verwijzing naar, beroep op iets. (pen op.

reflectceeren, terugstralen; nadenken, overwegen.

Reflectie, **Reflexie**, terugstraling, weerschijn; overdenking, bespiegeling; inachtneming, **Reflector**, spiegel-instrument, om nachtseinen duidelijker zichtbaar te maken; spiegeltelescoop.

- refloreeren, refloresceeren**, weder opbloeien, tot nieuwen bloei geraken.
- refluceeren**, terugvloeien, terugtreden; terugwerken.
- Reformatie**, hervorming, inz. de kerkhervorming door Luther e. a.
- Reformator**, kerkhervormer. [(bij militairen).
- Reforme**, omvorming, verbetering; afdanking, ontslag
- reformeeren**, een anderen vorm geven; hervormen.
- Reformisten**, (in Engeland :) voorstanders van de hervorming van het parlement (**Reformers**): (in Frankrijk :) voorstanders van de hervorming van het kiesstelsel.
- reformistisch**, wat tot de hervorming betrekking heeft, b. v. **reformistische bankétten of maaltijden, petitiën**.
- Refractair**, weerspanning, inz. tegen den krijgadienst.
- Refractie**, straalbreking, **Refractor**, straalbreker; dioptrische verrekijker.
- refrangibel**, breekbaar, te breken (van lichtstralen).
- Refrangibiliteit**, breekbaarheid (der lichtstralen).
- Refrein**, één of meer woorden of regels, die aan 't einde van elk couplet herhaald worden, keerregel(s), kee-woord(en).
- Refrigerantia**, verkoelende middelen. **Refrigerator**, **Refrigeratorium**, koelbuis, koelvat, afkoelmiddel, **refrigereeren**, afkoelen, verfrisschen.
- Refugé**, uitgewekene, vluchteling om 't geloof, inz. de Gereformeerden, welke onder Lodewijk XIV, in 1685 wegens de geloofsvervolgung hun vaderland verlieten.
- Refús**, weigerend antwoord, weigering; blauwe scheen.
- refuseeren**, weigeren, van de hand wijzen.
- Refutatie**, weerlegging; opzegging van het leen.
- refuteeren**, weerleggen.
- Regaal**, orgelregister, dat de menschenstem nabootst, (*vox humana*); boekenplank; (ook :) drukletter, groote koningsletter, drukletter, die op imperiaal volgt; (ook wel :) gastmaal.
- Regaal, Régale**, pl. **Regaliën, Regalia**, koninklijk of vorstelijk voorrecht, hoogheidsrecht; uiterlijke teekens **regaal**, koninklijk; (fig.) voortreffelijk. (daarvan.
- regaleeren**, onthalen, vergasten.
- Regard**, aanblik; aanzien, achting; betrekking.
- regardeeren**, aanzien, betrekking hebben; in aanmerking nemen.
- Regatta**, de wedvaart met gondels in Venetië.
- Régence**, regentschap; rijksbewind gedurende de minderjarigheid, afwezigheid, ziekte enz. van een vorst.
- Begeneratie**, wedervoortbrenging; omvorming, herschepping. (herscheppen, opnieuw bezielen.
- regeneereeren**, weer telen of voortbrengen; vervormen.
- Regént**, heerscher, rijksbestuurder; godshuisbestuurder; (ook :) grootste diamant in een vorstelijke kroon, inz. in de Fransche kroon.

Reg
ke
Reg
re
de
Reg
lin
Reg
ni
Reg
ge
to
ga
re
de
te
vo
Sp
oo
Reg
ee
Re
tr
Re
de
di
Re
reg
Re
reg
reg
reg
op
in
Re
n
Re
reg
Re
reg
reg
reg
t
g
reg
Re
Re
z
g
r
g
Re

- Regie**, leiding, bestuur; beheer van zekere handelstakken met verantwoordelijkheid voor het doen van rekening.
- Regime**, levensregel, eetregel; staatsbestuur; **ancien regime**, de regeeringstoestand van den ouden tijd (b.v. de tijd van de heerschappij der Bourbons),
- Regiment**, rijks- of staatsbestuur; groote troepenafdeeling, uit eenige bataljons bestaande.
- Regisseur**, beheerder, rekenplichtig bestuurder, rekeningvoerder (ook:) toneelbestuurder.
- Register**, alphabetisch gerangschikte lijst of bladwijzer; gerechtsboek; actenboek; orgelschuif; de gezamenlijke, tot ééne geluidsoort behoorende orgelpijpen; oventrek-gat; (bij boekdrukkers:) juiste tegenoverstand, die de regels der beide zijden van 't bedrukte blad met elkander moeten hebben; (daarvoor te zorgen heet; **Register maken**, **Register-papier**, groot, sterk papier voor registers, rekeningboeken, etc. **Registerschip**, Spaansch koopvaardijschip met openbare bevoegdheid om op Amerika handel te drijven.
- Registratie**, het inschrijven van oorkonden of acten in een wettelijk register.
- Registratie-recht**, het verschuldigde wegens het registreren of inschrijving in 't register.
- Registrator**, ontvanger der **Registratie**, ambtenaar, die de acten wettelijk inschrijft en het daarvoor verschuldigde ontvangt. (voor oorkonden.
- Registratuur**, gerechtelijk inschrijfboek; bewaarplaats registreren, in 't wettelijk register schrijven, boeken.
- Reglement**, verordening, bepaling, voorschrift, richtsnoer.
- reglementair**, het reglement betreffend, daartoe behoorend.
- regleeren**, regelen, rangschikken; voorschrijven.
- regratteeren**, weder opkrabben, afkrabben; opknappen, opflikken, van oud nieuw maken; een muur afbikken; in 't klein verkoopen, uitventen, leuren.
- Regratterie**, kleinkramerij, uitventing in 't klein; koo-menij; voddenkraam.
- Regrediëntie**, **Regrés**, teruggang; (ook:) = **Recours**.
- regressief**, teruggaand; terugwerkend.
- Regret**, spijt, leedwezen, verdriet.
- regrettabel**, betreurenswaardig.
- regretteeren**, bejammeren; terugwenschen.
- regulier**, regulier, regelmatig, geregeld; **reguliere troepen**, linietroepen, staande troepen; **reguliere geestelijken**, ordesgeestelijken of monniken.
- regulariseeren** = reguleeren.
- Regulariteit**, regelmatigheid.
- Regulateur**, **Regulator**, regelaar, rangschikker; (bij zakuurwerken:) de onrust met het snekrad; (bij slingeruurwerken:) de slinger met zijn bus; (bij blaasinrichtingen:) een werktuig, ter bewerking van een regelmatig stroom, enz.; (ook:) de slinger.
- Regulatief**, voorschrift, richtsnoer.

reguleeren, regelen, schikken, vaststellen.

regulier, z. regulair. (aanzien.)

Rehabilitatie, herstel in vorigen stand, staat, eer of

rehabilitceeren, weder in vorigen stand brengen, in eer,

goeden naam, enz. herstellen.

reïmporteeren, weder invoeren.

reïncorporeeren, weder inlijven.

Reinette, koningsappel.

Reïntegratie, herstel in vroeger bezit of genot.

reïntegreeren, in vorig bezit of genot herstellen.

Reïs, portugeesche munt (z. Milreis): bevelhebber bij de Turken.

Reïs-effendi, Turksch rijkskanselier en minister van buitenlandsche zaken. (haald.)

Reïteratie, herhaling, reïteratief, herhaaldelijk, herreïtereeren, herhalen.

Rejëctie, verwerping, afwijzing. rejeteeren, verwerpen.

rejouïssceeren, verheugen, vervroolijken, verlustigen.

Relaas, bericht. verslag; verhaal.

relacheeren, ontspannen, slap maken; verslappen, verflauwen, nalatiger worden; loslaten, bevrijden. (heb.)

relâta réfero, ik verhaal de zaak, zooals ik ze gehoord

Relatie, betrekking; gemeenschap, verkeer; (ook :) =

relatief, betrekkelijk, in verband tot. (Relaas.)

Relaxatie, losmaking, verslapping; verzachting.

relaxeeren, z. relacheeren.

Relegatie, verbanning; wegzending; relegceeren, ver-

bann n; wegzenden, verwijzen (inz. van hoogeschoolen).

relevant, gewichtig; ter zake dienstig.

Relevatie, ontheffing, bevrijding; wederoprichting.

releveeren, verlichten, vrijspreken, ontheffen; doen uitkomen, verhoogen; afhangen, afhankelijk zijn (van

iemand); behooren (tot een rechtsgebied, heerlijkheid,

enz.; leenroerig zijn. [kinderen, enz.])

Relicta, de nagelatenen of achtergeblevenen (gade, weduwe,

Relief, verheven werk in marmer, metaal, enz.

Religie, godsleer, geloofs- en deugdenleer; geloofsstelsel,

geloof; godsvrucht, godsdienst, gemeenschappelijke gods-

vereering en aanbidding.

religiëus, godvreezend, godsdienstig; nauwgezet.

Religiositeit, godsvrucht, godvereerende stemming; gemeenschappelijke godsvereering.

Relique, overschot, als heilig beschouwd overblijfsel,

inz. kleederen of gebeente van heiligen. (huurtijd.)

Relocatie, wederverhuring, verlenging van pacht- of

remarquabel, opmerkenswaardig, aanmerkelijk.

Remarque, aanmerking; opmerking.

remarqueeren, aanmerken; opmerken, waarnemen.

Rembours, Remboursement, terugbetaling, teruggave

van 't gereede uitschot; dekking (van een wissel).

rembourseeren, weder vergoeden, terugbetalen; de dek-

king toezenden (b. v. van eene traite),

- Remédie**, middel, hulp-, geneesmiddel; veroorloofd minder gehalte (bij munten).
- remedieeren**, verhelpen, genezen, heelen.
- Remesse, Rimesse**, overgemaakt geld, overzending van geld of geldswaardig papier. (was geëmigreerd.)
- remigreeren**, naar het vaderland terugkeeren, waaruit men
- Reminiscéncie**, herinnering; geheugen.
- Remis**, z. onder **Remise**.
- Remisc**, uitstel; vermindering, afslag, kwijtschelding van schuld; (bij kooplieden:) = **Remesse**; (ook:) wagenhuis, -schuur, loods, koetshuis; (in het spel, en dan vaak ook **Remis**;) gelijk; (in het schaak- en kaartspel:) kampop, onbeslist gebleven; (in sommige kaartspelen:) enkelvoudig verloren (als de speler niet meer slagen haalt dan zijne tegenspelers).
- Remissie**, terugzending; toegestane korting; opheffing van een verbod; het uitblijven, nalaten (b.v. van eene koorts).
- remitteeren**, terugzenden; weer ter hand stellen; geld of wissels overmaken; iets laten vallen of kwijtschelden.
- Remittént**, overzender, overmaker; de eerste wisselhouder of -ontvanger.
- Remolliéntia**, weekmakende, verzachtende middelen.
- Remonstránten**, eene (nu kleine) godsdienstpartij der gereformeerde Kerk, inz. in Holland door hare tegenpartij (de **Contra-Remonstránten**) **Arminianen** geheeten.
- Remonstrántie, Remonstrántie**, tegenvoorstelling.
- remonstréeren**, tegenwerpingen maken, tegenwerpen.
- Remónte, Remónte-paarden**, aanvullingspaarden, paarden ter vervanging van dezulke, die tot den dienst bij de ruitèrij onbekwaam zijn geworden.
- remonteeren**, opmaken of in orde brengen; de deelen weer tot een geheel vereenigen; het te-kort der paarden van een regiment door nieuwe aanvullen.
- remorqueeren**, op het sleeptouw nemen, boegseeren.
- Remótie**, verwijdering; ontslag uit een post, afzetting.
- remótié arbitris**, zonder getuigen, onder vier oogen.
- removeeren**, wegruimen; verwijderen; afzetten.
- Remplaçant**, plaatsvervanger, inz. in den krijgdsdienst.
- remplaceeren**, vervangen, in de plaats treden of stellen
- Remunerátie**, vergelding, belooning. (voor.)
- remunereeren**, vergelden, beloonen.
- Renaissance**, wedergeboorte; **stijl de la R. of à la R.**, meer of min gelukkige vermenging van den stijl der middeleeuwen en dien der Ouden (in de bouwkunst, enz.); de sedert de 16de eeuw in Frankrijk opgekomen mode, de toenmaals heerschende kunstsmaak.
- Rencóntre**, ontmoeting, toevallig samentreffen; onecnigheid, vechtpartij; gelegenheid, toestand.
- rencontreeren**, ontmoeten, aantreffen.
- Rendánt**, rekeningvoerder, rekening-aflegger (**Rendant van rekening**).

rendeeren, opbrengen, afwerpen (winst).

Rendez-vous, afgesprokene bijeenkomst, verzamelplaats;

Rendez-vous-huis, geheim bordeel, knip.

renegeeren, weder verloochenen, afvallen.

Renegaat, geloofsverzaker, afvallige, inz. een tot Mohammed's geloof overgegaan Christen.

renforceeren, versterken, sterker maken.

Renfort, versterking; hulp.

Renitent, weerspannige, weerstrever. (nigheid.)

Renitentie, wederopstand, tegenstand, verzet, weerspan-

Renommée, faam, naam; vermaardheid, roemruchtigheid.

Renommist, vechtersbaas, baldadig twistzocker.

Renónce, het missen of verzaken eener kleur in 't kaartspel; de ontbrekende kleur; (ook:) een afkerwekkend persoon.

renonceeren, van eene zaak afzien, haar opgeven; (in 't kaartspel:) niet bekenen, de kleur niet bijspelen.

Renovatie, vernieuwing, herstelling; tweede aanmaning ter betaling van de achterstallige belasting.

renoveeren, vernieuwen; herhalen; een wissel renoveeren, hem vernieuwen, zijn vervaltijd later stellen.

Renseigneménten, inlichtingen, aanwijzingen.

Rente, jaarlijksche geldinkomsten, die niet de opbrengst van persoonlijke industrie of werkzaamheid zijn; opbrengst van kapitalen, landerijen, enz. *i n t e r e s t*.

renteeren, renten, renten of interesten opbrengen.

Rentenier, wie van zijne renten leeft.

Rentenieren, van zijne renten leven.

Renumeratie, terugbetaling; wederuitbetaling.

renumereeren, terugbetalen, weer uitbetalen; geïnd of gebeurd geld weder uitgeven; natellen.

Renunciatie, bericht; opzegging eener zaak; afstanddoening; het afzien (b. v. van de nalatenschap, van verder procederen).

renunciëeren, afstand doen; afzien van iets.

renverseeren, omkeeren, omwenden, omverwerpen, het onderst boven keeren.

Renvoi, **Renvooi**, verwijzing (in boeken); terugzending.

renvoyeeren, terugzenden; afscheid geven, ontslaan, verordineeren, weder ordenen, opnieuw wijden. (wijzen.)

Reorganisatie, nieuwe inrichting.

reorganiseeren, opnieuw inrichten, hervormen.

repandeeren, vergieten, plengen; verbreiden, verspreiden.

reparabel, herstelbaar; vergoedbaar.

Reparatie, **Reparatuur**, herstelling; vergoeding.

repareeren, herstellen, verbeteren; weer goed maken.

reparteeeren, verdeelen. **Repartitie**, verdeling.

repassereeren, terugkomen; weer voorbijgaan of doortrekken; doorloopen, nazien en verbeteren (geschriften, rekeningen, enz.); de radertanden (van een nieuw uurwerk) aanscherpen.

Repeal, herroeping, opheffing (inz. der vereeniging van

- Ierland met Engeland). **Repealers**, die partij van het Engelsche parlement, welke de herroeping der Unie van Engeland en Ierland verlangt. (van de lichtstralen, enz.)
- Repercússie**, terugstoot; afkaatsing (b. v. van 't geluid, **repercuteeren**, terugstooten, afsluiten.
- Repertoire**, **Repertorium**, opslag- of aanwijzingsboek, zaakregister, blaffert; wekelijksche lijst der optevoeren tooneelstukken in groote steden.
- repeteeren**, herhalen, herzeggen. **Repetent**, herhaler.
- Repetitie**, herhaling; proefherhaling; slaand horloge.
- Repit**, verlenging, uitstel, latere termijn, *re s p i j t*.
- Replétie**, volbloedigheid; zwaarlijvigheid. (gen.)
- repliceeren**, antwoorden, hervatten, daartegen inbrengen.
- Repliek**, tegenantwoord, tegenbescheid.
- replieëren**, weder samenvouwen; terugtrekken, deinzen.
- repondeeren**, antwoorden; beantwoorden; borg blijven.
- reponceeren**, weder op de plaats zetten of leggen, wegleggen, bewaren; zetten, weder inbrengen (een ontwricht lid, eene breuk, enz.).
- Report**, bericht, verslag; (in den Franschen effectenhandel:) verschil der prijzen op het einde der loopende en op het einde der naastvolgende maand.
- Reporter**, verslag-, berichtgever.
- Repos**, rust. **reposeeren**, rusten; zich verlaten op iemand.
- Repositie**, het weer-in 't lid brengen.
- reposeeeren**, terugstooten.
- reprehendeeren**, berispen, laken, verwijten.
- reprehensibel**, berispenswaard, lakenswaardig.
- Reprehénsie**, berisping, doorhaling, bestraffing.
- Represailles**, weervraak, wraakoefening.
- Representant**, vertegenwoordiger; volksvertegenwoordiger.
- Representatie**, vertegenwoordiging; opvoering van een tooneelstuk.
- representatief**, plaatsvervangend; vertegenwoordigend.
- representeeren**, vertegenwoordigen, voorstellen; iets vertoonen, zich voordoen, gewicht hebben.
- Repressie**, onderdrukking, beteugeling.
- Reprimande**, terechtwijzing, verwijt, doorhaling; (fam.) lange neus, bokking.
- reprimeeren**, onderdrukken, beteugelen, verhinderen.
- Reprise**, herovering; herwonen prijs; herhaling.
- Reprobátie**, verwerping, wraking, tegenbewijs.
- reprochabel**, berispenswaard, bestraffelijk.
- Repróche**, verwijt, wraking, berisping.
- reprocheeren**, verwijten, onder den neus wrijven.
- Reproductéent**, tegenbewijsvoerder.
- reproduceeren**, weder voortbrengen; tegenbewijzen.
- Reproductie**, wedervoortbrenging; herstelling van verloren of beschadigde deelen aan dierlijke lichamen.
- reproductief**, wedervoortbrengend, herstellend.
- Reproductiviteit**, reproductieve kracht, herstellingsvermogen, inz. van wormen en amphibiëën.

- reprouweeren**, verwerpen, afkeuren, veroordeelen
- Reptielen**, kruipende dieren, wormen; (ook :) amphibieën, b. v. slangen, kikkers, hagedissen, schildpadden.
- Republiek**, gemeenebest, vrijstaat, in welken het opperst gezag niet bij een erfelijk vorst berust, maar waar dit gezag óf door een gekozen president, óf door een directorium en dergl. wordt uitgeoefend. De republiek kan eene **aristocratische** zijn, wanneer tot de waardigheid van regent alleen de door geboorte bevoorrechten kunnen geraken; of eene **democratische**, als het volk elken burger, zonder aanzien des stands, tot de hoogste staatsambten mag kiezen; of eene **aristo-democratische**, indien de beide vorige vormen gemengd zijn.
- Republikein**, burger van eene republiek; gemeenebestgezinde.
- republikeinsch**, wat de republiek aangaat, daartoe behoort; gemeenebestgezind.
- Repudiátie**, verstooting, afwijzing; echtscheiding.
- repudiëeren**, verwerpen, verstooten, van de hand wijzen (b. v. eene erfenis); het huwelijk ontbinden, scheiden.
- repugnant**, afkeerwekkend, hinderlijk, walglijk.
- repugneeren**, weerstreven, tegenstreven, zich verzetten; tegenzin of afkeer gevoelen, tegen de borst sluiten, wal-
- Repuls**, afwijzing, weigerend antwoord. (gen.)
- repulseeren**, terugstooten, afwijzen, een weigerend antwoord geven.
- Repulsie**, terugstooting, afwijzing.
- repulsief**, terugstootend, terugdrijvend. (staande.)
- reputábel**, een goeden naam hebbende, te goeder faam
- Reputátie**, naam of faam, aanzien, goede naam.
- Requést**, verzoekschrift. **requesteeren**, een verzoekschrift indienen.
- Réquiem**, zielmis; de muziek en zang daarbij naar de woorden; **Réquiem aetérnam dóna éi (éis)**, **Dómine**, Heer schenk hem, haar (hun, haar) de eeuwige
- Requieent**, onderzoeker, navorscher. (rust.)
- requireeren**, verzoeken, verlangen, vorderen, eischen (in rechten); onderzoeken, navorschen; (bij militairen:) leveringen vorderen of uitschrijven.
- Requisiet**, vereischte, noodzakelijke eigenschap.
- Requisitie**, het aanhouden, aanzoeken: opeisching der eene regeering aan de andere om de bij overeenkomst bepaalde hulpverleening; uitschrijving van leverantiën; beslag op personen of goederen; (onder de vroegere Fransche republiek) oproeping aan de jongelieden tot den krijgsdienst.
- Requisitoir**, eisch van het openbaar ministerie.
- Rescief**, z. **Recief**.
- rescindeeren**, voor nietig verklaren (b. v. een testament).
- Rescissie**, gerechtelijke opheffing of verwerping (cassatie) van een testament.
- rescribeeren**, terugschrijven, antwoorden.

- Rescript**, antwoord, bescheid op aanvragen, verzoeken; pauselijk bevel of verordening als antwoord op een theologische vraag.
- Rescriptie**, terugschrijving; schriftelijke last tot inning of uitbetaling eener geldsom.
- Rescriptiën**, vroegere Fransche staatsschuldbriefjes, gegrond op de nationale domeinen, tot uitdelging der assignaten, gedurende de eerste Fransche republiek ingevoerd.
- Reservaat**, voorbehoud; het voorbehoudene, bedongene.
- Reservatie**, **Reserve**, bedachtzaamheid, ingetogenheid, achterhouding; noodhulp; **Reserve** of **Reserve-corps**, spaarbende, z. **Corps de reserve**.
- Reservatio mentalis**, z. **Restrictio mentalis**.
- reservátis reservándis**, met het noodige voorbehoud.
- Reserve**, voorbehoud, beding, omzichtigheid.
- reserveeren**, bewaren, wegleggen, in voorraad houden; voorbehouden (b. v. zijne rechten). (bewaarplaats.)
- Reservoir**, bak, waterbak, -kom, vcsgaarbak; (in 't alg.)
- resideeren**, wonen (inz, van vorsten, ook van notarissen, enz. gezegd).
- Resident**, vertegenwoordiger van eenen vorst, gevolmachtigde eener regeering in 't buitenland (minder in rang dan een gezant); hoofd eener residentie in Nederlands O. Indische bezittingen.
- Residentie**, gewone verblijfplaats van een vorst, hofstad; hoofdafdeeling van 't Nederlandsch gebied in O. Indië onder een resident.
- Residuüm**, overblijfsel, rest, bezinksel, droesem.
- Resignatie**, afstanddoening van een ambt of post; onderwerping aan den goddelijken wil; zelfverloochening; (ook:) gerechtelijke ontzegeling.
- resigneeren**, afstand doen, nederleggen; zich gelaten in zijn lot schikken; (ook:) gerechtelijk ontzegelen.
- resileeren**, terugtreken (bij contracten).
- Resistentie**, wederstand, verzet.
- resisteeren**, weerstand bieden, zich verzetten.
- Resolutie**, besluit, vastberadenheid.
- resolunt**, vastberaden, onverschrokken; (ook:) gul, ronduit.
- resolveeren**, oplossen, ontbinden; besluiten, vaststellen, bepalen.
- Resolventia**, oplossingsmiddelen, verdeelende middelen.
- Resonáns-hodem**, klankbodem (eener forte-piano).
- resonánt**, weerklinkend, naklinkend.
- Resonantie**, weergalm, naklank.
- Respéct**, achtung, eerbied; opzicht, betrekking; met respect, met verlof (te zeggen).
- respectabel**, achtenswaardig, eerwaardig, aanzienlijk.
- Respectabiliteit**, achtenswaardigheid.
- Respéct-dagen** = **Respijtdagen** (z. ald.).
- respecteeren**, eerbiedigen, hoogachten; ontzien, verschoonen; ongemoeid laten.

respectief respectievelijk, onderling, wederzijdsch, ieder voor zich.

respectueus, eerbiedig, vol eerbied.

Respijt = **Répit**, **Respijt**- of **Respect-dagen**, toegift-, uitsteldagen, wisseluitstel, dat na den vervaldag van een wissel wordt toegestaan, ook **Honneur**-, **Faveur**- en **Discretie-dagen**.

respirabel, inadembaar, ter inademing geschikt.

Respiratie, het adembalen, ademhaling, verademing.

respireeren, adembalen, lucht scheppen; zich herstellen.

respondeeren, antwoorden, beantwoorden; instaan voor.

Respondent, beantwoorder en verdediger van een geleerd twistschrift (op hoogeschole).

responsabel, verantwoordelijk, aansprekelijk.

Responsabiliteit, verantwoordelijkheid, aansprakelijkheid.

responsief, antwoordend, antwoord bevattend.

Responsum, antwoord, bescheid.

Ressort, veer, drijfveer; spankracht; drijfwerk; (ook:) gebied, rechtsgebied, grondgebied of district (van eene rechtbank); vak, werkkring; gebied (b. v. eener wetenschap).

ressorteeren, onder een rechtsgebied, tot eene rechtbank, tot een bepaalden werkkring behooren.

Ressource, hulp, toevlucht, hulphron, bestaanmiddel; (ook:) plaats van ontspanning.

Rest, overschot; achterstand.

Restant, overschot; (ook:) achterstallige schuldenaar.

Restaurateur, **Restaurant**, hersteller, wederoprichter; gaarkok, spijshuishouder, opentafelhouders.

Restauratie, herstelling, verbetering; herstelling eener oude dynastie op den troon, inz. die der Bourbons na den val van Napoleon I.; verfrissching, versterking; (ook:) spijshuis, portietafel.

restaureeren, herstellen; versterken, verkwikken; zich r., iets tot verkwikking, tot versterking gebruiken.

resteeren, over zijn; achterstallig, nog schuldig zijn.

restitueeren, teruggeven, vergoeden.

Restitutie, teruggave, vergoeding.

Restrictie, beperking, verkorting; voorbehoud.

restrictief, beperkend, bepalend, voorbehoudend.

Restrictio mentalis, een voorbehoud in de gedachte bij beloften of eeden, waardoor men deze krachteloos zoekt

restringeeren, beperken, verkorten. (te maken.)

Resultaat, uitslag, einduitkomst; eindgevolg van een onderzoek; vrucht, opbrengst.

resulteeren, uit eene zaak volgen, voortvloeien.

Resumé, **Resúmtie**, samenvatting, beknopt overzicht, korte inhoud. **resumeeren**, kort herhalen, samenvat-

ten, nalezen en goedkeuren.

Resúmtie, z. **Resumé**.

(king dienstig.)

resumtief, versterkend, tot versterking of tot verkwik-

Resurrectie, opstanding der dooden; **Resurrectie-man-**

- nen, lijkdieven in Engeland, die lijken opgroeven om ze aan ontleedkundige te verkoopen.
- Ressuscitatie**, opstanding, herrijzenis; hervatting, vernieuwing (b. v. van een rechtsgeding); het weeroprakelen (b. v. van een twist).
- retablisceeren**, herstellen, weder oprichten.
- Retablissement**, herstelling.
- Retaliatie**, wedervergelding.
- retaliëeren**, weder vergelden, gelijk met gelijk vergelden.
- Retard, Retardatie**, vertraging, belemmering; achterlijkheid.
- retardeeren**, vertragen, ophouden, belemmeren.
- Retardement**, vertraging; vertoef; uitstel; verhindering.
- Retaxatie**, herschatting. **retaxceeren**, herschatten.
- Retentie**, voorbehoud; het ophouden, opstoppen (b. v. van de urine).
- Retenue**, terughouding, ingetogenheid, bezadigdheid; korting (op eene soldij, rente, enz.).
- Reticentie**, verzwijgen; reticeeren, verzwijgen.
- Reticule**, kleine werkzak der vrouwen (eerst iron., later bij verbastering en uit onkunde *ridicule* geheeten).
- Retina**, netvlies in 't oog.
- Retirade**, terugtocht, aftocht; toevlucht, toevluchtsoord; geheim gemak, bestekamer; verschansing op een bastion.
- retireeren**, afdeinzen, terugtrekken; **zieh** *r.*, van de wereld, van de bezigheden afzien.
- retorqueeren**, terugdraaien; iemands gezegden tegen hem-zelfen gebruiken, hem met zijne eigen woorden slaan.
- Retorsie**, wedervergelding; **R.-recht**, het recht van vergelding.
- Retouche**, overwerking; wederopwerking; (ook:) een overgewerkte, verholpen plaats in eene schilderij.
- retoucheeren**, overwerken, verbeteren, de laatste hand aan (iets) leggen; eene schilderij weder opwerken.
- Retour**, terugkeer; geld- of wissel-terugzending; terugvoer van goederenladingen. **Retourbiljet** (op stoombooten, spoortreinen), bewijs, dat men bij 't vertrek voor heen en weer heeft betaald.
- retourneeren**, terugkeeren; terugzenden.
- Retractatie**, terugneming van zijn woord.
- retracteeren**, zijn woord herroepen.
- Retractie**, terugtrekking; optrekking (van spieren).
- Retraite**, terugtocht, aftocht; afzondering van de wereld; toevluchtsoord, wijk- of rustplaats. **R.-pensioen**, jaarwedde voor oude. tot den dienst onbekwaam geworden krijgslieden.
- Retranchement**, afsnijding; verschansing.
- retrancheeren**, afsnijden, besnoeien; verschansen.
- Retratto**, herwissel.
- retribueeren**, teruggeven; vergoeden; vergelden, beloonen.
- Retributie**, teruggave; vergoeding; belooning.
- rétro**, terug, rugwaarts.

- Retroáctie**, terugwerking. **retroactief**, terugwerkend. **retroageeren**, terugwerken; achterwaarts doen gaan. **retrodateeren**, den datum terugzetten.
- Retrogradátie**, teruggang, rugwaartsche beweging. **retrogradeeren**, achteruitgaan. **retrogradief**, rugwaartsgaand, teruglopend.
- Reünie**, wedervereeniging, verzoening; (ook:) gezellige bijeenkomst.
- reünieeren**, vereenigen; verzoenen; bijeenkomsten.
- reüsseeren**, slagen; goed uitvallen; tieren, voortkomen.
- Reüssite**, gelukkige afloop, gewenschte uitkomst.
- revaleeren**, zich op iemand verhalen wegens een uitschot of eene betaling.
- Revalénta**, zeker gezondheid- en krachthergevend voedsel.
- Revánche**, **Revánge**, genoegdoening, wraak; tweede spel om 't verlies van 't eerste te herstellen.
- revancheeren**, vergelden, wreken.
- Reveille**, wektrommel, signaal voor 't ontwaken der soldaten; opwekking; herleving.
- Reveillon**, nachtmaaltijd (na een bal, enz.).
- Revelátie**, ontdekking, openbaring.
- Revenú**, inkomen; **Revenúen**, inkomsten, renten.
- Reverberátie**, terugstraling, lichtweerkaatsing.
- Reverbère**, straatlantaren of lamp, wier licht door een blinkende metaalplaat wordt teruggekaatst; gepolijste holle spiegel.
- reverbereeren**, terugstralen, de lichtstralen terugwerpen.
- Reverbereer-vuur**, strijkvuur, vuur zonder uitweg van boven, waardoor de vlam zich ombuigt en heenrolt over de voorwerpen, die aan hare werking zijn blootgesteld.
- Reverendissimus**, hoogerwaarde.
- Reveréntie**, ontzag, eerbetuiging; (ook:) buiging, neiging.
- Rêverie**, droomerij, sufferij, mijmering; gril, hersenschim.
- Revers**, keerzijde (van munten, enz.); tegenspoed; omslag of opslag van een mansrok; tegenbewijs, schriftelijke tegenbelofte.
- Reversálen**, waarborgbrieven, in welke een vorst zich verbindt, de rechten zijner onderdanen niet aan te tasten.
- Revérsi**, kaartspel tusschen 4 personen, waarbij hartenboer de voornaamste kaart is en de minste slagen winnen.
- reversibel**, terugvallend, wat terugkeert (b. v. een leen).
- Reversibiliteit**, hoedaanigheid van weder aan den eigenaar, die er over beschikt heeft, te vervallen.
- Revérsie**, het terugvallen van een goed aan zijn heer.
- revideeren**, herzien; doorzien, nazien.
- Review**, in 't Engelsch wat **Revue** in 't Fransch is.
- Revindicátie**, terugvordering (van een eigendom).
- Revisie**, herziening; tweede proefblad.
- Revisor**, onderzoeker, naziener.
- revocabel**, wederroepelijk, herroepbaar, te herroepen.
- Revocátie**, terugroeping; intrekking.
- revoceeren**, **revoqueeren**, terugroepen.

revolt
 Revolt
 revolt
 opsta
 Revolt
 were
 went
 revol
 revol
 trac
 revoc
 Revolt
 vers
 see
 wor
 Rex.
 (va
 (va
 ste
 gele
 Rev
 Rha
 Rha
 Rha
 Gri
 Rha
 rha
 bij
 Rha
 Rhé
 Rhe
 rhet
 rhe
 Rhé
 Rhi
 Rhi
 Rho
 rho
 Rhy
 Rh
 re
 de
 Ri
 Ri
 Ri
 o
 Ri
 Ri
 Ri
 t

- revoltant**, hoogst, hinderlijk, ergerlijk.
Revólte, opstand, oproer.
revolteeren, in opstand brengen; oproerig worden, in opstand geraken, opstaan.
Revolútie, omwenteling, inz een groote, gewelddadige wereld-, aard- of staatsomwenteling, omverstorting; omwenteling van een kleineren hemelbol om een grooteren.
revolutionnair, omwentelingsgezind; eigendunkelijk.
revolutionneeren, omwentelen; eene staatsomwenteling trachten te bewerken.
revoqueeren, z. **revoceeren**.
Revue, monsterring, wapenschouw; overzicht, titel van verschillende tijdschriften (eng. **Review**); de **R. passeeren**, gemonsterd, nauwkeurig bekeken of beoordeeld worden.
Rex, koning; **Rex apostólicus**, apostolische koning (van Hongarije); **Rex cathólicus**, katholieke koning (van Spanje); **Rex christianissimus**, allerchristelijkste koning (van Frankrijk); **Rex fidelissimus**, allergeloovigste koning (van Portugal).
Rex de chaussée, benedenste verdieping, gelijkvloers.
Rhabdologie, staafjesrekenkunst.
Rhachitis, ruggegraatskromming; Engelsche ziekte.
Rhapsóden, rondtrekkende volkszangers (bij de oude Grieken).
Rhapsodie, verzamelwerk, mengelmoes, rommelzoo.
rhapsódisch, onsaamenhangend; uit verschillende deelen bijeengebracht, samengefaanst.
Rhapsodist, verzamelaar, samenflanser.
Rhétor, redenaar, leeraar der welsprekendheid. (heid.
Rhetoriek, **Rhetórica**, redekunst, leer der welsprekend-rhetórisch, redekunstig, op redenaars wijze.
rheumatiék, **rheumátisch**, met zinkings behept.
Rheumatisme, vloeijing, zinking, eigenaardige aandoe-
Rhinalgie, neuspijn. (ning van het celweefsel.
Rhinóceros, neushoorn, neushoorn-dier.
Rhódium, enkelvoudig, in 't platina ontdekt metaal.
Rhododéndron, rozelaar, alp- of bergroos.
rhombóidaal, **rhomboidisch**, langwerpig ruitvormig.
Rhómbus, ruit, gelijkzijdige scheeve vierhoek.
rhythmisch, evenmatig, versmatig.
Rhythmus, naar bepaalde maat- en toonverhouding ge-
 regelde rede-gang, evenmatige welluidendheid der rede,
 der poëzie, klankmaat.
Ricámbo, keerwissel, die met protest teruggaat.
Ricavio, het zuivere bedrag van verkochte waren.
Ricochét, het keilen, afkaatsen van een geworpen steen
 op de watervlakte; **R. schot**, weeropstuitend schot.
Ricorso = **Ricambio**.
Ricóvero, teruggerlanging, schadeloosstelling.
Rideau, voorhang, gordijn; kleine aarden wal, waarach-
 ter de belegerden zich verbergen.

- ridicuul**, belachelijk, bespottenswaard.
Ridicule, het belachelijke; ook werkzak, werkbeurs der vrouwen (in die beteekenis beter *reticule*, zie ald.).
rigide, stijf, strak; scherp, onverbiddelijk, hard.
Rigiditeit, stijfheid, strakheid; ook = **Rigueur**.
rigore júris, naar gestreng recht.
Rigorisme, te strenge zedeleer, zedelijke gestrengheid.
Rigorist, gestreng zedeleeraar; aanhanger der gestrengere grondbeginselen van het strafrecht.
rigoreus, **rigoureux**, ook **rigoristisch**, gestreng, scherp, onbarmhartig.
Rigrositeit, gestrengheid, hardheid.
Rigueur, strengheid, hardheid, scherpheid.
Rijks-insigniën, de te Aken bewaarde kleinoodiën van het Duitsche rijk, welke vroeger bij de keizerskroning gebruikt werden.
Rimbórsa = **Rembours**, **Remboursement**.
rinforzando, versterkt, sterker.
Riool, afvoeringsbuis, vuilnispijp.
Ripiëno, het invallen van het volle orkest.
riposteeren, snel en treffend antwoorden, dadelijk hervatten; (in 't schermen:) een terugstoot toebrengen.
Riprésa, herhaling van een hoofdmoment.
Ripuáriërs, oeverbewoners.
riscánt, gewaagd, gevaarlijk.
risentito, vol gevoel, levendig.
Riscóntro, (pl. **riscontri**), wisselbetalingen; aanwijzing op wisselbetalingen.
risible, belachelijk, bespottelijk.
Risico, gevaar; waagstuk.
risiqueeren, beter **risqueeren** (z. ald.).
Rispét- of **rispít**-dagen = **Respijt**-dagen (z. ald.).
risqueeren, wagen, op 't spel zetten; gevaar loopen.
Rissóle, vleeschpasteitje. **Rissolétten**, gerooste, met vleesch gevulde sneedjes brood.
ristorneeren, terug-, af- en toeschrijven; tegen eene vergoeding afzien van eene gesloten assurantie.
Ristórno, **Ritórno**, ook **Stórno**, terugkeer; terugbeschrijving, af- en bijschrijving van een post in het grootboek.
Ritórnel, herhalings-thema (in de muziek); drieregelig Italiaansch volkslied.
Ritórno, z. **Ristórno**.
Ritráttá, keer- of herwissel; intrekking van een getrokken wissel.
Rituaal, regeling van kerkelijke gebruiken, kerkenorde; kerkenboek; voorgeschreven of gebruikelijke ceremoniën bij inwijdingen receptiën in geheime genootschappen, enz.
ritueel, gebruikelijk.
Ritus, overgeleverd gebruik, inz. plicht- of kerkgebruik.
Rival, mededinger, medevrijer; wedijveraar.
rivaliseeren, wedijveren, om de meerderheid strijden.
Rivaliteit, ijverzucht, wedstrijd, wedijver.

Ros
 Rok
 dil
 Rok
 3 p
 Rok
 Rok
 Rok
 de
 Rok
 Rok
 Rok
 st
 roh
 Ro
 ve
 de
 w
 roh
 Ro
 Ro
 Ro
 85
 Ro
 roh
 r
 g
 v
 s
 Ro
 Ro
 z
 Ro
 s
 roh
 Ro
 Ro
 Ro
 g
 s
 ro
 d
 l
 B
 z
 B
 B
 t
 ro
 R

- Roastbeef**, geroosterd, half gebraden runderlappen.
- Rob**, **Roob**, liever **Robb**, vruchtensap, te koken tot het dik wordt, vruchtenmoes, doorgaans met suiker toebeleid.
- Robber**, **Rubber**, twee achter elkander gewonnenen van 3 partijen; de dubbele partij.
- Robe**, vrouwensleepkleed; tabberd der rechtsgeleerden.
- Robijn**, hardste en kostbaarste edelsteen na den diamant.
- Robinoeratie**, heerschappij der getabberde mannen, van de advocaten.
- Robinsonnade**, avontuurlijke geschiedenis.
- Roborantia**, versterkende middelen.
- Roboratie**, versterking. **Roborans**, **Roboratief**, versterkend middel.
- roboreeren**, sterken.
- Robat**, leendienst, zulke werkzaamheden, waartoe tot dusverre in Beieren, Oostenrijk, Bohemen en Silezië de onderdanen jegens hun overheden en landheeren verplicht waren.
- robuust**, sterk, krachtig, gespierd, kloek, stevig.
- Rococá**, verouderde, weder mode geworden smaak.
- Rodomentade**, windbrekerij, snoeverij.
- Roebel**, russische zilver- en papiermunt, de eerste = 1 gl. 89 ct. = 3½ papierroebel, welke laatste dus 54 cents doet.
- Rogate**, de zondag voor Hemelvaartsdag.
- romaansch**, van het oud-Romeinsch afstammend, (vandaar:) **romaansche talen**, de Italiaansche, Spaansche, Portugeesche, Fransche, Provençaalsche, enz.; **romaansche volken**, volken van Romeinschen of gemengd Romeinschen oorsprong.
- Roman**, verdichte geschiedenis; avontuurlijke liefdeshis-
- Romance**, ridderlijk voorval in den vorm van een lied, zangstukje, bevattende een waar of verduicht avontuur.
- Romancier**, **Romanière**, romanschrijver, romanschrijfter. (tuurlijk, ongelooflijk.)
- romanesk**, romanachtig, verduicht; avontuurlijk, onnaromaniseeren, als een roman inkleeden.
- Romanisme**, de R. K. godsdienst, zijne grondstellingen.
- Romantiek**, **Romanticisme**, de in de middeleeuwen geldende en door nieuwere dichters weer opgewekte smaak.
- romántisch**, in den geest en smaak der christelijke middeleeuwen en der nieuwe volkspoëzie en kunst; dichtertlijk schoon, schilderachtig, verrukkelijk, wonderschoon.
- Ronde**, omgang, rondgaande wacht; rondedans; rondgezang. (refrein.)
- Rondeau**, **Rondeel**, rondezang, dicht- of muziekstuk met **Rondeel**, rond buitenwerk, ronde sterke toren; ingesloten vlakke; z. ook **Rondeau**.
- rondement**, ronduit, rondweg, zonder omwegen.
- Rongeanisme**, liberaal of oud-catholicisme naar de stellingen van den Duitschen priester Ronge, die omstreeks 1840—50 voor eene meer vrijzinnige richting

in Kerk en Staat ijverde, en de eerste van Rome's op-
pergezag wilde losmaken.

Roob, z. **Rob**.

Roomsch-Katholieken, z. **Katholieken**.

Ropij, **Rupie**, O. Indische goud- en zilvermunt, in goud
ongeveer = 18 gl. in zilver van verschillende waarde
(tusschen 60 en 120 cents).

roqueeren, (in 't schaakspel:) den koning en een der
kasteelen te gelijk verplaatsen.

Rosette, **Rozet**, roosvormig sieraad; een van anderen
plat en van boven hoekig geslepen diamant.

Rosinánt, het paard van Don Quichote; slecht paard, knol.

Roskólniken, in Rusland diegenen, welke niet tot de or-
thodoxe Grieksche Kerk behooren.

Rosmarijn (beter dan **Rozemarijn**), zeedaauw (bekend,
welriekend gewas).

Rosoglio, rozijnbrandewijn.

Róstbeef, beter **Roastbeef** (z. ald.).

Rostraal, beter **Rastraal** (z. ald.).

Rotátie, rond-, omdraaiing. beweging om de as; dage-
lijksche beweging der aarde, enz.

Rotónde, z. **Rotunde**.

Rotulátie, het ordelijk bijeenvoegen en samennaaien van
schriftelijke stukken.

rotuleeren, acten naar volgorde teekenen en samennaaien.

Rotónde, **Rotónde**, van buiten en binnen rond gebouw.

Roturier, burgerlijk. van burgerafkomst persoon.

Roué, (eig. een geradbraakte of die waard is geradbraakt
te worden) voornaam losbol, galant wellusteling.

Rouge-et-noir, rood-en-zwart (een kansspel met ballen
en kaarten).

Rouláde, iets opgerolds; opgerold kalfsvleesch; (in de
Rouleau, rol, rolstuk; rolgordijn.

rouleeren, omloopen, in omloop of gangbaar zijn; loopen;
't gesprek **rouleerde over u**, 't gesprek liep over u.

Roulette, rolschijf; kansspel met balletjes.

Rout, talrijk Engelsch avondgezelschap, praal-, thet-,
speelgezelschap.

Route, weg, rijweg, straatweg; tocht, koers.

Routine, vaardigheid, vlugheid door gedurige oefening
of behandeling verkregen; sleur, slender.

routineeren (zich), zich vaardigheid in iets bijbrengen.

royaal, koninklijk; **royaal-papier**, zeer groote papier-

Royalisme, koningsgezindheid. (soort.)

Royalist, aanhanger van de partij des konings.

royalistisch, koningsgezind.

royeeren, z. **rayeeren**.

Rozét, z. **Rosette**, **Rozemarijn**, z. **Rosmarijn**.

Rúbber, z. **Robber**.

rubificeeren, rood maken.

Rubriek, afdeeling, klasse, soort; opschrift, bovenschrijft.

Rudiménta, **Rudiménten**, eerste gronden of beginselen.

Rud
Rui
bli
ruis
ruis
Ru
Ru
Ru
Ru
ram
Ru
Ru
Ru
rup
rura
ged
Ru
Ru
No
ne
Ru
rust
Ru
Ru

S. o
s. (o
het
sc. (o
het
S. E
s. e.
hor
in
S. S
cra
S. T
s. v.
s. v.
me
Sab
Sab
Sabl
Sabl
bed
Sabi

- Ruditeit**, ruwheid, onbeschaafdheid, lomphheid.
Ruïne, ondergang; verwoesting; puinhoop, bouwval, overblijfsels, wrakken.
ruïneeren, verderven, verwoesten, te gronde richten.
ruïneus, bouwvallig; verderfelijk.
Rum, suikerbrandewijn.
Ruminántia, herkauwende dieren.
Ruminátie, herkauwing; herhaalde overdenking.
rumineeren, herkauwen; (fig.) wikken en wegen.
Rumoer, verward geraas, gejoel; gerucht.
Runen, oude rechtlignige letters der Germaansche volkeren.
Ruptuur, breuk; vredebreuk, vriendschapsklove.
ruraal, landelijk, boersch; **rurale gedichten**, landelijke gedichten, veldzangen.
Rurograaf, schrijver over de akkers en hunne bebouwing.
Rusniáken, **Russiëna**, Slavische volksstam in Gallicië, Noord-Hongarije, Podolië, Volhynië, enz. (ook **Ruthenen** geheeten).
Rusticiteit, boerschheid; onbeschaafdheid.
rustiek, boersch, landelijk; plomp, onbeschaafd.
Ruthéna, z. **Rusniaken**.
Rutscher, in de muziek hetzelfde als **Galop**.

S.

- S. of St. of Set.** = **Sint, Saint, Sanct**, heilige.
s. (op recepten) = **signa of signétur**, teeken het, of het worde geteekend.
sc. of **scil.** = **scilicet**, namelijk; **sc.** ook **scúlpsit**, (...) heeft (het) gegraveerd.
S. D. G. = **soli Deo glória**, aan God alleen de eer.
s. e. of **s. e. c.** = **sálvo erróre cálculi**, met voorbehoud van eene mogelijke rekenfout; (ook :) zonder fout in 't rekenen.
S. S. = **sacra Scriptúra**, de heilige Schrift; of **sacrae Scriptúrae**, van de heilige Schrift.
S. T. = **sálvo título**, met voorbehoud des titels.
s. v. = **salva vénia**, met verlof gezegd.
s. v. v. = **sit vénia vérbo**, men vergunne het woord, met verlof gezegd. (gen aan den Libanon).
Sabæers, **Sabiërs**, steraanbidders; Johannes-volgelin-
Sabæisme, sterrendienst, aanbidding der gesternten.
Sabbath, rustdag, vierdag, bij de Joden de zaterdag.
Sabbathvrouw, christin, die de Joden op den sabbath bedient.
Sabiërs, z. **Sabæers**.

sabel, (in de heraldiek) zwart, de zwarte kleur.

Sabrade, neersabeling, slachting met de sabel.

sabreeren, neerzabelen.

(vreter.

Sabreur, neerhouwer, houwdegen, woest strijder, ijzer-
Saccâde, ruk met den teugel. **saccadeeren**, sterk met
den toom rukken.

sacerdootaal, priesterlijk.

Sacra, heilige zaken, heiligdommen.

Sacrament, christelijke godsdienstplechtigheid, genade-
middel [in de Protest. Kerk zijn er twee: (in de oud-
Luth. K. bovendien het Vormsel) de Doop en het Avond-
maal; in de R. K. Kerk zeven: de Doop, het Vormsel,
het Sacraments des Altaars (communie of Avondmaal),
de Biecht, het laatste Oliesel, de Priesterwijding (het
Priesterschap) en het Huwelijk. — (Somtjids ook als
eene soort van vloekwoord gebruikt:) sapperment! sak-
kerloot! (rend.

sacramentaal, **sacramenteel**, tot een sacrament behoo-
sacramenteeren, de sacramenten toedienen; vloeken.

Sacredieu! Sacré Dieu! (gemeen vloekwoord).

sacreeren, heiligen, wijden, zalven; (ook:) vloeken.

sacrificeeren, **Sacrifiëeren**, offeren, opofferen.

Sacrilégie, heiligschennis, kerkroof, kerkschending.

Sacristein, koster, kerkbewaarder.

Sacristie, **Sacristij**, kerkgereedschapskamer, kerkekamer.

Sadduceërs, oud-Joodsche secte, die de opstanding en
de onsterfelijkheid der ziel loochende, aan engelen noch
geesten geloofde, maar in hare zeden streng en zuiver was.

Sadi, zwerfende monnik (in Turkije).

Saffiaan = **Marokijn**.

Saffier, hooggeschatte blauwe edelsteen.

Saffloer(s), distelgeel, distelsaffraan, de gedroogde bloe-
men van den verdistel of de wilde saffraan.

Saffraan, de gedroogde bloemstempels eener variëteit van
crocus sativus, krokus.

Saga, **Sâge**, volksoverlevering, legende.

Sagaai, de lange spies der Negera, Kaffers, Hottentotten;
tegenwoordig in Algerië de naam der bajonet.

Sagaciteit, scherpzinnigheid.

Sagittarius, de Schutter (sterrenbeeld des dierenriems).

Sago, palmmerg, palmmeel.

saillant, vooruitstekend; (fig.) in 't oog vallend, treffend.

Saint, (afg. St.), heilige (b. v. **St-Pierre**). **Sainte**
(afg. Ste.), heilige (b. v. **Ste-Marie**).

Saint-Simonisme, z. **Simonisme**.

Saisie, inbeslagneming.

saisisseeren, grijpen, vatten; in beslag nemen.

Saison, **Seizoen**, jaargetijde; badtijd; (ook:) duur van
de muzikale wintervermakelijkheden eener hoofdstad; —
morte, de slappe tijd voor de industrie.

Salamine, eenkleurige zware Fransche zijdestof.

Sal-ammoniak, z. **Salmiak**.

sala
Salâ
sald
Salâ
de
Salâ
sta
inz
Sali
Sali
Sali
ter
wa
ter
in
zel
uit
Sa
de
ga
Sal
mo
Sal
Sal
we
Sal
mi
Sal
sp
Sal
sal
Sal
sal
Sal
Sal
lit
sal
lin
ho
of
ca
zo
be
ve
be
ve
re
vo
be
or
Sal
te

salariëeren, bezoldigen, een salaris geven.

Saláris, bezoldiging. (uitdelgen, betalen.)

saldeeren, rekeningen afsluiten, vereffenen; eene schuld

Sálvo, rekeningsoverschot; afsluiting der rekening (**Saldeering**).

Salép, de wortel van verscheidene soorten van orchis of standelkruid; een daaruit bereide voedzame warme drank, inz. bij de Turken.

Salificátie, zoutvorming; zoutbereiding.

Saline, zoutwerk; zoutmijn; zoutziederij, zoutkeet

Salische wet, de oudste verzameling van Duitse wetten uit de 5de eeuw van de Saliërs of Salische Franken, waarbij in het 62ste art. bij salische goederen de dochters van de erfenis uitgesloten waren. Later maakte men in Frankrijk en Spanje daarvan de toepassing op de kroon zelve, zoodat de vrouwen van de troonsopvolging werden uitgesloten. (In den jongsten tijd werd in Spanje de Salische wet opgeheven). **Salische goederen** zijn dus de zoodanige, die alleen op mannelijke erfgenamen overgaan.

Salmiák, afkorting van **Sal-ammoníacum**, zoutzure ammoniak, vluchtig loozout.

Salón, groote zaal, gezelschaps-zaal.

Salóp, morsige vrouw, slons, totebel; (ook :) een vrouwenmantel als huis- of ochtendkleed.

Salpéter, **Salpeterzure potasch**, muur- of aardzout, een middelzout, uit sterkwater en plantenloozout bestaande.

Sálto, sprong; **Sálto mortále**, doodelijke, halsbrekende sprong; (fig.) te groot waagstuk.

Salubriteit, gezondheid, inz. van de lucht.

saluceren, groeten.

Salut, heil, behoud. **salut!** gegroet! wees gegroet!

salutaire, heilzaam.

Salutátie, begroeting, groet.

Saluut! vaarwel! **Saluut**, groet, inz. de eeregroet op militaire wijs, ook door 't lossen van kanonschoten.

sálvo, **sálva**, **sálvis**, met voorbehoud, zonder benadeeling, behoudens; **salva approbatione**, onder voorbehoud van de goedkeuring; **salva conscientia**, met goed of zuiver geweten; **salvo errore** of **salvo errore calculi**, afg.: a. e. of s. e. ec. (z. ald.); **salva fama**, zonder nadeel voor den goeden naam; **salvo honore**, behoudens de eer; met verlof gezegd; **salvo jure**, onverminderd het recht; **salvo meliore**, behoudens het betere, met onderwerping aan betere inzichten; **salva venia**, met verlof; **salvo jure**, zonder schade van zijn recht; **sálvo titulo** (S. T.), zonder nadeel of met voorbehoud des titels; **salvis exceptionibus**, met voorbehoud van de aanmerkingen of wederleggingen; **salvis omissis**, behoudens het overgeslagene of vergetene.

Sálvo, eereschot, begroeting door kanon- of gewerschoten; (ook :) een enkele losbranding van geschut.

- Sam**, Engelsche afkorting voor Samuel; **Uncle Sam**, schertsende benaming van de N. Amerikanen en hunne **Samaar**, deftig vrouwengewaad. (regeering.)
- Sambos**, liever **Zambos** (z. ald.).
- Sámoem**, **Saniël**, **Sámum**, verstikkend heete, dikwijls doodelijke wind in Z.Azië en in Afrika.
- sánæ méntis**, met of bij gezond verstand.
- Sanbenito**, martelaarshemd, geel met duivelskoppen enz. beschilderd hemd, waarin de slachtoffers der inquisitie werden verbrand; (ook :) zulk eene muts.
- Sáncie**, bevestiging; toekenning der kracht van wet.
- Sanctificátie**, heiliging, heiligverklaring.
- sanctificeren**, heiligen, heiligverklaren.
- sanctioneren**, heilig en onschendbaar maken; bekrachtigen, van kracht verklaren; (ook :) goedkeuren.
- Sanctúarium**, **Sanctuaire**, heiligdom; onschendbare plaats, vrijplaats. [(z. ald.).]
- Sáctum officium**, (eig. heilige bediening), de inquisitie
- Sandálen**, bind- of snoerzolen, O. Indisch schoeisel.
- Sándrak** of **Sándarak**, wit hars, dat, tot poeder gebracht, o. a. dient om de plaats van uitgeschrapte woorden weder beschrijfbaar te maken.
- Sandsjak**, het stadhouderschap over een klein Turksch landschap. **Sandsjakaat**, zijn gebied.
- Sangfroid**, koelbloedigheid, onverstoerbare bedaardheid.
- sanguineus**, bloedrijk, volbloedig.
- sanguinisch**, bloedrijk; (fig.) levendig; licht vatbaar voor vreugde en smart.
- Sanhedrin**, raadsvergadering, inz. het voormalige Joodsche gerechtshof of de hooge raad te Jeruzalem, uit 72 leden bestaande.
- saniëus**, vol bloedige etter.
- Saniteit**, gezondheid, welstand, welbevinden.
- Sans**, zonder. **Sans cérémonie** of **sans compliments**, zonder omslag of plichtplegingen, **Sans comparaison**, zonder vergelijking, zonder den éénen na den anderen te te willen afmeten.
- Sansculótte**, (eig. broekelooze) voormalig aanhanger der gepeupelregeering of der ultra-democraten in Frankrijk.
- sans doute**, zonder twijfel.
- sans gêne**, vrij en ongedwongen zonder zich eenig bedwang op te leggen; (doen) als bij zich thuis.
- Sanskrit**, de **sanskritsche taal**, oude taal der Hindoes of Brahminen, in welke de Indische wetboeken en poëzieën geschreven zijn. (gemakkelijk.)
- sans pareil**, zonder weerga, **sans peine**, zonder moeite, **sans préndre**, zonder te nemen, d. i. spelen zonder kaarten te koop en te ruilen.
- Sans souci**, zonder zorg, **Sans-souci**, naam van een koninklijk lustslot bij Potsdam.
- Santé**, gezondheid; (ook :) een gezondheidsgordel; **à votre santé** of enkel **Santé!** op uwe gezondheid!

Sap
Sapi
sta
Sap
Sapi
sapp
Sapi
gen
Sar
Sar
bie
Sar
sarc
Sár
Sar
sarc
Ser
Sar
gl
Sat
ee
Sát
Sat
Sat
sati
Sat
Sat
sati
Sat
zu
Sat
sati
Sat
sati
sati
(f
Sat
Sát
n
Sat
Sav
Sav
le
b
Sat
sau
w
Sav
sau
zi

Sape, z. **Sappe**, **Sapour**, z. **Sappeur**.

Sapiéti, **sat**, voor den wijze genoeg, één goed verstaander heeft maar een half woord noodig.

Saponificatie, zeepvorming. (vesting.

Sappe, **Sape**, loopgraaf, onderaardsche gang naar eene **sappeeren**, onderaardsche gangen maken, ondermijnen.

Sappeur, loopgravenmaker, maker der onderaardsche gangen (s a p p e s).

Sarabánde, Spaansche ernstige dans en de muziek daarbij.

Saraceenen, Oosterlingen (Mahomedanen, Turken, Arabieren); (fig.) ruwe, onhandige, verwoestende troepen.

Sarcásmc, hoonend gelach; vinnige spot, bitter gezegde. **sarcástisch**, bitter, bijtend, scherp hekelend.

Sárcophaag, doodkistvormig grafteeken.

Sardanápálus, wellustig, verwijsd vorst, rijk wellusteling.

sardónische lach, gedwongen bittere lach, spotgelach.

Serrás, groote sabel, houwdegen der cavalerie.

Sarsenét, lichte, als linnen geweven, geveerde en glansde katoenen stof; eenkleurige voering.

Satelliet, wachter, trawant; ondergeschikt persoon, die een voornamer als zijne schaduw volgt; bijplaneet.

Sáter, z. **Satyr**.

Satijn, atlasachtige zijden stof.

Satináde, licht halfzijden atlas.

satineeren, als satijn maken, den satijnglans geven.

Satinét, gestreepte halfzijden stof, half atlas.

Satire, minder goed **Saty're**, hekelschrift, spotschrijt.

Satiricus, spotter, hekeldichter, spotschriftschrijver.

satirisch, spottend, bijtend, hekelend.

Satisfactie, genoegdoening, schadeloosstelling.

Satraap, perzisch landvoogd; (fig.) overmoedig en heerschezuchtig mensch.

Saturátie, verzadiging (in de scheikunde).

saturreeren, verzadigen.

Saturnália, Satyrnusfeesten, braspartijen. (gelukkig.

saturninisch, lood bevattend; (fig.) somber, treurig, on-

satúrnisch, overoud, tot de hooge oudheid behoorend; (fig.) eenvoudig, gelukkig, onschuldig.

Satúrnus, god des tijds; (in de scheikunde:) lood.

Sátyr, **Sáter**, veld- of woudgoud met bokkepoten; (zinebeeld der grofzinnelijke menschnatuur).

Satyre, z. **Satire**.

Sauce, **Saus**, vloeibaar toevoegsel der spijzen.

Saucijs, **Saucisse**, **Saucisson**, kleine braadworst; lange lederen zak met kruit gevuld, waaraan eene lont wordt bevestigd, om zóó eene mijn aan te steken.

Sauf-conduit, vrijgeleidbrief.

sauteeren, een ragout in de kastrol door heen en weer schudden gebonden maken.

Sauve-gárde, veiligheidswachter, bedekking.

sauveeren, redden besparen; **sauve qui peut**, redde zich wie kan, ieder berg: zijn lijf.

Savánna, groote grasvlakte of boschweide in N. Amerika.

Savantasse, geleerde babbelaar, letterkundige windbuil.

Savoir-faire, geschiktheid, bedrevenheid in een of ander vak, beleid. (nis.)

Savoir-vivre, levenswijsheid, levenskunst, menschenken-

Savonnerie-tapijten, tapijten met fluweelachtige en levendige kleuren.

Savonnéte, zeepbal, waschbal.

savouereeren, met bijzonderen smaak en graagte nuttigen.

Savoyard, **Savóyer**, inboorling van Savoye; (fig.) kleine schoorsteenveger, marmotjongen, liedjeszanger, enz.; (ook:) onhebbelijk mensch.

Sbirre, gerechtsdienaar, politie-bediende in Italië.

scabiëus, schurftig, schurftachtig.

scabreus, ruw, hobbelig; fig. moeilijk, bezwaarlijk.

Scála, ladder; toonladder; gradenschaal.

Scalp, hoofd, behaarde (en afgetrokken) schedelhuid.

Scalpél, ontleedmes met vasstaand lemmer.

scalpeeren, de huid met het haar van de hersenpan trekken (gelijk de N. Amerikaansche wilden hunnen gevangenen vijanden plegen te doen).

Scandaal, **Scandalous**, z. **Schand**—.

Scandinavië, Denemarken, Noorwegen en Zweden, het N. Europeesche schiereiland,

Scafénder, zwemkleed, zwemgordel.

Scapulier, schouderkleed der R. K. ordesgeestelijken; (ook :) twee gewijde en met een kruisje gewerkte stukjes wolstof (bijna ter grootte van een kaartblad), met een dubbel band verbonden, en zoo gedragen, dat het eene gedeelte op de borst, en het andere op den rug hangt.

De geloovigen dragen dit scapulier ter eere van Maria, teneinde voor onvoorziene rampen, als: onweerslag, verdrinken enz., gevrijwaard te worden.

Scarabeeën, kevers; keversteenen.

Scaramouche, hansworst, grappenmaker.

Scarificatie, het bloedige-koppenzetten, het koppen.

scarificeeren, koppen; kerven, met het lancetopenrijten.

Scelét, z. **Skelét**.

scelleeren, verzegelen, toelakken.

Scène, tooneel; schouwtooneel; voorval; tafereel.

Scepticisme, twijfelleer, twijfelzucht.

Scepticus, twijfelaar, twijfelzuchtige.

sceptisch, twijfelzuchtig, aan alles twijfelend.

Schaak, **Schaakspel**, koningspel; **schaak geven**, den koning noodzaken zijne plaats te verlaten; **schaakmat**, de koning is ingesloten, overwonnen; (fig.) afgemat, krachteloos, doodop; **schaakpat**, de koning moet gespeeld worden en kan geene vrije ruit vinden.

Schabrak, sierlijk paardendek.

Schach, **Schah**, **Sjah**, koning (van Perzië).

Schacheraar, koopmanntje in allerlei, kwanselaar.

- schacheren**, handelen, een armhartige negotie drijven; kwanselen; (ook:) woekeren.
- Schames**, joodsch koster en klokkenist.
- Schandaal**, ergernis, aanstoot, opspraak.
- schandaleus**, schandelijk, aanstootelijk. (rooven.)
- Schandaliseeren**, ergernis geven; (ook:) belasteren, eerschápska, z. Czapska.
- Scharlaken**, vuurroode kleur; stof van die kleur.
- Scharlakenbeziën**, z. kermes.
- Scharlakenkoorts**, met koorts verbonden kinderziekte met scharlakenrood uitslag.
- Scheerenvloot**, vaartuigen, die aan de Zweedsche kusten de schepen bij 't binnenloopen voor de scheeren of klippen beveiligen. (Arabische horde.)
- Scheik**, **Scheikh Sjeik**, oude onderbevelhebber gener.
- Schéma**, gestalte, beeld; voorbeeld, model, schets.
- Schepter**, koningsstaf, vorstenstaf.
- Schérif** = Emir.
- Schibboleth**, herkenningwoord, wachtwoord, parool, (eig. zooveel als: vloed stroom; ook korenaar).
- Schisma**, scheuring, kerk- of geloofsscheuring.
- Schismáticus**, scheurmaker, geloofsverdeeler.
- Schlem**, z. Slam.
- Schlendrián**, slender, sleur.
- Scholársch**, schoolbestuurder, schoolopziener.
- Scholástiek**, schoolleer, schoolwijsheid.
- scholástiek**, **scholástisch**, schoolsch, schoolmatig; (ook:) spitsvondig.
- Schólions**, geleerde toelichtingen van Grieksche en Latijnsche schrijvers.
- Schorpioen**, kreeftachtig kerfdier; z. **Scorpius**.
- schraffeeren**, schaduwlijnen trekken of griffelen.
- schwadronneeren**, om zich houwen; (ook:) snoeven.
- Schwadronneur**, snoever, zwetser.
- scilicét**, (afg. sc.), namelijk, te weten en! scintilleeren, vonkelen, tintelen, flikkeren.
- scissibel**, **scissiel**, splijtbaar, te splijten.
- Scissie**, splijting, scheiding.
- Scissuur**, splijting; spleet, scheur; insnede. (vlies.)
- Sclerótiék**, het harde oogvlies, ondoorschijnend horen.
- Scónto** = Disconto.
- scontreeren**, **res-** en **riscontreeren**, met elkander afrekenen; (ook:) door aanwijzingen of wissels vereffenen.
- Scóntro** en **Rescóntro**, **Riscóntro**, wederzijdsche vereffening, afrekening van schuld en vordering.
- Scorbuit**, tandvleeschbederf, blauwschuit, scheurbuik.
- Scórpíus**, de Schorpioen (starrenbeeld des dierenriems).
- Scriba**, schrijver, secretaris.
- Scribent**, schrijver; samensteller van een werk.
- Scribomanie**, schrijfsucht, schrijfsjeukte.
- Scriptuur**, **Scriptúra**, schrift, geschrift.
- scrophuleus**, met klieren behept; kropachtig.

Scrúpel, apothekersgewicht = 1,30625 wichtje; ook =

Scrúpule, nauwgezetheid van geweten, gewetensbezwaar.

Scrupuleus, angstvallig, al te nauwgezet.

Scrupuleusheid, **Scrupulositeit**, bedenkelijkheid, angstvalligheid, te groote nauwgezetheid.

scruteeren, **scrutineeren**, doorzoeken, doorgronden; uitvorschen; stemmen inzamelen of opnemen.

Scrutinium, onderzoek; stemmenverzameling en daardoor bewerkte keus. (lende waarde.

Scúdo (pl. **Scúdi**), Italiaansche daalder van verschilscúlpsit (afg. sc. of sculps.), ... heeft (het) gegraveerd.

Sculptuur, beeldhouwkunst; beeldhouwwerk, beeld- of snijwerk.

Scylla, gevaarlijke klip bij Messina, tegenover den draaikolk Charyb'dis; dreigend gevaar; **van Scylla in Charybdis vervallen**, van kwaad tot erger komen, uit den

Scapoy, z. **Sipoy**. (regen in den drop komen.

seceeren, snijden, ontleden, opensnijden (lijken).

secludeeren, uitsluiten.

Seclusie, uitsluiting.

Secónd, tweede; (ook :) opperstuurman.

Secóndant, helper; kamp- of duëlgetuige; ondermeester, hulponderwijzer.

secondair secónde, enz., z. **secund**—.

secoreeren, helpen, bijstaan, bijspringen.

Secours, hulp, onderstand; ontzet. (vorst.

Secret, geheim. **Secret**, geheim: geheimzegel van een

Secretaire, schrijfkast (bekend stuk huisraad).

Secretairie, **Secretarie**, schrijfkamer, inz. van den secretaris.

Secretariaat, geheimschrijverschap, ambt van secretaris.

Secretaris, geheimschrijver; schrijver, afschrijver.

secreteeren, geheim houden, verzwijgen.

Secréte, afzondering, afscheiding van lichaamsstoffen.

Sectáris, aanhanger eener secte, inz. wie zich beijvert om de leerstellingen dier secte voort te planten.

Séctie, chirurgische insnede; lijkopening; steensnede; afdeeling in een boek; wijk eener stad; (bij de militairen:) de helft van een peloton. **Séctio cæsárea**, keizersnede. **Sectio cónica**, kegelsnede.

Sector, cirkelstuk, begrepen tusschen twee stralen en een boog.

secular, honderdjarig; (ook :) wereldlijk, niet geestelijk.

Secularisátie, het wereldlijk-maken; intrekken van geestelijke bezittingen.

seculariseeren, wereldlijk maken, een geestelijk goed (b. v. een bisdom) in een wereldlijk veranderen, geestelijke goederen tot wereldlijk gebruik aanwenden of inrekken.

Seculariteit, stand van een wereldlijk persoon; het wereldlijk leven; het wereldlijk rechtsgebied eener kerk.

Secúnda, tweede schoolklasse; (**Secúnda-wissel**) tweede wissel (vgl. **Prima**, laatste bet.).

- secundair, secundair**, de tweeds plaats innemend, ondergeschikt, afhankelijk.
- Secundant, z. Secondant.**
- Secunde, Secónde**, zestigste deel eener minuut ; 2de toon na den grondtoon ; 2de stootmanier in 't schermen.
- secundeeren**, helpen, bijstand verleenen ; tot getuige dienen ; (in de toonkunst :) de 2de stem zingen of spelen.
- secureeren**, verzekeren, in veiligheid stellen.
- Securiteit**, zorgeloosheid, onbevreesdheid ; gewisheid, zekerheid ; gewetensrust.
- secur**, zeker, onbekommerd, vast vertrouwend.
- sedaat**, gelaten, bedaard, rustig.
- Sedanoise, z. Parisienne** (2de bet.).
- Sedant**, bedarend, verzachtend (middel).
- sedatief**, geruststellend ; pijnstillend, bedarend.
- Sedésimo**, boekformaat, waarbij het vel 16 bladen of 32 bladzijden heeft (16).
- sedentair**, een zittend leven leidend, zittend werk verrichtend ; voor goed metterwoon gevestigden. (stoel.)
- Sédes**, zetel, woonplaats ; **Sédes apostólica**, pauselijke
- Sediment**, bezinksel, droesem, drab.
- sedimenteus**, een bezinksel opleverend, troebel.
- Seditie**, oproer, mouterij.
- seditiëus**, oproerig, muitend, muitziek.
- Sedúctie**, verleiding, verlokking tot het kwade.
- seduisánt**, verleidelijk.
- Segment**, cirkelstuk, brgrepen tusschen eene koorde en den boog, dien zij onderspant.
- Segregatie**, afzondering, afscheiding.
- Segregeeren**, afzonderen, afscheiden
- Segrijn : Segrijnleer**, (fr. **Chagrin, Chagrain**) soort van ruw als met korrels bezet gelooid leder.
- Seigneur, (Sinjeur)** heer.
- Seigneurie**, heerlijkheid (als grondbezitting).
- Seismométer, Sismométer**, aardbevingsmeter, werktuig, om de richting der aardschuddingen te bepalen.
- Seizoen, z Saison.**
- Sejour**, verblijf oponthoud.
- sejourneeren**, zich ergens ophouden, vertoeven, verwijlen.
- Sek**, zekere kostelijke wijn uit Spanje, Italië, enz.
- Sekreet**, geheim gemak, bestekamer. (de vrouwen.)
- Sékse**, natuurgeslacht, kunne, inz. het schoone geslacht.
- Sekte**, aanhang, partij, geloofspartij. (zeegroen.)
- Seladón**, verliefd herder, smachtend minnaar ; **seladon selah!** (in de psalmen) let op !
- seléct**, uitgelezen, uitverkoren.
- Seléne**, de maangodin ; de maan.
- Seleniet**, maanbewoner ; ook Moscovisch glas, kunstgips.
- Selenograaf**, maanbeschrijver.
- Selenographie**, maanbeschrijving.
- Selénostaat**, astronomisch werktuig om de maan waar te nemen.

- Seméster.** half jaar ; **semestraal**, halfjarig.
semi, half. **Semicólon**, komma-punt, punt-komma.
Semilór, z. **Similor**.
seminaal, het zaad betreffend ; bevruchtend, bezielend.
Seminárie, kweekschool, inz. voor R. K. priesters.
Seminarist, leerling op een seminarie.
Semiotiek, leer der ziekte-kenteekenen.
semitische talen, talen der Oostersche volken, die van Sem afstammen, inz. de Hebreeuwsche, Syrische, Chal-deeuwsche, Arabische taal, enz.
sémpér, altijd, immer ; **sémpér idem**, altijd dezelfde.
Sempiterniteit, bestendige duur, eeuwigheid.
Senaat, raad der Ouden ; stadsraad ; staatsraad.
Senateur, **Senátor**, raadslid.
Senátusconsúltum, raadsbesluit.
Senescéntie, het oudworden, verouderen ; het vervallen.
seniel, aan een grijsaard eigen, gelijk een oud man.
Senoir, de oudere, de oudste.
Senioraat, ambt en waardigheid van oudste ; opvolging naar ouderdom ; voorrecht des oudsten bij erfenissen.
Se non e véro, e béne trováto, moge het al niet waar zijn, het is toch aardig verzonnen.
Sensátie, zinnelijke gewaarwording ; indruk, opzien, beweging, gisting.
sensibel, voelbaar, tastbaar ; duidelijk ; gevoelig, teer, aandoenlijk ; erkentelijk, dankbaar.
Sensibiliteit, voelbaarheid ; prikkelbaarheid ; lichtgersaktheid ; erkentelijkheid ; gevoeligheid des harten.
Sensiblerie, overdrevene, gemaakte gevoeligheid, sentimenteelheid. (dingen vatbaar.
sensitief, zinnelijk, met zinnen begaafd, voor gewaarwor-
Sensualisme, zinnelijkheid, de neiging om volgens zinnelijke aandrift te handelen ; zinnelijk aanschouwingsvermogen ; (ook :) leer der **Sensulisten**, die de waarheid en het wezen der dingen in de zinnelijke waarnemingen, indrukken en gewaarwordingen zoeken. **Sensualist**, (ook :) een zinnelijk mensch ; wellusteling.
Sensualiteit, zinnelijkheid, neiging tot zinnelijk genot ; zinnelijk aanschouwingsvermogen.
sensueel, zinnelijk ; wellustig.
Senténtie, meening ; uitspraak ; zin- en zedespreuk, kernspreuk ; inz. rechterlijke uitspraak, vonnis.
sententiëus, spreukrijk, spreukmatig ; kernachtig, bondig.
Sentimént, gevoel, gewaarwording ; gevelen, oordeel, denkwijze.
Sentimentaliteit, **Sentimenteelheid**, gevoeligheid, overgevoeligheid, neiging of aanleg tot teedere en overspannen gevoelens, overgroote teerhartigheid.
sentimenteel, gevoelvol, overdreven gevoelig of teerhartig.
Sentinéllé, schildwacht ; **S. perdúe**, verloren of buitenste, verat geplaatste schildwacht.
separaat, afgezonderd, op zich zelve, bijzonder.

sep
 Sep
 sept
 Sep
 Sep
 sep
 sep
 sep
 sep
 Sep
 Sep
 sep
 vu
 Sep
 Sep
 so
 le
 sep
 Sep
 Sep
 Sé
 Se
 Se
 g
 r
 set
 n
 0
 Se
 Se
 Se
 Se
 t
 Se
 Se
 Se
 se
 Se
 t
 v
 S
 S
 S
 S
 S
 S

separabel, scheidbaar, afscheidelijk.

Separatie, scheiding, oplossing, ontbinding; echtscheiding.

separatief, afzonderend, scheiding bewerkend.

Separatisme, afzonderingsgeest in staats- of geloofszaken.

Separatist, afgescheidene van zijn vroeger kerkgenootschap.

separatistisch, naar de wijze der afgescheidenen.

separeeren, scheiden, afzonderen, verdeelen.

septaangulair, zevenhoekig. **Septangulum**, zevenboek.

septentrionaal, noordelijk.

Séptica, bijtende of doorvretende middelen.

Septime, de 2de toon van een octaaf.

septisch, bedervend, bederf of verrotting bewerkend; ver-
vuild, bedorven.

Septuagésima, de 9de zondag vóór Paschen.

Septuaginta, zeventig; (vandaar:) de benaming der Griek-
sche overzetting van het Oude Testament door 72 ge-
leerde Joden te Alexandrië, 200 jaar vóór Chr. geboorte.

septupleeren, verzevenvoudigen.

Sepultuur, begrafenis, beaarding. (volgen.)

Sequéle, gevolg, stoet; tros, legertros. **Sequélen**, de ge-

Séquens, het volgende, **Sequéntie**, volgorde, reeks.

Sequéster, gerechtelijk beslag op een goed.

Sequestratie, **Sequestrering**, gerechtelijke beslagleg-

ging op een goed en het beheer daarvan door een van

rechtswege aangesteld persoon, die **Sequestrator** heet.

sequestreren, een betwist goed gerechtelijk in beslag

nemen en het aan een derde ter bewaring of beheer

overgeven.

Seraf, **Serafijn**, vuur- of lichtengel, hoogere geest.

Serail, paleis des Turkschen keizers.

Seraskier, Turksch opperbevelhebber.

Serbét, z. **Sorbet**.

Serenáde, avond- of nachtmuziek, eeremuziek, iemand

ter eere onder zijne vensters gebracht.

Serenissima, doorluchtige (titel eener regeerende vorstin).

Serenissimus, doorluchtige (titel van een regeerenden

Seréno, vroolijk; **Serioso**, ernstig. [vorst].

sereus, wei-, waterachtig, naar bloedwater gelijkende.

Serge, lichte gekeperde wollen stof.

Sergeánt, eerste onderofficier bij 't voetvolk (in rang

tusschen den korporaal en den 2den luitenant); (zoo-
veel als wachtmeester bij de ruitery).

Sergeánt-majoor, eerste onderofficier eener compagnie;

opperste wachtmeester in eene vesting.

Série, reeks, rij; getallenreeks.

seriëus, **seriëusement**, ernstig, in ernst.

Serinette, draaiorgeltje tot africhting van kanarievogels

en andere zangvogels, vogelorgeltje.

Sermoen, rede, preek; langwijlige, droge voordracht;

vermaning; b, v. b e d s e r m o e n of gordijnpreek.

Seroenen, **Serone**, Portugeesche benaming der balen,

waarin specerijen en drogerijen verzonden worden.

- Serpént**, slangvormig gekromd blaasinstrument.
serpenteeren, kronkelen ; slanggewijs zich bewegen.
Serpentijn, oud stuk gescut, veldslang ; slangsteen, slangachtig gevlekte talksteen, *serpentijnsteen*.
Serpentist, slanghoornblazer.
Servánte, dienaars, meid ; ook een stel voor koppen, borden, enz. ; aanrichttafeltje ; **Servánten**, bedienden.
Servét, tafeldoek, vinger- of monddoek.
Service, dienst ; bij elkander behoorend dischgereedschap, theegeod, *service*.
serviel, slaafsch, laag ; al te getrouw (b. v. vertaald).
Servies, z. **Service**.
Servilime, de slaafsche denkwijz, die elke vrije vlucht van den menschelijken geest, de vrijheid van denken, van gelooven en in 't alg. elke politieke vrijheid met den naam van roekeloosheid, goddeloosheid, bestempelt, en daarin een revolutionnair streven ziet.
Serviliteit, slaafsche vrees, laaghartigheid, kruiperij.
Serviteur, dienaar, bediende ; onderdanige buiging.
Servitunt, dienstbaarheid, dwang ; bezwaar, last, dien de bezitter van eenig goed zich moet laten welgevallen, erfdienstbaarheid.
sesquipedaal, (eig. anderhalf voet lang :) ellenlang, hoogdravend (van woorden gebruikelijk),
Séssie, zitting, inz. gerechtszitting.
Setón, haarsnoer (ter afleiding van lichaamsvochten), dracht.
seveer, gestreng, barsch, stuursch, onverbiddeijk.
Severiteit, gestrengheid, hardheid.
Seigné, haakspeld, borstspeld der dames.
Sexagenárius, zestigjarige.
Soxagésima, 8ste zondag vóór Paschen.
sexagesimále verdeeling, de verdeeling van een geheel in 60 deelen (b. v. die van den graad en het uur in 60 (minuten. enz.).
Sexánt, hoogtemeter, astronomisch werktuig, dat het 6de eens cirkels (60 graden) omvat.
Séxte, zesde toon van de toonladder.
sexuaal, **sexueel**, het natuurlijk geslacht beteekenend en betreffend ; **sexuaal systeem**, rangschikking der planten (van Linnaeus) volgens hare geslachtsdeelen.
Sexe, **Sexus**, z. **Sekse**.
Sfeer, bolrond lichaam, inz. de hemel- of wereldbol ; gezichtskring ; omvang, grenzen van iemands macht, kundigheden of vatbaarheid ; werkkring.
sferisch, bolvormig, bolrond.
sferoide, langwerpig rond, rondachtig lichaam.
Sfinx, fabelachtig schepsel, aan hoofd en borst naar eene vrouw, voor 't overige naar een leeuw gelijkend ; zinnebeeld van de vruchtbaarheid, van de wijsheid en van al het raadselachtige ; (ook :) een avondvlinder.
Sforrando, versterkt, sterker.
Shako, hooge soldatenhoed, veldmuts, sjako of chako.

Sha
She
Shil
En
in
wa
Ri
tu
M
ce
ch
—
st
de
Ca
ce
Shi
Shi
Sib
Sib
by
sic
sic
w
sid
Sid
da
Sid
Sid
Sid
Sid
sif
sig
Sig
Sig
sig
sig
v
s
Si
Si
s
b
sig
Si
Si
sig
sig
Si
sil
Si

Shawl, z. **Sjaal**.

Sherif, Engelsche landrechter.

Shilling, Engelsche en N. Amerikaansche zilvermunt; in Engeland = $\frac{1}{20}$ £ Sterling of 60 cents van onze munt;

in de Vereenigde Staten heeft de Shilling uiteenloopende waarden: in de Staten Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, New Hampshire, Vermont, Maine, Kentucky, Indiana, Illinois, Missouri, Virginia, Tennessee, Mississippi, Tejas en Florida geldt hij $\frac{1}{6}$ dollar = $16\frac{2}{3}$ cent = $41\frac{2}{3}$ Ned. cent; — in New York, Ohio en Michigan doet hij $\frac{1}{8}$ dollar = $12\frac{1}{2}$ cent = $31\frac{1}{4}$ Ned. cent; — in New Jersey, Pennsylvania, Delaware en Maryland staat hij gelijk met $13\frac{1}{3}$ cent = $33\frac{1}{3}$ Ned. cent, wordende daar de dollar gerekend op $7\frac{1}{2}$ shilling; — in Z. Carolina en Georgia geldt hij $21\frac{3}{7}$ cent = $53\frac{4}{7}$ Ned. cent, hebbende daar de dollar eene waarde van $=4\frac{2}{3}$

Shire, Engelsch graafschap, landschap. (shilling.)

Shirting, soort van katoen of linnen voor hemden (shirts).

Sibilant, sisklank, sis- of fluittoon.

Sibylle, waarzegster; oude heks; **Sibyllijnsch** of **Sibyllinisch**, voorspellend.

sic, aldus, (zoo staat er woordelijk)

sic transit, glória mundi? zoo gaat de heerlijkheid der wereld voorbij! (hoorend.)

sideraal, sidérisch, de sterren betreffend, daartoe be-
Siderisme, leer van den invloed der sterren; het geloof daaraan; (ook:) eene soort van dierlijk magnetisme.

Siderograaf, staalgraveur.

Siderographie, staalgraveerkunst; staalgravure, staal-

Sierra, bergketen, gebergte.

Siesta, namiddagslaapje, dutje.

Sieur, heer, grondeigenaar.

siffleren, fluiten; uitfluiten; **Siffleur**, uitfluter.

sigilleren, zegelen, verzegelen.

sigillum, zegel, z. **Lóco**.

Signaal, teeken, sein; leuze, wachtwoord, parool.

signaleeren, signaliseeren, iemands signalement opgeven; door teekens berichten of aanduiden, seinen; **zich signaleeren**, zich onderscheiden, uitblinken.

Signalement, persoonsbeschrijving (in passen, enz.).

Signatuur, merking; onderteekening; briefje aan de artsenijfleschjes, -doosjes, enz.; kersje in de drukletters; bladteeken, volgcijsfer of -letter op ieder vel druks.

signeeren, teekenen, bestempelen, onderteekenen.

Signét, handzegel, cachet, briefsluiter.

Significatie, beteekenis; gerechtelijke aanzegging.

significatief, aanduidend, vol beteekenis.

significeren, aanduiden, te kennen geven, aanzeggen.

Signóra, vrouw, gebiedster. **Signóre**, heer, gebiedster.

silentiëus, zwijgend, stil, karig in woorden. (hazardspel.)

Siléntium, stilzwijgen; (als uitroep:) stil! (ook:) zeker

- Silhouéte**, schaduwomtrek, schaduwbeeld.
silhouetteeren, in schaduwbeeld voorstellen.
Sillograaf, spottichter, spotschrijver, hekeldichter.
Silo, onderaardsche bewaarplaats voor granen, graankuil of -kelder in Spanje, ook in Duitschland.
Silvéster-avond, laatste avond van het jaar.
Simili simili gaudet, soort zoekt soort.
Similór, schijnzilver, halfzilver.
Simonie, woeker of winst met geestelijke ambten.
Simonisme, leer van een nieuw politiek godsdienststelsel, dat o. a. de afschaffing van al de voorrechten der geboorte, de gelijkheid der beide seksen, de gemeenschap van goederen, enz. ten grondslag had. **Simonisten**, aanhangers der leer van den Franschen graaf St.-Simon.
simpel, eenvoudig, niet samengesteld, enkel; onopgesmukt, kunsteloos; onnoozel, dom.
Simpliciteit, eenvoudigheid, ongeunsteldheid; onnoozelheid, domheid.
Simplificátie, vereenvoudiging.
simpliciteeren, vereenvoudigen.
simulátie, nabootsing, veinzerij, valsche vertooning.
simuleeren, voorgeven, veinzen, zich gelaten alsof, enz.; **gesimuleerde koop**, schijnkoop; **gesimuleerde prijs-courant**, opgave der prijzen, zooals die vermoedelijk op zekeren tijd zullen zijn.
simultaan, gelijktijdig, gemeenschappelijk.
Simultaneïteit, gelijktijdig aanzijn, gelijktijdigheid.
Sinaasappel, zoete oranjeappel, appelsina.
sincer, oprecht, ongeveinsd; onvervalscht.
sinceriteit, oprechtheid, goede trouw, openhartigheid.
Sinecúre, ambt zonder ambtsbezigheid, kerkelijke bediening zonder daaraan verbonden bezigheden.
sine ira et studio, onbevooroordeeld, onpartijdig.
sine qua non, z. op **Conditio**.
Singulariteit, zonderlingheid, eigenaardigheid.
singulier, ongemeen, wonderlijk, zeldzaam.
Sinjeur = **Seigneur**.
Sinopel, (in de heraldiek), groen, de groene kleur.
Sipoy, naam van de troepen infanterie der Engelsche O Indische compagnie, uit de inboorlingen gevormd.
Sir, heer, Mijnheer. (spreekt.
Sire, titel, waarmede men een keizer en koning aan-
Siréne, zeenimf, bekoorlijke verleidster.
Sirénenzang, liefelijk, verleidelijk gezang; onwederstaanbare lokstem der verleiding.
Sirócco, droge, heete Z. O. wind, inz. in Italië.
Sirius, hondsster.
Sismometer, z. **Seismometer**.
sisteeren, tegenhouden; zich laten vinden, verschijnen.
Sitologie, **Sitiologie**, voedingskunde, kennis der levensmiddelen.
Situátie, ligging, stelling, stand, toestand.

situee
 Sit vi
 Si vó
 langt
 Sixpe
 Sjaal
 Sjach
 Sjake
 Sjeik
 Sjerp
 sjofel
 Skál
 Skap
 Skel
 slam
 slarg
 Sláv
 Mor
 Sláv
 (b.
 stem
 sliss
 Sma
 Sma
 Sma
 Smé
 Sme
 sóhe
 Sob
 Soh
 soci
 soci
 Soc
 m
 vs
 de
 d
 soc
 So
 k
 So
 t
 So
 (t
 So
 t
 S
 S
 so
 se
 so

situeeren, stellen, leggen plaatsen.

Sit vènia verbo, men veroorlove dit woord.

Si vis pácem, pára béllum, zoo gij den vrede verlangt, bereid u dan voor den oorlog.

Sixpense, halve Engelsche shilling, z. **Shilling**.

Sjaal, (eng. **Shawl**), groote omslagdoek der vrouwen.

Sjach, Sjah, z. Schach.

Sjako, vernerlandschte vorm van **Shako** (z. ald.).

Sjeik, z. Scheik.

Sjerp, lijfsgordel, officiers-dienstgordel.

sjofel, laag, gemeen, slecht, ongelukkig, arm.

Skálden, oude volksdichters van Scandinavië.

Skaphander, z. Scaphander.

Skelet, geraamte.

slam, slem of schlem, (in het whistspel:) al de slagen.

slargando, afnemend, wegstervend.

Sláven, Slavónen, Europeesche volketam: Bohemers,

Moraviërs, Russen, Croaten, Serviërs, Bosniaken, enz

Slávisch, Slavónisch, tot dien volksstam behoorend

(b. v. **Slávische talen**).

slem, z. slam.

slissato, zacht, sleepend.

Smak, Sumak, de looiersboom (in Z. Europa).

Smalt, kobaltglas, smeltblauw, blauwverf.

Smarágd, groene edelsteen.

Smérgel, z. Amaril.

Smorendo, wegstervend.

sóher, matig; zuinig; nuchteren; bezonnen; bescheiden.

Sobriëtoit, matigheid; zuinigheid; nuchterheid.

Sobriquet, toenaam, schimpnaam, scheldnaam.

social, gezelschappelijk, maatschappelijk.

social, gezellig, voor den gezelligen omgang geschikt.

Socialisme, maatschappij-stelsel; nieuwe secte, die de maatschappij hervormen wil op den dubbelen grondslag van de gemeenschap des arbeids en de evenredige verdeling van de opbrengst. **Socialisten**, aanhangers van dat hervormingstelsel.

sociëeren, gezelschappelijk verbinden.

Sociëteit, gezelschap, vereeniging, genootschap; besloten koffiehuis.

Soda, zoutasch, aschzout (vuurbestendig loozout uit plantenasch). (genootschap, gild.)

Sodalis, kameraad, wakker; **Sodaliteit**, kameraadschap; (geestelijke) broederschap.

Soeur, zuster. **S. de charité**, zuster van liefde; geestelijke ziekenverpleegster.

Sofa, Turksche rustbank. kussenzetel.

Soffite, verzoldering, in vakken verdeelde zoldering, met snij-, beeldhouw- of schilderwerk voorzien.

soi-disánt, zich noemend, zoogenaamd, gewaand.

soigneeren, zorgvuldig gadeslaan of behandelen.

soigneus, zorgvuldig, bezorgd, oplettend.

Soirée, avond⁷; avondpartij, avondgezelschap. **S. musicale**, avondmuziekpartij.

soit! het zij zoo! goed!

Saja, Japansche boonensoort, welke meel in plaats van boter bij de spijzen gebruikt wordt; **S. sans**, cene daaruit bereide saus.

Solaire-microscop, zonnemikroskoop.

Solano, warme wind uit Afrika, die in Spanje somtijds zijn invloed doet gevoelen. (gevolgd wordt.)

Sola-wissel, enkele wisselbrief, die door geen anderen

Soldaat, krijgsman, die voor **Soldij**, d. i. voor betaling, dient, een **Soldenier**, **Soudenier**.

soldatesk, op soldatenmanier, naar krijgsmanswijze.

soldeeren, met gesmolten metaal aaneenhechten.

Solecisme, taalfout, inz. tegen de woordvoering.

solemneel, plechtig, plechtstatig, feestelijk.

Solemniteit, plechtigheid, feestelijkheid.

Solféhe, (it.) **Solfégga**, oefening voor het gezang, doch zonder tekst, alleen op vokalen of noten.¹⁾

solfeggiëeren, **solfiëeren**, **solmiseeran**, de klankladder zingen; een muziekstuk met benoeming der noten zingen.

Solcito, treurig, bedroefd.

solidair of in **solidum**, allen voor één en één voor allen, b. v. borg blijven (caveren).

Solidariteit, aansprakelijkheid van allen voor één en van één voor allen.

solide, vast dicht, massief; duurzaamblijvend; vertouwbhaar, eerlijk; welgesteld, degelijk.

solideeren, bevestigen, verzekeren.

Soliditeit, dichtheid, massiefheid; duurzaamheid; grondige kennis; echtheid, betrouwbaarheid, gegoedheid, degelijkheid. (de eer.)

Sóli Déo glória (afg. **S. D. G.**), aan God alleen zij **solitair**, eenzaam; ongezellig, **Solitair**, kluzenaar; alleen gezette diamant; soort van quadrille-spel, waarbij men geen maat beroept, maar altijd alleen speelt.

Solitaire, melancholie-spel (dat men alleen kan spelen).

Sollicitant, aanzoeker, dinger naar eenen post; rechts-eischer.

Sollicitatie, dringende bede, aanzoek; het mededingen naar een ambt, naar eenen post.

Solliciteur, verzorger van iemands belangen, van iemands rechtszaak bij de regeering.

solmisceren, z. **solfeggiëeren**.

sólo, alleen. **Solo**, alleenspel; alleenzang; alleendans.

Solotnik, Russisch handelsgewicht = 0,00427 kilo.

Solstitium, zonnekeerpunt, zonnestilstandspunt.

solóbel, oplosbaar, voor oplossing vatbaar.

Solubilititeit, oplosbaarheid, ontbindbaarheid.

Solútie, oplossing; verklaring, beantwoording.

solvabel, z. **solvent**.

Solvabiliteit, het vermogen om te betalen.

solveer

solvén

Somat

licha

sómbe

Somb

Somm

Somm

vaard

somm

(ook

Somm

Somn

door

Somn

ziend

Somn

Sonát

geen

Sónd

sonde

onde

Sonn

Sono

sonoc

Soph

Soph

door

Soph

tere

soph

soph

sopo

lig,

Sopr

Sorb

Sorb

sord

Sord

heil

Sord

Sorn

Sort

Sort

voe

den

in

Sos

Set

Sot

- musi-**
solveeren, oplossen, verklaren; vereffenen, afdoen.
solvént, solvâbel, in staat om te betalen.
Somatologie, lichaamsleer, beschrijving van 's menschen
 lichaam. (drietig.)
sómbér, duister, donker; (fig.) zwaarmoedig, knorrig, ver-
Sombréro, breedgerande Spaansche hoed, schaduwhoed.
Somma, bedrag.
Sommâtie, gerechtelijke aanmaning tot betaling; dag-
 vaarding, opeisching.
sommeeren, aanmanen; eischen; dagvaarden; opeischen;
 (ook :) samentellen. (naamste personen.)
Sommiteit, voornaamste top, kruin; (ook :) een der voor-
Sonnambúle, nacht- of slaapwandelaar; helderziende
 door het magnetisme.
Sonaambulisme, het slaap- of nachtwandelen; helder-
 zienheid in den magnetischen slaap.
Somnoléntie, slaperigheid, slaapzucht.
Sonâte, muziekstuk voor instrumenten, met weinig of
 geen begeleiding.
Sónde, peilstift, tentijzer; zink-, diep- of peillood.
sondeeren, peilen (eene wond, den zeebodem, enz.); (fig.)
 onderzoeken, uitvorschen, uithooren.
Sonnét, klinkdicht.
Sonométer, toon- of klankmeter.
sonoor, sonórisch, klinkend, welklinkend, voltonig.
Sophisme, bedrieglijke sluitreden, schijngrond, drogreden.
Sophist, drogredenaar (iemand die door schijngronden,
 door spitsvondigheden iets zoekt te bewijzen).
Sophistificátie, vervalsching door inmenging van slech-
 tere zelfstandigheden.
sophistisch, spitsvondig, bedrieglijk. (redeneeren.)
sophistiseeren, den drogredenaar spelen, spitsvondig
soporaatief, soporeus, slaapverwekkend; (fig.) langwij-
 lig, vervelend.
Sopraan, bovenstem, discant. (drank.)
Sorbét, Turksche koeldrank; soort van fruitijs als koel-
Sorbónne, de godgeleerde faculteit te Parijs.
sordide, vuil; laag, gemeen, snood; gierig, vrekkelig.
Sordiditeit, onreinheid; gemeenheid, laaghartigheid, snood-
 heid; vrekzigheid. (tuigen.)
Sordine, Sourdine, demper, toonverdoover aan speel-
Sornét, sprookje, beuzelpraat.
Sórté, soort, slag.
sorteeren, uitzoeken, in soorten schiften.
Sortie, uitval; uitvoer van waren uit stad of land.
Sortiment, voorraad van uitgezochte waren, goederen-
 voorraad; (bij boekhandelaars:) voorraad van door an-
 deren uitgegeven werken. **Sortiméntshandel**, handel
 in boeken, door anderen uitgegeven.
Sostenúto, aanhoudend, volhoudend.
Sottise, zotheid, domme streek; onbetamelijkheid.
Sotto voce, met, zachte, gedempte stem.

- Sou**, Fransche reken- en kopermunt = $2\frac{1}{2}$ ct.
- Soubrétte**, sluw kameniertje in de opera en het drama, half-vertrouwde op het tooneel.
- Soudenior**, z. **Soldaat**.
- souffleeren**, blazen; inblazen, infuisteren.
- Soufflét**, klap, mulpeer, oorvijs.
- Souffleur**, inblazer, rolvoorzegger op het tooneel.
- souffreeren**, lijden, ondergaan; toelaten.
- soufreeren**, zwavelen, aan de werking van zwaveldamp blootstellen; in gesmolten zwavel doopen.
- Soulagement**, verlichting, troost, verkwikking, hulp.
- soulageeren**, verlichten, verzachten, draaglijker maken.
- Soumissie** = **Submissie**.
- Soupape**, klep, wind-, lucht-, stoomklep.
- Soupçon**, argwaan, verdenking.
- soupçonneeren**, verdenken, vermoeden, gissen.
- soupçonneus**, achterdochtig, mistrouwend, ergdenkend.
- Soupe**, soep.
- Soupe** of **Souper**, avondeten.
- soupeeren**, het avondmaal houden, avondmalen.
- souple**, buigzaam, lenig; gedwee, handelbaar.
- Soupléssé**, buigzaamheid, rekkelijkheid; rapheid.
- Source**, bron, oorzaak; handelsbron.
- Sourdine**, z. **Sordine**.
- Sousbande**, kruisband, papierstrooken ter sluiting van drukwerk, dat men met de post verzendt.
- Souscribent**, **souscribeeren**, enz., z. **Subsc.**
- Soupiéds**, voetriemen aan broek of slopkousen.
- soussigneeren**, onderteekenen.
- Soutane**, lijfrok der R. K. geestelijken; (ook soms:) de geestelijke stand zelf.
- soutenable**, houdbaar, verdedigbaar. (dedigen.)
- souteneeren**, ondersteunen, onderhouden; beweren, ver-
- Souterrain**, onderaardsch gewelf, onderaardsche gang.
- Soutien**, steun, ondersteuning; middel ter opstijving.
- Souvenir**, herinneringsgeschenk; schrijf- of zakboekje.
- Souverain**, onbepaald gebied, onafhankelijk vorst.
- souverein**, oppermachtig, onbepert, vrijheerschend.
- Souveriniteit**, oppermacht; vrije onafhankelijke Staat.
- soyeux**, zijdeachtig, als zijde; zeer fijn.
- Spaath**, algemeene naam van zekere glanzige, gekristalliseerde zelfstandigheden, die licht in kubieke, prismatische of andere stukken breken.
- Spacie**, **spaciéus**, z. **Spat**—.
- Spadel**, z. **Spadel**. (ber-spel, enz.)
- Spadille**, schoppenaas, hoogste troef in 't quadrille-, om-
- Spado**, ontmande; —**nisch**, ontmand.
- Spahi**, Turksch soldaat, inz. ruiter (van dit woord hebben de Engelschen hun *Sip oys*, *Sea p oys* gemaakt).
- Spalier**, latwerk of staketsel voor leiboomen.
- Spalierboom**, leiboom, waaierboom tegen latwerk.
- Spaniool**, Spaansche snuiftabak; (ook:) Spanjaard.

Spanje
sparge
Sparta
Spart
Spart
rouw
Spart
Spasn
der
Spate
perm
Spatic
spatic
Speak
huis
Spec
speci
nau
speci
Spec
zon
Spéc
gel
spee
spee
Spee
spee
zel
Spee
teg
tre
spee
d.
van
Spé
spee
Spee
spee
Spee
Spee
de
Sp
o
o
spe
d
sp
d
n
Sp
sp

- Spanjolét**, ijzeren deur- of vensterstang tot sluiting.
- spargeeren**, uitstrooien, rondpraten, verspreiden.
- Spartaansch**, gestreng, hard, mannelijk (als in 't oude Sparta).
- Spartam et Martham hebben**, een bestaan en eene vrouw, een kool en vogeltje hebben.
- Sparterie**, vlechtwerk; mattenfabriek.
- Spasme**, kramp, hevige onwillekeurige samentrekking der spiervezels.
- Spatel**, strijkmes, pleisterstrijker (der apothekers); tempermes (der schilders). (der letterzetters).
- Spátie**, ruimte, tusschenruimte, tijdruimte; scheelstijfe
- spatiëus**, ruim, breed, uitgestrekt.
- Speaker**, spreker, redenaar; de voorzitter van het lagershuis in het Engelsch parlement.
- Specerij**, geurige, verhittende kruiderij.
- speciaal**, **speciëel**, bijzonder, elk op zich zelf; bepaald, nauwkeurig; vertrouwd, nauw bevriend.
- specialiseeren**, bijzonder kenmerken en aanduiden.
- Specialiteit**, bijzonderheid, soortelijke eigenschap; bijzonder studievak, waaraan men zich toewijdt, lievelingsvak.
- Spécie**, bijzondere soort; hoofdregel der rekenkunst; geld- of muntsoort; klein geld, pasmunt.
- speciëel**, z. **speciaal**.
- speciëus**, schijnbaar, schoonschijnend, misleidend.
- specificatie**, nauwkeurige, stukswijze opgaaf.
- specificceeren**, nauwkeurig opgeven, elk voorwerp op zich zelf benoemen of kennelijk maken.
- Specificum** of **specifiek middel**, bepaald geneesmiddel tegen eene kwaal of ziekte (b. v. de kina is een voortreffelijk **Specificum** tegen de koorts).
- specifiek**, soortelijk; **s. gewicht**, soortelijke zwaarte, d. i. verhouding van de zwaarte eens lichaams tot die van gedistilleerd water (op 4 graden), beide onder gem.
- Spécimen**, proef, proefstuk; bewijs. (lijk volumen).
- spectabel**, bezienswaard; aanzienlijk.
- Spectabiliteit**, aanzienlijkheid.
- spectaculeus**, opzienbarend, schandelijk
- Spektákel**, schouwspel, vertooning; rumoer, opschudding.
- Spectátor**, aanschouwer, toekijker; waarnemer, opmerker.
- Speculánt**, **Speculateur**, beschouwer, overpeinzer; ondernemer, winstbespieder.
- Spéculátie**, bespiegeling; onderzoek en berekening eener onderneming op waarschijnlijke winst of verlies; sijn ontworpen handelsvoordeel.
- speculatief**, bespiegelend, diepzinnig; bovenzinnelijk; ondernemend, op vermoedelijke winst berekend.
- speculeeren**, navorschen, in den geest beschouwen; handelsplannen ontwerpen; berekeningen in zaken van financiën, in rijzing of daling der fondsen, enz. maken.
- Spéncer**, vestrok; korte rok zonder panden.
- spendabel**, mild, mededeelzaam.

- spendeeren**, ten koste leggen, besteden.
- Spermacéti**, **Spermaceet**, walschot of witte amber, eene vetstof, die de hersens van sommige walvisschen omgeeft, en waarvan men, met wit was vermengd, kaarsen (spermaceti-kaarsen) maakt.
- Spésen**, onkosten, inz. handelskosten.
- Sphinx**, zie het minder goede **Sfinx**.
- Spinozisme**, leer van den geleerden jood Spinoza (in 1662 te Amsterdam geboren), dat God en de wereld één zijn. **Spinozist**, aanhanger dier leer.
- Spialter**, **Spiauter** = **Zink**.
- spinaal**, tot de ruggegraat behoorend.
- Spinét**, klavier, welks snaren met punten van penne-schachten aangeslagen worden.
- Spinsbek** = **Pinchbek**.
- Spion**, bespieder; (ook:) vensterspiegel.
- spioneeren**, bespieden, afhoeren.
- spiraal**, schroef- of slakvormig gedraaid, schroefvormig.
- Spiraallijn**, schroeflijn, slakkelijn.
- Spiraalveer**, slakkeveer, opgewonden veer in horloges.
- Spiritisme**, meening, bedrijf der spiritisten.
- Spiritist**, iemand, die beweert, door tusshenkomst van een medium (zie dat woord), met de geesten der afgestorvenen gemeenschap te hebben.
- Spiritualiën**, geestelijke aangelegenheden, geloofszaken, zielezorg; (ook:) sterke, geestrijke dranken.
- Spiritualisme**, geestenleer, het stelsel, volgens 't welk de ziel een van het lichaam onafhankelijk, geestelijk, onverderfelijk, dus onsterfelijk wezen is.
- Spiritualiteit**, onlichamelijkheid, innerlijk leven.
- spiritueel**, geestig, geestrijk; zinrijk, snedig; geestelijk, onlichamelijk.
- spiritueus**, geestrijk, vol geest, vurig, sterk (van dranken).
- Spiritus**, geest; geestrijkheid; geestrijk vocht.
- Spleen**, miltzucht, zwaarmoedigheid (die dikwijls levenszatheid en zelfmoord voortbrengt); blijvende kwade luim, grilligheid.
- splendiéd**, schitterend, prachtig; (ook:) mild.
- Splint**, (schertsenderwijze voor:) geld, specie.
- Spoliatic**, berooving, plundering.
- spoliëeren**, berooven, plunderen.
- Sponde**, bedstede, legerstede, slaapplaats.
- spongiöus**, sponsachtig, vol poriën of gaatjes.
- Spongiositeit**, sponsachtigheid, poreusheid.
- Sponsaliën**, huwelijks- of trouwbelofte.
- spontaan**, vrijwillig, van zelf, uit eigen beweging.
- Spontaneiteit**, vrije wilskracht, zelfwerkzaamheid; wilkeur, eigen goeddunken.
- sporádisch**, verstrooid, op zich zelf staande, b. v. **sporadische ziekten**, zulke, door welke slechts enkele menschen hier en daar worden aangetast en die niet algemeen heerschen.

Spórt,
ninge
Squan
Squan
Squin
Staba
't kr
R. I
stabi
stabi
Stabi
voll
Stab
Stád
in
den
Staf
der
Stag
stag
Stag
Sta
Stal
Sta
Sta
Tu
Stá
an
Sta
stá
Stá
Str
Str
St
St
n
sta
St
I
C
s
st
st
st
S
S

Spórt, grap, uitspanning, wedren, allerlei lichaams oefeningen en uitspanningen.

squamous, schubbig, geschubd.

Square, vierkante marktplaats, plein te Londen.

Squire = **Esquire**.

Stábat Mátér, de moeder (van Jesus) stond (aan 't kruis); aanvangswoorden van een beroemd geestelijk R. K. gezang; dat gezang zelf.

stabiel, duurzaam, bestendig, vast.

stabilieeren, vastzetten, bevestigen.

Stabilist, behoudsman, aanhanger van 't behoudstelsel, volharder bij 't oude.

Stabiliteit, duurzaamheid, voortdurend bestaan.

Stádíc, lengte of wegmaat; loop- of renbaan; tijdruimte in de voortgaande ontwikkeling van een voorval, van den toestand eener ziekte.

Staffier, gemantelde lijfwacht der middeleeuwsche ridders; gewapend dienaar, lijftrawant.

Stagnátie, stilstand, stremming, verhindering; bederf.

stagneeren, stilstaan; bederven, verrotten.

Stagnool, z. **Stanniool**.

Stakét, **Stakétsel**, paalwerk; paalheining.

Stalactiet, dropsteen aan 't grotgewelf.

Stalagmiet, dropsteen op den grotbodem.

Stamboel, Turksche naam van Constantinopel; (ook:) Turksche goudmunt, ongeveer = 5 gulden.

Stándaard, **Stánder**, ijkmaat, legger of slaper; richtsnoer, model; vaan, ruitervaan.

Stanniool of **Stagnool**, bladtin, tinfolie.

stánte péde, op staanden voet, terstond.

Stánze, versafdeeling, verzengroep, ook wel **Vers** geheeten.

Starboard, stuurboord, de rechterzijde van het schip.

Staróst, Poolsch oudste, landvoogd, gouverneur.

Stática, **Statiek**, evenwichtsleer.

Statief, voetstuk (als steun voor de meettafel der landmeters en dergelijke).

statiëus, pronkend, pralend, staatsiemakend.

Station, stand, oponthoud; stand- of ligplaats; aanleg-, pleisterplaats, wisselplaats, postrust. **Stationsgebouw**

of **Statió**n, groot gebouw aan de spoorwegen, waar de spoor trein stilhoudt om passagiers en goederen op te nemen en af te zetten.

stationnair, stilstaand, blijvend, voortdurend, vastgezet.

stationneeren, eene stand- of ligplaats geven.

statische electriciteit, z. onder **Electriciteit**.

Statist, figuren; stomme-rolvervuller op het tooneel.

Statisticus, statenkenner, kenner van de statistiek.

Statistiek, de wetenschap, die over de bevolking, inkomsten, den handel, de fabrieken, enz. van een Staat handelt, de staathuishoudkunde.

statistisch, staathuishoudkundig.

Statúe, standbeeld, beeldzuil.

- Stilist**, steller, schrijver, iemand, die dezen of genen stijl schrijft, inz. die de goede uitdrukking in zijne macht heeft.
- Stilistiek**, kunst de schriftelijke voordracht. (heeft.)
- Stimulans**, opwekkend of prikkelend middel.
- Stimulatie**, opwekking, prikkeling, aansporing.
- stimuleeren**, aansporen, ophitsen, prikkelen.
- Stipéndium**, (eig. loon, soldij), beurs of toelage voor min bemiddelde studenten.
- Stipulatie**, vaststelling, afspraak, beding; verdrag.
- stipuleeren**, afspreken, bedingen, bepalen.
- Stoa**, zuilenzaal in 't oude Athene.
- Stock**, fondskapitaal, inz. staatskapitaal. **Stocks**, de in omloop zijnde Engelsche staatsschuldbrieven; ook zoo-veel als actien.
- Stóck-jobber**, beunhaas in den effectenhandel.
- Stoffage**, **Stoffeering**, optooiing, toerusting (van eene kamer, een kleedingstuk, enz.); aanvulling eener schilderij met figuren of groepen; die figuren zelve; **stoffeeren**, toerusten; bezetten, omzetten; van 't noodige huisraad voorzien; met bijwerk opsieren (eene schilderij).
- Stoïcijn**, wijsgeer van Oud-Griekenland, die zich door verlooening van alle gevoel onderscheidde; (van daar:) een onverzettelijk, onaandoenlijk man.
- stoïcijnsch**, onverschillig, koelbloedig, onaandoenlijk.
- Stoïcisme**, de leer der stoïcijnen; gelijkmoedigheid, onverzettelijkheid, ongevoeligheid in smarten.
- Stola**, **Stool**, (eig. kleed) breede, laagafhangende schouderband der R. K. priesters.
- Stólditeit**, domheid, dwaasheid, onverstand.
- stomacheeren**, aan de maag lijden.
- Stomáchica**, maagmiddelen.
- Stool**, z. **Stola**.
- stop!** houd op! staak! halt! schei uit!
- Stórax**, welriekend, balsemachtig gomhars. (koetsglazen.
- Store**, rolgordijn als zonnescherin voor vensterramen en **storneeren**, verbeteren door een tegenpost, door af- en bijschrijven. **Storno**, verbetering van een verkeerd geboekten post.
- Stórthing**, de rijksvergadering in Noorwegen.
- Strabisme**, **Strabositeit**, het scheelzien; scheelheid.
- Stramica**, borduurgaas, borduurpapier.
- Strangulatie**, verworping. **stranguleeren**, verworgen.
- Strata**, lagen, schichten.
- Stratageem**, kriegslist, kunstgreep.
- Strategie**, **Strategiek**, veldheerswetenschap, krijgskunst.
- strategisch** of **stratègisch**, krijgskundig.
- stratificatie**, laags- of schichtgewijze ligging (der delfstoffen, enz. **stratificeeren**, laagsgewijze op elkander leggen.
- Stratocratie**, soldatenregeering, militaire heerschappij.
- Stratographie**, leger- of krijgbsbeschrijving, geschrift over de krijgskunst.

- Strelitzen**, voormalige Russische soldaten der keizerlijke
striet, nauwkeurig, stipt; streng. (lijfwacht.)
stricto jure, naar streng recht. (genomen.)
stricto sensu, in den strengsten zin (des woords), strikt
Strictuur, samentrekking, vernauwing.
stringéndo, samentrekkend, verkortend.
stringént, bondig, nadrukkelijk, streng, afdoend.
Stroboscoop, **Stroboscópische schijf**, draaischijf,
 draaibeeld, draaigezicht (optisch werktuig of speelgoed).
Strophe, versafdeeling, verskoppeling, vers.
Structuur, bouw; samenstelling, rangschikking der deelen.
Stuc, plesterkalk, gipspleister.
studeeren, zich (op iets) toelagen, nauwkeurig onder-
 zoeken; inz. leeren, zich met geleerden arbeid bezig
 houden. (academie-burger.)
Student, **Studiosus**, leerling, inz. aan eene hoogeschool
Stúdie, vlijt, inspanning, navorsching; leerijver, aanlee-
 ring, oefeningsstuk; proefstuk, proeve.
studiéus, de studie beminnend, leergraag.
Stukadoor, kunstenaar of werkmán in gipswerk.
Stupefactie, verdooving, bedwelming, verslagenheid.
Stupiditeit, domheid, botheid, stompheid.
stupied, dom, stompzinnig, bot.
Stylist, z. **Stilist**.
styptisch, samentrekkend, bloedstillend.
Styrax of **Stórax** z. ald.
Styx, hellerivier, een van de stroomen der onderwereld.
Suáda, welsprekendheid, overredingsgave, aangenaam
 vloeiende voordracht; (ook wel:) gesnap, gekakel.
Suasórium, raadgeving, aanbeveling.
sua sponte, uit eigen beweging.
Suaviteit, liefelijkheid, aangenaamheid.
sub, onder. (ondergeschiktheid.)
subaltérn, ondergeschikt, afhankelijk. **Subalterniteit**,
sub conditióne, onder voorwaarde.
subcutaan, onmiddellijk onder de huid gelegen.
subdelegaát, ondergevolmachtigde, bijgezant.
Subdivisie, onderafdeeling.
Subhastátie, openbare, gerechtelijke verkooping.
subiet, **subito**, plotseling, eensklaps; snel, gezwind.
Subjéct, **Sujét**, onderwerp, hoofd- of grondwoord van
 een zin; handelende persoon, persoon in tegenstelling
 met het object of de zaak.
Subjéctie, onderwerping.
subjectief, onderwerpelijk, persoonlijk, innerlijk.
Subjectiviteit, gesteldheid van een onderwerp; persoon-
 lijkheid, het aanwezig-zijn in ons voorstellings- en ken-
 subjugeeren, onderwerpen. (vermogen.)
Subjunctief, aanvoegende wijs der werkwoorden.
subjunctief, bijgevoegd; verbindend.
subliem, verheven, hoog, edel.
Sublimaat, (bij chemisten:) het opgedrevene, inz. op-

- gedreven kwik. **sublimeeren**, naar boven drijven, ver-
Sublimateit, verhevenheid. (vluchtigen.)
sub littera, onder de letter.
sublunárisch, ondermaandsch; (fig.) vergankelijk.
submergeeren, onderdompelen, doen zinken; overstroo-
 men, onder water zetten.
Submersie, onderdompeling; geheele overstroming.
submis, soumis, onderdanig.
Submissie, onderwerping, onderdanigheid, ootmoed.
submitteeren (zich), zich onderwerpen, zvichten.
sub número, onder het nommer of getal.
Subordinátie, ondergeschiktheid, onvoorwaardelijke dienst-
 gehoorzaamheid, inz bij den soldatenstand.
subordineeren, in gezag, rang, waardigheid onder een
 ander plaatsen, afhankelijk maken.
Subornatie, omkoopung, heimelijke verleiding.
suborneeren, verleiden, heimelijk omkopen.
subplanteeren, den voet lichten, onderkruipen.
sub pœna, op straffe, op boete. (lijk wegnemen.)
subrepiçeren, langs slinksche wegen verkrijgen; heime-
Subréptie, verkrijging door 't verzwijgen of verminken
 der waarheid, door verrassing, verschalking, enz.
Subrogátie, onderschuiving, het in-plaats-stellen.
sub rósa, onder de roos, in vertrouwen, in 't geheim.
Subscribent, Souscripteur, onderteekenaar; intekenaar.
subscribeeren, onderschrijven; intekenen.
Subscriptie, onderteekening; intekening.
subscéntief, achtereenvolgend, opvolgend.
subsidiar, hulpverleend; in de plaats komend. **sub-**
sidiare gevangenisstraf, gevangenzitting, waardoor
 de beboete persoon zich van de opgelegde boete kan ont-
 heffen; **subsidiare hypotheek**, nadere pandstelling
 bij ontoereikendheid der eerste.
Subsidie, bijdrage, bijstand, ondersteuningsgeld; **Subsi-**
diën, onderstandsgelden, inz. tot het voeren van oorlog.
Subsignátie, onderteekening.
subsigneeren, onderteekenen.
Subsisténtie, voortduring; onderhoud, levensonderhoud.
subsisteeren, bestaan; zijn onderhoud hebben.
Substantialiteit, wezenlijkheid, zelfstandigheid.
Substántie, zelfstandigheid, stof; wezenlijke inhoud, pit
 of hoofdbestanddeel; het beste van eene zaak.
substantiël, wezenlijk, zelfstandig; voedszaam.
Substantief, zelfstandig naamwoord.
substineeren, in plaats stellen. **Substitútie**, plaats-
 vervanging, inplaatsstelling; aanstelling tot erfgenaam
 na den dood des vruchtbruikers of des eersten erfge-
 naams. **Substituut**, plaatsbekleeder, toegevoegd ambt-
 of postbekleeder.
subsumeeren, gevolgen trekken uit het bijzondere tot
 het algemeene of uit het algemeene tot het bijzondere
 besluiten; daaronder begrijpen.

- subtiel, fijn, teeder; (fig.) listig, sluw, spitsvondig.
- subtiliseeren, verdunnen; (fig.) uitpluizen, haarklooven, muggenziften. (klooverij.)
- Subtiliteit, fijnheid; (fig.) sluwheid, geslepenheid; haar-
- Subtráctie, afrekkling; subtraheeren, aftrekken.
- subveniëeren, te hulp komen, ondersteunen, bijstaan.
- Subvèntie, hulp, bijstand, ondersteuning.
- Subvèrsie, omverping; ondergang, verval.
- subverteeren, omwerpen, verwoesten.
- sub voce, onder het woord.
- Succáde, dik gekookt fruitsap; ingemaakt fruit, gekon-
- fijte oranjeschillen. (len.)
- succedeeren, opvolgen, opvolger zijn; (ook:) wel uitval-
- Succès, voorspoed, gelukkige afloop, goede uitslag, bijval.
- Succèssie, opvolging; volgrees; troons-, ambtsopvol-
- ging; erfenis, nalatenschap.
- successief, allengs; langzamerhand; achtereenvolgend.
- Succéssor, opvolger; erfgenaam.
- succinet, kort, beknopt, ineengedrongen, bondig.
- succulént, saprijk, voedend, krachtig.
- Succuléntie, saprijkheid; voedzaamheid, krachtigheid.
- succumbeeren, bezwijken, onderdoen.
- Succursále, hulp- of bijkerk; hulp-, bijkantoor.
- sufficiént, toereikend, genoegzaam, voldoende.
- Sufficiéntie, toereikendheid, voldoendeheid.
- Suffisanec, laatlunkendheid, eigenwaan, trotsche zelfge-
- noegzaamheid. (waan, laatlunkend.)
- suffisant, voldoende, toereikend; (ook:) ingebeeld, vol eigen-
- Suffocátie, verstikking. suffoqueeren, verstikken.
- Suffragaan-bisschop, Suffragaan, wijbisschop.
- Suffráge, stem, kiesstem; goedkeuring.
- suggereeren, inblazen, aan de hand geven.
- Suggéstie, heimelijke ingeving, inblazing.
- suggestie-vraag, zulk eene vraag, door welke den in
- 't verhoor genomene het antwoord bedektelijk in den
- mond gegeven en hem daardoor eene onjuiste bekentenis
- wordt afgelokt. (rij, reeks.)
- Suite, vervolg; begeleiding, stoet; volgrees van kamers;
- Sujet, onderwerp (vgl. Subject); onderdaan; aanleiding,
- gelegenheid, oorzaak. Een slecht sujet, slecht mensch;
- Sujetten, de gezamenlijke dienstdoende personen, het
- personeel (b. v. van een tooneel).
- Súlfer, Súlphur, zwavel.
- Sulfurátie, zwaveling, verbinding met zwavel.
- sulfureeren, zwavelen, met zwavel verzadigen.
- sulfureus, zwavelig, zwavel bevattend.
- Súltan, Turksche keizer, Grootte Heer.
- Sultán, bevoorrechte gemalin des Turkschen keizers; ook
- de titel zijner dochters. S. valide, moeder des sultans.
- Súmma, som, getal, verzamelgetal, bedrog, totaal.
- súmma summárum, gezamenlijk bedrag, alles bijeengeno-
- menen.

- súm-mair, summárisch, summierlijk**, samengevat, be-
knoopt, bondig.
- Summárium**, korte inhoud; (ook :) koor- of misgemaakt.
- Summátie, Summoering**, bijeenrekening; z. **somma-**
summeeren, de som opmaken, optellen. (tie.)
- Summiteit**, z. **Sommiteit**.
- suntueus**, kostbaar, prachtig, weidsch.
- Suntuositeit**, pracht, praalvertoon, groote en prachtige
vertering en uitgave.
- súo cónto**, voor zijne rekening.
- súper**, over, zeer, b. v. **superfijn**, zeer fijn.
- Superabundántie, Surabundántie**, zeer groote over-
vloed, overtolligheid.
- Superarbitrium**, beslissing in hooger aanleg.
- superbe** (niet **superber**), eig. trotsch, overmoedig; hecr-
lijk, voortreffelijk, prachtig.
- Supercárgo**, z. onder **Cargo**.
- Supererogátie**, ruimschootsche, te ver gedrevene plicht-
vervulling, overdrijving. (kennis.)
- Superficialiteit**, oppervlakkigheid, gebrek aan grondige
superficiël, oppervlakkig, niet grondig.
- superfijn**, overfijn, bijzonder fijn.
- Superflú**, overvloed, overtolligheid.
- superiëur**, hooger, meerder, machtiger (z. ook **Super-**
rior); **Superiëren**, oerheden.
- Superintendent**, oppertoeziener. (voogd.)
- Supérieur** of **Superiëur**, oudste, voornaamste; klooster-
superioriteit, meerderheid, hooger gezag, voorrang.
- Superlatief**, overtreffende trap; hoogste graad. (loof.)
- Supernaturalisme**, bovennatuurgeloof, openbaringsge-
Supernaturalist, wie aan 't bovennatuurlijke, aan een
openbaring geloof.
- Superaumerair, Suraumerair**, een boven het gewoon
getal (van beambten, bedienden, enz.) aangesteld per-
Superpositie, boven-elkander-plaatsing. (soon.)
- Superstitie**, bijgeloof. **superstitiëus**, bijgeloovig.
- suppediteeren**, aan de hand doen (b. v. een hulpmiddel);
behulpzaam zijn, bijspringen.
- supplanteeren**, onderkruipen, den voet lichten.
- Suppleant**, aanvuller, plaatsvervanger.
- suppleeren**, aanvullen, bijdoen, aan toevoegen, voltallig
maken.
- Supplement**, toevoegsel, aanhangsel, aanvulsel.
- supplementair**, aanvullen, tot volmaking dienende.
- Suppliant, Supplicánt**, verzoeker, indiener van een ver-
zoekschrift.
- Supplicátie**, verootmoediging; (ook :) = **Suppliek**.
- supplíceeren**, z. **suppliëeren**.
- Suppliek**, verzoekschrift, ootmoedige bede.
- suppliëeren, supplíceeren**, nederig verzoeken, smecken;
een verzoekschrift indienen.
- supponeeren**, onderstellen, aannemen, onderschuiven.

Suspensoir, Suspensórium, draagband (inz. voor 't scrotum); breukband.

Suspicie, verdenking, argwaan.

suspiciëren, verdenking, argwaan koesteren, vermoeden.

suspiciöus, argwanend, wantrouwend.

Sustenú, het beweerde gevoelen, dat iemand voorstaat.

susteneeren, onderstellen, van gevoelen zijn, meenen.

súum cuipue, elk het zijne, ieder wat hem toekomt.

Suzerein, opperleerheer. **Suzereiniteit**, opperheerschapsvelte, (bij schilders: (los, ongedwongen, stout. (pij,

Swicént, rooktabak van 't W. Indisch eiland St. Vincent.

Sybariet, weekeling, aan zingenot verslaafd mensch.

sybaritisch, wekelijk, vertroeteld, verwijfd.

Sycophant, aanbrengrer, oorblazer, plumstrijker.

Sylbe, Syllábe, lettergreep, woordlid.

syllabeeren, letters of lettergrepen samenvoegen, spellen.

sylogiseeren, gevolgtrekkingen maken, besluiten.

Sylogisme, sluitrede, redekundige gevolgtrekking.

Sylphe, luchtgeest. **Sylphide**, vrouwelijke luchtgeest.

Symholiek, leer der zinnebeelden, leer van de geloofboeken of belijdenisschriften eener godsdienstpartij.

symboliseeren, verzinnelijken, zinnebeeldig voorstellen, in zeker verband met iets staan, verwant zijn.

Symbool, kenteeken; zinnebeeld; leuze, wachtwoord; geloofbelijdenis.

Symmetrie, evenmaat, overeenstemming, evenredigheid der deelen tot het geheel. (mend, evenredig.

symmetriek, symmétrisch, gelijkmatig, overeenstem-

Sympathétisch, medegevoelend; geheimkrachtig; **sympathétische inkt**, geheime of wonder-inkt.

Sympathie overeenkomst van inborst en neiging, wederkeerig gevoel, natuurlijke gevoelsovereenstemming; zielsverwantschap.

sympathiseeren, met iemand gelijke gewaarwordingen, neigingen enz. hebben; deelneming gevoelen.

Symphonie, groot veelstemmig muziekstuk; samenklank, welluidendheid, welluidende samenstemming.

sympónisch, samenklinkend. samenstemmend.

Symptoom, aanwijzing, kenteeken, voorbode; ziekte teken, omstandigheid, waaruit men tot den ziekte loop be-

Synágoge, jodentempel, jodenkerk. (sluit.

Synchronisme, samenstelling van gelijktijdige gebeurtenissen; gelijktijdigheid.

synchronistisch, gelijktijdig; **synchronistische tabellen**, historische tafelen van de gelijktijdige gebeurte-

Syncope, woordverkorting, samentrekking. (nissen.

Syncrasis, vermenging.

Syncratic, medeheerschappij; die staatsinrichting, waarbij het volk door zelfgekozen vertegenwoordigers deelneemt aan de oefening der hoogste macht in den Staat.

Syndicaat, ambt, waardigheid van syndicus.

Syn'dicus, rechtsverdediger, woordvoerder van eene stad,

- gemeente, enz.; (ook:) schrijver van den stadsraad, gerechtsschrijver.
- synodaal**, wat eene synode betreft, van haar uitgaat.
- Synóde**, kerkvergadering, inz. bij Hervorunden.
- synoniem**, zinverwant, in beteekenis gelijkend.
- Synoniemen**, zinverwante woorden.
- Synopsis**, kort begrip eener wetenschap, overzicht.
- synóptisch**, een overzicht gevend, kort, bondig.
- Syntáxis**, woordvoeging, leer van de samenstelling der volzinnen.
- Synthésis**, samenstelling begripsverbinding.
- synthétisch**, samenstellend, verbindend.
- syntónisch**, samenstemmend (van tonen).
- Sy'philis**, venusziekte.
- syphilitisch**, met de venusziekte besmet.
- Sy'riax**, buis, roer; herdersfluit, pansfluit; fistel, pijpzwcer.
- Syrten**, zandbanken, ondiepten.
- systáltisch**, samentrekkend, terugdrijvend.
- Systeem**, **Systéma**, stelsel, een doelmatig, op vaste grondslagen geordend, samenhangend geheel.
- systemátisch**, stelselmatig, ordelijk en samenhangend, wetenschappelijk.
- systematiseeren**, wetenschappelijk samenstellen of tot een stelsel brengen, in wetenschappelijken samenhang brengen.

T.

- t. a. p.** = ter aangehaalde plaats. (geleerdheid.)
- Th. C.** = *theológiae candidátus*, candidaat in de god-
- Th. S.** = *theológiae studiosus*, student in de god-
geleerdheid. (heid.)
- Th. Dr.** = *theológiae doctor*, doctor in de godgeleerd-
- T. S. V. P.** (onder aan eene geschrevene bladzijde) =
tournez s'il vous plait, keer om (het blad), als 't u
belleft. (ware vriend.)
- T. 'T.** (onder brieven) = *tótus túus*, geheel de uwv, uw
- Tabagie**, vertrek voor de tabakrookers; rookgezelschap.
- Tabatière**, snuifdoes.
- Tabbaard**, **Tabberd**, mantel; lang staatsiekleed, inz.
van rechter en pleitbezorgers. **Lieden van den tab-**
baard, rechters en advocaten.
- Tabel**, overzichtstafel, lijst; geschied-, geslachts-, tijdtafel.
- tabbellárisch**, in den vorm eener tabel.
- tabellariseeren**, in tabellen brengen.
- Tabernakel**, tent, loofhut (der Joden); sacramentshuisje

(bij de R. K.); (ook :) nis voor heiligen beelden; (fig.) iemand op zijn t. komen, iemand een pak slaag geven, afrossen.

Tabijn, gewaterde taf. **tabisceren**, eene stof wateren.

Table, tafel; disch; **Table d'hôte**, open tafel.

Tableau, schilderij; tafereel; lijst, rol, register, tabel; **T. vivánt**, levend schilderij, voorstelling van een tafereel door levende personen.

Tablétkramer = **Tabulét-kramer**, (z. ald.).

Tablette, plank; plaatje, plat, boekje; zakschrijfboekje.

Taborot, kleine handtrom.

Tabletterie, ingelegd werk, kunstschrijfwerk.

Tabourét, stoeltje zonder leuning; zitbankje.

Tabula rasa, onbeschreven tafel.

Tabulatuur, toonaanduiding door letters en cijfers; nauwkeurigste orde en regelmaat.

Tabulét, marskraam; houten kastje met schuifladen.

Tabulét-kramer, marskramer, rondtrekkend kleinhandtaecéndo, zwiwend (in de muz.). (delaar.

tacet, hij (zij of het) zwijgt; pause.

Tachydroom, hardlooper; **Tachydromie**, het hardloopen.

Tachygraaf, snelschrijver. **Tachygraphie**, snelschrijfkunst.

Taciturniteit, stilzwijgendheid, geheimhouding.

Tact, gevoel, tastzin; zuiver en zeker oordeel in zaken van smaak en de gebruiken der wereld; tijd-, toonmaat; regelmatige beweging (bij den dans).

Tacticus, krijgskundige; (ook:) man van overleg.

Tactiek, krijgskunde, legerstrijdkunst; overleg, middelen, die men gebruikt, om in eene zaak te slagen.

tactisch, tot de krijgskunst behoorende.

tactiel, voelbaar, tastbaar, waarneembaar.

taediös, walgljik, vervelend, verdrietig, lastig.

Taikoen, wereldlijk keizer van Japan (vgl. **Micádo**).

Taille, lichaamsgestalte, vorm van 't bovenlijf; snede; het afnemen of keeren der kaarten (inz. in 't faro-spel); gezamenlijke kaarten, die afgenomen worden.

Tailleur, bankhouder in 't faro-spel; kleermaker.

Talaar, lang staatsiekleed; koningsmantel; lang opperkleed der R. K. geestelijken.

Talbotypic, z. **photographie**.

Talént, (bij de oude Grieken en Joden:) een bepaald gewicht aan geld; aanleg, vatbaarheid en bekwaamheid, kunstvaardigheid.

Tálio, wedervergingdng, **jus talionis**, het recht van wedervergingdng. (geloof.

Tálisman, toovermiddel. onheilkeerend middel van 't bij-tális pater, **qualis filius**, zoo vader, zoo zoon, de appel valt niet ver van de boom.

táliter, **qualiter**, zoo zoo, middelmatig goed.

Tálmud, wetboek der nieuwere Joden, bestaande uit de **M i s c h n a** (den eigenlijken tekst) en de **G e m a r a**

- (de uitlegging van den tekst). **Talmudisten**, Joden, die den talmud aannemen; Joodsche wetgeleerden.
- Talón**, de na 'tgeven overschietende kaarten, stok, stok-of koopkaarten; het bij eene obligatie gevoegd bewijs, op vertoon van hetwelk nieuwe coupons worden afgegetalonneeren, aanporren, aandrijven, aanzetten. (ven.
- Talud**, **Talús**, **Taluut**, helling, glooiing, schuinte, **taluteeren**, hellend of glooiend maken.
- Tamarišk**, struikachtige boom in Z. Europa en 't Oosten, welks zoutrijke ach in Frankrijk tot looien en verwen wordt gebruik.
- Tamboer** of **Tambour**, trommel; trommelslager.
- tamboeren**, trommelen; ergens op aandringen.
- tamboereeren**, met het haakje knopen of borduren, haken.
- Tamboerijn**, beltrommel, handtrommel; (ook:) naai- of borduurraam. [geneeskunst].
- Tampón**, tap, prop; stopsel van linnenpluksel (in de **tamponeeren**, met een tampon of stopsel sluiten.
- Tamtam**, cibaalvormig muziekinstrument der Chineezee en andere Oostersche volken.
- tangeeren**, aanraken; van iets gewagen; **dat tangeert mij niet**, dat maakt geen indruk op mij.
- Tangens**, (pl. **Tangénten**), raaklijn (aan een cirkel of kromme lijn).
- Tangént**, hamertje aan snarenspeeltuigen en speelklokken.
- Tantalisaátie**, **Tantaliseering**, tand- of mondtergen, doen watertanden, **tantalisch**, tandtergend b. v. zulke spijzen of dranken); hongrig of dorstig; als Tantalus, **tantaliseeren**, tandtergen, niet te bevredigen begeerten inboezemen.
- Tántalium**, **Tántalum** of **Colúmbium**, enkelvoudig metaal, in 1801 ontdekt.
- Tántalus**, fabelachtig koning der oudheid, die in de onderwereld vreeselijk gestraft werd, of omdat hij de gesprekken der goden rondvertelde, of omdat hij hun op een maaltijd zijn gebraden zoon voorzette, of wel omdat hij hun nectar en ombrosia stal om ze aan zijde vrienden voor te zetten; (ook wel:) als beeld van een rijken vrek, van iemand, die in den schoot des overvloeds gebrek lijdt (want T. stond in de onderwereld tot aan de kin in 't helderste bronwater, terwijl boven zijn neus het lekkerste ooft hing, welke een en ander echter terugweek, wanneer hij het poogde te smaken).
- Tánte**, moei, vaders of moeders zusters; **lastige tante**, knorrig, onverdraaglijk wijf.
- Tantième**, aandeel, toekomend deel aan iets.
- Tapáge**, geraas, gedruisch, leven.
- Tapijt**, kamer- of vloerkleed: wandbekleding; **op het tapijt brengen**, ter sprake of ter tafel brengen opwerpen.
- tapisseeren**, behangen, overdekken of bekleeden (met tapijten behangsels, enz.).

Tapi
Tap
taqui
Tára
 der
Tara
Tara
 rug
 dans
 Sint
 gese
tarda
tarde
tardo
targe
Tarie
 van
Táro
Tarra
Tarta
Tarta
Tátar
 (ook
Tart
Tarte
Táss
taton
 dere
tatou
 schi
Taur
Taut
 herb
 zelf
tavel
Tax,
Taxa
Taxá
Táxe
taxee
 dige
Tech
 pen
 kuns
Téchn
téchn
 taal
 ding
Tech
 of -g
techu
 drijfs

- Tapissérie**, behangsel. (kwartier roept.
- Taptoe**, trommelslag, die de soldaten naar hun nacht-taquineeren, kwellen, plagen; zaniken.
- Tára, Tárra**, aftrek, datgene wat van het bruto-gewicht der waren voor kisten, vaten, enz. wordt afgetrokken.
- Tarantella**, Siciliaansche volksdans; muziek daarbij.
- Tarantola**, of **Tarantula**, zekere lichtbruine en op den rug zwart gessreepde spin in Italië. **Tarantula-dans**, danswoede, dansziekte, kramp met hevige trekkingen, Sint-Veits dans (door 't bijgeloovige volk in Italië toegescreven aan den steek der tarantula-spin).
- tardando**, **tardato**, sleepend. (blijven.)
- tardereen**, talmen, dralen, sammeln; toeven, lang uit-tardo, langzaam.
- targeeren**, pochen, snoeven.
- Tarief**, waren- of goederen-lijst; prijsopgave; bepaling van kosten, ongelden enz.
- Tarok**, kaartspel met 73 bladen, zevenkoningspel.
- Tarra**, z. **Tara**.
- Tartaan**, vrachtschip op de Middellandsche zee.
- Tartán**, Schotsche geruite wollen stof; Schotsche mantel.
- Tátarus**, doodenrijk, schimmenrijk, onderwereld, hel; (ook:) wijnsteen. **T. eméticus**, braakwijnsteen.
- Tartúfe**, schijnheilige, huichelaar, goddelooze tijnman.
- Tartuferie**, schijnheiligheid, valsche vroomheid.
- Tasse**, kopje; drinkschaaltje.
- tatonneeren**, rondtasten; met schroomachtige hand schilderen; weifelend, als op den tast handelen.
- tatouereen**, de huid met ingeprikte of ingekerfde en beschilderde figuren beteekeren.
- Taurus**, de Stier (sterrenbeeld des dierenriems).
- Tautologie**, woordverspilling, woordherbaling, onnoodige herbaling van het reeds gezegde. **tautologisch**, hetzelfde zeggend, gelijkbeduidend, onnoodig herhaald.
- taveleeren**, bespikkelen, besprenkelen. (lastig.)
- Tax**, waardebepaling, prijszetting; toekomst deel; be-**Taxator**, schatter, prijszetter, waardeerder.
- Taxatie**, prijs- of waardebepaling; waardeering; aanslag.
- Taxe**, vastgestelde prijs, waardebepaling.
- taxeeren**, schatten, waardeeren, aanslaan; ook beschuldigen, wraken.
- Techniek**, kunstleer, leer der kunstregelen, der handgrepen; kunstbedrevenheid, kunstvaardigheid; kunsttaal; kunstwoordenleer. (regelen.)
- Téchnicus**, kenner en uitoefenaar der uiterlijke kunst-**téchnisch**, kunst of handwerkmatig; volgens de kunsttaal; **téchnische termen**, kunstwoorden, eigen bewoordingen van eene kunst, een handwerk, bedrijf, enz.
- Technologie**, kunstleer, kunst- en handwerksbeschrijving of -geschiedenis, bedrijfskunde.
- technologisch**, kunstbeschrijvend, tot de kunst- of bedrijfs-geschiedenis behoorend.

340 Technoloog—Témporáliën.

- Technoloog**, kenner der kunst- of bedrijfsleer.
- Te-Deum**, (oneig.), lofzang; **Te Deum laudamus**, U, o God, loven wij (aanhef eener R. K. hymne).
- Teetótaler**, aanhanger en volger van het **Teetotalisme**, d. i. het drijven van een beginsel tot het uiterste, inz. de volslagen onthouding van alle bedwelmende of dronkenmakende dranken.
- Teint**, kleur, tint, inz. gezichts- of huidskleur.
- Tekst**, samenhangende bewoordingen van een geschrift hoofdgeschrift (in tegenstelling met de noten, aantekeningen, enz.); bijbelplaats (inz. als onderwerp eener preek); de woorden bij muziek, bij eene plaat.
- Telegraaf**, vèrschrijver, seintoestel, die in verbazend korten tijd berichten tot op de verste afstanden overbrengt.
- Telegrafist**, ambtenaar bij den telegraaf.
- Telegram**, telegraphisch bericht, tijding, die met den (electro-magnetischen) telegraaf wordt ontvangen of verzonden.
- telegraphieeren**, met den telegraaf berichten toezenden, **telegráphisch**, tot de telegraphie behoorende; met of van den telegraaf; **telegraphische dépêche** = telegram.
- Teleologie**, leer van het doel der dingen.
- Telephonie**, de kunst om op groote afstanden door het stemgeluid gemeenschap te hebben.
- Telescoop**, verrekijker, spiegelverrekijker.
- telescópisch**, alleen door verrekijkers waar te nemen, b. v. zekere sterren, **telescópische sterren** geheeten.
- tellúrisch**, tot de aarde behoorend, aardsch.
- Tellúrium**, werktuig tot aanschouwelijkmaking der aard- en maanbeweging.
- Téllus**, de aarde, godin der aarde.
- temerair**, vermetel, koen, onbezonnen.
- Temeriteit**, vermetelheid, roekeloosheid.
- Témpe**, schilderachtig, verrukkelijk oord, lustwarande.
- Tempeest**, storm; zeestorm.
- Témpel**, een aan den godsdienst gewijd gebouw.
- T'empelier**, ridder eener voormalige geestelijke orde; onmatig drinker, zuiper.
- Temperament**, blijvende, doorgaande toestand van het gevoelsvermogen, natuurlijke gemoedsstemming, natuur-aanleg, natuurneiging. (delen.)
- Temperantia**, (sing.) matigheid; (pl.) verzachtende mid-
- Temperatuur**, graad van warmte of koude.
- témpereren tempereren**, matigen, verzachten; beperken; de brosheid aan gietwaren benemen.
- tempestatief. tempestueus**, stormachtig; bulderend, razend en tierend.
- tempetief**, tijdig, ter rechter of ter bekwamer tijd.
- Témpo**, tijd, rechte tijd; tijdmaat (in toon- en danskunst); handgreep; afgemeten beweging (bij militairen).
- temporair**, tijdelijk, niet duurzaam.
- Temporáliën**, wereldlijke inkomsten der geestelijkheid.

tem
Tem
tem
dig
Ten
tená
Ten
hel
me
Ten
tend
Ten
Tén
on
va
va
ten
ten
Tén
Ten
Tén
Ten
Ten
tent
Ten
me
fo
ti
Ten
ten
Ter
terg
Ter
ge
ne
Tér
Ter
Ter
terz
Ter
de
ter
w
Tér
er
tér
ge
he
ter
Tér
Ter

temporeel, tijdelijk, wereldlijk, aardsch.

Temporisatie, draling, verschuiving tot geschikter tijd.

temporiseeren, zich naar den tijd, naar de tijdsomstan-

digheden schikken: een gunstiger tijd afwachten, dralen,

Temptatie, temteeren, z. **Tent**— (talmen.

tenábal, houdbaar, verdedigbaar.

Tenaciteit, vasthoudendheid, halsstarrigheid; vrekking-
heid, knekerigheid; (ook :) rekenbaarheid, taatheid (der
metalen) [zoen].

Tenánt, verdediger, voorvechter; schildhouder (in 't bla-
tendeeren, spannen; bedoelen, trachten.

Tendentie, strekking, neiging, richting naar een doel.

Ténder, het aan een stoomwagen toegevoegde voertuig
om steenkolen en water aan te voeren; (ook :) het
vaartuig, dat een linesschip begeleidt tot overbrenging
van bevelen en tijdingen.

tendineus, peesachtig, van den aard der pezen.

tenez! daar, ziedaar! neem aan!

Ténor, inhoud, diepe middelstem tusschen alt en bas.

Tenorist, tenorzanger.

Ténsie, spanning, uitrekking; gespannenheid.

Tentámen, voerloopig onderzoek.

Tentatie, bedroefing, verzoeking, bekoring, verleiding.

Tentative, poging, proef.

tenteeren, beproeven; in verzoeking brengen, bekoren-

Tenuc, houding, zit (van iemand te paard); wijze waarop
men zich voettoet, houding; militaire kleening, uni-
form; **grande tenue**, groot tenu, parade-uniform; **pe-
tite tenue**, klein tenu, dagelijksche uniform.

Tenuiteit, dunheid, magerheid, fijnheid; geringheid.

tenuito, volgehouden (in den muz.).

Tercceronen, z. ondez **Quarteronen**.

tergiverseeren, uitvluchten zoeken; dralen.

Term, bewoording, uitdrukking; **Termen**, bewoordin-
gen, eigen uitdrukkingen van een of ander vak; rede-
nen, beweegredenen, gronden.

Termieten, witte mieren.

Termijn, tijdruimte; bepaald tijdpunt. (woord.

Terminatie, begrenzing; volcinding; uitgang van een
termineeren, begrenzen; eindigen, afdoen.

Terminologie, kunststaal, kunstwoordenschat; leer van
de kuntwoorden eener wetenschap.

terminológisch, tot de kunsttaal behoorende, de kunst-
woorden betreffende.

Terminus, z. **Termijn**: (ook :) einde, inz. het einde
en het begin van een spoorweg; het station aldaar.

terminus a quo, tijdperk van hetwelk afgerekend iets
geschieden moet; **terminus ad quem**, tijdperk tot op
hetwelk iets moet plaats hebben.

ternair, drievoudig; drietalig. (tallen-loterij.

Térne, drietal bezette en uitgekomen nummers in de ge-
Terpsichore, de muze van 't citerspel en den dans.

- Terra**, aarde, land; **Terra incógnita**, onbekend land.
- Terrain**, z. **Terrein**.
- Terras**, aardwal; vlekke of plat op een huis; voorgrond.
- terrasseeren**, aarden wallen opwerpen; op den grond werpen, vellen; neerslachtig maken, den moed benemen; **geterrasseerde muren**, door opgeworpen aarde gesteunde muren.
- Terrein**, grond, bodem, plek gronds, inz. met betrekking tot de stelling van troepen.
- Terreur**, schrik; de tijd van het schrikbewind in de Fransche revolutie na 1789. **T. panique**, z. **panische schrik**.
- terribel**, vreeselijk, ijselijk, ontzettend.
- Terrine**, soepschotel, schaal.
- Territoir**, grondgebied. **territoriaal**, het grondgebied betreffend daartoe behoorend. **territoriaal systeem**, stelsel, volgens hetwelk de Kerk, als een deel van het het gebied des Staats, geheel en al aan deze onderworpen is.
- Territorium** = **Territoir**.
- Terrorisme**, schrikbewind in Frankrijk gedurende de revolutie (1793—94).
- Terrorist**, lid of aanhanger van dat bewind.
- Tertia**, derde schoolklasse, derde toon van den grondtoon af; derde stootwijze (in 't schermen); (ook:) zestigste gedeelte eener seconde.
- tortiair**, de derde plaats in eene volgrees innemende.
- Terts**, derde toon van een grondtoon af; interval bestaande uit twee tonen der toonschaal, tusschen welke volgens de natuurlijke orde slechts één toon ligt (b. v. ut mi, re fa) **Verkleinde t.**, die, welke slechts 2 halve tonen bevat (van uit kruis tot mi-bemol). **Kleine t.**, die welke 3 halve tonen bevat (van uit tot mi-bemol). **Groote t.**, die in halve tonen bevat (van ut tot mi). **Vergroote t.**, die 4 halve tonen bevat (van ut tot [mi-kruis]).
- Terzerol**, zakpistooltje.
- Terzét**, driegezag, muziek voor 3 stemmen. (geland.)
- Test**, proef, proefed, de afzwering van den Paus in En-
- Testament**, niterste wil, laatste wilsbepaling; de christelijke godsdienstoorkonden (bijbel).
- testamentair**, den laatsten wil betreffend.
- Testateur**, erfmaker; **Testatrice**, erfmaakster.
- testeeren**, getuigen; eene erfmaking doen, bij uitersten.
- Testificatie**, betuiging, bekrachtiging. (wil nalaten.)
- testificeeren**, door getuigen bewijzen, getuigen.
- Testimónium**, getuigenis, getuigschrift;
- Tête**, hoofd; **tête à tête**, (gesprek) onder vier oogen. geheime samenkomst; **à tête reposée**, met bedaardheid of bezadigheid, rustig, met bedaard of kalm overleg.
- Tetraéder**, lichaam besloten door 4 gelijkzijdige driehoeken.
- Tetragonaal-getal**, vierkant getal. (hoeken.)
- Tetragoon**, vierhoek. (eens lands.)
- Tetrarch**, viervorst, beheerscher van het vierde gedeelte
- Teutónen**, volkastam der oude Germanen.

- Textuëel**, woordelijk, juist zooals de tekst heeft.
- Textuur**, weefsel, verbinding, wijze van aaneenvoeging der moleculen of samenstellende deeltjes van een lichaam.
- Thaler**, Duitse zilvermunt, daalder, inz. de **pruisische Thaler**, = 1 gl. 80 ct. courant, verdeeld in 24 goede of in 30 nieuwe of zilvergroschen.
- Thalia**, de muze van het blijspel.
- that is the question**, dat is het vraagstuk, het geheim, daar zit de knoop.
- Thaumalogie**, de wonderleer, leer van de wonderen.
- Thaumaturg**, wonderdoener, wonderman.
- Theater**, schouwtooneel; schouwburg.
- Theâter-coup**, tooneelkunstgreep.
- theatraal**, tooneelmatig, bedrieglijk.
- Thé dansant**, danspartij, bij welke thee wordt toegediend.
- Theïsme**, het geloof aan het bestaan van een God.
- Thema** hoofdstelling; stof, voorstel, opgave tot een opstel; stuk ter vertaling.
- Thémis**, godin der gerechtigheid.
- Theocratie**, godsheerschappij, godsrijk, de staatsvorm, bij welken God als onmiddellijk regent beschouwd wordt (gelijk weleer bij het Joodsche volk); heerschappij der priesters.
- Theodicaea**, de verdediging van God, rechtvaardiging van de goddelijke Voorzienigheid, ondanks het kwade, dat er in de wereld is.
- Theodoliet**, hoogtemeter.
- Theognosie**, godskennis.
- Theogonie**, leer van het ontstaan der goden.
- Theologant**, **Theoloog**, godgeleerde.
- Theologie**, godgeleerdheid-religie-leer, wetenschappelijke voorstelling van den positieven godsdienst uit zijne oorkonden (het oude en nieuwe testament).
- theologisch**, godgeleerd.
- Theoréma**, zuiver bespiegelend voorstel, leerstelling.
- Theoréticus**, grondenkenner eener wetenschap.
- theorétisch**, beschouwend, bespiegelend, niet practisch.
- Theorie**, verstandsbeschouwing, onderzoek, inzicht; leer van de grondregels en beginselen eener wetenschap of kunst, grondenkennis.
- Theosophie**, gewaande godswijsheid, geestenzienerij en dweperij. (ter.)
- Therapeut**, geneeskundige, doctor in de medicijnen, **doktherapeutisch**, geneeskundig, ziektenkundig, genezend.
- Therapeutiek**, **Therapie**, geneeskunst, ziektenleer.
- Theriakel**, dierlijk geneesmiddel, tegengift tegen den beet van vergiftige dieren; venetiaansche triakel, een zeer samengesteld opium-middel, weleer in gebruik.
- Theriaki**, opium-eters in het Oosten.
- thermaal**, warme bronnen betreffend, daartoe behoorend.
- Thërmen**, warme baden of bronnen.
- Thermométer**, warmtemeter, warmteaanwijzer (die van

Réaumur is in 80, die van Fahrenheit in 180, die van Celsius in 100 graden verdeeld).

Thesaurier, schatmeester, penningmeester.

Thésis, stelling, inz. eene te bewijzen stelling.

Thetik, verzameling van leerstellingen, inz. geloofsstellingen. (ziener; geestenbanner.)

Theurg, (gewaande) wonderdoener toovenaar; geesten-

Thing, volks- of gerechtsvergadering, z. **Storthing**.

Thorácica, borstmiddelen.

thryptisch, verbrekend, verbijzelend, fijnmakend.

Thyrs, **Thyrus**, die met wijngaardloof omwonden staf der Bacchanten.

Tiare, drievoudige pauselijke kroon.

Tie, verkeerde hebbelijkheid, leelijk aanwendsel, kwade gewoonte; **tie douloureux**, zenuwachtige aangezichtspijn.

Ticket, toegangkaartje, lootje; stembriefje.

tierceeren, tot op een derde verminderen of terugbrengen

Tierceering, vermindering op een derde; het betalen van niet meer dan een derde gedeelte van de renten der staatsschuldbrieven.

Tiers-état, derde stand in Frankrijk (burgers en boeren).

Tilbury, lichte cabriolet met 2 wielen en één paard.

Timekeeper = **chronometer**.

timide, vreesachtig, beschroomd, schuchter.

Timiditeit, schroomvalligheid, blootheid.

Timocratie, republikeinische staatsinrichting, bij welke een bepaald vermogen zitting en stem in de regering verleent, geldregeering.

Timon, menschenhater, menschenvijand.

timónisch, menschenhatend, wrevelig.

timoroso, bevreesd, schroomvallig.

Tinctuur, verving, kleuring; geestrijk kruidenaftreksel.

Tint, z. **Teint**; graad van sterkte, dien schilders aan hunne kleuren geven; zweem, gelijkenis. **Tintwijn**,

Tint, roode Spaansche wijn, inz. de beste wijn van Alicante en die van Rota.

tipsy, dronken.

Tirade, het sleepend verbinden van op- of afgaande noten; gedachtenvloed, wijdloopige uitweiding of redeneering; stuk van zekere uitgebreidheid in proza of dichtmaat, dat een gedeelte van een werk uitmaakt en door gaans over één onderwerp loopt; reeks verzen of volzinnen, onafgebroken door iemand voorgedragen.

tirailleeren, met verspreide scherpschutters aantasten; wissels heen en weder trekken, om zich daardoor geld te verschaffen.

Tirailleurs, scherpschutters, die op verschillende punten verstrooid zijn en den aanval beginnen, zonder door eenig bepaald commando bestuurd te worden.

Tiran, **Tirannie**. enz. z. **Tyr**—.

Tirelire, spaarpot; klanknabootsend woord voor het ge-

Tisane, **Ptisane**, gerstewater. (zang des leeuweriks.)

Thisíphone, eene der 3 Furiën.

Titanen Titans, een godengeslacht, dat eenmaal, volgens de mythologie, vruchteloos den hemel bestormde; (vandaar: **Titans-arbeid**, hoogst bezwaarlijk werk.

Titel, opschrift, benaming; rechtsgrond, het recht, dat men heeft om iets te bezitten, te eischen, enz.

titulair, volgens den titel; den titel eener waardigheid hebbende, zonder die werkelijk te bezitten.

Titulatuur, betiteling, volle benaming.

tituleeren, met ambts- of eernamen voorzien, betitelen.

Titulomanie, titelzucht, titelwoede.

Titus-kop, hoofd met kort gesneden, kroes haar.

Toast, Toost, instelling van een vriendschappelijken dronk op iemands gezondheid, op het welgelukken eener onderneming, enz.; (ook:) geroosterd broodje bij de thee. **to be or no to be**, zijn of niet zijn, levensvraag.

Tóga, soog, soort van mansovermantsl, ambtsdracht der overheids- en gerechtspersonen, ook van predikanten, lange gesloten priesterrok.

Toilet, kapsel; kaptafel; kapdoos, sieraad, opschik; **zijn toilet maken**, zich netjes aankleeden, opschikken.

Toise, vadem, Fransche lengtemaat van 6 voet.

tolerabel, verdraaglijk, lijdelijk, middelmatig.

tolerant, verdraagzaam, inz. in zake van godsdienst.

Tolerantie, verdraagzaamheid.

tolereeren, verdragen, dulden, toelaten.

Tombák, geel koper.

Tombe, grafzerk; grafstede; praalgraf.

Tómbola, zeker loterijspel, dat men op tooneelen pleegt te spelen.

Tóme, Tómus, deel, boekdeel.

Tónca, Spaansche snuif, vermengd met sijngewreven

Toncaboontjes, of de vrucht van den Amerikaanschen Toncaboon. (len.

Tónica, tónische middelen, zenuwversterkende midde-

Tonologie, tonenleer; — **meter**, klankmeter.

Tonnage, tonnelast, de gansche scheepsloading; opbrengst daarvan naar het tongehalte, tonnegeld.

tonsureeren, den schedel of de kruin scheren.

Tonsuur, kruinschering der priesters.

Tontine, lijfrenten-genootschap (naar den uitvinder **T o n t i**), aangroeiende lijfrenten, waarbij het kapitaal door een geheel gezelschap geleverd wordt, maar de renten naar verhouding des ouderdoms betaald worden. Bij het afsterven van een lid vervalt diens kapitaal aan het gezelschap).

Topaas, edelsteen, meestal van vuurgele kleur.

Tópica, plaatselijke of uitwendige geneesmiddelen.

Topiek, plaats- of vakaanwijzing; leer van de bewijsplaatsen; woordopvolgingsleer.

tópisch, plaatselijk, de plaats betreffend. **topische middelen** = **Topica**.

- Topograaf**, plaatsbeschrijver. **Topographie**, plaatsbeschrijving. **topographisch**, plaatsbeschrijvend.
- Toreador**, de stierbevechter (in Spanje).
- Tormentatie**, kwelling, fopperij.
- tormenteeren**, kwellen, plagen, folteren. pijnigen.
- Tornado**, hevige wervelwind, orkaan (tijdens het regen-seizoen in de keerkringslanden).
- Tornooi**, z. **Tournooi**.
- torqueeren**, draaien; martelen, folteren, pijnigen.
- Torsie**, het wringen, ineendraaien; gedraaidheid.
- tortueus**, vol krommingen, verwrongen.
- tortureeren**, folteren, pijnigen; beangstigen, kwellen.
- Tortuus**, foltering; pijnbank.
- Tory**, naam der hofpartij, der aristocraten of koningsgezinden in Engeland; behoudsmannen (vgl. **whig**).
- totaal**, geheel, ten volle.
- Totaliteit**, gezamenlijkheid, geheel.
- totaliter**, geheel en al, ganschelijk.
- touchant**, roerend, aandoenlijk, treffend.
- Touche**, aanraking; penseelstreek; orgeltoets. (digen.)
- toucheren**, aanraken; roeren, treffen; aantasten, beleetoupeeren, krullen, eene haarkuif maken.
- Toupét**, kuif, opgezet voorhoofdhaar.
- Tour**, omvang; uitstapje, reisje; beurt, rondgang; moeilijk werk; valsch haarvlechtsel. **Tour-à-tour**, beurtelings. **T. de baton**, handgreep, gauwigheid, ongeoorloofd windsbejag in ambtsbediening. **T. de force**, krachtzet, stoute, gewaagde daad.
- Tourist**, tot uitspanning rondreizend persoon.
- Tourmentatie**, tourmenteeren, z. **Torm**-.
- Tournée**, rondreis.
- tourneeren**, draaien, wenden. (steekspel.)
- Tournooi**, **Tornooi**, ridderkamp, krijgs- of ridderspel.
- Tournure**, wending, geschiktste wijze van voordracht; houding, gestalte; bevalligheid.
- Tout**, alles, het geheel; **tout au plus**, op zijn hoogst, op zijn meest; **tout à vous**, geheel de uwe, uw oprechte, toegenegen vriend of dienaar; **tout comme chez nous**, juist zoo als bij ons; **tout de suite**, zoodadelijk, oogenblikkelijk.
- Tówer**, toren, versterkt kasteel in Londen.
- Toxicologie**, leer der vergiften.
- tracasseeren**, plagen, kwellen, ontrusten.
- Tracasserie**, plagerij, booze streek.
- tracceren**, afteekenen, schetsen, ontwerpen.
- Tractaat**, verdrag, overeenkomst.
- tractabel**, handelbaar, gedwee. (bejegenen.)
- tracteeren**, (iets) behandelen; (iemand) goed of kwaad tractitie, overbrenging; bij monde overgeleverd bericht.
- traditioneel**, door overlevering voortgeplant.
- traduceeren**, overzetten, vertalen.
- Traductie**, overbrenging; overlevering aan een gerecht.

- Trafiek**, handel, inz. met zelfvervaardigde fabrikaten; koopmansbedrijf, nering.
- Trafikant**, handelaar in zelfbewerkte voorwerpen.
- trafikeeren**, koopmanschap of nering drijven.
- Tragedie**, treurspel; treurig voorval.
- tragi-comisch**, treurig-vroolijk.
- Tragicus**, treurspeldichter.
- trágisch**, treurig, droevig; treurspelachtig.
- Train**, **Trein**, gevolg, gezamenlijk geschut van een leger, legertros; reeks van wagens op de spoorwegen; gewone loop der dingen.
- Trainard**, **Traineur**, achterblijver (bij een leger).
- traîneeren**, sleepen, trekken; op de lange baan schuiven, vertragen; sleepen, talmen of dralen.
- Traineur**, z. **Trainard**.
- traitabel**, handelbaar.
- Traite**, z. **Tratie**.
- Traiteur**, gaarkok, ordinaris- of opentafelhouder.
- Trajéct**, overvaart, overtocht; veer. (geschrift.
- Traktaatje**, kleine verhandeling, inz. kort godsdienstig
- Traktánt**, onthaler, gastheer, betaler der feestpartij.
- Traktánte**, onthaalster, gastvrouw.
- Traktátie**, onthaal; smulpartij; lekkernij, versnapering.
- Traktement**, bezoldiging, wedde, soldij; (ook :) = **Traktátie**.
- Tramontáne**, de noordenwind in Italië; de noordster; de noordpool; de **tramontanen verliezen**, in verwarring geraken, het spoor bijster raken, de kluts kwijt zijn.
- Tramway**, spoorweg; paardenspoorweg.
- tranchánt**, scherp, snijdend; bits, vinnig.
- Trancheën**, loopgraven (bij belegeringen). (ontleden.
- trancheeren**, snijden, aan stukken snijden; voorsnijden,
- Trancheernes**, voorsnijmes.
- Trancheur**, voorsnijder.
- tranquille**, gerust, bedaard; gelaten.
- Tranquilliteit**, rust, bedaardheid; gelatenheid.
- trans**, aan gene zijde, over (in samenstellingen met namen van wateren, bergen).
- Transáctie**, vereffening, minnelijke schikking, vergelijk.
- transalpijnisch**, aan gene zijde der Alpen; (ook :) = **ultramontaan**.
- Transcendant**, zeer uitmuntend in zijne soort.
- transcendentaal**, bovenzinnelijk.
- Transcript**, overgeschreven stuk.
- transéat**, dat ga voorbij, zij vergeten.
- transferereen**, overdragen, verplaatsen; op een ander overdragen (b. v. den eigendom, de bezitting).
- Transfigurátie**, gedaanteverandering; verheerlijking van Christus op den berg Tabor.
- transfigureeren**, van gedaante veranderen, vervormen.
- Transformátie**, vervorming, herschepping.
- transformeeren**, omvormen, een anderen vorm geven.

- Transgressie**, overstapping; overtreding (eener wet).
transigeeren, tot stand brengen; een vergelijk treffen, tot eene minnelijke schikking komen.
transiteeren, doorgaan, doorgevoerd worden (van waren).
Transitie, overgang van 't eene onderwerp op 't andere, of van den eenen toon in den anderen; doorvoer.
transitief, transitoir, overgaand op een ander.
Transito, doorvoer van waren; **Transito-handel**, handel met doorvoergoederen.
Translaat, z. **Translatie**. **Translateur**, vertaler.
Translatie, vertaling, overdracht (van een recht).
Translocatie, plaatsverandering, overbrenging.
Transluciditeit, doorschijnendheid.
translunairisch, bovenmaansch.
transmarijn, overzeesch. (zing.)
Transmigratie, verhuizing, landverhuizing; zielsverhuizing.
transmigreeren, wegtrekken, uitlandig gaan.
Transmutabel, voor verandering vatbaar, veranderlijk.
Transmutabiliteit, veranderlijkheid.
Transmutatie, verandering. **transmuteeren**, veranderen.
Transpadaansch, aan gene zijde van den Po.
Transparent, doorschijnbeeld; lijnenblad (dienende om recht te schrijven).
transparent, **transparent**, doorschijnend.
Transparentie, doorschijnendheid.
Transplantatie, overplanting; verplaatsing.
transplanteeren, overplanten; verplaatsen.
transponeeren, overzetten, een muziekstuk in een andere toonsoort omzetten.
Transport, vervoer, het vervoeren, overvoeren; verzending; vervoerloon, vrachtgeld, vracht; overdracht van eigendom; overdraging van een post op een andere rekening, van de slotsom eener bladzijde op eene andere; (ook :) driftvervoering.
transportabel, vervoerbaar; overdraagbaar (van schulden en verbintenissen).
Transportatie = Deportatie.
transporteeren, vervoeren; overvoeren; overdragen (b. v. de som der rekenposten van het eene blad op een ander).
Transporteur, hoek- of graadmeter. [anderen toon].
Transpositie, verzetting, om- of overzetting (in een toon).
Transpiratie, uitwaseming; uitdamping.
transpireeren, uitwasemen (door de huidporiën); ruchtbaar worden, uitlekken.
Transsubstantiatie, overgang van de eene zelfstandigheid in de andere; inz. verandering van het brood en den wijn in het lichaam en bloed van Christus in het sacrament des Altaars, volgens Katholiek dogma.
Transsudatie, doorzweeting.
transsudeeren, doorzweeten.
transversaal, dwars, overdwars.
Transversalen, zijverwanten.

Trapé
dige
Trap
der
traqu
Tras
Tras
trass
Tras
ligg
Trat
Trau
trav
trav
trav
der
-
voe
Tra
Tra
inl
nis
la
Tra
Tré
Tre
Tre
Tre
tre
Tr
tre
Tr
Tr
tre
Tr
I
Tr
Tr
Tr
Tr
Tr
Tr
tr
tr
T
T
T
T

- Trapézium**, ongelijkzijdige vierhoek, met twee evenwijdige zijden.
- Trappist**, lid der orde van **la Trappe** (de gestrengste der geestelijke orden).
- traqueeren**, eene drijf- of klopjacht houden, drijven.
- Trassaat**, de betrokkene (van een wissel).
- Trassant**, trekker (van een wissel).
- trasseeren**, trekken, een wissel afgeven.
- Trastévere**, het aan gene zijde des Tibers oostwaarts liggende Romeinsche gebied.
- Tratte** of **Traite**, getrokken wissel.
- Traumatica**, wondmiddelen. (afmatten.)
- travailleeren**, arbeiden (inz. met inspanning); kwellen,
- traverseeren**, dwars doorgaan; dwarssprongen maken.
- travesteeren**, verkleeden; belachelijk of koddig inkleeden; ernstige voorwerpen in schertsende bewoordingen voorstellen.
- Travesteering**, verkleeding; lachwekkende inkleeding.
- Travestie**, lachwekkende of schertsende omschrijving of inkleeding, inz. van een gedicht, waarbij de vorm zoodanig veranderd wordt, dat hetgeen eerst ernstig was, nu lachwekkend is geworden.
- Trawánt**, begeleider, lijfwacht; bijplaneet, maan.
- Tréfle**, klaveren (op de speelkaarten).
- Treillis**, traliewerk, tralievormig latwerk.
- Trein**, z. **Train**.
- Trema**, deelteeken (twee punten op eene klinkletter).
- tremando**, bevend, sidderend, trillend.
- Tremblant**, Tremulant, triltoon, siddertoon, triller.
- tremuleeren**, trillen, inz. van stem of toon.
- Trente-un**, **trente-et-un**, een-en-dertig (zeker kaartspel).
- Trepaan**, schedelboor, panboor.
- trepaneeren**, de hersenpan, doorboren.
- Tresalven**, kinderen uit de vermenging van Mestiezen en Indianen geboren.
- Tresór**, **Trezoor**, schat; schatkamer.
- Tresse**, goud- of zilverboordsel; haarvlecht.
- Trezoor**, z. **Tresor**.
- Trezorie**, **Trezorerie**, schatkamer.
- Trezorier**, schatmeester, rentmeester. (sonen.)
- Triáde**, **Trias**, drietal, drieheid; verzameling van 3 per-
- Triakel**, z. **Theriakel**.
- Triángel**, driehoek; driehoekig stalen slaginstrument in de Turksche muziek.
- triangulair**, driehoekig; **triangulaire getallen**, z. **triagonaal-getallen**.
- trianguleeren**, metingen door driehoeken verrichten.
- Triarchie**, drieheerschappij, driemanschap.
- Trias**, z. **Triade**.
- tribueeren**, toekennen, toeëigenen; schatting betalen.
- Tribulátie**, beangstigen, verontrusten, kwellen.
- Tribunaal**, rechterstoel, gerechtshof, rechtbank.

Tribúne, spreekgestoelte; verheven plaats voor het volk in vergaderzalen; galerij in de kerken.

tributair, schatplichtig.

Tribuun, gemeensman bij de oude Romeinen, hoofd eener

Tribus of volksafdeeling.

Tribuut, opbrengst, belasting, cijns.

Thichinen, zeer kleine wormpjes of maden, die in het vleesch der meeste zoogdieren, inz. der varkens leven; menschen die zulk varkensvleesch (ongekookt) eten sterven onder de bitterste smarten.

tricolor, driekleurig. **Tricolor**, de driekleurige amarant; (ook:) de Fransche vaan.

Tricot, gebreid werk.

Trictrac, Italiaansch spel, tusschen twee personen op een bord, met dobbelsteenen, tiktakspel, bakspel.

Triduum, tijd van drie dagen; inz. driedaagsche boetijd bij de Katholieken, bestaande in biechten enz., aalmoezen geven, aanhoudend kerkgaan, en gelcid door paters Redemptoristen.

triënnaal, driejarig.

triest, triestig, z. **triste**.

Trifolium, drieblad, klaver.

trigonaal, **trigónisch**, driehoekig; **trigonaal-getallen**, driehoekige getallen (als: 1, 3, 6, 10, 15, enz.).

Trigonometrie, driehoeksmeting.

Trigónum, **Trigoon**, driehoek. (den derden rang.

Triljoen, duizendmaal duizend biljoenen, millioen van

Trilogie, drieheid; deeling in drieën.

Trimèster, drie maanden, vierendeel jaars.

Trinoerti, drieënheid der Indiërs.

Trinitariërs, **Trinitarissen**, drieënhheidsbelijders.

Triniteit, drieënheid.

trinómisch, drieledig, drievoudig (van vrienden.

Trío, driespel, driestemmig muziekstuk; klaverblad, trits

Triomf, enz., z. **Triumf**, enz.

Tripel, grauwegele, magere en droge steensoort, die men tot polijsten gebruikt. (drievoudig verbond.

tripel, **triple**, drievoudig, drieledig. **Triple-alliantie**, tripleeren, verdrievoudigen.

Tripliciteit, drievoudigheid. (of dupliek.

Tripliek, beantwoording van het tweede verweerschrift

Triplum, het drievoudige.

triste, **triest**, **triestig**, treurig, droefgeestig, bedroefd.

Tritheïsme, driegoderij, geloof aan drie goden.

Triton, zoon en begeleider van Neptunus; **Tritons**, la-

Trits, drietal (trio). (gere zeegoden.

Triturátie, sijnmaking, sijnwrijving, enz.; het vermalen der spijzen tusschen de tanden. **tritureren**, sijn wrijven, sijn stooten, enz.; vermalen. [feeren).

Triumf, **Triomf**, overwinning; zegefeest (z. ook **trium-triumfánt**, **triumfántelijk**, **triumfeerend**, zegepalend; juichend.

- triumpheeren**, zegepralen; juichen; (bij de oude Romeinen:) een triomf of zegepralenden intocht houden.
- Triumvir**, drieman. **Triumviraat**, driemanschap.
- Trivialiteit**, platheid; onbeduidendheid, nietswaardigheid.
- Trocart**, **Troisquarts**, **Troquart**, driesnijdende wondhealersnaald tot aftapping van water, enz.
- Troep**, z. **Troupe**.
- Trogloditen**, hol-, spelonkbewoners; (ook:) mijnwerkers.
- Troisquarts**, z. **Trocart**.
- Trojaansche (het) paard inhalen**, zelf zijn vijand of zijn verderf binnenvoeren.
- Trombe**, **trompet**, ook **typhon** (z. ald.).
- Trombone**, basuin.
- Tronie**, aangezicht, gelaat; (pop.) bakkes.
- tronqueeren**, afstompen, verminken, besnoeien.
- Trope**, **Tropus**, oneigenlijke, figuurlijke uitdrukking; redefiguur, redesieraad.
- Tropee** (niet **Trophee** of **Trofee**), zegeteeken.
- Tropen**, zonnekeerpunten.
- Tropici**, (sing. **Tropicus**) keerkringen. **Tropicus cancri**, kreefts- of noorderkeerring. **T. capricorni**, steenboks- of zuiderkeerring.
- tropisch**, oneigenlijk, beeldsprakig; (ook:) tot de keerkingslanden behoorend, daar te vinden.
- Troquart**, z. **Trocart**.
- troqueeren**, ruilen, ruilhandel drijven. (pakkage.)
- Tros**, hoop, menigte; zware bagage van een leger; krijgstroutteeren, draven.
- Trottoir**, opgehoogde steenweg of voetpad van steenen langs de huizen, langs bruggen en kaden.
- Troubadour**, middeleeuwsch minnezanger.
- Trouble**, wanorde, verwarring; volksopstand.
- troubleeren**, troebel maken, verontrusten, storen.
- Trou-madame**, zeker kamerspel met 13 ivoren balletjes.
- Troupe**, **Troep**, hoop, menigte; (ook:) rondreizend gezelschap tooneelspelers.
- Trouvère**, **Trouverre**, **Trovatore**, Noord-Fransche minstrel of minnedichter in de middeleeuwen. (gel.)
- Trumeau**, wandruimte tusschen 2 vensters; penantspie-tua *res agitur*, uw belang staat op het spel.
- Tuba**, buis; trompet.
- Tubercule**, knobbel, bult.
- tuberculeus**, knobbelig.
- tubereus**, knobbelig, bultig, ruw.
- Tuberoos**, O. Indische herfsthyacint.
- Tuberositeit**, knobbeligheid, bultigheid; buil, gezwel.
- Tubus**, buis; kijker, verrekijker. (te Parijs.)
- Tuilerieën**, beroemd koninklijk paleis en openbare tuin
- Tulband**, Turksch hoofddeksel; (ook:) tulbandvormig ge-
- Tule** of **Tulle**, netvormig gazen weefsel. (bak.)
- Tumuli**, oude graven of grafsteden.
- Tumúlt**, opschudding, oplloop, oproer, alarm.

- Tumultuánt**, onrustmaker, rustverstoorder.
tumultueeren, opschudding verwekken.
Túnica, Oud-Romeinsch onderkleed; (ook:) overkleed der R. K. diakens en subdiakens (z. **Dalmática**); (ook:) kort vrouwenoverkleed. (te Londen.)
Túnnel, onderaardsche weg, inz. die onder de Theems
Tu quoque? ook gij!
Turbátie, verwarring, stoornis.
tarbeeren, verontrusten, beroeren, verwarren, storen.
turbulent, woelig, onrustig, onstuimig.
Turbuléntie, onrustigheid, onstuimigheid. (steen.)
Turkoois, ondoorzichtige blauwgroene edelsteen; tand-
Turlupináde, laffe grap of woordspeling.
tutelair, als voogd handelend; tot de voogdij behoorend; beschermend.
Tuteur, **Tutor**, voogd, beschermer.
Tutti, spel of zang van allen te gelijk; — **quanti**, enz., de geheele bent, — kliek.
Twist, Engelsch machinaal katoengaren; (ook:) drank uit brandewijn, bier en eieren.
Tympaan, ouderwetsche handtrommel, hakkebord; trommelvlies in 't oor; vierkant raam eener gewone drukpers, waartegen het te bedrukken vel wordt gelegd.
Type, z. **Typus**.
Typhomanie, ijlhoofdigheid met verdooving.
Typhon, heette, verderfelijke zuidenwind, meestal een orkaanachtige wervelwind.
Typhus, gevoelloosheid; aanstekende koorts met verdooving, inz. zenuwkoorts.
typisch, voorbeeldelijk; op bepaalde tijden wederkeerend.
Typograaf, boekdrukker. **Typographie**, boekdrukkunst.
Typographisch, tot de boekdrukkunst behoorend.
Typometrie, landkaartendruk, kunst om landkaarten als boeken te zetten en te drukken.
Typotheet, letterzetter, zetter.
Typus, **Type**, afdruk; voorbeeld; gietvorm; gegoten drukletter; regelmatige wederkeer eener ziekte of koorts.
Tyrán, heerscher; dwingeland. (en strengheid.)
Tyrannie, dwingelandij; wreedheid, willekeurige hardheid
tyránisch, tyranniek, als een dwingeland, wreed.
tyranniseeren, als een dwingeland regeeren; hard, wreed of willekeurig behandelen.

U.

- U. J. D.** = **utriusque júris dóctor**, doctor der beide
u. s. = **ut súpra**, als boven. (rechten.)

ult. = *último*, op den laatsten dag (der maand).

Uberteit, vruchtbaarheid, volheid, overvloed.

ubi hém. ibi pátria, waar 't mij wél gaat, daar is mijn vaderland.

Ubiquitarissen of **Ubiquisten**, Luth. belijders van de alomtegenwoordigheid des lichaams van Christus in het brood des Avondmaals.

Ubiquiteit, het overal-zijn, de overaltegenwoordigheid.

Ukásé, bevel van den Russischen keizer, kabinets-order.

Ulaan, Poelsch' lancier.

Ulcerátie, verettering, zwering; (fig.) verbittering.

ulcereeren, zweren, etteren.

ulcereus, etterig; vol zweren.

U'lema's, rechtsgeleerden en geestelijken bij de Turken.

U'level (it. *olivella*), (eig. een olijffe) bekende lekkernij, doorgaans in een papiertje gewikkeld.

Ultima ratio, laatste grond, — toevlucht.

Ultimátum, laatste verklaring, laatste voorslag bij een onderhandeling of vergelijk; slotzin, slot- of eindwoord.

ul'timo, op den laatsten dag der maand (b.v. *ult^o. Febr.*, op den laatsten Februari); **ultimus**, laatste.

ul'tra, aan gene zijde, over; verder; verregaand, overdreven.

Ul'tra's, overdrijvers, overspannen menschen, die uit hartstocht en vooroordeel geen maat houden; (vandaar:) **ultra-liberalen**, **ultra-royalisten**, **ultra-revolutionairen**, enz.

Ultramarijn, bergblauw, hemelsblauw (overzee-kleur).

ultramontaan, **ultramontaansch**, eig. aan gene zijde van 't gebergte, inz. van de Alpen; (vandaar:) overeenkomstig met den geest en de grondstellingen van het pausdom.

Ultramontanen, belijders der leer van 's pausen onfeilbaarheid en voorstanders van zijn oppergezag in Kerk- en Staatsleer.

Ultramentanisme, leer en toepassing van het stelsel der algemeene pauselijke oppermacht in Kerk en Staat.

Umber, **Umberaarde**, donkerbruine aardverf.

unaniem, eenstemmig, eensgezind. (en gezindheden.)

Unanimitéit, eenparigheid, overeenstemming in gevoelens

unciale letters, (bij boekdrukkers) groote beginletters.

Uncle Sam, z. onder **Sam**.

unctie, zalving.

Undulátie, golfsgewijze beweging, golving. (melen.)

unduleeren, zich golfsgewijze bewegen, dobberen, schom-

U'nguibus et róstro, met hand en tand.

U'nie, vereeniging; eendracht; kerk-, geloofs- of staten-vereeniging, inz. de Vereenigde Staten van N. Amerika.

uniék, (fr.) **unique**, eenig, alleen in zijne soort; won-
uniëeren, vereenigen. (derlijk.)

unifórm, eenvormig, gelijkvormig.

Unifórm, krijgsmans-dienstkleeding.

Uniformiteit, gelijkvormigheid, overeenstemming.

Unigénitus, eeniggeborene (Zoon Gods); de bulle **Unigénitus**, eene bul, door paus Clemens XI in 1713 tegen de bisschoppelijke clerezie of Jansenisten uitgevaardigd.

unilateraal, eenzijdig (b. v. zulk een verdrag).

Unionist, ineenmelter van godsdienstige gezindheden.

unionistisch, vereenigend, naar eenheid strevend.

unique, z. **uniek**.

unisóne, gelijkiuidend, van gelijken zin.

Unitarius, eenheidsbelijder, hij, die slechts één persoon in de Godheid aanneemt.

Uniteit, elk ding op zich zelf; eenheid; eendracht; gelijkvormigheid; (ook:) de broedergemeente der **Herniválven**, eenschalige schaaldieren. (hutters.)

Universaliteit, algemeenheid.

universaal, **universeel**, het geheel betreffend; aan allen gemeen, zonder uitzondering; **universele erfgenaam**, eenig, uitsluitend erfgenaam. **Universalia**, algemeene voorwerpen.

Universiteit, gezamenlijkheid; hoogeschool, ook (minder goed) academie geheeten.

Universum, heeal, wereldgebouw.

uno animo, eensgezind, eenparig.

Urania, de hemelsche, de muze der sterrenkunde.

Uranographie, hemelbeschrijving, beschrijving des sterrenhemels.

Uranologie, hemelkunde.

Uranoscoop, hemel-, sterrenkijker.

Uranoscopie, hemelbeschouwing, hemelwaarneming.

Uranometrie, hemelmeting.

Uranus, oudste der goden; naam eener planeet.

urbaan, steedsch; wellevend, beleefd, hupsch.

Urbaniteit, steedsche beschaving, welgemanierdheid.

Urbi et órbi, aan stad en wereld.

urgeeren, drijven, dringen, dwingen.

urgént, dringend, geen uitstel gedoogend.

urgéntie, dringende nood, nooddrang.

Urias-brief, een voor den overbrenger gevaarlijk, verderfelijk schrijven (gelijk dat van koning David aan Joab).

Urinaal, pisglas, pisflesch.

Urine, pis.

urineeren, zijn water loozen, wateren, pissen.

Urne, waterkruik; aschkruik, lijkbus; stembus.

Urolith, pissteen. **Urologie**, pisleer.

Uromantie, piswichelarij, piskijkerij.

Uroskoop, pisbeschouwer, piskijker.

Urphéda, **Urphede**. **Urfehde**, zoeneed (bij de oude Duitschers de beëdigde verklaring geen wraak te zullen nemen).

Urseliennen, leden eener nonnenorde, die zich met de opvoeding van jonge meisjes en met de verpleging van zieken bezighoudt.

Uságe, **Usance**, **Usantie**, gebruik, gewoonte; handelsgebruik, gewoonterecht.

U's
éé
a
us
Usu
Usu
va
Usu
we
Usu
Usu
bez
usu
Uter
Uter
U'te
útil
Utili
utili
Utili
Utóp
zoo
aan
Utóp
Utóp
zich
Utra
Avo
verl
ut ré
ut sú

V, als
v. = v
V. D.
godde
V. M.
vid. o
viz. =
v. p. o
dig o
va! he
de bar
vaag.

U'so of Usance, wisselgebruik, gewone betalingstermijn, ééne maand zicht; **Uso-wissel**, wissel, welks vervaltijd a uso bepaald is.

usueel, in gebruik, naar de gewoonte, gebruikelijk.

Usufructuarius, vruchtbruiker, vruchttrekker.

Usufructus, Usufruit, vruchtgebruik, vruchttrekking van eens anders eigendom, lijfucht.

Usûre, (welcer eenvoudig rente, interest, nu :) woeker, woekergeld, woekerwinst, woekerrente.

Usurpateur, overweldiger, onrechtmatig bezitnemer.

Usurpatie, wederrechtelijke bezitneming; onrechtmatig bezit. (worden, overweldigen.)

usurpeeren, op eene wederrechtelijke wijze iets meester

Utensiliën, bruikbaar gereedschap, werktuigen.

Uterini, kinderen van ééne moeder.

Uterus, baarmoeder.

utile dulci, het aangename aan het nuttige (paren).

Utilisatie, tenuttemaking, aanwending.

utiliseeren, te nutte maken, gebruiken.

Utiliteit, bruikbaarheid, nuttigheid, voordeeligheid.

Utopia, een gelukkig land, dat niet aanwezig is, een zogenaamd Luilekkerland. (De uitdrukking is ontleend aan den roman van Thomas Morus „Utopia”).

Utopisch, Utopiaansch, nergenshuizig, ingebeeld.

Utopist, nergenshuis, Luilekkerlander; staatkundige, die zich met onuitvoerbare verbeteringsplannen bezighoudt.

Utraquisten, partij der Hussieten, die het genot des Avondmaals onder beiderlei gestalten (sub utraque forma) verlangde.

ut rétro, gelijk op de voorgaande bladzijde, als achter.

ut supra, als boven, gelijk vooraf.

V.

V, als romeinsch getal, = vijf.

v. = **verte**, keer om (het blad).

V. D. M. = **Verbi divini minister**, dienaar van 't goddelijk woord.

V. M. (in almanakken) = volle maan.

vid. of **v.** = **vide** en **videatur**? zie, men zie, sla op!

viz. = **vide licet**, namelijk, of: gelijk licht te zien is.

v. p. of **v. s.** = **volti presto** of **volti subito**, sla spoedig om (het muziekblad).

va! het gelde! het zij! kom op! **va banque**, het gelde de bank of den ganschen geldvoorraad des bankhouders.

vaag, z. **vague**.

vacant, openstaand, onbezet.

Vacantie, opengevallen plaats; rusttijd, beroepsvrijheid; opschorting der werkzaamheden.

Vacatie, het vrij-zijn van eene verplichting, opbrengst, enz.; (ook:) zitting, elke tijdruimte, die openbare personen aan deze of gene zaak besteden.

Vacatuur, het openvallen, openzijn van een post; on-
vervulde bediening.

Vaccinatie, koepokinenting.

Vaccine, kospok; koepokstof; koepokinenting.

vaccineeren, de koepokken inenten. (den.

vaceeren, openstaan, onvervuld zijn; (ook:) zitting hou-

Vacillatie, weifeling, besluiteloosheid.

vacilleeren, wankelen, weifelen, besluiteloos zijn.

Vacuïteit, ledigheid, het ledig zijn; nietigheid, ijdelheid.

Vacuum, ledige ruimte, ijdel.

Vade-mécum, eig. (ga met mij, begeleid mij); voorwerp,
dat men steeds bij zich draagt, inz. zakboek, handboekje.

Vadimonium, borgtocht; beloofde verschijning voor 't
gerecht. (is!

vae sóli! wee hem die alleen (aan zijn lot overgelaten)

vae victis! wee den overwonningen!

Vagabond, rondzwerver, landlooper.

Vagabondage, landlooperij.

vagabondeeren of **vageeren**, omzwerven, als landloo-
per ronddolen.

Vagebond, (fr.) **Vagabond** (z. ald.).

vageeren, z. **vagabondeeren**.

Vagina, de moederscheede.

vague, vaag, (lat.) in **vágo**, onbepaald; onduidelijk;
weifelend in uitdrukking.

valabel, geldig, rechtsgeldig; aannemelijk, van goed allooi.

vale! vaarwel! leef gezond! **Wale**, het afscheid, vaarwel.

valeeren, gelden, waard zijn. (sukkelende.

Valetudinaire, (fr.), **Valetudinarius** (lat.) ziekelijke,

Valeur (fr.), **Válor** (lat.), waarde; geldigheid (b. v.

eener muntspecie); **Valeur reçue**, waarde genoten (op

valide, geldig; geldig in rechten. [wissels.

valideeren, geldig maken; voor goede betaling gelden.

Validiteit, rechtsgeldigheid eener zaak.

Válor, z. **Valeur**.

valueeren, **valuteeren**, **valveeren**, schatten, waarde-
ren; de waarde eener munt bepalen.

Valuta, waarde, geldswaarde; muntvoet; inz. wisselwaarde.

valveeren, z. **valueeren**.

Válvula, klapvliezen.

Vampyr, bloedzuiger, groote Amerikaansche vleermuis.

Vandálen, **Wandálen**, waarschijnlijk een Slavische volks-
stam, die in de 5de eeuw al de kunstwerken in Rome
vernieldde; (vandaar:) **Vandalisme** of **Wandalis-
me**, barbaarsche vernielingswoede, aan kunstwerken
gepleegd.

Van
za
co
Ván
Van
van
Van
Vap
(fi
vap
Van
var
Van
ze
Van
Van
var
st
Van
so
Ván
Van
var
Van
Ván
Van
Vaz
Vat
ca
va
Van
m
Van
Van
ba
fr
Vée
kr
Ved
sc
Veg
Veg
veg
veh
Veh
Veh
ge
b.
Ve
dir
vo
Ve

Vanille, O. en W. Indisch gewas, en de peulvormige zaadhulsel daarvan, die inz. tot de bereiding der chocolade gebruikt worden.

Vánitas vanitátum, ijdelheid der ijdelheden.

Vaniteit (lat. *Vánitas*), ijdelheid; vergankelijkheid.

vanteeren, roemen, pochen.

Vanterie, snoeverij, gepoch, grootspraak.

Vapeur, damp; **Vapeurs**, maagdampen, opstijgingen; (fig.) kwade luimen, grillen (inz. van vrouwen).

vaporeus, vol dampen; aan **vapeurs** onderhevig.

Varia, allerlei, verscheidenheden, gemengde zaken.

variábel, veranderlijk, onbestendig.

Variánten (of *variae lectiones*), verschillende leeswijzen van een tekst.

Variátie, verandering; verscheidenheid.

Varicéllen, valsche pokken, waterpokken, windpokken.

variéeren, afwisselen, veranderen; (fig.) verschillen, onstandvastig zijn, weifelen.

Variéteit, verscheidenheid, afwijking, speel- of bastaardsoort (van planten of dieren).

Varinas, rooktabak (uit *Varinas* in Venezuela).

Variólen (lat. *Variolae*), pokken, kinderpokken.

varioléus, naar pokken gelijkende.

Varioloiden, gewijzigde pokken, onechte pokken.

Vásal, z. **Vázal**.

Vase, **Vaas**, vat; pronkvat; kunstige bloempot.

Vazal, leenman, dienstman; ahangeling.

Vaticaan, pauselijk paleis en hof te Rome op den Vaticaanischen berg; de pauselijke regeering zelve.

va tout! om alles (wat op het spel gezet is) te gelijk.

Vaudeville, volkslied; straatlied; inz. klein tooneelstuk met ingevoegde liedjes naar bekende zangwijzen.

Vaudevillist, dichter van *vaudevilles*.

Vauxhall, prachtige lusttuin, verzamelplaats tot openbare vermakelijkheden in warme zomernachten onder fraaie verlichting, muziek, enz.

Védas, oude gewijde boeken der Hindoes, in 't Sanskrit geschreven.

Vedette, ruitervacht, rondgáande schildwacht te paard; schilderhuis op den vestingwal.

Vegetabilia, plantgewassen; plantenspijzen.

Vegetátie, plantenwasdom; plantenleven.

vegeteeren, groeien; (fig.) een plantenleven leiden.

vehemént, hevig, geweldig, driftig.

Veheméntie, hevigheid, drift, onstuimigheid.

Vehikel, (lat.) **Vehiculum**, voertuig, voermiddel, gelegenheids- of bezorgingsmiddel; hulpmiddel (een ouwel, b. v.) om eene leelijk smakende medicijn in te nemen.

Veilleuse, nachtlampje, tevens dienende tot warmhouding van hetgeen zich in een boven de vlam geplaatst voorwerp bevindt; klein rustbed.

Veine, ader; z. en **veine**.

- Veitsdans, St. Vites-dans, z. Tarantula-dans.**
Velijn, eig. perkament-papier; zeer fijn en glad papier.
Velleiteit, het kracht- en werkeloos willen, halve wil, die zonder uitwerking blijft.
Velóce, gezwind; **Velócita**, gezwindheid, vlug.
Velociméter, snelheidsmeter.
Velocipede = Draisine (z. ald.).
Velociteit, snelheid, gezwindheid.
velouteeren, een fluweelachtig aanzien geven.
venaal, veil, te koop; omkoopbaar.
Venaliteit, veilheid; omkoopbaarheid.
Vendéttá, b'oodwraak, doodelijke haat en vijandschap.
Véndita, verkoopplaats; vergaderplaats (ook **Venta**).
Venditie, verkooping; verkoop.
Vendú, veiling, openbaar. **Vendu-huis**, verkoophuis.
venerabel, vereereerswaardig, eerbiedwaardig.
Venerábile, het hoogwaardige in de R. K. Kerk; de gewijde hostie.
Venerátie, vereering, eerbiediging, eerbied, ontzag.
venerereen, vereeren, eer bewijzen, ontzien.
venérisch, veneriek, met de venus- of wellustziekte besmet; tot die ziekte behoorend.
veneus, tot de bloedaderen behoorend.
Vénia, oogluiking; verlof; het **veniam ætatis** bekomen, vóór den tijd meerderjarig verklaard worden.
Véni, vidi vici, ik kwam, ik zag, ik overwon.
Venta, spaansche herberg, eenzaam liggende herberg aan den grooten weg (z. ook **Vendita**).
Ventiel, lucht- of windklep.
Ventilátie, luchting, luchtversching; (fig.) nauwkeurig onderzoek; breedvoerige uiteenzetting.
Ventilator, luchttrekker, windvang; luchtreiniger.
ventileeren, luchten; iets rijpelijk onderzoeken, schiften; gerechtelijk behandelen.
Ventriloquéntie, buiksprekkunst.
Ventriloquist, buikspreker.
Vénus, godin der schoonheid en liefde; (fig.) schoonheid en aanvalligheid; wellust, onkuischheid; (ook:) de planeet tusschen Mercurius en de Aarde, de Morgenster of de Avondster.
verabusceeren (zich), zich vergissen.
veraccijnsen, belasting of pacht opleggen; den accijns betalen.
Veraciteit, waarheidsliefde, oprechtheid.
Veránde, open zaal of zomerprièel langs een huis; vooruitgebouwd open gedeelte eener woning.
verassureeren = assureeren.
verauctioneeren, openbaar verkoopen, in veiling brengen.
Vérba, woorden (sing. **Verbum**, woord, werkwoord).
Vérba volánt, scripta mánent, woorden vlieden heen, maar geschriften blijven.
verbaal, woordelijk; **verhále injúrie**, openlijke belee-

- diging door beschimpende, oonteerende woorden. **Verbaal** = **Proces-verbaal** (z. ald.).
- verbaliseeren**, mondeling behandelen; (ook:) onnutte woorden gebruiken.
- verbeus**, woordenrijk; wijdloopig, breedvoerig.
- Verbiège**, woordenvloed, groote woordenomhaal.
- Verboositeit**, woordenrijkheid; breedvoerigheid.
- Verbum**, woord; werkwoord; **V. transitivum, activum**, overgankelijk, bedrijvend ww.; **V. intransitivum, neutrum**, onvergankelijk, onzijdig ww.; **V. passivum**, lijdend ww.; **V. reflexivum**, terugwerkend, wederkeerend ww.; **V. reciprocum**, weerszijdswerkend, wederkeerig ww.; **V. impersonale**, onpersoonlijk ww.; **V. frequentativum**, herhalingswerkwoord; **V. auxiliäre**, hulpwerkwoord; **V. anomalum**, of **irregular**, onregelmatig ww.; **V. defectivum**, een (in de verbuiging) gebrekkig of onvolledig ww.
- Verdict**, uitspraak, beslissing van gezworenen.
- vergalopperen** (**zich**), zich overijlen, een misslag begaan uit onbezonnenheid of drift.
- verbypothequeeren**, als onderpand doen inschrijven.
- Verificateur**, echtheidsonderzoeker.
- Verificatie**, waarheidsstaving, bekrachtiging; nader onderzoek. **verificeeren**, **verifiëeren**, de deugdelijkheid eener zaak staven, bekrachtigen, bewaarden.
- verinteresten**, de renten van het kapitaal laten oploopen; (ook:) renteloos liggen.
- veritabel**, echt, onvervalscht.
- Véritas** (lat.) **Vérité** (fr.), waarheid.
- Vermaladijen**, vervloeken, verwenschen. (dels.)
- Vermicelli**, draadvormige meeknoedels, Italiaansche knoevernaal, tot de lente behoorende, voorjaarchtigit.
- Vernier**, z. **Nonius**.
- verprocedeeren**, door processen of rechtsgedingen verliezen. [paaren, enz.]
- Verroterie**, allerlei kleine glaswaren (glaskoralen, glas-
- Vers**, elke regel van een gedicht; (doorgaans:) verzen koppeling, afdeeling van een gedicht (couplet, strophe, stanza); gedicht, dichtstuk.
- versale letters** of **Versalen**, groote aanvangletters.
- versatil**, veranderlijk, wuft.
- Versatilitéit**, onbestendigheid, wuftheid.
- verseeren**, zich met iets bezig houden, mede omgaan; — in gevaar v., gevaar loopen, in gevaar zijn.
- Versie**, wending; vorm of inrichting van een verhaal;
- Verificatie**, versbouw, verzenvorming. (vertaling.)
- versificeeren**, verzen maken, in dichtmaat brengen.
- vertebraal**, tot de wervelbeenderen behoorend.
- verticaal**, loodrecht; **verticale lijn**, loodlijn.
- Verve**, geestdrift, verbeeldingsgloed, kunstenaarsvuur, dichtvuur.
- Vesicatorium**, trekpleister, Spaansche-vliegpleister.

- Vesper**, namiddag-godsdienst, avondmis.
Vesperbrood, vóóravondbrood.
vesperen, in den vóóravond eten. (eene planeet.
Vésta, godin des vuurs, der zedigheid en kuischheid; (ook:)
Vestaalsch, kuisch, eerbaar, ingetogen.
Vestálen, **Vestaalsche maagden**, priesteressen van
 Vesta; (fig.) streng zedige, kuische maagden. (kamer.
Vestibúle, voorhof, voorzaal, voorhuis; (ook wel:) voor-
Vestigia, voetstappen, sporen.
Véteraan, oud soldaat, beproefd krijgsman; ervaren of
 beproefd geleerde, kunstenaar enz.
Veterinaire (fr.), **Véterinárius** (lat.), veearts.
veterinaire school, veeartsenijschool.
véto, ik verbied, verwerp; (als sub.) verbod, verwerping;
 het verwerpings- of ontkenningrecht van een vorst.
Vexátie, plagerij, verontrusting; ergernis, krenking.
vexceeren, kwellen, plagen; onrecht aandoen.
Via, weg; middel; **via** (op brieven, passen, enz.), over
 (met aanduiding van den te nemen weg, b. v. **via Mar-**
seille, over Marseille).
Viadúct, boogbrug over een weg, eene rivier, enz., aan-
 gelegd, inz. ten dienste van een spoorweg.
viaticum, reis- of teerpenning; communie der stervenden.
Vibrátie, slingering; trilling der snaren, der stem.
vibreeren, slingeren, schommelen, trillen.
Vicariaat, plaats- of ambtsvervangning; waarnemend be-
 stuur; bediening van eenen vicaris.
Vicáris, **Vicárius**, ambts- of plaatsvervanger; hulpgees-
 telijke; kapelaan; hulpprediker
vice, in plaats; (in samenstelling) onder- of waarnemend,
 b. v. **Vice-admiraal**, ondervlootvoogd; **Vice-consul**,
 tweede consul.
Vices, beurtwisselende ambtsverrichtingen; iemands
vices bekleeden, zijne ambtsverrichtingen waarnemen.
vice versa, in omgekeerden zin, heen- en weer, naar eene
 plaats heen en van daan terug.
viciéus, gebrekkig, verkeerd, ondeugend, slecht.
Vicinale wegen, bijwegen, buurtwegen, zulke wegen. die
 geene post- of straatwegen zijn.
Vicomte, bezitter eener heerlijkheid (**Vicomté**) in Frank-
 rijk: ook een bloote adellijke titel.
Victiem, offer, slachtoffer.
Victis honor of **honor**, (de) eer aan de overwonnenen.
Victória zege, zegepraal, overwinning.
victoriéus, zegevierend, overwinnend.
Victualiën, levensmiddelen, mondvoorraad. **Victualie-**
want, al wat aan boord als schaftgerij wordt gebruikt,
 kommaliewant.
vide, **videátur**, zie! men zie er op na!
videlicet, namelijk, zooals. (meening, gevoelen.
vidétur, het schijnt, mij dunkt; het blijkt; (als sub.)
vidi, ik heb (het) gezien.

Vidin
 goed
vidim
 vijf, le
vigilá
Vigilá
 tuige
Vigilá
vigile
Vigilá
 heil
Vign
Vigor
 de
 Vi
vigo
Vigilá
 vilai
 villip
Villip
Villip
 Ville
Villip
 Wine
vidi
vind
Vind
 Vin
 hoe
Viol
 viol
 viol
Viol
 viol
 o c
Viol
Viol
Viol
Viol
Viol
 vio
 de
Vin
Vin
 h
Vin
 vin
Vi
 vin
 d
 e
 z
Vi

- Vidimátie**, bekrachtiging der juistheid van een geschrift, goedverklaring.
- vidimeeren**, voor echt verklaren, voor gezien teekenen.
- vif**, levendig, wakker, fiks, vlug.
- vigilánt**, waakzaam, bij de hand.
- Vigilánt**, oppasser, spion; naam van zekere openbare rijtuigen tot vervoer van personen in de steden, huurkoetsje.
- Vigilantie**, waakzaamheid, zorgvuldigheid.
- vigileeren**, waakzaam zijn, scherp toezien, oppassen.
- Vigiliën**, nachtwaken; nachtelijke gebeden voor 't zieleheil eens overledenen vóór de beaarding.
- Vignét**, druksieraadje (in boeken).
- Vigogne**, schaapkameel in Peru, peruaansch schaap; (ook:) de schoonste en fijnste wol (die dit dier oplevert), **Vigogne-wol**.
- vigourens**, sterk, vol levenskracht, wakker.
- Vigueur**, (lat. **Vigor**) kracht; kloekheid; nadruk.
- vilain**, laag, gemeen, snood; ontuchtig.
- vilipendeeren**, geringschatten, minachten.
- Vilipendéentie**, geringschatting, minachting.
- Villa**, landhuis, landgoed.
- Villositeit**, ruigheid, vlokkigheid.
- Vindicátie**, terugvordering eener ontvreemde zaak.
- vidicatief**, straffend, wrekend; wraakzuchtig.
- vindiceeren**, als eigendom in het bezit nemen of terugvorderen.
- Vinificátie**, wijnbereidingskunst.
- Vinométer** wijnmeter, werktuig tot onderzoek van de hoedanigheden des wijns.
- Violátie**, schending, onteering.
- violareen**, schenden; onteeren, verkrachten.
- violént**, gewelddadig, onstuimig, vinnig.
- Violéntie**, gewelddadigheid, geweldenaarij.
- violét**, paars. **Violét**, de paarse kleur; (ook:) het viooltje (z. ald.).
- Violine**, discantviool, de gewone viool.
- Violinist**, vioolspeler.
- Violoncél**, kleine basviool, knieviool.
- Violonist**, basvioolspeler.
- Viool**, armviool, basviool.
- viooltje**, bekend paars bloempje, zinnebeeld der bescheidenheid en nederigheid.
- Virágo**, mannelijk vrouwpersoon, manwif, driedekker.
- Virginiteit**, maagdelijkheid, maagdelijke staat, ongereptheid, onbevlektheid.
- Virgo**, de Maagd (sterrenbeeld des dierenriems).
- viriel**, mannelijk, tot den man behoorend.
- Viriliteit**, mannelijkheid.
- virtuaal**, virtueel, krachtig, innerlijk vermogend; naar de kracht of beteekenis geldend; **virtueele kracht**, eene wel voorhanden, maar voor 't oogenblik niet werkzame kracht. (zenlijke geldigheid.)
- Virtualiteit**, vermogende kracht, werkingsvermogen; we-

- Virtuoos**, meester in eene kunst, vooral in de muziek.
- Virtuositeit**, groote kunstvaardigheid, meesterschap in de uitoefening eener kunst.
- virulent**, etterig, — **ie** ettering. (nen voor gezien.)
- Visa**, getuigenis van iets gezien te hebben, het teekenis-a-vis, tegenover. **Vis-a-vis**, iemand, die (bij den dans, aan tafel) tegenover een ander geplaatst is; (ook:) dubbelklavier; smal koetsje, dat voor en achter maar ééne zitplaats heeft. (en dergelijke.)
- Viseerder**, ijkmeester; rooier; onderzoeker van passen
- viseeren**, mikken, turen; beoogen, (naar iets) streven; den inhoud van een vat met den viseerstok onderzoeken of meten; (ook:) een pas, enz. doorzien en bekrachtigen, voor gezien teekenen.
- visibel**, zichtbaar; klaarblijkelijk; (ook:) bij de hand, te spreken, zonder belet, gereed om bezoek te ontvangen.
- Visibiliteit**, zichtbaarheid.
- Visie**, het zien, de aanschouwing, inzage; **ter-visie-liggen**, openlijk ter inzage liggen, z. ook **Visioen**, **Visie**, droombeeld, nachtgezicht, hersenschim, inbeelding.
- Visier**, helmschuit, helmklep; mikijzer aan schietgeweren; (ook:) oog, gezicht, b. v. iets in 't vizier krijgen, het in 't oog krijgen; iemand iets in 't visier zeggen, hem iets in 't gezicht zeggen, iets grofs toevoegen; (ook:) staatsraad of minister des Turkschen keizers, **Groot-visier**, opperste staatsambtenaar in het Turksche rijk.
- Visionnair**, ziener, geestenziener, mensch vol zotte inbeeldingen.
- Visitatie**, onderzoeking; huiszoeking; bezoeking, tuchtiging; (ook:) het bezoek der maagd Maria aan Elizabeth (Mariae Visitatio).
- Visite**, bezoek, opwachting; inz. artsenbezoek.
- Visite-kaartje**, bezoekkaartje. **Visite-kamer**, bezoekenkamer; enz.
- visiteeren**, bezoeken, een bezoek geven; gaan zien, onderzoeken, doorzoeken, bezichtigen.
- Visiteur**, bezoeker; onderzoeker; beziener, peiler; vrijmetselaar, die eene loge bezoekt, waarvan hij geen lid is (**Broeder-Visiteur**).
- Visorium**, mijkpunt; (bij letterzetters:) kopijhouder.
- Vista**, zicht, vertooning van een wissel.
- Visum repertum** of **respectum** bericht van (genees- of heekundig) onderzoek, schouwverslag.
- Vita**, leven; **V. brevis, ars longa**, het leven is kort, de kunst is lang.
- Vitaal**, tot het leven behoorend, levensbevorderend of onderhoudend; in staat om in 't leven te blijven. **levensvitaliseeren**, levenskracht geven, bezielen. (vatbaar.)
- Vitaliteit**, tijdstip, waarop het leven een aanvang neemt, levenskracht; levensvatbaarheid.
- vite**, snel, spoedig, gewind.

Vite
vitié
vitre
vitre
Vitr
vitri
Vitr
vitu
Vitu
viva
het
Viva
Viva
viva
Viv
Viv
Vla
lij
Voc
voc
za
Voc
Voc
ni
va
Voc
voc
Voc
Voc
le
voi
Vo
vol
vol
Vo
d
vol
Vo
Vó
Vo
d
Vo
Vo
Vo
l
Vo
t
p
v
V

- Vitésse**, snelheid, spoed.
vitiéus, z. het betere **viciéus**.
vitresceeren, tot glas worden, verglazen.
vitreus, glasachtig, glazig.
Vitrificatie, verglazing, verandering in glas.
vitricceeren, tot glas maken, in glas veranderen, verglazen.
Witriool, zwavelzuur in verbinding met metaalkalken.
vitupereeren, laken, misbillijken.
VitUSDans, z. **Veitsdans**.
viva! vivat! vive! hij (zij, het) leve! lang zal hij (zij het) leven! een **Vivat**-een heilwenschend vreugdgeroep.
Vivaciteit, levendigheid, wakkerheid, vroolijkheid.
Vivarium, bewaarplaats voor levende dieren, diergaarde
vivat. Vivat, z. onder **viva**.
Vivificatie, bezieling, levend- of levendigmaking.
Vivres, levensmiddelen, mondvoorraad.
Vládika. (vóór 1852) naam van het wereldlijk en geestelijk hoofd der Montenegrijnen in Albanië.
Vocaal, klinkletter, klinker.
vocaal, wat met de stem geschiedt, b. v. **vocale muziek**. zang (in tegenstelling met instrumentale muziek).
Vocabulaire, Vocabulárium, woordenlijst.
Vocatie, roeping, beroeping tot een ambt; ambt, bediening, beroepsvak; roeping, lust, aanleg, neiging; dagvaarding; noodiging. (guit, schalk.
Vocativus, Vocatief, vijfde naamval, (roeper); (ook :)
voceeren, roepen, noodigen; voor de rechtbank roepen.
Vociferatie, het luide roepen, schreeuwen, geschreeuw.
Vogue, gebruik, zwang; aanzien, naam; **vogue la gálère**, 't mag gaan zoo 'twil; 't worde gewaagd! daar
voici, ziehier; **voilà**, ziedaar. (gaat het!
Voile, sluier.
volage, wispelturig, lichtzinnig, wuft.
volatiel, vliegend, gevleugeld; vluchtig, verdampend.
Volatiliteit, vervliegbaarheid; wankelmoedigheid, veranderlijkheid; wuftheid, lichtzinnigheid.
volatiliseeren, vervluchtigen, vluchtig maken.
Vol d'oiseau, vogelvlucht; z. **vuc d'oiseau**.
Vóle, het halen van al de slagen door een kaartspeler.
Volée, vlucht; menigte; **haute V.**, **première V.**, (lieden van) den eersten rang.
Volière, vogelvlucht, groote vogelkooi; duivenslag.
Vulkaan, z. **Vulkaan**.
Volontair, vrijwillig soldaat, vrijwilliger; wie zonder loon dient, inz. zulk een koopmansbediende.
Vóltasche kolom, kolom of zuil, bestaande uit op- of tegen elkander gelegde schijfjes koper en zink, ieder paar, beurt om beurt, gescheiden door een in zuur vocht gedompelden lap laken, blad bordpapier, enz., dienende om de electriciteit zonder wrijving te staven.
Vólte, wending; zwenking; kunstgreep bij 't schermen het snel verwisselen of ruilen van eene speelkaart.

364 Voltigeeren—vulnerabel.

- voltigeeren**, kunstige sprongen maken; heen en weder zweven.
- Voltigeur**, kunst of luchtspringer; **Voltigeurs**, licht voetvolk, bestemd om op den vleugel te tiralleeren.
- volto presto**, **volto subito**, z. v. p. of v. s.
- volubel**, buigzaam, beweeglijk, lenig, vlug, rad.
- Volubiliteit**, beweeglijkheid, radheid, vaardigheid van tong; onbestendigheid.
- Volūmen**, (afg. vol.), boekdeel; rol, pak, bundel; lichamelijke inhoud of omvang.
- volumineus**, uit vele boekdeelen bestaande; dik, diklijvig, van aanzienlijken omvang.
- voluptueus** wellustig genot ademend.
- volveeren**, wentelen, rollen, wikkelen,
- vomereen**, braken, overgeven.
- Vomitief**, braakmiddel.
- Voraciteit**, gulzigheid, vrazucht.
- Vota**, stemmen; kiesstemmen; **Vota majōra**, de meeste stemmen, stemmenmeerderheid.
- Votant**, stemgever, stemuitbrenger.
- Votatie**, **Votering**, stemgeving, stemopneming.
- voteeren**, stemmen, door meerderheid van stemmen bevoetief, krachtens eene gelofte. (slissen.)
- Votieftafel**, geloftetafel.
- votieve mis**, zulk eene mis, die niet tot de orde van den dag behoort. (goedkeuring, toestemming.)
- Votum**, gelofte, uitgesproken wensch; stem kiesstem;
- Vox**, stem, **V. ciamantis in deserto**, de stem eens roependen in de woestijn, **V. humana**, menschenstem; **V. populi vox Dei**, de stem des volks (als uitdrukking der openbare meening) is de stem van God.
- Voyageur**, reiziger.
- vue d'oiseau** (à) (in) vogel-perspectief.
- Vulcanus**, z. **Vulkaan**, enz.
- Vulcanisme**, **Vulcanist**.
- vulgair**, gemeen, alledaagsch, gering.
- Vulgariteit**, gemeenheid, platheid, onbeschaafdheid.
- vulgariseeren**, **vulgeeren**, bekend of ruchtbaar maken, onder de menschen uitstrooien.
- Vulgata**, de gewone Latijnsche bijbelvertaling, waarvan zich de R. K. bedienen.
- vulgeeren**, z. **vulgariseeren**.
- vulgivaag**, omzwervend; naar den gemeenen trant.
- vulgo**, gemeenlijk, naar gewoon gebruik of spraakgebruik, in 't gemeene leven.
- Vulgus**, het volk, inz. het gemeene volk, de groote hoop.
- Vulkaan**, **Vulcanus**, god des vuurs en der metaalarbeiders.
- Vulkáán Volkaan**, vuurspuwende of brandende berg.
- Vulkanisten**, aanhangers van van het **Vulcanisme**, d. i. de meening, dat de aarde hare tegenwoordige gedaante door de werking van 't vuur heeft gekregen. vgl. **Nepvulnerabel**, wond-, kwetstbaar. (tunisten.)

Vul
Vul
vul

W.
Wa
l o
Be
sc
in
ve
Wa
Wa
de
Ly
Wa
de
Wa
Wa
Wa
Wa
Wa
Wa
Wa
wa
Wa
wa
Wa
Wa
Wa
n
Wa
h
s
Wa
Wa
Wa
v
Wa
v

Vulnerabiliteit. wond-, kwetsbaarheid.
Vulneratie, kwetsing, verwonding.
vulnerereen. wonden, kwetsen.

W.

W. = West; soms ook = Wissel.

Waalisch, Wallónsch, de taal der Walen of Wallonen of der oorspronkelijke Fransche bewoners van België tusschen de Schelde en de Maas; (vandaar:) **Waalische kerken,** Fransche kerken, zulke Hervormde kerken in Nederland, waar de dienst in het Fransch wordt verricht.

Waggón, wagen, inz. spoor(weg)wagen.

Waldenzen, eene in de 12de eeuw ontstane stille en zedelijk strenge godsdienstpartij in Frankrijk (naar een Lyonsch burger, Petrus Waldus, dus genoemd).

Walhalla, (in de Noordsche mythologie: (paradijs, hemel der in den krijg verslagenen. [**Waalisch**]).

Wallónen, Wallóns, Walen, Fransche Belgen (z.

Wals, bekende vroolijke dans van Duitschen oorsprong.

Wälschland, z. Welschland.

Walsen, een walsch dansen.

Wandálen, Wandalisme, z. Vand—.

Waránde, gaard; diergaarde; bekoorlijke dreef.

Warnasárie, veelkleurigheid van bloemen; bloemlezing.

Warránt, bevel tot inhechtnisneming in Engeland.

waterproof, bestand tegen 't water, waterdicht.

Watertwist garen op watermachines vervaardigd.

watteeren, opvullen met watten.

Wédgwood, soort van Engelsch aardewerk.

Wélschland, Italië.

Wénden, tak der Slavonen in N. en O. Duitschland.

Werst, Russische mijl (7 gelijk 1 Deutsche of ruim 1067 meters of ellen).

Whig, volksgezinde, vrijheidsvriend, die in Engeland de koninklijke macht beperkt en de rechten des volks beschermd wil hebben (vgl. **Tory**). [**Ierland**].

Whiskey, korenbrandewijn, jenever (in Schotland en

Whisky, Engelsche opene, éénspanswagen met hooge kap.

Whist, Whistspel, zeker Engelsch kaartspel tusschen vier personen met 52 kaarten; (ook:) drank van thee, suiker, citroen en rooden wijn.

Wódan, oppergod der Germaansche volksstammen; (vandaar:) **Wodansdag, d, i. Woensdag.**

Wódka, Wodki, brandewijn (bij de Russen, Polen).

Woiwóde, heirvoerder, vorst, hertog, stadhouder in Polen, Moldavië en Wallachije.

Wolframium, zwaarsteenmetaal, een moeielijk smeltbaar en zwaar metaal, in 1781 ontdekt. (ceerd staal.

Wootz, voortreffelijkste staalsoort, Indisch of gedamas-

Would be, iemand, die wil doorgaan, voor wat hij niet is (b. v. **would be filosoof**, wijsgeer in naam, quasi-wijsgeer).

X.

X, als Romeinsch getal = 10.

Xr, is in 't Hoogduitsch eene afk. van **Kreuzer**.

Xtus, = Christus (de Grieksche X beantwoordt aan onze Ch.). [tels).

Xanthine, krapgeel (kleurend beginsel des meekrapwor-

Xantippe, de lastige vrouw van den Griekschen wijsgeer Socrates; (vandaar:) een kwaad wijf, huisdraak, helleveeg, broekdraagster.

Xeniën, geschenken voor gasten (bij de Grieken); (ook:) soort van punt- of hekeldichten.

Xenocratie, heerschappij van vreemdelingen.

Xenograaf, ervarene in 't lezen van het schrift van vreemde talen.

Xenomanie, overdreven zucht voor het vreemde.

Xenotaphium, grafstede voor vreemdelingen.

Xiphias, zwaardvisch.

Xyloglief, houtgraveur, houtsnijder.

Xyloglyptiek, houtsnijkunst, houtgraveerkunst,

Xylografie, het drukken met houten letters of platen; kunst van 'toverdrukken op hout.

Xylografisch, met houten letters gedrukt; door overdruk op hout voortgebracht.

Xylopatrie, aanbidding van houten beelden.

Xylogie, leer of beschrijving der houtsoorten.

Xylophagus, houtvreter, houtworm.

Y.

Yacht, (Engelsche spelling van 't Nederlandsche **jacht**).
soort van snelzeilend scheepje.

- Yacht-club**, vereeniging ter oefening in het snel-zeilen en roeien. [del in de Indiën].
- Yam, Yamswortel**, broodwortel (gewoon voedingsmiddel). **Yammen**, aardappelsoort.
- Yankee**, spotnaam voor de N. Amerikanen, bepaaldelijk voor de bewoners van Nieuw-Engeland. **Yankeedoodle**, vroolijk volkslied der N. Amerikanen.
- Yard**, Engelsche el van 3 Eng. voeten = 0,9144 Ned. el.
- Yatagan, z. Jatagan.**
- Yaws**, de venusziekte in Afrika en W. Indië.
- Yeóman**, niet adellijk Engelsch landeigenaar, groot pachter; (ook:) man der lijfwacht, koninklijk trawant.
- Yeomanry**, de gezamenlijke yeomen.
- Yeuse**, groeneik.
- Yonk, z. Jonk.**
- Y'sop, z. Hysop.**
- Ytteriet**, glinsterend zwarte, ondoorzichtige steen te Ytterby in Zweden. **Yt'trium**, de vuurbestendige metaalbasis der **Yt'teraarde**, welke laatste door Gadolin in den ytteriet ontdekt werd.
- Yuca, Yucca**, adamsnaald (prachtig N. Amerikaansch gewas); (ook:) broodwortel, maniok.

Z

Z. = Zuid.

Zagaai, z. Sagaai.

Zambos, naam, die men in Amerika aan de afstammelingen van Amerikanen en Negers geeft. **Zambaigen**, afstammelingen van Zambo's en Amerikanen.

Zambónische kolom, soort van Voltasche kolom onder aanwending van zuur vocht (door Bohnenberger in een voortreffelijken electroscoop gemaakt).

Zébaath, de hemelsche heirscharen, de wereld, God.

Zebra, Kaapsche ezel, gestreepte ezel.

Zechine, Turksche en Italiaansche goudmunt (dukaat).

Zèle, ijver, vlijt.

Zeloot, ijveraar, overdreven wets- of geloofsijveraar.

Zelotisme, gezindheden en grondstellingen van een blinden geloofsijveraar.

Zelotypie, jaloerschheid; hartstochtelijke geloofsijver, die tot verstandsverbijstering overslaat.

Zend avésta, godsdienstboek der oude Perzen en hunne nakomelingen de Parzen, dat de leer van Zoroaster bevat.

Zénith, schedelpunt, kruin- of toppunt, bovenpool van den hemel-horizon, tegenover 't Nadir (z. ald.).

Zenonisme, leer van den wijsgeer Zeno, hoofd der Stoicijnsche school.

Zenonist, aanhanger van Zeno's leer, stoïcijn.

Zeoliet, bruissteen (inz. in IJsland en Zweden).

Zéphyr, koele, zachte westenwind, aangenaam koeltje.

zephy'risch, zacht waaïend, suizend.

Zéro, de nul.

Zestæ, Zetzæ, warme stoombaden.

Zetetica, Zetetiëk, kunst om, in samenwerking met anderen, door vragen nog onbekende waarheden uit te vorschén. **Zetëtisch**, zoekend, vragend, navorschend.

Zengma, verbinding van twee zindeelen of ook twee naamw. door een werkw., dat slechts bij één van beiden.

Zeus, Grieksche naam van Jupiter. (den past. **Zigeuners**, Duitsche naam van het rondzwervend volk, dat wij Heidens noemen.

Zigzag, z-vormige lijnen, gelijk b. v. de loopgraven vormen.

Zink, witblauwachtig, enkelvoudig metaal, *spiauter*.

Zirkoon, roodachtig bruine edelsteen.

Zoanthropie, verstandsverbijstering, waarbij de mensch waant, dat hij in een dier veranderd is.

Zodiak, dierenriem, de gordel met de 12 hemelteekens, dien de zon jaarlijks schijnbaar doorloopt.

zodiakaal, licht, dierenriemslicht, eene naar het noorderlicht gelijkende lichtschemering, die van de zon bij haren op- en ondergang in de richting des dierenriems opwaarts gaat.

Zóilus, nijdig, wangunstig, scherp bedillaar, aartsvitter.

Zóne, gordel; aardgordel, luchtstreek, hemelstreek, aard-

Zoögraphie, dierenbeschrijving en afbeelding. (streek.

Zoölater, diereenaanbidder, **Zoölatric**, diereenaanbidder.

Zoölogie, dierenleer, natuurbeschrijving der dieren.

zoölogisch, dierenbeschrijvend, dierenkundig; **zoölogische tuin**, dierentuin.

Zoönosologie, en **Zoöpathologie**, ziekteleer der dieren.

Zoömagnetisme, dierlijk magnetisme.

Zoöphagen, dieren-vleescheters.

Zoöphy'ten, dierplanten, plantdieren.

Zoöplastiek, navorming van dierengestalten.

Zoötherapie, dierengenees- of heilkunde.

Zoötomie, dierenontleding; **Zoötomist**, dierenontleder.

Zótica, dierlijke levenskracht.

zótisch, leven betreffend; het leven bevorderend.

Zwinglianen, aanhangers van het **Zwinglianisme**, d. i. de leer van den Zwitserschen hervormer Zwingli(us).

Zythos, elke door gisting bereide drank.

Zythotechnie, Zytotechniek, bierbrouwenkunst, kunst van bierbrouwen.

9.

l der

je.

et an-
e vor-

twee
n bei-
past.
volk,

ormen.
e r.

ensch

ekens,

noor-
on bij
nriems

witter.
aard-
streek.
idder.

blögi-

lieren.

tleder.

ne, d.
(us).

kunst,

- 250 phalanx.
- 305 Rougemont
- 321 Socialisme
- 61. Comment.
- 320. Linnéisme
- 182 Jacobinisme 1779.
- 102 Technicien.

